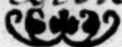
MALLEI MALEFICARVM,

joannes peeters pbber ca.

EX PLVRIMIS AVCTORIBVS COADVNATI;

Quorum nomina sequens pagella exhibet,

TOMVS SECVNDVS:

Eadem cura, diligentia & studio, quo primus, locupletatus, auctus & castigatus:

ET

INDICE LOCVPLETISSIMO DONATVS.

LVGDVNI,
SVMPTIBVS PETRI LANDRY.

M. DCIIII.

MB

INDEX

INDEX RERVM MEMORABILIVM, QVÆ IN SECVNDO TOMO continentur:

B

C

F

L

Litem

Modus

Nomi

Q

 simu

Deum

FINIS.

DE ARTIBVS MAGICIS AC MAGORVM MALEFICIIS OPVS PRÆCLARISSIMUM, eximij ſacræ legis diſquiſitoris Magiſtri Bernardi Baſin, Cæſaraguſtanenſis eccleſię Canonici, nunc recens à mendis quamplurimis emendatum.

PROOEMIVM.

CVM vos in audiendis Magicæ artis diſceptationibus attentiſſimos conſpicio, & rei magnitudinem meis oculis ſubiicio, Illuſtriſſime & Reuerendiſſime domine, purpurati cœtus particeps & ſacri conſilij membrum, ſpectabilis Rector, ſacræ militiæ duces, proiudices incorrupti, aurati milites & vos ſacratiſſimi Dei ſtudij expoſitores, à quibus abditiſſima quæque doctrinarum omnium intelliguntur: non mediocri moleſtia afficior, propterea ꝙ id onus ad me delatum intelligo, quod vel ad plures doctiſſimos & eloquentiſſimos viros impartitum impar eorũ viribus videretur, præſertim hoc in loco celeberrimo, & apud cœleſtium artium præceptores, quibus de rebus magnis & grauibus iudicãdi datur facultas. Itaque vereor, cùm non videam, quid tanto conſpectui dignum, aut elegantia dicendi, aut ſententiarum grauitate à me poſſit afferri, ſatis ne mihi parum hac in re conſuluiſſe iudicetis. *Præfatio ad auditores in lectorio habita.*

Verùm, quia in hoc eſt mea omnis diſpoſita viuẽdi ratio, vt nihil eſſe ducam magis meum, quàm dictis parere maiorum. Quapropter reſpondere dignum duxi ad quæſtionem, quam propoſuit ſacræ ſciẽtiæ ſummus interpres, grauitatis & conſilij cuſtos, cuius eloquio (vt audire potui- *Dictis parendum maiorũ.*

stis) & sapientia, & vetustissimarum gentiũ memoria coniuncta est.

Protestari tamen primũ necesse est, nil pertinaciter me dicere aut defendere velle, ꝙ sacrosanctæ repugnet Ecclesiæ, aut Doctoribus per eã approbatis, seu articulis Parisijs condemnatis. Pauca tamen probabiliter me adducturum gratia conferentiæ habendæ cũ præstantissimis commilitonibus meis. Et quia disceptationi locus est, non orationi: pro quæstione proposita: Vtrùm Christi doctrina fideles omnes à Magorum maleficijs purgentur.

Articuli hi Parisienses habentur in Ioh. Bodini Dæmone mania de verbo ad verbum.

NOtandum primò, ꝙ Magus vocabulũ est Persicum id denotans ꝙ apud Græcos Philosophus, & apud Latinos sapiens dicitur. Hos Galli Druidas vocauêre. Vnde Plin. lib. 16. naturalis Historiæ in fine. Nihil, inquit, habent Druydæ: ita enim Galli suos appellant Magos. Ægyptij in ea significatione, qua nos sacerdotes & Græci prophetas dixêre. Inde Gymnosophistas Græco vocabulo & sua interpretatione vocabat. Babylonij necnon & Assirij suos Magos seu sapientes Chaldæos vocauere. Itaque Laertio teste, Magi apud Persas Deorũ cultui maximè insistũt: preces illi ac vota & sacrificia offerunt, de Deorũ substantia & generatione disserunt, cultum & vsum auri interdicunt. Post hæc tractu temporis ij tantummodo Magi dicti sunt, qui ob facinorũ magnitudinem vulgò Malefici appellantur.

Magi. Druidæ.

NOtandum secundò, ꝙ ars Magica, vt placet Plin. lib. 30. naturalis Historiæ ab ipso Zoroastre (vt omnes auctores conueniunt) in Perside ortum habuit: quæ (vt ait) fraudulentissimã artium in toto terrarum orbe plurimis seculis valuit: & subdit.

De inuentore Magices.

Auctoritatem ei maximam fuisse nemo miretur, ꝙ sola artium tres alias imperiosissimas humanæ mentis cõplexa, in vnam se redegit. Nam primò de medicina nemo dubitauit, hanc speciẽ salutari irrepsisse, velut altiorẽ sanctioremque quam medicinã: ita desideratissima blandissimisq; promissis addidisse vires religionis, ad quam maximè alligat humanũ genus: Atque vt hoc quoque suggesserit, miscuisse artes Mathematicas, nullo non auido futura de se sciendi, atque ea è cœlo verissimè peti credẽti. Ita possessis hominũ sensibus triplici vinculo, in tantũ fastigij adoleuit, vt hodie etiam in magna parte gentium prævaleat.

Magica Medicinam, Theologiam & Mathesin sibi colligauit.

De

De isto Zoroastre dicit Solinus, quòd risit, quãdo nascebatur, & dicit August. quòd ille risus, monstruosus fuit, (risit enim quando plorare debuit, vt plorant cęteri) nihil boni portenti, quod patuit. Inuentor artis Magicæ fuit, sed sua ars Magica ad infælicem terminum, sicut & cæteros Magos duxit: quoniam in prælio Ninus Rex Assyriorum eum superauit: & demum ictu fulguris occubuit: non obstante, quòd Magus & Astrologus maximus esset: vnde Zoroastres viuens astrum dicitur. Postea verò Democritus & Orpheus Magicam ampliauerunt. His notatis sit prima propositio talis.

De Zoroastris risu cùm nasceretur.

Zoroastres viuum astrum dicitur.

SEQVVNTVR DECEM PROPOSITIONES, probantes quod Dæmones possunt propria virtute homines decipere.

PRIMA PROPOSITIO.

MVlta per artem Magicam, in pręstigijs & maleficijs possunt ostendi & fieri, quæ aspicientibus & causam ignorantibus videntur mira. Probatur primò per Augustinum, lib. 18. de ci. Dei. Cùm essemus, inquit, in Italia, audiuimus quasdam mulieres imbutas Magicis artibus, dato caseo statim homines in iumenta conuertisse, quæ vt alia iumenta necessaria quæque portabat: & finita opera iterũ homines ab illis restitui, quibus (vt ait) mens semper humana conseruata fuit. Apuleius etiam Platonicę sectę Philosophus scripsit, se in asinum apud Thessaliam veneficijs cuiusdam mulieris (dum per Magiam fieri auis conaretur) conuersum fuisse, & tractu temporis in hominem restitutum. Plinius, Seneca, & Cicero certissimè affirmant, messes in varios agros Magorum præstigijs traduci posse. Vnde Ouidius: Carmine læsa Ceres sterilem vanescit in herbam. Et Virgilius in Bucolicis, Egloga octaua: Atque satas aliò vidi traducere messes. Medea quoque apud Ouidium libro Metamorphoseωs septimo ex hac arte mirabiliora patrasse narrat: Cùm, volui ripis ipsis mirantibus, amnes in fontes rediere suos concussaque sisto, Srantia concutio cantu, freta nubila pello. Ex his & plurimis experientijs, quas breuitatis gratia missas facio, patet veritas propositionis.

Homines mutati in iumẽta.

SECVNDA PROPOSITIO.

SIcut mira multa per artem Magicam facta, corporibus cœlestibus minimè sunt ascribenda, ita, nec virtuti intellectus hominis, artibus Magicis vtẽtis. Probatio primæ partis: quia impossibile est, ꝙ effect⁹ qui sunt proprij naturæ intellectualis ex virtute cœlestis corporis causentur. Nã propria operatio cuiuslibet rei sequitur propriam naturam eius. Constat autẽ, quòd locutio est actus naturæ rationalis. In operibus autem Magorum aliqui colloquentes hominibus: & responsa dantes de diuersis negotijs expressè audiũtur: quare impossibile est, ꝙ huiusmodi effectus artis Magicæ causentur vniuersaliter ex virtute corporis cœlestis. Nec potest dici, ꝙ huiusmodi locutiones quæ audiuntur in operibus Magorum, nõ fiunt secundũ sensum exteriorẽ, sed solùm imaginariè & phantasticè: quia huiusmodi locutiones indifferenter audiuntur ab omnibus circumstantibus. Hoc autem esse nõ posset, si solùm fieret secundũ Magorũ, quibus responsa dantur, imaginationes. Nã ea quæ fiunt intrinsecus in imaginatione vnius, nõ percipiũtur sensibiliter extrinsecus ab alijs. Igitur prima pars vera.

Corpor. cœlestib. non ascribenda mira magica.

Quomodo colloquantur Dæmones & Magi.

Secunda pars probatur. Primò quidem, quia cùm virtus sequatur essentiam rei: diuersitas vel identitas virtutis diuersitatem vel identitatem indicat essentialium principiorum. Intellectus autem communiter hominum talis cõditionis inuenitur, ꝙ eius cognitio ex rebus sensibilibus causatur magis, quã possit sua conceptione res sensibiles causare vel immutare. Si ergo sint aliqui homines, qui conceptione intellectus sui possint virtute propria res naturales transmutare, erunt alterius speciei ab alijs hominibus, & dicẽtur æquiuocè homines cũ eis, quod constat esse absurdum. Igitur impossibile est, ꝙ virtute intellectus hominis, arte Magica vtentis, efficiantur operationes artis Magicæ.

Mira Magica non sunt ascribenda virtuti humani intellectus.

Probatur etiam ista secunda pars, quia virtus agendi seu faciendi non adquiritur per disciplinam, sed solùm cognitio faciendi. Videmus autem, quòd per disciplinam, aliqui homines pestiferi adquirũt, quod huiusmodi effectus Magicos efficiant. Nõ igitur est in eis virtus realis aliqua, per quam huiusmodi effectus Magicos efficiãt, sed solùm cognitio vel notitia in libris damnatis acquisita: igitur secunda pars propositionis vera.

Non discimus virtutem faciendi, sed solùm cognitionem faciendi.

TERTIA

TERTIA PROPOSITIO.

ARtificialia, quibus Magi vtuntur ad beneuolentiam, odium, vindictam, seu secretorum notitiam, aut alios quoscunque effectus artis Magicæ, virtutem in se nullam habent ex cœlo nec aliunde. Probatio, quia figura secundùm sui rationem abstrahit ab omni materia sensibili, cùm sit quoddam Mathematicum. Sed talia Mathematica nullius actionis naturalis possunt esse principia, cùm non sint actiua nec passiua; igitur propositio vera.

Artificialia Magorum nō virtutē habēt ex cælo.

Item hominis figuræ vel imagines, quibus Magi vtuntur, non sunt effectus corporum cœlestium, sed potius hominis per artem illam operantis. Ergo opera artis Magicę, quæ fiunt cum hominibus artificialibus, non sunt effectus corporum cœlestium. Nec dici potest, quòd sicut corpora naturalia subduntur cœlestibus corporibus; ita & corpora artificialia. Et ideo sicut corpora naturalia sortiũtur quasdam virtutes occultas, contentas speciem (sicut quod Magnes attrahit ferrum) ita & corpora artificialia, sub certa constellatione fabricata, sortiuntur virtutem occultam à corporibus cœlestibus ad aliquos effectus producendos (quæ videtur potissima ratio Astronomorum) quia non videtur simile de istis & de alijs corporibus. Nam virtutes naturales corporum naturalium consequuntur formas naturales eorum, quas quidem formas sortiuntur ex impressione corporum superiorum: & ex eorundem corporum impressione sortiuntur quasdam virtutes actiuas speciem continentes. Sed formæ corporum artificialium non sunt effectus corporum cœlestium, sed procedunt ex conceptione artificis, eas in materiam inducentis. Igitur ex impressione corporum superiorum nullam prorsus virtutem actiuam, in quantum sunt artificialia, sortiuntur.

Imagines seu figuræ Magorum non sunt effectus corporum cælestiũ.

Taxantur Astronomi.

QVARTA PROPOSITIO.

EX hac tertia propositione infertur quarta. Quia sicut imago leonis sculpta in signo leonis neminem à passione renum vnquam liberauit. Nec Virgilij Magi musca ænea ab vrbe Neapoli veras muscas fugauit; sic nec per imaginem aliam, aut sculpturam, circulum anulum sigillum seu figuram immutantur hominum, aut brutorum corpora: immobilitantur vel fugantur animantia, nec re-

An imago leonis, sculpta in signo leonis curet renes.

An Virgilij musca ænea veras muscas abegit.

ſerantur oſtia, patet propoſitio ex ſupradictis.

Et adhuc aliter probatur: quia vel talibus eſt impreſſa virtus vel forma à ſuperiori agente, ſicut luna illuminatur à ſole per lumen receptum. Vel hoc fit per ſolam motionem ſuperioris agentis, abſque forma aliqua ſeu virtute eis inhærente ad agendum: Sicut aqua maris fluit & refluit per motionem corporis cœleſtis. Non primum, quia cùm operatio, quæ conſequitur formam impreſſam, communiter inueniatur in omnibus indiuiduis, quæ ſunt eiuſdem ſpeciei, ſequeretur, quòd omnia artificialia eiuſdem ſpeciei vel figuræ ingeniorum artificialium ſimiles & conformes haberent actiones, quòd falſum eſt. Nec ſecundum dici poteſt, quia cùm operatio quæ ſequitur ſolam motionem ſuperioris agentis non ſemper conueniat rebus motis, ſicut non ſemper Oceanum fluit & refluit, ſequetetur, quòd huiuſmodi artificiali non haberent actiones niſi ſolùm durante conſtellatione, ſub qua ſunt fabricata, cuius contrarium aſſeritur ab expertis. Igitur propoſitio vera.

QVINTA PROPOSITIO.

An carmina incantatorum operentur aliquid.

INcantatores, carminum violentia non inficiunt aut ſanant homines, nec incantationibus cogunt de latebris exire ſerpentes: cùm verba eorum ſcripta ſeu prolata de ſe, obſeruata etiam cōſtellatione, talia, aut eis ſimilia nequaquam poſſint efficere. Probatur primò ratione, quia ars nō producit materiam in qua operatur artifex: ſed ea præſuppoſita ſuperinducit formam. Verba autem humana habent materiam, ſonos ſcilicet ab ore hominis ſenſibiliter prolatos. Significatione verò quaſi formam habent ab intellectu. Vnde ad hoc datus eſt ſermo ſecundū Philoſophum, vt præſtò ſint nobis mutuæ voluntatis indicia. Igitur ſicut artificialia in quantum huiuſmodi non habent efficaciam ad determinatos effectus artis magicę producēdos ex virtute corporum cœleſtium: ita pari ratione nec verba incātatorum quantumcunque temporibus electis ſint ſcripta, aut ex intentione & deſiderio animæ rationalis formata.

Idem habetur 26. quæſt. 7. admoneant fideles. vbi habetur: quòd magicæ artes incantationesq; infirmitatibus hominum nihil poſſint remedij conferre, ſed hoc eſſe laqueos antiqui hoſtis.

Nec

Nec quicquam mouere debet glossa super illud Psalmi, Sicut aspidis surdæ obturantis aures suas. Aspis, inquit, ne vocem incantatoris audiat, vnam aurem ponit in terra, alteram claudit cauda, ac si timeat, quòd virtus verborũ incantantis ad se perueniat. Non.n. hoc facit Aspis ex eo, ꝙ verba incantantis intelligebat (vt dicit August.) Sed quia in prolatione verborum sentit in se quandam immutationem: quam naturali instinctu refugiens (sicut omne animal naturaliter refugit suum corruptiuum) claudit organa sensus auditus sicut & homo cõtra aliquem terribilem sonum apponit subitò & quasi sine deliberatione manus suas ad aures, ne audiat sonum illum. Prædicta autem immutatio, quæ fit in corpore serpentis ad verba incantatoris, non fit virtute verborum. Qua autem virtute fiat, dicetur in sequentibus. Et sic patet quinta propositio.

Quomodo intelligendum aspides obturare aures.
S. Augustini error.

SEXTA PROPOSITIO.

EFfectus mirabiles artis magicæ efficiuntur ab intellectu separato, Magorum operationibus se immiscente. Probatur primò, quia Magi in suis operationibus vtuntur quibusdam vocibus significatis ad determinatos effectus producendos: quæ quidem voces nihil aliud sunt, quàm quædam inuocationes, adiurationes, seu imperia quasi vnius ad alterum colloquentis.

De intellectu separato, Magorum operationibus se immiscente.

Vnde Aug. de ciuitate Dei dicit, quòd Porphirius velut dubitans quærit: vtrum in diuinantibus, & quædam mira facientibus, animæ sint potiores quam in alijs. An aliqui spiritus extrinsecus veniant: Et potius venire eos extrinsecus arbitratur. Spiritus autem separatus aut est bonus aut malus. Non potest autem dici, quòd huiusmodi effectus, qui fiunt per artem Magicam, fiant per bonos spiritus. Primò quia non est boni spiritus se familiarem exhibere sceleratis hominibus: aut prȩstare eis patrocinium in his quæ sunt contraria virtuti & veritati. Huiusmodi autem artibus magicis vtuntur vt frequenter homines scelerati, plerunque etiam homicidia & maleficia per eos procurant.

An animæ sint potiores in ijs qui miracula edunt.
Bonos spiritus non communicare Magis.

Nam secundum Isidorum vni. li. ethymo. vtentes prædictis artibus Malefici vocantur. Quare manifestum est, quòd per spiritum bonum huiusmodi effectus artis magicæ nullo modo efficiuntur.

Prætereà, spiritus boni est ducere quantum in se est ad veritatem: Sed in operibus Magorum multa plerumque fiunt, quibus homines ludificantur, decipiuntur, & in errorem trahuntur. Igitur per bonum spiritum opera magica non efficiuntur.

Magorũ opera ducunt ad mendaciã.

Idem patet ex hoc, quia non est spiritus boni, vt si sit superior, minori vel pari subdatur: aut si sit inferior, vt sibi à superiore supplicationem fieri patiatur. Sed Magi & Necromantici in suis operationibus inuocant eos, quorum auxilio vtuntur, suppliciter quasi superiores. Cùm autem venerint, imperant eis quasi inferioribus, vt patet per libros acres & sacros illius artis. Quare manifestũ est, quòd hominis effectus artis magicæ per bonos spiritus non efficiuntur. Relinquitur ergo, &c.

Boni spiritus non est, vt se subdat minori, si sit superior. Magi imperãt ijs, quibus primò supplicabant.

SEPTIMA PROPOSITIO.

QVod tales effectus artis magicæ fiunt per malignos spiritus, quos nos Dæmones vocamus. Hoc expressè dicit Aug. 3. de Tri. Per Dæmones, inquit, magicæ artes possunt, quicquid possunt valere nec aliquid, nisi data desuper potestate. Datur autem vel ad fallendum fallaces, sicut Ægyptios: & in ipsos Magos data est, vt in eorum spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus fuerãt damnandi. Ex quo repellitur error gentilium, qui huiusmodi operationes Dijs bonis attribuebant: Contra quos dicit Aug. lib. 85. Deus per semetipsum neminem decipit sed per talem Angelum, qui pro suæ voluntatis peruersitate, vel ad vindictam peccatorum, vel ad exercitationem eorum, qui secundum Deum nascũtur, ordinatur. Et idem 11. super Genes. ad literam. Quòd enim, inquit, putatur audire serpentes, vel intelligere verba Magorum, id est incantatorum, vt eis incantantibus exiliant plerunque de latebris, in illis vis Diaboli operatur. Et subdit infra. Gaudent enim Dæmones hanc potestatem sibi dari, vt ad incantationes hominum serpentes moueantur, vt quolibet modo fallant quo possunt.

Magica ars datur ad fallendũ fallaces.

Quomodo Deus dicatur decipere.

OCTAVA PROPOSITIO.

FAscinatrices suo aspectu maleuolo immutare possunt infantium tenerrima corpora, vsque ad grauem infirmitatem

De aspectu fascinantium.

mitatem ea quandoque alterare. Hanc propositionem probat Auicenna: quia substantijs separatis, multò magis obedit materia corporalis ad productionem alicuius effectus, quàm qualitatibus actiuis & passiuis in natura. Nam ad apprehensionem substantiarum separatarum fiunt multa in istis inferioribus præter cursum corporum cœlestium, & aliorum naturalium agentium.

Quod patet de anima quæ si fuerit fortis in sua apprehensione, immutat corpus proprium; sicut ex sola imaginatione animæ corpus calescit, vt patet in concupiscentibus & irascentibus, vel etiam frigescit, sicut contingit in timētibus. Incurrit etiam quandoque ex hac in febrem, aut aliquam aliam ægritudinem.

Ex sola imaginatione animæ, calescit aut frigescit corpus.

Et per hunc modum dicit, quòd si anima coniuncta corpori fuerit deputata à vitijs, & fuerit fortis in sua apprehensione, quòd tunc obedit ei non solùm corpus proprium, sed etiā corpora aliorum. Hinc & secundum eum, quod aliqui sancti viri operātur multa mira præter solitū cursum naturę, ita quòd ad eorum apprehensionem sanatur quandoque infirmus, vel aliquid huiusmodi. Et consimiliter dicit, quòd si anima fuerit fœdata vitijs, & habuerit fortē apprehensionē in malitia, obedit ei materia corporis alieni ad transmutationē, præcipuè in illis, in quibus materia est apta ad receptionem impressionū, sicut cōtingit infantibus propter teneritatē carnis, sicut cera mollis facilè recipit impressionē sigilli. Et istam posuit Auicenna causam fascinationis.

An animæ purum & proprium corpus, & aliorum corpora obediunt.

Nam ex forti apprehensione vetularum obstinatarum in malitia, immutatur corpus infantis ad infirmitatem, vel ad aliquam passionem.

Quomodo a... fascinentur corpora infantium.

Sed ista ratio Auicennæ non valet, nec in se, nec in confirmatione per exemplum quòd adducit. In se quidē, quia secundùm Augustin. materia corporalis non obedit Angelis, nec multò minus animabus ad nutum quantum ad corporalem transmutationem, sed soli Deo.

Exemplum aūt quod adducit pro cōfirmatione nō valet propter duo. Primò quidē quoniā ex sola apprehēsione aut imaginatione animæ coniunctæ, non sequitur aliqua mutatio corporis, nisi illi apprehensioni fuerit adiuncta aliqua affectio, puta gaudij vel timoris, concupiscētiæ aut iræ, aut alterius passionis, per quas variatur modus cordis & etiam

ſpirituum procedendum à corde, ex quibus quidem ſpiritibus vel retractis ad cor per paſſionem, timoris, vel diffuſis ad membra per paſſionem gaudij, ſequitur alteratio aliqua in corde, quæ poteſt eſſe cauſa infirmitatis, ſi materia ſit diſpoſita.

Secundò, quia maior eſt colligentia animæ ad corpus ſuũ, quàm ad corpora aliorum: & quia immutatio corporalis eſt per contactum, magis eſt natum corpus proprium tranſmutari ex apprehenſione animæ quã corpora aliorũ.

Dicendum eſt igitur quod trãſmutatio corporis, quæ fit per faſcinationem, non prouenit ex hoc quod imaginatio vel apprehenſio vnius animæ immutet immediatè corpus alterius hominis. Sed ex hoc, ꝙ mediante motu cordis & ſpirituũ (vt dictum eſt) immutatur corpus proprium cõiunctum, quæ quidem immutatio ſpirituũ maximè inficit oculos. Oculi autem infecti inficiunt mediũ, mediũ autẽ infectum inficit corpus ꝓſpectum, ſi fiat facilè immutabile. Sicut videmus, ꝙ oculus menſtruatæ inficit ſpeculum, & præcipuè ſi ſit nouum, vt habetur in l. de ſomno & vi. Sic igitur ex forti apprehenſione alicuius vetulæ in malitia induratæ immutatur motus cordis & ſpirituũ. Quæ quidem immutatio ꝓueniens ad oculos inficit ipſos: Oculi autem infecti, inficiũt vicinũ aërẽ, aër autẽ infectus inficit corpus infantis propter eius teneritatem: & ita ad maleuolum aſpectum vetularũ inficitur modo prædicto infans & faſcinatur, ita quòd cibum euomat, & infirmitatem incurrat.

Quomodo oculi proſpectũ corpus inficiant.

NONA PROPOSITIO.

TAnta virtute Dæmones corporalibus rebus præſunt, vt poſſint Deo permittente elementa commouere, mare concitare, montes & colles deſtruere, arbores herbaſque diſſecare, brutorum corpora atque hominum ſubintrare, vexationes, infirmitates & mortem ipſam procurare. Probatur propoſitio, quia corporalia obediunt Dæmonibus, quò ad motũ localẽ vt patet per Auguſt. 3. de trin. Sed prędicta poſſunt fieri per tranſmutationẽ localẽ rerũ corporaliũ. Patet de infirmitate & morte, de quibus minus videtur. Cùm enim ſanitas conſiſtat in conuenienti diſpoſitione & adæquatione humorum, poſſunt Dæmones cõmouere humores

Quomodo corporalia obediant Dæmonibus.

Sanitatem facilè poſſunt turbare Dæmones.

mores corporis & violēter exagitare ad quod sequetur perturbatio sanitatis, dolor, infirmitas, aut corporalis vexatio, sicut de Saul rege vexato à Diabolo legitur 1. Reg. 16. Spiritus nequam exagitabat eum. Erat aūt ista agitatio interior vehemens cōmotio. Patet etiā de stimulo carnis Paulo dato 2. ad Cor. 12. vbi dicit glossa Augustini dolore quodā corporis traditur Apostolus vehementer exagitatus. Patet insuper Lucæ 13. de muliere detēta in infirmitate annos decem & octo, à qua dominus spiritū infirmitatis eiecit.

Potest igitur Dæmon vexationes grauissimas causare, ad quas Deo permittēte sequetur mors. Potest etiā Dęmō ab intrinseco violētias inferre, vt patet de septē viris Sarę, Thobiæ 3. quos Asmodæus interfecit. Et de Iob patiētissimo, qui Sathanæ potestatē in rebus secūdis & corpore expertus, spiritu secundo edoctus ait, nō est potestas sup terrā, quæ valeat ei comparari. Et sic patet veritas propositionis.

Ergo duobus Dæmonibus inuicem succedentibus vexatus est Iob.

EX his infertur, quòd Dæmon propria naturæ potestate interius & exterius potest homines varijs illusionibus decipere. Probatio primæ partis, quia ea quæ ex motu locali aliquorum corporum causari possunt, naturali virtute Dæmonum subsunt, vt ex supradictis patet. Sed apparitiones imaginariæ causantur interdum in nobis per operationem naturæ ex locali mutatione corporalium humorum & spirituum, vt dicit Philosophus in libro de somno & vigilia. Vbi respondit, causam apparitionis somniorum, dicens, quòd cùm animal dormit, descēdente plurimo sanguine ad principium sensitiuum, simul descendunt in spiritu animali impressiones relictæ ex sensibiliū motionibus, quæ in spiritibus sensualibus conseruantur, & mouet principium sensitiuum apprehensiuū, ita quod aliqua apparent, ac si tunc principium sensitiuū à rebus tēperis exterioribus immutaretur. Tanta etiam potest esse motio horū spirituum & humorum, quòd non solùm dormientibus, sed etiā vigilantibus huiusmodi apparitiones fient, sicut cōtingit in phreneticis, arreptitijs, & vehementer studentibus.

De causa somnij.

Vehementer studentes habent miras apparitiones & imaginationes

Igitur apparitiones imaginariæ poterunt fieri in homine per Dęmones, humores, & spiritus interiores cōmouentes, ad quod sequit' varia ordinatio phātasmatum, vt varias repręsentationes faciāt eis quos decipere cupiunt. Et quia tūc anima cōuertit' ad huiusmodi similitudines, sicut ad res

videtur homini, quòd sit equus, oppressus onere. Quemadmodũ videbatur patri ipsius Præstãtij se fuisse caballum, & annonã cum alijs bestijs portasse, vt recitat Aug. 18. de ciui. Dei, & dicit ibi August. quòd ita inuentum est. Quod est intelligendũ, quòd pater Præstantij & alij (quos ibi recitat August. per Magas mulieres fuisse conuersos in iumenta onera portantia, phantasticè solùm fuerunt conuersi in iumenta, sed portatio prima onerum fuit vera, non quidem facta per homines, sed per Dæmones.

De Præstantio conuerso in iumentum.

Sic etiam videtur aliquibus, quod transferantur de loco ad locum, cum societate magna. Vnde quædam mulierculæ inseruientes Sathanæ, Dæmonum illusionibus seductæ, credunt se, & profitentur nocturnis horis cum Diana paganorum Dea in magna mulierum multitudine equitare, & alia nefanda agere, puta paruulos à latere matrum accipere, assare, & comedere, domos per caminos seu per fenestras intrare, & habitãtes varijs modis inquietare: Quæ omnia & consimilia aliquando solùm phantasticè accidũt eis.

Præstigia Dæmonum in nocturnis equitationibus mulierum.

Vnde August. 7. super Gen. ad litteram. Illa, inquit, quæ feruntur accidisse, vt quidam recordarentur, se in quorundam animalium corporibus fuisse, aut falsa facta narrãtur, aut ludificationibus Dæmonum hoc in eorũ animis factũ est. Si enim contingit, vt quis in somnis fallaci memoria recordetur, se aliquid fuisse quod non fuit, aut fecisse quod non egit, quid mirum, si quodam de isto occultóque iudicio sinantur Dæmones etiam in cordibus hominum vigilantium tale aliquid posse.

Idem videtur sonare capitulum illud 26. quęst. 5. Episcopi. vbi habetur, quòd mulierculæ illæ, quæ dicunt se ductas ad loca remota, imaginariè tantùm ducuntur. Et est illa ambulatio in imaginatione & non ingressu pedum.

De imaginarijs ambulationibus mulierculárum.

Illud tamen decretum videtur reddere Maleficos audaciores, ad introducendũ alios in suam sectã, & Iudices Ecclesiæ ad inquirendum de maleficijs remissiores, & sic videtur parare viam ad cultum idololatriæ. Propter quod dicẽdum, quòd decretum illud fuit sumptum ex concilio quodam particulari: & non ex aliquo quatuor conciliorum generalium, & ideo non fulcitur tanta auctoritate, sicut alia plurima decreta. Videtur etiam leuitate quadam fuisse factum; quòd patet in exemplo Ezechielis, quod adducit ad

Decretũ 26. q. 5. Episcopi infirmatur.

Canones taxãtur, quasi malè allegẽt sanctã scripturã.

probandum,

probandum quòd deportatio illatum mulierum fiat solùm in phantasia,& non realiter:vbi sic habetur;Quis verò tam stultus & hebes sit,qui hęc omnia ,quæ in solo spiritu fiũt, etiam in corpore accidere arbitretur,cùm Ezechiel Propheta visiones quæ Domini sunt,in spiritu non in corpore viderit:sicut ipse dicit,statim inquit fui in spiritu.

Quòd si Ezechiel existens in Chaldæa,dicit se fuisse in spiritu in Hierusalem,hoc non probat intentum,nisi adderetur,quòd Ezechiel non potuit ibi esse præsens,nisi in spiritu,& non in corpore, quod falsum est. Nam & Abacuc à Iudæi in Chaldæam confestim translatus est Daniel.14.

Saluatio capituli Episcopi.

Veruntamen pro reuerentia sacri voluminis dicendum, quòd si capitulum illud Episcopi,intelligatur, deportationes & apparitiones illarum mulierum aliquando fore imaginarias solùm,non negando,quin posśint esse veræ & reales, & quin aliquando prædictum capitulum esse tanto volumine dignum.Si verò intelligatur, tales deportationes non posse aliter quã imaginariè fieri,dictis sacræ scripturæ manifestè repugnat.Et quòd subdit in illo capitulo , quod qui talia credit infidelis est, & pagano deterior, hoc intelligitur de his,qui credunt diuinos cultus Dianę,aut Herodiadi debere exhiberi,sicut illæ mulieres credebant.

De vetulis correptis,videntibus animas purgatorij.

De correptis non sentientibus ignem.

SEd quid quibusdam vetulis,quæ se in raptu dicunt videre animas purgatorij,& plura alia,vt furta & res perditas:quarum pedes pro tunc adusti non sentiunt ignem? Dicendum,quòd Dæmon phantasmata in imaginatione earum tantum intendit,vt extra nihil sentiant.Exemplum de habentibus morbum caducum , qui etiam adustionem nõ sentiunt in infirmitate sua , quia interioribus pasśionibus presśi,extra non sentiunt ignem. Augustin. etiam de ciuitate Dei recitat de quodam, qui ad modicum alicuius gemitum,se adeò ad interiora conuertere poterat,vt nec voces,nec puncturas,nec vellicãtes sentiret,imò tanquam in defuncto nullus anhelitus sentiebatur.

Cur fœmininus sexus magisquàm masculinus propendeat ad Magiam.

SEd vnde est,quòd fœminæ in maiori multitudine reperiuntur superstitiosæ & Maleficæ quàm viri?Respõdeo, ꝙ triplici ratione.Primò , quia pronę sunt ad credendum. Fidem autem malã Dæmon principaliter quęrit,vnde Ecclesiast.19.Qui citò credit, leuis est corde,& minorabitur. Secundò,quia à natura (propter fluxibilitatem complexio-

xionis) facilioris sunt impressionis ad reuelationes capien-das per impressionem separatorum spirituum. Et Guilielmus Parisiensis dicit quòd cùm cōplexione sua benè vtū-tur, multùm bonæ sunt: cùm verò malè, peiores sunt. Tertiò, quia linguā lubricam habent, & ea quæ mala arte sciūt, cōparibus fœminis vix celare possunt, séque occultè cùm vires non habeant, per maleficia vindicare quærūt. Vnde Ecclesiastici 25. Commorari Leoni & Draconi plus placebit, quàm habitare cum muliere nequam.

Quod Dæmones etiam exterius possunt homines deludere.

Ex supradictis patet prima pars propositionis, videlicet ꝙ Dęmones interius homines decipere & illudere pofsūt. Secunda pars, scilicet, quòd exterius possint illudere. Patet primò ratione organi sensus particularis exterioris: quod cùm materiale sit, potest per Dæmonem malè dispo ni, ita vt videatur res aliter esse quàm sit: quemadmodum febricitantibus propter indispositionem linguæ, dulcia amara esse videntur. Ex parte verò obiecti, circum ponendo aliquid circa obiectum: sicut quando corpus album videtur mediante vitro rubicundo, illud album videtur rubicundū.

De socijs Diomedis in aues versis exemplum.

Potest etiā illudere quadam agitatione, occultando quędam, & alia ostendendo: sicut socij Diomedis fuerunt subitò subtracti, & ducti ad loca remotissima, & veræ aues insolitæ fuerunt ibi positæ quæ prope templum Diomedis multo tempore volauerunt, & sic illudebantur hi qui credebant socios Diomedis in aues conuersos.

Herba faciēs trabes apparere serpētes.

Alio modo potest illudere, applicando res aliquas naturales, quarum virtus est, vt faciant apparere res aliter quàm sint: sicut herba quædam accensa fumigans, quæ facit trabes apparere serpentes.

Potest etiam assumpto corpore illudere, sicut apparuit lactuca Moniali, vt refert Gregorius primo libr. Dialogorū Et sic patet propositio, quòd Dæmones varijs illusionibus possunt homines illudere.

VIsis mirabilibus effectibus Magicæ artis, & magna Dæmonis potentia, paucis videre restat: Cur ad vota Necromanticorū, Hydromanticorū, Chiromāticorū, Augurum, Aruspicum, Fasciuariorū, Pythonicorum, aliorumque Maleficorū, sua scientia extensissima, ac potestate quā maxima, paratus assistat; Dicēdū breuiter, quod hoc prouenit, quia Dęmones inuident saluti hominū, & ideo proni sunt

ad

ad nutriendum & detrahendum eos in errorem. Propter quod, secundum ꝙ vident vnumquemque circa diuersa curiosè & suspitiosè aliquid obseruantẽ ingerunt se spontè obseruationi eorum.

Dæmones aldit curiositates & superstitiones.

Secunda ratio, quia homines in signum subiectionis & reuerentiæ Deo vero sacrificia offerũt, hymnos canunt, inuocationes, prostrationes, & alia huiusmodi ad cultũ latrię pertinentia faciunt. Idcirco Dæmones, quorum superbia ascendit, semper appetunt quam maximè huiusmodi reuerentiæ signa sibi ab hominibus exhiberi: & ideò operationibus talia sibi exhibentium libentissimè se immiscent.

Cacodæmonũ superbia ascẽdit.

NOtandum secundò, ꝙ inuocare ex parte inuocantis duo importat. Primum est, inuocantem credere alicuius rei, vtpote, scientiæ, potentiæ, pecuniæ, seu rei alterius se pati inopiam & defectum. Alterũ est, credere illum defectum non fore sibi immobiliter affixum, quin valeat per aliquem liberari quod inuocans desiderat.

De inuocatione Dæmonũ in adiutorium.

Ex parte inuocati importat alia duo. Primum est, credere in ipso inuocato esse potentiam ad liberandum inuocantem à tali defectu. Ad Rom. 10. Quomodo inuocabũt eum in quem non crediderunt? Alterum est credere, ꝙ ille qui inuocatur, à tali adiutorio conferendo, si conferre voluerit, nullus poterit impedire. Vel saltem est amicus & familiaris illius, quem nullus potest impedire.

Ex parte finis inuocationis importat duo. Primum, ꝙ credit inuocatum humiliationibus & obsecrationibus ad præstandum patrocinium inclinari. Alterum, ꝙ inuocans talia facit, vt ab inuocatò iuuetur. His notatis ponuntur quædam conclusiones.

PRIMA CONCLVSIO.

SI Dæmon inuocetur, siue tacitè siue expresse, cùm sacrificio & adoratione, si credit ipse inuocãs, Dæmonem fortè Deum, à quo petit auxilium talis inuocans hęreticus est. Patet, quia credere Dęmonem fore omnium creatorẽ, hæresis est. Ergo Dæmonẽ inuocans, & hoc credens, hęreticus est. Consequentia patet, antecedens fit euidens, quia obuiat primo articulo fidei, & varijs passibus sacri Canonis, vbi habetur, Dæmonem initium habuisse, deliquisse, &

Dæmonem adorantes credunt eum amicum Deo.

in malo obstinatum remansisse, quæ de omnium creatore nephas est dicere.

SECVNDA CONCLVSIO.

INuocans quouismodo Dæmonem, non credens eũ esse Deum, sed Dei amicum & charum, & ideo ipsum inuocat, vt cum Deo, quod petit sibi obtineat, talis inuocans Hæreticus est. Patet, quia credere Dæmonem non esse in culpa obstinatum, hæresis est, ergo credẽs ipsum fore Deo charum & amicum, Hęreticum est. Consequentia claret, & antecedens patet: quia in multis passibus sacræ Scripturæ habetur, quòd Diabolus est obstinatus. Vt patet Apocalypseos. 12. & 13. Et extrà, de summa Trinitate & fide Catholica, cap. 1.

TERTIA CONCLVSIO.

INuocans Dæmonem, & non credens ipsum esse Deum, aut Dei amicum, imò in malo obstinatum, credat tamẽ ipsum inuocare, non esse peccatum, aut saltem non graue peccatum, hæreticus est. Patet, quia in multis sacræ Scripturæ locis habetur, q; inuocare, consulere, vel aliquid ab eis expetere, graue peccatum est Vnde Deuter. 20. Anima, quæ declinauerit ad Magos & Ariolos, interficiam illam, de medio populi mei. Item, quia in omni inuocatione Dęmonis, fit pactum cum eo. Qui cùm verum aliquando dicit, hoc facit, vt assuefaciat ad hoc vt ei credatur.

QVARTA CONCLVSIO.

Diabolus aliquando dicit verum vt falsum obtineat.

Quidam pro hæreticis sunt habendi, etsi tales in re non sint.

INuocans Dæmonem tacitè vel expresè, non credens ipsum fore Deum nec Dei amicum, sed potius in malo obstinatum, & quòd inuocando grauiter peccat. Sed hoc facit, vt quod optat à Dæmone obtineat, talis in re hæreticus non est, licet pro hæretico sit habendus. Probatur prima pars, quia talis non discedit corde à fide. Igitur hæreticus non est. Secunda pars patet, quia Ecclesia iudicat de interioribus per exteriora.

QVINTA

QVINTA CONCLVSIO.

PEtens à Dæmone inuocato ea quę excedunt Dęmonis potentiam, inuocans tamē, credit Dæmonem ista posse: puta mortuum suscitare, (vt Saul videbatur credere posse Pythonissam facere) talis inuocans, sic petens & credens hæreticus est. Patet quia qui credit alium à Deo à se posse facere, quæ pertinent præcisè ad diuinum posse, hęresis est, quia tunc alius à Deo non foret, sed Deus ipse foret: ergo hoc à Dæmone petens, & sic credens, hæreticus est. Antecedens & consequentia ex se patent.

Petens à Dæmone ipsius potentiā excedentia hæreticus est.

SEXTA CONCLVSIO.

PEtens à Dæmone ea quæ sunt contra humani arbitrij libertatem, vt ꝙ cogat mulierem ad consuetudinem libidinosi hominis voluntati, vel ad aliquid, super quo habet dominium sui actus faciendi, & credat inuocans Dæmonem ista posse, hæreticus est. Patet, Nam credere liberum arbitrium hominis à Dæmone posse cogi, est hæresis: quia directè obuiat dictis sacræ Scripturæ. Dicitur enim Ecclesiastici 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilij sui. Et Genesis decimo: Sub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illi. Et ad Rom. 8. Scio ꝙ neque Angeli, neque principatus, neque potestates poterunt me separare à Charitate.

Dæmon liberum arbitriū hominis cogere non potest.

SEPTIMA CONCLVSIO.

PEtens à Dæmone ea quæ non excedunt eius potentiā, vtputa, ligare virum, ne carnaliter vxorem cognoscat, aut quod domum alicuius euertat: & credat Dęmonem talia posse, etiāsi nō sit permissum à Deo: talis inuocās & petens hæreticus est. Patet, quia talis de primo articulo fidei, (nēpe de Dei omnipotētia) malè sentit, ergo hęreticus est. Malè etiā sentit de sacra Scriptura: quia hominē percutere, ignem immittere, ventum commouere, & domū euertere, (secūdum beatum Aug. & recitatur 26. q. 5. c. Nec mirū) non excedunt naturalem Dæmonis potestatem, & tamen ista non egit Sathan cōtra beatum Iob, nisi à Deo permissus & licētiatus, vt patet Iob primo. Patet etiā in Magis Pharaonis qui impediti à dño cinifes facere nō potuerūt. Exod. 8.

OCTAVA CONCLVSIO.

Excedentia naturalẽ Dæmonum scientiam.

INuocans Dæmonẽ, & petens ea quæ excedũt Dęmonis naturalem scientiã, vtpote, futura quæ nõ habent causas determinatas in natura; sed dependent à Dei vel hominis voluntate, vt quis bella geret, quis auaritiæ inseruiet, quis gladio aut veneno peribit, q̃s damnabitur, aut qñ extremi iudicij dies erit: talia petens, & credens Dęmonẽ ista scire, hęreticus est. Patet, q̃a scire prædicta futura, est solius Dei, Psal. 41. Annunciate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dij estis vos. Et Act. 1. Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ pater posuit in potestate.

Genethliacorum error.

Ex hoc patet error Genethliacorum, qui ex die natiuitatis fortunam hominis, ac successum, etiam in singulis actibus pręnunciare se posse iactant: quos irridens Iuuenalis ait: Si prurit frictus ocelli Angelus, inspecta genesi collyria poscit. Nec obstat, si Astrologi de talibus sæpius vera prædicũt, quia vt plurimùm homines passiones partis sensitiuæ sequuntur, secundum quam astris subiicietur. Patet etiam error diuinantium per somnia futuros hominum euentus, à libero arbitrio dependentes.

Secundũ passiones partis sensitiuæ homines astris subiiciuntur.

ESt tamen hîc sciendum, Quòd quædam sunt somnia, quæ sunt causæ futurorum euentuum: vt quãdo ex his quæ somniãs vidit, mouetur postea in vigiliam ad aliquid agendum aut vitandum, vt recitat Galenus de quodã Gręco, qui somniauit, q̃ si minueretur inter duos digitos, sanaretur: qui cùm euigilasset, fecit minui, sanatus est.

De somnijs quæ sunt causæ futurorum euentuum.

Alia sunt somnia, quę solùm sunt signa futurorum euẽtuum, & non causa, vt sunt illa, quæ habent causam conuenientẽ eis, & futuris euentibus, siue illa causa fuerit corporalis, siue spiritualis. Corporalis quidem, vt qñ ex impressione cœlestiũ corporum, & etiam aëris circunstantijs immutatur corpus & imaginatio dormientis. Sic dormienti apparent aliquæ visiones, conformes dispositioni corporũ cœlestium & elementorum: prout sunt causæ aliquorum euentuum futurorũ, sicut quando disponuntur elemẽta ad serenitatem, vel pluuiam, aut aliqua huiusmodi apparent dormiẽti aliquæ phantasiæ, cõformes illi dispositioni. Vnde & bruta animalia percipiunt freqnenter futuros temporum euentus serenitatis & pluuię ex circũstantijs aëris immutatione. Et ita dicit Philosophus octauo Physicorũ,

A continente nos, multa fiũt mutationes in nobis.

quòd

quòd à continente nos, fiunt multæ mutationes in nobis.

SPiritualis autem causa somnij est quãdoque Deus quãdoque Diabolus. Deus quidem ; vt quando ministerio Angelorum reuelat in somnijs aliqua futura, quorum ipse est futurus causa, secundum illud Num. 12. Si fuerit inter vos Propheta Domini, in visione apparebo ei vel per somnum loquar ad eum. Diabolus autem, vt quando ad deceptionem hominum disponendo interius phantasmata, facit apparere aliqua futura, quæ ipse est facturus. *Causa somniorum Deus vel Diabolus.*

Alia sunt somnia, quæ nec sunt causę futurorũ euentuũ, nec signa: sed sunt solum motus simulachorum: sicut sunt omnia illa somnia, quæ causantur in dormiente ex aliqua causa interiori: quæ duplex est, animalis.s. & corporalis. Animalis quidem, vt quando occurrunt homini dormiẽti phantasmata conuenientia eis, circa quę eius cogitatio vel locutio fuit in vigilia immorata. Vnde homines solliciti & cogitatiui circa aliqua, frequenter somniant de illis. Ideò dicit Macrobius super somnio Scipionis: Sæpè fit, vt cogitationes sermonesque nostri appareant aliquid in somno tale, quale vigilans sæpissimè solebat agitare vel loqui. Propter quod Claudian. dicit: *De somnijs quæ sunt motus simulachorum.*

Omnia quæ sensu voluuntur vota diurno,
Pectore sopito redit amicitia.
Quis venator defessa thoro cum membra reponit,
Mens tamen ad syluas, & sua lustra redit.

COrporalis autem, sicut quandoque ex aliqua interiori dispositione corporis formatur aliquis motus in phãtasia dormientis, conueniens illi corporali dispositioni sicut homini, qui abundat in frigidis humoribus: occurrit in somno phantastatico, ꝙ sit in niue vel in aqua. Propter ꝙ Medici dicunt: intendendum esse somnijs, ad cognoscendum interiores hominis dispositiones. *Frigidæ naturæ somnia sunt de aquis.*

Ad hunc etiam modũ reducũtur omnia somnia sequentia complexiones hominũ, sicut Cholerici somniant ignea & agilia: vñ somniãt frequẽter se volare, cõburi. Phlegmatici sõniãt nigra aquatica vt ꝙ sint in aqua vel niue. Et Melãcholici somniãt nigra & discolorata: Sãguinei verò læta. *Cholerici somniant ignea.*

Ad hunc etiam modum reducũtur omnia somnia, quæ sequuntur naturas ciborum. Nam quod complexio facit per naturam, hoc sibi faciunt per accidens. *Cibus variat somnia. Affectiones formant somnia.*

Ad-

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia somnia, quæ sequuntur appetitum hominis & affectionem, sicut auarus somniat de auro & argento, famelicus de cibo, studiosus de lectione & disputationib. & sic de alijs.

Ad hunc etiam modum reducuntur omnia sequentia naturas & conditiones infirmitatum. Tales tamen causæ somniorum, non sunt causæ futurorum euentuum sicut primæ. Vnde huiusmodi somnia per accidens se habent ad futuros euentus, & si quandoque simul concurrant, hoc erit casuale & fortuitum.

Si quis ergo vtatur somnijs ad præcognoscenda futura, secundùm quòd somnia procedunt ex eleuatione diuina, vel ex causa naturali intrinseca, quantum potest virtus talis se extendere, non erit Diuinatio illicita. Si autem huiusmodi Diuinatio causetur à Dæmone, cum quo pacta habentur expressa (cùm ad hoc inuocatur) vel tacita, tunc erit illicita & superstitiosa.

De ijs, qui diuinant per ficta pictaque puncta & plumbum liquefactum.

Sed quidam de Magis, Geomanticis, Hydromanticis, Piromanticis, & alijs Diuinatoribus consimilibus, qui ex protractionibus punctorum factis sine deliberatione, & ex proiectione plumbi liquefacti in aqua, aut ex alijs huiusmodi vanitatibus futura prænunciare videntur. Dicendum, quòd prænunciationes quæ fiunt ex talibus signis, originem habent à Dæmone, qui se immiscet descriptionibus punctorum, & alijs superstitiosis obseruantijs, & eius operatione disponuntur prædicti motus præter deliberationem existentes, secundùm quod congruit dispositioni futurorum euentuum, eorum quidem quos naturaliter ipse cognoscit.

NONA CONCLVSIO.

SI petantur à Dæmone pronunciari certitudinaliter futura, quæ habent causas determinatas in natura nō de necessitate producentes, sed vt in pluribus & frequēter, vt prædicere, si pluuiæ, siccitates aut sterilitates erunt & credat inuocans Dęmonem scire ista certitudinaliter euenire, talis hæreticus est. Patet, quia talis certitudinalem huiusmodi futurorum cognitionem, quæ pertinet soli Deo, credit pertinere etiam creaturæ, & per consequens creaturam fore Deum, ergo sic credens hæreticus est.

DECIMA

DECIMA CONCLVSIO.

SI petantur à Dæmone reuelari præterita, vel præsentia nobis absçondita, Dæmoni autem manifesta & credat inuocans, talia per Dęmonem reuelata infallibiliter ita esse, sic credens hæreticus est. Patet, quia credere Dęmonem non fore mendacij patrem, & verum semper esse eius sermonem vel reuelationem, hæresis est, quia repugnat sacræ Scripturę. Vnde Ioan. 8. habetur, Ille homicida erat ab initio & in veritate non stetit, cum loquitur mendacium ex proprijs loquitur, quia mendax est.

Qui petit à Dæmone vt sibi reuelet futura, credit Diabolum nõ esse mendacij patrem.

Vnde Chrysost. super Matth. super illo verbo quod dixit Iesus Dæmoni: obmutesce. Salutiferum, inquit, nobis dogma datur, ne credamus Dæmonibus quamcunque denunciet Veritatem. Et quia Magi, Malefici incãtatores, & Dæmonum inuocatores talia multa de Dæmonis potentia & scientia pertinaciter credunt, meritò tales à Christi fidelibus tanquam Hæretici sunt euitandi.

EX supradictis infero, quòd artes Magicæ, quæ inuocationes Dæmonum & pacta cum eis consulunt, meritò omni iure sunt prohibitæ: quia malæ & perturbatiuę omnis politiæ. Cuius oppositum tenuit præclaræ intelligentiæ vir Magister & Dominus nouissimè Vesperiatus in simili actu dicens, quòd studium Magicarum artium valet ad salutem fidelium. Et quia probatio corollarij mei est sui dicti confutatio.

Contra Magistrum quẽdam, qui defendebat, Magicas artes ad salutem conducere fidelium.

PRobatur primò quòd Iure naturali hæ artes sint prohibitæ & malæ: quia nocere innocenti, Iure naturę est vetitũ. Sed Malefici Magicis artibus plerumq; nocẽt innocẽtibus, vt patet de fascinarijs & alijs Maleficis. Ergo Iure naturæ tales artes sunt prohibitæ. Quod Iure diuino patet Exodi. 22, Maleficos non patieris viuere. Et Leui. 20. Vir, siue mulier, in quibus Pythonicus, vel spiritus diuinationis fuerit, morte moriãtur, lapidibus obruent eos: sanguis eorum sit super eos. Vnde propter hoc peccatum Ochozias infirmus mortuus est, 4. Regum 1. & Saul. 1. Parali. 10.

QVòd Iure Canonico sint prohibitæ, patet, quia Diuinatoribus & Maleficis occultis imponitur pœnitẽtia 14. dierum, extra de Sortilegijs cap. 1. Si notorij sint, Eucharistia negatur. de cõsecrat. d. 2. pro dilectione. Si sit clericus

Pœna Magorum statuta in Iure Canonico.

deponen

deponendus eſt, & in monaſterium retrudendus.26.q.5.Si quis Epiſcopus.

Clericus diuinator vel Magus in Monaſteriũ detruditur, ac in perpetuũ carcerem.

Vbi ſic habetur: Si quis Epiſcopus eſt, aut Preſbyter, aut Diaconus, vel quilibet de ordine clericorũ, Aruſpices, aut incantatores, aut ariolos, aut certè augures, vel ſortilegos, vel qui profitentur artem Magicam, aut aliquos eorum ſimilia exercentes conſuluiſſe fuerit deprehenſus: ab honore dignitatis ſuæ ſuſpenſus, monaſterij curam excipiat, vbi pœnitentiæ perpetuæ deditus, ſcelus admiſſum ſacrilegij ſoluat.

Si laicus, excommunicationem incurrit.26.quæſt.5. Si quis ariolos. Tales etiam infames ſunt, & qui ad eos concurrunt, vnde nec ad accuſationem debent admitti.2.quæſtio.8. quiſquis.

Pœna conſtituta Magis à Iure ciuili.

QVòd Iure Ciuili prohibeantur patet, quia inſectatores earum debent mortis ſupplicio ſubiacere. C. de maleficijs.l.nemo.l.culpa.& l.multi. vbi ſic habetur: Multi magicis artibus vſi, elementa turbare, vitas infantium labefactare non dubitant, & manibus accitis audent ventilare, vt quiſque ſuos conficiat malis artibus inimicos. Hos quando naturæ peregrini ſunt, feralis peſtis abſumat. Et legibus duodecim tabularum pœnæ grauiſſimæ Maleficæ ſunt impoſitæ: patet per Tullium libro de legibus.

Poëtarum teſtimonia contra execrandam Magiã.

POëtæ etiam ſentiunt has artes eſſe vitandas. Vnde Virgilius 4. Æneidos, vbi Dido ſororem ſic alloquitur: Teſtor chara Deos & te germana tuúmque Dulce caput, Magicas inuitam accingier artes.

Nec valet dicere, vt videtur, quòd notitia iſtarum artium in ſe ſit bona & vtilis, quanquam vſus earum ſit pernicioſus, quoniam 26.q.2. habetur, quòd Chriſtiana pietas condemnat Mathematicas, etiam ſi vllum ſacrificium vel vllæ preces ad aliquem ſpiritum dirigantur.

Cur non ſtudendũ Magia.

Si autem dicatur, quòd ſtudium iſtarum artium ſit licitum ad eas confutandum & reprobandum. Hoc non placet, (ſaluo meliori iudicio) primò quia per hoc retardarentur homines à ſtudio vtilium artium. Secundò, quia cùm homines naturaliter ſcire deſiderant, & ea magis quæ admirationem ſecum ferre videntur, vix eſſe non poſſet, quin imbuti his pernicioſis artibus, experimento ſcire cu-

plant, mira illa quæ per eas fieri posse pollicentur. Et sic patet confutatio sui dicti.

Ex quibus simul cum optima illius regni politia infero, quòd nec apud Toletum, nec apud Salmanticam, aut quã libet aliam Hesperiæ partem hac tempestate Magicæ artes tollerantur.

In Hispania quondam non tollerabantur artes Magicæ.

Sed est sciendum, quòd iam olim apud Salmanticam vrbem, Idolum marmoreum in profundissima cauea positum colebatur, cui Dæmon assistebat, instruens in huiusmodi artib. eos, qui sibi certis pactis & inuocationibus subiicere volebant, qui post tractum temporis in quibusdam affectibus admirabiles apparebant. Veruntamen non modò à diebus multis, verùm & ab annis antiquissimis cauea illa obstructa est, & desuper Ecclesia fabricata. Idolum verò prædictum ante Ecclesiam, in via publica à pertranseuntibus cõculcatur, adeo vt vix sculpturæ vestigium appareat. Et sic patet corollarium.

Per marmoream statuam Sathan paciscitur in Hispania cum Magis.

ET quia ea, quibus Magicæ artes acrius sunt improbatæ ex Christi doctrina sunt accepta, infero finaliter, quòd Christi doctrina fideles omnes à Magorum Maleficis purgantur. Quod est corollarium responsiuum ad quæstionem per sacræ legis Doctorẽ mihi propositam. Cui, atque vobis diuinarum literarum in terris arbitris, dicta mea submitto corrigenda.

FINIS.

TRACTA

TRACTATVS VTILIS ET NECESSARIVS, PER VIAM DIALOGI, DE Phytonicis mulieribus.

***

Præfatio ad Illustrissimum Principem, Dominum Sigismundum Archiducem Austriæ, Stiriæ, Carinthiæ, &c. De Pythonicis mulieribus, per Vlricum Molitoris de Constantia studij Papiensis Decretorum Doctorem, & Curiæ Constantiensis causarum Patronum, ad honorem eiusdem Principis ac sub sua Celsitudinis emendatione scriptus.

EXcellentissime Princeps & Domine, Domine Archidux colentissime, humilis Vlricus Molitoris de Constantia Doctor, tuæ Celsitudini sese in obsequium offert.

Cùm superioribus annis pestis quarundam incantatricum mulierum terræ tuæ excellentiæ inuasisse diceretur. Itaque cùm nonnullæ tuo sub imperio mulieres de huiusmodi hæresi suspectæ, captæ forent, apúdque torturam interrogatæ, varia responderent, vnde tuis consulibus varia ea de re inter se opinantibus, vno quippe in illam, altero in aliam partem declinante, tãdem apud tuam Clementiam mei memoria incidit. Itaque pro infinita tua auiditate veritatem cognoscendi, per tuæ dignationis consules demandatum suscepi, vt quid ego in ea re sentirem, id tuæ excellentiæ stylo officioso designare non omitterem.

Verùm quamuis istud laboriosum & periculosum sit, laboriosum quidem mihi in alijs occupato, & victũ quærere curanti. Periculosum autem, propter inuidos & detractores, qui cuncta, quæ nequeunt imitari, non tamen cessant calumniari; & qua ipsi sua inertia experiri non poterunt

poterunt veneno ſo dente veluti greges hircus lacerare non omittent.

Quamuis inſuper iſta materia pręclaros etiam doctores in dubium aduocauerit:attamen dignum exiſtimaui, quia pro tua excellentia corpuſculi mei membra tuis obſequijs obtines deuincta,eius etiáſi quæ ſunt animi vires poſſideat, vt dū exterioris hominis partes ſe ſe ad tua deuouent obſequia,debilis quoque & rudis intellectus meus ad tuæ Celſitudinis gloriam non dormitet.

Opus itaque præſens ſub tua tuorumque ſapientiſſimo rum conſulum correctione præſertim clariſſimi viri Conradi *Sturkel* vtriuſque Iuris Doctoris, ac tuæ præcellentiæ maximi Secretarij,cuius quippe correctioni hunc Tractatum ſpecialibus ſubmiſi.Quoniam eūdem, priſcis temporibus in præceptorem, & Magiſtri loco habui: Eloquentiæ etiam emolumenta Iuriſque ſententias ſuxi, hodięque ſugere deſiderarem.Et ſię aggreſſus ſum. *Conrad.Sturkel.I.V.D.*

Etenim cùm apud priſcos oratores Dialogus plerumque aliquid iucundioris delectationis afferri exiſtimatum ſit,idcirco præſenti in tractatu per viam Dialogi,imò Trilogi,vt procederem decreui.Verum quia multi ea de re diſputatione digna cum prouido & præſtanti viro Conrado *Eſchak* huius inclytæ ciuitatis Conſtantienſis plurium annorum prætore & magiſtratum gerente,viro vtique ſpectato & facundia florente,recenſui: qui tanquam prætor huiuſmodi mulierū cōfeſſiones didicit.Itaque ipſum pręſentē Dialogum ſub tuo excellentiſſimo, ipſiuſque Conradi, & meo nominibus expedire arbitratus ſum. Idcirco ſub benignitatis venia ad materiam accedens quaſdam quæſtiones pro claui huius materiæ diſcutiendas præmiſi. *Trilogus.* *Conrad. Eſchak.*

EXORDITVR ITAQVE CLEMENtiſſimus Archidux Sigiſmundus Auſtriæ.

CAPVT I.

SIGISM.Fidelis nobiſq; dilecte Doctor Vlrice,quoniā ſingulari fauore ob tua in nos merita te proſequimur; idcirco præſenti de materia tecum præ cæteris diſputare decreuimus.

VLRIC. Illuſtriſſime Princeps, quamuis gratum ſit,

vt pro tua in me clementia me dignum inter disputandum fore iudicaueris, attamen ecce adest Conradus *Schak* Prætor meæ ciuitatis, vir vtique ingenio pręstans, in conuersatione que argutus consodalis meus. Placeat igitur eius industriam hac in re prius experiri.

SIGISM. Placet, nam & eundem consilio maturum, conuersationéque facetum noui. Idcirco quia nobis sermo de incantatricum maleficijs habendus erit, quęrendum primò duxi. Vtrum de facto incantatrices possint prouocare tonitrua & grandines?

CONRAD. Quamuis in huiusmodi difficultate, quę etiam doctissimos viros pro discussione terrere solet me inscium putem, iuxta verbum Socratis, qui solitus fuit dicere, se hoc solùm scire quod nesciret, attamen ne videar clementis Principis monitis non acquiescere, loquar: pauca, vt initium dem mouendi maiora.

SIGISM. Dic igitur?

Fama quam omnes famãt, non vana habenda.

CONRAD. Apud Philosophum tritum est sermone prouerbium, vt fama quam omnes famant non omninò perdatur. Fama autem communis est ꝙ ipse strigę tonitrua & grandines fecerint, magnaque damna segetibus & hominibus intulerint. Ex confessione quoque earũ in tortura facta, se talia fecisse, & modũ faciẽdi tradidisse cõpertũ est.

SIG. At ego nudæ famæ non intendo. Facile enim dictum sequitur vulgus, nec cõfessione torturali satiabor, cùm metu tormentorũ quis inducitur quandoque ad confitendum id quod in rerum natura non est. Verùm ea quæ oculis non conspeximus, auctoritate vel concludendi ratione percipere desideramus. Nam recta disputatio auctoritate & ratione concluditur.

Recta disputatio auctoritate & ratione concluditur.

VLRIC. Profectò experientia in decidendis causis contẽptibilis non est, cùm experientia dicatur esse rerum Magistra, vt dicitur in c. vbi periculũ, de elect. li 6. vnde tritum est apud populares ꝓuerbiũ. Experto crede Roberto.

Si Magæ inimicis pro libitu damnum dare possent, non opus haberemus militibus.

SIGIS. Ad ostendendum igitur, ꝙ Maleficæ mulieres nihil sciant, me istud mouet videlicet. Nã si talia istæ maledictæ mulieres scirẽt, & efficere possent, non esset opus Principibus tẽporibus belli clientulos militésque cõducere, qui in terras hostium irruerẽt, agrósque deuastarent, incẽdijs domos & villas concremarẽt. Verùm satis esset talẽ

mulierẽ

muliere Pythonicam aduocare, eidémque saluum conductum addicere, & hortari, quatenus super hostium terras talis maledicta mulier grandines, fulmina & tempestates prouocaret, vt sic hostium terrã periclitari moliretur. Etenim quia videmus, quòd ipsæ talia facere non possunt, etiã si vellent, ad faciendumque etiamsi à Principibus (quod tamen absit) inducerentur. Vnde inferendum censeo ipsas talia facere non posse.

Absit, vt princeps vtatur opera Sagarũ.

Præterea, ex fide habemus, solum Deum stellarum & elementorum esse gubernatorem, qui legem pati sydera iubet, & qui iuxta Boëtium in libro de consolatione perpetua, mundum ratione gubernat, stabilisque manens dat cuncta moueri. Quomodo igitur mulieres lamiæ adiutorio Dæmonum illum summum motorem, qui certa ratione cuncta gubernat, in huiusmodi suo motu impedire, & in alium motum dirigere possent.

Lamios & Magos prodigia facere posse, probatur ex Scriptura.

CONR. Ponderanda quidem est magni Principis ratio. Sed non minus ponderandum est illud quod Exod. c. 7. dicitur. Nã quamuis Moyses ante faciẽ Pharaonis regis Ægypti multa signa & prodigia fecisset: nihilominus Malefici similiter effecerunt, qui incantationibus suis aquam in sanguinem verterunt, & ranas super terram produxerunt. Ecce igitur ex sacra Scriptura veteris Testamenti clarere, q Malefici adiutorio Dæmonũ aquas turbarunt, quia eas in sanguinẽ verterũt: & agros prædiáq; ranis confuderunt.

Item lib. Iob ca. 1. legitur, quod Diabolo procurante ventus vehemens irruit à regione deserti: & concussit quatuor angulos domus, quæ corruens oppressit liberos Iob, & mortui sunt. Ecce, q Diabolus potestate sua aërem prouocauit puerosque oppressit. Dicitur etiã eodem libro, Diabolum fulmina ignis prouocasse. Dicit enim textus: Ignis Dei cecidit de cœlo, & vaccas, oues, purosque consumpsit.

Item Ioan. Apoca. cap. 7. ait: Post hæc vidi quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque mare, neque in vllam arborem: vidi alterum Angelum ascendentẽ ab ortu Solis, habẽtem signum Dei viui: & clamauit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ neque mari, neque arboribus, quousque signemus seruos Dei in frontibus.

Angeli tenentes Ventos interpretantur Diaboli.

SIG. Doctor, qui sunt illi quatuor Angeli, quibus Ioannes ait esse datum, vt possint nocere terræ.

VLR. Sunt Diaboli.

SIG. Appellatur nec Diabolus Angelus?

VLR. Ita. Nã Diabolus ibidem, & etiam alibi sæpius Angelus dicitur: quia etiam missus à Deo, vt ibidem dicit glossa ordinaria.

SIG. Fortè Ioannes hoc in spiritu vidit, dans nobis suæ visionis exempla.

CONR. Dignissime Princeps non opus est exẽplis, dum res ante oculos existit, vt audisti à Maleficis coram Pharaone, & à gestis Iob. Si igitur hæc facta fuisse leguntur, igitur & iam fieri posse quis dubitat.

VLRIC. De illo passu in fine ex pòst clarius loquemur.

CAP. II.

Vtrùm Incantatrices poßint adiutorio Diaboli hominibus & infantibus nocere, ac morbos eisdem inferre, eosdemq; debilitare.

SIGIS. Quia de corruptione & turbatione elementorũ nobis sermo est, non incompetenter quærendum duximus: Si etiam incantatrices homini, & maximè infantibus morbos inferre, & adiutorio Dæmonum eisdem nocere possunt, & eos debilitare.

CONR. Audiui à plerisque mulieribus, quomodo pueris incunabulis iacentibus variæ ægritudines acciderũt: nũc quippe illi puero nasus apparuit curuatus: nunc alteri oculus erutus, quodque maledictæ mulieres quãdoque cõprehensæ, asseruerunt, in torturaque recognouerunt, ob inuidiam parẽtũ se talia pueris auxilio Dæmonis irrogasse.

SIG. Audisti quòd confessionibus talibus per metũ extortis non saturabor: quid igitur aliud rationis seu auctoritatis in medium adducis?

CONRAD. Iam superius pro auctoritate in lib. primo Iob cognouimus, quòd Diabolus filios eiusdem ventum prouocando inuasit & mortui sunt. Digneris vtique audire B. Aug. 21. li. de ciuit. Dei. c. 18. dũ ait: Prorsusque scriptum est, graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris

corum

eorum, vsque in diem sepulturæ matrem omnium vsque adeo impleri est necesse, vt ipsi paruuli per lauacrum regenerationis ab originali peccato, quo solùm tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes, nonnulli incursus spirituũ malignorum patiantur. Ecce quod Augustinus sentit, pueros incursus Dæmonum pati. Item B. Hierony. ad Paulam de dormitione Blesillæ in epistola ait: Quid causæ est, vt sępè ibi noli & moli, ac vbera materna lactantes à Dæmonio corrũpũtur. Ecce igitur sacra Scriptura & sanctorum patrũ auctoritate ostẽsum esse, Diabolũ potestatem quãdoque habere corrũpendi pueros & infantes, eisque nocendi.

Sepultura nominatur mater omnium. Testimonia patrum, de infãtibus à Maleficis impetitis.

SIG. Locuti modò sumus de infãtibus, quid igitur in senibus & adultis.

CONRAD. Multos vidimus senes claudicantes & contractos, qui asseruerunt, ex maleficio illarum maledictarũ ipsis illud euenisse.

SIG. Quid autem sentit Scriptura.

CONR. In legenda sanctorum Simonis & Iudę legitur, quomodo coram rege Babylonię Larochi & Arphaxat Malefici fuerunt constituti, qui ipsius regis oratores & rhetores mutos & claudos atque cæcos effecerunt, ac visum & gressum eisdem denuo reddiderunt, Ecce apertum testimonium, quòd Malefici nocere possunt hominibus, etiam senibus, ac claudos & cæcos facere, & rursus eosdem sanare.

SIG. Hi nãq; oratores, quibus huiusmodi maleficia euenerunt, pagani extiterunt, & in Christum non crediderunt: nec signo crucis muniti fuerunt.

VLR. Prudenter loqueris ô inclyte Princeps: quoniam in eadem legenda canitur, quòd postquam dicti oratores & rhetores in Christum crediderunt, & per Apostolos signo crucis muniti fuerunt: dicti Magi eisdem vltra nocere non poterant, quanquam Magi ipsi irritati iteratò eisdem nocere attentassent.

CONR. Aie, aie, quomodo igitur poterat Diabolus nocere Iob: nam eundem grauissimo vlcere percussit. adeoque eundem læsit vt in fimo iacens, vix suspirare poterat, vt legitur in li. Iob, & tamen ipse Iob erat vir sanctus, in volũtate Dei, vt testatur Scriptura, ambulãs. Itẽ in legẽda Sãcti Antonij legitur, quomodo Dęmones eũdẽ valdè percusserũt: qui tamen vir sanctus & Deo placẽs fuit. Ecce ergo ex his

Cur quibusdã sanctis Dæmõ noceat, quibusdam nocere nõ possit.

constare Dæmones super sanctos etiam viros potestatem nocendi eisdem habuisse. Si igitur viros sanctos turbare potuerunt: cur igitur alijs de quorum sanctitate nobis non constat, nocere possent.

SIG. Ex his magis magisq; hæsitare incipio, quid igitur sentiendum sit audire desidero.

VLR. Sine modò, prope finem quid sentiendum sit latius de hoc & alijs loquamur.

De impedimẽto coitus.

SIG. Ex priori dubio oritur aliud: Vtrùm possint hominem in coniugali statu existentem inficere, & ad coëundum impotentem reddere?

CONR. Vidi plures iuuenes, qui in coitu paucum aut nihil valuerũt, imò proprias vxores carnaliter cognoscere nõ potuerunt, asserentes, ex maleficio hoc ipsis contigisse.

SIG. O multi multa loquuntur.

VLR. Profectò Canones in hoc consentiunt, asserentes, per maleficia fieri posse, vt homo, qui à natura frigidus nõ est, ad coëundum inhabilis reddatur, itaque in Decretali specialem titulum de frigidis & maleficiatis habemus. Vnde Hysmarus etiam Papa in c. si per sortiarias. 34. q. 1. ait Si per sortiarias atque maleficas artes, occulto, sed nonnũquam Dei iusto iudicio permittente, & Diabolo præparante, concubitus non sequitur, hortandi sunt quibus ista eueniunt, vt corde contrito, & spiritu humilitatis Deo & sacerdoti de omnibus peccatis suis puram confessionem faciant, &c. Ecce dicit enim textus, præparante Diabolo concubitus non sequitur.

Canones ab hominibus debent approbari.

Et quamuis pro decisione huius dubij ad credendum satis foret Canon: quia canonum constitutiones ab hominibus debent approbari: vt dicitur in c. 1. de const. Nihilominus tamen hoc idem astruunt Doctores. Vnde B. Thomas in quarto super sententijs, dist. 34. ait ꝙ ex maleficio potest quis esse impotens ad vnam, & non ad aliam. Itaque dominus Host. in summa lib. 4. Rubr. 17. de frigidis & maleficiatis dixit. Aliquando maleficiantur homines, ita ꝙ redduntur per sortilegium impotentes omnibus præter quã vni. Aliquando etiam maleficiantur adeo, vt non possunt cognoscere vxorem, sed omnes alias.

Duplices impotentiæ concubitus.

SIGISM. Animum meum hęc mouent, quia mira sunt. Nam cùm coitus à natura nobis detur, admirandum certè

erit

erit, quomodò Diabolus cursum naturæ impedire nobis ignorantibus possit.

VLRIC. Nam & ego Vlricus ad decem & octo annos in curia Constantiensi causarum Patronus & Aduocatus, prout hodie sum, etiam huiusmodi causas frigiditatis & maleficij in practica plures habui, vbi mulieres accusabant coram Iudice maritos de impotentia coëundi.

SIGISM. Quid igitur decretum fuit in talibus causis.

VLRIC. Decreuerunt iudices eos taliter infectos medicis curiæ huiusmodi iuratis ostendere se debere pro examine Medicorum faciendo.

SIGISM. Quid inde?

VLRIC. Itaque plures comperi per Medicos curiæ iuratos inspectos: quos ipsi Medici asseruerunt natura non frigidos, sed sortilegio maleficiatos esse. *Impotentes Medicis exhibendi.*

SIGISM. Et quid super huiusmodi Medicorum examine finaliter sententiatum extitit.

VLRIC. Decreuerunt iudices, partes ad triēnium mutuo cohabitare debere, opus carnis huiusmodi attentando, quoque largiores in ieiunijs & Eleemosynis foret, vt Deus, qui institutor est matrimonij, huiusmodi maleficium ab eis auferre dignaretur. Verùm quia de huiusmodi articulo opinionem meam in fine cum præcedentibus dubijs latiùs declarare intendo, interim ad alia dubia te conuertere, si velis, poteris.

CAP. III.

SIGISMVNDVS quærit, Vtrum dictæ mulieres incātatrices possint facies hominum in alias formas immutare, &c. *Vtrum formæ hominum immutentur.*

VLRIC. Quid tibi dignissime Princeps videtur?

SIGISM. Quòd non.

VLRIC. Quo hoc asseris motiuo?

SIGISM. Dicitur enim in decreto in c. Episcopi. 26. q. 5. vbi inquit text. Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam creaturā, aut in melius aut in deterius immutari aut transformari posse in aliquam speciem aut aliquam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quē omnia facta sunt, infidelis est & pagano deterior.

CONRAD. Canoni aduersari nō intendo. Sed quę apud

Historiographos me legisse memini recitare cupio. Quid igitur ad Virgilium dicitur, qui in Bucolicis ecloga octaua recenset: quòd dum Vlysses suis cum socijs à Troïa exulando ad Circen Reginam declinasset: ipsa quoque Circe hospites tales suscipiendo pocula malefica eisdem ministrasset: itaque ipsi hospites pòstquam venenata pocula bibissent, in animalia diuersarum specierum conuersi sunt, vnusq; in lupum, alter in asinum, alius verò in leonem.

SIGISM. Fabulam recitas: poëtæ finxerũt quibus non est credendum.

CONRAD. Certè reiiciendi non sunt. Nam Cœlius Lactantius ait poëtas Historias scripsisse: sed sub occulto figmento velasse. Attamen hanc recitat Boëthius Doctor Catholicus in libro quarto de consolatione, & ait.

Poëta rectè Historias scripserunt.

Vela Naritij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit insulæ
Pulchra qua residens dea
Solis edita semine
Miscet hospitibus nouis
Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos
Vertit herbipotens manus
Hanc apri facies tegit,
Ille Marmaricus leo
Dente crescit & vnguibus.
Hic lupus nuper additus
Flere dum parat vlulat:
Ille Tigris vt Indica
Tecta mitis obambulat.
Sed licet varijs malis
Numen archadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis.
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant,
Iam sues Cerealia
Glande pabula verterant,
Et nihil manet integrum
Voce & corpore perditis.
Sola mens stabilis supra
Monstra quæ patitur gemit.
O leuem nimium manum,
Nec potentia gramina
Membra quæ valeant licet,
Corda vertere non valent:
Intus est hominum vigor
Arte conditus abdita.
Hæc venena potentius
Detrahunt homines sibi
Dira quæ penitus meant
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere sæuiunt.

Hæc Boëthius decurtatis metris canit.

SIGISM. Tametsi præclaro stylo Boëthius Vlyssis sociorumq; gesta recitet, hæsito tamen an vera sint, & si talia gesta vera fuerint, non mirum, si istud his hominibus accidit qui pagani fuerunt, Idola venerantes, & statuas Dæmonum

monũ adorantes: vnde Diabolũ super homines tales maiorem potestatẽ habuisse credimus. Cũ autẽ nos Deum cœli adoremus & in Christũ per quẽ ab imperio Diaboli liberati sumus, vnde nobis talia, contingere posse non existimo.

CONR. Insuper his simile factum audiuimus. Narrat enim Apuleius prout de eo recitat Augustinus, eidẽ asini aures accidisse, accepto veneno, humano animo percipiẽte se asinum factum fuisse.

Etiam inter Christianos quosdam mutatos in bestias.

SIG. Dixi iam differentiam esse inter Idola adorãtes, & Deum cœli colentes.

CON. Procedamus igitur ad eos, qui Deũ cœli adorant, vt ostendamus eidem venefica arte talia pariter accidisse.

SIGISM. Procedamus igitur.

CONRAD. In historia sancti Clementis recitatur, quomodo facies Faustiniani, qui pater sancti Clemẽtis extitit, & cum Beato Petro Apostolo cõuersabatur, per Simonem Maleficum immutata fuerit. Dicitur enim in eadem historia, ꝙ cùm Imperator Cornelium centurionem misisset Antiochiam, vt illic Magos & Maleficos caperet, Faustinianus licentiam salutãdi Apionem & Anubionem à Beato Petro petijt. Cùm autem idem Faustinianus apud Simonem Maleficum declinasset: Simon Anubiani & Apioni exposuit, quomodo idem illa nocte Cornelium fugere vellet, eò ꝙ audisset eundem Cornelium Imperatoris ex præcepto se comprehendere velle: vnde ipse Simon omnem furorem in Faustinianum conuertere proposuerit. Tãtum, inquiens, facite Faustinianum cœnare vobiscũ. At ego ait, quoddam interim vnguentum componam quo cœnatus faciem suam perungam, ex eo quoque vultum meum habere videatur. Vos autem herbæ cuiusdam succo faciem perungimini prius, vt non fallamini de mutatione vultus eius. Volo enim vt comprehendatur ab his qui me quęrũt, & luctum habeant filij eius, qui me relicto fugerũt ad Petrum, itaque facies Faustiniani fuit mutata, vt nemo eundem præter quam Petrus cognosceret, admodum quippe, vt qui Faustinianum intuebantur, existimabant Simonem Magum videre. Ecce igitur ꝙ per maleficas artes vir sanctus erat immutatus.

De Simonis Magi exẽplo.

Faciem alterius in suam mutare.

SIGISM. Fortè pro tunc Faustinianus catechumenus fuit: necdum baptizatus à Petro: vel Deus hoc ideò permi-

sit vt dolus Simonis Magi proficeret in gloriã Petri,prout factum fuit.

CONRAD. Quocunque modo permissum extiterit, attamen ex historia claret, ꝙ facies eius per maleficium immutata fuit.

Item in historia Beati Petri recitatur,ꝙ cùm Simõ Magus ante faciem Neronis Imperatoris staret, eius effigies subitò mutabatur,vt modò senior,modò adolescentior videretur.In eadem quoque historia legitur, ꝙ Simõ Magus hircum in speciem hominis secundum ipsius Simonis mutauit.Fertur enim Simonẽ Neroni dixisse, vt scias optimè Imperator,me filium Dei esse,iube me decollari, & tertia die resurgã. Præcepit ergo Nero carnifici vt decollaret eũ: qui cum putaret Simonem decollare, decollauit arietem. Simõ autẽ arietis mẽbra recolligens, se & illa tribus dieb⁹ abscondit. Tertia verò die ostendit se Neroni, dicens: Fac sanguinem meũ abstergi qui effusus est: quoniã ecce ego qui decollatus fuerã sicut promisi,tertia die resurrexi. Nero verò his visis obstupuit,& eum filium Dei putauit.

Hircus mutatus in speciem hominis.

Simon Magus se filium Dei fingit.

SIGISM. Bone Doctor,quid tu affers in medium?

VLRIC. Maiorũ Doctorum testimonia in eam rẽ adducã. Dicit enim Beatus Aug. in libro de spiritu & anima. Humana opinio dicit,ꝙ quadam arte & potestate Dęmonum homines conuerti possunt in lupos & iumẽta & portare quæque necessaria,post peracta opera iterũ ad se redire,nec bestialẽ mẽtem in eis fieri, sed rationalẽ humanãq; seruare.Hoc intelligendũ est, ꝙ Dæmones quidẽ naturam non creant,sed solùm aliquid tale facere possunt, vt videatur esse quod non est.Hæc Aug. Ecce ergo ꝙ Aug. concepit,quòd aliquid tale facere possunt.

Naturas Dæmones non creant.

SIGISM. Sed subdit vt videatur esse quod non est.

VLRIC. De hoc latius in solutione finali dicemus. Insuper Aug.in lib.18.de ciuitate Dei,ait:De ludificationibus Dęmonum quid dicemus,nisi de medio Babylonis esse fugiendũ: quãtò enim in hoc maiorẽ potestatẽ Dęmonũ videmus:tãtò tenaci⁹ Mediatori inhęrendũ,ꝑ quẽ de imis ad summa cõscẽdimus.Nã cũ essemus in Italia audiebam⁹ talia de quadam regione illorũ partium,vbi stabularias mulieres imbutas his artibus in caseo dare solere dicebant, quibus vellent, seu possent viatoribus, vnde in iumenta

illicò verterentur,& necessaria quæque portarent,postquã perfuncta opera,ad se redirent,nec in his vitam bestialem fieri,sed rationalem seruari.Hæc Augustinus.

SIG.Hîc Aug.loquitur de auditu alieno, dicẽs se à quibusdã recitatorib⁹ audiuisse,vnde dictũ Augustini nihil in hoc cõcludit,quia testis de auditu alieno loquẽs nõ ꝓbat.

VLRIC.Sapienter loqueris, attamẽ audiamus propinquiora. Vincentius in speculo naturali lib.3.ca.3.refert,cuius verba hîc refert Guillermus Malmes Beriensis monachus,in historia sua,quòd tempore Petri Damiani fuerunt duæ vetulæ in strata publica, quas Augustinus appellat stabularias, item transeuntes ad hospitia.Pro mercede suscipientes. Nam stabularium propriè hospitium venale & publicum dicitur.Hæ vno commorãtes tugurio,vno quoque vtentes maleficio,hospitem, si quando superueniebat solus in equum,vel suem vel asinum mutabant,& mercatoribus vendentes,pretium habebant.

Guillermi Malmes Beriensis historia.

Stabularium quid significet veteribus.

Quadam die iuuenem histrionicis gestibus victum exigentem hospitio susceperunt, susceptumq; asinum fecerunt,multum inde lucrantes per asinum,scilicet qui miraculo gestuũ distinebat transeuntes.Nam quocunq; modo anus præcipisset, mouebatur.Non enim amiserat intellectum,sed loquelam:multum inde questuum conflauerant vetulæ. Audiens hoc vicinus diues, asinum emit magno pretio. Dictum quoque est ei ab illis vetulis vt custodiret eum,ne in aquam intraret:seruatúsque asinus diu ab aqua, tãdem incautiorem nactus custodiam, in lacũ proximum se proiecit:& ibi se diu volutans asininam figurã perdidit, propriamq; recepit.Cũque custos eius sciscitaretur ab eodẽ obuio si asinũ vidisset,ille se esse dixit, famulus ad dominum retulit, dominus ad Apostolicum Leonem illo seculo sanctissimum,conuictæ etiam anus idem fatentur.

Histrio in asinum ludicrum mutatur.

Dubitantem Papam confirmauit Petrus Damianus vir eruditissimus,producto exẽplo de Simone Mago qui Faustinianum videri fecit in figura Simonis. Ecce ergo quòd Petrus Damianus vir magnæ auctoritatis apud Papã conclusit hoc fieri potuisse.

SIGIS.Tantis historijs & auctoritatibus me impellis, vt nesciam quorsum me vertam.

VLRIC.In fine latius loquemur de hoc.

CAPVT IIII.

De profectionibus nocturnis Incantatricum.

VTrùm dictæ mulieres incantatrices proficiscatur ad conuiuia, vel possint super baculum vnctũ, vel super lupum seu aliud animal equitare, & ad sui cõuiuij ludum de loco ad locum traduci, vbi bibant & commedant, ac se mutuò cognoscant atque delectentur.

SIGISM. Vlterius quæro, vtrùm super baculum pinguedine quadam vnctum, aut super lupum, vel aliud animal possint tales mulieres maledictæ equitare, & an Diabolus posset eas deferre de loco ad locũ, vt bibãt & conuiuia celebrent, séque mutuò cognoscant atque delectentur.

VLR. Audienda est tua opinio benigne Archidux.

SIGIS. Nouimus quòd Diabolus spiritus est, qui non habet manus, neque pedes, nec etiam alas, qui etiam non commensuratur locō, quomodo igitur hominem qui corporeus est portare posset.

CON R. Fortè spiritus ingrediuntur aliqua corpora, & assumunt sibi talia ad opus illud quod facere volunt. Nam in sacra Scriptura legimus, Danielis vltimò, quòd Angelus Domini apprehendit Abacuc in vertice eius, & portauit eum capillo capitis sui, posuítque eum in Babylonem. Ecce quamuis Angeli spiritus sint, & non habent manus neque pedes, tamen concludendum est, quòd Angelus corpus assumpserit, quo Abacuc capillis tenere & portare potuit. Sic Actuum Apostolorum 8. legitur, Spiritus Domini rapuit Philippum, & inuentus est in Azoto.

De Propheta Abacuc translato per Angelum.

SIGISM. Hoc in spiritibus & Angelis bonis fieri posse concedo, in quibus maior est potestas.

Diabolus ducit Hermogenem ad S. Iacobum.

VLR. Loquamur ergo de malis, & sic de Diabolo. Nam in legenda sancti Iacobi legitur, quòd Diabolus Hermogenem constrinxit, & ligatis manibus & pedibus eundem ad sanctum Iacobum detulit.

CON R. Referam autem ego, quod temporibus nostris quibus adhuc iuuenes mutuò in scientijs humanitatis cõstudentes fuimus, accidit ante lapsum multorum annorũ, vidi ego in iudicio prouincialis ciuitatis Cõstantiensis duos mutuò litigantes, vbi accusator in forma Iuris se inscribẽs contra quendam rusticum, quem Maleficũ asseruit, actionem proposuit, quod idẽ rusticus super lupũ quendã equitans, obuiã accusatori venerit, quo obuiãte ipse accusator

Equitans lupum in die.

subito

subitò contractus, & membris languidis factus fuerit:Itaque rogante eo Maleficum, vt sanitatem sibi restitueret, annuerit Maleficus:Qui abiens rem aliquantulum temporis tacitus continuit. Verùm,quia idem rusticus etiam alijs suo Maleficio damna intulisse dicebatur,vnde tandem accusator eundem publicè insignem iudici accusauit.

SIGISM. Quid ad huõi accusationē rusticus respōdit?

CONR.Negauit ille.

SIGISM.Ad torturam fuítne positus?

CONRAD. Non.

SIGISM.Quomodo igitur conuinci potuit?

CONR.Per testes.

SIG.Quam causam dicti allegarunt testes?

CONR. Asseruerunt per eorundem iuramenta publicè præstita, quòd ipse rusticus Maleficus, etiam ipsos testes in corpore & rebus damnificauerit.

SIG.Datus fuerat ipsi accusato orator ad defendēdum.

VLR.At ego tali iudicio affui,& ego illud cum grauitate & maturitate fieri vidi:ipsas etiam partes duos magnæ eloquentiæ viros prolocutores habuisse memini.

SIGISM.Quinam hi fuerunt?

VLRIC. Conradū quondā *Schak* patrem nostri disputantem,ac Vlricum quondā *Blaser* nostræ ciuitatis Prętores,viros rememoratione dignos pro oratoribus habuerūt. Vlricus *Blaser*.

SIGISM.Noui illos,& prudentes censui.

CONRAD.Ordinato itaque iudicio, ex dictis testium ipsum accusatum conuictum condemnari,condemnatum concremari vidi.

SIG.Quæstio ista aliam etiam particulam continet:videlicet,quòd huiusmodi mulieres quandoque conueniant mutuóque cōfabulentur, bibant & se inuicem agnoscant. *De conuenticulis & conuiuijs Maleficarum.*

CONR.Sic fieri solere vulgus clamat,ipsæque mulieres talia cōfitentur, & propinqua iudicia cōfessionis assignāt.

SIGIS.Nonne ait Canon.in c.Episcopi:26.q.5.vbi textus.Illud etiam non omittendum est,ꝙ quædam mulieres sceleratæ retrò post Satanam conuersæ Dæmonū illusionibus phantasmatibus se seductæ credunt,& profitētur, se cum Diana nocturnis horis, Dea paganorum & cū Herodiade, & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias,& multa terrarū spacia intempesta nocte

pertransire, eius iussionibus obedire veluti dominæ, & certis noctibus ad eius seruitium euocari, sed vtinam hæ solæ in perfidia, perissent, non multas secum ad infidelitatis interitum prouocassent. Nam innumera multitudo hâc falsa opinione decepta, vera hæc esse credit, & credendo à recta fide deuia, errore paganorum inuoluitur.

CONR. Si itaque iuxta verba Canonis opinione decipiuntur. Vnde igitur prouenit, quòd ipsæ mulieres ex alijs ciuitatibus homines noscunt, quos etiam conuiuio interfuisse asserunt: & iudicia cognitionis suæ ostendunt, quos tamen prius nunquam viderunt, neque in huiusmodi ciuitatibus cum talibus prius conuersatæ fuerunt.

VLRIC. Hanc instantiã, etiamsi vrgeri videatur: tamen prope finẽ huius tractat⁹ exẽplo sancti Germani soluem⁹.

CAP. V.

SIGIS. Quærendum insuper fore existimo, vtrum Diabolus in forma hominis possit apparere, & cum huiusmodi maledictis mulieribus possit incubando cõmisceri?

De Incubis.

CONR. Nemo dubitat, quin Diabolus in forma hominis apparere possit. Nam in legenda Sancti Martini legitur, ꝙ cùm Martinus Mediolanum præterijsset, Diabolus ei in humana specie obuius fuit. Sic in legẽda Sancti Antonij legunt, ꝙ Diabolus in specie pueri nigri prostratus apparuit. Item in legenda Sancti Eligij legitur, quòd Diabolus in specie pulchræ mulieris eundem apud fabricam suam alloquebatur. De Saluatore quoque nostro Matthæi quarto legitur, quòd assumpsit eum Diabolus, & statuit eum super pinnaculum templi. Vnde in hanc partem assentior, quòd Diabolus in specie humana possit hominib. apparere, & cum eis conuersari. Legitur quod Plato Dæmone domestico, quasi famulo vsus sit.

De saluatore in pinnaculũ templi constituto.

SIGIS. Sed quid de alia parte quæstionis, an Dæmones possint cum talibus mulieribus dormire, & coire cum eisdem.

CONR. Hoc namque mulieres confitentur, quod incubans commiscentur, & sicut ab amatoribus tractentur.

SIGIS. Vana mulierum opinio multa garrulant, quæ vera esse putant.

CONR. Profectò quãdoq; perseuerãt in huiusmodi eorum confessione, etiam cùm ad mortem ducantur, & nihil

aliud

aliud vident, quàm moriendum esse. Veruntamen audiamus gesta aliorum magis authorizata. Legitur enim in historia Sancti Bernardi, quòd Dæmon siue Incubus, pluribus annis cum quadam muliere dormiuit, etiam marito mulieris in eodem lecto condormiente, attamen hoc nefas ignorante. Itaque tandem mulier pœnitentia ducta, voluit deinceps licentiare & expellere Incubum, verùm non potuit: vbi beato Bernardo cōquerens, qui ipsum Dæmonem ardentibus candelis excommunicauit. Ac sic eundem à dicta muliere effugauit.

S. Bernardus. Dæmonē ardentibus candelis excommunicauit.

Item beatus August. in 15. li. de ciui. Dei, ait: Creberrima facta est, multiq; experti sunt, vel ab illis, qui expertos se audisse affirmant, Syluanos atque Faunos, quos vulgò Incubos vocant improbos, sæpè mulieribus extitisse: & earum appetisse & peregisse concubitum.

Item in historijs Arcturi Regis Britanniæ sæpius leguntur huiusmodi accidisse.

Historia Arcturi Regis Britanniæ.

SIG. Quid igitur respondetur ad auctoritatem Cassiani, qui ait, Nullo modo credendum est, spirituales naturas cum fœminis carnaliter coire posse. Nam si hoc aliquando posset fieri, quomodo nunc vel nunquam vel rarò videremus aliquos ex eorum concubitu de mulieribus absque virili semine nasci, cùm præsertim contestet eas libidinum sordibus admodum delectari, quas proculdubiò per semetipsas potius quàm hominibus exercere mallent, si illud vllo modo effici posset. Hæc ille.

VLRIC. Hæc auctoritas induxit ad aliam quęstionem. An videlicet ex coitu Dæmonum cum mulieribus patrato possit nasci puer?

CAPVT VI.

SIGISM. An ex coitu Dæmonum cum mulieribus patrato possit nasci puer?

De natis ex Incubis.

CONR. Tritum est sermone prouerbium, ex huiusmodi concubitu filios natos esse, quos vulgus abiectos nominat, qui etiam Alemanico idiomate *Mechselbalch* appellātur. vnde fabulantur de quadam Melusina Incuba, quę cuidam Comiti adhæsisse dicitur, pluresq; filios ex ea natos fuisse. At vnumquemque huiusmodi filiorum aliquid prodigij in membris habuisse, illum namq; tres oculos, alium dentes aprinos contraxisse fama est.

Historia Melusinæ.

SIG.

SIG. Fabula hæc ab incerto auctore orta fidem non facit.

CONR. Apud Vincentium libro historiali 21. lib. cap. 30. narratur, quòd Vortigernus Rex consilio inito cum sapientibus quid agere deberet ad sui tutamen? consilio autem capto, iussit conueniri artifices, vt ei turrim fortissimam construerent, sed cùm opera eorum tellus absorberet, suasum est Regi, vt hominem sine patre quæreret, & eius sanguine lapides in cementum aspergi præciperet, & quasi hoc facto demùm stare potuisset. Inuenerunt igitur adolescentem, cui nomen erat Merlinus, qui cum matre sua adducitur coram Rege, quæ confessa est, de spiritu in specie hominis illum concepisse. Merlinus autem multa obscura reuelauit, multa prædixit futura. Aperuit enim, sub fundamento esse lacum, sub lacu duos latere Dracones, quorum vnus rubeus, populum Britonum, alter verò albus Saxonum designaret, & quis in conflictu suorum alterum vinceret, prædixit, & Aurelium Ambrosium deuicto Hengisto & combusto Vertigerno regnaturum. Ex illa enim historia habetur, Merlinum ex Incubo Diabolo genitum. Item & de illo Merlino B. Aug. & cæteri Doctores faciunt mentionem.

Homo sine patre.

Merlinus Diuinator.

Color rubeus Britannos notat, albus Saxones.

SIG. Quid igitur sentiunt de Merlino Doctores?

VLRIC. Prope finē tractatus latius explicabitur. Nunc de illa particula Incuborum amplius progrediamur. Glossa ordinaria super 6. c. Gen. 1. lib. vbi textus ait, Gigantes autem erant super terram in diebus illis. Postquam enim ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, illæq; genuerunt, isti sunt potentes à seculo & viri famosi. Hęc textus. Glossa autem desuper dicit, Non est incredibile ab hominibus, non ab Angelis vel quibusdam Dæmonibus qui sunt improbi, huiusmodi homines esse procreatos, quia post diluuium corpora non solùm virorum, sed & mulierum incredibili magnitudine extiterunt. Hæc glossa.

De Gigantibus post diluuium.

SIGIS. Mirabilis hîc foret glossa, si Diabolus posset procreare pueros.

VLR. Iosephus Iudæorum nobilis Princeps, vir vtique multarum rerum discretus, quem etiam Hieronymus laudibus effert, hoc idem super illum passum scribens, asserit, illos ex concubitu spirituum Incuborum cum mulieribus

patrato natos fuisse.

CONRAD. Adducam etiam propinquiores historias, Ganfridus Athioderus, prout eundem Vincẽtius in naturali libro tertio recitat, dicens, quomodo quidã Decanus sacerdotum cum sorore Ducis Burgundię Regis Siciliæ Rogerio despõsata aliquandiu regnũ inhabitãs, ibi certissimè cõperit quòd natabat quidã strenuus iuuenis: & natãdi arte peritus, circa crepusculũ noctis lucẽte luna in mari balneãs mulierem post se natantẽ per crines apprehendit, tanquam vnam ex socijs, qui eum vellet mergere, eamque alloquẽs, nullum verbum extorquere potuit, opertamque pallio in domum duxit: & tandem in vxorem solemniter accepit. Increpatus aliquando à socio quodã ꝙ phantasma accepisset, expauescens arripuit gladium, minatus in conspectu eiusdẽ mulieris, filiũ quem ex ea susceperat interfecturum, nisi illa loqueretur & diceret vnde esset. Quid inquit: Væ tibi misero, vtilẽ perdis vxorẽ dum cogis affari. Tecum essem, & tibi bene foret, si iniũctũ mihi silẽtiũ tenere permisisses. Nũc aũt deinceps me nõ videbis, & mox euanuit. Puer autem creuit, & marinũ balneum frequentare cœpit. Tandem vna dierũ phantastica illa mulier corám multis eundem puerũ in eisdem fluctibus occurrentem rapuit: quem si verus filius fuisset, mare ad littus expellere debuisset: hæc ille.

Quidam vnã ex Syrenibus duxit.

SIG Fuit ne igitur talis puer verus vel phantasticus.

CONR. Ex historia deprehenditur, ꝙ talis puer comedit, bibit, ambulauit, & multis annis educatus fuit.

VLR. Pro quo Merlinus & hic puer habiti fuerint prope finẽ enodabimus: nũc interim ad alias historias pergamus.

Iuuamen arx ad Rhenum.

SIG Perge igitur.

CONR. Helimandus quarto libro, quem Vincentius refert, pariter narrat, cuius verba hæc sunt. In Coloniensi Diœcesi famosum & immane palatium Rheni fluminis supereminet, quod Iuuamẽ nũcupatur, vbi pluribus olim congregatis principibus improuiso aduenit nauicula, quam collo alligatã cygnus trahebat argentea cathena. Exindè miles nouus & incognitus omnibus exilijt: & cygnus nauẽ reduxit. Miles postea vxorem duxit, liberos procreauit. Tandẽ in eodem palatio residens, & cignũ inspiciẽs aduẽtantẽ, cũ eadem nauicula & cathena statim in nauem se recepit, & vlterius non comparuit, progenies autem eius vsque ho

Cignus trahit nauem in Rheno.

Progenies in Germania ex cigno.

die perseuerat. Hæc Helimandus.

SIGISM. Quanquam huiusmodi historiarum auctores graues sint graue tamen non minus est credere talia facta fuisse, & facta, quomodo talia intelligēda veniant. Etenim, quia dicis te in fine, huiusmodi dubia pro tua capacitate resoluere, inquantum possit, velle, ideò ad vlteriorem quæstionem progredior, videlicet, vtrum Maleficæ possint futura prædicere, & secreta Principum consilia reuelare.

Vtrùm Malefici futura & secreta prædicent.

CONR. Audimus, quod Merlinus multa futura prædixit, quę etiam facta sunt, prout ex historijs deprehendimus. Item nonne Balaam, vt testatur Scriptura Ariolus fuit, & tamen multa futura prædixit. Item nonne Diabolus in specie Samuelis ad prouocationem Pythonicæ mulieris prædixit Saul & omnem suam familiam in bello mansurum, quod factum fuit, vt dicitur Reg. 1. Cecidit enim Saul & Ionathas filius eius in bello, & mortui sunt.

SIGIS. Nonne futurorum cognitor solus est Deus, secretorumque inspector, qui est prima causa & primus motor omnium.

VLR. Est verè, sed nihilominus tamen Diabolus futura prędicere potest. Videmus enim quòd Medici & Astrologi, & alij sapientes homines sæpè futura prænosticant.

SIG. Quāuis futura prędicēt, tamē nō est necesse vt ita eueniāt, vnde necessariò futura prædicēdo nō cōcludunt.

VLR. Rectè arguis colendissime Princeps, quia omnia in potestate Dei, cui nemo est consiliarius nisi ipse sibi.

SIGISM. Vellem enim scire, quomodo Diabolus futura prædicere potest.

Quomodo Dæmones futura & secreta sciant.

VLR. Audi verba beati Augustini in Decreto posita, in c. Siendum. 36. quæst. 4. vbi text. Sciendum hanc esse naturā Dæmonum, vt aërei corporis sensus terrenorum corporū sensum facilè præcedant celeritate, & propter aërei corporis superiorem nobilitatem non solum cursus quorumlibet hominum vel ferarū, verùm etiam volatus auium incomparabiliter vincunt, quibus duabus rebus quantum ad aëreum corpus attinet præditi, hoc est, acrimonia sensus, & celeritate motus ante cogitata pronunciant, quæ homines pro sensus terreni tarditate mirentur.

Experientia Dæmonum.

Accesit & Dæmonibus per tā longū tempus, quod eorū vita protenditur, longè maior experientia quā potest hominibus

nibus propter breuitatem vitę peruenire. Per has efficacias, quas aërei corporis natura sortita est, non solum multa futura prædicũt Dæmones, verùm etiam multa faciunt. quę quoniam homines dicere aut facere non possunt, eos dignos quibus seruiant & quibus honores diuinos deferant arbitratur, instigante maximè vitio curiositatitis, ꝓpter amorẽ fœlicitatis falsæ atq; terrenæ excellentiæ tẽporalis.

De diuinationibus Dæmonum.

Nunc quia de diuinatione Dæmonum quæstio est: Primum sciendum est, illos plerumque prænunciare quę ipsi facturi sunt. Accipiunt enim sępè potestatem & morbos, immittere, & ipsum aërem vitiando morbidum reddere & peruersis & maioribus terrenorum commodorum malefacta suadere, de quorum moribus certi sunt, quòd eis talia suadentibus consensuri sunt. Suadentibus miris & inuisibilibus modis per illam subtilitatem corpora hominum non sentientium penetrando, se cogitationibus eorum per quædam imaginaria iussa miscendo, siue vigilantium siuę dormientium. Aliquando autem nonnunquam ipsi faciũt.

Ex naturalibus signis prædictiones.

Sed quandoque naturalibus signis futura pręnoscunt, quę in omnẽ sensum venire nõ possũt ante prędicũt: neque enim, quia pręuidit medicus: quod pręuidere nescit huius artis ignarus, ideo diuinus habendus est. Quid autem mirũ si quemadmodũ ille corporis humani perturbata vel mortificata temperie, seu bona vel mala futura, prouidet valetudines, sic Dęmones in aëris affectione sibi nota nobis ignotas futuras pręuident tẽpestates. Aliquando etiam hominum dispositiones non solùm voce pręlatas, verùm etiam cogitatione cum suis quędam ex animo exprimuntur in corpore facilitate prędicunt, atque hinc etiã multa futura pręnunciant alij, videlicet mira ijs qui ista disposita ignorarunt. Hęc August.

SIG. Est igitur ipsis credendum?

VLR. Prorsus non. SIG. Quare?

VLR. Quoniam ipsi etiam Dęmones quandoque fallũtur, & etiam homines fallunt & decipiunt.

SIG. Da exemplum vbi falluntur.

Dæmonũ prædictiones fallaces sunt.

VLR. Legitur in legenda sanctorũ Simonis & Iudę, ꝙ cũ Varradach Princeps regis Babyloniorum aduersus regẽ Indorũ bello decertare vellet, Magos & Ariolos cõsulit, vt super euẽtu belli responsa ab Idolis & Dęmonib recipererẽt,

At Dæmones responderunt & prædixerunt grande bellum futurum fore & ex vtraque parte interfici præliantes. Post quàm hoc Varradach audiuit, in tristitiam incidit. Apostolis autem Simone & Iuda in risum excitatis, ait Dux, me timor inuasit, vos autem ridetis. Dicunt Apostoli, cesset timor tuus, nobiscũ pax intrauit istã prouinciã, hodie intermitte profectionẽ & cras hora tertia veniens quos præmisisti cum legatis Indorum, qui pace vestra ad quascunque conditiones gratanter consentientes pactum firmissimum stabilięt. Simili modo Arioli ridẽtes, dicẽtes Duci: Noli Domine hominibus illis credere, mẽdacibus, aduenis & ignotis, q ideo aliqua loquũtur, ne exploratores teneãtur. Isti Dij qui nũquam fallunt, dederunt tibi responsum, vt cautus & sollicitus sis. Quid multà? Crastino die venerunt nuncij, q missi fuerãt, & ãnũciauerũt ita esse prout Apostoli dixerũt.

Ecce q Dæmones falsi extiterunt, mendacia prædixerũt & proculdubio ipsi Dæmones si potuissent, & sciuissent, libenter vera responsa dedissent: cum illud mendacium eisdem Dæmonibus in præiudicium exierit. Sed quia futura ignorabant, ideo seipsos fefellerunt. Ita habes, quòd etiam ipsimet Dæmones falluntur.

Quomodo Dæmones consulant ambiguitate suis prædictionib.

Sed istud notandum est, q ipsi Dæmones dubitant de euentu eorum quæ prædicunt. Quid igitur faciunt cùm dubitant? Ait Augustinus in dicto capit. sciendum. Sed ne, inquit apud cultores suos pondus auctoritatis amittant, id agunt, vt interpretibus suis signorum suorum coniectoribus culpa tribuat, qñ ipsi decepti fuerint vel mẽtiti: hęc Aug.

SIG. Pone exemplum.

VLRIC. Legitur de quodã Principe, qui aduersus Romanos pugnare volẽs, Deos suos, idest Dæmones & Ariolos super victoria cõsuluit, qui euentũ ignorãtes, vt tamen aliquid respõderẽt, ne futura ignorare, arbitrarẽtur, dixerũt, Romanos te vincere certum habe. Potest autẽ accusatiuus ille, te, varijs modis construi, ita vt si ipse Dux Romanos vicisset, consonum responsioni fuisset: si verò à Romanis victus fuisset responsioni imputari Dęmonibus non potuisset. Vnde igitur ambigua obscuritate responsa solent dare.

Alij sic referunt: Aio te Æacida Romanos vincere posse.

Itẽ sæpè etiam sua eorum voluntate fallunt, & mendacia dicunt: quoniam pleni sunt inuidia, & gaudent, dũ homines, in errorem mittunt & decipiunt. Vnde periculosum

est

est eis credere, quoniam nescit homo, quando ipsi fallunt, vel fallere pro eorum consuetudine nos volunt. Sic itaque clementissime Princeps habes, quando ipsi secreta scire & futura prædicere possunt: & quòd fides in eorum dictis ponenda non est, quia in eis non est veritas.

SIG. Satis iam dubiorum nostrorum occasione vos hinc inde allegantes audiuimus. Nunc nostri propositi mens finem determinationis appetit, quid igitur tu sentias placet vt detegas.

VLR. Quæ igitur dubia resolui cupis.

CAPVT VII.

De turbationibus aëris Maleficarum.

SIGIS. Vtrùm Dæmones, seu homines ministerio Dæmonum possint turbare aërem, prouocare grandines, & nocere terræ, atque hominibus morbos inferre, seu hominem sterilem facere.

VLR. Dico quod non possunt, nisi quando & quibus, ac inquantū à Deo ex causa, Maiestatē suam mouēte cōceditur.

SIG. Super quo fundas hanc conclusionem.

VLRIC. Super prius deductis. Insuper Ioannes Damascenus. li. 2. ait, Non habent Dæmones virtutes aduersus aliquem, nisi à Deo dispensante cōcedatur, sicuti in Iob, & in porcis. Permissione verò Dei facta, & fortitudinem habent & transmutantur, & transfigurantur, in quamcunque volūt figuram, secundum imaginem, id est, phantasiam.

Item Gregor. in Dialogo lib. 3. ait: Absque omnipotentis Dei concessione, nullam habet potestatem contra hominē malignus spiritus, qui etiam in porcos transire non potuit nisi permissus.

Nec Sathan porcos sine Dei permissu inuadere potest.

SIG. Quid est hoc dicere, in porcos transire non potuit?

VLRIC. In Euangelio legitur, quòd cùm Christus Dæmoniacū curasset & multas legiones Dæmonū ab eo eiecisset, petiuerunt Dæmones licentiā à Domino, vt porcos ingredi possent, qua data intrauerūt porcos, & in mare irruerūt, &c. Ecce quòd Dæmones non audebāt porcos intrare, & eos molestare, nisi prius à Deo obtenta licentia.

SIGIS. Cognosco itaque quòd cùm eisdem à Deo permissum fuerit, quòd ex tunc nocere possunt.

VLR. Rectè cognoscis. Vnde ait Hieron. super Ps. 33. Itaq;

de quibusdam in Psal. dicitur: Fiat Angelus Domini persequens eos. i. Diabolus seu spiritus malus: quia Dominus creauit illũ, & in sua habet potestate. Ecce ex hoc habes, ꝙ sæpè Deus concedit Diabolo, vt persequatur homines.

Item beatus Aug. de diuinatione Dæmonum ait. Accipiunt autem sæpè potestatem & morbos immittere: & aërem vitiando morbidum reddere, & peruersis malefacta suadere. Nam beatus Aug. in li. 3. de Trinitate. ait: Ex ineffabili autem Dei potentia fit, ꝙ possint mali Angeli, si permitterentur: ideò verò non possunt quia non permittũtur.

SIGISM. Cùm autem Dæmonibus talia facere à Deo permittitur, possunt ne tunc, pro eorum libito facere quantum volunt?

VLRIC. Non, nisi tantum quantum eis facere permittitur: & ideò August. eodem loco in lib. 3. de Trinitate, ait: Ideò non possunt, quia non permittuntur. Subiungit etiã, dicens: Neque enim alia occurrit ratio, cur Magi non potuerunt facere cinifes, qui ranas serpentesq; fecerunt, nisi quia maior aderat prohibitis Dei dominatio per spiritum sanctum, quod etiam Magi confessi sunt: Digitus Dei est, &c. prout Exo. c. 7. dicitur.

Aliquando maior aliquãdo minor digitus Dei.

Vnde Ioannes Chrysostomus super Matthęum libro primo, ait: Homines autem, non quantum vult, tẽtat Diabolus, quoniam quantum ad se, nunquam cessaret à tentatione, neque enim habet alium actum. Non enim manducat nec dormit, nec aliud operatur: nisi vt tentet, fallat, & subuertat, hic cibus illius est. Ecce ergo, ꝙ Ioãnes Chryso. dicit, non quantum vult, &c. tentat &c. Vnde in lib. 2. sent. dist. 7. Petrus Lombardus ait: Dæmonum autem sciẽtia & virtute exercentur etiam artes Magicæ, quibus tamẽ tam potestas quàm scientia à Deo data est, vel ad fallendũ fallaces, sicut Ægyptios, & etiam in ipsos Magos data est: vt eorundem spirituum operatione viderentur admirandi, à quibus erant damnandi, vel ad monendum fideles, ne tale quid facere pro magno desiderent, vel ad exercendum seu probandum iustorum patientiam; Nec putandum est, Dæmonibus hanc rerum visibilium materiam ad nutum seruire, sed Deo potius, à quo hæc potestas datur.

Cibus Diaboli sunt tentationes.

Dæmonibus potestas datur fallendi fallaces habere Magos.

SIG. Nunc si possibile foret, te duce cuperem scire, quãdo Deus gloriosus Dęmonib⁹ cõcedat, & permittat nocere

terræ

terræ & hominibus, ac subuertere aërem & aquas, &c.

VLR. Grauis est hęc quæst. qs enim nouit Dei voluntatem? vnde clamauit Apost. Petrus ad Roma. 11. O altitudo diuitiarū sapientiæ & sciētiæ Dei quàm incōprehensibilia sunt iudicia Dei, & inuestigabiles viæ eius, quis enim cognouit sensum Dñi, aut qs prior dedit illi, & retribuetur ei.

SIG. Et si arcana cūcta Dei inuestigare nō liceat, loquamur tamen quantum nobis ab alto de grauia conceditur.

VLRIC. Dico ita, ꝙ sæpe numero aëris perturbationem, tempestates, tonittua & alia absque ministerio Dæmonum posse fieri, & dispositione naturali, Planetarumq; motu, diuina bonitate astra cursus suos agere permittente, & de illis causis satis Philosophi tractant, prout Aristoteles in libro Meteororum scribit.

Tempestates fieri dispositione naturali.

SIGISM. De hoc non est dubium, quin naturali motu talia fieri possint. Sed quæstio est, quando Diabolo concedatur hæc faciendi potestas.

VLRIC. Misericordissimus Deus, qui singulari sua piissima prouidentia ob vtilitatem hominum disponit quandoque talia permittit, in pœnam correctionis peiorum, quandoque in tentationem augmentandorum meritorū, quandoque in prodigium futuræ gratiarum actionis.

Quando diabolo detur potestas excitādi tempestates.

SIGISM. Quomodo igitur Deꝰ peccata in hoc punit?

VLRIC. Quandoque scienter, quandoque ignoranter.

SIGISM. Quomodo scienter?

VLRIC. Vt cùm homines puniuntur manifestè, sciēter aspiciunt propter delicta se punitos fuisse. Sic cognouerūt homines in Sodomæ & Gomorræ subuersione, se ob peccata eorum punitos fuisse. Sic etiam, cum cunctis videntibus Abyron & Dathan terra absorbuit.

Deus quandoque punit scienter, quādoque ignoranter.

SIGISM. Sed quomodo ignoranter?

VLRIC. Hic pūctus respicit pręsentē materiam, ignoranter itaque quādoque Deus punit peccatum per Angelum, quandoque per hominem, quandoque per Diabolum.

SIGISM. Præbe vbi per Angelum correxit?

VLRIC. Dicitur Esaïæ 37. Cùm Sēnacherib venisset ad obsidendū Hierusalē, egressus est Angelus Domini & percussit in castris centum & octoginta quinque millia virorum, ecce itaque, ꝙ Deus per Angelum suū puniuit superbiā Assyriorū, tot millia corūdem occidendo. Sic duritiam

Deus per Angelum puniēs.

Deus per homines puniẽs. Pharaonis & Ægyptiorum puniuit per Angelum omnia primogenita Ægyptij interficiendo.

SIGISM. Quomodo autem punit per homines?

VLRIC. Exempla plura habes in c. Remittuntur, 23. q. 5. in ver. Hinc notandum, &c. Itaque populus Hebræorum per Nabuchodonosor. Item per Antiochum. Item per Titum & Vespasianum punitus est, &c. Dicit enim ibi text. Assur. i. Sennacherib, erat virga furoris Domini: quia per cũ innumeras gentes diuina iustitia flagellare disposuit. Sic Attila Rex Hunnorum flagellum Dei sese nominauit. Itẽ subiunxit textus: Ipse verò Assur non cognouit, quia in superbiam elatus, victoriam quam assecutus fuerat, non diuinæ potentiæ, sed suis viribus attribuit. Vnde contra eius superbiam loquitur Dominus, Nunquid gloriabitur serra contra eum qui secat, aut exaltabitur securis contra eum qui cedit in ea. hæc textus in d. c. Remittuntur. 23. q. 5.

Deus vtitur Tyrannis vt faber serra & securi. SIGISM. Nunc ad tertiam speciem. s. quomodo per Diabolum punit.

VLR. Et hoc ad materiam facit. Audiuimus enim suprà in Psalmo per Prophetam dicentem, Fiat Angelus Domini, Diabolus, persequens eos, &c. cum alijs enumeratis auctoritatibus. Et ita affligitur quandoque peccator in corpore, quandoque in rebus.

Deus puniens per Diabolũ. In corpore afflicti à Dæmonibus. In corpore videmus torqueri Energumenos, Dæmoniacos & obsessos. Sic etiã videmus propter peccata multas infirmitates homines contrahere. Et ideò dixit textus in cap. Cùm infirmitas. de pœnit. & remis. vbi ait. Cùm infirmitas corporalis nõnunquam ex peccato proueniat dicente Domino languido quem sanauerat. Vade & noli amplius peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Præsenti decreto statuimus & præcipimus Medicis corporũ, vt cùm eos ad infirmos vocari contigerit ipsos ante omnia moneant & inducãt, vt medicum animarum, aduocent 24. *Recipe pro ægrotis.* postquam fuerit homini de spirituali remedio prouisum, ad corporalis medicinę remedium salubrius procedat, cùm cessante causa cesset effectus, &c. hæc textus.

Exemplum habes de Nabuchodonosor Rege Babyloniorum, qui propter peccatum superbiæ tantis calamitatibus mentis corporis afflictus fuit, vt quadrupes incederet, bouem se fore arbitratus, gramina comedisse dicitur, &c.

Vnde

Vnde succedit tex.in c.Si per sortiarias,13.q. 1. vbi textus. Si per sortiarias atque maleficas artes occulto, sed nunquã iniusto Dei iudicio permittente & Diabolo præparante concubitus non sequitur,&c. Ecce canonem determinare, quod occulto Dei iudicio procurante Diabolo homo maleficari potest.Et sic habes, ꝙ Deus in ferendis pœnis vtitur Diabolo pro ministro.

SIGISM.Quomodo igitur Maleficę mulieres asserũt, & credunt,seipsas talia facere,videlicet turbare aërem,procreare tempestates,morbos inferre hominibus.

VLRIC. Ipse duntaxat pro earundem stultitia se talia facere credunt:& tamen sua credulitate decipiuntur.

SIGISM.Quomodo?

VLRIC. Nam cum vt Diabolus ex motu elemẽtorum cognoscit mutationem aëris, & tempestates fieri debere, quas,tamen ipse Diabolus, vt suprà diximus facilius & citius quam homo præscire poterit:Vel dum diuina permissione aliqua plaga, & peccatorum correctio super terram iusto Dei iudicio cadere debet,cuius quidem plagę,& correctionis ipse executor diuina prouidentia deputatur, ita vt huiusmodi plagam prænoscit futuram, ex tunc cõmouet mentes huiusmodi Maleficarum mulierum, aliquando eisdem persuadendo,aliquando ob inuidiam, quam tales sceleratæ mulieres aduersus proximũ gerunt,in vindictam mouendo easdem sollicitat, quasi ipsas mulieres doceat huiusmodi tempestates,& aëris turbationes prouocare.

Quomodo decipiantur Malefica in mouendis tẽpestatibus.

SIG.Quid facit igitur,cum easdem docet:aut quomodo ipsas instruit, vt ipse mulieres huiusmodi incommoditates prouocent,& suo maleficio perficiant.

VLRIC.Consulit & docet eas aliquid stultum & fatuũ facere,& quòd ad huiusmodi factum nihil pertinet.

SIGISM.Si stultum,quid igitur eos docet, vnde namque prouenit,ꝙ postquàm mulieres huiusmodi documenta sequuntur, pro earundem voluntate tales tempestates succedunt & eueniunt.

VLRI.Ecce cùm Diabolus præuidit, vel ex cursu naturæ,& elemẽtorũ, vel ex permissione diuina, super aliquam terrã plagã infligere debere,sibiq; potestatem faciendi cõcessam esse, & sic huiusmodi euentum aliàs futurum fore, perficit vt mulieres huiusmodi sceleratæ credant, se ex do-

Media nullius momenti per se, quibus Malefica putant tempestates excitari.

ctrina Diaboli talia efficere: Diabolus instruit easdem, vt quandoque accipiant lapides silicis & versus Occidentem post tergum proiiciant, aliqñ vt arenam aquæ torrentis in aërem proiiciant, aliquando ꝗ in vna olla pilos porcorum bulliant, aliquando ꝗ trabes vel ligna in ripas transuersaliter collocent, & sic de alijs facultatibus. Et tamen talibus faciendis communiter Diabolus præfigit eis diem & horam, vnde fatuę huiusmodi mulieres Diaboli doctrinę credentes, talia & alia his similia faciunt. Itaque postquã ipsę talia fecerunt, ac succedentibus tempestatibus, grãdinibus & alijs incommoditatibus, quas Diabolus aliàs in tali tẽpore nouit, vt præmissum est profuturas; ex tunc credunt illæ sceleratæ fatuę mulieres euentum huiusmodi ex facto earum processisse, cum tamen talia earum facta nõ possent vnicam guttam prouocare. Verùm est tamen ꝗ pòst huiusmodi mulieres gratificantur Diabolo, adorantes eum, & immolantes ei holocaustomata, vel quid aliud eidem offerentes. Nam quis tàm hebes mentis est, qui credere posset ꝗ ex huiusmodi fatuitate & mulierum stulta operatione, vna tã immensa sphæra aëris & alia elemẽta deberẽt cõmoueri inde vt grãdines & fulmina prouocarentur.

Iustus perit cum impio quando Deus punit.

SIG. Sed qd ad hoc dicis? videmus nãque vnã totã sępè terram periclitari, in qua nõ omnes homines deliquerunt.

Iustus perit cum impio, quando Deus punit.

VLR. Sępè iustus perit cũ impio, sic etiam quis punitur pro alio. Nam Gen. 19. legitur, ꝗ dum Sodoma & Gomorra propter peccatum submersæ fuerunt, certè pariter aliæ ciuitates cum eis perierunt propter vicinitatẽ, vt Segor & Iegor: & tamen hæ ciuitates non peccauerũt. Sic Regũ 2. videmus, dum Dauid coram Domino populũ numerando peccasset, ꝗ propter peccatũ Dauid, & sic vnius hominis, multitudo hominum, & sic multa millia hominũ, perierũt & mortui sunt. Cùm autem legimus, Deum tam innumeram multitudinem hominum percussisse propter peccatũ numerationis vnius duntaxat hominis, quomodo igitur puniet Dominus populum suum propter grauiora peccata, vt puta propter hæresim & blasphemias. Cùm autẽ tales mulieres, vt ait textus in c. Episcopi. 26. quæstione quinta, Deum abnegant, & se Satanæ tradunt, Diabolũ adorãtes, & sacrificia sibi offerentes, quis dubitat, quin vna tota ciuitas, in qua tales sceleratæ mulieres degunt & tollerantur,

infe-

infeliciora omnia & huiuſmodi ruinam diuinæ ex maieſtatis vltione timere habeat.

SIGISM. Videmus itaque determinationem duarum cauſarum, quibus Diabolus nouit futuras tempeſtates, videlicet, cauſam motus aſtrorum & diſpoſitionis naturalis: alteram diuinæ vltionis ſeu correctionis peccatorũ. Quid igitur erit, cùm huiuſmodi nocumenta probis & iuſtis hominibus euenerint.

VLR. Poſuimus ſuperius etiam alias vias diuinæ permiſſionis, videlicet, ꝙ quandoque in tentationem iuſtorum ob augmentandum meritum permittit Deus.

Pro explorandа fide piorũ Diabolus interdum ſæuit.

SIGISM. Oſtende.

VLRIC. Nonne Iob iuſtus, & laudans Deum erat. Et tamen tentauit eum dominus in bonis, agris, armentis, & gregibus: & tandem in corpore, dando tentandi poteſtatem Diabolo, qui etiam eum grauiſſimo vlcere percuſſit, & quia his omnibus repertus eſt Iob patiens & humilis, vnde apud Deum meruit.

Nonne Beatus Antonius eremita, vir religioſus & Deo amabilis fuit, nónne ſæpius à Diabolo tentatus, & grauiter percuſſus, donec quaſi defeciſſet, ac vt ſic meritũ ampliatũ eius fuit. Legitur enim in legenda eiuſdem, ꝙ Antonio in quodam tumulo latitante multitudo Dæmonum eum ita cæde varia lacerauit, ꝙ miniſter eius de villa veniens, quaſi mortuum proprijs humeris ad villæ hoſpitium reportauit: quo audito, conuenerunt vicini, & cùm poſt planctum funeris mediam noctem dormirent, Antonius ſubitò reuiuiſcens, vocato miniſtro, fecit ſe in ſilentio ad tumulum reportari, ibiq; ex priorum vulnerũ dolore proſtratus, cũ ex animi virtute cõflictũ Dæmonũ prouocaſſet, & ſtatim illis in varias beſtiarũ formas mutatis, ab eorũ dentibus, cornibus, vnguibus laceratus fuiſſet, ſubitò radius quidam lucis Dæmones & tenebras fugauit, ſtatimq; ſanatus Chriſtum præſentẽ intelligẽs dixit: Vbi eras Ieſu bone, vbi eras, quare à principio nõ affuiſti, vt curares vulnera mea. Et vox ad eũ facta: Antoni, inquit hic erã, ſed expectabã videre certamen tuũ: nũc autẽ, q̃a viriliter dimicaſti, in toto orbe te faciam nominari. Hæc Vincẽtius in hiſtoria lib. 14. recitat Athanaſium notaſſe. Vnde dicitur Iacobi 1. beat' vir q̃ ſuffert tẽtationẽ, q̃a cũ ꝓbatus fuerit, accipiet coronam vitæ.

De S. Antonio eremita à Diabolis peſſimè vexato.

Fama de Antonio vnde tã celebris.

CAPVT

CAPVT VIII.

SIGISM. Nunc ſatis habeo, ex facto taliũ mulierũ, neq; tẽpeſtates, grandines, ſeu alia mala fieri poſſe, ſe duntaxat vel ex motu naturali, vel permiſſione diuinę bonitatis: qua vel in pœnam, vel in meritum ex ſua ineffabili pietate talia euenire Diabolorũ miniſterio permittit. Idcircò placet iter nunc ad alias quæſtiones dirigere. Vtrum Maleficę & Strigæ poſſint miniſterio Dæmonum ſeipſas, ac alios homines in alias formas ſpecierum ſeu animaliũ mutare?

De mutationibus formarum.

VLR. Ex cauſis ſupradictis poſſunt, attamen apparenter & ſic præſtigijs facere.

SIG. Quidnam eſt præſtigium?

Quid præſtigium ſit.

VLRIC. Ars transformandi formas iuxta apparẽtiam. Præſtigium dicitur quaſi peræſtringens oculos: prout ait Iſidorus etymologiarum lib. 8. Ita vt ipſi Dæmones præſtringendo oculos faciant apparentiam, qua homo iudicat rem alterius formę eſſe, quàm ſit, ita vt quis videns hominem, credat eum eſſe aſinum vel lupum, & tamẽ vnuſquiſque retineat formam ſuam, quanquam oculi noſtri decipiantur, & ad aliam ſpeciem erroneò iudicio deducantur. Sic Simon Magus perſtrinxit oculos Neronis, & carnificis, qui decollando arietem credidit ſe Simonem decollaſſe, in oculis ſuis miniſterio Diaboli præſtrictis deceptus.

Exemplum de S. Machario.

Itẽ legitur de Sancto Machario Ægyptio eremita, prout recitat Vincẽtius lib. Hymnor. 18. ꝙ cùm Ægyptius quidã amore veſano, alienæ vxoris arderet, nec ad effectũ cõcupiſcentiæ peruenire poſſet: eò quòd illa virginitatem ſuæ cõiugis nimis amaret, ipſe Maleficum precatus eſt, vt aut ab ea ſe amari faceret aut à marito proprio repudiari: qui multis illectus muneribus, ſolito ſuę artis ingenio fecit illã equam videri: Itaque vir eius turbatus, quum equã ſuo lectulo iacentem videret, ingemiſcens flebat: eo quòd illam alloquens, nullũ reſponſum audire poterat. Adductis ergo presbyteris, quid illa pateretur oſtẽdit, & ne ſic quidẽ calamitatis cauſam agnouit. Illigatã igitur eã in morũ iumenti ad deſertũ duxit. Cùm autem iam villæ ſancti Macharij propinquarent, monachi arguebant eũ cur cũ equa ad monaſterium veniret. Et reſpondit, Vxor inquit, mea hęc fuit, ſed in equam conuerſa. Iam tertia dies eſt, ex quo cibum non ſumpſit. Quod cum ſancto Machario, cui iam Deus

hoc

hoc ipsum notũ fecerat,retulissent.Vos,inquit, equi estis, & equorum oculos habetis.Illa namque mulier est:nec in illam naturam transfigurata videtur, nisi in eorum oculis qui præstigij vanitate fallũtur.Mox aquam ei benedictam infundens oratione completa,subitò eam omnibus videri fœminã fecit, eamq́, refici iussit, & cum viro suo reuertit: dicens, Nunquam à communione sanctorum mysteriorum, neq; ab Ecclesiæ oratione discedas.Hæc enim idcircò perpessa es:quia per quinque septimanas mysteria diuina non attigeras. Ecce igitur ꝙ non omnium oculi erant præstricti, quia oculi beati Macharij non erant præstricti.

Sic multi oculos asinorum habent, qui alios asinos putant.

SIGISM.Profectò hęc Historia multum facit ad propositum.

VLRIC.Certè quadam vice ea de re cum colendissimo domino Ottone, ex Comitibus de *Sonnenberg*. Episcopo Constantiensi, qui etiã multarum rerũ cognitionẽ habet, ac literis pro magno desiderio intẽdit, disputaui:Hic eandem historiam in mediũ attulit, quæ me in materia præstigij propter eiusdem domini Episcopi auctoritatem, & frequẽs studiũ suũ,cuius etiã ego humilis famulus existo, & sub clemẽtiæ eius etiã alijs me foueo plurimum mouit.

SIGISM.Cuperẽ audire aliquos modos, quibus apud oculos hominum vna res apparere pro alia possit.

Modi quibus fit vt res vna pro alia appareat.

VLR.Saluo iudicio melius sentiẽtium,duos vel tres adducam secundum quòd ego meo ignaro ingenio colligere potui. Et iuxta mentem beati Thomæ super 2.sententiarum, distinctione octaua, ac aliorum Doctorum videtur mihi dici posse,quòd vno modo Diabolus possit ludificatione sensus nostros ab inferiori mouẽdo phantasmata,& similitudines rerum existentium in virtute imaginatiua facienda eas ad organa sensuum exteriorum defluere:sicut quandoque contingit in somnijs. Nam ex motu phantasmatum in somnijs,cum defluxu eorum ad organa sensuum exteriorum sicut ad oculum vel tympanum, in quo fundatur auditus. Et sicut visus in oculo apparet nobis, quòd multa videamus atque audiamus. Ita nobis vigilantib. aliquando apparet quòd multa videamus, sicut patet in phreneticis,& acutè febricitantib.&c.

Phantasia fingit non visa.

Secundo modo ex vehementi conuersione intentionis ad phantasmata, quæ facit vt similitudo rei res ipsa videatur,

tur, sicut Augustinus dicit, ꝙ quidã tanta cõuersione reco-gitabat cuiusdam mulieris imaginem, quod ei carnaliter commisceri vigilans videbatur. Cùm igitur Dæmon non ignoret hos modos, dico, quòd Dæmon possit ita organa sensuum disponere, quòd vna res apparebit alia.

Exempla de complexionibus.

Sicut ex abundantia humoris cholerici, videtur gustu quòd omnia sint amara, cùm tamen aliquando sint dulcia & descensu humoris sanguinei vel vaporis ignei ad oculos, videtur, nobis quæ exterius apparent quòd sint rubea.

Secundò dico, quòd Diabolus potest ita disponere medium quòd vna res videtur alia. Et secũdum sanctum Bonauenturam, aliquando ex dispositione candelæ, per artem confectæ, paleæ videntur serpentes esse: & huiusmodi experimenta etiam multa fiunt à ioculatoribus. Çùm autem Diabolus Magister sit ioculatorum, nemini dubium, quin subtilius Diabolus hæc operari possit.

Candelæ facientes paleas videri serpentes.

Ioculatorum siue histrionũ Magister est Diabolus.

Item aliquando nõ res, sed similitudo rei & figura videtur, ita secundum glossam Beati Augustini, Beatus Petrus vidit istud vas submitti de cœlo in terrã, in quo erant omnia quadrupedia, serpẽtia terrę & volatilia cœli, vt dicitur Actorum Apostolorum decimo, quæ nempe non corpora erant, sed imagines. Eadem visione beatus Benedictus totum mundum vidit. Nam in legenda sua dicitur, quòd totus mundus, velut sub vno solis radio collectus, ante oculos eius adductus est, ecce quòd erant rerum imagines. Ex præmissis itaque inducitur ad alias quæstiones.

De visionibus.

CAP. IX.

VTrùm dictæ mulieres conueniant ad conuiuia, mutuò bibant & comedant, & sibi mutuò loquantur, ac se inuicem cognoscan..

SIG. Gauderem super hæc opinionem tuam audire.

VLR. Ex prædictis satis cognouisti, quomodo quandoque in somno, quandoque in vigilijs fit repręsentatio imaginationum, tam fortium, quòd homo credit se essentialiter hoc vel videri vel facere. Audisti ętiam, quòd Diabolus quandoque perstringit oculos & alios sensus hominum vt homines autument, se hoc vel hoc facere.

Exemplum de nocturnis comessationibus Maleficarum.

Etenim vt me satius intelligere possitis, introducã historiam in legenda Sancti Germani. Dicitur enim ibidem cùm prædictus S. Germanus quadã nocte hospitatus fuisset,

ſet,in vna domo, & poſt cœnam menſa iterum pararetur: admiratus Sanctus Germanus ipſe quæſiuit ab hoſpitibus cui denuò menſa pararetur. Qui cùm dicerent: quòd illis bonis viris & mulieribus, quæ nocte incedunt, menſam præpararent. Nocte itaq; illa ſtatuit Sanctus Germanus vigilare. Et ecce vidit multitudinem ad mēſam, in formis & figuris virorum & mulierū venientem, qui eis præcipiens ne abirent vel recederent: cunctos de familia domos iſtius excitauit, quæſiuitq; ex illis ſi perſonas illas cognoſcerent? Qui cùm omnes vicinos & vicinas dicerent eſſe, miſit ad domos ſingulorum, & ecce in ſuis lectulis ſunt inuenti & admirati. Poſteà Dæmones per ſanctum Germanum ſe eſſe ſpiritus malignos & peruerſos dixerunt, qui ſic hominibus illudebant. Ecce ꝙ ſpiritus ſe loco illarum perſonarum oſtendere poſſunt, ita quippe, vt homines exiſtiment, huiuſmodi imagines veras perſonas eſſe. Et ſic ex illa habes hiſtoria, quòd eadem hora homo poteſt eſſe in vno loco: & nihilominus per ſpiritum apparere in alio, ſicut illi homines hora noctis fuerunt in domibus, & in lectulis ſuis, & eadem hora eorum imagines præſtigio Diabolico apparuerunt in domo hoſpitis cœnantes.

Dæmones in figura humana adſunt cōuenticulis nocturnis.

Sic etiā de Simone Mago dicitur in legenda ſancti Petri quòd Simon eadem hora in conclaui erat cum Nerone, & foris loquebatur populo, id eſt, imago eius per Diabolum foras loquebatur populo. Sic idem in bonis ſpiritibus & Angelis contingere ſolitum fuiſſe legimus.

Angelus miſſam in forma S. Ambroſij adminiſtrat.

Nam beato Ambroſio apparuit, quādò faceret officium in exequijs ſancti Martini in ciuitate Thuronenſi, Dixit ei: Ego funeri exequium præbui: ſed vltimam orationem vobis excitantibus explere non valui. Et reuera ita inuentum fuit, ſicuti ipſe retulit, & tamen ipſe Ambroſius eo tunc in ciuitate Mediolanenſi fuit, quæ ad plures diætas diſtat à Thurone. Vnde ſecundum Ægidium in quodam quodlibeto dicitur, quòd bonus Angelus in forma Ambroſij fuerit in ciuitate Thuronenſi, & corpus beati Amb. fuerit in ciuitate Mediolani.

SIGISM. Ad quem finem propter hæc inſtructio.

VLR. Ad hoc, vt concludā, ꝙ homines ſæpè exiſtimant ſe videre alios homines in certo loco cōſtitutos, quorū tamen imagines, dūtaxat vel in ſpiritu bono vel malo vidēt,

SIGISM.

SIGISM. Sed quod econtrà, anne quandoque Pythonicæ mulieres credunt, se proficisci in alium locum cùm tamen remaneant in domo sua.

Sapeius credere homines se esse in aliquo loco, vbi non sunt.

VLRIC. Superius iam audiuimus exempla; vnde sæpius credit homo se esse in alio loco vbi non est: ergo benè dicit textus in capitulo Episcopi, 26. quæst. 5. vbi ait: Illud etiam non est omittendum, quòd quædam sceleratæ mulieres retrò post Sathanam cōuersę, Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt & se profitentur cum Diana nocturnis horis, Dea Paganorum, vel cum Herodiade & innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias: & multarum terrarũ spacia in tempestate noctis silentio pertrāsire: vel eius iussionibus obedire velut dominæ, & certis noctibus ad eius seruitiũ euocari: sed vtinam hæ solæ in perfidia sua perijssent, & non multos ad infidelitatis interitum pertraxissent. Nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta, vera esse credit, & credendo à recta fide deuiat. hæc textus.

SIGISM. Nonne cæteri homines possunt equitare & ambulare de loco ad locum, tam de nocte, quàm de die? Quid igitur ipsis talibus mulieribus obstat?

VLRIC. Certè nō denego, quin huiusmodi mulieres & equitare & ambulare, tam super asinũ, equum, bouem, seu camelum possint, &c. sicuti alij homines, & more aliorum hominum. Et sic secũdum cursum naturalem. Nos autem in eo casu loquimur, qui se vltrà communem hominum cursum extendit: videlicet, vt non possint in vna hora ad decem vel viginti miliaria proficisci.

SIGISM. Si igitur non vadunt de loco ad locum, & conuiuia visitant, vt dicit supradictus textus, vnde igitur prouenit, quòd homines in alijs ciuitatibus existentes, quos nunquam antea viderunt, cognoscunt.

Quomodo Maleficæ in alijs ciuitatibus habitantes, quos nunquam viderunt, cognoscunt.

VLRIC. Ex præmissis claret solutio; quoniam per impressiones imaginationum seu repræsentationem imaginum ministerio Diaboli factam, hoc percipiunt: credentes se sensus corporalis præsentia cognouisse.

SIG. Saturati sumus de pręmisis disputationibus, nũc de vlteriori quæstione interrogemus, videlicet, an Diabolus posit in forma hominis cum huõi mulieribus incubando cōmisceri, Et an ex huiusmodi coitu posint pueri nasci?

CAPI

C A P. X.

AN Diabolus possit in forma hominis cum huiusmodi mulieribus commisceri.

VLR. Quãuis in superioribus plenæ tum auctoritates & rationes, tum exempla & historiæ pro decisione huius satis sint introductæ, vt tamẽ finem materiæ aggrediamur, Dico, quòd ex Incubo & muliere non procreatur homo. Nec vnquam inuentus est homo, qui ex spiritu & muliere natus sit, præterquam Saluator Dominus noster Iesus Christus, qui summi Dei patris misericordia dignatus est, sine commixtione virili, de spiritusancto ex gloriosissima virgine in mundum nasci. Absit igitur apud me, ꝙ homo sine homine de spiritu & maledicta muliere debet nasci.

Ex Incubo muliere non procreatur homo.

Nec obstat, ꝙ in comœdia Plauti poëtę de Amphitryone legitur, ꝙ Hercules ex Ioue Deo, & Alcmena muliere Amphitryonis natus sit: & sic Medius fidius dicatur, quasi medius filius: quia fabula Poëtarum nefãdissima fictio est.

In contumeliã natiuitatis Christi Sathã hæc de Incubis finxit.

SIG. Quid igitur respondes ad allegatam glossam Geneseos I, vbi dicit, Gigantes ex tali coitu natos extitisse.

De Gigantib.

VLR. Dico, ꝙ glossa opinatiuè loquit͛, & nõ concludit.

SIG. Quomodo autem saluas textum, qui dicit, quòd exinde nati sunt Gigantes.

VLR. Dico, quòd eo tunc surrexerunt Gigantes, hoc est, homines potentes & magnifici, qui propter eorum potentiam & magnanimitatem dicti sunt Gigantes.

SIG. Quid igit͛ de Merlino in Britãnia supradicto sẽtis?

De Merlino Britanno.

VLR. Sentio quòd fuerit verus homo.

SIG. Cuius filius.

VLR. Vtriusque hominis, tam viri quàm mulieris?

SIG. Quomodo igitur mater eius coram Rege Britanniæ confessa fuit, eum de Incubo concepisse?

VLR. Me iudice errauit mulier, à Dæmone illusa, credens se Merlinum de semine Incubi genuisse.

SIG. Vnde igitur conceptus est talis Merlinus?

VLR. Sic arbitror, quia fortè mater Merlini se Diabolo, proh dolor, dedicauit: vnde Diabolus imaginationem eius vt præmissum, seducens, sensusque eiusdem perstringens, quasi eidem commisceretur, cuius etiam corpus fortè per præstigium tumidũ fecit, quasi fœtu grauida incederet: ac

adueniente tempore, ficti partus flatum diuina permissione propter eiusdem mulieris incredulitatem in corpore eiusdem moueri, vnde ipsa existimans se grauidam & fœcũdã, ac prolem parere debere. Itaq; ipse Diabolus diuina permissione ob incredulitatem mulieris in ventre eiusdem dolorem immisit, & huiusmodi flatũ extinguendo & aliũ puerũ hominis alicubi furatũ supponendo, apparentiam fecit occulto suo pręstigio, quasi talis puer de tali muliere natus fuisset, quẽ post mater suscipiẽs, credens de corpore suo exijsse, enutriuit, cùm tamen talis puer ab alijs hominibus prænatus fuerit, & per Diabolum subtractus.

Subtracti infantes & suppositi à Diabolo.

SIG. Sic audio, q; Diabolus potest homini subtrahere puerũ suũ: & deferre ad alium locum & supponere alteri.

VLR. Permittente Deo potest, præsertim non baptizatos pueros surripere.

In non baptizatus Diabolum habere potestatem.

SIG. Ostende hoc exemplo vel auctoritate.

VLR. Diabolum super puerum non baptizatum habere potestatem, suscipe auctoritatem ex decreto in c. Posteà. in c. sacerdos de consc. dist. 4. vbi tex. Sacerdotes cũ per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt, & habitare maligno spiritu in eorum mentes contradicunt, quid aliud faciunt, nisi quod Dæmonia eijciunt. Item tex. 3. c. Dehinc eadem dist. dicit; dehinc iterum exorcizatur Diabolus, vt suam nequitiam cognoscens, iustum super se Dei iudicium timens, recedat ab homine, nec iam cõtendat arte sua subuertere. Ecce q; Diabolus arte sua potest subuertere pueros non baptizatos. Ex his infero ad proles & pueros, quos vulgus opinatur de milite Coloniensi p mulierem procreatos, prout superius in historia latius tractatum est.

SIG. Dic quæso, pro quo habuisti illum militem incognitum.

VLR. Pro Incubo & Diabolo.

SIG. Pro quo autem filios?

VLR. Ego saluo tamen iudicio melius sentientium, reputo illos pro veris hominibus: alicui tamen subtractis, & ibi, vt præmissum est, suppositis.

SIG. Qualem aũt existimas illã mulierẽ fuisse, vt suprà dictũ est, quã ciuis ille Sicilię in mari accipiẽs vxorẽ duxit?

VLR. Pro succuba, & sic pro Diabolo.

SIG. Pro quo autem reputas filium per ipsam, vt putabatur

batur genitum,& posteà in mari per eundem ereptum?

VLR. Pro Dialogo qui sic in forma pueri apparuit:Nam & Helimandus in eadem historia sentit, inquiens, si talis puer verus homo fuisset:nemini dubium, quin postquam mater eundem in mari arripuit,& submersit, mare ipsum tanquam cadauer ad littus eiecisset, quod tamen non fuit factũ,quia talis puer disparuit, & amplius visus nõ fuit:natura autem maris est,omnia cadauera ad littus proiicere.

De succubis excipientibus semen naturale & incumbendo infundentibus.

SIG. Nonne plures opinantur,quòd Diabolus vt succubus possit cum viro coire,& sperma assumere,ac ex pòst,vt incubus in muliere proiicere,& exinde prolem generare.

VLRIC. Mihi non videtur fieri posse:dato enim quòd sperma taliter colligere & immittere posset:hoc tamen ad generandum non sufficit,quoniam Conciliator differentia 15.ait sic,Scire debes,quòd istud membrum,puta testiculi, non est princeps virtutis generatiuæ, quamuis virtus in eo sit,vt opinatur Galenus:quia illud non potest agere suam operationem per se:nisi per spiritum emissum à corde,temperatum quantitate & qualitate, propter quod virtus cordialis,quæ mensurat hunc calorẽ,vt possit facere suas operationes, sit principaliter generatiua, & virtus quæ est in hoc membro est eius seruiens:& si aliquid in hoc habet dominium est illud particulare. Vnde mihi videtur ex illa Theorica, ꝙ cum Diabolus huiusmodi spiritum à corde principiantem & illam generationem virtutem assumere non posset,clarum erit, quòd quamuis fortè assumat sperma ex proiectione duntaxat huiusmodi spermatis, alijs non comitantibus nihil generare poterit.

Pulchrum argumentum ex Medicina contra generationem Incuborum.

SIG. Ex supradictis & iam deductis video, te pedem figere super eo,ꝙ aut huiusmodi pueri sint phantastici: aut verò alibi surrepti & suppositi.

VLR. Bene habet & in illam partem videtur declinare Vincentius in 4.lib.historiæ naturalis in c.128.

SIG Nũc satis mutuò inter nos hac de re disputauimus. Expedit ꝓ memoriæ tenacitate, vt nunc determinationis cõclusiones paucis verbis per epilogum detegere coneris.

Epilogus præcedentium,per octo determinationes.

VLR. Saluo igitur iudicio Doctorũ quorũcunque melius sentientiũ,quorũ determinationi me submittere non recuso,quantum mihi visum fuerit,dicam. Est igitur meæ opinionis determinatio. Prima, quod Diabolus neque per

 se,

se, neque ministerio hominum potest elementis, hominibusque & animalibus nocere; vel homines ad generandum impotentes reddere: nisi quando occulto Dei, sed nunquã iniusto iudicio, vel ob pœnam delictorum nostrorum, vel ob meritum tentationis nostræ augmentandum: siue ob diuinæ Maiestatis gloriam magis timendam, & per nos colendam; seu aliam causam Deum mouentem, ipsa clemẽtissima Pietas permiserit.

Secunda determinatio est, ꝙ cùm ipsa Dei prouidentia occulto suæ bonitatis iudicio Diabolo nocẽdi potestatẽ ꝑmiserit: ꝙ ipse Diabolus huiusmodi potestatẽ amplius extẽdere, quã sibi à sũmo Deo cõcessũ fuerit, nõ poterit, &c.

Tertia determinatio, ꝙ quamuis Diabolus permittente diuina Clementia ob incredulitatem hominum, vel aliam causam superius enarratam, posset perstringere oculos, aliosq; sensus hominum obstruere: ita vt homines credãt se alicubi esse, vbi tamen non sunt, vel videre id quod in se tale non est, vel apparere aliter quam sit: hominem tamen vel animalia in aliã speciẽ veraciter immutare nõ potest.

Quarta determinatio, ꝙ huiusmodi malæ mulieres per multa milliarium spacia in noctis silentio nõ proficiscũtur, nec mutuò taliter proficiscendo conueniunt. Sed duntaxat ipsis somniantibus, vel imaginatione forti, vt præmissum est, laborantibus, per repræsentationem specierum similitudinariũ à Diabolo eis impressarum, hæc & alia ipsis apparẽt, quæ posteà vigilãdo verè sibi accidisse, sic illusæ credũt.

Somniantes mulierculæ somniant nocturnas excursiones.

Quinta determinatio, quòd Diabolus, siue vt Incubus siue vt Succubus pueros generare nullo modo potest. Sed huiusmodi pueri nisi inuenti fuerint, vel suppositi pueri, vel phantastici existunt.

Sexta determinatio, quòd solus Deus futurorum certus est inspector, & solus cogitationes hominum nouit, quòd quem Diabolus per se, siue Magos seu Maleficos vera & futura prædicere alteri non potest, nisi ea quæ ipse pro subtilitate naturæ suæ prior ex consideratione astrorum, & elemẽtorum dispositione accidere debere no scit, vel quæ accepta licentia à Deo facere intendit, vel hominibus ad faciendum persuadere in eorum mentes suggerendo proposuit: vel quæ ex moribus & gestu hominum coniecturando deprehendit; nihilominus tamen ipse sæpè fallit, & fallitur.

Quomodo Dæmon futura prædicat.

Septi-

Septima determinatio, quòd quamuis effectualiter huiusmodi maledictæ mulieres nihil efficere possunt, nihilominus tamen, quia instigante Diabolo tales mulieres, vel ob desperationem, vel paupertatem, vel odia vicinorum, vel alias tentationes per Diabolum immissas, quibus non resistunt, à vero & piJssimo Deo recedentes, sese Diabolo deuouendo, ac eundem colendo, sibique Diabolo holocausto mata & oblationes offerendo, apostatant: hæreticam prauitatem sectantes, & propterea succedit.

Vltima determinatio, videlicet, quòd propter huiusmodi apostasiam & corruptam voluntatem de Iure ciuili tales scelerate mulieres, quæ à Deo largissimo apostatarunt, & Diabolo sese dedicarunt, morte plecti debent: prout dicitur in l. multi. C. de Maleficis, & Mathematicis.

Vos igitur ô mulieres mementote professionis vestræ in baptismo factæ, ac cùm Diabolus vos tentauerit, estote fortes, & suis suggestionibus resistite & resistẽdo signo crucis vosipsas armate: scientes, quòd aduersum vos nullam habebit potestatẽ: quoniã cõtra signũ crucis nullũ stat periculũ. Sumite exẽplũ beatæ Iustinæ, in cuius legẽda ita legitur. *Cohortatio ad mulierculas.* *Signi crucis efficacia.*

Erat enim quędã virgo in Antiochia ciuitate, Iustina nomine, quã quidam scholasticus, nomine Agladius, vidẽs frequẽter ire ad Ecclesiam, in amorem eius incidit, multósq; ad eam transmittens, petiJt in vxorem: quæ cùm omnibus diceret, Christo cœlesti sponso se esse desponsatam: ille cõgregata virorum multitudine voluit eam per vim rapere, sed non potuit: tunc iratus abiJt ad Cyprianum Magum, promittẽs ipsi duo talenta auri: vt Iustinã per maleficia sua caperet: qui per magicas vocauit Dæmonem & ait illi: amo virginem de Galilæa, potes ne eam persuadere & adducere mihi? Qui promisit ei, dicens: accipe hoc medicamentum, & sparge circa domum eius: & ego superueniens, paternũ sensum ei iniiciã, & statim obediet mihi. Cũq; Cyprianus ita fecisset, sancta virgo tertia noctis hora surgẽs ad orationem, sensit impetũ Dęmonis. Signauit itaq; se & domũ suã signo crucis, & Dęmonem signo crucis exsufflauit. Qui veniens ad Cyprianũ cõfusus, & cur virginem nõ adduxisset requisitus, ait: vidi quoddã signum Thau. Iterũ Cyprianus per artem magicam aliũ Dæmonem fortiorem vocauit, & simili modo fecit: & similiter eidem accidit: tandem voca- *Exemplum S. Iustinæ.* *Christiani vocabantur Galilæi.* *De signo T.*

uit ipsum Dæmonem patrem,& ait illi: quænam est infirmitas vestra? victa est ab vna virgine omnis vestra virtus? Respondit Diabolus:Nunc adducã tibi eam ad desiderium incorruptionis, tu tantùm paratus sis. Tunc Diabolus in specie virginis ad Iustinam intrauit. Et sedens super lectũ eius eandem tentando dixit: Hodie missa sum à Christo ad te, viuere tecum in castitate: multum autem te video vexatam abstinentia.Sãcta autem virgo dixit:merces quidem multa,labor verò modicus.Dixit ei Diabolus:Deus in paradiso benedixit Adam & Euam,dicens,crescite & multiplicamini.Puto ergo, ꝙ si in virginitate manserimus, in iudicium incidamus,quia verbũ Dei contemnimus.Cũque virgo turbata surrexit,& per spiritum sensit, quis esset qui ei loqueretur, signo crucis se signans Diabolũ exsufflauit, qui disparuit. Deinde Diabolus Cypriano confusus apparuit,qui dixit ei:& tu namque victus es, vt cæteri subiecti tui? quomodó enim victi estis ab vna virgine Christiana? dic mihi quæ sit virtus victoriæ eius.Qui respondit, dicere tibi non possum, quoddam vidi terribile signum & Thau. Si autem virtutes huius signi vis addiscere,iura mihi, quod nunquam à me velis discedere:qui cùm iurasset,ait illi, vidi signum crucifixi & Thau: & sicut cera à facie ignis fluxi. Cui dixit Cyprianus.Ergo crucifixus maior est.Qui respondit:etiam maior omnibus est,quia desertores Dei accipiunt ab eo sententiam ignis.Cyprianus autem ait, Festinabo igitur,vt amicus fiam crucifixi, ne talem pœnam incurram:Diabolus respondit: Iurasti namque mihi. Cyprianus ait:Contemno te, & omnes fumigantes virtutes tuas, meque ipsum tibi denego: & me consignans, dico, Gloriam tibi Christe,& tu Dæmon recede à me. Abijt ergo Diabolus confusus:vnde Cyprianus Christianus factus est.Ecce ergo quantæ virtutis fuerit,& hodie existat signũ sanctæ crucis,quo nos signare dignetur Christus, qui pro nobis in ligno crucis seipsum offerre, & nos saluos facere dignatus est, qui viuit & regnat in secula benedictus, Amen.

Crescite & multiplicamini:allegat Sathan contra virgines.

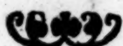
Cyprianus Magus ad fidem Christi conuersus.

Christus signet nos cruce.

FLAGELLVM DÆMONVM,

SEV

EXORCISMI TERRIBILES, POTENTISSIMI, ET EFFICACES;

REMEDIAQVE PROBAtißima ad malignos ſpiritus expellendos de obſeßis corporibus.

Cum ſuis benedictionibus, & omnibus requiſitis ad eorum expulſionem.

PER F. HIERONYMVM Mengum Vitellianenſem, Ordinis Minorum Regularis Obſeruantiæ, nuper in lucem proditum.

ILLVSTRISSIMO, AC REVEREND. DOMINO, D. GABRIELI Palæoto.

+

TITVLI S. MARTINI IN MONtibus S. R. E. Presbytero Cardinali Amplißimo, Epiſcopo Bononienſi, & Principi Optimo,

Frater Hieronymus Mengus Vitellianenſis Ord. Min. Reg. Obſer. S. D.

Llud planè conſtat (Reuerendiſsime Præſul) quòd & ſapientiſsimorum virorum ſententia, & multis rationibus probari poteſt, per multa Dei Optimi Max. munera fuiſſe hominibus tributa, quibus vnuſquiſque non ſibi ſolùm, ſed etiam alijs quàmplurimum prodeſſe poſsit. Qua de re factum eſt, vt qui de ſua ſolùm, & non aliorum ſalute fuere ſoliciti, ab omnibus ſemper reprehenſi, & digni habiti ſint, qui ab humana conſuetudine iure optimo exigerentur. Contra verò, qui de alijs benè mereri ſtudiosè elaborarunt, eos docta illa antiquitas omni laude dignos eſſe cenſuit, quin verò, & in Deorum numero collocauit. Et ſanè qui

qui non libēter dilaudet,atque admiretur id genus hominū,qui omnes ingenij vires eò contenderūt,vt nō modò doctrina præſentibus hominibus, verùm etiā libris accuratè ſcriptis poſteritati cōſulerēt. Quorū in numero ſine vlla cōtrouerſia in primis ponēdi ſunt ſummi illi Theologi,qui tot,tantáq; nō minus doctè,quā diligēter conſcripſerunt, vt homines, & ad Deum piè excolendum, & proximum vnicè diligendū excitarent. Ab horum præclaro inſtituto, cùm ego quoque nollem diſcedere, & ſic nō erā neſcius, quàm exiguæ ſint mei ingenij vires, quæ vt non doceam,ſed vt docear magis poſtulant, decreui tamen diuino freto numine aliquid aggredi, in quo omnes facilè intelligant, & probent meam ſi minus facultatem, at certè in alijs adiuuandis voluntatem. Et quāquam mihi hoc ipſum ſæpè, ac diu cogitanti multa in mentem venirent,ſum tamen magnopere commotus,quòd videam nos in hæc mala tempora incidiſſe,in quibus paſsim vagatur,& maximè viget quædam ęgritudo,quę quòd non corporibus modò, verùm etiam animis plerumque periculum, & mortem intentat, omni alio morborum genere perniciosa magis eſt,atque execranda.Hæc illa eſt, qua nunc permulti,varijs in locis à Dæmonibus, & à Maleficis diu,atque acriter diuexātur. Quorū vices eo magis ſunt dolendæ, quo rarius his noſtris temporibus extant,qui illis præſidiū aliquod efficax afferre,aut norint,aut velint.Neque enim deſunt qui ſi quid Dei benignitate adinuenerint, quòd ad hoc malum propulſandum ſit optimum,illud

celant, & ne alijs impertiantur in proprio sinu recondunt, idque ducti solo (ne quid grauius dicam) auræ popularis atque inanis gloriæ studio. Nec deessent, qui misericordia permoti hoc tam pium ac necessarium opus libenter susciperent, nisi illos deterreret aut metus quidam (qui tamen Sacerdoti non conuenit) aut artis Exorcisticæ ignoratio, posteaquam libri ad eam artem spectantes cum temporis vetustate, tum verò hominum in curia iam nostris temporibus fermè interciderunt. Quid? quòd alij dum hanc artem profitentur, vt soli sapere, ac maiori admiratione digni videantur, posthabitis huiusce artis canonibus à maioribus nostris recta cum ratione institutis, ad suas quasdam ineptias, & superstitiones penè aniles temerè confugiūt obliti huiusmodi negotium nulla vnquam alia ratione, quàm Dei nomine posse rectè confici, quá ex re fit, vt tandem in extremum salutis discrimen ij sponte corruant, dum non quas debent Dei, sed quas cæci non animaduertunt; Dæmonum vias æquè indoctè, atque impiè consectantur. Ne igitur Exorcismorum copia ab his amplius desideretur, qui illorum cognitionem ad tam miseram, atque atrocem ægritudinem depellendam, & ad contundendam, conterendamque Dæmonum audaciam exoptant, constitui, quos multos Exorcismos varijs in locis diffusos, & dissipatos reperi, in vnum cogere atque edere, vt inde queant Exorcistæ arma, cùm libuerit, depromere, quibus audacter cum

Dæmoni-

Dæmonibus in posterũ manus conserant,atque illos ex corporibus quæ iniquissimè obsident, Deo adiuuante eiiciant. Cur verò id (quicquid est mei operis) amplissimo nomine tuo insignitum prodire cupierim (Illustrissime Cardinalis) referrem ego quidem libentissimè,nisi compertum mihi satis esset quantum à tuarum laudum (quæ quidem eximiæ sunt,& prope innumeræ) vel auditione,vel lectione,& oculi tibi,& aures abhorreant. Tibi enim (vt cætera taceam) tuæ scilicet solicitudini,tuæq; curæ,quicquid commodi habet totum debet Bononiæ Christiana Respublica. Quapropter, si quid etiam ex hoc meo labore vtilitatis sumpserit, tibi iure referendum esse videbatur. Quid voluerim ego mihi conscius sum. Quid præstiterim alij viderint, apud quos tamen illud vnum testatum esse velim, me hunc laborem nulla alia de causa sumpsisse, quàm quod sperem hoc opus meum non inutile fore his,qui nostris temporibus tam miserè,atque perniciosè Dæmonum,& Maleficorum opera conflictantur. Vale Princeps amplissime, diúque fœlix viue. Datum Bononiæ Kalendis Decembris.

M. D. LXXVI.

IN AVCTORIS LAVDEM,

ANDREÆ PEPVLI CABALlensis Epigramma.

HVmano stygias orbi dum corpore pestes
Pellere das facilè Maxime Menge viam,
Post hac tela, doli, insidiæ, fere pharmaca virus
Nec quicquam poterunt Dæmonis arte tua.
Namq; sacro Sathanæ pulsas ita terga flagello,
Quod penitus vires arripis ipse suas,
Vnde tuum meritò decorabit nomen honore
Mundus, & eximijs laudibus vsque feret.

EIVSDEM

DIALOGVS.

Liber, & Alecto.

QVid furis Alecto? cur sic fera Regia Ditis
Intonat implacidi? quo furibūda fugis?
Quid soror incōptos scindit sibi perfida crines?
Et voluit tantos sæua Megæra focos?
Quo Sathanæ scelerata cohors ? quid fulmina tanta?
Quid sibi tot flammæ? tot tonitrusq; volunt?
Pernities, simulas, solus qui nostra fuisti,
Qui solus nobis dira flagella paras.
Heu mẹror quā crescit edax, quis porriget, vnde
Quò in nostrum cesset tanta ruina caput.

QVÆ

QVÆDAM DOCVMENTA VALDE NECESSARIA EXORCISTIS.

***

DOCVMENTVM I.

Vicunque deſiderat rectè; facilè, & ſine periculo ſuæ, & aliorum ſalutis calcare ſuper ſerpentes infernales, & cauere ab omnib. operibus vanis, illicitis ſuperſtitioſis, atque exercere officium adiurandi Dæmones in corporibus humanis exiſtentes ſine peccato, vt (fauente Deo) hac charitate exorcizandi, quæ inter omnia opera miſericordiæ eſt laborioſiſſima, mereatur peruenire ad gloriam ſempiternã, ante omnia debet habere indubitatam fidem de myſterijs Ieſu Chriſti, & fide Catholica, cùm operatio miraculorum (cuiuſmodi eſt iſta) aſcribatur fidei, & illi conueniat. *Exorciſtæ præparatio.*

Cui etiam addenda eſt puritas conſcientiæ mediante doloroſa contritione ſuorum peccatorum, & pura confeſſione ſacramentali, quia & ſi Sacerdos, poteſtate Sacerdotali, oret in perſona Eccleſiæ, tamen eius oratio eſt efficacior, quando ex parte eius eſt mũda, quia habet efficaciam ex parte Eccleſiæ, & etiam illius Sacerdotis qui tanquam amicus Dei, ab ipſo meretur exaudiri, & etiam quia peccata quæ per veram pœnitentiam fuerunt à Deo dimiſſa, tecta ſunt Diabolo, nec illa poteſt obiicere animæ (experientia teſte) coactus diuina potentia, & maximè quando Sacerdos imperat illi ſilentium. *Ex puritate exorciſantis exorciſmus accipit vires.*

Vbi autem non eſt dimiſſum à Deo peccatum, Dæmones, (qui vt diximus in noſtro vulgari Compendio quod edimus De operationibus Dæmonum, & Maleficorum, c. 4. primi libri) demptis cogitationibus cordiũ, omnia cognoſcunt

gnoſcunt, vt poſſint compeſcere ſacerdotes ab adiuratione, confuſione, & pudore, illis tam vera, quam falſa crimina obiiciunt.

Ne ergo Exorciſtæ deſinant hac de cauſa ab hac operatione, Deus non ſinit hanc auctoritatem Dęmonibus. Debet etiam Exorciſta habere humilitatem profundiſſimam, reputando ſe in hoc opere, vt inſtrumentum Dei, & per conſequens ſe nihil poſſe agere abſque eius auxilio, ne ſcilicet quærat laudari pro huiuſmodi ab hominibus, ſed ſolummodo ad honorem omnipotentis Dei, & animarum ſalutem gaudeat, & lætetur in hoc opere, ne perdat meritum, & incurrat peccatum. Tum quia facilius Dæmones fugantur, odorem humilitatis ſufferre non valentes, tum etiam quia Deus humilibus dona ſua largitur, & gratiam, qui eis benè, & ordinatè vtuntur. His omnibus Exorciſta munitus, cum tanta ſecuritate Diabolum aggrediatur, ac ſi aliquod opus delectabile vellet perficere, quia videbit quid faciet Deus benedictus.

Odor humilitatis fugat Dæmones.

DOCVMENTVM II.

SEcundo debet hortari obſeſſum, vt cum maxima diligentia expurget conſcientiam ſuam: Tum quia oratio eius, & etiam pro eo orantium facilius exaudietur à Deo, tum etiam, quia hæc vexatio frequenter cōſueuit fieri pro peccatis (vt diximus in noſtro Compendio lib. 2. cap. 9. & lib. 3. cap. 6.) Et debet ipſum inſtruere, vt ſubiiciat ſe humiliter Deo, & quòd ipſum deprecetur, vt ſi expedit liberetur à ſpiritibus immundis.

Deinde conetur cognoſcere ſi talis perſona ſit verè obſeſſa à Diabolo, vel non, ne cū diſpēdio honoris Diuini, & Sacerdotalis dignitatis inaniter fatigari cōtingat. Cognoſcet autem ibi certitudinaliter adeſſe ſpiritum, quādo percipiet obſeſſum loqui, aut cognoſcere, quæ aliàs loqui, aut ſcire nequiuiſſet, puta aliqua diſtātia, vel occulta. Cognoſcet verò probabiliter, quādo videbit eū ſub manu ſua tremere ad ſacra verba, aut torſiones, vel dolores, aut motus, vel furores inſolitos, & repentinos facere, aut horrere, & deteſtari Diuina, puta Sacramenta, maximè confeſſionis, & Eucharistiæ, nomina ſanctorum, & orationes diuinas.

Quomodo cognoſcatur an aliquis verè ſit obſeſſus.

Et ideo à principio debet Exorciſta, quātū poteſt, cogere Diabolū ad iſta oſtendenda, alligando lateter aliquod

ſacrum

sacrum super ipsum puta reliquias sanctorum, vel schedulam continentem verba Dei, ad cuius præsentiam, si obsessus huius rei inscius ostenderit nouitatem, erit signum Diabolicæ præsentiæ.

Reliquiæ alligandæ super obsessum.

Sed aduerte propter detractores huius artis q. Dæmones obsidentes corpora humana, rarissimè loquuntur Latinè, hac de causa, ne scilicet credantur ibi adesse; & etiam quia vtuntur instrumentis naturalibus illorum, qui ab ipsis opprimuntur, & ideo Diabolus obsidens idiotam, non facilè respondet Latinè, nec obsidens Italũ, facilè respondet Gallicè, quia lingua ad vnum modum loquendi habituata est illi obedientior, & ad motus illi placentes dispositior. De hac autem materia, vide Compendium nostrum libro primo, cap, 9. per totum.

Cur Satan ex obsessis non libenter loquatur Latinè.

DOCVMENTVM III.

TErtiò Exorcista poterit aggredi Diabolum obsidentem corpus humanum rebus exterioribus, vt aqua benedicta, incenso, sulphure, ruta & medicinis, ac alijs potationibus quę omnia debẽt esse exorcizata, & benedicta.

Externa remedia adhibenda.

Sed quia huic documẽto multi aduersantur diuersis rationibus, ideo sciendum est, quòd & si herbæ harmoniæ, & res corporales non possint sua naturali virtute totaliter excludere vexationem, qua Diabolus hominem vexat quando sibi permittitur à Deo, vel ab Angelis bonis, possunt tamen illam vexationem mitigare, & ita parua poterit esse vexatio illa quòd istæ res exteriores poterunt eum penitus excludere, sed hoc facient non agendo in ipsum Dæmonem, cum sit spiritus separatus, in quem non potest naturaliter agere quodcunque corpus, sed agẽdo in ipsum vexatum à Dæmone. Omnis enim causa limitatę virtutis, producere potest effectum intensiorem in materiam magis dispositam, quàm non dispositam, cùm secundum Philosophum secundò de anima actus actiuorum sunt in patiente benè disposito. Diabolus autem est agens limitatæ virtutis, ergo vexationem intensiorem potest facere in homine disposito ad illam vexationem, quam intendit adducere quàm in homine dispositionis contrariæ. Puta Diabolus potest intensius vexare passione melancholica hominem dispositum ad illam, quàm hominem dispositionis contrariæ.

Actus actiuorum sunt in patiente benè dispositi.

Certum

Certum est autem, quòd herbæ, harmoniæ, & multa alia sensibilia, multum possunt immutare dispositionem corporis,& ex consequenti motum sensualitatis,hoc patet de herbis, cùm quædam inclinent ad lætitiam, quædam verò ad tristitiam, hoc etiam dico de harmonijs, vt patet per philosophum 8.Poli.vbi vult,quòd diuersæ harmoniç habeant prouocare diuersas passiones in homine.Hoc idē refert Boëtius in sua musica, & Auctor de ortu scientiarum,vbi loquens de vtilitate Musices,dicit,quòd valet ad curandum diuersas infirmitates. Potest enim contingere aliquando, quòd Diabolo non permittatur hominem vexare, nisi vexatione ita parua, quòd per aliquam fortem dispositionem ad contrarium tolleretur totaliter, & tunc aliquæ herbæ, vel harmoniæ possent corpus hominis ita ad contrarium disponere (vt suprà diximus) quòd illa vexatio totaliter remoueretur.Verbi gratia, Diabolus quandoque posset hominem vexare vexatione tristitiæ ita debiliter, quòd per aliquas herbas, vel harmonias, quæ possunt efficere dilatationem, & diffusionem spirituum, qui sunt motus contrarij tristitiæ, totaliter amoueretur illa tristitia.

Musica harmonica adhibenda obsessis.

Non autem video,quomodo herbæ, & cætera sensibilia possint in homine aliquam dispositionem efficere, qua mediante homo nullo modo possit à Dæmone vexari, quando vexatio est maxima,quia herbæ,& harmoniæ (vt suprà diximus) sua naturali virtute hanc dispositionem causare nequeunt.

Hoc postremum diximus propter aliquos,qui nituntur defendere, quòd aliqui possent effectus maleficiales producere per quasdam herbas, & occultas causas, absque auxilio Dæmonum, tantummodo ex influentia corporum cœlestium, quæ plus potest imprimere in huiusmodi res corporales,ad effectus corporales,quàm ipsi Dæmones ad producendum huiusmodi effectus maleficiales.

An Malefica per herbas & occultas causas operentur aliquid,sine Dæmonum auxilio.

Hoc etiam probatur auctoritate Sacræ scripturæ. Nam primi Regum 16. dicitur de Saule, quòd cùm vexaretur à spiritu immundo, Dauid percutiens cytharam coram eo, alleuiabatur,& spiritus nequam recedebat ab eo,quod exponens Lyranus dicit, Videtur rationabiliter concedendum, quòd per melodiam, seu per aliqua alia sensibilia possint

possint afflicti à Dæmonibus afflictionem leuius ferre, quia per aliquam rem sensibilem potest causari dispositio in corpore humano per quam minus subiiciantur actioni Dæmonum, & sic afflictio ab eis causata diminuitur, & alleuiatur. Dicit etiam ibi Burgensis, quòd non solùm videtur cōcedendum per aliqua sensibilia posse afflictos à Dæmonibus leuius ferre vexationem, sed etiam, quòd per sensibilia aliqua, afflicti Dæmonibus possint totaliter liberari. *Refragatur author & Lyrano & Burgensi.*

Et licet non sit firmiter adhærendum huic opinioni, tamen ibi adducit multas rationes, quæ habent aliquid veritatis & apparentiæ, quas causa breuitatis omitto, legat eas, qui vult ibi.

Et Thobiæ 6. Angelus Raphael exturbauit Dæmonem à Sara & Thobia per intestina piscis dicens, quód si super carbones ponatur iecur illius piscis, fumus eius extricat omne genus Dęmoniorum tam à viro, quàm a muliere. Sed hoc factum fuit adiuuante oratione & continentia triduana, cum alligatione Dæmonis per Angelum. *De Thobiæ piscis iecore.*

Quid plura? S. Alexander Papa huius nominis primus in sua prima epistola præcipit omnibus sacerdotibus exemplo sui, benedicere istas res populi, dicens: Aquam enim sale conspersam, benedicimus, vt ea cuncti aspersi sanctificentur, ac parificentur, quod & omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus. Nam & si sale asperso per Heliseum Prophetam sterilitas aquæ sanata est, quantò magis diuinis precibus sacratus, sterilitatem rerum aufert humanarū, & coinquinatos, sanctificat atque mundat, & expurgat, & cætera bona multiplicat, insidiásque Diaboli auertit & à phantasmatis versutijs hominem defendit, & infrà. His ergo & alijs instructi documentis, vota singulorum domini Sacerdotes respicite, & in virtute Spiritus sancti diuinis precibus per mysterium vobis diuinitus collatum perficere curate. Elementa quoque tam ea quæ prædiximus, quàm cætera diuinis apta vsibus, & humanis necessaria infirmitatibus sacrate, infirmos curate, & cætera, quæ ad vos pertinēt diligenter perficite. hæc ille. *Aqua benedicta.*

Dicitur etiam in musica Guidonis, quòd sunt quidā Dæmones, qui nō valent melodiā sustinere. Refert etiā Ioseph li. 8. Antiquitatum, quod in exercitu Titi erat quidam qui per lapidē annuli Dęmones expellebat à corporib⁹ obsessis. *Gēma vis ad expellendum Dæmonem.*

Dicit etiam, q̄ quidam Exorcista vtens adiurationibus Salomonis, se præsentare eiecit Dæmonem, cuiusdam herbæ radice supposita naribus obsessi.

Adiurationes Salomonis.

Ista omnia sunt sensibilia, & vt visum est, possunt reprimere vexationem Dæmonum vexantiū corpora humana.

Raimundi Lullij sententia, an possint Dæmones eijci medicinis.

Patet etiam nostrum propositum per auctoritatem aliquorum Philosophorum, ac Medicorum. Nam Raimundus Lullius Philosophus acutissimus, & Medicus excellentissimus tractans ex intentione hanc materiam libro secundo de quinta essentia, hanc quæstionem mouet, dicens. Quomodo potest fieri, quòd Dæmones per medicinas possint à corporibus eijci, cùm non habeant corpora, in quibus possint recipere impressiones medicinarum, cum omnis potentia circa obiectum operetur? & soluens illam, adducit aliquas auctoritates ex supra citatis, postea soluens istam quæstionem naturali ratione dicit: Si vis intelligere quomodo hæc quæstio soluatur naturaliter, accipias ista principia, causa, effectus, iustitia, ex quibus conficit istam rationē Omni causa remota, remouetur eius effectus. Itē iustitia, est id cuius ratione redditur vnicuique quod suum est, & ex prima maxima, fūdat talē rationē. Dæmones, vt plurimū ad corpora iūgūtur humana propter malā dispositionē humoris corrupti, aut infecti melancholici, qui malas figuras nigras, & horribiles format in phātasia, & intellectū conturbat. Dæmones autē has formas cōsueuerūt accipere, & habitare in locis obscuris, solitarijs, & opacis, qui dū per virtutē quintæ essentiæ: & aliarum rerum à corpore talis humor expellitur, qui est causa quare Dæmones ad tale deueniāt corpus, túnc Dæmones simul cum humore euanescunt.

Virtus quintæ essentiæ.

Deus per exteriora remedia magis Dæmones vexat.

Adducit etiam aliam rationem, dicēs, Sicut potestas Dei potest, & posset elementorum qualitates stare facere in visceribus Acherōtis post diē iudicij sine proprijs substantijs coessentialibus ad vindictā suæ diuinæ iustitiæ: sic potest ipsos Dæmones facere pati actione rerum sensibilium, vt seueritas suæ iustitiæ, quæ cū ipso cōuertitur, habeat subiectū, in quo possit vti suo actu, secundū quantitatem culpæ.

Ignis gehēnæ.

Et probat hanc suam rationē exemplariter per actionē ignis auerni, quo torquētur animæ dānatæ, & ipsimet Dæmones ad multiplicationē suę pœnæ, quamuis sua substantia non sit ex quatuor elementis composita, tamen, vt suæ

pœnę

pœnæ magis multiplicentur, sentiunt ipsi pœnam, iussu diuinæ iustitiæ, nam (inquit) qui contra infinitam substantiã peccat, infinitè peccat, igitur peccans oportet quocunque modo possit, magis pœnam pati. Sed præter priuationẽ diuinæ visionis, nulla maior pœna potest eis dari, quàm ꝙ submittantur actioni virtutis rerum sensibilium, & propter hoc medicinę, sensibiles actiones habent ad fugandos Dæmones de quocunque corpore.

Priuatio faciei Dei summa pœna est.

Vtere ergo medicinis, & curabis quoscunque Dæmoniacos, apoplecticos & melancolicos. Et potissimè, si dictis medicinis addideris herbam, quæ dicitur Hypericon, quæ aliàs dicitur Fuga Dæmonum, seu Perforata. Nã fumigatio seminis eius fugat omnem Dæmonem appropinquantem corpori, vel domui. Non est ergo dubitandum, quin Deus ad vindictam suæ diuinæ iustitiæ subiiciat Dæmones actionibus rerum sensibilium. Hæc ille.

Hypericon nobis. S. Iohanns traut & Hartheuu.

Hîc aduerte, quòd doctor iste multa dicit, quæ fauent nostro proposito: sed si intelligeret hæc posse fieri absque Exorcismis sanctę Ecclesiæ, omnino erraret.

Huic etiam nostræ opinioni subscribit quædam Ioãnes Rupescissa, in libro quem edidit de consideratione quintæ essentiæ: & alij quamplures excellentissimi Doctòres: quorum testimonium nullus facilè spernere potest, absque nota proteruiæ.

De considera-tione quintæ essentiæ liber Rupescissæ.

Ex quibus omnibus apparet liquidè, quòd Sacerdotes, & Exorcistæ possunt applicare aliqua sensibilia ipsis Energumenis ad alleuiandam vexationem ipsis illatam à spiritibus immundis, dummodo illa sint benedicta in nomine sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filij & Spiritus sancti.

Et quia quæ fiunt circa corpora obsessa, Diabolus illa recipit in sui dedecus, & opprobrium, & præcipuè quando sunt irrisiua, vel afflictiua, vt sunt fœtida, amara, vel huiusmodi, quia interdum illa sunt signa, & afflictiuorum ingerũt memoriam: Et ideo Exorcista debet ista applicare infirmo, & irritare Dęmonẽ opprobrijs, & iniurijs, ac omnibꝰ modis, quibus honestè potest, quæ omnia ille iniquo animo perfert, tanquã in sui dedecus, & cõtẽptũ exercita. Et ratio horũ est, ne obsessus à Dæmone priuetur sensu, ꝙ crebro ille facit ne obsessus verba Dei percipiat attentè, quib. cõpũgatur, & ad orationẽ silẽter excitet? Et etiã quia

Irrisiua offendunt Dæmonẽ.

Exorcista debet Dæmonẽ irritare opprobrijs.

his verbis,& iniurijs prouocatur superbus Dæmō, vt ab eo loco discedat,& vbi percutitur à Deo Exorcismis,& irridetur ab hominibus iniurijs,& verbis irrisiuis.

Nulli creaturæ maledicēdum præterquam Diabolo.

Nec obstat, quòd non debeamus alicui creaturæ inferre iniuriam,nec maledicere:quia in hoc Exorcista non maledicit Diabolum,vt creaturam Dei,& ex odio,sed ex amore Dei,cui rebellat,& ex charitate proximi:quia Dæmones in cursu huius vitæ constituti,sunt nobis aduersarij,& ideò licet nobis illis inferre verba cōtumeliæ, vt à proximo, quem indebitè vexant,repellantur.

DOCVMENTVM IIII.

An Dæmon obsidens interrogationibus sit vrgendus.

QVartò Exorcista poterit licitè interrogare Dæmones obsidentes corpus humanum,ad instar Christi , qui interrogauit Dæmonem, dicens:Quod est nomen tibi ? vt habetur Matthæi 5.Sed cauere debet,ne sit leuis,& curiosus inuestigator,quia non licet nobis ipsum interrogare , nisi de his quæ faciūt ad expulsionē eorū,& ad repellēdū nocumentum tā à nobis,quā à proximis nostris. Et ideò Exorcista sit cautus in interrogationibus,ne decipiat à Diabolo,

Quæ Dæmones interrogādi sint.

Poterit ergo ex parte Chrristi interrogare Dæmonem, ipsum arctando, vt dicat,vtrum sint multi, vel pauci:quod sit nomen eius & sociorum,qua de causa sint ingressi , qua hora,per quam personam sint expellendi,per quem Sanctū, qui sunt sui inimici in cœlo,& qui in inferno , quibus verbis magis crucientur,si sint aliquo pacto,vel maleficio ibi ligati,quomodo illud maleficium possit destrui,quis sit eorum princeps in illo corpore, si talis persona sit verè vexata,& similia,cùm ista non solùm non pertineant ad amicitiam,sed ad eorum expulsionem.

Dæmones traduntur Dæmonibus cruciandi,

Deinde in virtute Dei præcipere poterit Lucifero,& omnibus potestatibus infernalibus,vt Dæmones contumaces, & nobis inobedientes excrucient in inferno,& spiritui principali in corpore obsesso, quòd secum educat totam societatē suam:Quia & si in nocēdo hominibus omnes sint cōcordes,tamen inter se habent inimicitias , & pugnas , propter quod vnus interdum ad imperium nostrum,alium libenter castigat.

DOCV-

DOCVMENTVM V.

QVintò cogere debet Dæmones exorcismis, vel præceptis, vt ad honorem Dei, & proximorũ ædificationẽ confiteantur aliquam fidei veritatem, & quod in virtute illius veritatis Deo omnipotenti exhibeant reuerentiam, puta flectendo genua & cum inclinatione capitis ter percutiat terram, adorãdo Sanctissimam Trinitatem, Patrem, Filium & Spiritum sanctum.

Dæmones cogendi ad confessionem aliquam fidei.

Aduertat etiam Exorcista ne deserat aliquod pręceptum à se factum Diabolo, etiam si viderit ipsum longo tempore cõtẽnere, & irridere, sed conetur per illud à Dæmone obedientiam extorquere, quia si illud derelinquat, Diabolus reputat se victoriam obtinuisse contra ministrum, & cum maxima difficultate postea cogitur ad obedientiam.

Sit etiam cautus in applicando res sensibiles Dęmoniaco, vt sunt reliquiæ sanctorum, lignũ crucis, & similia, non solum propter se, sed etiam propter assistentes, solùm prębẽdo illis tantam fidem, quantam sibi conuenit. Quia Dæmones cum sint astutissimi, aliquando fingunt se timere talia, quæ in veritate aliquando non sunt veræ reliquiæ, vt postea imminuat fidem sacramentorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, circa quod expertus sum miranda.

Cur interdum Dæmones contemnunt reliquias.

DOCVMENTVM VI.

SExtò debet Exorcista habere maximã patiẽtiã, & perseuerãtiã in ipsa cõiuratione, ne scilicet desperet de victoria, si viderit Dæmones diu permanere in sua obstinatione.

Pro cuius declaratione sciendum est, quòd præcepta Sacerdotis ad Diabolũ, vt discedat, sint pręcepta Dei, quia ex Dei persona sunt prolata, quibus Diabolus statim, ac subitò cederet, si vti vellet Deus sua omnipotenti virtute, quod non semper facit, sed plerumque sinit illum in sua voluntate, an obedire velit, necne, sicut & homines, quibus Deus aliqua pręcipit. Quia Deus regulariter omnia mouet secũdùm modum suum, rationalia scilicet cum libertate.

Præcepta Exorcistæ sunt præcepta Dei

Deus rationalia mouet cũ libertate.

Sed tamen sicut hominibus adhibet stimulos, vt velint obedire per prædicatores, aduersitates, & huiusmodi, ita etiam malignis spiritibus adhibet stimulos vrgentes eos ad

suā obediētiā,qui sunt Exorcismi,quibus Dęmones ita spiritualiter cruciantur,sicut homines verberibus corporalibus. Et similiter conferunt verba irrisiua ad liberationem obsessi,vt diximus supra documento tertio.Vnde ad expellendum quidam sunt quibusdam duriores,quia sunt ad sustinēda opprobria, & verba diuina cōtemnenda fortiores.

Quidam Dæmones ad verba Diuina cōtemnēda sunt fortiores.

Si tamen finaliter non cedunt,vim coactiuā Deus adhibet,quando iudicat opportunum. Imò ipse Deus noster, qui Sacerdotib.& fidelibus potestatem dedit Dęmones adiurandi,interdum eos à nostra eximit obedientia,ex occulta causa , sicut aliquando non vult , quòd adiurati nomen suum manifestent,propterea quòd nō benè sonet,vel quòd respondeant ad interrogata,quia non expedit.

Diabolorū nomina malè sonant.

DOCVMENTVM VII.

An obsessis cōmunicanda Eucharistia.

SEptimò debet hortari obsessum,vt sæpè accipiat sacratissimam communionem Eucharistiæ:Contra communem sententiam & opinionem vulgi asserentis , vexatos à Dæmonibus,& maleficiatos non posse liberari, si communicentur existente super eos Dæmone. Quæ opinio quantum distet à veritate,patet per Cassianum, coll.7.ca.30.qui fauens huic nostro proposito,dicit:Communionem sacrosanctam, nequitiæ spiritibus traditam , senioribus nostris nūquam meminimus interdictam, quin imò etiamsi possibile esset,eis quotidie impartiri eam debere censebāt, quæ ad purgationem,tutelámque corporis,& animæ peruenire credēda est,& quæ ab homine percepta,eum qui in membris eius insidet spiritum,seu in ipsis latitare conatur,quodam exurens fugat incendio.Hoc namque modo curatum Abbatem Andronicum nuper aspeximus:insultabit offenso,cùm eum à cœlesti medicina viderit segregatum, tantò enim duriùs,& frequentiùs attentabit affligere, quantò eū à spirituali remedio senserit longius abdicatum.

Et si obiiciatur , quòd ille qui vult accipere cōmunionē sacratissimi corporis,& sāguinis domini nostri Iesu Christi, debet se ipsum probare,vt dignè ex illo pane,& calice māducet,& bibat,quod nō possunt facere obsessi, cùm careāt vsu rationis.Huic obiectioni respondet Diuus Thomas 3.parte,quæst.80.dicens.Aliqui dicuntur non habere vsum

rationis dupliciter. Vno modo, quis debilem habent vsum rationis, sicut dicitur non videns, qui malè videt. Tales enim quia possunt aliquam deuotionem concipere huius sacramenti, non est eis hoc sacramentum denegandũ. Alio modo dicuntur aliqui non habere vsum rationis, quia sic à natiuitate permanserunt, & sic talibus non est hoc sacramentum tribuendum, cùm in eis nullo modo præcesserit huius sacramenti deuotio. Aut non semper caruerunt vsu rationis, & tunc si prius, quando erant suę mentis cõpotes, apparuit in eis huius sacramenti deuotio, debet eis hoc sacramẽtum dari, nisi timeatur periculum vomitus. Quòd & si ibi loquatur de infirmis, tamen in suæ 4. dist. 9. dicit communionem non esse denegandam Dæmoniacis, nisi certum sit pro aliquo crimine à Diabolo torqueri.

Vbi vomitus verendus ibi non exhibẽda Eucharistia.

Ex quibus patet q̃ si qui possidentur à Dęmone propter sua crimina, dummodo habeant lucida interualla, & vsum rationis, & postea conterantur de peccatis suis, & debitè confiteantur, tales cùm sint absoluti coram Deo, nullatenus sunt à communione diuinissimi sacramenti Eucharistiæ sequestrandi.

Debet etiam exorcista exorcizare, & benedicere omnia illa, quæ ad vsum maleficiati, vel Dæmoniaci applicanda sunt, cuiusmodi sunt cibaria, potagia, vnctiones, & similia, & etiam illa quæ conferunt ad coniurationem Dæmonũ existentium in corpore humano.

Cibus & potus qui sumẽdus obsessis, est exorcisandus.

Deinde faciat diligentem inquisitionem per singulos angulos, & in lectisternijs, cultricis, sub limine ostij, & per omnia loca domus, si fortè instrumenta maleficij possent inueniri, & inuenta statim ad ignem proiicienda sunt. Expediret etiam cuncta renouari in lectisternijs, & indumẽtis, habitationem quoque, & domum mutare, quia sæpè hoc confert ad liberationem obsessi.

Instrumenta maleficij inquirẽda apud obsessos.

Habitationis mutatio curat obsessos.

DOCVMENTVM VIII.

OCtauò cauendum est, ne Exorcista vtatur aliquibus nominibus ignotis, cum (secundùm Diuum Chrysostomum) illa semper sint metuenda. Et quia in hac nostra Exorcismorũ collectione, multa sunt nomina, quę pusillis ignota sunt, & tamẽ sunt nomina Dei sanctissima, ideo ne

Non ignotis nominibus exorcistæ vtendum.

eorũ animus relinquatur perplexus decreui hîc inſerere declarationem illorum, vt vnuſquiſque Exorciſta ſecurè, & ſine dubio, cùm ſibi placuerit, poſſit vti iſtis cõiurationibus.

Explicatio nominũ, quibus Exorciſta vtendum.

Sciendum eſt ergo (ſecundùm Diuum Hieronymum in epiſtola ad Marcellam. tomo 3. ꝙ primum nomen Dei eſt, El, quod ſeptuaginta interpretantur Deum fortem.

Eloym. Secundum & tertium eſt Eloym, & Eloa, quod & ipſum Deus dicitur.

Sabaot. Quartum eſt Sabaot, quod ſeptuaginta virtutum Aquila exercituum tranſtulerunt.

Elion. Quintum eſt Elion, quod nos excelſum dicimus.

Eſereheie. Sextum eſt Eſereheie, quod in Exodo legitur, qui eſt miſit me.

Adonay. Septimum eſt Adonay, quod nos dominum generaliter appellamus.

Ya. Octauum eſt Ya, quod in Deo tantum ponitur, & in Alleluya extrema quoque ſyllaba ſonat.

Saday. Nonum eſt Thetragramaton, quod Hebræi Iehoua, id eſt ineffabilem putauerunt.

Decimum eſt Saday, ꝙ apud Hebræos pro Deo cœli eſt poſitum (ſecundum tranſlationem Aquilæ) Nos autem robuſtum, & ſufficientem ad omnia perpetranda poſſumus accipere. Hæc Diuus Hieronymus, vbi ſuprà.

Superſtitioſa nomina Dei à S. Hieronymo poſita. ἅγιος. ὁ Θεός. ἰσχυρός. ἀθάνατος.

Sunt præter hęc, alia quamplura nomina Dei ignota ibi poſita, quæ ab aliquibus reiiciuntur tanquam ſuperſtitioſa, & damnanda, quæ tamen ſi benè ponderarentur ab illis, non ignorãter eſſe nomina ſancta, cuiuſmodi ſunt iſta, Agios, Otheos, Iſchiros, Athanatos. De quibus dicit Paulus Ghirlandus, tractatu de Sortilegijs ꝙ ſæpius illa abſtulit è manibus Maleficorum, & dicit illa tantum ſignificare, quantum Deus Acharon, Deus immortalis: Et clarum eſt (inquit ipſe) ꝙ hoc nomen Acharon eſt nomen Satanę, ſiue Beelzebub.

Ghirlandi Tractatus de Sortilegios. Acharon.

Quæ expoſitio quantum diſtet à veritate, patere poteſt per hoc, ꝙ Eccleſia ſancta Catholica, & Romana in paraſceue, ſiue in die Veneris ſancti vtitur illis ad impetrandum apud Deũ veniã pro peccatis totius mundi, quæ, ſi eſſent verba vana & ſuperſtitioſa, non ſolùm non vteretur illis, ſed etiam ab illa damnarẽtur. Miror ergo tam probum, & prudentem, ac doctum virum, hanc rem minimè animaduertiſſe

uertisse, cùm ista pateāt oculis omniū, & maximè fideliū.

Sunt deinde ibi aliqua alia nomina non omnibus nota, sparsim posita, vt Sother, q̄ est nomen Græcum, & tātùm sonat, quantum apud nos Saluator, & apud Hebræos Iehoua, quod est nomen apud eos ineffabile. *σωτὴρ. Iehoua.*

Iehoua, est nomen magnum Dei, cuius interpretationem poteris videre in opere Galatini aduersus Hebræos. Et in libro vulgari R.P.F. Archangeli Putei, quem edidit de nomine Iesu. *Galatinus aduersus Hebræos. Archangelus Puteus de nomine Iesu.*

Agla, est nomen Hebraicum, & ponitur inter nomina magna Dei, & tantùm sonat apud Hebræos, quātum apud nos, tu es Deus potens in æternum (secundum ipsummet Galatinum libro secundo quem edidit de diuinis nominibus aduersus Hebræos.

Homousion est Græcum, & tantum sonat, quantum consubstantialis, quod attribuitur Christo, qui est consubstantialis Patri, & Spiritui sancto. *ὁμοούσιον.*

Eheye est nomen Hebraicum, & significat simplicissimam essentiam diuinitatis Dei secundū ipsummet R.P.F. Archangelum Puteum.

De alijs autem nominibus Latinis ibi positis, cùm sint nomina extracta ex sacra scriptura, vel ex Doctoribus sanctis, nihil adiudicaui dicere, quia vnusquisque Exorcista per seipsum poterit reddere rationem illorum cuilibet sibi petenti, q̄ sunt nomina Dei, aut matris eius extracta à tali loco.

DOCVMENTVM IX.

NOno poterit Exorcista vti aliquibus schedulis continentibus aliqua nomina & verba sancta, & illa applicare Energumenis ad tollendum vexationem.

Pro cuius declaratione est notandum, q̄ quinque dantur regulę ad cognoscendum si breuia sint licita, vel superstitiosa. Prima regula est, q̄ gloria Dei sit finis principalis, quem in omnibus quærere debemus, vt. s. attendatur an opus sit ad gloriam Dei, & homo in illo opere Deo det principaliter gloriam, per ipsumque opus mens hominis Deo subiiciatur: secundum illud primæ Corinth. 10. siue manducatis, siue bibitis, vel aliquid aliud faciatis, omnia ad Dei gloriam facite. *Schedulæ continentes, nomina quadā Diuina appetendæ obsessis. Regulæ seruādæ in schedulis notatu appendendis.*

Secunda eſt, vt videatur an opus ꝙ fit, ſ. quod pertinet ad aliquam abſtinentiam corporalē, vel ad corporis exercitium, vtrum ſit refrenatiuum concupiſcentiæ, modo virtuti debito, ſecundum ritum Eccleſiæ, vel ſecundum moralem doctrinam, ſecundum Apoſtolum ad Romanos 12. Rationabile ſit obſequium veſtrum.

Diuerſæ conſuetudines Eccleſiæ in celebratione miſſæ.

Tertia, vt videatur, an opus ſit ſecundū ſtatum vniuerſalis Eccleſiæ, vel ſecundùm ſcripturæ ſacrę teſtimoniū, vel ſaltem ſecundùm particularis Eccleſiæ ritum, aut de conſuetudine generali, quæ ſecundùm Auguſtinum pro lege habenda eſt. De qua ſcribit beatus Gregorius Auguſtino Anglorum Epiſcopo: dicens, Sunt diuerſæ Eccleſiæ cōſuetudines in Miſſarum celebratione, mihi (inquit) placet, vt ſiue in Romana, ſiue in Galliarum, ſiue in quacunque Eccleſia aliquid inueniſti, ꝙ plus omnipotēti Deo poſſit placere, ſolicitè eligas. Et Diu⁹ Thomas dicit Eccleſię cōſuetudines in cultu diuino, vel in nullo veritati diuinę repugnāt.

Quarta vt inſpiciatur an opus adhibitū, vel exercitum, ad effectum qui expectatur, habeat naturalem proprietatē vel non, de quo Phyſici, Medici, & Aſtrologi inquantùm tales, multa iudicare poſſunt & etiam Theologi.

Quinta eſt, vt conſideretur, ſi opus eſt meritoriū, vel nō ſi res quæ fit, præbeat occaſionem alicuius ſcandali, vel an ſit cauſa ruinæ proximi: quia tunc licet non eſſet ſuperſtitioſum, tamen propter ſcandalum eſſet dimittendum, vel differendum, vel occultè, & ſine ſcandalo faciēdum. Quicquid ergo vni ex præmiſſis eſt contrarium, timendum eſt vt ſuperſtitioſum, vel peccatum.

Ceremonialia & iudicialia veteris teſtamenti Romana eccleſia poteſt de nouo inſtituere.

Propter primā regulā illicitū eſt in nouo teſtamēto exercere cerimonialia, vel iudicialia veteris teſtamenti, niſi de nouo inſtituta eſſent ab Eccleſia Catholica, & Romana.

Votum de non pectinandis crinibus die ſabbati.

Propter idē, & ꝓpter regulā ſecūdā, fatuè faciūt, vouētes nō pectinare caput ſabbato, vel ieiunare die dñico, tāquam meliori die, & ſimilia, niſi ex aliqua deuotione, puta ad honorē beatiſſimę virginis Marię vouerēt ieiunare die ſabbati.

Propter tertiā ſuperſtitioſè agūt, qui in ritibus alicuius Eccleſiæ particularis, vt in proceſſionibus, & huiuſmodi nō ſe conformant communitati, niſi aliundè excuſentur.

Propter quartā, ſuperſtitioſè agūt, qui vtuntur characteribus, vel nominibus ignotis, vel ſuſpectis, vel allegationū

modis

modis nihil cooperantibus naturaliter effectui qui expectatur, quia præfata de se naturaliter nullius actiuitatis sunt cùm sint artificialia solùm.

Idem dicendum est de imaginibus per Astronomos factis & annulis, ac lapidibus suis artificialibus. Similiter qui credunt, quod cœli, vel stellarum influentiæ aliquem necessitent ad aliquod vitium.

De imaginibus & annulis astronomicis.

Propter quintam, si res scandalosa esset notabiliter, etiã benedictiones aliquæ, quæ à secularibus per verba deuota fiunt sine malis ritibus super infirmos non essent publicè faciendæ, ne detur occasio scandali.

Qui ergo infirmos exorcizare licitè cupit, vltra supradictas regulas septem alias conditiones obseruare debet, positas à Diuo Thoma 2.2.q.96. quibus extantibus benedictio licita erit, quæ si modo adiutorio fiat per virtutem diuini nominis, aut sanguinis Christi, aut alterius rei sacræ, dicentur eiusmodi verba liciti Exorcismi, & qui ista exercent, Exorcistæ dici possunt liciti.

Licitæ conditiones septem obseruandæ licito Exorcistæ.

Prima ergo conditio est, vt videatur ne verba aliquid contineant quod pertineat ad inuocationem Dæmonum expressam, vel tacitam.

Secunda verò conditio est, ne exorcismi ignota nomina complectantur, talia enim (secundũ Chrysostomum) metuenda sunt, ne ibi aliquid superstitionis lateat.

Tertia, ne materia verborum quicquam falsitatis contineat, sic enim effectus expectari à Deo nequiret, cùm ipse non possit esse testis alicuius falsitatis: In quo delinquunt sæpè quædam vetulæ suis carminibus, fatua nedum falsa complectentes.

Ignota nomina fouent superstitionem.

Quarta, ne ibi adducantur vana & characteres inscripti præter signum crucis.

Quinta ne spes in modo scribendi, vel quauis eiusmodi vanitate nihil ad rem, aut diuinam reuerentiam faciente ponatur, aliàs omnino totum superstitiosum iudicatur.

Sexta, vt in citatione, & prolatione diuinorũ verborum aut scripturæ sacræ respectus solum habeatur ad ipsa sacra verba, & eorũ intellectum habeatur & reuerentia ad Dei virtutem, à qua quis effectũ præstolatur: vel ad sanctorum reliquias à quibus secundariò aliquid expectatur, licet à Deo principaliter.

Septima,

Septima, vt effectus expectatus diuinę voluntati, ac beneplacito relinquatur, qui scit, quid plus, & quid minus postulanti concedendum sit. His igitur conditionibus obseruatis, licitum est exorcizare infirmos Energumenos, & appendere breuia ad collum eorum, vel illa secum deferre.

DOCVMENTVM X.

De astutijs Dæmonum præcauendis.

DEcimò Exorcista debet insistere circa astutias Dæmonum existentium in corporibus obsessis cognoscendas & præcauendas, quæ & si sint quasi infinitæ, tamen aliquas hîc enarrabo.

Aduertendum est ergo, quòd communiter, vt in pluribus quantum potest Diabolus quærit latere, & se à loquendo, vel tremendo continere, ne scilicet deprehendatur ibi adesse: vel vt videatur fortis, & impauidus stare ante Sacerdotem, & consequenter Sacerdos minus speret victoriam contra illum. Si verò cogitur virtute diuinorum verborum tremere, cauet ne loquatur interius ad mentem obsessi. Quòd si interius loqui cogitur, cauet ne ipse per os loquatur obsessi. Et ideo Sacerdos obsessum moneat, vt sibi dicat, quicquid interius dixerit hostis, hostem verò frequenter adiuret, vt ad interrogata respondeat.

Dæmon interius menti obsessi loquitur.

Vbi verò & exterius fuerit loqui coactus, quærit quantum potest auertere mentem obsessi à verbis quæ leguntur, & similiter mentem suam, quærit quoque attentionē, & deuotionem Sacerdotis perturbare, vel per verba leuia, vel per gemitus, vel per clamores, vel incitando astantes ad nugas, & similia. Et ideo Sacerdos, cognita malitia, conetur ad oppositum, & semper imperet hosti in virtute Dei, vt desistat ab hoc, vel ab illo, &c.

In mulieribus exorcizandis Sacerdoti castè obseruanda.

Nonnunquam etiam, cùm mulier quæ exorcizatur, fuerit maximè iuuencula, fingit se ęgrè ferre, ꝙ Sacerdos tangat vultum eius, ad hoc, vt vehemētius tāgat, & inde mulieri ingerat voluptuosa phantasmata, & eadem ratione fingit se ægrè ferre, quòd sacerdos loquendo, nimis approximet ori, vt vultū vultui magis approximet. Circa quod expertus sum miranda. Et ideo sit Sacerdos & oculis, & manibus & omnibus moribus pudicus, & cautus, non solùm propter se, verùm etiam & propter obsessam, & tantò

magis,

magis, quantò minus cognoscit eius cogitatus.

Nonnunquam etiam requisitus de nomine principalis, dicit nomen suum, nomina verò aliorum sociorum dicit se dicere non posse, quia Deus non vult, quia sunt nomina turpia, quòd licet interdum sit verum, frequēter tamen est falsum. Et ideo conetur Sacerdos habere veritatem per præceptum. Quòd si nequit, iubeat principalem dare locum, & ad loquendum vocet alium, iubens vt suum nomen pandat, & ne hoc facere timeat superioris timore, præcipiat superiori, ne in hoc eum prohibeat.

Nomina sua Dæmones non libenter produnt.

Quòd si nec sic potest habere veritatem, tunc ipse sacerdos imponat alijs spiritibus nomina irrisiua, puta dicendo primus post principalem vocetur fachinus, secundus pistor, certius coquus Acherontis, & huiusmodi.

Irrisiua nomina Dæmonib. à sacerdote imponenda.

Solent etiam, quando iam in Sacerdotem præualere nequeunt, aduocare in auxilium complices suos, siue quia ad eorum præsentiam vigorantur, sicut homo ad præsentiam amici, siue quia alio modo occulto adiuuātur. Contra hoc autem Sacerdos curet scire, quos in cœlo, vel inferno habet magis inimicos, & sanctos quidem inuocare sæpius, Dæmones autem inimicos coniurare contra eum, amicos verò præcepto prohibere ne succurrant.

Dæmones cōtra Dæmones in auxilium vocandi.

Solent etiam libenter subtrahere se ab ore obsessi in quo loquebantur, & abscondere in corde, vel alijs partibus sub collo: sed Sacerdos quantum potest curet spiritū superius retinere, ad quod faciēdum, maximè valent ista verba. Ecce Crucem domini: fugite partes aduersæ cum signo Crucis super frontem, vel caput obsessi: & ille Psalmus. Vsquequò domine obliuisceris mei in finem. Et similiter præceptum factum, vt super aliquo respondeat, vnde per ista, etiam intermisso Exorcismo, est reuocandus ad superiora.

Spiritus qui in posterioribus vult latere, superius quomodo retinendus.

Diuersi tamen Dæmones diuersis verbis sacris magis affliguntur, & redduntur promptiores ad obediendum. Solent etiam exituri aliqui eorum remanere, vt quasi tenentes possessionem, iterum reintroducant expulsos, sed Sacerdos sit cautus præcipiendo eis, vt secum ducant totam societatem suam damnatam.

Postquàm verò exiuerint (secundum quod Saluator dicit) quærūt denuò intrare, & mirabiliter tentāt liberatum, etiam de minimis: maximè circa honestatem: quia interdum

dum etiam pro venialibus reingrediuntur.

Diata seruãda liberato.

Et ideò persona liberata vigilet in silentio,& orationibus per multos menses, & frequentissimè communicet, saltem omni festo, & si est persona in matrimonio, inducat socium ad continentiam quantùm potest per aliquod tempus, quod si non potest, saltem ipsa non sit libidinis causa,alioquin suum liberatorem denuò faciet fatigari.

Dæmones nolunt videri obsedisse.

Solent etiam postquàm sunt egressi,persuadere quantũ possunt,quòd persona liberata nunquam fuerit obsessa,vt scilicet sit Deo ingrata, & vt iterũ possideatur ab eis. Solent etiam egressi, quantum possunt persuadere, ne credãtur egressi,eadem ratione qua prius, & hoc per aliquos effectus quos relinquunt, aut faciunt in corpore:Sed contra hos Sacerdos lecturus Exorcismos, præcipiat eis in virtute Dei,ne ostendãt se esse obsessores,si non sunt & liberatum moneat quantum potest ad credendum se liberatum,& Deo gratias reddendas.

In coniuratione autem,vbi senserit serpentem sub manu sacrata contremiscere, mandet obsesso, vt quæcunque spiritus sibi dixerit,innotescat.Et vbi spiritus ceperit loqui in obsesso,incipiat illum interdum adiurare,de supradictis interrogando,vt videbitur ei,quærendo de nomine,& socijs,& multò magis vbi loqui ceperit per os obsessi:etiam interdum intermissa lectione. Statim enim vt se spiritus aliquis manifestauerit debet illum adiurando inquirere quis sit,& de socijs eius & de causa ingressus,ac tempore, & quis eum debet expellere,& qui sunt sui inimici in cœlo,& qui in abysso, & nomina eius, & sociorum, quæ habere poterit, scribere in schedulis, vt cum in obediendo fuerint pertinaces, illa comburat igne benedicto. Nam Dæmoni sunt ista grauissima: quia sunt ei in dedecus & in recordationem gehennæ.

Obsessus interrogandus de ijs, quæ clanculum Dæmon sibi dicat.

Vbi verò Dæmon fuerit ista confessus, cùm sibi videbitur,faciat illum ratificare confessa.

Caueat autem Sacerdos, ne sit leuis,& curiosus,aut superfluus interrogator,ne Deus subtrahat illi obedientiam Dæmonis.

Postquam autem à Diabolo habuerit omnem confessionem expetitam,semper adiuret illum vt exeat post singulas coniurationes, semper interrogando an velit exire.

Cùm

Cùm verò Dæmō se velle exire profitebitur, caueat Sacerdos ne illum licētiet ad exitū, nisi facto præcepto, ꝙ nullū ex socijs relinquat in obsesso, & quod de cætero non regrediatur ad illum, & super hoc exigat ab illo promissum. Nec tamen cum hoc vel aliud præceperit Sacerdos, statim cedat, si Diabolus obedire recusauerit, sed verbis, præceptis, & adiurationibus iteratis, & stimulis, & importunitate, ab eo exigat obedientiam. Super omnia verò semper conetur vt Diabolus non habeat requiem semper eum vrgendo vel lectione vel præceptis. Nunquam verò secum veniat ad colloquium curiosum, quia interim Sacerdos perdit spiritum, & Diabolus reassumit vires.

DOCVMENTVM XI.

VNdecimò debet Exorcista scire omnia pertinētia ad coniurationem: & primò quem modum tenet Diabolus intrando in humana corpora, debet cognoscere si infirmus sit maleficiatus, necnè, & scire signa quibus aliquis cognoscitur esse Dæmoniacus, & maleficiatus, & quæ signa apparent quando coniurat maleficiatum, & modum quem tenet Diabolus egrediendo de corporibus obsessis, & denique debet pręcognoscere malitias, & deceptiones, quibus vtuntur Dæmones ad decipiendum Exorcistam, de quibus omnibus, vltra illa quæ dicta sunt suprà, vide pulcherrimam instructionem in Sacerdotali. *Sacerdotale pro instructione Exorcistæ.*

DOCVMENTVM XII.

DVodecimò Exorcista debet præcauere quantum potest, ne absque graui necessitate exerceat hoc officiū adiurandi Dæmones in domibus priuatis, ne detur occasio scandali pusillis, sed debet exorcizare in Ecclesia vel in alio loco Deo dicato, vel alicui Sanctorum: tum quia in domibus priuatis (vt in pluribus) adsunt mulieres, quarum consortium debet summopere ab Exorcistis vitari, ne incidant in laqueum Diaboli, tum quia ibi fiunt multa turpia potius tacenda, quam hîc inserenda, tum etiam quia Ecclesia propriè est locus deputatus, vbi Energumeni debent exorcizari, & Dæmones adiurari, vt à corporibus obsessis recedant, quia ibi magis timent, & contremiscunt ad sacra Dei verba, quam alibi: cùm sit domus orationis in qua habitat Deus, & vbi melius exaudiuntur orationes, & deprecationes nostræ, quàm alibi. *In templis exorcizandi obsessi.*

De

De tempore exorcizationis.

De tempore verò dico, quòd nõ datur tempus determinatum, ideo cùm charitas te cogerit, poteris omni tempore exorcizare. Expedit tamẽ Exorcistis exorcizare summo mane post missam, & quantò dies sanctiores fuerint, vt sunt festa Natiuitatis Christi, Resurrectionis, & Ascensionis eius festum Pentecostes, & similia, festa beatæ virginis Mariæ, Apostolorum, ac aliarum solennitatum, vel vigiliæ, tantò amplius proficient. Caueas tamen ne absque aliqua præparatione incipias exorcizare: cùm Dæmones magis timeant orationes factas à deuoto, quàm à dissoluto Exorcista, vt suprà diximus documento primo.

DOCVMENTVM XIII.

TErtiodecimò est sciendum, propter aliquos, qui consueuerunt admirari, videntes aliquos iustos homines corporaliter vexari à spiritibus immundis, non intelligentes, quibus ex causis Deus benedictus id fieri permittat, neque considerantes illa præsupposita, quibus hoc fieri potest, quę sunt voluntas Dei permissiua, scientia, & potentia Dæmonum, & liberi arbitrij libertas, quibus Dæmones admiranda possunt operari, quòd Dæmones possunt hominem inhabitare quantum ad corpus (teste quotidiana experientia) Sed hoc magis pertinet ad rationem pœnæ, quàm culpæ, secundum diuum Thomam. Pœnæ autem corporales huius vitæ non consequuntur culpam: Sed quandoque peccantibus non inferuntur, & inferuntur non peccantibus, secundum altitudinem iudiciorum Dei, vt patet de cæco nato Ioan. nono. Isti ergo sic obsessi à Dæmonibus consueuerunt vocari Arreptitij.

De arreptitijs.

Quid autem sit hominem esse arreptitium, dico quòd nihil aliud est, quàm hominem (Dei permissu) ita à Dæmone possideri, vt eius membris pro eius libito vtatur interius & exterius. Quod equidem quinque modis fieri potest, vt diximus in nostro Compendio, lib. 2. cap. 9. Et hoc quicunque ex causis euenisse legitur in genere, quanquam ex alijs innumeris in specie esse possit, de quibus loquuti sumus ibidem, ideo hic supersedeamus, remittendo lectorem ad supradictum Capitulum, vbi etiam videbit quare Dæmones in obsessis corporibus, his nostris temporibus non loquantur Hebraicè, Græcè, & Latinè, & multa alia scitu digna.

Cur hodie Dæmones in obsessis nõ loquantur Hebraicè, Græcè, vel Latinè.

DOCV

DOCVMENTVM XIIII.

QVartodecimò est aduertendum, quòd multi obsessi à Dæmonibus inueniuntur, qui nunquam liberantur ab ipsis spiritibus immūdis, sic Deo permittente, quod videntes aliqui homines admirantur, nescientes rationem huius facti: Ideo pro maiori declaratione est sciendū, quòd & si hoc posit contingere sex causis in genere, est tamen vna septima, supra quam suspenditur iudicium nostrum.

Cur quidam obsessi nunquam liberentur.

Nam ꝙ aliquis non liberetur, aut hoc est propter paruitatem fidei circumstantium, aut ipsum ægrotum offerentium, aut propter peccata vexationem sustinentium, aut propter accommoda remedia adhibere negligentium, aut propter aliquod Exorcistæ in fide vitium, aut propter reuerētiam virtutum in alio existentium, aut propter purgationem, vel meritum patientium vexationem.

Prima igitur causa est circumstantium, vel offerentium fides exigua, de qua dicebat Pater illius lunatici, Matt.17. & Mar.9. Credo domine, adiuua incredulitatem meam: Et ad turbam circunstantem dicebat ibi Iesus Christus. O generatio incredula, & peruersa, quousque ero vobiscum?

Incredulitas astantium.

Secunda, sunt peccata sustinentis vexationem, vnde ibi dē Christus increpauit illum filium. Vbi dicit diuus Hiero. quòd ille propter sua peccata à Dęmone fuerat oppressus.

Peccata afflictorum.

Tertia, est negligentia exhibentium remedia: Vnde ibi, non fuerunt præsentes viri perfecti, vbi Ioan. Chrysost. dicit quòd columnæ fidei S. Petrus, Iacobus, & Ioannes non aderant, sicut Christi transfigurationi affuerant, nec aderāt ibidem oratio, & ieiunium, sine quibus minimè curatur illud genus Dæmoniorum.

Negligentia exercitantiū.

Quarta, est aliquod Exorcistę in fide vitiū, vnde ibi Christus discipulis quærentibus cur spiritum nequiuissent eiicere, respondit. Propter incredulitatem vestram, amen dico vobis, si habueritis fidem sicut granū sinapis, & dicetis huic monti, transi hinc, transibit, & nihil impossibile erit vobis: Vbi dicit Beatus Hilarius. Crediderunt quidem discipuli, sed nondū erant in fide perfecti. Nā cùm dominus in monte moram faceret cum alijs tribus, & illi cum turba residerent, quidam torpor eorum fidem relaxauerat.

Quinta est, vt notificet virtus in altero ab Exorcista existēs. Si enim in vitis patrū legimus, obsessos, quos beatus

Antonius non curarat, aliquando Paulum eius discipulum curasse.

Commonitio obsessis non curandis facienda.

Sexta est purgatio eorum, qui patiuntur vexationem, sępè enim abolita culpa, pœna non aboletur ad expurganda priora delicta.

Qui ergo prædictis licitis remedijs, curari nequeunt, propter impedimenta supra narrata, ad patientiam, & tolerantiam commonendi sunt in remissionem suorum peccatorum, & ne ad illicita remedia cōtra Dei voluntatem recurrant, ne eis deteriora contingant; Sicut sæpè contingere cōsueuit his, qui non contenti licita remedia experiri, ad illicita recurrunt.

DOCVMENTVM XV.

Sacerdos solus cum sola non relinquendus.

QVintodecimò, & vltimo cauere debet Exorcista, ne tempore coniurationis solus cum sola permaneat, tā in Ecclesia, quàm etiàm in loco priuato, & similiter quæ exorcizatur sit valdè senex: Tum quia aliquando Dæmones corpora humana adeo agitant, quòd nisi adsint, qui vexatos teneant, maxima cum difficultate possunt exorcizari, tum quia inter ministrum, & vexatum posset oriri aliqua occasio scandali, tum etiam, quia, quando adsunt personæ deuotæ, orantes pro vexato, facilius Dæmones cedunt.

An priuatim vel publicè obsessi sint exorcisandi.

An autem Dæmoniaci sint publicè, vel priuatè exorcizandi in Ecclesia id est, ianuis apertis, aut clausis: circa hoc videtur mihi, quòd tot sententię, quot capita. Attamen hoc vnum scio, quòd ordo Exorcistatus est vnus ex septem sacris ordinibus Ecclesiæ, qui nihil in occulto operatur, sed omnia publicè peragit. Et quòd dominus noster Iesus Christus eiecit Dæmones è corporibus humanis turba præsente, vt patet ex Euāgelica historia Matth. 17. Mar. 9. & Luc. 11.

Ex quo facto elicitur, ꝙ officiū exorcizandi potest, & forsitā deberet fieri publicè, propter bona spiritualia, quæ inde fidelibus ꝓueniūt. Ibi enim malitia Dæmonis inspicitur, fides roboratur, Dei misericordia, & potestas manifestatur & sępè homines impœnitētes ad remedium sanctissimę pœnitentię confugiunt, & lachrymabiliter deplorāt sua facinora diu perpetrata, & multa alia bona inde proueniunt, quib. Deus benedictus vtitur ad gloriā suam, & vtilitatem

nostram

nostram,quæ(vt videtur)non deberent impediri. Sed qui hoc est nostrum definire:ideo relinquitur arbitrio superiorum,quorum iudicio in talibus standum est.

FLAGELLI DAEMONVM

EXORCISMVS PRIMVS.

RVBRICA.

EXorcizaturus igitur tu quicũque fueris,nulla leuitate ductus, sed sola necessitatis, vel charitatis causa,hanc rem disponas assumere ardua, & præmissa sacramentali confessione, & trium dierum ieiunio,te ipsum corde humiliãs, & peccatorẽ reputans, nec in tua,sed Dei potentia confidens,intrabis Ecclesiam vnà cum infirmo à Dæmone vexato, & ibi ante sanctissimum sacramentum corporis Christi,si adest, vel saltẽ ante altare genuflexus, indutus sacris vestibus pro tui ordinis qualitate,deuotè, constanter, & intrepidè faciens tibi signum crucis in fronte,in ore, & in pectore,dicas. *Præmittẽda Exorcisationi.*

SIgnum crucis † sit in fronte mea. Verba Christi † sint in ore meo. Arma Christi † sint in pectore meo. Per signum crucis † de inimicis nostris libera nos Deus noster. Potentia Pa†tris confima me.Sapientia Fi†lij doce me. Amor spiritus † sancti illumina me.Benedicta sit dies,& hora in qua dominus noster Iesus Christus natus est de virgine Maria In nomine Pa†tris & Fi†lij & Spiritus † sancti, Amen.Nos cum prole pia,benedicat virgo Maria.

Postea signa obsessum in fronte,in ore,& in pectore dicendo.

POtentia Pa † tris conforta eum,Sapientia Fi † lij doce eum.Amor Spiritus † sancti illumina eum. Benedicta sit dies,& hora,in qua domin⁹ noster Iesus Christus natus

esse de virgine Maria. In nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus † sancti. Amen. *Postea dic*, Confiteor Deo omnipotenti. *totum & fac absolutionem super infirmum, & assistentes, dicendo*, Misereatur vestri, &c. Indulgentiam & absolutionē. *Deinde lege sequentia præcepta.*

Sub pœna excommunicationis Dæmones eiiciendi.

Ad annos mille possunt Dæmones in stagnū sulphuris damnari.

PRæcipio vobis Dæmones, qui venistis in adiutorium istorum Dæmonum vexantium hanc creaturam Dei N. ex parte sanctissimę Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Et sub pœna excommunicationis latæ sententię, & sub pœna immersionis in stagnum ignis, & sulphuris per manus inimicorum vestrorum, & sub pœna tradendi vos in potestatē inimicorum vestrorum, ac condemnandi vos in stagnū ignis, & sulphuris per annos mille, quatenus nullum adiutorium, vel fauorem detis illis Dæmonibus, qui vexant hoc corpus istius creaturę Dei N. sed discedatis statim, & eatis ad loca vobis deputata à Deo. Ecce crucem † domini, fugite partes aduersæ, vicit Leo de Tribu Iuda, radix Dauid. Præcipio vobis etiā Dęmones, qui vexatis hanc creaturam Dei N. quòd exeuntes ab ea, dimittatis, & relinquatis eā liberā, & sanā, absque vlla læsione animæ, & corporis, vt possit seruire Deo creatori suo. Etiam pręcipio omnibus inimicis vestris, in nomine sanctissimę Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vt cogant vos obedire mandatis, & pręceptis meis. Et sub eisdem pœnis præcipio vobis, vt nihil dicatis, vel faciatis, quod pręsentibus, vel absentibus displiceat, nisi quantum fuerit interrogatum à me. In nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus † sancti. Amen.

Stolam cum tribus nodis collo obsessi alligandi.

Postea ligando stolam ad collum obsessi cum tribus nodis, dic.

O Vos omnes abominabiles, & rebelles Dei, cōiuro vos spiritus, adiuro, voco, constringo, euoco, contendo, & contestor vbicunque sitis in homine isto, per Pa†trem, & Fi†lium, & Spiritum † sanctum, & per potentissimum nomen Dei Heloy forte, & admirabile, exorcizo te, & adiuro vos spiritus, ac impero vobis auctoritate, qua fungor, per virtutem Dei, & sapientissimi creatoris, qui cūcta creauit, tenens vos in sua potestate, à qua fugere non potestis, vt incontinenti verba coniurationis meę intelligatis, & virtutem, & sentiatis vos victos ex pręcepto vobis facto,

nunc

nunc ab iſta creatura Dei & imagine Chriſti non audeatis recedere abſque licentia mei præcepti, & ſic ſitis ligati, & incatenati, ſicut ſancti Dei ligauerunt Dæmones cum catenis, ita cum iſta ſtola iucunditatis ego vos ligo. In nomine Pa†tris, & Fi†lij & Spiritus † ſancti. Amen.

Stola iucunditatis ligatur Sathã æque accathenis dãnationis.

Deinde poſitis manibus ſuper caput vexati, dicas.

EXtinguatur in te N. omnis virtus Diaboli per impoſitionem manuum noſtrarum: imò per inuocationem omnium ſanctorũ, Archangelorum, Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Virginum, & omnium ſimul Sanctorum, Amen.

Deinde dic ſequentia verba, ſignando obſeſſum in fronte: Quod ſeruabis quotieſcunque inueneris aliquam crucem: niſi aliter tibi aſſignatum fuerit.

Hel † Heloym † Heloa † Eheye † Thetragramaton † Adonay † Saday † Sabaoth † Sother † Emanuel † Alpha † & Omega † Primus & Nouiſſimus † Principiũ & Finis † Hagios † Yſchiros † Otheos † Athanatos † Agla † Iehoua † Homouſion † Ya † Meſſias † Eſereheye † Chriſt9 vincit † Chriſtus regnat † Chriſtus imperat † Increatus Pater † Increatus Filius † Increatus † Spiritus ſãctus. † Per ſignũ crucis † de inimicis noſtris libera nos DEVS noſter.

Sacerdos dicturus aliquod infraſcriptorum Euangeliorum, ſemper debet ponere manus ſuas ſuper caput vexati.

Initium ſancti Euangelij ſecundum Ioannem.

IN principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsũ facta ſunt, & ſine ipſo factũ eſt nihil, quod factũ eſt. In ipſo vita erat, & vita erat lux hominũ, & lux in tenebris lucet, & tenebrę eã nõ cõprehenderunt. Fuit homo miſſus à Deo, cui nomẽ erat Ioan. Hic venit in teſtimonium

nium, vt testimonium perhiberet de lumine, vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quę illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat, & mundus per ipsum factus est, & mũdus eum nõ cognouit. In propria venit, & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius, qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis, & vidimus gloriam eius, gloriam quasi vnigeniti à patre, plenũ gratiæ, & veritatis. ℟. Laus tibi Christe. *Deinde subiungat Exorcista.* Per euangelica dicta extinguatur in te N. omnis virtus diabolica, & infundatur virtus diuina. Amen.

Quod seruandum est in fine cuiuslibet Euangelij.

Credo in Deum. *totum. Postea dic.* Ecce crucem domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda radix Dauid.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Ioannem.

IN illo tempore dixit Iesus discipulis suis. Amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petistis quicquam in nomine meo. Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. Hæc in Prouerbijs locutus sum vobis. Venit hora cùm iam non in prouerbijs loquar vobis, sed palam de patre meo annunciabo vobis. Illo die in nomine meo petetis, & non dico vobis, quia ego rogabo patrem de vobis. Ipse. n. pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis, quia à Deo exiui. Exiui à patre, & veni in mundum, iterum relinquo mundum, & vado ad patrem. Dicunt ei discipuli eius. Ecce nunc palam loqueris, & prouerbium nullum dicis, nũc scimus quia scis omnia, & non est opus tibi, vt quis te interroget. In hoc credimus, quia à Deo existi.

ECce crucem † domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersæ: Vicit Leo de tribu Iuda, radix Dauid alleluia. *Postea dicas Psalmum.* Miserere mei Deus. *totum.* Ecce crucem † domini, &c. *Deinde dic:*

Deus

DEus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina. Confundantur, & reuereantur, qui quærunt animam meam. Auertantur retrorsum, & erubescant, qui volunt mihi mala. Auertantur statim erubescentes, qui dicunt mihi, euge, euge. Exultent, & lætentur in te omnes qui quærunt te, & dicant semper, magnificetur dominus, qui diligunt salutare tuum. Ego verò egenus, & pauper sum, Deus adiuua me. Adiutor meus, & liberator meus es tu, domine ne moreris. Gloria patri, &c. *Deinde.* Ne reminiscaris domine delicta nostra, vel parentum nostrorum, neque vindictam sumas de peccatis nostris.

Postea dic sequentes Litanias genuflexus.

KYrie eleison.
Christe eleison.
Christe audi nos.
Christe exaudi nos.
Pater de cœlis Deus, miserere ei.
Fili redemptor mũdi Deus, miserere ei.
Spiritus sancte Deus, miserere ei.
Sancta Trinitas vnus Deus, miserere ei.
Sancta Maria, ora pro eo.
Sancta Dei genitrix, ora.
Sancta virgo virginum, ora.
Sancte Michael, ora.
Sancte Gabriel, ora.
Sancte Raphael, ora.
Omnes sancti Angeli, & Archangeli, orate.
Omnes sancti beatorũ spirituum ordines, orate.
Sancte Ioan. Baptista, ora.
Sancte Ioseph, ora.
Omnes sancti Patriarchę, & Prophetæ, orate.
Sancte Petre, ora.
Sancte Paule, ora.
Sancte Andrea, ora.
Sancte Iacobe, ora.
Sancte Ioannes, ora.
Sancte Thoma, ora.
Sancte Philippe, ora.
Sancte Iacobe, ora.
Sancte Bartholomæe, ora.
Sancte Matthæe, ora.
Sancte Simon, ora.
Sancte Thadæe, ora.
Sancte Mathia, ora.
Sancte Barnaba, ora.
Sancte Luca, ora.
Sancte Marce, ora.
Omnes sancti Apostoli, & Euangelistę, orate.
Omnes sancti discipuli domini, orate.
Omnes sancti Innocentes. orate.
Sancte Stephane, ora.
Sancte Laurenti, ora.
Sancte Vincenti, ora.
Sancte Cypriane, ora.

Sancti Fabiane, & Sebastiane, orate.
Sancti Io. & Paule, orate.
Sancti Cosma, & Damiane, orate.
Sancti Geruasi, & Protasi, orate.
Omnes sancti Martyres, ora.
Sancte Siluester, ora.
Sancte Gregori, ora.
Sancte Ambrosi, ora.
Sancte Augustine, ora.
Sancte Geminiane, ora.
Sancte Hieronyme, ora.
Sancte Martine, ora.
Sancte Nicolae, ora.
Sancte Ludouice, ora.
Sancte Bonauentura, ora.
Omnes Sancti Pontifices & Confessores, Orate.
Omnes sancti Doctores, orate.
Sancte benedicte, ora.
Sancte Francisce, ora.
Sancte Dominice, ora.
Sancte Antoni, ora.
Sancte Bernardine, ora.
Sancte Bernarde, ora.
Omnes Sancti Sacerdotes & Leuitæ, ora.
Omnes sancti Monachi, & eremitæ, orate.
Sancta Anna, ora.
Sancta Maria Magdalena, ora.
Sancta Agnes, ora.
Sancta Lucia, ora.
Sancta Cecilia, ora.
Sancta Agatha, ora.
Sancta Catharina, ora.
Sancta Clara, ora.
Sancta Helisabeth, ora.
Sancta Anastasia, ora.
Omnes sanctæ Virgines & Viduæ, orate.
Omnes Sancti & Sãctę Dei, intercedite pro eo.
Propitius esto, parce ei domine,
Ab omni malo, libera eum domine,
Ab omni peccato, lib.
Ab ira tua,
A subitanea, & improuisa morte, libe.
Ab insidijs Diaboli, libe.
Ab ira, & odio, & omni mala voluntate, libe.
A Spiritu fornic. libe.
A fulgure, & tempestate, lib.
A morte perpetua, lib.
Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ, lib.
Per Aduentum tuum, lib.
Per natiuitatem tuam, lib.
Per Baptismum, & Sãctum ieiunium tuum, lib.
Per Crucem & Passionem tuam, lib.
Per mortem, & sepulturam tuam, lib.
Per Sanctam resurrectionẽ tuam, lib.
Per admirabilem Ascensionem tuam, lib.
Per aduentum Spiritus sancti Paracleti, lib.
In die iudicij, lib.

Pec-

Peccatores, te rog.
Vt pacem ei dones, te rog.
Vt miſericordia, & pietas tua eũ cuſtodiat, te rog.
Vt oculos miſericordiæ tuę ſuper eum reducere digneris, te rog.
Vt tribulationem & vexationem eius intueri, & releuare dig. te rog.
Vt hunc famulum tuum N. benedicere, & liberare digneris, te rog.
Vt hunc famulum tuũ N. à vexatione Diaboli eripere digneris. te rog.
Vt hunc famulum tuum N. ab infeſtationibus Dæmonum liberes, te rog.
Vt nos audire digneris, te rog.
Fili Dei, te rog.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi parce ei Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, exaudi nos domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mũdi, miſerere nob.

Ecce crucem † Domini, &c.

Et ſequatur iſtà Oratio.

DOmine Ieſu Chriſte, qui pro redemptione mũdi voluiſti à Iudæis reprobari, à Iuda proditore oſculo tradi, & à perfidis omnibus vinculis alligari, & ſicut agnus manſuetus ad victimam duci, atque in conſpectu Pilati indecenter offerri, & à falſis teſtibus accuſari, clauis acutis perforari, flagellis, & opprobrijs vexari, conſpui, & ſpinis coronari, colaphis cædi, & in cruce leuari, inter latrones deputari, felle, & aceto potari, lancea vulnerari. Tu domine Ieſu Chriſte per has ſanctiſſimas pœnas tuas, quas ego indignus, & miſer peccator recolo, & per ſanctam crucem tuam te deprecor, vt non reſpicias peccata mea, atque peccata iſtius creaturæ tuæ N. ſed ſecũdùm magnã miſericordiam tuã libera eam à Diabolo vexãte. Et mihi indigno famulo tuo præbe virtutem, vt valeã expellere omnes Dæmones eã vexantes in profundum abyſſi, per tua ſanctiſſima verba. Qui viuis, & regnas in ſæcula ſæculorum, Amẽ.

Ecce crucem † domini, &c. Crux bona, Crux digna, lignũ ſuper omnia ligna; Per crucis † hoc ſignum repellitur omne malignum. Ne mentem lædant, phantaſmata cuncta recedant. Ecce crucem † domini, fugite partes aduerſę; vicit leo de tribu Iuda radix Dauid.

Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te

veniat. Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ. Esto mihi domine turris fortitudinis, à facie omnium malignorum Spirituum. Pone eos domine vt rotam, & sicut stipulam ante faciem venti.

Oratio.

Lucifer ex cœlo Empyræo expulsus.
In Filio Pater ima summis reconciliauit.

DOmine Deus omnipotens inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij rex, & semper magnificus triũphator, qui aduersæ dominationis vires reprimis, qui hostiles nequitias potenter expugnas; qui omnia per tuum verbum ex nihilo condidisti, qui Luciferum, & suos sequaces tanquam superbos, & rebelles de cœlo Empyræo expulisti, qui in filio tuo ima summis reconciliasti, qui nõ vis mortem peccatoris, nec lætaris in perditione morientium, cui proprium est misereri semper, & parcere, miserere huic creaturæ tuæ: N. non ad eius peccata, sed ad tuam benignam clementiam aspiciendo, & libera eam ab omnibus laqueis malignorum spirituum, quibus quotidie alligatur, & ab omni infestatione, & molestia ipsorum, quibus torquetur, sicut tu liberasti Mariam Magdalenam à septem spiritibus immundis, & filiam Cananeę à vexatione Dæmonis, sic ipsum N. nunc liberare digneris ab omnibus malignis spiritibus eum infestantibus. Et sicut liberasti Ionam de ventre ceti, & Susannam de falso crimine, & Dauid de gladio maligno, & de manibus Saul, & tres pueros de camino ignis ardentis, & Danielem de lacu leonũ, & Isaac de manu patris sui, & Ioseph de carcere Pharaonis, ita nunc tua clementia liberare digneris hanc creaturam tuam N. sanguine filij tui redemptam, & vnda baptismatis regeneratam, ob omni vexatione malorũ spirituum & Diabolorum. Et sicut dedisti Apostolis tuis potestatem, super malignos spiritus, & virtutes eorum, ipsosque fugandi à corporibus hominum, & curandi infirmos, ita nunc mihi indigno famulo tuo, vnda baptismatis regenerato, & tuo sanctissimo nomine consignato, concedere digneris dono tuæ gratiæ, virtutem fugandi istos malignos spiritus ab hac creatura tua N. virtute tua, & inuocatione tui sanctissimi nominis, Per Christum dominum nostrũ. Amen. Ecce crucem † domini, &c.

Oratio.

OMnipotēs ſempiterne Deus,pater domini noſtri Ieſu Chriſti,te ſupplices exoramus, vt imperes ſpiritibus iſtis,qui hunc famulum tuum N. detinent, vt ab eo recedant,& libera eum, quia credit in verum liberatorem dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuū. Qui tecum viuit, & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus per omnia ſecula ſeculorum.Amen.Ecce crucem † domini,&c.

Hic Sacerdos ſurgat ab oratione,& antequàm incipiat, adiurare Dæmones,prius debet exorcizare obſeſſum hoc modo.

EXORCISMVS.

EXorcizo te,N.in nomine Dei Pa†tris, omnipotentis, & in nomine Ieſu † Chriſti filij eius domini noſtri,& in virtute Spiritus†ſancti,vt fias vas mundum,ſanctum, & purgatum ab omni labe iniquitatis,& ab omnibus maleficijs,incantationibus, ligationibus, ſignaturis & facturis, quæ omnia maleficia,incantationes,ligaturas, ſignaturas, & facturas in corpore,vel circa corpus tuū ſunt facta, Ego N.ſeruus Dei indignus, & peccator auctoritate mihi præſtita in nomine eiuſdem Dei Pa†tris omnipotentis, & in nomine Ieſu†Chriſti filij eius domini noſtri, & in virtute Spiritus†ſancti diſſoluo & diſſoluta eſſe concerno, & præcipio tibi maledicte Diabole,ac ſocijs tuis,vt amplius non habeatis poteſtatem manendi in hoc corpore,à planta pedis vſque ad verticem,ſed ſtatim recedere debeatis, cum omnibus maleficijs, & incantationibus veſtris. Per eum qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos,& ſeculum per ignem.Amen.

Oratio.

DEus miſericordiæ,Deus clemēs,qui ſecundum multitudinem miſerationum tuarū quos diligis corripis, & quos recipis,piè ad emendationem coerces, te inuocamus Domine,vt famulo tuo N.qui,in corpore patitur mēbrorū debilitatē,gratiā tuā conferre digneris, vt quicquid terrena fragilitate corruptum, quicquid Diabolica fraude viola-

violatum est vnitati corporis Ecclesiæ membrum redemptionis annecte. Miserere domine gemituum, miserere lachrymarum eius, & non habentem fiduciam nisi in misericordia tua, ad tuæ sacramentum reconciliationis admitte. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta super obsessum.

EXORCISMVS.

EXorcizo te N. infirmum, sed sacrosancti baptismatis vnda regeneratum, per Deum viuum † per Deum verum, † per Deum sanctũ, † per Deum, qui te suo pretioso sanguine redemit, vt fias homo exorcizatus, vt effugiat, atque discedat à te omnis phantasia, & nequitia Diabolicæ fraudis, omnisq; spiritus immundus adiuratus. Per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, &c.

Oratio.

DEus qui facturæ tuæ semper pio dominaris affectu, inclina aurem tuã supplicationibus nostris, & famulum tuum N. ex aduersa valetudine corporis laborantem placatus respice, & visita, & salutis tuæ & cœlestis gratiæ præsta ei medicinã. Per Christum dominũ nostrũ. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta super obsessum. Postea cum magna fide, & spe incipiat Exorcista adiurare Dæmones existentes in corpore obsesso, dicens.

ADIVRATIO.

AVdi immunde spiritus Diabole, admoneo te, & Exorcizo † te, atque tibi præcipio tentator, vane, insensate, false, hæretice, vacue, inimice, ebriose, susurro, insipiens, deiecte de gratia Dei, & Christi, Per ipsum te Exorcizo, † qui propter nos in terram descendit, & qui ab Angelo fuit nominatus, & à Spiritu sancto incarnatus, ex Virgine Maria natus, & creuit ætate, & sapientia in duodecimò anno venit in templum, & sedens in medio Doctorum, sapienter interrogabat illos. Adiuro te † per illum, qui à Ioãne Baptista in Iordano flumine baptizatus fuit, & à Diabolo

Diabolus hæreticus, vacuus, ebriosus. Sathan susurro.

bolo tẽtatus, venundatus, & traditus à diſcipulo ſuo Iuda, captus illuſus, flagellatus, cibatus felle, potatus aceto, vinctus, & ſpinis coronatus, veſtibus expoliatus, ſuper cuius veſtes ſortem miſerunt. Coniuro te † per illum, qui crucifixus, mortuus, & ſepultus fuit, & tertia die reſurrexit à mortuis, aſcendit in cœlum, ſedet ad dexteram Dei Patris, inde venturus eſt iudicare viuos & mortuos, & ſeculũ per ignem, vt ſtatim exeas, & fugias de vaſe iſto, & plaſmate Dei, & nec me, neque aſtantes offendas, & ſine læſione ipſius. Exorcizo te † per ipſum, quem Gabriel Angelus nunciauit in vtero beatæ Mariæ Virginis venturum, & in vtero Helizabeth Ioannes ſalutauit, & per ipſum te coniuro, vt de quacunque re te interrogauero, dicas, & indices mihi verum, quomodo vocatur magiſter tuus, & quomodo vocaris, & ſi in corpore iſto es, vel extra corpus, aut ſi ſolus es, vel legio tecum, vel plures legiones.

Hic Exorciſta interrogare poterit quod eſt nomen Dæmonis obſidentis: quot ſocios habeat, quomodo vocatur magiſter eius, ſub qua poteſtate Dæmonum ſit, qua de cauſa opprimit obſeſſum, ſi aliquo maleficio ſit ibi ligatus, quomodo illud poſſit ſolui, quantum tempus ibi habitauit, per quem Sanctum debet exire, per quam perſonam, deinde qui magis ſint ſui inimici in cœlo, & qui in inferno, quod ſignũ dabit in exitu ſuo. Poſtea præcipe illi, vt non noceat patienti, & quòd de cætero non audeat reuerti ad eum, neque inducat malum tempus.

Magiſtri Diabolorũ nomen & eius ſubditorum numerus inquirendus.

Quærendus obſidens Dæmon per quem Sanctũ debeat exire.

Sed eſto prudens, & circumſpectus in interrogationibus ne decipiaris. Magis enim ſtude cum humilitate mentis, quæ ad hoc eſt neceſſaria, liberare creaturam Dei, quàm loqui cum Dæmonibus, demum factis interrogationibus, ſi non receſſerit, ſiue reſponderit, ſiue non, proſequere hanc coniurationem.

Interrogãdus Dæmon quod ſignum ipſius exitus ſit futurum.

CONIV

CONIVRATIO.

TV ergo homicida, reprobe, fili perditionis, per ipsum te † coniuro, cuius signum apparuit in cœlis, quem Pastores viderunt, & Magi adorauerunt, quem Angeli, & archangeli collaudant, vt statim exeas de vase isto, & plasmate Christi, & pergas in profundũ maris, vel in arbores steriles, vel ad loca deserta, vbi non sit habitatio Christianorum vel accessus hominum, & vbi te incendant fulgura de cœlo. Sancta Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus sanctus vera maiestas Dei coërceat te statim exire. Adiuro te † inique Dæmon, per ipsum, cuius nomen est IESVS Nazarenus, vt foras exeas audito verbo Domini ab hoc famulo Dei, Per ipsum te cõiuro, † cuius ortum sancti Angeli collaudantes cantauerunt dicentes. Gloria in excelsis Deo, Magi ab Oriente venientes, aurum, thus, & mirrham offerentes adorauerunt, sicut prędictum erat. Coniuro te † per ipsum, in cuius ortu stella de cœlo apparuit, sicut Balaam prophetizauit dicens. Orietur stella ex Iacob. Et per ipsum quem animalia muta cognouerunt, sicut scriptum est. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui. Coniuro te † per ipsum quem Herodes interficere voluit, & nõ potuit, pro quo Sancti Martyres Innocentes interfecti sunt, de quorum sanguine ornata est sancta Hierusalem in cœlo. Per illum te adiuro, † qui cum matre sua in Ægyptum fugit, & qui in Cana Galileæ aquam cõuertit in vinum, quẽ Pilatus spinea corona coronauit, & crucifixit, quem Longinus lancea trãsfixit, & qui in cruce clamauit, Hely Hely Lamazabathani. Coniuro te † per ipsum, qui in templo inuẽtus est in medio doctorũ, in cruce in medio latronum, & in medio aëris, & post resurrectionem stetit in medio discipulorum dicens, Pax vobis, ego sum, nolite timere, Adiuro te † per ipsum qui mortuus fuit, & sepultus, qui ad inferna descendit, & suos à Diabolo detentos extraxit, & primum hominem Adam liberauit, & tertia die resurrexit, & post quadraginta dies ad cœlos ascendit. Ipse te eiiciat, & exire coërceat de corpore, & de compaginibus membrorum istius creaturæ Dei, N. qui te eiecit de statu cœli, ille te coërceat indicare mihi nomen magistri tui, & si tu es solus, vel aliqua legio tecum. Adiuro te † per illum, qui condidit paradisum, à quo excussit

Dæmon ligandus in locum vbi ipsum fulgura de cœlo incendant.

Sanguine Martyrum ornatur cœlũ.

eussit quatuor flumina, scilicet Gyon, Physon, Tigrin, & Euphraten,& quem tentare voluisti dicendo. Si filius Dei es,dic,vt lapides isti panes fiant, & iterum:Si filius Dei es mitte te deorsum, & ostendendo ei omnia regna mundi dixisti,Hæc omnia tibi dabo,si cadens adoraueris me.Per ipsum te † coniuro, qui locutus est ad te,dicens,Vade Sathana, non tentabis dominum Deum tuum, sed ipsum adorabis,& illi soli seruies.

CONIVRATIO.

O Inique Dæmon, & serpens antique, coniuro te † per nomen Dei sanctissimum, magnum,& fortissimum, quod explicare nequeũt omnes linguæ viuentiũ,nec mẽs, nec sensus hominũ, quod est Thetragramaton.Adiuro te †Dæmon per nomẽ Dei Alpha, & Omega,Iesu nostra redemptio,vita, & resurrectio,salus nostra, defensio, & criminũ remissio. Adiuro te † Dæmon per nomen Dei Adonay,quod est magnũ,& admirabile, creator ineffabilis, filius Dei admirabilis, via infatigabilis, spiritus inuisibilis? splendor inextinguibilis, trinus inseparabilis,vnus inuisibilis,vt per hæc sancta nomina tu Dęmon exeas foras statim absque vlla offensione,& terrore plasmatis Dei & sine læsione alicuius personę,& nullũ signũ in ea dimittas. Adiuro te †Dęmon per Patrem,Filium,& Spiritum sanctum, & per spiritualem vnctionem illius, qui est trinus,& vnus Deus.Iterũ coniuro te † per illam,quæ Christum lactauit, & in suo vtero portauit illum, qui fecit eã, vt in hac creatura Dei N.vlterius morandi non habeas potestatẽ.Coniuro te † Dæmon per sanctum Michaëlem Archangelum, qui te de cœlo eiecit per virtutem Dei, quãdo cũ dracone pugnauit,& deuicit eum,vt dimittas hũc locũ in quo nũc es,& vadas ad locum desertum, vel in profundum Abyssi, vbi nemini nocere valeas. Coniuro te † Dæmon per sanctum Gabrielem Archangelum, qui nunciauit Beatæ Mariæ Virgini aduentum domini nostri Iesu Christi, & incarnationem eius,quando dixit, Aue Maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, vt audito verbo festinanter recedas sine terrore alicuius personæ ab hac creatura Dei N. Coniuro te † Dæmon per sanctum Raphaëlem, qui Thobiam, & Sarram custodiuit, & à Dæmonio ęos liberauit, qui per virtutem Dei Asmodeum

Coniuratio per S. Mariã & S. Annã.

deum

deum Dæmonem taliter ligauit, quòd nullo modo eis nocere potuit, vt statim ab hac creatura Dei N. recedas, non rediturus, & ei nequaquam deinceps nocere valeas. Coniuro te † Dæmon per omnes sanctos Angelos, & Archangelos Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, qui quotidie non cessant clamare vna voce dicentes, Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro te † maledicte Dęmon per omnes orationes Patriarcharum, & merita Prophetarum, & suffragia Apostolorum & victoriam Martyrum, & per fidem confessorum, & deprecationes Virginum, & per intercessionem omnium sanctorum, & sanctarum Dei, qui Deo placuerunt ab initio mundi, vt statim ab hac creatura Dei N. exeas, & recedas. Iterum coniuro te † Dæmon, per Sanctum Abel qui inter Martyres fuit primus. Per sanctum Enoch, qui ambulauit coram Deo, & translatus est de mundo. Et per sanctum Noë, qui reseruatus est in diluuio propter iustitiam. Per fidem Abrahæ, qui credidit Deo, & cui reputata est fides ad iustitiam. Per sanctum Isaac, qui fuit obediens patri vsque ad mortem, qui fuit figura domini nostri Iesu Christi oblati pro salute mundi. Et per fœlicem Iacob, qui vidit Angelum domini venientem in adiutorium sibi. Iterum coniuro te † Dæmon per Sanctum Moysen, cum quo locutus est dominus facie ad faciem. Et per Sanctos Prophetas Amos, Michęam, Oseam, Iohelem, Abdiam, Abacuch, Ionam, Sophoniam, Aggæum, Zachariam, Malachiam, Esdram, Ieremiam, Isaiam, Ezechielem, Dauid & per omnes sanctos alios Prophetas te coniuro, † vt de quacunque re te interrogauero mihi puram veritatem dicas sine mora, & quicquid præcipiam, nullo modo recusare valeas. Coniuro te † per Michæam Prophetam, qui dixit, quòd dominus debebat nasci in Bethlehem terra Iuda, prophetizando hoc modo, Et tu Bethlehem terra Iuda non eris minima ex principibus Iuda, ex te enim egredietur dominator Israël, egressus enim eius ab initio, & à diebus æternitatis. Coniuro te † per sanctum Iohelem Prophetam, qui prædixit debere obscurari solem,

Coniuratur Sathan vt veritatem dicat.

& lunam in paſſione, & morte Chriſti dicens: Sol conuertetur in tenebras, & luna in ſanguinem. Iterum cõiuro te † per fœlicẽ Iacob qui prophetauit de morte Chriſti, dicens: In concilium eorum non veniat anima mea, & in cœtu eorum non ſit gloria mea, quia in furore ſuo occiderunt virum. Coniuro te † per ſanctum Zachariam prophetam, qui ꝓphetauit de tentatione Chriſti dicens, Vidi Ieſum ſacerdotem magnum & Sathan ſtabat à dextris eius, & dixit, Increpet dominus Diabole, qui elegit Hieruſalem. Coniuro te † per ſanctũ Dauid prophetã, qui dixit, quòd Chriſtus ꝓdendus erat à diſcipulo ſuo Iuda hoc modo. Etenim homo pacis meæ in quo ſperaui, q edebat panes meos magnificauit ſuper me ſupplantationem. Iterum coniuro te † per ſanctũ Zachariam, qui prophetauit, quòd Chriſtus erat vẽdendus dicens: Et acceperunt triginta argenteos, pretiũ appretiati quẽ appretiauerunt à filijs Iſraël, & dederũt eos in agrũ figuli. Coniuro te † Dæmon per beatũ Iſaiam prophetam, qui prophetauit, quod Chriſtus erat venturus, dicens: Veni domine, & noli tardare, relaxa facinora plebi tuę Iſraël. Et iterum, Ecce virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emanuel. Iterũ cõiuro te † per beatũ Eſaiam, qui prophetauit dicens, Veniet rex tuus Sion humilis, & reſtaurabit te. Coniuro te † per ſanctum Abacuch prophetam, qui per Angelum domini deportatus fuit de regno ad regnũ vſque Babylonẽ, & poſitus fuit ſuper lacum leonum vbi erat Daniel. Iterũ coniuro te † per ſanctũ Ionam prophetam, qui per tres dies in ventre ceti manſit viuus, & poſtea in Niniue ciuitate magna permanſit, & prædicauit. Iterum coniuro te † per beatum Heliã prophetam, qui leuatus fuit in curru igneo vſque ad cœlum, qui orauit vt non plueret ſuper terram per annos tres, & mẽſes ſex, & iterum orauit vt plueret, & pluit, & terra dedit fructũ ſuũ. Iterum coniuro te † per ſanctum Daniel prophetã, quem Deus Regem elegit, & de poſt fœtantes accepit eum. Iterũ coniuro te † per electũ Danielẽ, qui ſomnia Regis explicauit, & Bel interfecit, & de lacu leonum liberatus eſt. Coniuro te † per ſanctum Malachiã prophetam, qui prophetauit de aduentu Chriſti ad iudicium hoc modo. Ego accedã ad vos in iudicio, & ero teſtis velox maleficis, & adulteris, & periuris, & qui calumniant mercedem mercenarij, & humi-

Patriarchæ Iacobi proteſtatio quod nolit eſſe ex Iudæis crucifigẽtibus Chriſtum.

Prophetia Zachariæ de tentatione Chriſti.

hiant viduam,& pupillos , & opprimunt peregrinum , nec timuerunt me,& tu maledicte damnate ex illis es. Coniuro te † per tres pueros de camino ignis ardentis liberatos, scilicet,Sidrac,Misac,& Abdenago. Et per sactũ Ioãnẽ Baptistam,quo nemo maior inter natos mulierum surrexit.Cõiuro te per duodecim Apostolos domini nostri Iesu Christi. Et per omnes sanctos suos discipulos.Et per beatum Petrũ principem Apostolorum,vt de hoc famulo Dei N. statim exire debeas,& omnia membra sui corporis sana dimittas, sicut inuenisti quando prius in eum intrasti,& de quacunque re interrogatus fueris per me, statim veritatem dicere festines sine aliqua dubitatione , & te manifestare mihi in omnibus interrogationibus.deinde per merita sanctorũ,& sanctarum Dei ad præceptum meum ab hoc famulo Dei penitus,& sine mora recedas , nullum ei dolorem inferendo,nec aliquod nocumentum ei faciendo,nec alicui personæ,sed sine terrore vadas in profundum abyssi non rediturus vsque in diem iudicij Amen.Ecce crucem † domini,fugite partes aduersæ,vicit leo de tribu Iuda radix Dauid.

Hic interroga de exitu,sicut suprà dictum est,postea sequere hoc modo.

ADiuro te † serpens antique per iudicem viuorum , & mortuorum,per factorem mundi, per eum qui habet potestatem mittere te in gehennã, vt ab hoc famulo Dei. N.qui ab Ecclesiæ suæ currit præsidium festinus discedas. Adiuro te † non per meam infirmitatem, sed per virtutem spiritus sancti,vt exeas ab hoc famulo Dei N.quem dominus noster Iesus Christus fecit ad imaginem,& similitudinem suam.Cede,cede non mihi,sed ministro Christi.Illius enim te vrgeat potestas, † qui te (affixus cruci)suo subiugauit imperio.Illius brachium † contremisce , qui de cunctis gemitibus inferni animas iustorum ad lucem perduxit.Sitque tibi terror corpus hominis, sitque tibi terror imago Dei,nec resistas nec moreris discedere ab homine isto,quia complacuit Deo,vt in homine habitaret.Et ne me infirmissimum contemnendum putes , dum me peccatorem esse cognoscis.Imperat tibi Deus. † Imperat tibi maiestas Christi. Imperat tibi Deus Pater. † Imperat tibi Filius. † Imperat tibi Spiritus sanctus.† Imperat tibi fides

Satanæ fit terror corpus hominis.

des

des Apostolorum Petri & Pauli,& cæterorum Apostolorũ. † Imperat tibi sanguis Martyrum. † Imperat tibi sacramẽtum cru†cis.Imperat tibi mysteriorum virtus. † Imperat tibi Iesus Nazarenus. † Imperat tibi verbum caro factum. † Exi ergo transgressor,exi seductor, plene omni dolo, & fallacia,veritatis inimice. Da locum durissime, da locum impijssime,da locũ Christo,in quo nihil inuenisti de operibus tuis nefandis qui te expoliauit,qui regnum tuum destruxit,qui te victũ ligauit,& vasa tua dirupit,qui te proiecit in tenebras exteriores, vbi tibi cum ministris tuis erit præparatus interitus Sed quid truculente, recogitas? quid temerariè retractas?Reus omnipotenti Deo, cuius statuta trangressus es.Reus Iesu Christo filio eius, quẽ temerariè ausus es tentare,& crucifigere præsumpsisti. Reus humano generi ,cui tuis persuasionib⁹,mortis fructũ propinasti.Adiuro te † itaque draco nequissime in nomine agni immaculati,qui ambulat super aspidẽ, & basiliscũ, qui conculcat leonẽ,& draconẽ,vt discedas ab homine isto, discedas ab Ecclesia Dei,cõtremisce,& fuge, inuocato nomine illius, quẽ inferi tremũt,cui virtutes cœlorũ, & potestates subiectæ sunt:quẽ Cherubin,& Seraphin indefessis vocibus laudant,dicentes,Sãctus,Sanctus,Sanctus, dominus Deus Sabaoth.Imperat tibi Iesus Nazarenus, qui te,cũ discipulos eius contemneres,elisum,& prostratũ exire iussit ex homine,quo præsente,cùm te ab homine separasset, nec porcorum gregẽ præsumebas contingere.Recede ergo nunc adiuratus in nomine eius † ab homine isto,quẽ ipse plasmauit.Durum est tibi Christo velle resistere,durum est tibi cõtra stimulum calcitrare, quia quantò tardius exis, tantò maius tibi suppliciũ crescit,quia nõ hominẽ cõtẽnis,sed illũ qui est dominator viuorũ,& mortuorũ. Qui vẽturus est iudicare viuos & mortuos,& seculum per ignem.Amen.

Mysteriorum virtus imperat Diabolo.

Diabolus est propinator fructus mortis.

Dæmon quò tardius exit, eò plus eius supplicium crescit.

CONIVRATIO.

ITerum,atque iterum cõiuro te † Dæmon pe illũ,qui dedit potestatẽ discipulis suis,vt cæcos illuminarent,leprosos mũdarẽt:mortuos suscitarẽt,& omnes infirmitates curarẽt.Per illum te coniuro † qui primũ hominẽ per lignum sanctæ crucis restaurauit, qui cæco nato oculos aperuit

qui Lazarum mortuum & sepultum suscitauit quatriduanum, & ad superna reuocauit, & omnes morbos sua virtute curauit: qui examinauit magica figmenta Iannes, & Mābres. Et per hunc Exorcismum, & per omnes alias coniurationes, & omnia sancta verba, & officia, quæ celebrātur per vniuersum orbem, per hæc omnia præcipio tibi vbicunque sis, vel fueris, vt statim sicut fumus vanescas, & vadas ad desertum locum, vel in profundum abyssi, ita quòd nunquam alicui noceas, non rediturus. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

Explicit primus Exorcismus.

EXOR-

EXORCISMVS SECVNDVS,

Aduersus Dæmones obsidentes corpora humana.

N nomine Pa † tris,& Fi † lij , & Spiritus † sancti. Amen. Exurgat Deus,& dissipentur inimici eius , & fugiant qui oderunt eum à facie eius. Sicut defi cit fumus deficiant, sicut fluit cera à facie ignis , sic pereant omnes Dæmones à facie nostra.

Hic Exorcista ostendat crucem Dæmoniaco,& dicat.

ECce crucem † domini nostri Iesu Christi , fugite partes aduersæ,quia Christus vult vos persequi. Increatus Pater † Increatus Filius † Increatus Spiritus sanctus † vicit leo de tribu Iuda,radix Dauid. Salue crux sancta, quia dantur munera tanta. Fac tua me velle , quæ sunt nobis noxia pelle. Da mihi virtutem, veniam, pacemque, salutem. Spes mihi viuenti, protectio sis morienti. Ecce crucem † domini nostri Iesu Christi , fugite partes aduersæ , quia Christus vult vos persequi. Per crucis † hoc signum pellet Deus omne malignum. Mentem ne lædant phantasmata cuncta recedant. Crux bona , crux digna, lignum super omnia ligna, Crux via virtutis. Crux via veræ salutis, Crux virtus hominum, Crux leuat ad dominum.

Crux bona, crux digna, lignum super omnia ligna.

Hic Exorcista genuflexus dicat.

OMnipotēs domine cœli, terręque creator Iesu Christe rex regū, summa potestas, Omniaque iustè moderās

moderamine sancto. De cœlis veniens natus de virgine sacra. Panditur in terris manus omnipotentis olympi. Post quam mille modis miracula sancta dedisti. In cruce confixus saluasti sanguine mundum. Vnde tuis famulis donasti fortè trophæum. Dæmoniacas fraudes per q̃ constringere possint. Te rogo Christe Deus humanæ gentis amator, Vt Dæmonis huius tu pandas cuncta nefanda. Et proprijs dãs promat sua facta maligno. Per quam cicatricis promat sua tetra venena. Quod videant populi, te laudent semper in æuum. Teque promant omnes cœli terræque factorem. Qui cum Patre Deus, regnas cum flamine sacro.

Hic Exorcista surgat, & inuehendo contra Dæmonem dicat.

PEssime tu Dæmon animarũ magne seductor Tu Deus existe malis eximia spondens. Hic finis tibi erit, dominus nec vltra voceris. Sed deceptus eris, & ridendus vbique videris.

CONIVRATIO.

COniuro ergo te Dęmon, per Deũ † viuum, & in virtute Spiritus sancti, & per illũ qui te creauit, & de cœlo præcipitauit, & per tremendum diem iudicij, & per ineffabile nomen domini, vt dicas mihi quis es tu, & quomodo vocaris. Et per ista sancta nomina Dei, ad pręceptũ meum, ab hac creatura Dei, N. sine mora recedas, nullũ ei dolorem inferendo, nec aliquod nocumentum faciendo, statim, & sine læsione alicuius personæ. Hel † Heloym † Adonay † Saday † Sother † Emanuel † Thetragramatõ † Alpha † & Omega † Principiũ, & Finis † Hagios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Agla † Iehoua † Homousion † Ya † Iesus † Christus † Messias † Eloa † Eheye. † Iterum cõiuro te † Dæmon per Deum viuum † per Deum verum † per Deum sanctum † per Pa † trem, per Fi † lium, & per Spiritum † sanctum, per beatam virginem Mariam, per totam cœlestem curiam, & per omnia, quibus in nomine Iesu potes cogi, & cõstringi, vt subitò manifestes te maligne spiritus, & respondeas mihi de quacunque re te interrogauero.

Coniuratio per cœlestem curiam.

Hic

Hic Exorcista poterit interrogare Dæmonem existentem in corpore, ipsum arctando ad dicendam veritatem de omnibus concernentibus ad liberationem vexati.

Postea dicat sequentia Euangelia.

Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.

In principio erat verbum. Quære suprà folio 101.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.*

IN illo tempore. Recumbentibus vndecim discipulis apparuit illis Iesus: & exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundũ vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Qui verò nõ crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequẽtur, In nomine meo Dæmonia eiicient. Linguis loquentur nouis. Serpentes tollent, Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponẽt, & benè habebunt. Et dominus quidem Iesus postquã locutus est eis. Assumptus est in cœlum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti prędicauerunt vbique domino cooperante, & sermonem cõfirmãte, sequentibus signis. ℟. Laus tibi Christe.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

IN illo tempore. Erat Iesus eiiciens Dæmonium, & illud erat mutum. Et cùm eiecisset Dæmonium, locutus est mutus, & admiratæ sunt turbæ. Quidam autẽ ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorũ eiicit Dæmonia. Et alij tẽtantes, signũ de cœlo quærebãt ab eo. Ipse autem, vt vidit cogitationes eorum dixit, Omne regnũ in seipsum diuisum desolabitur, & domus supra domũ cadet. Si autẽ & Satanas in seipsũ diuisus est, quomodo stabit regnũ ipsius, q̃a dicitis in Beelzebub eiicere me Dęmonia? si autẽ ego in Beelzebub eiicio Dęmonia, filij vestri in quo eiiciũtur. Ideo ipsi iudices vestri erũt. Porrò si in digito Dei eiicio Dęmonia,

nia, profectò peruenit in vos regnũ Dei. Cùm fortis armatus custodit atriũ suũ, in pace sunt omnia quæ possidet. Si autem fortior illo superueniens vicerit eum, vniuersa arma eius auferet, in quibus confidebat, & spolia eius distribuet. Qui non est mecum aduersum me est. Et qui nõ colligit mecũ, dispergit. Cùm immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca inaquosa, quærens requiem, & nõ inueniens dicit. Reuertar in domũ meam vnde exiui. Et cum venerit, inuenit eam scopis mundatam, & ornatam. Et tũc vadit, & assumit secum septẽ alios spiritus nequiores se, & ingressi habitãt ibi. Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autem cùm hoc diceret, extollens vocẽ quædã mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portauit, & vbera quę suxisti. At ille dixit. Quinimo, beati ꝗ audiũt verbũ Dei, & custodiũt illud. ℟. Laus tibi Christe.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

IN illo tempore. Ductus est Iesus in desertum à spiritu, vt tentaretur à Diabolo. Et cùm ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurijt. Et accedẽs tẽtator dixit ei: Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiãt. Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo ꝙ procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum Diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum supra pinnaculum templi, & dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum est enim. Quia Angelis suis mãdauit de te, & in manibus tollẽt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Iesus rursum: Scriptũ est: Nõ tentabis dominum Deum tuum. Iterum assumpsit eũ Diabolus in montẽ excelsum valdè, & ostẽdit ei omnia regna mundi, & gloriam eorũ, & dixit illi: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraueris me. Tunc dixit ei Iesus: Vade Satana, Scriptum est enim dominum Deum tuum adorabis: & illi soli seruies. Tunc reliquit eum Diabolus, & ecce Angeli accesserunt: & ministrabant ei. ℟. Laus tibi Christe.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

IN illo tẽpore. Dicebat Iesus turbis similitudinem hanc. Arborẽ fici habebat quidã plantatã in vinea, sua, & venit quæ-

quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad cultorem vineæ. Ecce anni tres sunt, ex quo venio, quęrẽs, fructum in ficulnea hac, & nõ inuenio, succide ergo illam vt quid etiam terram occupat? At ille respondens, dixit illi: Domine dimitte illam & hoc anno, vsque dum fodiã circa illam, & mittam stercora. Et si quidem fecerit fructum, sin autem in futuro succides eam. Erat autem docens in Synagoga eorum sabbatis, Et ecce mulier, quę habebat spiritum infirmitatis annis decẽ, & octo, & erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. Quã cùm videret Iesus vocauit eam ad se, & ait illi, Mulier dimissa es ab infirmitate tua. Et imposuit illi manus, & confestim erecta est, & glorificabat Deum. Respondens autem Archisynagogus indignans, quia sabbato curasset Iesus, dicebat turbæ. Sex dies sunt in quibus oportet operari. In ijs ergo venite, & curamini, & non in die sabbati. Respondens autẽ ad illum dominus dixit, Hipocritæ, vnusquisque vestrum sabbato non soluit bouem suum, aut asinum à præsepio, & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligauit Satanas ecce decem & octo annis, non oportuit solui à vinculo isto die sabbati? Et cùm hoc diceret, erubescebãt omnes aduersarij eius, & omnis populus gaudebat in vniuersis, quæ gloriosè fiebant ab eo. ℞. Laus tibi Christe.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

IN illo tempore. Surgens Iesus de Synagoga introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Et rogauerunt illum pro eo. Et stans super illam imperauit febri, & dimisit illam. Et continuò surgẽs ministrabat illis. Cùm sol autem occidissęt, omnes, qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad Iesum. At ille singulis manus imponens curabat eos. Exibãt autem Dæmonia à multis clamantia, & dicentia, quia tu es filius Dei. Et increpans, non sinebat ea loqui, quia sciebant ipsum esse Christum. Facta autem die egressus ibat in desertum locum, & turbæ requirebant eum, & venerũt vsque ad ipsum, & detinebãt illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait, Quia & alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei, quia ideo missus sum. Et erat prædicans in synagogis Galileæ. ℞. Laus tibi Christe.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.

IN illo tempore. Respondens vnus de turba dixit ad Iesum, Magister attuli filium meũ ad te, habentem spiritũ mutum, qui vbicunque eum apprehenderit, allidit eum, & spumat, & stridet dentibus, & arescit, & dixi discipulis tuis, vt eiicerent illum, & non potuerunt. Qui respondẽs eis dixit: O generatio incredula, quandiu apud vos ero? quandiu vos patiar? afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cùm vidisset illum, statim spiritus conturbauit eum, & elisus in terram volutabatur spumans. Et interrogauit patrem eius. Quãtum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia: & frequenter eum in ignem, & in aquam misit, vt eũ perderet. Sed si quid potes, adiuua nos, misertus nostri. Iesus autem ait illi. Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuò exclamans Pater pueri cũ lachrymis aiebat: Credo domine, adiuua incredulitatem meã. Et cùm videret Iesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde, & mute Spiritus, ego præcipio tibi exi ab eo, & amplius non introeas in eum. Et exclamans: & multum discerpens eum, exiuit ab eo, & factus est sicut mortuus, ita vt multi dicerent quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius eleuauit eum, & surrexit. Et cùm introisset in domum, discipuli eius secretò interrogabant eum. Quare non potuimus eiicere illum? Et dixit illis: Hoc genus Dæmoniorum in nullo potest eiici, nisi in oratione & ieiunio. ℟. Laus tibi Christe.

CONIVRATIO.

EXorcizo te † immunde spiritus, tentator, diabole, inimice, ebriose, luxuriose, insipiens, deiecte de gratia Dei & Christi, per ipsum te exorcizo, & adiuro qui propter nos in terram descẽdit, & incarnatus est de spiritu sancto, & ex Maria virgine natus, vt statim, & sine mora exeas, & fugias de vase isto, & plasmate Dei sine læsione ipsius N. vel alicuius personæ. Per ipsum te exorcizo † quẽ Gabriel Angelus in vtero virginis Mariæ annũciauit. Per ipsum te exorcizo, † quem in vtero virginis Mariæ ex vtero Helisabeth Ioannes salutauit. Per ipsum te exorcizo † adiuro, & constringo, vt si in corpore isto es mecum loquaris, & indices

mihi

mihi quomodo vocatur magister tuus. Per ipsum te coniuro † decepte, homicida, fili perditionis, cuius signũ apparuit in cœlis quem pastores viderunt, & Magi adorauerunt, quem Angeli, & Archangeli collaudant, ipse te proiiciat de vase isto, & imagine Christi, & mittat in profundũ maris, vel in locũ desertum, vbi nulla habitatio hominũ, & vbi incẽdat te de cœlo Sancta Trinitas, Pater, & Filius; & Spiritus sanctus. Coniuro te † per ipsum, cuius nomen est Iesus Nazarenus, quẽ Herodes Rex interficere voluit, & non potuit, pro quo interfecti sunt sancti Martyres innocentes: de cuius sanguine ornata est sancta Hierusalem in cœlo Per ipsum te coniuro † exorcizo, † & constringo, qui cum matre fugit in Ægyptum. Adiuro te † per coronam Christi; Per ipsum te exorcizo, † & adiuro, qui in Cana Galileæ aquam conuertit in vinũ, quem Pilatus crucifixit, Longinus lancea transfixit, qui clamauit in cruce: Hely Hely Lamazabathani, & qui ad inferna descẽdit, & suos à Diabolo oppressos extraxit, tertia die resurrexit, & post quadraginta dies ad cœlos ascendit, & qui liberauit primũ hominem Adam, ipse te expellat hæretice, false, homicida decepte, sine Iesu Christo, sine cruce Christi. Per ipsum te † exorcizo, & adiuro, qui ex paradiso excussit quatuor flumina principalia, scilicet Gion, Physon, Tygrin, & Euphratem, vt non habeas auctoritatem, aut potestatem tacendi nomen tuum, sed statim dicas mihi, quis es tu, aut cuius magisterij, quia seruus, & minister Christi sum.

Sathan filius perditionis.

Trinitas incendit Diabolum.

Sanguine martyrum ornatur Hierusalem in cœlis.

Diabolus sine cruce Christi.

Hic Exorcista quærat de nomine Dæmonis, & sociorum, de recessu, quare opprimunt, & de omnibus alijs pertinentibus ad liberationem obsessi, postea sic sequere.

CONIVRATIO.

AVdi igitur malignissime Dæmon, audi creatura damnata, reprobata, & maledicta à Deo, audi inquam superbiam tuam, Deum qui te genuit dereliquisti, & oblitus es domini Creatoris tui, qui te ob superbiam tuam ęternis ignibus cũ principe tuo Satana & alijs Dæmonibus mancipauit. In cuius Dei, & creatoris omnium virtute, & potestate, nõ meis meritis, aut virtute cõfisus maledicte Diabole, & Satana immũdissime, ac spurcissime spiritus, qui ꝑ peruersi

peruerſitatē electionis tuæ,qua contēpto, & derelicto domicilio omnipotētis domini Dei noſtri,qui trinus,& vnus Deus extat ante ſecula,qui eſt cauſa ſubſiſtēdi omni creaturæ,ita quòd in ictu oculi mundus ſtare nō poſſet,ſi eius regimē ſubtraheret:elegiſti cōtradicere, & noluiſti te ordinare,& conuertere ad ipſum, neque ei fideliter obedire, quēadmodū fecerunt illi beatiſſimi ſpiritus,qui plena eius fœlicitate perfruuntur.Sed ordine peruerſo ſuperbię,& inuidię in te cōplacuiſti,& in te,& in excæcatis Angelis ſortem tuam poſuiſti, propter quam immunditiā electionis tuæ,proiectus de cœli faſtigio, in hūc caliginoſum aërem detractus,præcipitādus es in die tremendi iudicij in abyſſum,& baratrū inferni,vbi cruciaberis die, ac nocte, & fumus tormentorum tuorum aſcendet in ſecula ſeculorum. Exorcizo,& anathematizo te † ſiue vnus ſis,ſiue plures,vt dicas mihi quomodocunque in hunc famulū Dei N. conſignatū, & initiatū diuinis myſterijs temerè ingredi præſumpſiſti,ſiue in cibo, vel in potu, vel quacunque maleſica ſuperſtitione;vel præſtigijs quomodocunq; ſuper hunc famulum Dei factis, quæ quidem præſtigia, & maleficia omnia, & ſingula, virtute, & poteſtate inuictiſſimi regis omniū domini,& Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti,qui in hūc mundum apparuit, vt diſſolueret opera Satanæ, diſſoluo, & diſſoluta eſſe decerno,& ſicut per beatos Apoſtolos ſanctos Petrum, & Paulū patres noſtros diſſoluit omnia maleficia,& præſtigia facta per illud membrum tuum Simonem Magum, & ſicut per beatum Bartholomæū Apoſtolum ſanabat omnes ſauciatos à Dæmonio inhabitāte idolum Aſtaroth. Et per ſanctum Prophetā Moyſen detegebat pręſtigia Magorum Ægyptiorum Iannes & Mambres in digito omnipotētis Dei, ita & nūc in eodē digito Dei, ſcilicet Spiritus ſancti, qui ex patre, filioq; eius procedit diſſoluimus omnes ſortilegas artes,& præſtigia ſuper hūc famulū ſuū N.ſiue atrocitate inuidiæ tuæ ,qua maligne,& immunde Spiritus inſidiaris humanę ſaluti ſecundum impiā voluntatē tuam, ſiue iuſta diſpenſatione omnipotētis domini Dei noſtri, ſiue etiam exigētibus peccatis ſuis,vel parentū ſuorum,intra quæ interpono copioſam redēptionē pretioſiſſimi ſanguinis domini noſtri Ieſu Chriſti, qui dilexit nos,& lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo.

Lucifer in Angelis ſuis ſortē poſuit.

Qui

Qui in hunc mundú veniens,principem vestrum vicit,nõ solũ potẽtia,sed pretio sanguinis sui pretiosissimi,& ipsum superbũ alligauit,vasa eius dirupit,spolians principatus,& potestates,nos de potestate vestra iustè,& potẽter eripuit. Et ipse benedictus Deus,& domin⁹ noster,& caput nostrũ ascẽdẽs in cœlũ,dedit potestatẽ discipulis & fidelibus suis vos eiiciẽdi de corporibus hominũ, dicẽs:In nomine meo Dæmonia eiiciẽt.Et alibi duodecim Apostolis,& discipulis dixit,Dedi vobis virtutẽ,& potestatẽ supra oĩa Dæmonia & virtutẽ inimici,de quorũ numero nos indignos esse voluit. Nã per ministerium nostrum in mensa altaris trãsubstãtiat substantiã panis,& vini in corpus,& sanguinẽ suũ. In hac ergo virtute,& potestate mihi præstita ab omnipotẽti Deo,& dño nostro Iesu Christo, te cõuenio immunde spiritus siue vnus sis, siue plures quomodocunq; in hũc famulũ Dei N.cõsignatũ,& initiatũ diuinis mysterijs temerè ingredi præsũpsisti,siue in cibo,siue in potu,siue in quacũq;malefica superstitione,vel præstigijs,quibuscũq; super hũc famulũ Dei factis.Et præcipio tibi in nomine Dei pa✝tris omnipotẽtis,& Filij ✝ei⁹ domini nostri Iesu Christi, & Spiritus ✝ sancti,vt exeas,& recedas ab hoc famulo Dei N.sine aliqua ipsius læsione,ita q̃ de cætero ad ipsum non præsumas accedere,nec ad momentum in eo habitare,nec perturbare sensus eius interiores,vel exteriores à plãta pedis vsq; ad verticẽ,neq; humores cõmouere,neq; in desiccationes ducere,vel quacũq; imbecillitate vexare,neq; horis diurnis,vel nocturnis ei⁹ quietẽ impedire.Quod si pertinaciter huiusmodi mãdatis,& sententijs nostris,imo verius Dei, & domini nostri Iesu Christi summi, & inuictissimi Imperatoris nostri obedire cũ effectu contempseris, suppliciter exoramus eundẽ Deũ,& dominũ nostrũ Iesum Christum,quatenus per virtutẽ suæ sacratissimæ passionis, & per merita beatissimæ virginis Mariæ matris suæ benedictæ,& sanctorum Angelorum,qui vidẽt reuelatam faciem Dei patris omnipotẽtis, & per merita patrũ nostrorũ beatorũ Patriarcharũ,Prophetarũ,Apostolorũ,Martyrũ, Confessorũ,atq; sanctorum virginũ quatenus sicut cõtra illum cõtemptorem,& induratum Pharaonem mittat Angelum suum sanctũ contra te , qui te catenis igneis alligatũ cum socijs tuis apostaticis Angelis mergi faciat in stagnũ ignis

Christus non solùm vicit sua potentia Diabolũ,sed etiã sanguinis humilitate.

Transsubstantiatio.

ardẽtis,& ſulphuris,vbi cruciaberis die,ac nocte,& fumus tormentorũ tuorum aſcendet in ſecula ſeculorum. Amen.

CONIVRATIO.

ERgo maledicte Diabole,creatura dãnata,reprobata,& maledicta à Deo in æternum propter tuã nequitiam, ſpiritus immunde vbicunq; latitas in corpore iſtius N.recognoſce ſententiam tuam,& cognoſce ſententiã iuſtiſſimæ dãnationis nequitiæ tuæ.Et licet inuitus , & coactus, contra tuam nequiſſimam voluntatem, da honorem Deo viuo, & vero, † da honorem Ieſu Chriſto filio eius domino,& ſaluatori noſtro, † da honorem Spiritui S.† & recede ab hoc famulo Dei N.nũquam de cætero ad ipſum accedas:quia iſtum ſibi Deus,& dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam,& benedictionem,fontemque baptiſmatis , dono ſuæ gratiæ vocare dignatus eſt.Et hoc ſignũ ſanctæ † crucis,quod nos in fronte eius damus, tu maledicte Diabole damnate,atque damnande, ſpiritus immunde,nunquam audeas violare, per nomen, & virtutem eiuſdem domini noſtri Ieſu Chriſti.Qui venturus eſt iudicare viuos,& mortuos,& ſeculum per ignem.Amen.

Hic Exorciſta ponat manus ſuas ſuper caput vexati,& dicat orationem.

Latet enim ſub lingua, quando Euchariſtiã ſumit obſeſſus.

EXpelle dñe Diabolum ab hac creatura tua N.de capite,de capillis,de vertice,de frõte,de oculis,de lingua, de ſublingua,de auribus, de naribus,de collo, de maxillis, de dẽtibus,de gutture,de gingiuis,de ore,de palato,de cerebro,de paniculis cerebri,de cilijs,de ſupercilijs,de pullis, de pedib.de tibijs,& genib.de crurib.& partib.verecundis, de laterib.de inteſti.ſuperiorib.& inferiorib.de femore, de renib.de vẽtre,de ſtomacho,de corde,de ſpatulis,de humeris,de pectore,de vberib.de brachijs, de manib.de vnguib. de oſſib.de neruis,de venis,de medullis,de pulmone,de cõpaginib.mẽbrorũ ſuorũ,de omnib.iũcturis,de toto corpore ſuo intus,& extra,de quinque ſenſibus corporis,& animę, nullũq; locũ habeat in ipſa intus, & foris amplius vt ſana, & ſalua fiat per inuocationẽ filij tui vnigeniti, & per inuocationẽ Spiritus S.coęterni.Tu ergo Deus omnipotẽs,qui dignat⁹ es corpus,& animã huius creaturę N.creare,digneris etiã totũ corpus & animã ipſius ſaluare, & ſaluã facere. Per dominũ noſtrũ Ieſum Chriſtum filiũ tuũ,qui tecũ,&c.

Explicit Exorciſmus ſecundus.

EXOR

EXORCISMVS TERTIVS.

Optimus, & mirabilis efficaciæ contra Spiritus malignos.

Exorcista genuflexus, corde firmo, & deuoto dicat.

Diutorium nostrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cœlum, & terram. ℣. Sit nomen Domini benedictum. ℟. Ex hoc nūc, & vsque in seculum. Kyrie eleyson, Christe eleyson, Kyrie eleyson. Pater noster. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Nihil proficiat inimicus in eo. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Mitte ei Domine auxilium de sancto. ℟. de Syon tuere eum. ℣. Esto ei domine turris fortitudinis. ℟. A facie omnium malignorum spirituum. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DEus qui beato Zenoni confessori tuo virtutem expellendi Dæmones de quocunque loco tribuisti, præsta quæsumus, vt per eius orationes, & merita mihi virtutem præbeas, vt istos Dæmones, qui hanc creaturam tuam inuaserunt, expellere valeam. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Zenon confessor excelluit in expellendis Dæmonibus.

Oratio.

OMnes sancti Angeli, & Archangeli, Throni, Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes, cœlorum Cherubin

Cherubin & Seraphin, qui non cessatis clamare ante Deũ dicentes. Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth, fundite preces pias pro me fragili peccatore apud altissimum Deum,& dominum nostrum, vt mei misereatur,& peccata mea misericorditer, & clementer dimittat, me liberet,me protegat, me defendat, me eripiat de omnibus tentationibus meis, & me sic faciat transire per bona temporalia, vt non amittam æternæ vitæ gaudia.Per Christum dominum nostrum.Amen.

Oratio.

O Summe Michaël Archangele, ô princeps cœlestis militiæ, ô præclare, atque summe decor,& minister qui coram Deo vigilanter assistis, peto, vt tuis precibus mihi misero mortali faueas, vt pio domino miserante, teq́; intercedente, eripi merear à Dæmoniaca deceptione, ac per te repræsentari ante Dei maiestatem merear. Amen.

Oratio.

DEus Angelorum, Deus Archangelorum, Deus Prophetarum, Deus Apostolorum, Deus Martyrum, Deus Virginum, Deus pater Domini nostri Iesu Christi, inuoco nomen tuum,ac præclaræ maiestatis tuæ clementiam supplex exposco, vt mihi auxilium præstare digneris aduersus hunc nequissimum spiritum. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Hic exorcista surgat,& dicat sequentem orationem.

DEus creator, & redemptor corporis, & animæ, esto propitius huic tuæ creaturæ N. Anima Christi sanctissima † sanctificet te. Corpus Christi gloriosissimum † saluet te. Sanguis Christi sanctissimus † inebriet te. Sudor Christi virtuosissimus † sanet te. Passio amarissima Christi

Christi sanguis inebriet nos.

Christi † confortet te. Iesus Christus bonus † custodiat & liberet te, & intra sua vulnera abscondat te, & ne permittat te separari à se, ab hoste maligno defēdat † & liberet te, & in hora mortis vocet te ire ad se, & ponat te iuxta se, vt cũ Angelis suis laudes eum in secula seculorum. Amen. Ecce crucem † domini nostri Iesu Christi, fugite partes aduersę, quia Christus vult vos prosequi. Increatus Pa†ter, Increatus Fi†lius, Increatus Spiritus † sanctus. Vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid. Domine Iesu Christe, qui cœlum & terram fecisti, flumen Iordanis benedixisti, in quo baptizari voluisti, bene†dicere, & sancti†ficare digneris hanc creaturam tuam N. qui cum Patre, & Spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen. *Intra vulnera Christi abscō damus.*

Deinde lege sequentes Psalmos.

EXurgat Deus, & dissipētur inimici eius, & fugiant qui oderunt eũ à facie eius. Sicut deficit fumus, deficiāt, sicut fluit cera à facie ignis, sic pereāt peccatores à facie Dei. Et isti epulentur, & exultent in conspectu Dei, & delecten tur in lætitia. Cantate Deo, psalmum dicite nomini eius, iter facite ei, qui ascendit super occāsum dominus nomen illi. Exultate in conspectu eius, turbabuntur à facie eius patris orphanorum, & iudicis viduarum, Deus in loco sancto suo, Deus qui inhabitare facit vnius moris in domo. Qui educit vinctos in fortitudine, similiter eos, qui exaspe rant, qui habitant in sepulchris. Deus cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto Terra mo ta est, etenim cœli distillauerunt à facie Dei Synai, à facie Dei Israël. Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ, & infirmata est, tu vero perfecisti eā. Animalia tua habitabunt in ea, parasti in dulcedine tua pauperi Deus. Dominus dabit verbum euangelizantibus, virtute multa. Rex virtutum dilecti, dilecti & speciei domus diuidere spolia. Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargētatæ, & posteriora dorsi eius in pallore auri. Dũ discernit cælestis reges super eā, niue dealbabūtur in Selmō, mōs Dei mōs pinguis. Mōs coagulatus, mons pinguis, vt quid suspicamini mōtes coagulatos? Mons in quo benepla citũ est Deo habitare in eo, etenim dominus habitauit in

finem Currus Dei decem millibus multiplex millia lætantium, dominus in eis in Synai in sancto. Ascẽdisti in altum, cœpisti captiuitatem, accepisti dona in hominibus. Etenim non credentes inhabitare dominum Deum. Benedictus dominus die quotidie, prosperũ iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. Deus noster, Deus saluos faciendi, & domini exitus mortis Veruntamen Deus confringet capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in delictis suis. Dixit dominus ex Basan conuertam, conuertam in profundum maris. Vt intingatur pes tuus in sanguine, lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Viderunt ingressus tuos Deus ingressus Dei mei, regis mei, qui est in sancto. Præuenerunt principes coniuncti psallentibus in medio iuuencularum tympanistriarum. In Ecclesijs benedicite Deo domino, de fontibus Israël. Ibi Beniamin adolescentulus in mentis excessu Principes Iuda duces eorum, principes Zabulon, & principes Nephtalim. Manda Deus virtuti tuæ, confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. A templo tuo in Hierusalem, tibi offerent reges munera. Increpa feras arundinis congregatio taurorum in vaccis populorum, vt excludant eos, qui probati sunt argento. Dissipa gentes, quæ bella volunt, venient legati ex Ægypto, Æthiopia præueniet manus eius Deo. Regna terræ cantate Deo, psallite domino, Psallite Deo, qui ascendit super cœlum cœli ad orientem Ecce dabit voci suæ, vocem virtutis, date gloriam Deo super Israël, magnificentia eius, & virtus eius in nubibus. Mirabilis Deus in sanctis suis, Deus Israël, ipse dabit virtutem, & fortitudinem plebi suæ, benedictus Deus. Gloria Patri, ✝ &c Psal.

Qui habitat in adiutorio altissimi, &c.

Hoc facto dic viriliter, & cum magna audacia, alta voce, & cum magna fide & spe.

CONIVRATIO.

O Vos nefandissimi Spiritus rebelles Dei omnipotẽtis, qui vestra iniquitate, vt inimici humani generis, & vt vltimo ad ignem æternum destinati estis, ꝙ nullo modo fugere potestis, ✠ ditores iniqui, qui hanc creaturã Dei

N.innu

N. inuadere præsumpsistis. Ego auctoritate domini nostri Iesu Christi inuocatione sui sanctissimi nominis vos per ipsum coniuro, † exorcizo, cogo, & constringo, & vobis in virtute Dei Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus † sancti, præcipio, impero, & mando, quòd statim, & immediatè, omni mora postposita, mihi nomina vestra, & causam quare super hanc personam venistis, & totum esse vestrum, & omnes conditiones vestras sine falsitate, & fallacia manifestetis mihi, ita certè, sicut in principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, & hoc erat in principio apud Deum, & omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, & sicut prædictum Dei verbum caro, id est homo factum est, & habitauit in hunc mundũ, verus Deus, verus homo, verus Christus, vna persona prædicans Euangelium salutis, vos immundos spiritus de corporibus hominum pellendo, & infirmos sanando, & sicut ipse Christus perfectum verbum Dei factus est, obediens Deo patri vsque ad mortem crucis, & ipso mortuo, anima eius sanctissima, dimisso corpore in cruce, ad inferos descendit, & deuictis principibus infernalibus, viriliter ligauit Luciferum, & deuicta tota potentia infernali, inde animas sanctorum patrum extraxit, & tertia die resurrexit, & die quadragesima cœlum ascendit, & sedet ad dexteram Dei patris, & inde venturus est iudicare viuos, & mortuos, dãdo prædestinatis regnum æternum, & vobis reprobatis tãquam Dei rebellibus ignem perpetuum infernalem, & sicut omnia ista verba vera sunt, ita virtute ipsorum nullo modo deinceps mihi nomina vestra, & causam quare istam Dei creaturam N. sic inuasistis, & molestastis tacere possitis, & immediate, omni mora postposita in nomine domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi recedatis ab hoc famulo, & creatura Dei N. & ipsam sanã, vt inuenistis relinquatis, nũquã ad eam amplius redeuntes, & ad locum vt deinceps nullũ Christianum lædere possitis, protinus ire festinetis, per illã virtutem, & potẽtiã, qua Lucifer & cæteri praui, & rebelles Angeli de cœlo empyreo ad ima eiecti sunt, alioquin in virtute domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & per virtutem sanctorum nominum vos in stagnum ignis, & sulphuris præcipito, & æternaliter condemno. Amen.

Hic Exorcista conetur scire nomina, & cōditiones Dæmonũ existentium in corpore vexatos, ipsos arctando præceptis & duris comminationibus: postea legantur sequentes coniurationes.

CONIVRATIO.

CHristi nomine inuocato. Ego peccator auctoritate ipsius domini nostri Iesu Christi, quam suis Apostolis, & eorum successoribus, & omnibus in ipsum credentibus dedit dicẽs suis Apostolis: Ecce dedi vobis potestatẽ super omnes malignos spiritus, & virtutes eorum, & in alio loco ait: Signa autem eos qui in me crediderint, hæc sequentur, In nomine meo Dæmonia eiicient, & super ægros manus imponent, & benè habebunt. Ideò præfata auctoritate, cùm sim (licet immeritus) de numero in ipsum credẽtiũ, vos (vel te) coniuro, † contestor, exorcizo, ac viriliter impero, cogo, & constringo vos omnes nefandissimos, & Dei rebelles spiritus immundissimos, dignos vestrorum immensorum & nefandissimorum scelerum, & æterni, ac infernalis ignis, & vobis plenis omni superbia, & rebellione, falsitate abusione, spurcitia & dolo, strictissimè impero, & mando per omnipotentiam Dei patris & per sapientiã filij, & per virtutẽ Spiritus sancti, & per sanctissimam Trinitatem, & per immensitatem, æternitatem, pulchritudinem, nobilitatem, & excellentiam Dei, ita quòd omni vestra potentia, & cuiuscunque alterius vobis fauentis sit ligata deinceps, vt sicut ipse est Deus omnium, à quo omnia, per quẽ omnia, cui omnis decor, & gloria, quem omnes tam cœlestes quàm aëreę, & infernales potestates adorant, & contremiscunt, ita statim & immediatè omni mora postposita, per nomen, & in nomine domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi recedatis ab hac creatura Dei N. & ipsam sanã, vt inuenistis relinquatis, numquàm ad eã amplius redeuntes & ad locum vbi deinceps nullam creaturam Dei lædere possitis, protinus ire festinetis, per illam virtutem, & potentiam, qua Lucifer, & praui alij rebelles Angeli de cœlo Empyreo ad ima eiecti sunt; alioquin in virtutem domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & per virtutem sanctorum Dei nominum in stagnũ ignis, & sulphuris vos præcipito, & æternaliter condemno, Amen.

CON

CONIVRATIO.

COniuro † vos ſupra ſcriptos nefandiſſimos, & abominabiles ſpiritus, qui hanc creaturam Dei N. occupare, & moleſtare veſtra obſtinata rebellione non ceſſatis, per Pa†trem, & Fi†lium, & Spiritum † ſanctũ: & per ſanctam Mariã genitricem Dei: & per omnia quibus in nomine Ieſu Chriſti cogi, & conſtringi poteſtis, vt ſtatim exeatis, & fugiatis de vaſe iſto, & plaſmate Dei, & nec iſtam creaturã, nec me, nec aliquam perſonam offendatis. Contradicat vobis † filius Dei viui, qui eſt initium omnium creaturarum. Contradicat vobis † ſanctus Michael. Contradicat vobis † ſanctus Gabriel. Contradicat vobis † ſanctus Raphael. Contradicant vobis † omnes virtutes cœlorum. In nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus † ſancti. Amen. Alioquin in virtute Dei Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti per omnia ſupradicta, ſit Lucifer nefandiſſimus Spiritus ille cum omnibus furijs, & pœnis infernalibus, cõtra quos omni ſua indignatione, & furia indignatus, inſurgat, & irruat: & vos ſtatim affligat, & vſque ad diẽ iudicij tanquam crudelis miniſter Dei, omnibus pœnis infernalib. cruciet, per omnia ſupradicta per me. Amen.

Lucifer affligit ſuos Condæmones.

CONIVRATIO.

ITem diſtrictius, & fortius auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi vos ſupradictos nefandiſſimos, & abominabiles ſpiritus, qui hanc Dei creaturam, N. occupare, & moleſtare obſtinata rebellione non ceſſatis, coniuro, † & conſtringo vos per omnia ſupradicta & per omnia illa quibus in nomine Ieſu conſtringi, & cogi poteſtis, maximè coniuro vos per incarnationem, natiuitatem, baptiſmum & ſanctum ieiunium Chriſti, per paſſionẽ, mortem, crucem, reſurrectionem, & aſcenſionem domini noſtri Ieſu Chriſti, & per omnem vitam eius benedictam, & per aduentum Spiritusſancti paracleti, & per ſanctum Ioannem Baptiſtam, & per omnes Patriarchas, & Prophetas, & ſanctos Patres veteris teſtamenti, & omnem fidem, ſpem, charitatem, & iuſtitiã eorum, & per omnem vitam, & omnia bona opera ipſorum, & per totum vetus teſtamẽtum, & omnia myſteria in ipſo contenta.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro † vos nefandiſſimos, & abominabiles ſpiritus, per potentiſſimum, & corroboratiſſimum Deum per fortem, admirabilem, per excelſum, ineffabilem, & inuiſibilem Deum, & per hæc ſanctiſſima nomina Dei omnipotentis, & per virtutẽ ipſorũ vobis impero ſcilicet Thetragramaton † Heloyn † Adonay † Emanuel † Meſſias † Hagios † Otheos † Iſchiros † Athanatos † Sabaoth † Rex † Iudex † Dux † Lux † Legifer † Pater † Magiſter † Principium † Verbum † Homouſion † Alpha & Omega † Imago † Sapientia † Ianua † Via † Vita † Propheta † Petra † Vitis † Clauis † Virtus † Primogenitus † Altiſsimus † Agnus † Ouis † Sponſus † Primus † Nouiſsimus † Creator † Redemptor † Paſtor † Splendor † Præceptor † Sol † Flos † Sacerdos † Pontifex † Veritas † Charitas † Vnigenitus † Fons † Origo † Paracletus † Ieſus † Dominus † Deus † Omnipotens † Æternus. † Et in virtute, & per virtutem illius ſanctiſsimi nominis Dei Iehoua, & omnium aliorum nominum eius, & omnium coniurationum, alligationum, vinculorum & mandatorum cuiuſcunque conditionis, & virtutis exiſtant, quibus aliquo modo in nomine Ieſu Chriſti poſsitis coniurari, conſtringi, ligari, vel fugari, vel de loco ad locum mitti, vel cruciari, torqueri, vel ad pœnas aliquas damnari, ſit vobis ipſo facto omnis locus & omnis ſitus interdictus, præter centrum mundi, & ego, vt miniſter Chriſti in ſtagnum ignis, & ſulphuris præcipito, æternaliter condemno, & ibidem virtute omnium ſupradictorum vos maledico, & vſque in profundũ abyſsi, vſque in diẽ iudicij proiicio, & relego, vt ſitis ſubiecti omnibus pœnis infernalibus acrius, & durius Lucifero, quia fuiſtis rebelles tãtis & tã ſacratiſsimis nominibus, & myſterijs Dei, & vobis in virtute, & per virtutẽ omnium ſupradictorum præcipio, vt recedatis immediatè ab hac creatura Dei N. eo modo, & ea conditione, vt vobis ſuperius dixi, & iniunxi, & ab iſto in ſtanti in poſterum ſemper virtute omnium ſupradictorũ, & in nomine, & virtute domini noſtri Ieſu Chriſti ſit ligata omnis veſtra potẽtia, & cuiuſlibet alterius vobis fauẽtis reſiſtẽdi mãdatis meis, imò mãdatis Chriſti, cuius auctoritate, & officio nunc fungor (licet immeritus) ſicut ipſe ad columnam ligatus, & cruci clauibus affixus fuit. Amen.

Omnis locus interdicitur Sathanæ, præterquam centrum mundi.

Et ſi

Et si nec audire, nec obedire voluerit, accipe ignem, & sulphur, & dæmoniacum velit, nolit, diu super dictum sulphur, & ignem facias fumigari, donec de omnibus, quæ tibi placuerint dixerit veritatem.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro † vos supradictos spiritus Dei rebelles, quibus data est potestas super istud corpus, & super omnia corpora humana per Pa†trem, & Filium, † & Spiritum†Sanctum, vt subito recedatis. Coniuro † vos, & impero vobis per omnes sanctas virgines, & Continentes. Coniuro † vos, & impero vobis per sanctam Mariã Magdalenam, Catherinam, Agnetem, Luciam, Agatham, Margaritam, Dorotheam, Vrsulam & societatem suã Annam, Elisabeth, & cæteras Dei virgines, viduarum, continentes, vt exeatis.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro † vos supradictos spiritus Dei rebelles per Virginem matrem eius, videlicet domini nostri Iesu Christi † per Natiuitatem suam † Per Virginitatẽ suam † Per Conceptionem suam † Per sanctissimum lac suum, quod proprio ore suscepit, qui vocatus est Alpha, & Omega † Y a † Saday † Emanuel † Thetragramaton † per merita sua, & per omnia bona, quæ dici, & cogitari possũt de beatissima Virgine Maria, & per omnia nomina beatissimæ Virginis Mariæ, scilicet Virgo † Flos † Nubes † Regina † Thotocos † Imperatrix † Domina † Aurora † Ancilla † Ortus † Fons † Puteus † Luna † Sol † Porta † Domus † Beata † Gloriosa † Benignissima † Pia † Aula † Rubus † Scala † Stella † Turris † Auxiliatrix † Arca † Thalamus † Margarita † Tabernaculum † Amica † Velum † Pulchra † Mater † Alma † Speciosissima † Formosa † Benedicta † Rosa † Sponsa † Maria, † & per omnia supradicta vobis impero, & in stagnum ignis, & sulphuris præcipito, & æternaliter condemno: Et sicut beata virgo Maria, & supradictæ Dei virgines, viduæ, & continentes gaudent cum Christo gloria æterna, ita vos immediatè, in nomine domini

mini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi,& per virtutem suæ passionis recedatis subitò ab hac creatura Dei N. eo modo,& ea conditione,vt superius vobis iniunxi,alioquin per omnia supradicta sitis ipso facto lapsi indissolubiliter in omnem damnationem, & pœnam superius dictam, & expressam tanquam Dei rebelles. Amen.

CONIVRATIO.

ITerum ad hæc fortius, & districtius vos coniuro † per omnia supradicta,& per omnia, quibus fugari potestis, auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, vos supradictos nefandissimos, & abominabiles spiritus, qui hanc creaturam Dei N.occupare, & molestare vestra rebellione obstinata non cessatis coniuro,contestor, exorcizo,ac viriliter impero,cogo,& cōstringo per omnes Angelos,Archangelos,Thronos,Dominationes;Principatus, Potestates,Virtutes,Cherubin,& Seraphin, quorū gloria, & societate, vestris sceleribus iustissimè perenniter priuati estis,& per hæc sanctissima nomina Angelorum Dei, Michael,Gabriel,Raphael, & per omnia alia nomina Angelorum,quod statim,& sine mora,sicut vos, & cæteri probati, merito,societate, & gloria præfatorum sanctorū Angelorum perenniter priuati estis, & pœnis infernalibus deputati,& sicut prædestinati cum supradictis sanctis Angelis gloria æterna gaudebunt,& Deo fruentur, & vos perenni infernali igne meritò cruciabimini cum Lucifero, & alijs sibi subiectis in pœnis infernalibus ardentibus, ita vos nūc statim,& sine mora immediatè,tanquam deuicti,& fugati auctoritate,& potestate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi,ab hac creatura Dei,N.recedatis,& ad locum desertum eatis, vbi nullam creaturam deinceps molestare possitis,omni mora,& occasione postposita, & hanc creaturam Dei,quā tanto tempore molestastis, amodo relinquatis eam,& in sua pristina sanitate dimittatis, & nunquā ad ipsam deinceps redire,nec molestare valeatis,alioquin in virtute Dei Pa†tris,& Fi†lij,& Spiritus†sancti auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni per omnia supradicta, sit Lucifer nefandissimus spiritus ille cum omnibus suis sub[illegible]s,& cum omnibus furijs, & pœnis infer-

nalibus

nalibus nunc contra vos omni ſua indignatione, & furia indignatus, ſurgat, & irruat, & vos ſtatim per omnia ſupradicta in ſtagnum ignis, & ſulphuris, & in profundũ abyſſi trahat, & vſque ad diem iudicij, tãquam crudelis miniſter Dei ibi vos omnibus pœnis infernalibus acriter cruciet per omnia ſupradicta. Amen.

CONIVRATIO.

ITerũ coniuro † vos ſupradictos ſpiritus Dei rebelles nominibus, & myſterijs Dei, & auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi vobis ſtrictiſſimè impero, per omnes ſanctos eius Pontifices, Doctores, Confeſſores, Monachos, & Eremitas, Sacerdotes, & Leuitas. ſ. Gregoriũ, Ambroſium, Cyprianum, Geminianum, Bernardinũ, Franciſcum, Dominicum, Paulum primum eremitã, Antonium, & beatum Nicolaum de Tolentino, & per omnem eorum benedictã vitã, & per omnia merita, orationes, & operationes eorũ. Et ſicut ſanctus Bernardus ligauit ſerpentem tortuoſum, ita omnis veſtra potentia, & cuiuſlibet alterius vobis fauētis ſit ligata, per hæc ſanctiſſima filij Dei nomina, & virtutem ipſorum. ſ. † Primogenitus † Sapientia † Virtus † Sol † Splendor † Lux † Gloria † Panis † Fons † Salus † Mons † Ianua † Petra † Verbum † Sponſus † Paſtor † Propheta † Agnus † Ouis † Vitis † Veritas † Via † Vita † Leo † Lumen de lumine † quod immediatè ſicut ipſi ſupradicti ſancti gaudent cum Chriſto, & cæteri beati in gloria æterna, ita vos recedatis ab hac creatura Dei N. eo modo, & ea conditione, vt ſuperius vobis ſæpè mandaui, alioquin per omnia ſupradicta ſtrictiſſimè, & potentiſſimè, auctoritate Domini noſtri Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi ex nũc mando, & impero Lucifero, & omnibus furijs infernalibus, vt ſtatim, & ſine mora contra vos inſurgant, & irruant, ac in ſtagnum ignis, & ſulphuris, & in profundum abyſſi indiſpenſabiliter ducant, & ligent vos omnibus pœnis ſimul nulla deficiente, & vos Dei, ſanctorum nominum eius rebelles crucient, & affligant vſque ad diem iudicij. In nomine Pa†tris & Fi†lij, & Spiritus † ſancti. Amen.

Coniuratio per Põtifices, Doctores, Monachos, Eremitas, &c.

Nicolaus de Tolentino.

S. Bernardus ligauit ſerpẽtem.

Explicit tertius Exorciſmus.

EXORCISMVS QVARTVS,

Terribilis, & maximè efficaciæ aduersus Dæmones opprimentes corpora humana.

Exorcista accessurus ad exorcizandum, peracta prius sacramentali confessione, corde puro & deuoto genu flectens ante imaginem Crucifixi dicat psalmum.

MIserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam, &c. *totum.* ℣. Ab occultis meis munda me domine. ℟. Et ab alienis parce seruo tuo. ℣. Domine exaudi orationem meã. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscũ. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DEus cui proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, vt me, & hunc famulum tuum, quos delictorum catena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

DEus qui sanctis Apostolis tuis dedisti virtutem expellendi Dæmones de quocunque loco, præsta quæsumus, vt per eorum merita & intercessionem mihi præbeas virtutem, vt hos Dæmones, qui hunc famulum tuum N vexant expellere valeam. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

Oratio.

DEus cœli, Deus terræ, Deus Angelorũ, Deus Archangelorum, Deus Patriarcharum, Deus Prophetarum, Deus Apoſtolorum, Deus Martyrum, Deus Confeſſorum, Deus virginũ, Deus omnium benè viuentium, Deus quem omnis lingua confitetur, & cui omne genu flectitur, cœleſtium, terreſtrium, & infernorũ, Deus qui poteſtatem habes donare vitam poſt mortẽ, & requiẽ poſt laborẽ, & non eſt alius Deus præter te, nec eſſe poteſt verè Deus vbi tu es auctor, & regni tui nõ erit finis, te humiliter inuoco domine Deus me⁹, & miſericorditer maieſtati tuæ glorioſiſſimæ ſupplico, vt nõ reſpicias peccata mea innumerabilia neque peccata iſtius creaturę, ſed ſecundũ tuam miſericordiam, hunc famulũ tuum N. de immundis ſpiritibus liberare digneris, & eum ad gratiam veræ liberationis miſericorditer perducere digneris, verè æterne De⁹ qui es Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Iacob, Deus Moyſis, Deus Aarõ, Deus Thobię, Deus Eliæ: te humiliter deprecor omnipotens æterne Deus, vt famulum tuũ de tentationibus Spirituũ immundorũ liberare iubeas, & permittas qa ipſi immundi Spiritus ab initio fuerunt fallaces, & nunquam ſteterũt in veritate, ſed ſemper in malitia iniquitatis, ſuperbiæ, vanitatis, & cupiditatis aſſiſtunt, qui famulũ tuũ N. iniurijs, perturbationibuſq; fatigant. Iube etiam Dñe Deus Angelis tuis benignis, vt ipſi deſtruãt, & pręcipitẽt in profundũ abyſſi inimicos tuos malignos, & iſti antiqui ſerpẽtes crudeliſſimi deuoratores langueſcant, & ſubitò diſſipẽtur, & omnes ſocij eorum, ſicut percuſſiſti in ira tua dñe & in furore tuo Sodomã, & Gomorrhã, ſic iubeas omnes inimicos tuos malignos, & aduerſarios percutere, qui hũc famulũ tuũ N. fatigãt, occupant: & decipere cupiunt, non in eius corpore latere poſſint, quin ſe manifeſtẽt, nec in vllo indumento veſtiũ, nec cõpagine mẽbrorũ ſui corporis malignitatis viã obtinere, nec occupare valeant, ꝙ tu dñe de terra formaſti: oſſa, neruos, & ſpiritũ dediſti, vt per gloriã tui nominis dñe, & Filij tui dñi noſtri Ieſu Chriſti, & per virtutẽ ſuæ ſanctiſſimæ crucis diſſipentur, ſicut ſtipula ante faciẽ vẽti, ſicut deficit ſumus, ita deficiãt, & pereãt, & diſſipẽtur oẽs Dęmones ab anima, & corpore famuli tui N. & pergãt ad loca deſerta, & arida, vbi ſãcti & iuſti nõ habitãt.

Dæmones latentes in veſtibus.

Quia

Quia tu domine nos non auro, nec argento, neque gemmis pretiosis cōparasti, sed tuo sanguine pretioso, & sanctissimo corpore per passionem tuam nos redemisti Iesu Christe Saluator mundi, quem laudant Angeli, tibi laus, tibi gloria per æterna seculorum secula. Amen.

Hic exorcista surgens ab oratione dicat.

¶ Sequentia Sancti Euangelij secundùm Marcum.

IN illo tempore. Venit Iesus trāsfretum maris, in regione Gerasenorum, & exeunti ei de naui, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo qui domiciliū habebat in monumentis, & neque catenis iam quisquam poterat eum ligare, quoniam sæpè compedibus, & catenis vinctus dirupisset catenas, & compedes comminuisset, & nemo poterat eum domare, & semper die, ac nocte in monumentis, & in montibus erat clamans, & concidens se lapidibus. Videns autem Iesum à longe cucurrit, adorauit eum, & clamans voce magna dixit. Quid mihi, & tibi Iesu fili Dei altissimi? adiuro te per Deum, ne me torqueas. Dicebat illi Iesus. Exi spiritus immunde ab homine isto. Et interrogabat eum quod tibi nomen est? Et dicit ei, Legio nomen est mihi, quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens in agris. Et deprecabantur eum spiritus dicentes, Mitte nos in porcos, vt in eos introeamus. Et cōcessit eis Iesus statim. Et exeūtes spiritus immundi introierunt in porcos, & magno impetu grex præcipitatus est in mari ad duo millia, & suffocati sunt in mari, qui autē pascebant eos fugerunt, & nunciauerunt in ciuitatem, & in agros. Et egressi sunt videre quid esset factum, & venerunt ad Iesum & viderunt illum qui à Dæmonio vexabatur sedentem, vestitum, & sanæ mētis, & timuerunt. Et narrauerunt illis, qui viderant qualiter factum esset ei, qui Dæmoniū habuerat, & de porcis. Et rogare eum cœperunt, vt discederet de finibus eorum. Cúmque ascenderet nauim, cœpit illum deprecari, qui à Dæmonio vexatus fuerat, vt esset cum illo, & non admisit illum.

illum. Sed ait illi: Vade in domum tuam, ad tuos & nuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, & misertus sit tui. Et abijt, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus, & omnes mirabantur. Laus tibi Christe.

His expletis, Exorcista accedat ad obsessum, & signando ipsum in fronte dicat.

HEl † Heloym † Heloa † Heueye † Thetragramaton † Adonay † Saday † Sabaoth † Sother † Emanuel † Alpha & Omega † Primus & nouissimus † Principium & Finis † Hagios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Agla † Iehoua † Homousion † Ya † Christus vincit † Xp̃s regnat † Christus imperat † Increatus Pater † Increatus filius † Increatus Spiritus S. † Iesus † Xp̃s † per signum † crucis de inimicis nostris, &c.

CONIVRATIO.

EGo vos coniuro † & adiuro, cõtestor, & exorcizo per diuinitatem, increationem, immensitatem, æternitatem, gloriam, maiestatem, immortalitatem, impassibilitatem, immutabilitatem, incomprehensibilitatem, potentiã, iustitiam, clementiam, sapientiam, pulchritudinem, humilitatem, misericordiam, benignitatem, bonitatem, sanctitatem, gratiam, influentiam, & humanitatem potẽtissimi, & corroboratissimi, Dei viui omnipotẽtis, cui omnes obediunt creaturæ, & per admirabilẽ moderationẽ Dei, quam habuit ab æterno, vt suum mitteret filium Iesum Christũ, per quem seculum saluabitur. Iterum coniuro † & adiuro vos, contestor, & exorcizo per vnum Patrem, per vnũ Filium, per vnum Spiritum sanctum, per vnam Trinitatem, per vnam vnitatem in Trinitate, per vnum incarnationis verbi mysterium, per vnum omnipotentẽ, per vnum æternum, per vnum immortalem, per vnum impassibilem, per vnum incomprehẽsibilem, per vnum incorruptibilem, per vnum omnium conditorem, per vnam Christi natiuitatẽ, per vnam Christi circumcisionem, per vnum baptisma, per vnam Christi mortem, per vnum Christi descensum ad inferos, per vnã Christi Resurrectionem, per vnã Christi Ascensionem in cœlum, per vnam orthodoxam Ecclesiam, per vnam fidem catholicã, per vnũ diem nouissimũ,

Epitheta Dei.

per

per vnam Christi Crucem, vt sine mora recedatis ab hac creatura Dei N. eo modo, & conditione, vt superius vobis sæpè mandaui, sine nocumento sui, & omniũ Christianorum: & faciatis taliter, vt posim scire quæ quærã, alioquin per omnia supradicta strictissimè & potentissimè auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, ex nunc mando & impero Lucifero, & omnibus furijs infernalibus, vt statim & sine mora contra vos insurgant, & irruant, & in stagnũ ignis, & sulphuris, & in profundũ abyssi indispensabiliter præcipitent, ligent, & affligant. Amen.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro † & adiuro vos spiritus per omnia supradicta & per omnia, quibus fugari potestis, auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, vos supradictos nefandissimos, & abominabiles Spiritus, qui hanc creaturam Dei occupare, & molestare vestra obstinata rebellione nõ cessatis, & indissolubiliter vos constringo per maiestatem ipsius, cuius pulchritudinem sol, & luna admirantur, ira Domini super vos descendat. Coniuro vos † per sanctissimam Trinitatem Patrem, Fi†lium, & Spiritum † sanctum, & per potestatem eorum † & per sapientiam eorum † & per imperium eorum † & per vnitatem Dei viui, & Domini nostri Iesu Christi † & per annũciationem suam † & per circumcisionem suam † & per sacrum baptismum † suum & per prædicationem suam & per pœnas suas † & per crucem † in qua crucifixus fuit † & per clauos cum quibus affixus fuit in cruce † & per coronam spineam, quam in capite suo portauit † & per lanceam, qua latus eius apertum fuit † & per sanguinem, & aquam quæ de latere eius exiuit † & per sanctissima verba scripta in cruce, scilicet: Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.

CONIVRATIO.

COniuro † vos per mortem Christi, & per resurrectionem eius, & per apparitionem eius, & per sacrũ corpus eius, & per sacrã animã eius, & per sacrũ Spiritũ eius, & omnia bona opera eius, & per omnia quæ dici, & cogitari possunt

possunt de Creatore omnium creaturarum,& per tremendum diem Iudicij, quòd statim recedatis ab hac creatura Dei N. sine nocumento sui,& omnium Christianorum. In nomine Pa†tris,& Fi†lij,& Spiritus † sancti. Amen.

Hìc Exorcista accipiat Rutam benedictam benedictione propria, posita infra, & illam supponens naribus obsessi, dicat.

De vsu Rutæ benedictæ.

CONIVRATIO.

PEr ipsum te exorcizo, † adiuro, & contestor, quem in mõte tentasti,& dixisti: Si Filius Dei es, mitte te deorsum,& dic vt lapides isti panes fiant. Per ipsum te exorcizo † & adiuro, qui locutus est ad te, dicens: Vade Satana, non tentabis Dominum Deum tuum, sed ipsum adorabis, & illi soli serules Adiuro te † per omnes Apostolos Christi. Adiuro te † per omnes Martyres Christi, † per omnes Confessores Christi † per omnes Virgines Christi † per omnes ministros Christi. Adiuro te † per crucifixum Saluatorem † per Michaëlem, Gabriëlem,& Raphaëlem. Adiuro te † per tremendum diem iudicij † per resurrectionẽ Saluatoris † per Patriarchas,& Prophetas † per Principem Apostolorum Sanctorum Petrum. Adiuro te † per Deum Abraham, Isaac,& Iacob, per crucem † Domini, per Pa-† trem, per Filium & Spiritum † sanctum. Spiritus immunde, miserrime, tentator, fallax, pater mendacij, hæretice, fatue, bestialis, furiose, tui creatoris inimice, luxuriose, insipiens, crudelis, inique, prædo, bestia, serpens, & sus macra, famelica,& immundissima, bestia eruginosa, bestia scabiosa, bestia truculentissima, bestia omnium bestiarum bestialissima, eiecte de Paradiso, de gratia Dei, de loco inenarrabili, de consortio & societate Angelorum, creatura damnata, reprobata, & maledicta à Deo in æternum, ob superbiam, & nequitiam tuam scelerate, & nefande, maledicte,& excommunicate, blaspheme, damnate, atque damnande, vt amplius non habites in hac creatura Dei N. Amen.

Coniuratio per principem Apostolorum.

Diabolus sus macra, famelica, eruginosa, bestia, scabiosa.

CONIVRATIO.

Coniuro † te Spiritus maligne ex parte Sanctæ Dei genitricis semperq; Virginis Mariæ,& sui filij charissimi,& per benedictum lac, quo ipsum nutriuit,& per benedictum velum in quo inuoluit eum, quatenus Spiritus maligne cum socijs tuis recedas ab hac creatura Dei N. Coniuro † vos per Patrem, & Filium,& Spiritum sanctũ, & per Sanctam Trinitatem, & per genitricem Dei inuiolatam Mariam, & per nomen Alpha, & Omega,Primum, & nouissimum, principium, & finem, Emanuel, Adonay per Sabaoth magnum nomen Dei. Coniuro † vos per incarnationem, & natiuitatem Dei.Coniuro † vos per Angelos,& Archangelos Thronos,Dominationes, Principatus,Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, Apostolos, & Euangelistas per omnes Sanctos Innocentes, per Martyres,& Confessores,Virgines,& viduas,& per omnes Sanctos,& Sanctas Dei.Coniuro † vos per Filium Dei viui,qui in cruce suspẽsus fuit pro nobis peccatoribus,& per illum,qui venturus est iudicare viuos,& mortuos,& seculum per ignem.Coniuro † vos per Matthæum, Marcum, Lucam,& Ioannem, per vndecim millia Virginum, quia Christus vincit,Christus regnat,Christus imperat.Amen. Coniuro † vos per bonitatem Christi † per annunciationem Christi † Per circuncisionem † Per apparitionem † Per baptismum † Per eius mirabilia † Per tentationem Christi † Per humilitatem eius, qua pedes suorum discipulorum lauit † Per passionem Christi † Per coronam spineam Christi † Per acetum,quo potatus fuit,† Per lanceã,qua perforatus fuit.† Per sanguinem & aquam,quæ de latere Christi exiuit,† Per inuocationem,qua Christus in cruce pẽdens clamauit dicens, Hely Hely Lamazabathani † Per sepulchrum Christi, per sudarium,quod fuit circa corpus eius,† Per potẽtiam Christi, qua resurrexit à mortuis,† Per totam curiam cœlestem,& per virtutẽ omnium sanctorum vos coniuro, † quòd immediatè sine mora recedatis ab hac creatura Dei, N.sine nocumento sui, & faciatis taliter, vt possim scire veritatem.In nomine Patris † & Filij † & Spiritus sancti.

Hic interroga de nomine, de socijs, de exitu, & de omnibus alijs concernentibus ad liberationem obsessi, postea sic sequere.

CONIVRATIO.

ITerum fortius,& districtius coniuro † adiuro, exorcizo rogo,& constringo vos omnes,& nefandissimos, & Dei rebelles spiritus immundissimos dignos vestrorum immẽsorũ,nefandissimorum scelerum,æternique, & infernalis ignis & vobis plenis omni superbia,rebellione,falsitate, abusione,spurcitia,& dolo strictissime impero, & mando per potentissimũ,& corroboratissimũ nomen Dei El,forte & admirabile,atque impero per eũ qui dixit, & facta sunt, & per omnia ipsius nomina.Per ipsum te coniuro, † per quem Noë liberatus fuit cum tota sua familia ab aquis diluuij.Et per eũ te coniuro †per quẽ Isaac liberatus fuit de occisione patris sui Abrahæ. Cõiuro † vos supradictos Dei rebelles, ac viriliter impero per illũ, quẽ Iacob audiuit secum luctantem, & liberatus fuit de manu Esau fratris sui. Coniuro † atque viriliter impero vobis supradictis spiritibus Dei rebellibus per Deũ sanctũ,quẽ Moyses in monte Oreb audiuit,& meruit loqui cũ ipso, & cũ audire in flamma loquentem.Per ipsum te exorcizo †quem Moyses nominauit,& omnes aquæ fluminũ, & paludũ in terra Ægypti versæ sunt in sanguinẽ,& computruerunt Et per illum te † adiuro,quẽ Moyses nominauit, & omnes fluuij ebullierũt, ranæque ascenderũt in domos Ægyptiorum omnia destruentes. Per eũ te adiuro † quem Moyses nominauit percutiens puluerem terræ,& factæ sunt cinices in omnibus iumentis Ægypti,ipsos grauando,& molestando, per ipsum te cõiuro † quẽ Moyses nominauit, & grauis pestis percussit omnes asinos, boues & camelos, & mortui sunt. Coniuro † vos per Deũ,per quẽ Moyses tulit cinerem & illum sparsit in aërẽ, & facta sunt vulnera vesicarũ in hominibus,& iumẽtis in omni terra Ægypti.Per ipsum te exorcizo† quẽ Moyses nominauit & fuit grãdo talis,qualis nõ fuit ab initio mundi vsque ad præsens tempus,ita quòd homines,& iumenta,quæ erant in agris ceciderunt,& mortua sunt. Per ipsum te adiuro † quem Moyses nominauit,

Per eum qui dixit & facta sunt.

Coniuratio per miracula Moysis.

 & fuerunt

& fuerunt locustæ, & apparuerunt super faciem terræ, & deuorauerunt quæ residua fuerunt grădini. Coniuro vos † per illũ, quẽ Moyses nominauit, & tenebræ factæ fuerunt horribiles tribus diebus & tribus noctib. Et per eum, quem Moyses nominauit, & omnia primogenita Ægypti perierũt. Per ipsum te adiuro quẽ Moyses nominauit, & per totũ populum Israëliticum de captiuitate potenter liberauit.

CONIVRATIO.

COniuro † vos, adiuro, contestor, exorcizo, atque viriliter impero supradictis spiritibus Dei rebellibus per Deum, quem Moyses nominauit, & mare obediuit, & diuisum est, & interierunt omnes currus Pharaonis Per illã potentiam coniuro † vos, per quam percussæ sunt petræ, & innumerabiles atquę emanauerũt, per quam etiã interierũt omnes exercitus Pharaonis. Per ipsum te adiuro † quem Moyses in monte Sinay audiuit, & meruit tabulas manu ipsius scriptas de manibus eius accipere. Coniuro † vos, adiuro, atque viriliter impero vobis supradictis spiritibus Dei rebellibus per eum, per quem Iosue pugnauit cũ inimicis suis, & habuit victoriã. Et per illum quem sanctus Dauid nominauit, & liberatus fuit de manibus Goliæ. Coniuro † vos ꝑ eum, quẽ Elias exorauit, vt non plueret super faciem terræ & non pluit per annos tres, & menses sex, & iterum orauit, vt plueret & cœlum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Adiuro vos † ꝑ illum, quẽ Eliseus nominauit, & suscitauit filium Sunamitis. Et per illum, per quem Hieremias pręsciuit captiuitatem Ciuitatis Hierusalem. Et per illũ ꝑ quẽ Daniel destruxit Bel, & draconem interfecit. Cõiuro vos † per illlum, quem tres pueri in camino ignis stantes nominarunt, & liberati sunt illæsi, & per omnia nomina omnipotentis Dei viui, & veri, qui vos de cœlo, & excelso throno vestra culpa eiecit, vos vsque ad infernale locum ex parte eius præcipito, & condemno. Amen.

CONIVRATIO.

COniuro vos † contestor, & exorcizo, adiuro, atque viriliter mando, & impero supradictis spiritibus Dei

rebellibus

rebellibus, per eum, qui dixit, & facta sunt, cui obediunt omnes creaturæ, & per tremendum diē iudicij summi Dei, & per quatuor animalia circa sedem maiestatis Dei gradiētia, oculos ante, & retro habentia: & per illam sanctam æternitatem quam Deus habet, & per omnia quæ dicuntur de filio Dei, & per ineffabilem ipsius Creatoris virtutem, & omnipotentiam, & per summā sapientiam ipsius omnipotentis Dei, & per sanctissimum nomen eius per quod timet, & tremi tomne seculum, quod est Iesus. Et per nomen choros Angelorum, vt incontinenti sine aliqua simulatione, & fallacia, sine stridore mecum loquamini, nil mentiendo, nil lædendo, sed potius iussionibus meis obediendo, & quæ præcipiam diligenter adimplendo, & sicut per nouem Dei quod Moyses nominauit, absorpti fuerūt à cauernis abyssi Dathan, & Abiron, sic in virtute illius sanctissimi nominis maledico vos, & vsque in profundum abyssi vsque ad diem iudicij proiicio, & relego, Amen.

Per visionem Ezechielis.

Per nomen choros.

Hic Exorcista habeat incēsum benedictū propria benedictione, & proiiciendo ipsum in ignem similiter benedictum dicat.

Vsus incensi benedicti.

Oratio.

O Adonay, Saday, Eloym, per inuocationem sanctissimi nominis tui domine sancte pater omnipotens æterne Deus, dona nobis auxilium tuum super fumum huius incensi, vt sit in nostro adiutorio ad expellendum spiritus istos maledictos, qui hanc imaginem, & similitudinem tuā detinent. Sicut ascendit fumus aromatum in conspectu tuo domine Iesu Christe, sic fumus huius incensi torqueat, inflammet, & expellat supradictos nefandissimos, & abominabiles spiritus, & per omnes virtutes cœlorum dona nobis ne ipsi maligni spiritus amplius vllam habeant potestatem super creaturam istā N. pretioso sanguine tuo redemtam. Qui viuis & regnas in secula seculorum. Amen.

EXORCISMVS.

ITerum exorcizo † vos per potentissimum, & corroboratissimū Deum atque impero vobis supradictis spiritibus Dei rebellibus per eum, quē Enoch, & Helias nominabunt ad pugnandum contra Antichristum, & per eum, qui præcipitabit vitiū vniuersæ terræ in monte sancto, & per illū

Per futuram pugnam cum Antichristo.

per quem Angeli adhoc constituti (corporibus, & tubis assumptis) terribile iudiciũ, sonitu tubæ mundo insonabunt. Per eum vos cõiuro † per quẽ Angeli clamabunt dicẽtes, Surgite mortui, venite ad iudicium, ad quorũ vocem omnes mortui boni, & mali in momento ex ictu oculi resurgẽt. Et per illũ, per quẽ iusti resurgẽt, & mox ab Angelis in aëre rapientur, semper cum domino regnaturi. Et per eum, per quẽ omnes, qui vitales spiritus receperunt, resuscitabũtur ætate plenitudinis Christi. Et per illum, qui de eadem materia reformabit idem corpus, cui omnis integritas aderit, & decor, quamuis vnumquodque corpus, vel membrũ Deus in suum locum decẽtem restaurabit. Per ipsum te cõiuro † per quem omnes montes humiliabuntur, & colles, & valles omnes implebũtur, & erit omnis mundus ęqualis. Et per illum in quo sol, & luna obscurabuntur, & stellę cadent de cœlo. Coniuro † vos per illum, qui venturus est ad iudiciũ, sicut imperator ingressurus ciuitatem coronatus, & omnia insignia proferuntur, per quæ aduentus ipsius cognoscitur, ita dominus cum omnibus suis ordinibus Angelorũ veniet ad iudicium, & Angeli præibũt: & tunc omnia simul turbabuntur in tẽpestate ignis. & fulguris maximis vndique ferientibus, vt dicitur in Psalmo, Ignis ante ipsum præcedet, & in circuitu eius tempestas valida, & tunc pugnabit pro eo orbis terrarũ contra insensatos, & peracto iudicio, Diabolum cum omnibus impijs suis viriliter, & potenter in carcerem, & in stagnum ignis, & sulphuris, pręcipitabit, ipse verò, cum electis suis omnibus cum triumphali gloria in cœlestem patriam reuertetur.

Omnes resuscitabuntur ætate plenitudinis Christi.

Mundus post aduentum Christi sine montibus.

CONIVRATIO.

Coniuro † vos spiritus supradictos Dei rebelles per potentiam Dei, quia sicut ipse fecit olim aquas diluuij mundo præualere, & super omnes per quindecim cubitos inundare, ita faciet ignem mundo præualere ardentem. Coniuro, † contestor, exorcizo, & viriliter vobis impero supradictis spiritibus Dei rebellibus per nomen Dei viui, veri, & sancti, & per omnipotentiam eius, per quam ipse secula purgata faciet permanere, vt dicitur in Psalmo, Mutabit eos & mutabuntur. Coniuro † vos, & vobis impero, ac potenter constringo per omnia nomina Dei terribilia, & opera quæ suprà dixi, & facturus est, & per sanctissimã

sedem

ſedem ſuam, atque beatitudinem in qua glorioſè viuit, regnat,& imperat, atque regnaturus eſt in ſecula ſeculorum. Amen.

CONIVRATIO.

ITerum coniuro vos ſupradictos ſpiritus Dei rebelles per nomina Dei Heloym † & Heloa † vt ſtatim reſpondeatis,& obedientiam porrigatis mihi,& ſine dilatione aliqua recedatis, alioquin in virtute, & per virtutem ſanctorum Dei nominum, in ſtagnum ignis,& ſulphuris vos præcipito,& æternaliter condemno. Amen. Coniuro † vos ſupradictos ſpiritus Dei rebelles per potentiſſimum & corroboratiſſimum Deum, per fortem,& admirabilem,& inuiſibilem Deũ, & p̄ hæc ſancta Dei nomina Thetragramaton † Alpha † & Omega † Iehoua † Agla † vt mihi reſpõdeatis,& obedientiã porrigatis,& ſine dilatione aliqua recedatis, alioquin in virtute, & per virtutem ſanctorum Dei nominũ in ſtagnũ ignis,& ſulphuris vos æternaliter concremandos præcipito, atque condemno vſque in diẽ iudicij. Amen. Cõiuro † vos,& vobis præcipio per dominum Deũ noſtrum, qui dixit per Prophetas, Ego occidã, & ego viuere faciam, percutiã,& ego ſanabo,& non eſt, qui poſſit de manu mea eruere, vt recedatis ſtatim in eo modo,& ea conditione, vt ſæpè ſuperius vobis iniunxi, alioquin in virtute, & per virtutẽ ſanctorum Dei nominum vos condemno, vt ſuprà ſæpè ſententiatum eſt. Coniuro vos † per gratiã Spiritus ſancti paracleti,& per obedientiã Iſaac, qui patri ſuo fuit obediẽs vſque ad mortem, vt ſtatim mihi reſpondeatis,& obedientiã porrigatis,& ſine dilatione aliqua faciatis quæ vobis præcipio, alioquin in virtute, & per virtutem ſanctorũ Dei nominũ vos in ſtagnum ignis,& ſulphuris æternaliter concremandos præcipito, atque cõdemno vſque in diẽ Iudicij. Amen. Coniuro † vos per tres pueros exiſtentes in camino ignis, ſcilicet Sidrac, Miſac,& Abdenago, per nomina Chriſti, per tremẽdum diẽ iudicij, per ineffabilẽ Deum, qui eſt Creator omniũ rerũ, per ſeptem cãdelabra, quæ in dextera Dei sũt, per quinque vulnera Chriſti, per clauos Chriſti, per ſudorem,& sãguinẽ Chriſti, per Angelos, Archãgelos, Thronos, Dominationes, Principatus,& poteſtates, Virtutes, Cherubim.& Seraphin, per mortem,& ſepulturã Chriſti vt ſtatim recedatis ab hac creatura Dei N. Coniuro vos

ſpiritus Dei rebelles per ſuffragia Prophetarum, per merita Apoſtolorum, per victoriā Martyrum, per fidem Cōfeſſorum, per caſtitatem Virginum, per interceſſionem omniū ſanctorum, & ſanctarum, atque electorum Dei, vt ſtatim recedatis ab hac creatura Dei N. Coniuro † vos ſpiritus, & vobis præcipio, potenter adiuro, & conſtanter exorcizo ac viriliter impero per circuncisionem, & ſanctum ieiunium Chriſti, per baptiſmum, & paſsionem Chriſti, per reſurrectionem & admirabilem aſcenſionem domini noſtri Ieſu Chriſti, per ſepulturam Chriſti, per panem quem fregit, & dedit diſcipulis ſuis in cœna dicens, Accipite, & manducate: Hoc eſt enim corpus meum. Et per vinum quod poſuit in calicem dicens: Accipite & bibite ex hoc omnes. Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamenti, qui pro vobis effundetur in remiſsionem peccatorum. Et per illum amorem, quo ardebat Virgo Maria in amore Ieſu Chriſti, & per dilectionem, quæ eſt inter Chriſtum, & Eccleſiam, vt ſtatim ab hac creatura Dei N. recedatis.

CONIVRATIO.

CONiuro † vos ſpiritus Dei rebelles, quibus data eſt poteſtas ſuper iſtud corpus, & ſuper omnia alia corpora per Pa † trem, & Filium, & ſpiritum † ſanctum, † & omnes ſanctos Apoſtolos Dei, Cardinales, Epiſcopos, Preſbyteros, Diaconos, Subdiaconos, Acolutos, Exorciſtas, Oſtiarios, & Lectores, & per magnum nomen Dei Hel † vt mihi reſpondeatis, & obediatis, & quæ præcipio diligēter adimpleatis, vt ſtatim recedatis ad hac creatura Dei N. alioquin in virtute, & per virtutem ſanctorum Dei nominum in ſtagnum ignis, & ſulphuris vos ęternaliter concremādos pręcipito, & cōdemno vſque in diem iudicij, vt ſtatim, & ſine mora tanquam deuicti, & fugati, auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti, & poteſtate ipſius recedatis ab hac creatura Dei N. ſine nocumento ſui, & omnium Chriſtianorum & faciatis taliter, vt poſsim ſcire veritatem, & eatis ad locum deſertum, vbi nullam creaturam deinceps moleſtare poſsitis, omni mora poſtpoſita, & hanc creaturam Dei, quam tanto tempore moleſtaſtis, amodo relinquatis in ſua priſtina ſanitate, & nunquam ipſam deinceps moleſtare valeatis. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † ſancti. Amē.

Explicit Exorciſmus quartus.

EXOR-

EXORCISMVS QVINTVS,

Aduerſus ſpiritus immundos.

Exorciſta indutus veſtibus ſacris pergat ad altare, vel ante aliquam imaginem, præmiſſa (vt ſæpius dictum eſt) ſacramentali confeſſione, corde humiliato, & firmo flexis genibus, ſeipſum ſignando, dicat.

IN nomine ſanctiſsimę, & indiuiduæ Trinitatis Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus†ſancti. Amen. Adiutorium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cœlum, & terram. ℣. Oſtende nobis domine miſericordiam tuam. ℟. Et ſalutare tuum da nobis. ℣ Adiuua nos Deus ſalutaris noſter. ℟. Et propter gloriam nominis tui domine libera nos. ℣. Nihil proficiet inimicus in nobis. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis. ℣. Fiat miſericordia tua domine ſuper nos. ℟. Quēadmodum ſperauimus in te. ℣. Exurge Chriſte adiuua nos. ℟. Et libera nos propter nomen tuum. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

DOmine Ieſu Chriſte, qui dediſti Apoſtolis tuis virtutem, & poteſtatem ſuper infirmos, & languores, vt infirmos curarent, mortuos ſuſcitarent, leproſos mundarēt, Dæmones eiicerent, confirma in me hanc gratiam, quamuis indignus, & miſer peccator ſim, & nō reſpicias ad innumerabilia peccata mea, ſed ſicut cōſueuiſti peccatorūm miſereri, & preces humiliū exaudire, propter magnā miſericordiam tuā, ita me nunc exaudire digneris, & ſicut exaudiſti

 latro-

latronem in cruce, ita me nunc exaudire digneris clamantem ad te, contra istum spiritum vexantem hunc famulum tuum N. vt in nomine sancto tuo terribili; ipsum expellere valeam. Qui cum patre, & spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Hic Exorcista surgens ab oratione dicat sequentia Euangelia.

¶ *In principio erat verbum, &c.* Quære sup. fol. 101.
In illo tempore: Recumbentibus vndecim discipulis, &c. Quære sup. fol. 219.

In illo tempore. Ductus est Iesus in desertum à spiritu vt tentaretur à Diabolo. Quære sup. fol. 120.

Postea dic infra scripta verba signando obsessum in fronte.

HEl † Heloym † Heloa † Eheye † Thetragramaton † Adonay † Sabaot † Messias † Sother † Emanuel † Hagios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Agla † Iehoua † Ya † Christus vincit † Christus regnat † Christus † imperat † Increatus pater † Increatus filius † Increatus Spiritus † Sanctus. Ecce crucem † domini, fugite partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda radix Dauid.

CONIVRATIO.

COniuro vos † spiritus Dei rebelles, qui hãc Dei creaturam N. occupare, & molestare vestra obstinata rebellione non cessatis per omnia supradicta & per omnia quibus in nomine Iesu cogi, vel constringi potestis, maximè per Pa†trem, per Fi†lium, & per Spiritũ † sanctum, qui residet in sublimi solio, & cuncta gubernat, & sua virtute, & sapientia disponit. Cõiuro † vos per potentissimum & fulgentissimũ nomen Dei Hel, & per ipsum Deũ, qui in excelso throno sedet: vnus in essentia, & trinus in personis, à quo omnia tã in esse, quàm in conseruari primordialiter dependent, tanquam a vero creatore, & conseruatore cunctorũ. Cõiuro † vos per omnem gloriam, & omnipotentiã

Diuinę

Diuinę maiestatis eius,& per quatuor animalia,quę in circuitu eius existunt,& per sedem Diuinæ maiestatis,& per septem candelabra aurea ante thronum Dei existentia, & per viginti quatuor Seniores in conspectu Dei sedentes, qui quotidie nō cessant clamare dicentes:Sanctus, Sāctus, Sanctus dominus Deus sabaoth,q; statim sine mora, sicut fluit cera à facie ignis, ita nunc fugiatis ab hac creatura Dei N.alioquin in virtute Dei patris, & Filij, & Spiritus sancti, auctoritate Domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi per omnia supradicta, sit Lucifer ille spiritus nefandissimus cum omnibus subditis suis, & cum omnibus furijs & pœnis infernalibus contra vos omni sua indignatione, & furia indignatus & vos statim per omnia supradicta in stagnū ignis,& sulphuris,& in profundū abyssi vsque in diē iudicij tanquā crudelis minister Dei omnibus infernalibus pœnis excruciet in secula seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

ITerū coniuro vos †spiritus supradictos Dei rebelles per hæc sanctissima nomina Dei Hel † Heloym † Heloa † Adonay†Saday†Lux†Thetragramaton† Alpha,& Omega,Messias†Sother†Emanuel †Sabaoth † Sapientia †Virtus† Via † Veritas † Vita †Hagios † Otheos † Yschiros † Athanatos † principium,& finis † & per omnia alia nomina Dei tam nota,quàm ignota, tam mortalibus creaturis,quàm immortalibus vos constringo, vt amodo nō cōprimatis,nec cōprimere possitis,nec lędatis,nec lędere possitis,nec molestare, neque vexare valeatis in aliquo etiam minime hunc famulū Dei N.sed protinus per omnia supra dicta ab eo fugiatis,sicut fugit fumus à facie vēti, & sicut fluit cera à facie ignis,sic subitò, & immediatè eo modo, & conditione,vt superius iniūxi recedatis. Et sicut per manus beati Iacobi Zebedęi, Philetus liberatus fuit à maleficiorum ligationibus Hermogenis, ita auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, vos supradictos nefandissimos,& abominabiles spiritus qui hāc creaturā Dei N.vexatis,& occupare,& molestare vestra obstinata rebellione nō cessatis,cōiuro,† contestor,& potenter exorcizo, ac vobis viriliter impero,cogo,cōstringo,fugo,& expello,

vos omnes ſpiritus ſupradictos Dei rebelles per omnem potentiam. Dei Pa†tris, per omnem ſapientiam Dei Fi†lij & per omnem virtutem Dei ſpiritus †ſancti, quia Chriſtus vincit†Chriſtus regnat†Chriſtus imperat†& vobis pręcipio, ꝙ immediatè, tanquam deuicti, & fugati auctoritate & poteſtate domini noſtri Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi ab hoc famulo Dei N. recedas, eo modo, & conditione, vt ſuperius iniunxi, & ad locum deſertum vbi nullã creaturam Dei deinceps moleſtare poſſitis pergatis: omni mora, & occaſione poſtpoſita, & hunc Dei famulum N. quem tãto moleſtatis, amodo relinquatis in ſua priſtina ſanitate, & nunquam ad ipſum redeatis, nec moleſtare valeatis. Alioquin per omnia ſupradicta ſtrictiſſimè, & potẽtiſſimè, auctoritate, & poteſtate dñi noſtri Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi ex nunc mãdo, & impero Lucifero, Beelzebub, ſatanę & omnibus furijs infernalibus, vt ſtatim, & ſine mora cõtra vos inſurgant, & in ſtagnum ignis, & ſulphuris, & in profundũ abyſſi æternaliter vos concremandos pręcipitẽt, atque indiſpenſabiliter ligent, vos omnibus pœnis ſimul nulla deficiente, & vos Dei, & ſanctorũ nominum eius rebelles crucient, & affligant vſque in diem iudicij. Amen.

CONIVRATIO.

COniuro †te Dęmon per illã venerandam annũciationem, quam fecit Angelus Gabriel virgini Mariæ dicens. Aue Maria gratia plena dominus tecũ. Et per illã humilẽ, atque prudentem reſponſionem dicentem Angelo: Ecce ancilla dñi, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Et per illam reuerentiam quã fecit ſanctus Ioannes Baptiſta domino noſtro Ieſu Chriſto, dũ ambo eſſent in corpore matrum. Et per natiuitatem eiuſdem Dñi noſtri Ieſu Chriſti, & per pannos, quibus fuit inuolutus, & per aquam in qua primo baptizatus fuit, & per miracula, quæ apparuerunt quando Chriſtus natus fuit, & per annunciationem, quam fecit Angelus Dei, paſtoribus dicẽs: Annũcio vobis gaudiũ magnum, quia natus eſt hodie Saluator mundi. Per circũciſionem Chriſti, per oblationem virginis Mariæ, quando obtulit eum in templo, & per reuerentiam, quam fecit ei Simeõ quãdo dixit: Nunc dimittis ſeruum tuum domine

totum: & per disputationem Iesu Christi, & per sanctũ Baptismum eius quando Ioãnes eum Baptizauit in Iordano flumine, & per columbam, quæ tulit spiritum sanctum super caput eius, & per vocem mirabilem Dei viui, dicentẽ: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, vt statim recedatis ab hac creatura Dei N. & per hæc nomina Christi Hagios† Sother †Messias †Sabaoth †Emanuel† Adonay† Otheos† Athanatos† Thetragramaton† Iesus Christus† Heloym† Homousion† Saluator† Alpha, & † Omega† Primogenitus Principium, & finis† Via† Veritas †Vita† Virtus† Paracletus† Sapientia† Mediator† Agnus† Ouis† Leo† Os† Verbum† Imago† Lux† Gloria† Sol† Splẽdor† Panis †Fons† Ianua† Sponsus† Pastor† Sacerdos† Propheta† Sanctus† Omnipotens† Misericors †Deus immortalis† Rex Pacificus† Oriens† Charitas† Mons† Æternus† Creator† Redemptor† Vitis † Substantia, †Bonitas† Summum bonum† Spes† Fides† Honor † Spiritus † Ischiros † Flos† Filius† Primus, †& nouissimus. Defende ergo Domine Deus famulum tuum N. à Diabolo, & à spiritibus omnibus eum vexantibus die, noctuque, & omni hora diei, & noctis per tua sanctissima nomina, & per tuam misericordiam præsta quæso, Fili Dei viui miserere nobis, & famulo tuo N. vexato à Diabolo, & à spiritibus immundis, qui dixisti: Petite, & dabitur vobis pulsate, & aperietur, quærite, & inuenietis, nunc peto, pulso, & quæro. Et sicut promisisti in tuo nomine, ita fiat tua amplissima potentia, virtute, & misericordia. Amen.

CONIVRATIO.

COniuro † vos omnes spiritus, qui infestatis hanc creaturam Dei N cuiuscunque nominis sitis, & omnes vobis fauentes cuiuscunque præsidentiæ sint, vt minister domini nostri Iesu Christi habens plenam auctoritatem, libertatẽ, & potentiã, & vobis omnibus nunc strictissimè iniungo, mando, & impero per hæc Dei nomina sanctissima Hel† Heloym† Adonay† Saday† Ya† Iehoua † Agla† Emanuel † Hagios †Otheos † Ischyros †Athanatos † Alpha & Omega † Sanctus, Sanctus, Sanctus dominus Deus Sabaoth, Pater verbum, & Spiritus sanctus, Sãctissima Trinitas, vnus Deus Creator omnium, ꝙ statim immediatè

mediatè, remota omni causa, vos omnes spiritus hanc Dei imaginem infectantes, & vexantes, & in ea habitantes, de quocunq; loco vbicunq; latitatis recedatis, & superius ad linguā ascēdatis, nō recessuri, sine mea licētia, & loquamini mecum veritatē de omni illo, quod vos interrogare voluero apertè, & clarè, sic quòd vos intelligā benè, & ex nūc vobis impero per omnia, quę vos cogere, ligare, & affligere possunt, vt narretis mihi causam, quare super hanc creaturam Dei N. venistis, & quare eā infestatis, deinceps obediendo mādatis meis omnibus. Alioquin per omnia supra dicta, vos omnes spiritus, qui hanc Dei creaturam N. inuasistis, in profundum abyssi proiicio, & ibidem vos potenter ligo, & religo indissolubiliter vsque ad vltimum diem iudicij indispēsabiliter, auctoritate Domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi dicentis: Signa autem eos, qui in me credunt hæc sequentur. In nomine meo Dæmonia eiiciēt, linguis loquentur nouis, serpētes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & benè habebunt. Et sicut ipsemet Deus Verbū caro factum est, homo natus ex virgine Maria, & habitauit in mundo, verus Deus, & verus homo, vna persona prædicās Euangelium salutis æternæ, sanans infirmos, & dimittens peccata, suscitās mortuos, ita per omnia supradicta ego, vt Minister Dei Patris, & † Filij, & Spiritus sancti vos coniuro † adiuro, cogo, & viriliter constringo, vobis omnibus strictissimè impero, & mando, quòd in omnibus mihi obediatis verè & sine mora nunc, & semper. Amen.

Mandatum vt Dæmones ad linguam ascendant.

Exorcismus ligat Dæmones in abysso.

Hic interroga de omnibus concernentibus ad Dæmonis expulsionem, & liberationem obsessi.

CONIVRATIO.

Coniuro te † Dæmon per illū, cuius natiuitatem Angelus Mariæ virgini annūciauit, quiq; pro nobis peccatoribus descendit de cœlis, & incarnatus est de Spiritu sancto, nascens ex Maria virgine, & homo factus est. Coniuro te † Dęmō per eundē, qui vilibus indumētis indutus, in præsepio iacere voluit, qui infantiles necessitates sustinēs vberibus virgineis lactatus fuit, pastoribusq; nūciatus fuit, quiq; vt legem impleret circumcidi voluit. Cōiuro te † Dæmon per eundemmet, qui Magis (stella præuia) manifestum se fecit, in temploq; pręsentatus in vlnis Simeonis ex

nis excipi voluit,& in Ægyptum fugit.Cõiuro te † Dęmõ per eundẽ,qui inuentus in templo in medio Doctorũ fuit, & qui à Ioanne baptizari voluit, in deserto quadraginta dieb.& quadraginta noctib.ieiunauit,& à Diabolo tentari voluit.Coniuro te † Dæmon per eundem, qui vocatus ad nuptias aquã cõuertit in vinum, quiq; cæcos illuminauit, surdos fecit audire,claudos ambulare,& qui infirmos propria virtute,& potestate sanauit.Cõiuro te † Dæmon per illũ, qui Dæmones è corporibus obsessi expulit:qui leprosos mundauit,mortuos suscitauit, cæco nato lumen restituit,super aquas siccis pedibus ambulauit.Cõiuro te †Dęmon per eundẽ,qui in monte Thabor corã discipulis suis transfiguratus est:& qui Cananæam pro filia sua rogantẽ exaudiuit:mulierẽq; deprehensam in adulterio lacrymantem nõ despexit.Coniuro te † Dæmon per eundẽ,qui publicanum ad pœnitentiã vocauit: Petrum lachrymantem suscepit,quiq; ex itinere fatigatus corpus suũ fame, & siti afflixit, & cõpatiendo nostris calamitatibus lachrymatus est.Cõiuro te † Dæmon per eundẽ,qui Dæmoniacum, & potator vini appellari voluit,qui indigentiam paupertatis sustinuit,quiq; cũ Maria,& Martha ad monumentũ Lazari defuncti plorauit, Lazarumq; ipsum quatriduanũ fœtẽtem è monumento excitauit:quiq; præuidens desolationẽ Hierusalem fleuit.Coniuro te † Dæmõ per eundẽ,qui dignatus est pedes discipulorũ suorũ lauare : & qui in cœna panẽ,& vinũ suis sanctissimis verbis in corpus, & sanguinem suũ conuertit:& appropinquante termino suæ passionis,vsq; ad sudorẽ sanguineũ ad Patrẽ orauit:& à Iuda suo discipulo tradi, & osculari voluit. Coniuro te † Dæmon per eundemmet,qui ab impijs derisus, & vinculis ligatus, & ad Pontifices ductus;in concilio Iudæorũ accusatus,pugnis,& alapis in faciẽ demũ cædi voluit.Cõiuro te † Dæmon per eundẽ qui sputis,& opprobrijs affectus,facie velari,colaphis cædi, palmis percuti, & varijs iniurijs blasphemari,ad columnã nudus ligari,& pro nobis vsq; ad sanguinem verberari voluit.Coniuro te † Dęmon per eundẽ, qui à Pilato traditus fuit militibus;& ab eis veste purpurea indutus,spinis coronatus,arundine percussus,& genuflexionibus subsannatus fuit.Cõiuro te † Dæmõ per eundem,qui Rex Iudæorum iustè nominatus,à Pilato iniustè iudi

Indigens vocatur potator.

iudicatus,& eius iussu flagellatus fuit:veste purpurea exutus:ligno crucis oneratus, & cũ latronibus deputatus.Cõiuro te † Dęmon per eundem qui vestibus proprijs coram omnibus exutus in cruce eleuatus:brachijs extẽsis, durissimis clauis in ea affixus,à prætereuntibus ab ipsis summis Pontificibus blasphematus fuit.Coniuro te † Dæmon per eundẽ,cuius labia dulcissima,& melliflua aruerunt:faciẽq; illam suã speciosam verberibus affectã,vt leprosam ostendit, quique pro suis crucifixoribus patrem exorauit, latronẽ in cruce exaudiuit, Matrem propriam Ioãni commendauit.Coniuro te † Dæmon per eundem, qui sitiens felle, & aceto potatus fuit,quique ad patrẽ suũ magna voce clamans.In manus tuas cõmendo Spiritũ meũ, dixit, qui venerandũ illud caput suũ inclinans spiritũ emisit.Cõiuro te † Dęmon per eundémmet,qui pretioso sanguine suo totũ mundum redemit,quiq; lancea in latere suo perfossus fuerat,ex quo sanguis, & aqua exiuit.Coniuro te † Dæmon per eundem,qui de cruce vespere fuit depositus,quique in monumento nouo sepultus,maxima cum virtute ad inferos descẽdens portas æreas confregit,& potentia sua Diabolũ vicit, & infernum expoliauit, Coniuro te † Dæmon per eundẽ qui tertia die resurgẽs à mortuis, Mariæ Magdalenæ,& discipulis suis apparuit,& eis Spiritum sanctum infudit,die verò quadragesima, Illis videntibus,in cœlum ascẽdit, & post quinquagesimũ diem Spiritum sanctũ Paracletũ,in linguis igneis super illos misit,& per eundẽ qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & te maledicte Diabole,& seculum per ignẽ,vt statim exeas,& recedas ab hoc famulo Dei N.cũ omnibus iniquitatibus, maleficijs, incantationibus,ligaturis,& facturis tuis,nũquam ad eum rediturus. Nec te lateat maledicte Satana, nec te lateat creatura damnata, & reprobata, & maledicta à Deo in æternũ propter nequitiã tuã, nec te lateat spiritus immunde vbicunque latitas in corpore istius creaturæ Dei N.imminere tibi diem iudicij sempiterni, diemq; qui venturus est velut clibanus ardens, in quo tibi, & omnib. Angelis tuis apostaticis,æternus superueniet interitus.Et ideo pro tua nequitia damnate, atque damnande da honorẽ Deo † viuo, & vero, da honorẽ Iesu † Christo Deo, & Saluatori nostro, da honorem Spiritui † sancto paracleto in cuius

nomine,

nomine, atque virtute ego præcipio tibi immũde ſpiritus vbicunque latitas in corpore iſtius N. vt exeas, & recedas ab eo, & nunquam de cętero ad ipſum accedas, quia iſtum Deus, & dominus noſter Ieſus Chriſtus ad ſuam ſanctam gratiam, & benedictionẽ, fontemq; baptiſmatis, dono ſuæ gratię vocare dignatus eſt, vt fieret eius templũ per aquam regenerationis, & remiſſionem omniũ peccatorum, & per nomen, & virtutem eiuſdem Dei, & domini noſtri Ieſu Chriſti. Qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, &c.

CONIVRATIO.

VRgeat ergo te dominus noſter Ieſus Chriſtus Dei filius, vrgeãt te Angeli Dei, vrgeãt te Archangeli, vrgeãt te Patriarchę, & Prophetę, vrgeãt te Apoſtoli & Euãgeliſtæ, vrgeãt te Martyres, vrgeant te Confeſſores, vrgeãt te virgines, vrgeant te omnes ſancti & electi Dei, deficiãt ergo omnes artes, & inſidiæ tuæ in dies, & omnibus horis. Reddite ergo ô rebelles Dei fortitudinẽ, reddite animę ſanitatẽ, nõ tentetis, nec morti tradatis: nõ in eſca, nõ in potu, nõ in locis vbi habitat, non ſuperueniatis vigilanti, nec dormienti, nec ei noceatis, neq; vocẽ ſuffocetis, nec impediatis quærentẽ vitã æternã. Recedite ergo per nomen æterni Dei à capite, à capillis, à vertice, à fronte, ab oculis, à lingua, à ſublingua, ab auribus, à naribus, à collo, maxillis, à dẽtibus, à gutture, à gingiuis, ab ore, à palato, à cerebro, à pãniculis cerebri, à cilijs, à ſupercilijs, à pillis, à pedibus, à tibijs, à genibus, à cruribus, à partibus verecundis, à renibus, à lateribus, ab inteſtinis ſuperioribus & inferioribus, à femore, à ventre, à ſtomaco, à corde, à ſpatulis, ab humeris, à pectore, ab vberibus, à brachijs, à manibus, ab vnguibus, ab oſſibus, à neruis, à venis, à medullis, à pulmone, à compaginibus membrorũ ſuorũ, de omnibus iuncturis, & à toto corpore & ab omnibus partibus corporis, & de veſtimentis eius intus, & foris, & de tota carne, de tota pelle, vbicunque latitatis, & latere poſſitis, ſeparate vos ab hac creatura Dei N. & ſicut ſeparauit dominus Deus cœlum à terra, lucem à tenebris, veritatem à mendacio, bonum à malo, ſic ſitis ſeparati ab iſta creatura Dei N. immundiſſimi ſpiritus nunc, & ſemper, per eum qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Explicit Exorciſmus quintus.

EXOR

EXORCISMVS SEXTVS,

Potentiſſimus, terribilis, & mirabilis efficaciæ ad effugandos ſpiritus immundos de obſeſſis corporibus, cuius practica propriè ſpectat ad Sacerdotes.

Exorciſta pugnaturus aduerſus Dæmonem, ſeruato ordine præſcripto in primo Exorciſmo, flexis genibus deuotè dicat Pſalmum.

Miſerere mei Deus, ſecundùm magnam miſericordiam tuam, &c. Et Antiphonam. Ne reminiſcaris Domine delicta noſtra, vel parentum noſtrorum, neque vindictam ſumas de peccatis noſtris. Kyrie eleyſon. Chriſte eleyſon. Kyrie eleyſon. Pater noſter. *totum*. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

O Altiſſime Conditor, qui omnia ſimul creaſti ex nihilo; qui diuidens cœlum, & terram, etiam mari terminum poſuiſti, quem nemo præterire poteſt, qui ex elementis creaturas condidiſti, & vnicuique propriam virtutem dare voluiſti. Supplico ergo clementiam tuam ego peccator nomini tuo conſignatus, & vnda baptiſmatis regeneratus, quòd ſicut ſanctis Apoſtolis tuis dediſti

ſti poteſtatem ſuper malignos ſpiritus, & virtutes eorum, ipſóſque fugandi à corporibus hominum, ita nunc tua ſanĉta clementia, mihi licet indigno famulo tuo N. præſtare digneris dono tuæ gratiæ, virtutem fugãdi iſtos malignos ſpiritus ab hac creatura tua N. virtute, & inuocatione tui ſanĉtiſſimi nominis. Per Chriſtum dominum noſtrũ. Amẽ.

Oratio.

O Summa maieſtas & ineffabilis eſſentia, atque Diuina ſapientia Deitatis, Alpha & Omega, carens principio & fine, verbum ſine tempore, cui omnia poſſibilia ſunt. O ineffabilis & admirãda Deitas, ô ſumma poteſtas, ô virtus altiſſima, ô cœleſtium rerum mundi creator, qui ſedes in excelſo throno, cœlorum altitudinem, & abyſſos intueris, & omnia ante te præſentia exiſtunt, illumina nunc & ſemper, & ſana dono tuæ gratiæ, & ſalutis hanc creaturam tuã N. quam ad imaginem tuam formaſti, & libera eam ab omnibus laqueis malignorum ſpirituum, quibus quotidie alligatur, & ab omni infeſtatione, & moleſtia ipſorum, quibus torquetur ſicut liberaſti Dauid de gladio maligno, & Ionã de ventre ceti, & Danielem de lacu leonum, & tres pueros de camino ignis ardentis, & Petrum de manu Herodis, & de omni expeĉtatione plebis Iudæorum. Sic domine Ieſu Chriſte vnà cum Patre, & Spiritu ſanĉto, tua clementia immenſa, & precibus beatiſſimæ virginis Mariæ matris tuæ, & omnium ſanĉtorũ, & ſanĉtarum tuarum liberare digneris hanc creaturam tuam N. ſanguine tuo redemptam, & vnda baptiſmatis regeneratam ab omni vexatione malorum ſpirituum, libera nunc eam tua ſanĉta virtute, & inuocatione, & da ei nunc, & ſemper perfeĉtam fidem ſpiritus liberationis, & timorem tui, & amorem, quibus tibi ſemper ſeruiat, & abrenũciet Satanę, & omnib. malignis ſpiritibus, & tua ſanĉta medicina reducatur ad priſtinum ſanitatis ſtatum, Per te qui in Trinitate perfeĉta viuis, & regnas in ſecula ſeculorum. Amen.

Oratio.

DOmine Deus ſanĉte Pater omnipotens, qui es Alpha & Omega, hoc eſt principiũ, & finis, abſq; principio,

& fine,& quo viuens homo cognoſcit. Rex ſumme & Imperator excellẽs,qui Deus es,Rex regũ, & dominus dominantiũ,qui es pius,& miſericors,clemẽs,benignus, glorioſus,& mirabilis in tuis ſanctis,mundum tenens manu tua, & omne quod creatum eſt poteſtate tua conſeruans, qui cœlorũ contines firmamẽtũ,qui thronos, & abyſſos intueris,qui montes ponderas,terrámque palmo concludis, qui feciſti ſpiritus Angelos tuos, & miniſtros flammam ignis, qui producis ventos de theſauris tuis,qui percuſſiſti primo genita Ægypti ab homine vſque ad pecus, qui diuiſiſti lucem à tenebris;qui feciſti luminaria magna,Solem, & Lunam Deus totius miſericordiæ. Ego quidem N. creatura tua ſanguine filij tui redempta, & vnda baptiſmatis regenerata, & ſeruus tuus quamuis indignus,& peccator miſer ſim,& inſufficiens mei fragilitate, & defectu virtutis ad te recurro confidenter velut ad tutum portum, & refugium ſingulare, te Deum meum,& dominum reuerenter,& miſericorditer peto, & te humiliter ſupplico quantum ſcio, & valeo,vt nunc digneris me eſſe in tuo ſancto ſeruitio,& myſterio huius artis,virtute omnium tuorum verborum, nec tribuas mihi peccatori ſecundùm peccata mea,ſecundùm quod ſum aggrauatus, & inuolutus mea temeritate, ſed tu clemens,pius & miſericors, propitius, & benignus adeſto mihi miſerrimo peccatori,& miſerere mei.Miſerere mei domine,cum plus ſit tua miſericordia, quàm omnia peccata,& ſcelera mea,quæ commiſi à die,& hora natiuitatis meæ vſque in diem,& horam præſentem, quam exprimere non poſſum,quare digneris me exaudire nunc,& ſemper,ſicut dignatus es exaudire tres pueros in camino ignis ardentis, & ſicut dignatus es exaudire Ionam Prophetam in ventre ceti,Petrum Apoſtolum ligatũ in carcere, & Mariam Magdalenam tibi veniam petentem de ſuis peccatis, & ſicut dignatus es exaudire publicanum in templo, & ſicut exaudiſti preces matris tuæ ad nuptias:Latronẽ in cruce:Catherinã in tormento rotarum: ſic tu dulciſſime pater me exaudire digneris,& oſtende nunc potentiam, & miſericordiam,tuã quã confidenter imploro: & miſericorditer cõcede mihi indiguo peccatori ſeruo tuo donũ gratiæ tuæ hoc,quod nunc à te peto cum cordis deſiderio, qui dixiſti Petite,& accipietis,&c.Et alibi, Qui venit ad me nõ eijciã

foras

foras. Vnde nunc à te quæro, vt in virtute tua, & dono gratiæ tuæ mihi peccatori seruo tuo indigno virtutem, & gratiam hanc misericorditer prębeas:& vt hoc spiritus nefandissimos existentes in hac creatura tua N. exeant ab omnibus partibus intus, & foris,audito nomine, & verbis tuis sanctissimis:expellereque valeam eos sine vlla contradictione,& rebellione in profundum abyssi, non rediturus amplius,sine læsione huius corporis,& nocumento omniū Christianorum relinquentes ipsam in sua pristina sanitate & exeant cum signo euidenti. Quod donum gratiæ tuę cō cedatur mihi à te benignissime Iesu, qui solus cum Patre & Spiritu sancto verus Deus,& Creator es.Et ego ne vitiū ingratitudinis incurrere videar,te laudo,te adoro,te benedico,teque glorifico,necnon deuotissimè nunc,& in perpetuum seruiam.Per infinita secula seculorum.Amen.

Hic Exorcista surgat ab oratione & dicat sequens Euangelium.

¶ Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

IN illo tempore. Conuocatis Iesus duodecim Apostolis dedit illis potestatem,& virtutē super omnia Dęmonia. & vt languores curarent. Et misit illos prædicare regnum Dei & sanare infirmos Et ait ad illos. Nihil tuleritis in via neque virgam,neque perā,neque pecuniā, neque duas tunicas habeatis.Et in quācunque domū intraueritis ibi manete,& inde ne exeatis. Et quicunque non receperint vos, exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedum vestrorū excutite in testimonium supra illos.Egressi autē circūibant p castella euāgelizātes,& curantes vbiq;.Laus tibi Christe.

Oratio.

OMnipotēs sempiterne Deus,qui in principio ex nihilo cūcta creasti,cœlū & terrā,mare, & omnia quę in eis sunt,qui nihil odisti eorū quæ fecisti,qui inquiris virtutes, & vitia fugas,ita fugare digneris hunc malignum spiritum circa hanc creaturam tuam N.existentem, quia vere credit in te & in filium tuum verum liberatorem dominum

Pro alio credere in Christũ. nostrum Iesum Christum, & in Spiritum sanctum à patre & filio procedentem, & ego etiam pro ipsa credo in te, & in filium tuum verum liberatorem dominum nostrum Iesum Christum, & in Spiritum sanctum à patre, & filio procedentem. Amen.

Hic Exorcista alta voce, forti animo, & cum magna audacia inuehendo contra spiritum obsidentem, dicat.

CONIVRATIO.

AVdi immundissime spiritus intellectualiter, exorcizo te per Deum Pa † trem, per Deum Fi † lium, per Deum Spiritum † sanctum. Admoneo te, & tibi præcipio nefandissime spiritus, qui stas, & habitas in isto corpore, vel circa hoc corpus, per Deum omnipotentem creatorem cœli, & terræ, & per illam potentiam, quæ de cœlo præcipitauit ob superbiam tuam, & per virtutem, & in virtute sanctorum nominum Dei, vt diuinis verbis, & nominibus sanctis, & omnibus verbis à me prolatis, & alijs hîc existentibus: neç nõ mãdatis omnibus sine rebellione, & contradictione festinãter obedias & cũ effectu. Exurgat Deus, & dissipetur inimici eius, & fugiãt, q oderũt eũ à facie eius. Sicut deficit fumus deficias Spiritus maligne, q habitas in hac creatura Dei N. vel circa, declina te ab hoc famulo Dei N. spirit⁹ nequissime, & ipse scrutabitur mãdata Dei sui. Irruat super te formido, & pauor ĩ magnitudine brachij nominis Dei. Fiãt viæ tuæ tenebræ, & lubricũ, & Angeli Dei scilicet Michael Gabriel, Raphael & omnes alij Angeli Dei persequantur, & expellãt te spiritus maledicte de hoc famulo Dei N. sic quòd ad eum nunquam redire valeas, & sit tibi interdictus deinceps, & omnibus spiritibus immundis. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen. Deus Pater tibi imperet, Deus filius te cogat, Deus spiritus sanctus, & tota Trinitas simul tibi præcipiat, qui habitas in hac creatura Dei N vel circa. Et ego tibi pręcipio spiritus nequissime per hęc eius gloriosissima nomina scilicet Alpha & Omega, Agla, Saday, Adonay, Agios, Otheos, Yschiros, Athanatos, Sabaoth, Deus, Increatus Pater, Filius & Spiritus Sanctus, ꝙ

proti

protinus absque læsione alicuius creaturæ viuentis, ab hoc famulo Dei N. recedas tu maledicte Diabole, & eum sanũ, vt prius inuenisti sine mora ipsum dimittas, & ad eũ redire nõ valeas, nec alter. Christus regnat † Christus vincit † Christus imperat † tibi spiritui immundo, qui in corpore istius viri habitas. Et ego tibi impero nequissime Diabole per eius sanctissima nomina Thetragramaton, Hel, Emanuel, Heloym, Paracletus, Deus, Immensus Pater, & Filius, & spiritussanctus quòd festinãter audito verbo de famulo Dei N. recedas, non obstantibus quibuscũque ligaminibus, quibus teneris hîc, & nullam sibi læsionem inferas: sed eum sanum dimittas, vt quãdo ad eum tu nequissime intrasti. Nec ad eum redire valeas, vel alter. Et auctoritate domini nostri Iesu Christi te N. ab isto spiritu immundo absoluo: & omnia vincula, & ligamina cuiuscunque conditionis, potentiæ & virtutis existant, quibus spiritus iste tenetur isto corpore dissoluantur, & confringantur per virtutem domini nostri Iesu Christi. Amen. Et sit deinceps tibi maledicte spiritus interdicta omnis via à Deo patre omnipotente, & à domino meo Iesu Christo, necnon omnibus malignis spiritibus, cuiuscunque virtutis, potentię, & cõditionis existant. Per ipsum † & cum ipso † & in ipso † Deo, & per hęc eius veneranda nomina Athanatos, Sother, Deus, Æternus, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, auctoritate domini nostri Iesu Christi per omnia quæ dixi, & sum dicturus. tibi pręcipio vilissime, rebelle, neqssime, nefandissime, spurcissime, & immundissime spiritus, à Deo maledicte, & à virgine purissima Maria, & ab omnib. sanctis Angelis, & Archãgelis, Thronis, & Dominationibus, Principatibus, & Potestatibus, & Virtutibus, Cherubin, & Seraphin, à Patriarchis & Prophetis, à Martyribus, Confessoribus, & virginibus, & ab omnibus sanctis, & à cœlorũ virtutibus gloriosis, vt in profũdissimo inferni loco sis deuinctus, relegatus, & submersus, & ab omnibus Dæmonibus acrius cruciatus nũc, & in æternũ diuino imperio. Amen. Et maledictio Dei patris omnipotentis, & Filij, & spiritus sancti, & ira, & indignatio omniũ Angelorũ, Archangelorum, Thronorum, &c. & omnium sanctorum, & sanctarum Dei, & totius curiæ cœlestis, & omnium creaturarũ, statim sine mora cum furore maximo descẽdat super Luciferum, Beelzebub, Sathã, &

Incitantur Dæmones cõtra Dæmones.

super omnes principes Dæmoniorum, & non sit qui eis obediat, nec illos timeat, nec veneretur, sed omnes Dęmones contra illos statim irruat per virtutē, & in virtute omnium nominum omnipotentis Dei, si tibi nequissime spiritus in subsidium venerint deinceps, & sit omnis potentia tua, & virtus confracta per virtutem magni, & omnipotētis domini Dei, sic, & taliter, ꝙ non valeas deinceps habitare in isto corpore, nō sit, qui tibi subsidium aliquod prębeat, sed omnes spiritus in quocunque loco existētes, sint deinceps cōtra te maledicte Spiritus, verbis, & nominibus diuinis rebelles, descendantq; magni Angeli Dei in prælio potentes, sanctus Michael, sanctus Gabriel, & sanctus Raphael, & omnes superius nominati, qui, sicut diuino iussu omnes Dei rebelles de cœlorum sedibus gloriosis viriliter vsque ad exula loca deiecerunt, ita te expellant statim ab hac creatura Dei N. sine læsione ipsius, & omnium Christianorum nocumento, & terrore, & vsque ad inferni inferiorem locum potentissimè te prosternant, inde nullatenus exiturum, omnium dæmoniorum superiorem coniurantes contra te, æternaliter in centuplo acrius solito te cruciaturum, per eum, qui diem statuit, & per omnia sanctissima eius opera, & omnes virtutes, & nomina. Amen.

CONIVRATIO AERIS.

COniuro te † aër per Deum patrem omnipotentem, & filium eius vnicum dominum nostrum, & spiritum sanctum paracletum, & per virginem Mariam matrē domini nostri Iesu Christi intemeratam, & incorruptam, & per illum, cui obedisti, quando imperauit ventis, & mari, & facta fuit tranquillitas magna, & per Angelos, & Archangelos, Thronos, & Dominationes, Principatus, Potestates, & Virtutes, Cherubin, & Seraphin, qui volarunt per te cantantes nato Christo. Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: & per omnes sanctos, & sanctas Dei, & per totam curiam cœlestem, & per omnia merita & orationes omnium sanctorum Dei, & totius curiæ cœlestis, quæ quotidie fiunt ad dominum nostrum Iesum Christum filium Dei natum ex Maria Virgine: vt tu aër non habeas potestatem continendi aliquo loco istū spiritum

Coniuratur aër, ne recipiat malignū spiritum.

tum maledictum, nequissimum, & nefandissimũ, nec omnes fauentes sibi, sed ipsum à te reiicias, & omnes sibi fauentes, sicut beata virgo Maria respuit omnem peccati labem. Amen.

ITerum coniuro te † & omnia, quę in te, & de te viuunt, & in te manent per Deum patrem omnipotentẽ Creatorem cœli, & terræ, & per sanctam Mariam matrẽ domini nostri Iesu Christi ††. Et per sanctum Ioannem Baptistã, & per omnes Angelos, & Archangelos, Thronos, &c. & per omnes Patriarchas, & Prophetas, per omnes Apostolos, & Euangelistas Dei, & per omnes discipulos domini nostri Iesu Christi, & per omnes sanctos Martyres, Pontifices, & Cõfessores, Doctoresq; Dei, Monachos, & Eremitas, & per omnes sanctos Sacerdotes, & Leuitas Dei, & per omnes sanctas virgines Dei, & per totam cœlestem curiã, & omnes sanctas orationes, & deprecationes, quæ in ipsa fiunt quotidie, & per sanctum sacrificium, ꝙ quotidie celebratur per totum orbem ad Dominum nostrum Iesum Christũ, & per omnia illa, quibus in nomine Iesu Christi cõiurari, & constringi potestis, vt hunc spiritum nequissimum, & rebellem Dei retinere non valeatis, nec fauentes sibi: Per eum qui venturus est iudicare viuos, &c.

CONIVRATIO TERRÆ.

COniuro te † terra per Deum trinum, & vnum & Iesum Christum Dominum nostrum, qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Maria virgine, & homo factus est & pro nobis crucifixus, & in te sepultus, quem cognouisti, & cognoscẽdo tremuisti, & per sepulchrũ eius gloriosum quod in te editum est, & per totam cœlestem curiam Dei altissimi, magni, & terribilis, & per omnes orationes & deprecationes, quæ ibi quotidie fiũt, ꝙ retinere nullo modo valeas istum malignum spiritum, nec fauentes sibi, sed statim, & sine mora, nõ obstãtibus quibuscũque ligationibus, qb⁹ tenetur in isto vase, à te recedat sine molestia, & nocumẽto istius creaturę Dei N. & omniũ Christianorũ: O terra, absorbe Diabolũ istũ Dei rebellem statim, & festinanter audito verbo, sicut absorbuisti Dathã, & Abyrõ: & per potentiã omnipotẽtis Dei Creatoris tui qui in te humane

Coniuratur terra per sepulchrum Christi.

Terra coniuratur vt absorbeat Diabolum.

habitare non dedignatus est, & sicut cete eiecit Ionam de ventre suo,& non retinuit,ita nō retineas,nec retinere valeas hunc malignum spiritum, nec fauentes sibi cuiuscunque conditionis,& virtutis existant,nisi in loco turpissimo tui.i. in inferno inferiori, & ibi sine fine permaneat cum omnibus sibi fauentibus. Amen.O terra sicut belua marina deglutiuit Ionam Prophetam,& retinere non valuit,ita tu per nomen, virtutem & auctoritatem domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & per hoc signum sanctę Crucis† retinere non valeas hunc nequissimum spiritum, sed ipsum deglutias,& absorbeas statim audito verbo, vt potenter mittatur in infernum inferiorem, ibi perpetuò cruciandus in cētuplo, & acrius solito vsque in diē iudicij extremi, nunquā exiturus. Amen. Iterum cōiuro omnia, quæ in te sunt,& stāt, & in te,& de te viuunt terra per dominū nostrum Iesum Christum Dei filium;&per gloriosam Virginem eius matrem,per sanctum Ioannem Baptistam,&c.

Infernus est locus turpissimus terræ.

Vt supra,ad hoc signum,††Postea sic sequere.

Et per sepulchra,& omnia corpora omnium sanctorum,& sanctarum Dei,quæ in te locata sunt,& erunt.Et per vestigia pedum Christi, & omnium sanctorum discipulorum, quòd protinus dimittatis hunc nequissimum spiritum, & omnes fauentes sibi,vt in infernum inferiorem redigatur, & nullatenus eum retinere valeatis,nec ipse vobiscum,nec in vobis morari possit, sed fugiat sicut puluis ante faciem venti,cum omnibus sibi fauentibus. Amen.

CONIVRATIO AQVÆ.

COniuro te†aqua vbicunque sis magna,vel parua, per Iesum Christum Dei filium, cui te calcabilis suis pedibus præbuisti,verbisque eius semper obedisti, & per virgam Moysis, ad cuius ictum populo Dei cessisti, & per sanctissimum sudorem Christi,& per aquam, quæ exiuit de eius latere à Longino percusso, & per sanctum Baptisma,quod de te fecit, & per sanctam Mariam matrem domini nostri Iesu Christi,& per omnes Angelos, & Archāgelos,Thronos,&c. Et per omnes sanctos Patriarchas, & Prophetas,Apostolos,Euāgelistas & omnes sanctos Innocentes,Martyres,Cōfessores,Doctores, & Eremitas Dei & per

per totam cœleſtem curiam,& per omnes orationes,& deprecationes, quæ quotidie fiunt in cœleſti curia ad dominum Deum, ꝙ retinere non valeas hunc nequiſsimum ſpiritum,nec fauentes ei,ſed ipſe,& omnes ſibi fauentes,de te feſtinanter expellantur cum furore, & impetu magno , ſicut Chriſtus expulit ſeptem Dæmonia de corpore Mariæ Magdalenæ, vt ad infernum dirigatur in locum inferiorē, vbi maneat in perpetuū,& ſit cruciatus acrius ſolito. Amē. Iterum cōiuro † te,&omnia quæ in te ſunt,& in te, & de te viuunt † per Deum viuum † per Deum verum † per Deum altiſsimum † per Sanctum nomen Agla, per Sanctum nomen Adonay,& per Sanctam Mariam Virginē glorioſam, & per Sanctos Angelos,Archangelos,Thronos,&c. ꝙ nullatenus retinere,nec continere valeatis hunc nequiſsimum ſpiritum,nec ei fauentes,ſed ipſe feſtinanter expellatur,ſicut Chriſtus expulit ſeptem Dæmonia de corpore Mariæ Magdalenæ,vt ipſe , & omnes fauentes ſibi dirigantur in locum inferiorem , vbi ipſe cum omnibus fauentibus ſibi maneat in perpetuum & ſit cruciatus acrius ſolito. Amen.

CONIVRATIO IGNIS.

Coniuro te † ignis vbicunque ſis,& permanes per dominum Deum patrem omnipotentem , qui apparuit Moyſi in ſpecie ignis,& qui liberauit tres pueros de camino ignis ardentis,& per omnia ſancta holocauſta, quæ in te facta fuerunt in laudem Dei omnipotentis,& per omnes Angelos,& Archangelos,&c. quòd nullatenus hunc ſpiritum retinere valeas,nec ei fauentes,ſed ad ignem immenſæ flammæ,& diræ,id eſt,in inferno inferiori , audito verbo feſtinanter dirigatur ſine mora,& omnes ei fauentes,& exinde nullatenus exeat vſque in diem iudicij,& in perpetuum crucietur acrius ſolito,& omnes fauentes ſibi. Amē. Iterum coniuro † omnia quæ in te ſunt,& permanent, & in te, & de te viuunt per Dominum Deum patrem omnipotentem,qui apparuit Moyſi in ſpecie ignis, & per illum qui liberauit tres pueros de camino ignis ardentis , & per ſanctam Mariam matrem domini noſtri Ieſu Chriſti , & per ſanctum Ioannem Baptiſtam, &c.

Vt supra vsque ad finem illius coniurationis vbi est istud signum ††

Coniuratio in genere omniũ quæ ex Elementis cõstãt rerum.

CONiuro † omnia, quæ de quatuor elementis cõposita sunt, & quæ de ipsis viuũt, & quæ in ipsis sunt, & permanẽt, & in eis habitãt in quocũque loco, & in quacunque parte mundi sint, per virtutem, & omnipotentiam magni Dei, omnipotentisq; Filij eius, & Spiritus Sãcti, & per sanctum ieiunium, & vitã sanctam, quã fecit Christus in deserto, & per abstinẽtiam, & orationes, & omnia bona opera, quæ fecerũt omnes, Sancti & Sanctæ Dei & per omnes Angelos, & Archangelos, &c. Et per omnia alia, quibus in nomine Iesu potestis coniurari, & ligari, vt protinus hũc nequissimũ Spiritũ Dei rebellem audito verbo à vobis expellatis & potenter ducatur ad infernum inferiorem, ibi in perpetuũ cruciandus acrius solito: exinde nunquã exiturus vsque in diem iudicij, cum omnibus fauentibus sibi. Amẽ.

CONIVRATIO INFERNI.

Infernus restituit Lazarum.

O Inferne, & ignis infernalis, & vos omnes pœnæ infernales, & principes, vos omnes Dæmones infernales audite, audite & intelligite verba oris mei. Per illum te coniuro † qui Lazarum quatriduanum mortuum fœtentẽ restituit ad vitam, cuius pauore perterritus contremuisti, & omnia officia tua simul tecum, ô inferne, conturbata sunt, nec eundem Lazarum tenere potuisti. O inferne, & ignis infernalis, & vos pœnæ infernales, & vos Dæmones infernales, præcipio vobis potenter per illum qui vos suo subiugauit imperio, & per eius potentiam, & virtutem, vt nobis obediatis auctoritate domini nostri Iesu Christi, & adimpleatis omnia nostra mandata secundum omnẽ voluntatem nostram audito verbo. Imperat tibi, ô inferne, sancta Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, vt nobis obedias festinãter. Imperat tibi exercitus Angelorum, Archangelorum, &c. Imperat tibi Patriarcharum chorus. Imperat tibi prophetarum numerus, vt audito, & intellecto verbo obedias omnibus præceptis meis cum effectu sine mora. Coniuro te † inferne, & ignis infernalis, & vos pœnæ infernales, & vos omnes Dæmones cuiuscunque virtutis & conditionis sitis per illum, qui contriuit portas tuas, & vectés tuos confregit, & qui abstulit tibi omnes

Sanctos

sanctos Patres,& in te ligauit malignos Dæmones,& eos in te cruciari perēniter iussit:qui brachio diuinitatis,&potentiæ suæ omnium Dæmoniorum potentiam religauit, per sanctam Mariam matrem domini nostri Iesu Christi, & per Sanctum Ioannem Baptistam , &c. *Vt suprà.* Et per tremendum diem iudicij & per omnipotentiā totius Curiæ cœlestis, & per omnia verba,quibus tu inferne, & ignis infernalis, & vos omnes Dæmones infernales & vos pœnæ infernales,coniurari,ligari,& constringi potestis in nomine Iesu Christi , per † illa omnia coniuro te principem inferni Luciferum , vt hunc nequissimum spiritum nullibi relinquas,sed eum trahere ad te,& venire facias festinanter, cum omni furia tua , & indignatione & omnes fauentes sibi,non obstantibus quibuscunque ligaminibus quibus in isto vase tenetur, sed omnia frangātur,& ad nihilum statim deueniāt, & deficiant sicut deficit fumus cuiuscunque conditionis,& virtutis existant,per omnia,quę superius nominaui.Et vos omnes Dæmones infernales,& pœnæ ignis infernalis,& tu inferne irruite festināter contra eum , & omnes sibi fauentes , & eum durissimè mille millies magis solito cruciatibus cruciate , & vires, & pœnas tuas, ô inferne contra eum Dei rebellem potenter extende,statim nunc & semper,& eum festinanter ad te voca per illum,qui tuas portas contriuit.Amęn.

Lucifero mandatur vt reuocet socium.

Coniuratio omnium spirituum.

CONiuro † vos omnes Spiritus maligni , & Dæmones infernales,cœlestes,terrestres,igneos,aëreos,& aqueos,& omnes Spiritus omnibus orbibus,& sphęris seruientes,& in ipsis, & in quocunque loco habitantes, & omnes spiritus maligni vbicunq; sitis & habitatis, ad vos,& contra vos perueniāt, & veniāt potenter, & fortissimè omnes meæ cōiurationes,& vos omnes ambiāt verba mea,& potenter affligant,& cogant,per omnipotentiam magni Dei omnipotentis velle meū facere ad honorē,laudē, & gloriā ipsi⁹ Dei mei omnipotētis,& per ista Sācta nomina domini nostri Iesu Christi:Thetragramaton,Adonay,Sabaoth, Heloym,Heloa, Messias,Sother,Emanuel, Agios, Yschiros,Otheos,Athanatos,Sāct⁹,Immortalis,Agla,Ies⁹,Christus,Alpha & Omega,Imago,Lux,Gloria, Sāctus, Omnipotens

potens, Misericors, Deus, & per omnia ipsius Dei nomina vt hunc spiritum ad vos trahatis festinanter, & eum in locum inferiorem inferni ire constringatis, & omnes sibi fauentes vt nullus sit, qui sibi obediat, per tremendum diem iudicij, & per illũ, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & vos omnes Diabolos, & seculum per ignem. Et sicut Christus fuit astrictus ad columnam, quando pro nobis miseris peccatoribus verberatus fuit acriter : & sicut fuit coronatus, & crucifixus, ita tu nefandissime Spiritus sis verberatus, tortus, & flagellatus acriter, omnibus pœnis infernalibus subito : & sicut velum templi scissum est in duas partes à summo vsque deorsum, & petræ scissæ sunt, & monumenta aperta sunt, & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerũt, & sicut terra tremuit, & mota est, ita tu Spiritus nefandissime cõtremiscas, & moueas te, & recedas ab isto vase, & plasmate Dei statim, & festinanter, non rediturus amplius nec tu, nec alij Spiritus ad hunc Dei famulũ N. & omnes fauentes sibi cõtremiscite, & mouete vos omnes, & recedite ab hac creatura Dei N. audito verbo, per omnia, quę dixi & nullo modo tu maledicte Spiritus valeas inferre pauorem, timorem, vel tremorem, nec nocumentum aliquod mihi, nec alicui creaturæ Dei hîc astanti, vel commoranti, nec alicui homini viuentis, nec alicui creaturæ Dei viui, habenti spiritum viuentem, sed deinceps recede, non obstantibus quibuscũnque ligaminibus, quibus teneris in isto vase, & si aliquis obediat, vel faueat tibi, vel plures sint, maledictio Dei Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & ira, & indignatio sanctæ Trinitatis & omnium Angelorum, Archangelorum, & totius Curiæ cœlestis descendat super vos omnes fauentes, & obedientes huic Spiritui Dei rebelli, & non sit, qui ei obediat per Deum altissimi. Amen.

Hic interroga, vt supra dictum est, in alijs exorcismis, postea sic sequere.

CONIVRATIO.

CONIVRO vos † omnes Spiritus maligni magni & parui in potentia, & virtute vbicunque sitis, & habitatis

tis, & vobis potenter præcipio, & ſtrictiſſimè mando, & impero per eum dominum Deum meum omnipotentem, quē timetis, & quē videre non poteſtis, & per Ieſum Chriſtum Dei filium; & per Spiritum Sanctum paracletum, & per virginem Mariā matrē domini noſtri Ieſu Chriſti intemeratam, & incorruptam, veſtrum flagellum, & meum adiutorium, & per ſuum corpus pretioſiſſimum, atq; illæſum, & per eius puriſſimam virginitatē, & per omnia pretioſiſſima eius membra, cum quibus geſtauit dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & animā eius omnibus virtutibus plenam, atque perfectam, & per ſuam potentiā magnam, quam habet ſuper vos, & per lac pretioſiſſimum, quo lactauit dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Dei Filium, & per omnes Dei Angelos, & Archāgelos, & beatorum Spirituum ordines: & per omnes Apoſtolos, & Euangeliſtas, & per Sanctū Ioānem Baptiſtam, per omnes Sanctos Patriarchas, & Prophetas, Martyres, Confeſſores, Virgines, & Viduas, & omnia magna nomina Dei mei omnipotentis, & Matris & filij eius domini noſtri Ieſu Chriſti, Et per potentiā, & virtutem omnium coniurationum, ligationum, vinculorum, & mandatorū cuiuſcunque conditionis, & virtutis exiſtant, quibus aliquo modo in nominē Ieſu Chriſti poteſtis coniurari, conſtringi, ligari, & fugari, cruciari, torqueri, vel ad pœnas aliquas damnari, vt protinus abſque læſione alicuius creaturæ, & abſque terrore, & nocumento huius creaturę Dei N. & omnium circunſtantium, ſtatim hunc nequiſsimum Spiritum vbicunq; latet, inſenſatum, principium omnium malorum, qui inuaſit, & quotidie vexat hanc Dei creaturam N. & deuiare eam cupit à mandatis Dei mei, ad vos trahatis, & capiatis potenter ſtatim, & ad locum duriorē inferni ſub Lucifero deducatis, necnon omnes fauētes ſibi latentes, præſentes, & abſentes qui cupiūt eam vexare, ibidē ſtrictiſsimè & potentiſsimè ligetis, dātes ei omnes pœnas infernales duriores, & fortiores per omnia, quæ dixi, & dici poteſt, auctoritate Domini noſtri Ieſu Chriſti, & exinde nunquam exire eū, nec ei fauentes permittatis vſq; quò Deus meus omnipotens imperet ipſos exire, quod ſi protinus non feceritis quicquid dixi, & dicturus ſum, cōtra vos Dæmones ſit, & cōtra eum, & omnes ſibi fauentes ira Dei, & cruciati ſitis omnibus

S. Maria flagellum Dæmonum.

bus

bus infernalibus, & ibi relegati, & detrusi sitis, nunc, & in perpetuum auctoritate domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, & totius curiæ cœlestis. Amen.

Coniuratio ignis, ad comburendam imaginem Dæmonis, pictam in charta.

De picta Diaboli imagine comburenda.

Hic Exorcista habeat imaginem pictam illius Dæmonis, qui opprimit obsessum, cum eius nomine scripto super caput ipsius imaginis præparatam, & coniurando ignem similiter præparatum dicat sequentem coniurationem.

CONIVRATIO.

Coniuro te † ignis per Deum patrẽ omnipotentẽ, qui apparuit Moysi in specie ignis & per illum qui liberauit tres pueros de camino ignis ardentis, & per omnia sancta holocausta, quæ in te & de te facta sunt in laudem Dei omnipotẽtis magni Creatoris mei, & tui, & per illum cius sedes est ignis, & eius habitatio est ignis, & ipse est ignis, & eius circuitus est ignis, & ante eum ignis habitat, & à latere suo flamma ignis, qui omnes ignes creauit, & ignis ante eum deuorans exiet, & percutiet, & comburet quicunque contra eum dixerit, & verbis suis non obedierit, ac protinus voluntatem suam non fecerit. Coniuro te † ignis per sanctam Mariam gloriosam matrem domini nostri Iesu Christi, & per sanctum Ioannem Baptistam, & per omnes sanctos Angelos, & Archangelos, per Thronos, & Dominationes, Principatus, & potestates, & per virtutes, Cherubin & Seraphin, per Patriarchas, & Prophetas, & per omnes Apostolos, & Euangelistas, & per omnes sanctos discipulos, & innocentes Domini, & per omnes Martyres, & Confessores, & per omnes sanctas virgines, & viduas, & per omnes sanctos, & sanctas Dei, & per totam cœlestem curiam, & per hæc nomina Dei, Agla, Thetragramaton, Iehoua, & per hoc nomen Iesus, & per nomen Dei qui potenter super omnem ignem dominatur. Iterum & nouissimè coniuro † te ignis per illum, qui contremiscere facit orbem, vt statim, & cum furore maximo, adiuratus, per tot, & tam sanctissima verba tui Creatoris,

Deus ignis est & sedes eius ignis.

hanc

hanc ſchedulam in qua picta eſt imago diabolica;quæ pro nūc appropriatur figuræ, & imagini huius ſpiritus nequiſſimi, in qua ſchedula nomen ſuum etiam eſt ſcriptum ſupra caput ipſius figuræ potenter calefacias & tu ignis adiuratus,horribiliter comburas, & feſtinanter cùm in te illam mittam,& ponam,& eam ſchedulam cum tali imagine appropriatā huic Spiritui nequiſſimo terribiliter comburas,ita vt ſicut tu ignis ſucceſſiuè calefacies, & combures iſtam ſchedulam cum imagine,& nomine ipſius,ſic in millecuplo de die in diem pluſquam tu ignis calefacies,& combures hanc ſchedulam cum tali imagine,& figura picta cum nomine eius,cui imagini appropriatur ipſe Spiritus, exiſtens indebitè in iſto vaſe in ſua tota ſubſtantia & in ſemetipſum ſentiat,ſemperq́;, & horribiliter calefaciat vſque ad diem iudicij, ſemper augmentando pœnā iſtam, & dolorem in centuplo plus de hora in horam, quam pœnam,& dolorem non ſit auſus Spiritus aliquis,cuiuſcunq; conditionis,potentiæ,& virtutis exiſtat, ei auferre, nec ei obedire,nec aliquod ſubſidium dare,in virtute Dei & verborum,quæ nominaui,& per eorum potentiam,cui pœnę Spiritus iſte N. non poſſit aliquo modo reſiſtere quin recedat ab iſto corpore,propter quam pœnam victus exeat, & ſtrictiſſimè coactus recedat de hac creatura Dei,N.ſtatim non rediturus ad eam, ſine læſione ipſius corporis, & omniū nocumento, vt ſuperius ei iniunxi,quæ pœna non auferat, niſi prius exeat, & vadat in profundum abyſſi, & inde non habeat poteſtatem exeundi vſque in diem iudicij : & non ſit,qui hæc,quæ dixi, dicam, & faciam,ſoluere valeat, per virtutem eius, qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos,& ſeculum per ignem.Amen. *Coniuratur ignis vt comburat imaginem Diaboli.*

BENEDICTIO IGNIS.

℣.Adiutorium noſtrum in nomine domini.
℟.Qui fecit cœlum & terram.
℣.Dominus vobiſcum.
℟.Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

BEnedic † domine Deus omnipotēs hāc creaturā ignis tua benedictione † cœleſti ad fugandum,& ad fumigandum *Fugandi & fumigandi Dæmones.*

gandum hunc Spiritum habitantem circa hãc imaginem tuam, vel in hac imagine tua, & omnes ei fauentes, & ad effugandum, & repellendum prædictum spiritum ab hac creatura tua N. & ad illum mittendum in locum, vbi ignis non morietur, cum omnibus fauentibus sibi, sine læsione huius creaturæ, & omnium aliarum creaturarum. Quam creaturam ignis tu Domine, qui omnia potes sanctificando sancti † fices, benedicendo bene † dicas, fiatque pœna de hora in horam Spiritui prædicto horribilis, & magna, atque potentissima ad effugandum, & ad subiugandum, siue velit, siue nolit prædictum Spiritum nequissimum de hac imagine tua N. vbicunque latet in profundum abyssi cum omnibus fauentibus ei, & sine læsione alicuius creaturæ, & ab ea exeat non rediturus nec ipse, nec alter ad eã, quæ pœna in sua substantia, & in se totum crudeliter incipiat tunc fieri, & eam potenter sentire, cùm hanc imaginem pictam in hanc creaturam ignis ponam, & mittam ad comburendum, & crescat, & augmentetur semper atrocissima de hora in horam in millecuplo, postquam prædictam imaginem ponam ad comburendum, & combusta fuerit, cui pœna prædictus Spiritus non posit resistere, quin recedat, non rediturus, vt prædixi, quæ non auferatur, nisi prius recedat cum omnibus prædictis, in nomine tuo Iesu Christe Nazarene crucifixe, qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem, & cum Spiritum damnatum. Amen. Sicut cera deficit à facie ignis, & puluis ante faciem venti, sic omnis sua potentia, & virtus deficiat ad vlterius morandum, & permanendum in ista imagine tua, in laudem, & gloriam tuã domine Iesu Christe. Qui venturus es iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

O Gloriose, & sanctissime Adonay per quem omnia creata reguntur, & consistunt, adesto propitius inuocationibus meis, & clementer præsta & concede, vt in virtute tua, & dono gratiæ tuæ præsentis ignis sit creatura benedicta nunc, & semper, & omnem virtutem, & efficaciam prædictam in se potenter obtineat super Spiritum

prædictum

prædictum dissipantem, & vilipendentem verba sancta tanto tempore, & ad omne id, quod valere opto valeat efficaciter per te pijssimè Adonay. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta.

Hac benedictione completa, accipiatur Sulphur, Galbanus, Assa fœtida, Aristolochia, Ypericon, & Ruta, omnia simul benedicta propria benedictione, & proijciantur in ignem. Deinde Exorcista tenens imaginem pictam Dæmonis cum suo nomine super ignem legat sequentem adiurationem.

ADIVRATIO.

AVdi, audi, audi N. Spiritus à Deo maledicte, & præcipitate perpetualiter in pœna æternali, nefandissime, nequissime Dei rebellis, mendacij pater, omnium proditor, radix omniũ malorum, origo discordiæ, vitiorum fomes, insipiens, insensate, suffurator, hæretice, apostata, spurcissime, sceleratissime, fœtidissime, omni bono vacue, & omni malo plene, homicida, reprobe, fili perditionis, maledictionis æternæ, hostis humani generis, vitæ raptor, iustitiæ declinator, origo auaritiæ, serpens vilissime, lupe rapacissime, derisio totius Angelicæ naturæ, ignorasti, vt insipiens, & dixisti in corde tuo, vt stolidus, non est Deus, recognosce sententiam tuã horribilem, & pœnam terribilem, amaram, fortem, & multis flagellis, & angustijs plenam: quoniã nominibus, & verbis diuinis rebellis fuisti, & tãtorũ nominũ honore, reuerentia, timoréque, & obedientia dignorum, quam statim volo dare, & dabo tibi Spiritus nouissime potenter, & horribiliter auctoritate, virtute, & potentia magni Dei omnipotentis, qui creauit cœlum & terram, & omnia, quæ in eis sunt, & permanent, Qui venturus est Iudicare viuos, & mortuos, & te, & omnes alios Dæmones iterum, & seculum per ignem. Amen.

Diabolus origo auaritiæ, & derisio angelicæ natura

O Spiritus N. nequissime, & nefandissime auctoritate, virtute, potentia magni Dei mei, & totius curiæ cœlestis maledictus, & blasphematus sis perpetualiter in pœna æternali, & nulla requies in te sit, si statim audito verbo

recedas festinanter confusus, & victus ab hac creatura Dei N & de sua persona vbicunque latitas, eo modo, & ea conditione, vt superius tibi sæpius iniunxi, & dixi, & per omnia nomina & in virtute omnium nominum & verborum, quibus omnes creaturæ obediũt, & timore & pauore eorũ omnis creatura cõtremiscit, timet & adorat, & per Deũ per quẽ tonitrua & fulgura fiunt, quæ te Spiritum nequissimũ & subditos tuos horribiliter destruent, potenter expellant, & cũ impetu magno crudeliter fulminabunt, per illũ te potenter maledico Spiritus nequissime, te anathematizo, te priuo omni tua virtute, & potentia, te pręcipito, & proiicio in maiorem cruciatum, qui sit in inferno, & per virtutem eius in stagnum ignis, & sulphuris indissolubiliter te relego, & æternaliter condemno vsque in diem iudicij concremandum horribiliter, & deinceps omnis situs, & locus sit tibi interdictus præter centrũ mundi infimum, vbi sit deinceps locus, & habitatio tua vsque in diem iudicij, vbi sis subditus omnibus & singulis pœnis infernalibus acrius & durius Lucifero, & nullus sit, qui tibi obediat per hæc Dei nomina, & in virtute & potentia ipsorum Adonay, Agla, Iesus, Thetragramaton, Sabaoth, Messias, Sother, Emanuel Agyos, Otheos, Yschiros, Athanatos, & per omnia alia nomina Dei terribilis, & ineffabilia: quoniã tu fuisti rebellis tantis & tam sacratissimis nominibus, & mysterijs Dei, & maledictio Dei omnipotẽtis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & ira, & indignatio beatæ Virginis Mariæ, & omnium Sanctorũ Angelorum, Archangelorum, Thronorum, &c. & sancti Ioannis Baptistæ, & totius curiæ cœlestis, & omniũ creaturarum Dei signo sanctę crucis cõsignatarum veniat, & descendat festinanter super te, & super Luciferum, Beelzebub, Satan, Astoret, Behemot, Beherit, & omnes principes Dæmoniorum, & Dæmones cuiuscunque conditionis & virtutis existant, si tibi nequissime Spiritus aliquod subsidium dederint, & nõ sit, qui tibi, nec eis obediat, per omnia, quæ dixi, & dicturus sum, & deinceps semper in virtute & potẽtia omniũ, quæ superius nominaui, & in nomine, & virtute, atq; potentia magni domini nostri omnipotentis, fortis, & terribilis Iesu Christi Nazareni pro nobis miseris peccatorib. crucifixi sit confracta, & ligata indissolubiliter omnis tua potentia, & cuiuslibet alterius tibi fauentis, & verbis

Per Anathematismum priuatur Sathan omni suo potentia.

Relegentur Dæmones obsidentes in infimum centrum mundi.

verbis diuinis resistentis,& mandatis meis,imò Iesu Christi filij Dei omnipotentis,cuius auctoritate,& officio nunc fungor, licet immeritus, & miser peccator sim,& insufficiens mea fragilitate,& defectu virtutis.Et sicut Christus ad columnam ligatus fuit,& acriter à Iudæis flagellatus,& cruci clauis affixus & coronatus ab ipsis absq; vlla misericordia, & terra mota est, velũ[templi scissum est in duas partes à summo vsque deorsum,& multa corpora Sanctorum,qui dormierant surrexerunt, sic omnia quæ dixi,& dicam,& facturus sum,veniant super te cum effectu. Amen.

Oratio.

DOmine Deus meusqui es Rex regũ,& dominus dominãtiũ te suppliciter exoramus, vt festinanter sine mora aliqua hæc adimpleas in furore, & ira tua grata misericordia,in virtute & potentia tua,& sicut dixisti fiat lux, & facta est,sic omnis maledictio, & pœna dicta & dicenda & faciẽda fiat,& facta sit,& non sit illi adiutor,domine nomẽ eius deleatur,quoniam dilexit maledictionem,& noluit benedictionem,da nobis auxilium & fortitudinem cõtra hũc nequissimum spiritum stare. Adiuua me domine Deus meus,Fiat misericordia tua domine super nos quemadmodum sperauimus in te.Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriam,omnemque maledictionem & pœnam quam ei auctoritate tua in virtute & potentia tua potenter & viriliter tribuit, & impendam, tu Domine Deus potenter confirma tua benigna misericordia, extende manum tuam:& fulmina eum:& deuorabit eum terra, reuertaturque in terram suam.Amen

Hic Exorcista proiiciat imaginem pictam in ignem,& conuersus ad Dæmonem obsidentem dicat.

PEreant ergo omnes cogitationes tuæ in tuum detrimentum:& confusionem,ô Spiritus maledicte, ad laudẽ Dei,& pœnam tuã terribilem:& maledictionem æternalem : & expulsionem tuã subitaneã ab hac creatura Dei N. vbicunque latitas, nomen tuum : & imaginem tuam *Insultatio facienda Diabolo comburendo.*

Diabolicam, ô spiritus nequam, nomine tuo fabricatam viriliter, & potenter in ignem posui huc vsque suffumigatã odore horribilissimo, vt nomen, imago tua diabolica, quæ pro nunc tibi appropriatur festinanter & horribiliter comburatur, ita vt sicut successiuè comburitur nomen tuũ, & imago, sic statim sine mora vlla, in tua substantia, in temet ipso spiritus maledicte æternaliter sentias, & horribiliter comburaris acrius, & durius plus in milecuplo, quàm ignis iste hanc schedulam, & imaginẽ cõburit, quæ pœna semper augmentetur vsque ad diem iudicij, sic & taliter, quòd festinanter victus potenter exire coarcteris de hac, & abhac creatura Dei N. vbicunque latitas, eo modo, & ea conditione, vt superius tibi iniunxi, cui pœnæ non possis resistere aliquo modo quin recedas victus, & confusus, quam pœnã non sit aliquis spiritus magnus, vel paruus cuiuscunque conditionis, virtutis, & potentiæ existat ita ausus, nec ita præsumptuosus, qui eam tibi auferre, nec resistere ei possit, nec aliquod subsidium tibi dare, nec obedire per potentiã, & virtutem domini mei fortis, & terribilis, fiat statim indissolubiliter quicquid dixi. Et tu domine, Deus meus confirma hæc tua virtute, & potentia nunc & vsque in æternum, sicut confirmasti omnes Angelos, Archangelos, Thronos, & Dominationes, &c. In gratiam qui tecum remanserũt, & steterunt: sic nunc confirma omnia quæ dixi cum effectu in nomine tuo. Amen. Exurge domine in ira tua. & mitte iram tuam, quæ deuoret eum. Egrediatur Diabolus iste ante pedes nostros & corruat in terrã, in furore tuo domine exeat spiritus iste. Dominus soluit compeditos, dominus illuminat cæcos. Dominus erigit elisos, dominus dirigit iustos. Dominus custodiat aduenam, pupillum, & viduam suscipiet, & viã peccatorũ disperdet. Non nobis domine non nobis, sed nomini tuo da gloriã. Dextera domini fecit virtutẽ, dextera domini exaltauit me. In te dñe cõfido nõ cõfũdar in æternũ. Et enim vniuersi, qui te expectant non cõfundentur, da mihi auxilium, & adiuua me domine Deus meus. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. Esto domine turris fortitudinis, à facie omnium malignorum spirituum. Pone eum domine, vt rotã, & sicut stipulam ante faciem venti. Amen.

CONIVRATIO

ITerum atque iterum nouissimè coniuro te † adiuro † & contestor † in nomine, & in virtute, atque potentia Agni Diuini immaculati, qui potenter ambulat super aspidē, & basiliscum, qui conculcauit æternaliter leonem, & draconē, & potenter, atque strictissimè exorcizo te † vilissimū, & perpetualiter damnatum Diabolū nequissimū antiquū per virtutem illius, qui cunctos spiritus creauit ex nihilo, & per virtutem Iesu Christi Nazareni crucifixi Iudæorum regis. Et per virtutem omnium sanctorum ineffabilium potentissimorum nominum, scilicet Hel † Heloym † Adonay † Saday † Sother † Emanuel † Sabaoth † Thetragramaton † Alpha, & Omega † Principium, & Finis † Hagios Ischiros † Otheos † Athanatos † Agla † Iehoua † Homousion † Ya † Iesus † Christus † Messias † Eloa † Eheye † & per potentiam omnium istorum nominum simul ineffabilium, & per virtutem omnipotentis summi, & excelsi Dei cœli & terræ, & vniuersi conditoris orbis, per quem cuncta creantur, & reguntur, & per ineffabilem, & mirabilem eius potentiam, & per virtutē illius, qui potēter penetrat & super omnem ignem dominatur, per virtutem, & in virtute illius, cuius sedes est ignis & ignis ante eum exiet & percutiet, & comburet quemcunque, qui dixerit, & verbis suis non obedierit, ac protinus sua præcepta non adimpleuerit, & per virtutem beatæ, contra eum & gloriosæ virginis Mariæ. Et per summam potentiam Dei, & per virtutem omnium operationum, quæ ab ipso factæ fuerunt, & in virtute omnium sanctorū, quę superius nominaui, cuiuscunque conditionis, & virtutis existant, & quibus tu nefandissime spiritus aliquo modo possis in virtute Dei coniurari, & constringi obedire, & facere quod ego volo, & quibus posses ligari, vel fugari, vel cruciari, vel ad pœnas aliquas dānari, tu nequissime serpēs festināter cōiurat⁹, & cōfusus discedas, & victus sine terrore omniū hîc existētiū sine mora recedas ab hac creatura Dei vbicūque latitās de omnib. capillis eius, & de omnibus partib. huius corporis, & de toto corpore, & persona vbicūque latitas tu spiritus maledicte, Lupe rapacissime, & de omnibus pānis lineis, & laneis eius, nullūque locū habeas in ea, nec posse aliquod super eā deinceps non obstantibus quibuscunque incantationibus

cuiuſcunque cõditionis,virtutis exiſtant,aut in verbis,aut in imagine,aut in herbis,aut in pluribus imaginibus,aut in ſchedula aliqua,aut in quibuſcũque alijs ligaminibus, cuiuſcũque virtutis,& cõditionis exiſtant, quibus huc veniſti,& miſſus fuiſti,& teneris maledicte Diabole,& quibus poſſes habitare,& ſtare circa iſtud vas,& plaſma Dei quocũque modo,& quacũque alia cauſa factum ſit,& quotidie fieret in fauorem tui,& ſubſidiũ Diabole, vt tenearis huc, non rediturus deinceps,nec tu,nec alter ſpirit⁹ diabolicus, cuiuſcũque conditionis,& virtutis exiſtat ad eam creaturã Dei N. & in profundum abyſſi vadas ſtatim audito verbo, ibi perpetuo cruciandus,& acrius ſolito,ſine læſione huius corporis,& omnium aſtantium,& eum ſanum dimittas,vt quando ad eum veniſti, & exinde nũquã exiturus vſque in diem iudicij cum omnibus tibi fauentibus,auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti, per omnia quæ dixi, dicturus,& facturus ſum in tuũ detrimentum,& expulſionem tuam,ad laudem omnipotentis Dei.Et ego auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti,per totã curiã cœleſtẽ, eiuſq; potentiam, & per omnia,quæ ſuperius nominaui,abſoluo hũc famulũ Dei N.ab omnibus maleficijs facturarum, & ab omnibus Incantationibus,quæ factæ ſunt,& quæ quotidie fient, cuiuſcunque conditionis,& virtutis exiſtant aduerſus eum à diabolo,& ab omnibus alijs ſpiritibus malignis,in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti, & per virtutem omniũ verborum,quæ nominaui,ſit amodo cõfracta,& lacerata omnis tua potentia,ſicut Chriſtus per mortem ſuam fregit portas inferni,& amodo ſit ligata per omnia,quæ dixi,omnis tua potentia,& virtus ô nequiſſime ſpiritus,qui indebitè habitas in iſto corpore,ſicut Sathanas ab Angelo fuit ligatus,& ſicut per orationes beati Petri Apoſtoli defecerũt,& ad nihilũ redacta fuerũt incantationes Simonis in cõſpectu populi Romani,ſic per potẽtiam, quę te de cœlo pręcipitauit omnia vincula,ligamina, & incãtationes cuiuſcũque conditionis,& virtutis exiſtant,ſubito,& ſtatim deficiãt, & ad nihilum deueniant.Et ſicut ſancta Maria virgo beatiſſima, & omnes virgines Dei gaudent cum Chriſto gloria æterna,ita tu immediatè per nomen domini noſtri Ieſu Chriſti Nazareni crucifixi:& in virtute ſuę paſſionis recedas ſubitò ab hac creatura Dei N. & vadas in profundum abyſſi cũ

ſigno

ſigno euidenti,abſque læſione ipſius: & omniū aſtantium eo modo,& ea conditione:vt ſuperius tibi iniunxi: fractis omnibus tuis vinculis, ligaminibus, & incantationibus, non obſtantibus illis tuo receſſui,& audi ſpiritus nequiſſime nunc:& deinceps non audeas ſtare: nec permanere in iſto vaſe:& plaſmate Dei vbicunque latitas:ſiue intus,ſiue extra per virtutem omnium, quæ nominaui tibi potenter præcipio, & ſtrictiſſimè mando auctoritate domini noſtri Ieſu Chriſti,fuge,fuge, fuge viliſſime, & rebellis Dei, & ſuorū nominum,& omniū verborū ſanctorum. Da locum duriſſime,da locum impiiſſime,da locum Ieſu Chriſto,recede ſubitò viliſſime ſpiritus, & non ſit, qui tibi obediat, nec faueat, alioquin omnia hucuſque nominata repetam, ad laudem Dei, & ad confuſionem tuam, & in ſtagnum ignis, & ſulphuris te præcipitabo æternaliter concremandum, & cōdemnabo te ſtrictiſſimè vſque in diem iudicij, & te maledicam potēter,& terribiliter,&anathematizabo, & te ſtrictiſſimè ligabo in infernū inferiorē, vbi nulla erit tibi requies in æternū,ô ſerpens crudeliſſime, & deuorator nequiſſime, venit de Sancta ſede ſua verbum Dei patris, cuius nomen eſt Adonay, & deſcendit de cœlo, vt genus humanū ſaluaret,& te Diabole Spiritus viliſſime & nequiſſime à Deo maledicte, & à tota cœleſti curia, etiā per nos miniſtros ſuos(licet indignos)excruciet, & horribiliter in profundū abyſſi fulminet:quoniam omnia verba ſua à me prolata,ſunt ignes feruentiſſimi,qui te,& omnes fauentes tibi comburent potenter,& horribiliter,& ſunt verba, per quæ totus mūdus contremit, & omne genus creaturarum cœleſtiū,terreſtrium,& infernorum timet,obedit, adorat, & contremiſcit, & vt ſpiritus maledicte credis, & vis eſſe rebellis ſemper tuo creatori? Væ tibi maledicte,& viliſſime ſpiritus,recede nequiſſime adiuratus per tot,& tā ſanctiſſima verba, durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare, & Chriſto velle reſiſtere,quia quātò tardius exis,tātò maius tibi ſuppliciū creſcit, quoniam non hominem contemnis, ſed eum,qui eſt Rex regum,& dominus dominantiū, qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos, & te proditor gētium,Sancta Trinitas Pater, & Filius,& Spiritus ſanctus, vera maieſtas te Diabolum ſtatim fulminet vſque in inferiorem locum inferni, nunquam ad hunc famulum ſuum

rediturus. Exurge domine Deus meus, exurge domine in ira tua, exurge, & intende iudicio meo, Deus meus, excita potentiam tuam, & supplanta eum, dissipa, & potenter sine mora horribiliter fulmina illũ. Adiuua me Deus meus, da mihi auxilium tuum. Exurge domine, exurge gloria mea. Inclina cœlos tuos, & descende, tange eum, & dissipabis eum. Emitte sagittas tuas, & illum acriter fulminabis, fulmina eum statim horribiliter Deus meus, qui sedes super Cherubin, & Seraphin, peccaui domine Deus meus, miserere mei. Fiat misericordia tua domine super nos, quemadmodum sperauimus in te, domine Deus salutis spes mea, & refugium meum es tu. Amen.

***

Explicit Exorcismus sextus.

EXOR-

EXORCISMVS SEPTIMVS,

Terribilis aduerſus Dæmones opprimentes corpora humana.

Exorciſta accedens ad coniurandum, præmiſſo ordine poſito ſupra in primo Exorciſmo, ſignet ſeipſum, & dicat.

IN nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus† ſancti. Amen.

Deinde vadat ad obſeſſum, & aſpergat eum aqua benedicta, dicendo.

Per aſperſionem huius aquæ, cum Dei adiutorio, exeat de te N. ſpiritus malignus, & ingrediatur in te virtus Spiritus ſancti, & maneat ſemper tecum, quia nunc eſt iudiciũ mundi, nunc princeps huius mundi eiicietur foras. In nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus† ſancti. Amen.

Deinde oſtendendo digito corpus Chriſti in calice, vel tabernaculo, dicat hæc verba.

ADeſt ô nequiſſime ſpiritus, ſumma pietas, adeſt ille qui pro noſtra ſalute paſſus eſt. Nũc (inquit) princeps mundi huius eiicietur foras. Hoc eſt illud corpus, quod de corpore virginis ſumptum eſt, quod in ſtipite crucis extenſum eſt, quod in tumulo latuit, quod de morte ſurrexit, quod videntibus diſcipulis in cœlum aſcendit. In huius ergo maieſtatis terribili poteſtate, tibi ſpiritus maligne præcipio, vt ab hac forma Dei egrediaris, confugias iſtam, nec eam deinceps præſumas moleſtare. Amen.

Hic Exorcista genuflexus dicat.

ADiutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit cœlum & terram. ℣. Ostende nobis domine misericordiam tuam. ℟. Et salutare tuum da nobis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui cœlum, & terram, mare, & omnia quæ in eis sunt creasti, & qui hominem de limo terræ formasti, salua, & libera famulũ tuum N. ab istis spiritibus malignis, & ab omni potestate Diabolica, ita vt omnes homines cognoscant, quanta est misericordia tua, & potentia infinita. Qui viuis, & regnas in secula seculorum, Amen.

Oratio.

DOmine Iesu Christe fili Dei viui, libera famulũ tuum N. ab omnibus languoribus, & motibus vmbrarum, ac malorũ spirituum per tuam sanctã clementiam, & misericordiam tuam sanctissimã, Deus Sabaoth, Deus Emanuel, Deus Eloym, & Deus Agla, libera eum precibus, meritis, & intercessione beatæ Mariæ virginis Matris tuæ, & omnium sanctorũ, & intercessione beati Michaelis Archãgeli, & omniũ Angelorum, sancti Ioannis Baptistæ, & sanctorum Apostolorũ Petri, & Pauli, Andreæ, Iacobi, Ioãnis, Thomæ, Iacobi, Philippi, Bartholomæi & Matthęi, Simonis, & Thadæi, Barnabę, & omnium sanctorũ, & sanctarum tuarum. Per virtutem cœlorum Cherubin, & Seraphin, qui quotidie laudant tuam clementiam dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth. Domine Deus pater omnipotens, qui omnes homines vis saluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire, propitius esto mihi peccatori, & suscipe orationem meam, quam fundo ante cõspectum clementiæ tuæ pro famulo tuo N. qui à Dæmonio vexatur, & ad misericordiam tuam confugit. Per eundem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum, &c.

Oratio.

Oratio.

DOmine Deus Abrahã, Isaac, & Iacob ostende hodie, quia tu es Deus Israël, & ego seruus tuus licet indignus, & iuxta præceptũ tuum feci omnia hæc, exaudi me domine, exaudi me vt discat populus iste, quia tu es Deus omnipotens, qui conuertisti corda eorum. Exaudi me quæso per tuam misericordiam conditor dulcissime, & altissime. Amen.

Hic Exorcista surgat ab oratione, & ponens manum super caput vexati dicat.

EXtinguatur in te N omnis virtus Diaboli per impositionẽ manuum nostrarum, quinimo per inuocationẽ omnium sanctorum, Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, & Confessorum, atque virginum, & omnium simul sanctorum. In nomine Pa†tris, & Fi†lij & Spiritus† sancti. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.*

In illo tẽpore. Ductus est Iesus in desertũ à spiritu, &c. Quære sup. fol. 118.

Deinde ℣. *Dominus vobiscum.* ℟. *Et cum spiritu tuo.*

Oratio.

VIsita quæsumus domine habitationem, & creaturam istam & omnes insidias inimici ab ea longè repelle, & Angeli tui Michael, Gabriel, & Raphael habitent in ea, qui illam in pace, & à spiritibus immundis custodiant, & bene†dictio tua sit super nos semper. Per dominum nostrum, &c.

Hic Exorcista incipiat adiurare Dæmones existentes in corpore, vt exeant. Sed cauere debet: ne sine necessitate verbis eorum respondeat: quia cum illi sint spiritus astuti: & deceptores, verbis suis quærunt decipere: ac impedire huius artis coniuratores, & sæpè turpiter ministris minantur, imperant, vt dimittant eos, sed potenter, & audacter dicat.

CONIVRATIO.

COniuro vos† Dæmones maledictos existentes in hoc corpore, de quacũque parte mũdi sitis, quibus data est potestas

potestas à Deo, & Angelis sanctis super hanc creaturam Dei N. & vos aëreas potestates, & principes infernales, & vos omnes spiritus speciales, ac generales Dæmoniorum, de quocunque genere sitis missos ab oriente, & ab omnibus plagis terræ per potētiam Dei Pa † tris, & sapientiam Fi † lij eius, & per virtutem Spiritus † sancti, auctoritate qua fungor domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi filij Dei potentissimi Creatoris, qui vos, & me, & omnes creaturas ex nihilo creauit, & fecit, quòd nō habeatis potestatem tacendi, standi, nec morandi in hac creatura Dei N. sed constringo vos, & vobis præcipio, vt velitis, nolitis omni dolo, fallacia fraudeq; remota, manifestetis mihi nomina vestra, & per eandem auctoritatem, & per merita beatissimæ virginis Mariæ, & omnium sanctorum, dissoluo vos omnes prædictos spiritus ab ista creatura Dei N. & mitto vos ad profundum inferni, & abyssi. Ideò ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est vobis, & omnibus socijs vestris. Et si fueritis rebelles, contumaces, & mihi inobedientes, eadem auctoritate coniuro, voco, constringo, ac potenter impero, & mando omnibus Dæmonibus inimicis vestris, omnibus principibus inferni, & furijs infernalibus, vt venientes affligant, & excrucient vos, ac denique ducāt in nomine Iesu ad pœnam supradictam abyssi, & ibi ligent vos per hæc sanctissima nomina Dei Hel † Heloyn † Heloa † Sabaoth † Holoym † Esercheie † Adonay † Iehoua † Thetragramaton † Saday † Messias † Hagios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus, qui est Alpha, & Omega † Principium, & Finis † mittat vos in profundum abyssi in ignem infernalem, vt deinceps nullam habeatis potestatem standi, morandi, nec habitandi in hac creatura Dei, & imagine Christi, nec locum istum, neq; alium locum habeatis per virtutem, & in virtute supradictorum nominū. Et Angelus Michaël liget vos in profundo abyssi. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † Sancti. Amen.

Dæmones missi ab oriente.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

In illo tempore. Erat Iesus eiiciens Dæmonium, &c.

Quære suprà fol. 119.

Oratio.

DOmine Deus pater omnipotens, qui verbo tuo cũcta creasti, qui prius quàm fierent imagines, & preces, & ante secula iustus fuisti, es, & eris, nec desines post secula esse vnus Deus summus, sub cuius voluntate cœlũ, & terra, mare, & omnia, quæ in eis sunt subiiciũtur, custodi nos, & confirma hoc, quod operatus es in nobis, porrige dexteram, & nos famulos tuos indignos ab omni aduersitate custodi & mitte sanctos Angelos tuos de cœlis, qui nos, & creaturam istam custodiant, confirment, & adiuuent, corroborent, & audaces nos efficiant, & denique reddant per virtutem tuorum nominum Iehoua, Agla, Hel, Adonay, Saday, Therragramaton, Eloym. Adsis nobis pijssime, ac misericors Deus, protector, & verè auxiliator, & clypeus salutis, quia tu es Deus solus in Deitate, & nullus alius præter te. Qui viuis, & regnas in secula, seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

COniuro vos † Dæmones, & Spiritus immundos, ex omnibus quatuor partibus mũdi, quibus data est potestas nocendi huic creaturę Dei N. & vos aëreas potestates, & infernales Principes, & vos omnes Spiritus speciales & generales Dæmoniorum de quocunque genere sitis à meridie missos, à quocunq; Dæmone, & ab omnibus partibus totius terræ, & mundi per Pa † trem, per Fi † lium, & per Spiritum † sanctũ, auctoritatę qua fungor domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi, filij Dei viui potẽtissimi Creatoris, qui me, & vos ex nihilo creauit, & fecit omnes creaturas, vt nõ habeatis potestatẽ, nec facultatẽ stãdi, morandi nec quiescẽdi in hac creatura Dei N. amplius, sed sentẽtio vos per sententiã latam per altissimũ creatorem, & cõstringo vos, ac vobis pręcipio, vt velitis, nolitis, omni dolo, fallacia, & fraude postposita, dicatis mihi nomina vestra, ita vt amoto omni impedimento, sine dubio, atque deceptione aliqua, interueniẽte gratia, & potẽtia altissimi Saluatoris domini nostri Iesu Christi, inuenire, & scire nomina vestra possimus. Et per eandem auctoritatem, & sententiam dissoluo † vos de isto corpore, & mitto vos omnes supradictos spiritus ad profundũ abyssi in ignẽ æternalẽ:

Ideo

Ideo te maledicti in ignem eternum, qui paratus est vobis & seruis vestris, & per hæc sanctissima nomina Dei magna, & in virtute istorum nominũ relego vos ad profundũ abyssi Hel † Heloym † Heloa † Sabaoth † Helyon † Esereheie † Adonay † Iehoua † Ya † Thetragramaton † Saday † Messias † Hagios † Ischiros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus † Alpha & Omega † Principiũ & Finis † mittat vos ad profundũ abyssi in ignem æternum, & deinceps nullam habeatis potestatem stãdi, nec morandi, nec amplius habitandi in hac creatura Dei, & imagine Christi, nec in loco isto, neque in aliquo neque in alia creatura per virtutem, & in virtute supradictorũ nominum. Et angelus Gabriel religet vos in profundo abyssi, in igne ęternali per sanctam fidem Adonay † &, per Alpha, & Omega vsque ad diẽ iudicij, & virtus altissimi triumphatoris Domini nostri Iesu Christi vos affligat. In nomine Pa † tris, & Fi † lij & Spiritus † Sancti. Amen.

¶ *Initium Sancti Euangelij secundùm Ioannem.*

In principio erat verbum, &c. Quære supra fol. 133.

Oratio.

DOmine Iesu Christe fili Dei viui, Deus meus miserere mei, & ne perdas cum impijs animã meã, Heloym fortis, Heloym clemẽs: dominus timoris: dominus exercituũ: dominus misericordiæ: domin⁹ ęternę: Adonay: dominus mirabilis: domin⁹ ineffabilis, Amor omnipotẽs, Saday: virtus indeficiens: cuncta prospiciens, benignitas Saluatoris seu Creatoris, Alpha, & Omega fortissime, Deus altissime, & clementissime. Dominus qui à peccatoribus exorari voluisti hostia laudis, & precibus, suppliciter exoramus, exaudi nos, miserere nostri, libera nos, salua nos indignos, Creator, & redemptor noster per gloriã, magnificentiam, & pietatem tuam, propter nomen sanctum tuũ gloriosum quod est super omne nomen. Redemptor, qui in hũc mundum venisti, nascẽs ex Maria virgine sine peccato, iniquitatem si aspexeris, non exaudies. Te ergo quæsumus tuo famulo subueni, quem pretioso sanguine redemisti, salua nos clementissime pater. In manus tuas commendo spiritũ meũ, & corpus meũ hodie nũc & semper omnib. horis,

Christus peccatoribus est hostia laudis.

ac mo

ac momentis, & conserua me famulum tuum inanem, & peccatorem & istam creaturam tuam, vt in tua Ecclesia tibi gratias referamus, & actiones. Qui viuis, & regnas, &c.

CONIVRATIO.

COniuro vos † omnes spiritus immundos ex omnibus quatuor partibus mundi, quibus data est potestas nocendi huic creaturæ Dei N. & vos aëreas potestates, & infernales principes, & vos omnes spiritus speciales & generales Dæmonum, de quocunque genere sitis, missos à parte occidentis, & ab omnibus plagis totius mundi. Iterum coniuro † & exorcizo vos omnes Dæmones spiritus suprà nominatos, & quoscunque alios existentes in quacunque parte mundi, & constringo vos de terra, ligo vos de aëre, constringo vos de vento, ligo vos de igne, & coarcto vos de aqua, & de cauernis petrarum, ego vobis præcipio de cauernis montiũ, vobis de summis, vobis de abyssis, de inferno, vobis de omnibus locis sub cœlo per Pa † trem, & Fi † lium, & Spiritum † sanctum auctoritate qua fungor domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi filij Dei viui, & veri, ac potentissimi Creatoris, qui me, & vos creauit, & fecit omnes creaturas, quòd non habeatis potestatem iacendi, tacendi, nocendi, morandi, ac standi in hac creatura Dei N. sed sententio vos per sententiam latam per altissimum Creatorem, & cõstringo vos, & præcipio vobis, vt velitis, nolitis, omni dolo, fraude, fallaciaq; remota manifestetis, ac nobis aperiatis nomina vestra, ac per eandem sententiam relego vos in profundo abyssi in igne æternali, dic nobis, ô inique Diabole, quod est nomen tuum & magistri tui?

Spiritus generales & speciales Dæmonum.

Ex cauernis petrarum & montium constringuntur Dæmones.

Hic Exorcista poterit interrogare Dæmonem de nomine, socijs & de omnibus concernentibus ad deliberationem obsessi, posteà sequatur ineptam coniurationem.

IDeo ite maledicti in ignem æternũ, qui præparatus est vobis, ac seruis vestris, & per hæc sanctissima nomina magna Dei dissoluo vos de isto corpore, & in virtute istorum verborum, & sanctissimorum nominũ relego vos ad profun

profundum abyssi in ignem æternalem, Hel † Heloym † Eloa † Sabaoth † Helyon † Esereheie † Adonay † Iehoua † Ya † Thetragramaton † Saday † Messias † Hagios † Yschyros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus † Alpha, & Omega † Principium, & Finis † Radix Iesse, leo de tribu Iuda mittat vos in profundum abyssi, vt deinceps nullam habeatis potestatem iacendi, morandi, nec standi, aut habitandi in hac creatura Dei N. & imagine Christi, nec in loco isto, nec in aliquo alio, per virtutem, & in virtute dictorum nominum, & Angelus Raphaël liget vos in profundum abysi, & ibi sitis ligati, & afflicti vsque ad diem iudicij. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundùm Marcum.*

In illo tempore. Recumbētibus vndecim discipulis, &c. Quære sup. fol. 119.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui in principio cuncta creasti ex nihilo, & cui omnes creaturæ, quas creasti, obediunt, & omne genu flectitur cœlestium, terrestrium, & infernorū, Angeli, Archangeli, Throni, Principatus, Potestates, & Dominationes, & qui in manu tua omnia claudis, & Adam, & Euam ad tuam similitudinē fecisti, & Angelos Sathanę per suam superbiam in profundum Tartari deiecisti. Te ergo omnipotens clementissime Deus pater quæso, & obsecro per Iesum Christum filium tuū, in cuius potestate sunt omnia, qui sedet ad dexteram tuā, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculū per ignem, & qui est Alpha & Omega, primus & nouissimus, Rex regum, & dominus dominantium, Hel, Yschiros, Messias, & per hæc nomina sanctissima, & per hæc omnia alia inuoco, & obsecro te per natiuitatē Iesu Christi filij tui, & per ipsum crucem baiulantem, per baptismum, & passionem, per resurrectionem, ascensionem suam, & per vulnera in corpore suo, per mortem, & sepulturam suam, per omnipotētiam, ac ineffabilem virtutem suā, per sanctum sacramentum

mẽtum, quod dedit Apostolis suis, pridie quàm passus fuit & per sanctam indiuiduam Trinitatem, & per beatam & gloriosam virginem Mariam, per Angelos, & Archangelos, Thronos & Dominationes, Principatus, ac Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, per Patriarchas & Prophetas, & per omnes sanctos, ac Sanctas tuas per omnia mysteria & sacrificia, q̃ fiũt in honore tuo, & per sanctissima tua nomina te inuoco, & adoro, te obsecro, te benedico, & rogo, vt acceptas habeas has orationes, coniurationes, & omnia verba oris mei, quibus vti potero, & vt mihi des virtutem super Satanæ Angelos, qui de cœlo deiecti sunt, & decipiunt humanum genus ad eorum loquelam attrahendã, constringendũ ligandũ, & expellendum eos, vt incontinenti iussa mea humiliter coram me exequantur, & quotiescunque & vbicunque voluero, & verba, & vocem meam nullo modo cõtemnant, sed dictis meis, & mihi hodie nũc, & semper, & vbicunque voluero obediant, & me timeant per humilitatem, & misericordiam tuam, per quam te deprecor & peto Emanuel, per omnia nomina tua, & per omnes sanctos, & sanctas, & per omnes Angelos, & Archangelos, Potestates, & Thronos, & per Adonay, Hel, Iehoua, Agla, Saday, Thetragramaton, & omnia sacra nomina: quæ scripta sunt in libro hoc, quatenus des mihi potestatem cõstringendi omnes spiritus malignos, qui sunt super istam creaturam tuã N. ad respondendũ quæ quæram permittasque constringere benignè, ac humiliter sine læsione, timore, & grauamine corporis, & animæ meæ. Pater de cœlis, vnus in substãtia, trinus in personis, qui Adã, & Euã, & multos alios peccare permisisti, & etiã pro eorũ peccatis filium tuũ crucifigi, & mori voluisti, Clementissime te rogo, peto, & obsecro, ac supplico modis omnibus quibus possum per Alpha & Omega, qui est Christus filius tuus, vt me adiuues constringere, & expellere istos spiritus, & omnes Angelos Satanæ, qui de cœlo deiecti sunt ex hac creatura tua N. & vt hanc potestatem mihi præbeas. Ecce domine laudo te, magnifico, & adoro, quod inimici tui isti scelestissimi facere recusant, tibi me sponte, lætanterque subiicio, quicquid meum, imò tuum in me est, tibi Deo omnipotenti humiliter offerens, cui isti superbissimi spiritus sunt rebelles, benedicóque tibi in secula seculorum. Amen.

CONIVRATIO.

Coniuro vos † Dæmones, & spiritus immundos, ex omnibus quatuor partibus mundi, quibus data est potestas à Deo nocendi huic creaturæ suæ N. & vos aëreas potestates & infernales principes, & vos de quocũque genere sitis missos à parte Australi, & ab omnibus plagis totius mũdi, & quoscunque alios existentes in hac creatura Dei constringo vos de terra, ligo vos de igne, de ventis, de aqua, vos de cauernis petrarum, impero vobis de montibus, vobis de abyssis, de inferno, & de omnibus locis sub cœlo per Pa†trem, per Fi†lium, & per Spiritum, † sanctum, auctoritate qua fũgor Domini nostri Iesu Christi Nazareni crucifixi filij Dei potentissimi Creatoris, qui me & vos, & omnes creaturas ex nihilo creauit, vt non habeatis potestatem iacendi, standi, morãdi, vel habitandi in hac creatura Dei N. sed sentẽtio vos per sentẽtiã latã per altissimum Creatorẽ, & præcipio vobis, vt omnis dolo, fraude & fallacia remota debeatis manifestare nomina vestra nobis, ac per eandem sententiam dissoluo vos de isto corpore, & mitto vos ad ignem infernalem. Ideo ite maledicti in ignem æternum, qui præparatus est vobis, ac socijs vestris, & per hæc sanctissima nomina Dei, & in virtute istorum sanctissimorum nominum relego vos in profundum abyssi, Hel † Heloym † Eloa † Sabaoth † Elyon † Esereheie † Adonay † Iehoua † Ya † Thetragrãmaton † Saday † Messias † Hagios † Ischiros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus † Christus † Alpha, & Omega † Principiũ & Finis † & mitto vos ad profundum abyssi, & vos constringo, vt deinceps nullam habeatis potestatem standi, vel occupãdi hanc creaturam Dei, N. & nec locum istum, neque aliquẽ alium habeatis in virtute supradictorum nominum, & per illum qui sedet in Throno, & cui licet iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem, & in virtute illius cõdemno vos ad æternam combustionem ad ignem æternum, & ibi ligo vos vsque ad diem iudicij. In nomine Pa † tris & Fi†lij & Spiritus † sancti. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

IN illo tẽpore, Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitate Galileæ: cui nomen Nazareth: ad virginem desponsatã

viro

viro,cui nomen erat Ioſeph,de domo Dauid,& nomen virginis Maria.Et ingreſſus Angelus ad eam dixit: Aue gratia plena dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quæ cùm audiſſet turbata eſt in ſermonibus eius, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.Et ait Angelus ei.Ne timeas Maria,inueniſti enim gratiam apud Deum, Ecce concipies in vtero,& paries filium,& vocabis nomen eius Ieſum.Hic erit magnus, & filius altiſſimi vocabitur:Et dabit illi dominus Deus ſedẽ Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternũ:& regni eius,nõ erit finis. Dixit autẽ Maria ad Angelum;Quomodo fiet iſtud, quoniam virum nõ cognoſco?Et reſpondens Angelus, dixit ei: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſſimi obũbrabit tibi.Ideoque & quod naſcetur ex te Sanctũ vocabitur filius Dei. Et ecce Eliſabeth cognata tua,& ipſa cõcepit filiũ in ſenectute ſua. Et hic mẽſis eſt ſextus illi, quę vocatur ſterilis,quia nõ erit impoſſibile apud Deũ omne verbũ.Dixit autẽ Maria. Ecce ancilla dñi,fiat mihi ſecũdũ verbũ tuũ.℟. Laus tibi Chriſte.

Oratio.

DEus inuictæ virtutis auctor, & inſuperabilis imperij Rex,ac ſemper magnificus triũphator,qui tuos inimicos nõ ſolùm gloriæ tuæ,ſed & bonorũ omniũ aduerſarios potenter expugnas,quiq; ad reparationem lapſi hominis, quem Diabolus,inuidia ſtimulante deiecerat verbum tuũ de intemerata virgine Maria carnem ſuſcipere voluiſti, obſecramus humiliter tuam omnipotentem pietatem, vt famulum tuum N.qui te timet,te colit,teq; veneratur à Diabolica tyrannide,& vexationẽ hac peſſima liberare digneris.Per eũ qui vẽturus eſt iudicare viuos & mortuos,&c.

CONIVRATIO.

COniuro te † & exorcizo vos ſpiritus Angelos percuſſores Chriſtianorũ per Pa†trẽ, & Fi†liũ, & Spiritum † ſanctum,& per indiuiduam Trinitatem,& per beatiſſimę virginis Marię virginitatem, adiuro vos † & coniũro per Angelũ Michaëlem,Gabriẽlẽ,Raphaëlem,& per eorũ virtutes,& per Thronum Diuinæ Maieſtatis,& per agnum immacula-

maculatum de altissimis progenitum, & ex Maria virgine natum, quam Angelus annunciauit, & per sanctissima nomina omnipotētis Dei Hel † Heioym † Heloa † Sabaoth † Esereheie † Adonay † Ya † Thetragramaton † Saday † Messias † Hagios † Yschiros † Otheos † Athanatos † Sother † Emanuel † Agla † Iesus † Alpha, & Omega † Principiū, & Finis, & per hæc, & alia nomina virtuosissima domini nostri Iesu Christi Filij Dei omnipotentis viui & veri vobis contradico, qui vestra culpa de cœlo eiecti fuistis, & de excelso throno expulsi. Vos iterum exorcizo † ac vobis impero per ineffabilem Creatoris potentiam, & per quatuor animalia summi Creatoris: & Sanctam sedem diuinæ maiestatis, & per Angelicas potestates cœlorum, & per Angelos, Archāgelos, Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin, qui quotidie non cessant clamare dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus, dominus Deus Sabaoth, vt sine mora aliqua recedatis de creatura Dei, & imagine Christi, nec possitis nocere alicui creaturæ Dei, & imagini Christi, vt præceptum est vobis. In nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus † sancti. Amen.

Exprobratio in Sathanam excerpta ex Prierio.

O Miserrime, & iniquissime spiritus: ecce contra te tuū factorem, ac punitorē inuoco, cuius longanimitatem temerè contemnere non consueuisti impunè. Reminisci debuisses: quemadmodum in te quàm iustè statim ab initio tuę cōditionis animaduertit. Audi miserrime opprobrium tuū. Deus omnipotēs Adonay magnus, & mirabilis, imò incōprehēsibilis, cùm esset bonitas, & charitas infinita nullo indigēs, sed in seipso felicissimus, ex sua tamen infinita bonitate producere voluit vniuersum ad suam quidē gloriā, sed ad vtilitatem aliorū: imò ipsam suæ gloriæ manifestationē in bonū suæ creaturæ ordinauit; quippe, qui est bonitas infinita, atque purissima: in quo quidē vniuerso voluit esse creaturas rationales, cū quibus haberet sanctę charitatis amicitiā, & quibus tandē suæ fœlicitatis cōmunionē largiretur. Inter has autem tuus dominus Acheruntinus Lucifer supremus creditur extitisse. Vos autē spiritus nunc quidē brutales, olim verò gloriosi, omnes à Deo omnipotē

te producti fuistis donis naturalibus sublimes,sed gratuitis sublimiores. Qui in ipso mox vestræ conditionis exordio, cōditori vestro nō solùm ingrati, verùm etiā & rebelles extitistis:in superbiā,in liuorem,& in odium maximum prorumpentes.O ingratitudinem maximam.O inauditam temeritatem.O flammis æternis exurendum scelus.Audiatis, quid de vestro principe , & singulis vestrum suo modo sub figura Nabuchodonosor superbissimi, imò quid de Nabuchodonosor ad instar Sathanæ, dicat per Isaiā magnus , & admirabilis conditor vester:Quomodo(inquit)cecidisti de cœlo Lucifer?id est,quomodo in te potuit esse tanta ingratitudo,tanta superbia,tanta iniquitas,vt subitò de cœlo cā deres,omnipotēti virtute pręcipitatus.Qui manè oriebaris idest,qui in tuæ conditionis exordio, instar syderis matutini,atque pulcherrimi cœperas in mundo rutilare.Corruisti in terram,scilicet infernalem,atque sulphuream,qui vulnerabas gentes,id est qui tyrannorum instar gentes vulnerātium ambiebas principatū,& in reliquos spiritus superbam tyrānidem exerceres.Corruisti inquam tu,qui tua pulchritudine delectatus:dicebas in corde tuo, tuum scilicet blasphemando conditorem,vnde laudare debuisses:In cœlum conscēdam,id est, supernaturalem felicitatem mea virtute nanciscar;super astra cœli,id est super omnes cœlestes spiritus exaltabo solium meum:volens scilicet reliquis spiritibus Angelicis inesse gratuito,atque felici principari. Sedebo in monte testamenti,id est in cœlesti Hierusalem,in lateribus Aquilonis,id est in medio tēpli,siue Ecclesiæ cœlestis : propterea quòd in materiali Hierusalem templū esset in lateribus Aquilonis montis Sion.Ascendam super altitudinem nubiū,id est omnes creatos spiritus dignitate,& potestate transcendam.Similis ero altissimo,Deo scilicet omnipotenti,qui propria,non aliena virtute beatus est,omnes beatos spiritus beatificans.O verbum totius temeritatis, & cui merito per magnum,& admirabilem Adonay iustissimè respondeatur.Veruntamen,ô spiritus ingrate,atque superbissime ad infernum detraheris, in profundū laci, quia nihil æquius,quàm humiliare superbum. Qui te viderint post tantam dignitatem obsidentem corpora humana, & infra intestina stercora lati tantem,bestiales gestus rugitusque porcinos cum fœmineis eiulatibus exercentem,

Nabuchodōnosor imagō Sathanæ.

In Angelis sunt dona naturalia & gratuita.

Mons testamēti est cœleste Hierusalem.

Aquilo templum significat Hierosolymitanum.

Nihil æquius quam humiliare superbum.

ad te contemplandum præ admiratione inclinabuntur; vt videant ad quantam profunditatem, de tanta sublimitate explosus, ruensque descenderis: dicentque, Nũquid iste est vir, propter naturale. s. ingenium reuera autem bestia propter perfidam voluntatem, & prædo infernalis, qui cõturbauit terram, qui perdita charitate, & spe salutis, in suam rebellionem, atque coniurationem genus humanum attrahere sua fallacia curauit, vnde infinita mala, & perturbationes cũctæ prouenêre, adeo, vt orbem vniuersum desertum cognitione Diuina statuerit, dum ista bestia scabiosa vbique adorari voluit vice sui conditoris.

Tyrus denotat Sathanã. *Sathan erat olim Cherub.* *Sathan sus macra.*

Illud verò miserrime quomodo sufferre iam potes, quod omnipotens Deus de superbissimo Tyro sub tua persona, qui eum tuo facto docuisti, per Ezechielẽ ꝓfitetur, & dicit. Et tu Cherub, olim. s. nunc autem prædo, bestia, serpens, & sus macra, famelica, & immundissima, adeo turpis, vt semper vincat omnem sermonem rei magnitudo. Signaculum expressum. s. atque clarissimum, similitudinis, id est, simillimum Deo omnipotenti, plenus sapientia, naturali. s. atque gratuita, nũc autem plenior stoliditate, & plenissimus iniquitate morali, perfectus decore. s. gratiæ, in delitijs paradisi Dei fuisti, quia beatus eras in spe habituali, & in arra sanctæ charitatis. Omnis lapis pretiosus: id est omnis Spiritus Angelicus operimentum tuum, quia nouem Angelorum agminibus ornabaris. Sardius, Topatius, Iaspis: ecce vnam Hierarchiam triplicis ordinis: Crysolitus, Onix, & Berillus, ecce secundam: Saphirus, Carbunculus, & Smaragdus, ecce tertiam: Aurum quoque decoris tui, id est, natura splendens, atque pulcherrima: & foramina tua, id est vires naturales, ingenium. s. atque voluntas, in quibus, quasi in foraminibus annulli aurei, includebantur gemmę spiritualium habituum, atque donorum, in die qua conditus es præparata sunt, quia nulla fuit in eis imperfectio, nulla indispositio, macula nulla. Tu Cherub, significatus. s. per Cherub sancti sanctorum, extensus ala duplici, contẽplationis videlicet & amoris, & protegens, id est operiens arcam. s. domini Sabaoth, est Ecclesiam cœlestem, vel corpoream creaturã, posui te in monte sancto Dei, id est sublimen in tẽplo cœlesti. In medio lapidum ignitorum, id est sanctorum Angelorũ ardentium amore diuino, ambulasti

Decore gratiæ perfecti redimur. *Lucifer Angelorum agminibus nouem ornabatur.* *Triplices hierarchiæ per lapides pretiosos indicatæ.*

Cherubin alæ contemplationis & amoris. *Angeli vocãtur lapides igniti.*

vno

vno duntaxat passu primæ operationis tuæ, perfectus in vijs.i.in operationibus tuis:quia,& si vna fuit tua operatio ratione mensuræ, fuit tamen multiplex ratione potentiæ, cognitio videlicet,atque amor, à die conditionis tuæ.i. à primo instanti tui esse,donec inuenta est iniquitas in te in secundo.s.tui esse instanti. In multitudine, id est propter multitudinem negotiationis tuæ, id est donorum naturalium,& gratuitorum repleta sunt interiora tua iniquitate, & peccati.s.irreparabiliter, propter Deiforme ingenium quod tibi dedi,& inuiolabilem meam iustitiam, quam institui: & eieci te superbum,tumidum,& bestialem de monte sancto Dei, id est de cœlo Empyreo ad sedes infernales: & perdidi te,ô Cherub, protegens olim de medio lapidum ignitorum,quorum consortio te indignum effecisti. Perdidisti sapientiam(Deo teste)licet tu apud mulierculas, & Necromanticos de sapientia glorieris: & ex Angelo effectus es bestia teterrima,& scabiosa. *Sathan perdidit sapientiam quamuis de ea apud Magos glorietur.*

O miserrime,quo nulla creatura miserior,vel impudentior est,quomodo post tantam gloriam audes comparere, & brutales:imò porcinos moliri rugitus?Erubesce misselle, & fuge Dei omnipotentis imperia veritus. Nam ego Iesu Christi Nazareni crucifixi indignus Sacerdos, & famulus, auctoritate, & virtute Dei omnipotentis Patris † & Filij† & Spiritus†sancti præcipio tibi, vt Dei templum desinas occupare,ne dicas in die iudicij, nemo me adiurauit, nemo mihi contradixit.Ecce infelix, & flocci pendende ego licet indignus Dei omnipotentis Sacerdos,&famulus Iesu Christi Nazareni crucifixi,ex parte Dei omnipotentis, & domini nostri Iesu Christi tibi contradico, & impero fugam,& contra te inuoco testes, ac punitores cœlũ & terram,contra te inuoco Sanctam Trinitatem vltricem cõtumaciæ tuæ, beatam virginem Mariam, omnes bonorum spirituũ choros,omnes electos Dei,quos omnes humiliter precor,vt mihi aduersum te sint in adiutorio. Omnes autẽ Tartareas legiones,nõ quidẽ inuoco(absit enim, quia suffragio gratię diuinę,omnibus virtutib' infernalibus tã diuisim, quàm coniunctim simul me existimo fortiorẽ) sed conuoco,cito, coniuro,& ex parte Dei omnipotentis præcipiendo adiuro contra te,vt sint contumaciæ tuę punitrices.Fuge miserrime,fuge latro,quia iudex adest irat',adest *Diabolus in extremo iudicio accusabit non coniurantes.*

tortor funestus, atque cruentus: qui tanquam latronem, atque prædonem, in furca infernalis patibuli te suspendere festinat, adest contra te iudiciū Iesu Christi Nazareni crucifixi qui venturus est iudicare viuos & mortuos, &c.

Furca infernalis patibuli.

Hic Sacerdos ponat librum super caput obsessi, & ostendendo ei crucifixum dicat.

PEr istius libri orationes, & per omnes earum virtutes, & per omnia signa, & verba Saluatoris nostri, & per omnes rationes, quæ fiunt in cœlo, & in terra, & per omnes virtutes cœlorum in virtute, & per virtutem sanctorū Dei nominum præcipio vobis, vt deinceps hîc manere nō debeatis, nec possitis, sed faciatis quæcunque vobis iusserimus, alioquin in stagnum ignis, & sulphuris vos præcipitabimus æternaliter concremandos. In quacunque ergo parte huius corporis sitis, siue intus, siue foris, venite & videte signum sanctæ Crucis à summo Creatore domino nostro Iesu Christo consecratum, quia per virtutem illius nobis obedire tenemini. Et per ipsum vos ligamus, vt coram nobis contra vestram volūtatem venire debeatis, quoniam verba Dei, quæ de ore nostro exeunt sunt ignes feruentissimi, qui vos comburent ęternaliter, & hoc est signū per ꝙ totus mundus tremit, & omnis creatura contremiscit, & vos rebelles estis nostro, ac vestro Creatori. Maledicti ergo, & excommunicati, atque blasphemi sitis in pœnā æternali, & nulla sit vobis requies in aliqua hora, si statim non eritis obedientes præceptis meis vobis factis in virtute Iesu Christi, & verbis quæ de illo dicuntur, qui orbem contremere facit, in cuius nomine virtute, ac potestate vobis præcipio, vt statim recedatis. Per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Sententia ferenda ab Exorcista contra Dæmones obsidentes.

QVia verò in hoc iudicio tāquam Vicarius illius summi iudicis potestate mihi tradita ab illo quando discipulis suis dixit: Quodcūque ligaueritis super terram, &c. nomine illius inuocato, & beatæ Virginis Mariæ eius matris, nec non beatorum Confessorum Prosperi, Geminiani, & Zenonis, ac Sanctorum Cypriani, & Iustinæ martyrum,

ac totius curiæ triumphantis ratificando, & approbando latam superius sententiam per summum Creatorem. Ita ego pronuncio tanquam Vicarius vt suprà, & declaro, ac impero vobis, ꝙ sine mora, ac omni occasione postposita, hanc creaturam Dei N. quam tantùm molestastis, amodo relinquatis suæ pristinæ sanitati, & nunquam deinceps molestare valeatis. Item impero, mãdo, iubeo, & præcipio, auctoritate qua fũgor Lucifero, Beelzebub, Satanæ, & omnibus furijs infernalibus, ꝙ statim, & sine mora vos in stagnum ignis, & sulphuris, & in profundum inferni præcipitent vt suprà sententiatum est, & indispensabiliter vos ligent, & affligant omnibus pœnis vsque in diem iudicij. Et quia vestro creatori rebelles fuistis & nobis & præceptis suis beatæ Virginis, & dictis Apostolorum, & Euangelistarum, Martyrumq; & Confessorum omnium dicta, lectaq; neglexistis, vos omnes condemno ad infernale supplicitũ, & ignis qui vos vrat, ex ipsius præsentia Dei exeat, qui vos comburat, ipso iubente, qui vnà cum Patre, & Spiritu Sancto viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Hic Exorcista iterum ostendat Dæmoni crucifixum coniurando, quod per illud signum, & nomina Dei debeat exire. Et si Spiritus diceret, quòd non possit exire, & quòd per incantationes, vel exorcismos, & vincula aliqua sit ligatus super dictam creaturam, tunc coniuretur hoc modo.

Quando Spiritus obsidens est per incantationes ligatus, vt nõ possit exire.

EGo coniuro vos † adiuro, & contestor, exorcizo, † atque dissoluo† omnes Spiritus maledictos, qui estis ligati super istã creaturã Dei N. & per† omnes supradictas virtutes, miracula, gratias, & potestates Dei, & istius sanctissimæ imaginis crucifixi, & omnium nominum Dei, & per omnes illas coniurationes, orationes, vincula, & Exorcismos, quibus in nomine domini nostri Iesu Christi potestis damnari, cruciari, & constringi, & per potestatem & gratiam Dei, & per illud tremendum iudicium Dei, quãdo omnes vos perpetualiter ligabit in stagno profundo abyssi, & in igne & sulphure æternali, ꝙ debeatis rebelles Iesu Christi Nazareni exire, & recedere ab isto corpore humano sine aliquo nocumento, & læsione corporis, & animæ per virtutem Dei viui, & veri, in nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus† sancti. Amen.

iuramentum præbendũ Diabolo ad extorquendum veritatem omnium pertinentium ad liberationem obsessi.

Diabolus ad iusiurandum adigendus.

Exorcista prabere poterit sequens iuramentum Dæmoni vexāti corpus in quocunque loco harum coniurationũ vt sibi videbitur expedire, & per illud conetur habere veritatem præceptis, & duris comminationibus.

Forma iuramenti quod iurat Sathan sacerdoti.

EGo iuro, & promitto tibi Sacerdoti, seu ministro Christi obseruare omnia illa quæ præceperis mihi ex parte Dei, & domini Iesu Christi Nazareni crucifixi pertinentia ad honorem eius, ad liberationem huius creaturæ, vel ad charitatẽ proximi tui. Quòd si in vllo defecero ex his quæ tibi promitto, ex nunc inuoco ipsum Deum omnipotentẽ iratum contra me, qui tanquam vltor, & vindex huius mei periurij, mittat Sanctos Angelos suos potentes in prælio, qui me eiiciant, & expellant ex hoc corpore. Voco similiter Luciferum vnà cum omnibus alijs principibus, furijs, & pœnis infernalibus, qui omni sua indignatione & furore indignati contra me insurgant, & ducant me in profundissimum & pœnosissimum locum inferni, vbi acrius, & durius mille millies magis solito omni pœna, dolore, & cruciatu infernali sim cruciandus, à quibus non possim liberari in secula seculorum. Amen.

Diabolus vocat Diabolũ in pœnam.

Præceptum faciendum omnibus Spiritibus immundis egressi è corporibus obsessis.

Quia sæpè contingit Energumenos non posse liberari à Spiritibus immundis: ipsos vexantibus prima; secunda, vel tertia vice, ideo Sacerdos volens finem imponere coniurationi, præcipiat Spiritibus egressis è corpore hoc modo:

PRæcipio vobis omnibus Spiritibus immundis, qui egressi estis ex hoc corpore in nomine sanctissimę trinitatis Pa✝tris, & Fi✝lij, & Spiritus✝sancti, ꝙ non habeatis auctoritatem, potestatem, seu virtutem ostendendi vos huic creaturæ Dei N. nec faciendi illi aliquam illusionem tam phantasticam quam realẽ, nec possitis illam offendere, neque lædere tam in corpore, quã etiam in anima, nec denuò

denuò poſſitis regredi ad illam vexandã, nec mittere alios Dæmones loco veſtrorum. Sed ſitis conſtricti ſupradicto præcepto ire ad ſedes infernales, vel ad loca vobis deputata à Deo, vbi nullam creaturam tam rationalem, quàm irrationalem lædere valeatis. Ecce crucem † domini, fugite partes aduerſæ, vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid.

Præceptum faciendum omnibus Spiritibus remanentibus in corpore cùm neceſſe fuerit dimittere coniurationem.

Si Energumenus non fuerit liberatus, & tamen (vrgente neceſſitate) dimittenda ſit coniuratio, tunc præcipe omnibus Spiritibus remanẽtibus in corpore eos cogendo, vt recedant à capite, à corde, à ſtomacho, & deſcẽdant ad partes inferiores corporis, puta in vngues mortuos pedum, & caue ne vllo pacto ſinas eos remanere ſurſum: cùm autẽ illuc deſcenderint, tunc facias illis ſequens præceptum. *Diabolus obſidens ſemper ad inferiora corporis cogẽdus, & in vngues pedum mortuos.*

PRæcipio vobis omnibus Spiritibus immũdis, qui eſtis in hoc corpore in nomine ſanctiſſimæ Trinitatis Pa † tris & Fi † lij, & Spiritus † ſancti, & ſub pœna immerſionis in ſtagnum ignis, & ſulphuris per annos mille ſtatim ab exitu veſtro, quatenus non habeatis auctoritatem, ſeu poteſtatem aſcendendi ſuperius ad caput, vel ad membra huius creaturæ Dei N. & ipſam lædendi, ſed cogamini manere deorſum, donec vocati fueritis à me, ſeu ab aliquo alio Exorciſta, vel permiſſi à Deo aſcendere ad honorem ipſius, ad ſalutem huius creaturæ Dei, & ad confuſionem veſtram, vel augmentum pœnarum veſtrarum & ſinatis ipſam orare, comedere, bibere, quieſcere, & omnia illa agere, quæ ſpectant ad honorem Dei, & ſalutem animæ ſuæ. Et ſicut Chriſtus mortuus eſt, & deſcendens ad inferos dixit: Attollite portas principes veſtras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex gloriæ, & ibi ligauit ſuperbiſsimum Luciferum, ita auctoritate qua fungor, ligo vos in loco vobis aſsignato. In nomine Pa † tris & Fi † lij & Spiritus † Sancti. Amen.

Explicit Exorciſmus ſeptimus.

GRA

GRATIARVM ACTIONES, PRO ENERGVMENO LIBERATO.

Cùm liberatus fuerit obsessus, dic.

TE Deum laudamus. *totum. Quo finito dic sequentia verba.* ℣. Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis. ℟. A templo sancto tuo, quod est in Hierusalem. ℣ Ostende nobis domine misericordiam tuam. ℟. Et salutare tuum da nobis. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

GRatias agimus tibi domine sancte Pater omnipotens æterne Deus, gratias agimus tibi Christe verbum æterni Patris, gratias agimus tibi Spiritus alme, gratias agimus Sanctis omnibus, tum Angelis, tum hominibus, quia omnipotenti virtute Dei per nostras manus elisus est draco. Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob miserere famulo tuo N. quem à Diabolica potestate liberasti, & in eius adiutorium sanctum dirige Michaëlem, qui eum protegat, visitet, atq; defendat ab omnibus inimicis suis. Qui viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui liberare dignatus es hunc famulum tuum N. ab omni vexatione satanæ, & ministrorum eius, mitte in eum septiformem Spiritum sanctum tuum paracletum de cœlis. ℟. Amen. Spiritum sapientiæ, & intellectus. ℟. Amen. Spiritum consilij, & fortitudinis. ℟. Amen. Spiritũ sciẽtiæ, & pietatis. ℟. Amen.

Adimple eum Spiritu timoris tui, & signa eum in vitam propitiatus æternam. ℟. Amen. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

TE Deum Patrem ingenitum, te Filium vnigenitũ, te Spiritum sanctum paracletum, Sanctã & indiuiduam Trinitatem toto corde confitemur, laudamus, atque benedicimus, tibi gratias agentes, quia tua virtute hodie cõfusus, turbatus, verberatus, ac denique expulsus est Diabolus cum socijs suis de hac creatura tua N. quã per filium tuum vnigenitum redimere dignatus es. Quæso igitur te domine sancte Pater omnipotẽs æterne Deus, Sancta Trinitas, virtus vna, atq; indiscreta maiestas Deus noster omnipotens, vt hãc creaturam tuam N. custodire, & defendere digneris per sanctos Angelos tuos ab omni incursu Satanæ, & ministrorum eius, & infunde super eam benedictionem tuam sanctam. Per Christum dominum nostrum. Amen. Ecce crucem † domini, fugite partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda radix Dauid, Iesus Christus beatissimæ virginis Mariæ filius, mundi salus, & dominus, qui dixit discipulis suis, In nomine meo Dæmonia eiicient, ipse impleat verbum suum, & sit tibi propitius, & clemens. Et hoc signum sanctissimæ crucis † sit tibi clypeus, & munimen aduersus omnes insidias Diaboli. Amen.

Oratio.

SAnctificet te Deus signaculo sanctę crucis † suæ, vt recedant à te omnes, inimici tui. Defendat te Iesus Christus filius Dei viui per signum sanctæ crucis. † Defendat † te Deus ab omnibus malis pręsentibus, & futuris, exterioribus & interioribus. Signo † te signaculo sanctę crucis, vt à persecutionibus Diaboli liberet te Deus. Signaculo huius crucis † prosternantur ipsi Diaboli aduersarij tui, & fugiant à te. Per istius sanctæ crucis † signaculum liberet te Deus à periculis mundi, & mittat sanctos Angelos suos, qui te custodiant. Benedictio † Dei Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti sit super te, Benedictio † Iesu Christi sit super te. Virtus sanctę crucis † sit super te, intra te, circa te,

ante

ante te, post te, & omnibus partibus tuis. Benedictio † beatæ Mariæ matris Dei sit super te, Benedictio † Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, virginum, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei sit super te. Amen.

Oratio.

SAncte Michaël Archangele defende creaturam istam N. in prælio, vt nō pereat in tremendo iudicio, per gratiam quam meruisti te deprecor, vt eruas eam ab omnibus periculis animæ, & corporis, & ab vniuersis insidijs Dæmonum, & custodias eam, vt omnes Spiritus maligni non possint nocere ei in quocunque loco fuerit. Per Iesum Christum saluatorem nostrum. Amen.

Hic Sacerdos, seu Exorcista signando obsessum dicat.

SIgnaculum domini nostri Iesu Christi † impono in frontem tuam. Signo † oculos tuos, vt videas claritatem Dei. Signo † aures tuas, vt percipias verba Dei, ac salutis tuæ. Signo † nares tuas, vt percipias odorem suauitatis. Signo † cor tuum, vt confitearis peccata tua. Signaculum Dei Pa † tris omnipotentis, & Fi † lij & Spiritus † sancti appono, quod te sanum faciat in omni tempore vitæ tuæ, vt nullam habeat Diabolus potestatem in te, nec in aliqua parte tui: sed sancta Trinitas diuina regat te, & perducat in vitam æternam. Amen.

Hic benedicas eum dicens.

BEne † dicat tibi dominus noster Iesus Christus, & custodiat te. ℞. Amen. Ostendat tibi faciem suam dominus, & misereatur tui. ℞. Amen. Conuertat dominus vultum suum ad te, & det tibi pacem. ℞. Amen. Pax, & benedictio Dei omnipotentis Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti descendat super te, & maneat tecum in æternum. Amen,

REMEDIA EFFICACISSIMA IN MALIGNOS SPIRITVS EXPELLENDOS, facturásque,

ET MALEFICIA EFFVganda de obseßis corporibus, cùm suis benedictionibus.

Ordo ad faciendum aquam benedictam.

Sacerdos indutus Sacerdotalibus indumentis, vel saltem stola absolutè dicat.

℣. *Adiutorium nostrum in nomine domini.*
℟. *Qui fecit cœlum & terram.*

EXORCISMVS SALIS.

EXorcizo te creatura salis per Deum † viuum, per Deum † verum, per Deum † sanctum, per Deum, qui te per Elisæum Prophetã in aquam mitti iussit, vt sanaretur sterilitas aquæ, vt efficiaris sal exorcizatum in salutem credentium, & sis omnibus sumentibus te sanitas animæ, & corporis, & effugiat atque discedat à loco in quo aspersum fueris omnis phantasia, & nequitia, vel versutia Diabolicæ fraudis, omnisq; spiritus immundus adiuratus per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

IMmensam clementiam tuam omnipotens æterne Deus humiliter imploramus, vt hanc creaturam salis, quam in vsum

vſum generis humani tribuiſti bene † dicere, & ſancti- † ficare tua pietate digneris, vt ſit omnibus ſumentibus ſalus mentis, & corporis, & quicquid ex eo tactum, vel reſperſum fuerit, careat omni immunditia, omniq; impugnatione ſpiritualis nequitiæ. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, &c.

EXORCISMVS AQVÆ.

EXorcizo te creatura aquæ in nomine Dei Patris † omnipotentis, & in nomine † Ieſu Chriſti filij eius domini noſtri, & in virtute Spiritus † ſancti, vt fias aqua exorcizata ad effugandam omnem poteſtatem inimici, vt ipſum inimicum eradicare, & explantare valeas cum Angelis ſuis Apoſtaticis. Per virtutem eiuſdem domini noſtri Ieſu Chriſti, qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Oratio.

DEus qui ad ſalutem humani generis maxima quæque ſacramenta in aquarum ſubſtantia condidiſti, adeſto propitius inuocationibus noſtris, & elemento huic multimodis purificationibus præparato, virtutem tuæ bene † dictionis infunde, vt creatura tua myſterijs tuis ſeruiens, ad abigendos Dæmones: morbóſque pellẽdos diuinæ gratiæ ſumat effectum: vt quicquid in domibus: vel in locis fidelium hæc vnda reſperſerit: careat omni immunditia: liberetur à noxa: non illic reſideat ſpiritus peſtilens: non aura corrumpens, diſcedant omnes inſidiæ latentis inimici, & ſi quid eſt, quod aut incolumitati habitantium inuidet, aut quieti aſperſione huius aquę effugiat, vt ſalubritas per inuocationem ſancti tui nominis expedita, ab omnibus ſit impugnationibus defenſa. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c.

Hic mittat ſal in aquam in modum crucis dicendo ſemel.

Commiſtio ſalis, & aquę pariter fiat, in nomine Pa † tris, &

Fi † lij,

Fi†lij,& Spiritus † Sancti. Amen. ℣. Dominus vobiscum. ℟.Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DEus inuictæ virtutis auctor, & insuperabilis imperij rex ac sẽper magnificus triũphator,qui aduersæ dominationi vires reprimis,qui inimici rugientis suitiã superas qui hostiles nequitias potenter expugnas,te domine trementes,& supplices deprecamur,ac petimus, vt hanc creaturam salis, & aquæ dignanter aspicias,benignus illustres, pietatis tuæ rore sanctifices vt vbicunque fuerit aspersa,per inuocationem sancti tui nominis,omnis infestatio immũdi spiritus abigatur,terrórque venenosi serpẽtis procul pellatur,& præsentia Sancti Spiritus nobis misericordiam tuã poscentibus,vbique adesse dignetur. Per dominum nostrũ Iesum Christum,&c.

Benedictio olei probatissima ad expellendas omnes facturas,maleficia,ligaturas,& omne opus nefarium Diaboli de humanis corporibus: quæ ab aliquibus ascribitur Sancto Cypriano: Modusque sumendi dictum oleum,

S.Cypriani cõiuratio olei.

Sacerdos habeat vas præparatum cum oleo benedicendo, & indutus sacerdotali stola,benedicat ipsum,dicens.

IN nomine Pa † tris,& Fi†lij,& Spiritus † sancti. Amen. ℣.Adiutorium nostrum in nomine domini.℟. Qui fecit cœlum & terram.℣.Ostende nobis domine misericordiam tuam.℟.Et salutare tuum da nobis.℣.Adiuua nos Deus salutaris noster ℟. Et propter gloriã nominis tui libera nos. ℣.Nihil proficiat inimicus in nobis. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.℣.Fiat misericordia tua domine super nos.℟.Quemadmodum sperauimus in te.

Olei benedictio.

EXORCISMVS.

EXorcizo te immũdissime spiritus,omnis icursio Sathanæ,& phantasma in nomine Dei Pa † tris, in nomine

Dei Fi†lij, & in nomine Dei Spiritus † ſancti, vt recedas ab hoc oleo, vt poſſit effici potatio ſpiritualis ad ſanandũ infirmos: vt in eis poſſit habitare Spiritus sãctus, per nomẽ Dei patris, per nomen domini noſtri Ieſu Chriſti dilectiſſimi filij eius. Qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Oratio.

EMitte domine ſeptiformem ſpiritum ſanctum paraeletum de cœlis in hanc pinguedinem oliuæ, quam de viridi ligno producere dignatus es ad refectionem mentis & corporis vt tua benedictione ſit ſemper tangenti tutamentũ mentis & corporis, ad euacuandos omnes humores melancholicos, omnes dolores, omnes infirmitates, omneſque ægritudines mentis, & corporis, vnde vnxiſti Reges, Prophetas, & Martyres vnctione ſancta tua perfecta. Domine abs te oſtende nobis, vt benedictum permaneat in viſceribus famulorum tuorum: in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti. Qui tecum, & cum Spiritu ſancto viuit & regnat per omnia ſecula ſeculorum. Amen.

Hîc Sacerdos habeat vexatum, ſeu maleficiatum præſentem ſi commodè fieri poteſt, & poſitis manibus ſuper caput eius, adiuret Dæmonem hoc modo.

ADIVRATIO.

ADiuro te, ô Sathan, & omnes malignos Spiritus per nomen Dei viui, † veri † & ſancti, † per nomen, & merita Virginis Marię, per poteſtatem omnium Spirituum cœleſtium, & per nouem ordines cœleſtes in maledictionem, confuſionem, & augmentum pœnarum tuarum in centuplum de die in diem, vſque ad vltimum tremendum diem finalis iudicij augmentandam, ſi nunc non recedas maledicte Sathan ab hoc famulo Dei N. Per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

CON-

CONIVRATIO.

ITerum coniuro te,ô † Sathan,quòd non requiescas, neque cesses à labore continuo de loco in quo es, penitus remouere ab officio,& societate damnatā cuiuscũque principatus,& tuam,& omnem malignam fascinationē ab hac creatura Dei N.facturas,infirmitates,& dolores animæ, & corporis per verba coniurationis prædictæ, maledicte Sathan,sit nomen,& opus tuum confusum & maledictum in æternum,& vltra à Deo omnipotente,& à me,per potestatem mihi traditam super te, non solùm in baptismate, & alijs sacramentis,sed etiam per administrationem veri corporis,& sanguinis domini nostri Iesu Christi,mihi per auctoritatem beatorum Apostolorum Petri, & Pauli concessam & si fueritis rebelles,& contumaces,& mihi inobediētes, coniuro contra te, &contra vos omnes Spiritus infernales,qui vos nefarios Spiritus cum festinatione, quatenus per virtutem illius nominis, quod Moysi nominauit & tunc absorpti fuerunt à cauernis abyssi Dathan, & Abyron,& in virtute illius nominis,vsque in profundum abyssi, vsque ad vltimum diem vos religent. Amen.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Marcum.*
In illo tempore.Recũbētibus vndecim discipulis.&c.
Quære suprà fol.119.

ADIVRATIO.

ADiuro etiam vos † omnes immundos Spiritus per eum qui erat,qui est & qui venturus est, qui creauit, & redemit nos suo sanguine,per crucem mortem, sepulturam,& resurrectionem suam,qui hîc præsens,& vbique est, qui dixit:Vbi fuerint duo, vel tres in nomine meo congregati, ibi in medio eorum sum, & per nomen eiusdem domini nostri Iesu Christi,vt hinc statim recedatis cum maleficijs,& facturis vestris,nũquā redituri. In nomine Pa†tris & Fi†lij,& Spiritus † Sancti. Amen. ℣. Adiutorium nostrũ in nomine domini.℟.Qui fecit cœlũ,& terram. ℣. Exurge Christe adiuua nos.℟.Et libera nos propter nomen tuum.

Oratio.

O Poteſtas immenſas,ô Trinitas indiuidua,æterne Spiritus ſancte,te omnes Chriſti colę exoramus,vt potẽtiam,& miſericordiam tuam ſuper hanc creaturam tuam, N.porrigas:& ab omni Spiritu immundo tua pietate liberare digneris.Qui viuis,& regnas in ſecula ſeculorum. Amẽ.

Hic Sacerdos reuertatur ad benedictionem olei, & dicat.

BEnedicat te creatura olei † Imperialis maieſtas,protegat te † regalis diuinitas , defendat te † immenſa Trinitas,foueat te † glorioſa vnitas , dirigat te † inęſtimabilis bonitas,regat te † potentia Dei patris,viuificet te † ſapientia Dei Filij,deducat te † virtus Spiritus ſancti , Alpha , & Omega.Deus Sabaoth ſit iſta inuocatio,vt det tibi ad omne malum propellendum virtutem. Crux † Chriſti ſaluet te,duodecim Apoſtoli te † cuſtodiant. Sancti Martyres te † adiuuent , Sancti Confeſſores te bene † dicant,omnes Sancti Sacerdotes noui & veteris teſtamẽti te exorci†zẽt, & ſancti † ficent,Sancti Angeli,Archangeli,Throni,& Dominationes,Principatus,& Poteſtates,Virtutes Cœlorum, Cherubin,& Seraphin te † defendant, virtuoſus Deus trinus,& vnus te bene†dicat,& det tibi contra omne malum, & ad omnes facturas,& maleficia virtutẽ , vt per te poſſim deſtruere,eradicare,& euellere de animabus, & corporibus humanis omnia maleficia,omnes incãtationes,ligationes, facturas , & omne opus nefarium Diaboli. Per Chriſtum dominum noſtrum.Amen.

Hic ſequuntur benedictiones dicti olei ad bibendum, & ad vngendum facturatos.

ADiutorium noſtrum in nomine domini. ℞. Qui fecit cœlum,& terram,mare,& omnia,quæ in eis ſunt.

EXORCISMVS.

Benedictio olei ad id bibendum.

EXorcizo te creatura olei per Deum † viuum , per Deũ † verum : per Deum † Sanctum , vt omnis virtus aduerſarij,omnis exercitꝰ Diaboli,omniſque incurſio,& omne

ne phantaſma Sathanæ eradicetur à te, vt fias omnibus, qui te ſumpſerint medicina ad expellēdas omnes facturas, & fuganda omnia maleficia Sathanæ,& miniſtrorum eius, & ipſum inimicum expellere cum omnibus maleficijs, incantationibus,ligationibus,ſignaturis,& facturis valeas.In nomine Pa † tris omnipotentis, in charitate Ieſu Chriſti domini noſtri filij eius,qui viuit,& regnat cum Spiritu ſancto Deus.Per omnia ſecula ſeculorum-Amen.℣. Dominus vobiſcum.℟.Et cum Spiritu tuo.

Oratio.

CReaturarum Deus omnium, & domine Creator, qui per Moyſen famulum tuum,permixtis herbis aromatum,fieri percepiſti ſanctificationem vnguenti ,clementiā tuam ſuppliciter depoſcimus,vt huic oleo, quod oliua, te iubente produxit,ſpiritualem gratiam largiendo plenitudine ſancti†ficationis infundas,ſit domine fuga Dæmonū, ac omnium maleficiorum,incantationum,ligationum, facturarum,ac omnium operum Sathanæ exterminatio, & præſta nobis domine ſancte pater omnipotens æterne Deus,vt quicunque ex hoc oleo biberint, & deuotè vnxerint, ſit eis perfecta medicina cōtra omnes diabolicas machinationes,facturas,ligationes,& ſignaturas,ac malignos Spiritus. Per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui lauit nos à peccatis noſtris in ſanguine ſuo. In nomine P†atris,& Fi†lij,& Spiritus † Sancti.Amen.

Oleum benedicendum ad vngendum.

EXORCISMVS.

EXorcizo te creatura olei in nomine Pa†tris,& Fi † lij, & Spiritus † Sancti, vt per hanc inuocationem indiuiduæ Trinitatis,ac vnius virtute Deitatis, omnis nequiſſima virtus aduerſarij, omnis inueterata malitia Diaboli, omnis violenta incurſio,omne confuſum,& cæcum phantaſma,eradicetur,fugetur, & diſcedat ab hoc oleo, vt omnes,qui ex eo biberint,& deuotè vnxerint fiat ſanitas ſuper eos ab omni maleficio diabolico, vt non poſſit latere vlla malignorum Spirituum nequitia. Per eundem dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum Deo patre, & Spiritu Sancto viuit,& regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Oleum benedicendum & ad bibendum & vngendum.

Oratio.

DEus omnipotens,sanctificationum dominator, cuius pietas sine fine sentitur. Deus,qui cœlestia,& terrena simul moderaris, & complecteris:seruans misericordiam tuam populo tuo ambulanti ante conspectum gloriæ tuæ. Exaudi pie domine preces seruorum tuorum: & copiosa tua bene✝dictio descendat in hoc oleum in honore nominis tui,& victoriosæ crucis ✝ tuæ: & in honore sanctorum omnium,& sanctarum totius cœlestis curiæ.Tu ô clementissime pater sancti ✝ fica, & miserator illustra: proprio splendore clarifica: vt omnis, qui deuotè biberit, & vnxerit,ab omnibus Spiritibus immundis,ac operibus eorũ sanetur & saluetur propter nomen tuum magnũ, & manũ tuam fortẽ,& brachium tuum excelsum.Et tu Deus altissime libẽter protege, & dignanter libera eos ab omnibus Spiritibus immundis,maleficijs,incãtationibus,signaturis, facturis,& ab omni opere Sathanæ liberare digneris propter nomen tuum magnum, & admirabile & liberatos æterna redemptione conserua,vt semper felices, semperque in tua gratia lætantes, constanter in istam confessionem Trinitatis in fide catholica perseuerent. Per dominum nostrum Iesum Christum filium tuum,&c.

Et aspergatur aqua benedicta super oleum in modum crucis.

Neuole panis benedictus dãdus infirmis ante potum olei.

Benedictio panis non fermentati, qui vulgò dicitur (Neuole) qui propter eius leuitatem consueuit dari infirmis, antequàm bibãt prędictum oleum benedictum.

Sacerdos habeat prædictum panem præparatum, prout necesse fuerit infirmo, & illum benedicat sequenti benedictione dicens.

ADiutorium nostrum in nomine domini.℟. Qui fecit cœlũ,& terram. ℣. Ostende nobis domine misericordiã tuã.℟.Et salutare tuum da nobis. ℣. Adiuua nos Deus salutaris noster.℟.Et propter gloriam nominis tui domine libera nos.℣.Nihil ꝓficiat inimicus in nobis.℟.Et filius ini quitatis

quitatis nõ apponat nocere vobis. ℣. Fiat misericordia tua domine super nos. ℟. Quemadmodum sperauimus in te. ℣. Nũquid poteris parare nobis mẽsam in deserto. ℟. Pluit illis manna ad manducãdum, & panẽ cœli dedit eis. ℣. Cibauit illos ex adipe frumenti. ℟. Et de petra melle saturauit eos. ℣. Manducauerunt, & saturati sunt nimis. ℟. Et desiderium eorum attulit eis. ℣. Panem Angelorum manducauit homo. ℟. Per gratiam suam misit eis in abundantiã. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DOmine Iesu Christe, panis Angelorũ, panis viuus æternæ vitę, benedicere dignare panem istũ, sicut benedixisti quinque panes in deserto, vt omnis, qui ex eo susceperit, & gustauerit, inde corporis, & animæ percipiat sanitatem, & omnis spiritus procellarum, & aëreę potestates, facturæ, & omnia maleficia, incantationes, ligaturæ, & omne opus nefariũ Diaboli dextera tuę virtutis prosternatur. Descendat quæsumus dñe desuper Spiritus sanctus in illum panem, sicut Samuele cornigerum holocaustũ tuum mactante, fragor turbam aduersantem repulit, ita effugatis omnibus virtutibus cõtrariæ potestatis, & omni maleficio diaboli, siue facturis, ligaturis, ac nefarijs operibus Satanæ à famulis tuis, incolumes, & sanatos ab omni infirmitate manus seruet Angelica protectione superna, vt in laudis, & Spiritualis deuotionis, & amoris Dei transeat augmẽtum. Qui viuis, & regnas cum Deo patre in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum.

Panis nõ fermentati benedictio qui exhibetur infirmis.

Oratio.

DOmine sancte pater omnipotẽs æterne Deus bene✝dicere digneris hãc creaturam panis tua benedictione, vt sit sumentibus salus mentis, & corporis, atque cõtra morbos, & vniuersas inimicorum insidias, maleficia, facturas, & omne opus nefariũ Diaboli tutamẽtũ, & tua protectione, ac pietate digneris dissoluere, & annullare, vt alligata potestate Dęmonũ, in hoc, creaturæ rationali deseruiẽs,

deficiat,& turbetur ad laudem tui sanctissimi nominis, & omnipotentissimæ maiestatis tuæ. Per dominum nostrum Iesum Christum panem vitæ qui de cœlo descendit, vt esset hostia viua, & daret salutem mundo. Qui tecũ, & cum Spiritu sancto viuit, & regnat Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

DOmine Deus omnipotens, descendat benedictio Dei Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus†sancti super hunc panẽ, vt quicunque ex eo sumpserit, accipiat sanitatem mentis & corporis, & protectionem, & tutelam salutis, integritatem charitatis, consolationem spei, & fidei corroborationem, virtutumque omnium constantem perseuerantiam, ac Spiritus S. visitationem. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

PRecamur domine Deus noster tuæ pietatis clemẽtiam vt panem istum cœlesti benedictione sanctifices, & ita ex hoc fugare digneris omnem Diabolicam tentationem maleficij Spirituũ immundorũ, facturarum, ligationũ, traditurarum, incursuum, vt quicunque ex hoc pane comederit, totius virtutis, & sanitatis dulcedine perfruatur, & tibi sanctificatori, & Saluatori omnium gratias cum gaudio, & lætitia agere mereatur. Te igitur domine Deus pater omnipotens, vna virtus, salus infinita, Trinitas sancta, Pater, Filius, & Spiritus sanctus, supplices deprecamur, vt bene†dicere, exorci†zare, & sancti†ficare pro tua pietate digneris hanc creaturam panis, quam nos ministri tui, cũ verbis tuis, & in tuo nomine, & dilecti filij tui & Spiritus sancti bene†dicimus, & exorci†zamus ad expellendas omnes facturas Diaboli, incãtationes, ligationes, fascinationes, obstinationes, & omne impedimẽtum Sathanę, & ministrorũ eius propter amorem vnigeniti filij tui domini nostri Iesu Christi, & hic panis à te benedictus, & sanctificatus sit fuga Dæmonum & omniũ maleficiorum, & operum Sathanæ exterminatio, vt omnes qui ex hoc pane gustauerint omnia

omnia opera Satanæ, omnẽ & eius virtutem extinguere, & fugare valeant, & si quid veneni, si quid mortiferæ operationis fuerit in illis, clementer eos liberes propter magnũ nomen tuum Adonay, vt creatura tua ad te conuertatur. Qui in trinitate perfecta viuis, & regnas Deus per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

DOmine Deus pater omnipotens, qui Moysi, & Aaron famulis tuis præcepisti panes propositionis in conspectu tuo semper adesse. Domine Iesu Christe fili Dei viui, qui satiasti, quinque millia hominum ex quinque panibus, & duobus piscibus. Domine Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, qui filios Israël de Ægypto liberasti in manu forti, & brachio extẽto, quadraginta annis in deserto eos satiasti pane cœlesti, supplices nos ministri, & famuli tui (licet indigni) benedicẽtes panẽ istum quæsumus domine nobis supplicantibus adsit virtus Spiritus sancti, quæ ita eum sanctificet, vt omnes qui ex eo sumpserint, in pristinã sanitatem reuertantur, & omnes incantationes, ligationes, signationes, facturas diabolica arte factas, cuiuscunque conditionis existant, in virtute verborum tuorum absoluant, & annihilent omnia maleficia Satanæ, & ministrorum eius. Da domine virtutem nomini tuo, ꝙ inuocamus super panem istum per magnum nomen tuum Adonay, Thetragramaton: & per nomẽ dilectissimi filij tui Iesu Christi, qui tibi factus est obediens vsque ad mortẽ crucis, ꝙ inuocamus super panem istum, habeatq; virtutẽ per inuocationem eiusdem nominis filij tui, & Spiritus sancti ad effugãdos Spiritus malignos, & omnes virtutes eorum, exalteturq; nomen tuum in nobis, in confusionẽ omnium inimicorum nostrorum visibilium & inuisibilium. Qui in Trinitate perfecta viuis, & regnas in secula seculorum, Amen.

Oratio.

DOmine sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui Ecclesiam tuam per filium tuum in sanguine eius plantasti, qui Moysi famulo præcepisti, septuaginta viros

 de

de populo Iſraël ſegregari, vt præeſſent populo tuo. Et ita Apoſtoli domini noſtri Ieſu Chriſti in primitiua Eccleſia ſeptem miniſtros, per impoſitionem manuum Apoſtolicarum ipſos conſecrauerunt, & erant intenti in oratione, & fractione panis. Exaudi nos clemẽtiſſime domine, quos ad officium Sacerdotale non noſtris meritis clemẽter numeraſti: & da virtutem verbis tuis, & nomini tuo quod inuocamus ſuper panem iſtum, & præſta nobis famulis tuis, vt quicunque hunc panem deuotè ſumpſerit in nomine tuo benedictum, ſanitatem mentis & corporis recipiat, & ab omnibus maleficijs, incantationibus, ſignationibus, faſcinationibus, ſignaturis, facturis, & ab omnibus operibus Sathanæ, te propitiante ſanetur. Domine Ieſu Chriſte qui in hunc mundum veniens panem viuum de cœlo eſſe voluiſti, exaudi nos quæſumus domine, & præſta nobis famulis tuis bene†dicentibus panem iſtum in nomine Patris tui, & Spiritus ſancti, vt quicũque hunc panem deuotè ſumpſerit: ab omnibus operibus Satanæ mundetur, & ſanetur. Qui cum Deo patre, & eodem Spiritu ſancto viuis & regnas in ſecula ſeculorum. Amen.

Oratio.

DEſcendat quæſumus, domine ſancte, pater omnipotens, æterne Deus per amorem vnigeniti Filij tui virtus Spiritus ſancti, quæ ita iſtum panem bene†dicat inflam†met, & exorci†zet, vt quicunque ex eo comederit, ſiue guſtauerit in nomine tuo, & dilectiſſimi Filij tui, & Spiritusſancti ab omnibus operibus Sathanæ ſanetur, & ſaluetur. Da domine ſancte, pater omnipotens, æterne Deus, vt quod rogamus, & exoramus, obtineamus in nomine tuo, & dilecti Filij tui, & Spiritus ſancti Amen.

Aſpergatur aqua benedicta in modum crucis ſuper panem, poſtea dic ſequentem orationem.

Oratio.

VEni ſancte Spiritus, & clementi bonitate bene†dic, & ſancti†fica panem iſtum, vt omnes, qui ſumpſerint, ſiue guſtauerint ex eo, ab omnibus operibus Satanæ, & miniſtrorum eius ſanentur, & ſaluentur in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti, qui cum Patre, & Spiritu ſancto eodem viuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

DOCV-

DOCVMENTVM PRO EXORCISTIS.

ADuertere debet Exorciſta, ne vllo pacto præbeat hoc oleum, vel aliquod aliud remedium potabile alicui infirmo ſine cõſilio & iudicio Medicorum: quia cum cõplexiones, ſeu naturæ infirmorum ſint diuerſæ, diuerſimodè etiam illis applicanda ſunt tam iſta, quàm alia remedia, quia quòd vni aliquando erit proficuũ, alteri poterit eſſe nociuum. Ideo ſtandum eſt iudicio illorum cùm illorum ſit cõplexiones hominũ cognoſcere, & de illis iudicare, propterea hæc remedia poterunt augeri, & minui ſecundum eorum iudicium.

Medici Exorciſtis in conſilium adhibendi.

Modus ſumendi oleum prædictum, & panem benedictum, nec non vngendi patientem ex dicto oleo benedicto.

Hîc benedictionibus finitis, tu qui curam habes infirmi, ſeu vexati, accipe vnam, vel duas libras carnis vituli, aut aliam carnem, pro opportunitate tempòris, & illam tandiu ſine ſale facias bullire in aqua, donec decocta fuerit: poſtea accipe ſex vel octo vncias ex illo brodio prius à Sacerdote benedicto illa benedictione (*ad quodcunque volueris*) vel benedictione (*omnium potionum*) poſita infra, & duas vncias prædicti olei benedicti. Et omnia ſimul incorporata, ac tepida dabis patienti ſummo mane. Sed antequam infirmus bibat, prædictum oleum ſic diſpoſitum præbe illi panem benedictum, dicendo.

De brodio ex carne benedicto dando obſeſſo.

Accipe

Accipe panem istum benedictum ad destruenda omnia maleficia Satanæ tibi facta. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

Sicq; continuabis per 8. vel 10. dies. Et vnaquaq; die vnge patientem ex prædicto oleo in istis locis. Ad oculos, ad frontem, ad aures, in pectore, ad cor, ad pulsus manuum, ad manus, ad pulsus pedum, & ad pedes, & vngendo singula loca dicas sequentia verba.

Ego vngo te N. hoc oleo benedicto, & per istá vnctionem absoluo te † ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligaturis, signaturis, & facturis tibi arte Diabolica factis. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

Benedictio ad quodcunque volueris.

℣. Adiutorium nostrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cœlum & terram. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

BEne † dic domine creaturam istam N. vel N. vt sit remedium salutare generi humano, & præsta per inuocationem sancti tui nominis, vt quicunque ex ea sumpserint, vel gustauerint corporis sanitatem, & animæ tutelam accipiant. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Modus conficiendi oleum benedictum.

Alia benedictio olei ad vngendum maleficiatos, modúsque faciendi prædictum oleum.

Recipe { *Ruthæ*, *Saluiæ*, *Anethi*, *Cinis oliuarum*, *Aqua benedictæ*, } *Cimas tres.*

Et

Et omnia ſimul fac bullire in oleo, deinde ipſum benedicas ſequenti benedictione.

℞. *Adiutorium noſtrum in nomine domini.*
℣. *Qui fecit cœlum & terram.*

EXORCISMVS.

EXorcizo te ſpiritus immunde per Deum † viuum, per Deum † verum, per Deum † ſanctũ, qui fecit cœlum & terram, mare, & omnia, quæ in eis ſunt, vt omnis virtus aduerſarij, omnis exercitus Diaboli, omnis incurſus, & omne phantaſma inimici eradicentur, & effugiant ab hac creatura olei, & omnium herbarum, quæ in eo ſunt, vt ſit ignis ardens aduerſus omnes inſidias inimici, vt quicunq; vnctus fuerit hac creatura olei, ſit ſanitas, & ſinceritas ſuper eum, & ſpiritus maligni, & phantaſticæ viſiones, vnctione huius olei ſeparentur, & elongẽtur ab eo. Per eum, qui venturus eſt iudicare viuos, & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Poſtea vnge patientem, ſicut ſupra oſtenſum eſt.

Modus ſoluendi maleficia alicui perſonæ facta, in corpore humano exiſtentia.

Prius aduertere debet Exorciſta, in qua parte corporis maleficium inferat dolorẽ, quia regulariter in iſtis tribus partibus conſueuerunt maleficia inducere læſionem, ſcilicet, in vẽtre, in ſtomacho; & ad cor. Si dolorem immittat in inferiori parte corporis maleficiati, præbe illi oleum benedictum prima benedictione, eo modo quo dict[illegible]n eſt ſuprà, & omni die quo infirmus biberit prædictũ oleũ debet exorcizari per tres, vel quatuor horas, Si autem dolor reducatur ad ſtomachum, vel ad cor, tunc præbe illi ſequens remedium.

Recipe

Recipe { *Ellebori albi,* / *Perforatæ,* / *Sacchari rosati,* } *añ.℥ j.s.*
Thuris, ʒ *s.*

Et omnia simul in vino albo optimo quantitate vnius libræ tādiu facias bullire, quousq; deueniat ad medietatem: postea ipsum vinū colatum, benedictum, atque exorcizatum à Sacerdote, propria benedictione posita infra, tribue patienti hora competenti, & per tres dies si necesse fuerit, sic continuabis, vno die, & alio non. Et vnaquaque die, non obstante vomitu, infirmus contritus, & confessus, atq; in statu suæ salutis existens, exorcizetur spatio trium, vel quatuor horarum: quia sic sanabitur, fauente gratia Dei.

Medicina pro Maleficiatis.

Recipe { *Florum genestæ,* / *Hypericonis,* / *Marubij,* / *Vrticæ, aut Iuæ,* / *Rutæ,* } *añ.℥.ij*

Et fiat decoctio in aqua ad medietatem, postea benedicatur à Sacerdore benedictione sequenti, & detur maleficiato hora competenti.

Benedictio syruporum, atque Medicinæ.

℣. Adiutorium nostrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cœlum, & terram. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui feciſti cœlum, & terram, mare & omnia quæ in eis ſunt, bene † dicere digneris hanc medicinam, & ſuper eam bene † dictionem tuam effundere digneris, vt per tuam ſanctiſſimam virtutem, & copioſiſſimam benedictionem, Dæmonem hunc famulum tuum N. vexantem torqueat, fatiget, & expellat, ipſumq; famulum tuum N. pretioſiſſimo domini noſtri Ieſu Chriſti filij tui redemptũ ſanguine, ab omni Dæmonum moleſtia liberatum, per tuam bonitatem cuſtodire digneris, ad laudem tui ſanctiſſimi nominis. Per eundem dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuum, &c.

Et aſpergatur aqua benedicta.

Benedictio omnium potionum ad deſtruendas facturas & fuganda maleficia de corporibus humanis. *Potionũ exorcizatio.*

℣. Adiutorium noſtrum in nomine domini.
℟. Qui fecit cœlum & terram.

EXORCISMVS.

EXorcizo te Medicina per Deum † viuum, per Deum † verum, per Deum † ſanctum, per illum qui te ad ſalutem humani generis creauit. Exorcizo te † per incarnationem filij Dei viui, per natiuitatem, & circumciſionem eius, per baptiſmum, & ſanctum ieiunium eius, per paſſionem, mortem, reſurrectionem, aſcenſionem eius, per aduentum, & gratiam Spiritus Sancti paracleti. Per beatam Mariam Virginem matrem domini noſtri Ieſu Chriſti, per omnes Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus, Poteſtates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin. Per omnes Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, Martyres, Confeſſores, Virgines, Viduas & Continentes Dei, & per omnes virtutes eorum, vt in virtute ipſius Dei deſtruas omnia maleficia & incurſus Diaboli; ac miniſtrorum eius, omnes incantationes, ligationes, ſignaturas, & facturas, Diabolica arte factas ſeu inuentas contra famulum Dei N. ita vt ad nihilum redigantur tãquam ſi non *Coniuratio Medicinarum adhibendarũ.*

ſi non eſſent, vt ſicut diuina potentia ſpoliauit infernum, ita expoliare valeas, & poſsis hunc famulum Dei N. & imaginem Chriſti ab omnibus Spiritibus immundis, ac operibus eorum,& per te extinguantur omnes ardores,calores, & frigiditates cæteræq; peſtilentiæ factæ, ſiue fiendæ contra famulum Dei N.in omnibus facturis, Per eum qui venturus eſt iudicare viuos,& mortuos,& ſeculum per ignem.Amen.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui omnia ex nihilo condidiſti,qui hominẽ ad imaginẽ,& ſimilitudinem tuam creaſti,& mirabilius redemiſti,virtutis tuę inuictam fortitudinẽ deprecamur domine ſancte pater omnipotens ęterne Deus,& te ſuppliciter exoramus,vt medicinã iſtam bene † dicere,exorci†zare,& ſancti†ficare pro tua pietate digneris,vt ex vultu Diuinæ maieſtatis tuæ, virtutẽ tuam contra omnes immundos ſpiritus, incantationes, ligationes,ſignaturas,facturas,& omnia maleficia Sathanę poſsit recipere, & expellere à famulo tuo N.quicquid poteſt peſtiferum eſſe, vt exhibeat plenum ſanitatis effectum.Deterreat præſtigia, phantaſticasq; viſiones compeſcat, per ſignum ſanctæ crucis † filij tui Domini noſtri,tutelam fideliſsimam deſiderantibus præſtet,per hoc tuum Domine Ieſu Chriſte † ſignaculum quod nullius dolum, nullius pertinacia deſtinauit.Qui cum Patre,& Spiritu ſancto viuis & regnas in ſecula ſeculorum.Amen.

Oratio.

BEnedico igitur te creatura medicinæ in nomine Pa† tris & Fi † lij, & Spiritus † ſancti, qui te creauit pro tutela humani generis.Proinde rogamus te domine Deus noſter, vt hæc creatura medicinæ famulo tuo N.in nomine ſanctæ Trinitatis efficiatur ſalutare remedium, ſitque perfecta medicina in viſceribus eius. Qui in Trinitate perfecta viuis,& regnas in ſecula ſeculorum.Amen.

Oratio.

DEſcendat quęſumus domine ſancte pater omnipotẽs ęterne Deus in hanc medicinã virtus Spiritus ſancti, & per

& per hoc signum † crucis fugiant omnes Dæmones, siue phantasmata, vel quodcunque opus Diabolicum ab omni imagine Christi, & virtus eorum omnino extinguatur & annihiletur ad honorem excelsæ maiestatis tuæ, & omnis creatura facta ad imaginem & similitudinem tuam per hanc medicinam, ab omnibus spiritibus immundis, ac operibus, eorum sanetur, & saluetur in nomine domini nostri Iesu Christi. Qui cum patre, & Spiritu sancto viuit & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Coniurata aqua contra Maleficia.

Benedictio aquæ ad expellendas facturas, & fuganda maleficia de obsessis corporibus humanis.

℣. Adiutorium nostrum in nomine domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram.

EXORCISMVS.

EXorcizo te † aqua per illum qui te creauit, & qui in te baptizari voluit, qui quatuor flumina de Paradiso exire iussit, & totam terram irrigare præcipit, Exorcizo te † per illum, qui Naaman Syrum à lepra mundauit. Exorcizo te † aqua per eum, qui te per suam potestatem in Cana Galileæ conuertit in vinum. Exorcizo te † per incarnationem filij Dei viui, per natiuitatem, circumcisionem, per baptismum & sanctum ieiunium eius, per passionem, mortẽ, sepulturam eius, per resurrectionem, & per ascensionem eius, per aduentum, & gratiam Spiritus Sancti paracleti, & per Beatam Mariam Virginem matrem domini nostri Iesu Christi, & per lac eiusdem Virginis Mariæ, & per omnes Angelos, Archangelos, Thronos, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Cherubin, & Seraphin: per omnia Sacramenta Ecclesiæ Catholicæ, per sanctum Ioannem Baptistam, per omnes sanctos Patriarchas, & Prophetas, Apostolos, Martyres, Innocẽtes, Confessores, Virgines & Viduas, & Continentes Dei, & per virtutem omnium Sanctorum, & Sanctarum eius, vt in virtute Iesu Christi

Aqua coniuranda per lac virginis.

destruas omne opus nefarium Diaboli, & ministrorũ eius, omnesque incantationes, ligaturas, fascinationes, signaturas, & facturas arte Diabolica factas, seu inuentas contra famulum Dei N. ita vt ad nihilum redigantur, & sicut diuina potentia expoliauit infernum, ita expoliare valeas illum ab omnibus facturis & per te extinguantur omnes ardores, calores, & frigiditates, cæteræque pestilentiæ factæ, siue fictæ contra famulum Dei N. in omnibus facturis. Per eum, qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

EXORCISMVS.

Aqua benedicta est ignis ardens contra Sathanam.

ITerum exorcizo te aqua per Deum † viuum, per Deum † verum, per Deum † sanctum, per dominum nostrum Iesum Christum, qui fecit cœlum & terram, mare, & omnia quę in eis sunt, vt omnes virtutes aduersarij, omnis exercitus Diaboli: omnis incursus, & omne phantasma inimici eradicentur, & effugiant à te: vt sis sancta, & salutifera & ignis ardẽs aduersus omnes insidias inimici, vt quicũque te biberint, siue gustauerint, sis eis sanitas & medicina animę, & corporis, vt in virtute sanctæ Trinitatis effugiat omnis infirmitas, & omne opus nefarium Diaboli, potatione tui separetur, effugiat, & elõgetur. Per eum, qui vẽturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem Amen.

¶ *Initium sancti Euangelij secundùm Ioannem.*

In principio erat verbum, &c. Quære suprà fol. 101.

Oratio.

BEnedicat te † aqua Deus pater omnipotens, qui te suo verbo creauit: & det tibi contra omne malum & maleficium virtutem, vt quicunque te deuotè sumpserit & gustauerit, liberetur ab omnibus maleficijs, incantationibus, ligaturis, signaturis, & facturis arte Diabolica factis, & ab omni Spiritu immũdo, & ꝑ oĩa sancta nomina tua domine Iesu Christe sana cor, & omnia mẽbra huius famuli tui N. & ipsũ libera ab omnib. malis animę, & corporis. Qui cũ patre, & Spiritu sãcto viuis, & regnas in secula seculorũ. Amẽ.

Hic

Hic exsufflater in aquam dicendo.

Exfufflo te omnis legio Sathanæ in nomine Pa † tris, & Fi†lij & Spiritus † Sancti. Amen. *Exsufflationes in aquam benedictam.*

EXORCISMVS.

EXorcizo te creatura aquæ in nomine Patris & Fi†lij, & Spiritus † Sancti, ne sis communis vlli Spiritui immundo ad honorem sanctissimæ, atque indiuiduæ Trinitatis viuentis, atque regnantis, vt quicũque te deuotè bibe rint & gustauerint, omnis spiritus immundus cum omnibus facturis suis ab eis recedant. Itaque exorcizo te † creatura aquæ in nomine Iesu Christi Nazareni filij Dei viui, Regis, & iudicis nostri, vt sis purgatio omnium maleficiorum, & incantationum factarum huic creaturæ Dei N. quã ipse ad imaginem, & similitudinem suam creauit, & ad baptismum, & gratiam suam vocare dignatus est. Te ergo inuoco domine Sancte pater omnipotens æterne Deus, vt hanc aquam exorci†zare, & bene†dicere pro tua pietate digneris, vt omnis immundus Spiritus locum in ea amplius non habeat, sed virtutes Spiritus sancti, omnes, qui biberint ex ea recipiant sanitatem corporis, & animæ, & ab omnibus Spiritibus immundis, ac operibus eorum sanentur. Per eundem Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

DIgnare domine Iesu Christe exorci†zare, bene†dicere, & sanctificare aquam istam ad liberandum, & sanãdum famulum tuũ N. ab omnibus maleficijs, incãtationibus, ligaturis, signaturis, & facturis, sibi arte diabolica factis, vt ad nihilum redigantur. Et sicut tua potentia infernũ spoliasti, ita eadem expoliare digneris ipsum famulum tuũ N. ab omni machinamento, diabolica arte facto, qui redemisti nos in manu forti, & brachio extento. Da domine Iesu Christe, vt quod fideliter petimus, efficaciter consequamur, Per te Iesu Christe saluator mundi.

Oratio.

TE igitur domine Iesu Christe, qui es fõs, & aqua saliẽtium in vitam æternam suppliciter exoramus, vt

hanc aquam bene†dicere,& exorci†zare pro tua pietate di gneris in salutem, adiutorium, & liberationem famuli tui N.& ipsum tueri ab omnibus maleficijs incantationibus, & illusionibus Dæmonum,& ministrorum eius, & ab ipsis potenter illum defendere per virtutem tuã, de cuius fluxerũt sanguis,& aqua in remedium,& remissionem peccatorum nostrorũ, ita nos domine famuli tui clementiam tuã, & nomen sanctum tuum imploramus vt quicunque ex hac aqua biberint,& deuotè gustauerint,abluantur ab omnibus sordibus Dæmonum,& reddantur suæ incolumitati, nec in eis in futurum nocendi habeat potentiam aduersa Dæmonum,& Maleficorum potestas.Qui sanctus, & pius es,permanes in secula seculorum.Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Vini exorcisatio. Hîc nota, quòd aqua ingrediens potiones, semper prius hac benedictione est benedicenda.

Benedictio vini ad sanandũ maleficiatos,& ad expellendas facturas,& omnia maleficia de corporibus humanis.

℣. Adiutorium nostrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cœlum, & terram. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟.Et clamor meus ad te veniat.℣. Dominus vobiscum.℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DOmine Deus pater omnipotens, qui scis omnia antequam fiant siue bona, siue mala:& omnes cogitationes hominum tibi manifestæ sunt: tuam exoro pijssimam clementiam,vt ab vniuersis peccatis suis,& malis, ac malignis spiritibus hic famulus tuus N.mereatur liberari, sed tu clementissime,pijssime,atque amãtissime Deus oculos cordis eius illuminare digneris.Tu domine meditationem cordis eius tibi fac placitam,amor tuus eius desiderium inflammet.Exaudi pie domine preces seruorũ tuorũ,clemẽtissime Deus,p inuocationẽ sãcti tui nominis,& p inuocatio-

nem

nem omnium sanctorum tuorum, & per omnia sancta tua nomina bene†dic,& sanctifica in virtute tua vinū istud, vt omnes ex eo gustantes recipiant sanitatem mētis & corporis. Domine Deus pater omnipotens, ne derelinquas famulum tuum N. nec proiicias eū in tempore necessitatis cùm defecerit virtus eius. Domine si fortè peccauit cōtra volūtatem,& man data tua,& præcepta tua nō custodiuit, tamē non te negauit esse verum Deum solùm, peccauit enim coram te,& Angelis tuis, cōtra omnes iustificationes tuas. Igitur per intercessionē beatissimæ virginis Marię matris filij tui domini nostri Iesu Christi ei parcere digneris, quia tu scis quæ ei sunt necessaria animæ,& corpori. Tu domine dixisti, nolo mortē peccatoris, sed vt magis cōuertatur, & viuat,& sicut Chananæam,& Publicanum vocasti ad pœnitentiam, ita famulum tuum N. ad pœnitentiam vocare digneris,& sicut beatæ Mariæ Magdalenę à te dimissa fuerunt peccata multa propter pœnitentiam,& contritionem eius, ità pijssime domine famulo tuo N. per potentiam Diuinitatis tuæ ei parcere digneris. Domine Deus pater omnipotens adesto supplicationibus nostris, & sicut conuertisti aquā in vinum in Chana Galileæ, ita bene†dicere, exorci†zare,& sancti†ficare pro tua benignitate digneris vinū istud, vt sit remediū efficax cōtra omnem potestatē omniū inimicorū nostrorū, ac etiā contra omnes facturas, quæ factæ fuerunt, vel factæ erunt,& nullus Spiritus malus cuiuscunque generis, aut cōditionis existat, possit latere, vel diu permanere in quacunque creatura, quæ gustauerit,& deuotè sumpserit ex hoc vino benedicto. Rogamus ergo te domine, vt benedicendo bene†dicas, & sanctificando sancti†fices hoc vinum in honore omnium sanctorum,& sanctarum totiusque cœlestis curiæ, vt totaliter destruat omnem potestatem inimici, & ipsum inimicum tuum per potētiā tuam extinguere & fugare valeat, ac etiam cōtra omne impedimētum Sathanæ ipsum vinum sit remedium, vt quicūque ex eo biberit liberetur ab infirmitate sua, & tecum saluetur, quia tu domine dixisti: Omnis quicunque inuocauerit me exaudiam eum. Rogo ergo te domine Iesu Christe per immensam clementiam tuam,& per illud sanctum dictum tuum, vt salues illum ne pereat, salua illum domine ad honorem tuum,& in nomine tuo, ô Trinitas beata fiat

ista benedictio, & super vinum istud descendat, & sit purgatio omniũ maleficiorum, quæ in corpore, vel extra corpus istud sunt facta, & destruantur per virtutem tuã, & per virtutem istius vini, ꝙ est benedictum, & sanctificatum in tuo nomine Trinitas sancta, & indiuidua, audi & exaudi preces seruorum tuorum. Et benedictum sit nomen tuum in æternum, & in secula seculorum. Amen.

Oratio.

DOmine sancte Pater omnipotens æterne Deus, qui per filium tuum vnigenitum Iesum Christum dominum nostrũ redimere dignatus es mundum, & ipse benedictus filius tuus, vt memoriã sui relinqueret nobis, corpus suũ in specie panis, & sanguinem suum sub specie vini relinquere dignatus est. Quæsumus immẽsam clementiam tuam, vt nobis ministris tuis benedicentibus hoc vinũ in nomine tuo, & in nomine eiusdẽ dilecti filij tui, & Spiritus sancti, ipsum sit remediũ efficax ad salutẽ famuli tui N. & præsta dñe sancte pater omnipotẽs æterne Deus per intercessionem omnium sanctorũ Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, & Sanctarum virginũ, atque continentium, & totius cœlestis curiæ, vt quicũque ex eo biberit, & deuotè gustauerit, nullus malignus Spiritus, nulla maleficia facta, vel fienda possint latitare, vel stare in aliqua parte corporis sui, sed mox ad laudẽ, & gloriã nominis tui, & ad honorem omniũ sanctorum tuorũ, si sunt in corpore, statim se manifestent, & exeant per virtutem tuam, & si sunt extra, confringantur tãquam si nõ essent. Da domine virtutẽ nomini tuo, ꝙ inuocamus super hoc vinum per virtutẽ domini nostri Iesu Christi. Qui tecũ, viuit, & regnat in vnitate eiusdem Spiritu sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

DIgnare domine sancte Pater omnipotẽs æterne Deus bene†dicere, exorci†zare, & sancti†ficare vinum hoc per tuam clementissimam bonitatem, vt omnis qui in nomine tuo, & dilecti filij tui, & Spiritus sancti ex eo biberit

& gu-

& gustauerit, mundetur ab omni maleficio diabolico, & ab eo recedat omnis diabolica legio, omnis Spiritus immundus & omnis virtus Diaboli exterminetur, & potestas tua domine in virtute verborũ tuorũ prȩualeat, & in memoria admirabilis, & altissimi sacrificij illius, qui se voluntariè obtulit tibi Deo patri omnipotẽti bene†dic, & sancti†fica vinũ istud, per memoriã sacrificij Patriarchæ nostri Abrahæ, & ꝙ tibi obtulit summus Sacerdos tuus Iesus Christus dominus noster. Qui tecum cum eodem Spiritu sancto viuit & regnat, per omnia secula seculorum, Amen.

Oratio.

DOmine sancte pater omnipotẽs æterne Deus, adesto precibus nostris, & pijs famulorũ tuorum laboribus, nobisq; misericordiã tuam poscentibus. Descendat quȩsumus Domine, Spiritus sanctus tuus in hoc vinũ, ꝙ sub inuocatione sancti nominis tui, & in honore sanctæ crucis, in qua coæternus tibi filius tuus dominus noster Iesus Christus pro redemptione mundi pati dignatus est, & in honore omniũ sanctorum tuorũ bene†dicimus, & exorcizamus, vt omnes creaturæ, quæ vexatæ fuerint à spiritibus immundis, siue maleficiatæ quocũque modo operibus Satanæ, & ministrorũ eius, ex hoc vino biberint, sanentur & saluentur: atque ab eis discedant omnia maleficia, incantationes, ligaturȩ, facturȩ, & omne opus nefariũ diaboli dextera potentiæ tuæ confringantur. Nullusq; Spiritus immũdus, nulla phantasmata, nulla ars inimici possit cõtra famulos tuos habere virtutẽ: & nõ possit latere in illis, à quibus hoc vinũ degustatũ fuerit, sed cõfestim discedãt à plasmate tuo, nũquã reuersuri. O beata, & sancta manꝰ Dei, quȩ omnia sanctificas, omnia benedicis, omnia locupletas, ô beata, sancta, & benedicta Trinitas, quæ omnia purificas, omnia mũdas, omnia perornas, ô beata m[illegible]stas, quȩ cũcta contines, cuncta reples, cunctaque dispo[illegible] sancte sanctorum Deus, tuã clementiã humillima deu[illegible] deposcimus, vt hoc vinũ per nostrȩ humilitatis famu[illegible] in honore victoriosissimi nominis tui puri†ficare, bene†dicere, exor†cizare, & sancti†ficare digneris. Per hoc ergo vinũ quæsumus Domine, gratia Spiritꝰ sancti exorcizatũ, ægroti sanentur, infir-

infirmi curentur, Dæmones eiiciant, cunctorumq; malefi-cia te prosperante expellantur, & omnes Dæmoniaci, & maleficiati, qui ex hoc vino biberint, & deuotè gustauerint, sanitate mentis, & corporis concessa, misericordiam quam precantur, perpetuò miserationis tuæ munere glorietur, per dominum nostrum Iesum Christum filiũ tuum, qui tecum viuit, & regnat in vnitate eiusdem Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Nota quòd vinum ingrediens potiones semper prius hac benedictione est benedicendum.

Benedictio Rutæ.

℣. Adiutorium nostrum in nomine domini. ℟. Qui fecit cœlum & terram. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

Formula benedictionis Rutæ.

BEne✝dic domine Iesu Christe hanc Rutam, & infunde ei per tuam virtutem tuam sanctam bene✝dictionem cœlestem, vt quicunque ex ea suffumigatus fuerit, vel supra se eam habuerit, nullus inimicus ei nocere possit, & in quibuscunque locis aspersa fuerit, vel posita, recedat, & contremiscat Diabolus, & fugiat pauore, & non præsumat amplius inquietare, vel illudere creaturas tuas. Inde supplico Domine, vt mittas Sanctum Angelum tuum Raphaëlẽ, qui euulsit, & expulit à Sara & à Thobia Dæmonem mortiferum, & fœtentem, & illum conterat, & perdat de cũctis animabus colentibus Deum de scamnis, de angulis, de lectis, de omnibus locis in quibuscunque habitet, requiescat, vigilet, & consistat, nec valeat amplius inquietare, vel pauores immittere in illos, quos sancta vnio minuit. Bene✝dicatis igitur Ruta in nomine domini nostri Iesu Christi, & sanctæ Trinitatis, vt sis exterminatio Diabolica, & omnium contubernalium eius. Per eum, qui venturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Et

Et aſpergatur aqua benedicta in modum crucis:

Benedictio ignis ad comburenda inſtrumenta maleficialia.

℣. *Adiutorium noſtrum in nomine domini.*
℟. *Qui fecit cœlum & terram.*

Oratio.

BEne†dicat te creatura ignis qui creauit te, qui famulo ſuo Moyſi apparuit in igne flãmæ rubi, qui in colũna ignis per noctis tenebras ſuum populum antecesſit in deſertum, qui iudicaturus orbem, te iudicis faciem præire iubebit, qui te ſuæ iuſtitiæ inſtrumentum Spiritus cõtumaces delegit, vt qui tres pueros maieſtatis ſuę cultores in te ſeruauit illęſos, etiam per te excruciet, & explodat omnes Spiritus apoſtaticos. Bene†dico te, & exor†cizo, atque con†iuro te creatura ignis, & per illum, qui facit orbẽ tremere, & qui omnia poteſt, vt aduerſus infernales prędones ſis mihi adiutorium, eos in virtute Dei, & domini noſtri Ieſu Chriſti affligens, excrucians, & exurens plus cẽtuplo, quàm gehenna ſulphurea, vt abs te ſentiant pœnas importabiles, quæ per ſingula momenta ſuæ proteruæ obſtinationis ſuſcipiant incremẽta. Per eum qui venturus eſt iudicare viuos & mortuos, & ſeculum per ignem. Amen.

Ignis praibit Christum in extremo die. Ignis eſt inſtrumentum iuſtitia in Diabolos.

Oratio.

O Adonay magne & admirabilis, qui vniuerſa de nihilo tua potenti virtute creaſti, & qui huius mundi corporis elemẽtis tãtam adeo potes cõmunicare virtutem, vt nõ ſolùm inuiſibiles Spiritus pro ſua temeritate perpetuò excruciẽt, verùm etiam vt poſſint rerum trãſubſtantiare naturas, obſecramus humiliter tuam omnipotẽtem pietatẽ, vt huic tuæ creaturę, eam virtutẽ cõferre, tua benignitate digneris, quę malignis Spiritibus nõ ſolùm infernaliũ pœnarum amaram recordationem efficiat, verùm etiam eos pro ſua in te, & in nos miniſtros tuos cõtumacia excruciet, exterminet, & expellat. Per dominũ noſtrũ Ieſum Chriſtũ filiũ tuũ, qui tecũ viuit & regnat in ſecula ſeculorũ. Amen.

Deinde aspergatur aqua benedicta, quo facto proiice instrumenta maleficialia in ignem, dicendo Psalmum.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius, &c.

Quære sup. fol. 129.

Benedictio incensi ad profumigandum Dæmoniacos.

℣. Adiutorium nostrum in nomine domini.
℟. Qui fecit cœlum, & terram. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DOmine Deus omnipotens, cui astat exercitus Angelorum cum tremore, dignare bene†dicere, & sancti†ficare hanc creaturam incēsi, vt omnes languores Spiritus maligni odorem incensi huius sentientes fugiant procul, & separentur ab hac creatura tua N. quam redemisti pretioso sanguine tuo, vt de cætero non lædatur à morsu antiqui serpentis. Per te Iesu Christe Saluator mundi, qui viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta super incensum.

Profumigationes contra Dæmones.

Recipe { *Galbani, Sulphuris, Assæ fœtidæ, Aristologiæ, Hipericonis, Rutæ,* } an. ℥. iij.

De suffumigatione obsessi.

Et omnia simul coniurata, ac benedicta sequenti benedictione (nominibus mutatis) proiiciat in ignem, & vexatum velit, & nolit diu facias super dictum ignem suffumigari.

Bene-

Benedictio horribilis contra Spiritus malignos.

℣. *Adiutorium nostrum in nomine domini.*

℟. *Qui fecit cœlum & terram.*

EXORCISMVS.

EXorcizo te creatura incensi, vel sulphuris, vel myrrhæ vel ligni aloes, vel camphoræ, vel assæ fœtidæ, per Deum † viuum, per Deum † verum, per Deum † sanctum, per sanctissimam Trinitatem, Pa † trem, & Fi † lium, & Spiritum † sanctum, & per Deum, qui omnia creauit ex nihilo, per eum qui expulit prauos Angelos de cœlo ad ista inferiora, per Iesum † Christum filiũ eius vnicum dominum nostrũ, qui dabit prædestinatis felicissimè regnũ æternum, & reprobatis regnum infernale perpetuũ, per omnia nomina sancta ipsius Dei te coniu † ro, exorci † zo, & per omnia supradicta, vt sis in defensionem nostram, & efficiaris perpetua fumigatio exorci † zata, bene † dicta, & cõse † crata in salutem nostrã, & omnium fidelium Christianorum, & perpetua pœna sis omnibus malignis spiritibus, & fortissimus, ac infinitus ignis eorum, & magis quam sit infernalibus Spiritibus sulphur, & ignis infernalis, & omnia pœna, & omnia supradicta sint nobis defensio, & perpetua expulsio, & suffumigatio omniũ Spirituum, ac solutio omnium ligaminum, facturarum, & præstigiorum, ita vt nihil prædictorũ nos, nec hanc creaturam Dei N. neque locum istum modo aliquo offendere, & impedire valeat. Per eum qui venturus est iudicare viuos, & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Oratio.

INeffabilem clementiã tuam omnipotens æterne Deus humiliter imploramus, vt sicut tu es vnus in essentia, & trinus in personis. s. Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, ita bene † dicere, & conse † crare, per immensam clementiam, & pietatem tuam digneris hanc creaturam suffumigationis, sic vt sit omnibus Christianis ipsam sumentibus odor, & defensio perpetua contra omnes spiritus malignos & omnes incantationes, præstigia, ac maleficia, sitq; perpetua expulsio malignorum spirituum, & omnium incantationum

tionum, facturarum & præstigiorum, & annihilatio, ac solutio perpetua omnium ligationum, & dissolutio omnium maleficiorum, & in quocunque loco odor eius venerit, siue affuerit nullus Spiritus, nulláque incantatio, nulla ligatio Diabolorum, nulla fascinatio, nullum maleficium, nulláque molestia maligni Spiritus possit durare, neque stare modo aliquo, sed statim tua immensa virtute, & potentia fugiant perpetuò, & procul expellantur, omnes insidiæ latentis inimici, ac eorum habitationes dissoluantur & annihilentur per signum sanctæ crucis † domini nostri Iesu Christi. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit, & regnat in secula seculorum, Amen.

Et aspergatur aqua benedicta in modum crucis.

Coniuratio chartæ, in qua debent scribi breuia applicanda seu appendenda collo vexati, vel secum deferenda.

Chartarum seu schedularum appendendarũ coniurationes.

CONIVRATIO.

Coniuro te † charta per verba illa tituli triumphalis Saluatoris domini nostri Iesu Christi, & per omnia alia verba, quæ dicuntur de Creatore omnium creaturarũ, & per illum, qui potest tribuere, & facere quòd tantam obtineas virtutem, vt omnia, quæ super te scribentur ad effectum salutis æternæ perducere valeas, & vt omnis fallacia, & virtus Diaboli exeat de te, & intret in te omnis virtus prædicta sine mora. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † Sancti, Amen.

Et aspergatur aqua benedicta.

Ad cognoscendum si aliquis vexetur à spiritibus immundis.

Charta nominibus Dei notata ad explorationem obsessi.

Scribe hæc nomina sancta Dei in charta benedicta vt supra, & pone illa super patientem ipso nesciente.

IN nomine Pa † tris & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen. † Hel † Heloim † Sother † Emanuel † Sabaoth † Agla †

Thetra

Thetragramaton † Hagios † Otheos † Ischiros † Athanatos † Iehoua † Ya † Adonay † Homousion †Messias † Esereheie † Increatus pater † Increatus filius † Increatus Spiritus Sanctus † Iesus † Christus vincit † Christus regnat † Christus imperat † Si Diabolus ligauit, vel tentauit te suo effectu, vel per sua opera, Christus filius Dei viui per suam misericordiam liberet te N. ab omnibus Spiritibus immundis, qui venit de cœlo, & incarnatus est in vtero beatissimæ Virginis Mariæ causa humanæ salutis, & eiiciendi Diabolum & omnem malignum Spiritum à te in profundum inferni, & abyssi. Ecce crucem † Domini fugite partes aduersæ, vicit leo de tribu Iuda, radix Dauid.

Benedictio domus à Spiritibus immundis molestata.

Antequam Sacerdos ingrediatur domum, dicat sequentem orationem.

OMnipotens sempiterne Deus, qui Sacerdotibus tuis præ cæteris tantam gratiam contulisti, vt quicquid in tuo nomine dignè, perfectéque ab eis agitur à te fieri credatur, quæsumus immensam clementiam tuam, vt quod modo visitaturi sumus, visites, & quicquid benedicturi, bene † dicas, & ad ea quæ acturi sumus dexteram tuæ potentiæ extendas, sintq; ad nostræ humilitatis ingressum, & introitum sanctorum tuorum meritis fuga Dæmonum, Angeli pacis ingressus. Per Christum dominum nostrum. Amen. *Ædium consecratio.*

Oratio dicenda cùm perueneris ad locum molestatum.

ADesto Domine supplicationibus nostris, & hanc domum serenis oculis tuæ pietatis illustra, & descendat super habitantes in ea gratiæ tuæ bene † dictio, vt in his factis habitaculis cum salubritate manentes, ipsi tuum semper sint habitaculum. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Oratio.

Oratio.

BEne † dic domine domum iſtam, bene † dic domine introitum noſtrũ, bene† dic domine ingreſſus pedum noſtrorum, ſicut dignatus es domum patrum noſtrorum Abraham, Iſaac, & Iacob benedicere. Quæſumus domine Ieſu Chriſte, qui diſcipulis tuis dixiſti. In quamcunq; domum intraueritis, ſalutate eam dicentes. Pax huic domui, vt veniat pax illa ſuper domum iſtam, & omnes famulos, & famulas tuas, & eos domine ab omni infirmitate eripere, & liberare digneris, & reple eos centeſimo fructu vini, olei, & frumenti, & in futuro illis æternam concede gloriam. Qui viuis & regnas in ſecula ſeculorum. Amen.

Oratio.

BEne † dic quæſumus domine Deus omnipotens locũ iſtum cũ ædificijs ſuis, vt ſit ibi ſanitas, ſanctitas, virtus & gloria, atque humilitas, bonitas & manſuetudo, lenitas, & plenitudo legis, obedientiáque Deo patri, & Filio, & Spiritui ſancto. Hæc bene † dictio ſit ſuper hũc locum, & ſuper omnes habitantes in eo. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Oratio.

TE Deum patrem omnipotentem oramus pro hac domo, & pro dæmoniacis hanc habitantibus, hac ſpe, vt ſanctificare digneris, vt ſint promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud, tribue eis de rore cœli abundantiam, & de pinguedine vitę ſubſtantiam, & deſiderium cordis, & vota eorum ad effectum tuæ miſerationis perducas, introitum verò bene † dicere digneris, vt benedicere dignatus es Abraham, Iſaac, & Iacob, & infra parietes domus iſtius Angelus lucis inhabitet. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Oratio.

PRotector in te ſperantiũ Deus, & ſubditorum trementiũ cuſtos, habitantibus in hac domo famulis & famulabus tuis propiti⁹ adeſſe digneris, & veniat ſuper eos ſemper tuæ benedictionis infuſio, vt pietatis tuæ tunc repleti

muneri

muneribus tua gratia ſemper in tuo nomine lætati exultent. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen.

Oratio.

EXaudi nos domine ſancte Pater omnipotens æterne Deus, vt ſi qua aduerſa, & ſi qua contraria ſunt in hac domo, authoritate maieſtatis tuæ expellant. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen. *Deinde dic ſequentes Pſalmos.* Ad dominum cum tribularer clamaui. Leuaui oculos meos in montes. Lætatus ſum in his quæ dicta ſunt mihi. Ad te leuaui oculos meos. Niſi quia dominus erat in nobis. *Et post omnes dices*, Gloria patri. *Et ipſos dicendo, aſperge aqua benedicta loca domus. Deinde dic.* Kyrie eleyſon. Chriſte eleyſon. Kyrie eleyſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

DOmum tuã domine clementer ingredere, & in tuorum tibi corda fidelium perpetuam conſtrue manſionem, & præſta, vt in hac domo nulla malignorum Spirituum dominetur nequitia. Per Chriſtum dominum noſtrum. Amen. *Deinde dic ſequentes Pſalmos cum aſperſione modo ſupra poſito.* Qui confidunt in domino. In conuertendo dominus captiuitatem Syon. Niſi dominus ædificauerit domum. Beati omnes qui timent dominum. Sæpè expugnauerunt me. *Poſtea.* Kyrie eleyſon. Chriſte elyſon. Kyrie eleyſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos inducas in tentationem. ℟. Sed libera nos à malo. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiſcum. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui in omni loco dominationis tuę totus aſſiſtis, totusq; operaris, adeſto ſupplicationibus noſtris, vt huius domus ædificatæ ſis

prote

protector & nulla hîc nequitia contrariæ potestatis assistat, sed virtute Spiritus sancti, & operatione eius fiat tibi hîc primum seruitium, & deuota libertas existat. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Deinde dic istos Psalmos cum aspersione, vt suprà.

De profundis clamaui. Domine nō est exaltatum. Memento domine Dauid. Ecce quàm bonum. Ecce nunc benedicite dominum. Posteà Kyrie eleyson. Christe eleyson. Kyrie eleyson. Pater noster, Vt suprà.

Oratio.

DEus, qui in omni loco dominationis tuæ dedicator assistis, exaudi nos quæsumus, vt inuiolabilis huius domus permaneat benedictio, & beneficia tui muneris vniuersitas, quæ supplicat mereatur. Per Christum dominum nostrum. Amen.

Postea in principaliori loco domus lege sequentia Euangelia.

¶ *Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.*

In principio erat verbum, &c. Quære sup. fol. 101.

Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum.

CVm natus esset Iesus in Bethlehē Iudę in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Hierosolymam dicentes. Vbi est, qui natus est Rex Iudæorum? Vidimus enim stellā eius in oriēte, & venimus adorare eum, Audiens autem Herodes Rex turbatus est, & omnis Hierosolyma cum illo, Et cōgregans omnes Principes Sacerdotum, & Scribas populi sciscitabatur ab eis, vbi Christus nasceretur. At illi dixerunt ei. In Bethlehem Iudę. Sic enim scriptum est per Prophetas, Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israël. Tunc Herodes clam vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus stellę

quæ

quæ apparuit eis. Et mittens illos in Bethlehem dixit, Ite, & interrogate diligenter de puero, & cùm inueneritis renũciate mihi, vt & ego veniens adorem eum. Qui cũ audissent regem abierunt. Et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos, vsque dũ veniens, staret suprà vbi erat puer. Videntes autem stellam, gauisi sunt gaudio magno valde. Et intrantes domũ inuenerunt puerum cum Maria matre eius. Et procidentes adorauerunt eum. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum thus, & myrrham. Et responso accepto in somnis ne rediręt ad Herodem per aliã viam reuersi sunt in regionem suam. Laus tibi Christe.

¶ *Sequentia Sancti Euangelij secundum Lucam. In illo tempore Missus est Angelus Gabriel. &c.*

Quære suprà fol. 194.

¶ *Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.*

IN illo tẽpore. Et ingressus Iesus perambulabat Ierico. Et ecce vir nomine Zachæus, & hic erat princeps publicanorũ, & ipse diues. Et quærebat Iesum videre quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem sicomorum, vt videret illum, qui inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum suspiciens Iesus vidit illum, & dixit ad eum, Zachæe festinans descẽde, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinãs descendit, & excepit illum gaudens in domum suam. Et cũ vidissent omnes murmurabant dicentes, quòd ad hominẽ peccatorem diuertisset. Stans autem Zachæus dixit ad Iesum. Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus, & si quid defraudaui, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est, eo quòd, & ipse sit filius Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat. Laus tibi Christe.

Deinde benedic incensum hoc modo post benedictionem pone ipsum super ignem.

BENEDICTIO.

PEr intercessionem beati Michaëlis Archangeli stãtis à dextris altaris incensi, & omnium electorum suorum

incensum istud dignetur dominus bene✝dicere,& in odorem suauitatis accipere. Per Christum dominum nostrum, Amen.

℣.Ostende nobis domine misericordiam tuam.℟ Et salutare tuum da nobis.℣. Domine exaudi orationem meam. ℟.Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus vobiscum.℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

VIsita quæsumus domine habitationem istam, & omnes insidias inimici ab ea longè repelle, & Angeli tui sancti habitent in ea,qui nos in pace custodiant, & bene✝dictio tua sit super nos & eam semper.Per dominum,&c.

Posteà facias signum crucis super domum, & in ea habitantes, dicendo.

SIgnum salutis impone domine super hanc domum, & non permittas introire in eam Angelum percutientem In nomine Pa✝tris & Fi✝lij,& Spiritus ✝ Sancti.Amen.

Deinde dic benedictionem istam.

BEnedictio Dei omnipotentis Pa✝tris, & Fi✝lij,& Spiritus ✝ Sancti descendat super vos,& domum istam,& maneat semper,Amen.

Benedictio Auri,Thuris & Myrrhæ aduersus Dæmones Incubos & Succubos: & contra insultus Maleficorum, quæ consueuit fieri in festo Epiphaniæ,extracta ex Sacerdotali.

Sacerdotale. Coniuratio Thuris & Myrrhæ & auri contra Maleficia.

Habeas Aurum,Thus & Myrrham præparata,& illa benedic sequenti benedictione.

℣.*Adiutorium nostrum,&c.* Postea dicas sequentes Psalmos.

Deus in nomine tuo saluum me fac. totum.

Psalmus.

DEus iudicium tuum regi da,& iustitiam tuam filio regis.Iudicare populum tuum in iustitia, & pauperes

tuos

tuos in iudicio. Suſcipiant mon es pacem populo,& colles iuſtitiam,iudicabit pauperes populi , & ſaluos faciet filios pauperum,& humiliabit calumniatorem. Et permanebit cum ſole,& ante lunā,in generatione,& generationem. Deſcēdet ſicut pluuia in vellus , & ſicut ſtillicidia ſtilantia ſuper terram. Orietur in diebus eius iuſtitia , & abundantia pacis,donec auferatur luna. Et dominabitur à mari vſque ad mare,& à flumine vſque ad terminos orbis terrarū. Coram illo procident Æthyopes , & inimici eius terram lingent.Reges Tharſis & inſulæ munera offerent,Reges Arabum & Saba dona adducent Et adorabunt eum omnes reges terrę,omnes gentes ſeruient ei. Quia liberauit pauperem à potente , & pauperem , cui non erat adiutor. Parcet pauperi & inopi,& animas pauperum ſaluas fecit. Ex vſuris,& iniquitate redimet animas eorum,& honorabile nomen eorum coram illo. Et viuet , & dabitur ei de auro Arabiæ,& adorabunt de ipſo ſemper,tota die benedicent ei. Erit firmamentum in terra in ſummis montium, ſuper extolletur ſuper libanum fructus eius , & florebūt de ciuitate ſicut fœnum terræ , ſit nomen eius benedictum in ſecula, ante ſolem permanet nomen eius.Et benedicentur in ipſo omnes tribus terræ,omnes gentes magnificabunt eum.Benedictus dominus Deus Iſraël,qui facit mirabilia ſolus. Et benedictū nomen maieſtatis eius in æternū , & replebitur maieſtate ei⁹ omnis terra,fiat,fiat.Gloria patri, & filio &c.

Pſalmus.

*Deus miſereatur noſtri.*totum.Antiphona.

Apertis Theſauris ſuis obtulerunt Magi domino Aurum, Thus & Myrrham.Kyrie eleyſon.Chriſte eleyſon.Kyrie eleyſon Pater noſter.℣. Et ne nos inducas in tentationem, ℟.Sed libera nos à malo.
℣.Oſtende nobis domine miſericordiam tuam.℟. Et ſalutare tuum da nobis. ℣. Domine exaudi orationem meam, ℟.Et clamor meus ad te veniat. ℣ .Dominus vobiſcum. ℟.Et cum ſpiritu tuo.

Benedictio Thuris & Myrrhæ quæ in Epiphania fieri solet.

Oratio.

OMnipotẽs sempiterne Deus, te humiliter deprecamur vt sicut has creaturas Auri, Thuris, & Myrrhę à tribus regibus tibi tanquam summo regi, & Deo vero, & homini vero oblatas recepisti, ita bene✝dicere, conse✝crare, & sancti✝ficare, digneris, & eis tuæ donum benedictionis infundere, vt quicunque eas gustauerit, ab omni periculo animę, & corporis saluus semper existat. Qui cum patre & Spiritu sancto viuis, & regnas. &c.

Oratio.

Digna & perfecta à sacerdotibus agenda.

DOmine Iesu Christe, qui nobis Sacerdotibus, non nostris meritis, sed sola dignatione clementiæ tuæ prę cęteris gratiam contulisti, vt quicquid à nobis in tuo nomine dignè, ac perfectè agitur, à te fieri credatur. Adesto quęsumus nostræ officio seruitutis, & bene✝dicere, ac sancti✝ficare digneris has creaturas tuas Auri, Thuris, & Myrrhæ, quas nos in nomine sancto gloriæ tuæ benedicere confidimus. Qui viuis, & regnas cũ patre, & Spiritu sancto Deus, per omnia secula seculorum. Amen.

Oratio.

BEne✝dic itaque domine Iesu Christe in titulum omnipotentiæ tuæ, & spem salutis fidelium vtentium has creaturas Auri, Thuris, & Myrrhæ, vt sicut beatos tres Magos Gaspar, Balthasar, & Melchior tibi eas offerentes, ad mysteria tua cognoscenda illuminare, & ad te deuotè adorãdũ accẽdere, atque ab insidijs & periculis custodire dignatus es, ita fideles tuos in tua misericordia sperantes, qui eisdẽ creaturis tuis Auro, Thure, & Myrrha ꝓ tuo nomine vsi fuerint, lumine tuo illustrare, amore tuo inflammare, & à cunctis aduersitatibus, ab omnibusque insidijs & nocumẽtis diabolicis præseruare digneris. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuis, & regnas in secula seculorum. Amen.

Et aspergatur aqua benedicta.

Hac benedictione completa, si quis vexetur à Dæmone Incubo vel Succubo, accipiat ista tria vna Ruta benedicta

dicta propria benedictione posita suprà fol. 232. faciat sibi breue, & ad collum deferat cum Dei timore & reuerentia. Faciat etiam ex istis quatuor partes, & ponat in quatuor angulos lecti, & liberabitur, Deo fauente.

Ruta in chedula appensa collo liberat. Ruta benedicta in quatuor angulos lecti ponenda.

Remedium liberatiuum & preseruatiuum ab infestationibus Dæmonum vexantium homines, iumenta, & habitacula eorum, & ab insultibus, Maleficorum.

Accipe chartam, & ipsam benedic propria benedictione posita suprà fol. 236. Postea asperge ipsam aqua benedicta, deinde scribe super eam hæc verba in modum crucis.

Forma chartæ scripta contrà Maleficia.

I
N † R
I

QVi verbum caro factum est, & habitauit in nobis nascens ex Maria virgine, per ineffabilem pietatem, misericordiam suam pijssimam & per intercessionem eiusdem beatæ Mariæ virginis, & Angelorũ, Sanctorumq; omnium, maximè Apostolorum, & Euangelistarum suorum Ioannis, & Matthæi, Marci, & Lucæ ipsũ quæso, vt dignetur me liberare, & cõseruare ab omni infestatione Sathanę & ministrorũ eius. Qui cum Patre, & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum. Amen.

Deinde accipe sal exorcizatum, & benedictum: ceram cerei paschalis, vel aliam benedictam, & Rutam benedictam propria benedictione posita suprà fol. 232. omnia aspersa aqua benedicta, & omnia simul pone in chartam supradictam: & in modum breui, suspende omnia ad collum patientis, vel in loco vexato, & liberabitur seu conseruabitur, gratia Dei.

Cera Cerei paschalis.

Coniuratio contra grandines, seu tempestates à Dæmonibus excitatas.

In modum crucis extende manus tuas contra nubes,& dic:*Pater noster.Aue Maria:Credo in Deum,& Symbolum.*

Formula coniurationis tẽpestatum.

QVicũque vult saluus esse,ante omnia opus est, vt teneat Catholicam fidem. Quam nisi quisque integrã inuiolatamq; seruauerit, absque dubio in æternũ peribit, Fides autem Catholica,hæc est,vt vnum Deum in Trinitate,& Trinitatem in vnitate veneremur. Neque confundentes personas, neque substantiam separantes. Alia est enim persona Patris,alia Filij,alia Spiritus sancti: Sed Patris,& Filij & Spiritus sancti vna est diuinitus,ęqualis gloria, coæterna maiestas.Qualis Pater,talis Filius, talis Spiritus sanctus. Increatus Pater, increatus Filius, increatus Spiritus sanctus:immensus Pater,immensus Filius,immẽsus Spiritus sanctus: Æternus Pater,æternus Filius,ęternus Spiritus sanctus:Et tamen non tres æterni: sed vnus æternus.Sicut non tres increati,nec tres immensi, sed vnus increatus, & vnus immensus. Similiter omnipotens Pater, omnipotens Filius,omnipotens Spiritus sanctus.Et tamen non tres omnipotẽtes,sed vnus omnipotens.Ita Deus Pater,Deus Filius,Deus Spiritus sanctus. Et tamen non tres Dij,sed vnus est Deus.Ita dominus Pater,dominus Filius, dominus Spiritus sanctus. Et tamen non tres domini, sed vnus est dñs Quia sicut singillatim vnamquamque personam Deũ,ac dominum confiteri Christiana veritate compellimur,ita tres Deos,aut dominos dicere,Catholica religione prohibemur. Pater à nullo est factus,nec creatus,nec genitus. Filius à patre solo est,non factus, nec creatus, sed genitus.Spiritus sanctus à patre& filio,nõ factus,nec creatus,nec genitus,sed procedens.Vnus ergo pater, non tres patres,vnus Filius,nõ tres Filij,vnus Spiritus sanctus, non tres spiritus sancti.Et in hac Trinitate nihil prius, aut posterius,nihil maius,aut minus, sed totæ tres personæ coæternę sibi sunt & coęquales.Ita vt per omnia sicut iã suprà dictũ est,& vnitas in Trinitate, & Trinitas in vnitate veneranda sit.Qui vult ergo saluus esse, ita de Trinitate sentiat.Sed necessarium est ad æternã salutem, vt incarnationem quoque dñi nostri Iesu Christi fideliter credat.Est ergo fides recta,vt credamus & confiteamur, quia dñs no-

ster Iesus Christus, Dei filius, Deus & homo est. Deus est ex substantia Patris ante secula genitus, & homo ex substãtia matris in seculo natus. Perfectus Deus, perfectus homo, ex anima rationali, & humana carne subsistẽs. Æqualis Patri secũdũ Diuinitatem, minor Patre secundũ humanitatem. Qui licet Deus sit & homo, non duo tamen, sed vnus est Christus. Vnus autem non conuersione Diuinitatis in carnem, sed assumptione humanitatis in Deũ. Vnus omnino non confusione substantiæ, sed vnitate personæ. Nã sicut anima rationalis, & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus, qui passus est pro salute nostra, descendit ad inferos, tertia die resurrexit à mortuis. Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram Dei omnipotentis. Inde venturus est iudicare viuos & mortuos. Ad cuius aduentum, omnes homines resurgere habent cum corporib⁹ suis, & reddituri sunt de factis proprijs rationem. Et qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui verò mala in ignem æternum. Hæc est fides Catholica, quam nisi quisque fideliter, firmiterq́; crediderit, saluus esse non poterit. Gloria Patri, &c. *Deinde dicas.* In nomine Pa†tris, & Fi†lij, & Spiritus†sancti. Amen. *Et sequentem coniurationem.*

CONIVRATIO TEMPESTATVM.

Coniuro vos nubes, & grãdines, seu tempestates, ac vobis pręcipio per Deũ Pa†trẽ, per Deũ Fi†lium, & per Deum Spiritũ†sanctum, qui sunt in substantia vnus Deus per potẽtiam Patris, per sapientiam Filij, per amorẽ Spiritus sancti procedentis ab vtroque, per sacram obediẽtiam Iesu Christi, per sacram humilitatem virginis Marię dominæ nostræ, per virtutẽ Apostolorum, per passiones terribiles Martyrum Christi, per nouẽ choros spirituum cœlestiũ, per fidelem, & sacram vitam Confessorum, per omnes animas, mulieres, famulas, & Martyres Christi, per omnes beatas cœli, per sacram obumbrationem, quam fecit virtus altissimi beatæ virgini Mariæ dominæ nostrę, per imperiale verbum, ꝙ fecit Christus venti, vt cessarent, per diuisionẽ mirabilem maris rubri, quam fecit potentia Diuina populo Iudaico, per omnia ista suprascripta coniuro, † & præcipio vobis, ô nubes, seu grando, quòd in signo huius sacræ crucis†quam contra vos facio, indiuisæ repente recedatis à nobis & ab hoc loco sine læsione alicuius hominis *Grandinis Coniuratio.*

siue loci, siue nauis, siue terræ, deleamini per aërem. Amen.

Iterum adiuro † vos grandines, & ventos per quinque vulnera Christi, per tres clauos, qui eius manus, & pedes perforarunt, vt in aquam resoluti descendatis. In nomine Patris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Oratio.

DOmine Iesu Christe, qui fecisti cœlum & terrã, mare, & omnia quæ in eis sunt, quique flumini Iordani benedixisti, atque in eo baptizari voluisti, & tuas sanctissimas manus, & brachia sacratissima in cruce extẽdisti, quibus aërem sanctificasti, obsecramus immensam pietatis, & bonitatis tuæ clementiam, quatenus digneris has nubes, quas ante me, & post me, & supra me à dextris, & à sinistris video aërem perturbare, dissoluere, & annihilare digneris, vt alligata potestas dęmonum impiè desęuiens, deficiat, & turbetur ad laudẽ tui sanctissimi nominis, & omnipotentissimæ maiestatis tuæ: Qui viuis & regnas, &c.

In cruce Christus brachijs suis sanctificauit aërem.

Postea conuersus ad nubes, & eas signo crucis signans dicat.

CIrcundet te Deus Pa † ter. Circundet te Deus Fi † lius. Circũdet te Deus Spiritus † sanctus. Benedicat te Deus Pa † ter. Benedicat te Deus Fi † lius. Benedicat te Deus Spiritus † sanctus. Diuidat te Deus Pa † ter. Diuidat te Deus Fi † lius. Diuidat te Deus Spiritus † sanctus. Destruat te Deus Pa † ter. Destruat te Deus Fi † lius. Destruat te Deus Spiritus † sanctus. Annihilet te Deus Pa † ter. Annihilet te Deus Fi † lius. Annihilet te Deus Spiritus † sanctus. In nomine Pa † tris, & Fi † lij, & Spiritus † sancti. Amen.

ADIVRATIO TEMPESTATVM & grandinis.

SAnctus Matthæus † sanctus Marcus † sanctus Lucas † sanctus Ioãnes Euangelista, † qui Christi Euangelium per quatuor mundi partes diuulgauerunt, ipsi suis meritis, & precibus hanc tẽpestatem ab omnibus Christianorum finibus,

finibus, ab eodem domino nostro Iesu Christo obtineant effugari & depelli. Et ego peccator, & Christi Sacerdos (licet indignus) auctoritate & virtute eiusdem Dei, & domini nostri Iesu Christi summi Imperatoris, non mea potẽtia innixus, & confisus, vobis præcipio immundissimi spiritus, qui has nebulas concitatis in virtute eiusdem Dei, & dñi nostri Iesu Christi, & per tremendum eius iudicium, & per sanctissimam crucem † suam, quam contra vos facio, & per merita intemeratæ, semperque beatissimæ virginis Mariæ Dei genitricis, & per merita omnium sanctorũ, vt exeatis ab eis, & eas dispergatis in locis syluestribus, quatenus nocere non possint homini, vel iumento, aut volucri, seu fructibus, aut quibuscũque rebus humano vsui deputatis. Per eundem dominum nostrum Iesum Christum, qui vẽturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amẽ. Ipse vobis imperat † dæmones, qui has nubes commouetis, qui de nube lucida dixit. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui. Ipse vobis imperat † qui principem vestrum deuicit & ligauit. Ipse vobis imperat † qui sua sacratissima cruce, & corporis sui sanctissimi in ea extensione aërem purgauit. Ipse vobis imperat † qui inferno spoliato, resurgens à mortuis, post 40. dies à nube susceptus ascendit in cœlum. Ipse vobis imperat † qui vos æternæ gehennæ mancipauit ignibus. Qui vẽturus est iudicare viuos & mortuos, & seculum per ignem. Amen.

Tempestates relegandæ ad syluas.

Qui ex nube locutus est, nubes dispergit.

Postea ostendat crucem in aëre à quatuor lateribus, dicens.

Ecce signum sanctissimæ crucis † fugite partes aduersæ, vicit enim vos: & mundum dominus noster Iesus Christus Filius Dei, summus Imperator, qui est Leo de tribu Iuda, radix Dauid.

Postea aspergat aquam benedictam in modum crucis per quatuor latera. Et si adhuc perseuerarit tempus tempestuosum, dicendæ sunt Litaniæ: Quære supra folio 103.

FINIS.

DOCTI ET ACVTISSIMI IN SACRA PAGINA DOCTORIS IOANNIS de Gersono, Cancellarij Parisiensis, Tractatus perutilis de probatione Spirituum, incipit fœliciter.

PRobare Spirit⁹ si ex Deo sunt: iubet discipulus ille quē diligebat Iesus. Neque enim nesciebat illā Coapostoli sui sententiā, Angelum Satanæ trāsfigurare se in Angelū lucis, sic vt fiat Dęmonū meridianū, dū pro tenebris erroris quas ad tēpus celare permittitur lucē veritatis clarā se fingit offerre. Patuit hoc apud sanctū Martinum visibiliter, & patet apud alios plurimos inuisibiliter, dum teste Bernardo, sub specie magni boni & ardui, grande peccatum aperit, suggerit, & inducit.

Non cuilibet datum spiritus probare.

Probare spiritus si ex Deo sunt, non cuilibet datum est, sed aliquibus per spiritū sanctum, qui vnus existens, diuisiones gratiarū distribuit singulis, prout vult, ad glorificationem corporis Christi, q̄ est Ecclesia, cui nūquam deficit in necessatijs. Sicut igitur non omniū est prophetare, nec omniū euangelizare, nec omniū interpretari sermones, sed aliquorū ex officio, vsque in finē seculi, sic nō omnium est probare spiritus si ex Deo sunt, sed quibus datū est. Quales sunt spirituales, quos vnctio docet de omnibus, qui & de omnibus iudicant etiam inter diem & diē. Quale donum beatus Martinus, Antonius & plures alij legūtur habuisse.

Vnctio spiritualis omnia docet.

Quot modis spiritus probentur.

Probare spiritus si ex Deo sunt, contingit multipliciter. Vno quidem modo, per modum artis & doctrinæ generalis, sicut per eruditionem sacrarum scripturarum diligenti pioque studio conquisitam. Sunt nimirum scripturæ, in quibus

quibus putamus nos fidem habere, continentes artem, falsos Prophetas à veris, & ab illusionibus reuelationes cognoscendi.

Alius inuenitur modus per inspirationem intimam, seu per internum saporem, siue per experimentalem dulcedinem quandam, siue per illustrationem à mõtibus æternis effugantem omnes tenebras dubietatis. Hoc autem est, Manna absconditum, & nomen nouum in calculo scriptũ, quod nemo nouit, nisi qui acceperit. Hoc Greg. in Dialog. hoc Aug. in de conf. de se ipso & matre. Hoc Hugo de arra animæ cum pluribus alijs notauerunt.

Probare spiritus si ex Deo sunt, per regulam artis generalem & infallibilem, pro particulari quolibet casu, aut nõ potest, aut vix potest humanitus fieri. Sed requiritur donum spiritus sancti, quod Apostolus nominauit discretionem spirituum, quo dono fit, vt mens nedum in se, & de se sciat probare spiritus, si ex Deo sunt, sed etiam de alijs & in alijs noscit.

Hîc autem est modus certior alius à prędictis probandi spiritus, quoniam primus est doctrinalis, secundus experimentalis, tertius officialis, scilicet officio hierarchico atq; spirituali dono concessus. Itaq; sicut nemo nouit quæ sunt spiritus, nisi spiritus: ita nemo cognoscit infallibili certitudine ea, quæ per solam experimentalem notitiam sentimentum interius & sensum aguntur in alterius animo. *Spiritus improbatio ex officio Hierarchico.*

Quemadmodum ergo tradere regulam generalem, quæ distingueret ineffabiliter inter visionem somnialẽ, & illã quæ fit in vigilia, nullus facilè posset propter varias similitudines inter vtrasque visiones, multò magis in proposito. Sit nihilominus homo vigilans, se certitudinaliter & experimentaliter videre, quamuis non ignoret se habuisse in somnis visiones valdè vicinas, & similes suæ vigiliæ: adeò quòd somnium suum narrare somniando quandoque videatur: quamuis dicat Seneca, esse vigilantis omnia narrare. Scit similiter homo spiritualis in vigilia veræ lucis diuinæ positus, videre se diuina, quæ iuuat verè sentire, odorari & sapere, quia vigilat. Potest nihilominus recogitare ex se, vel alijs, q̃ nonnunquam homo ponitur in quodã somnio naturalis cognitionis, aut diabolicæ illusionis, *Somnium somniando sapè narratur.*

qui

qui dum sic se habet, & quodammodo dormit ad diuina putare potest quod vigilat ad ea, sicq; fallit.

Spiritus Prophetarum non semper sunt in potestate Prophetarũ.

Vidit hæc B. Grego. asserens, spiritus Prophetarum non semper esse in potestate, vel in distincta cognitione Prophetarum, probans hoc per Nathan, qui ad Dauid cogitantem ædificare domum Deo, respondit: Omne quod est in corde tuo, vade & fac, quoniam Dominus tecum est. Cuius contrarium ipsa nocte reuelauit ei Deus.

Probare spiritus si ex Deo sunt, ex primo modo, qui magis est ad propositum, videlicet per scripturam sacrã & per bonos eruditos in eadem, quia verè peruersè viuentibus, quale iudicium inter peruersum & illusoriũ reportare sperabimus, contingit multis, & sufficienter, quantum ad præsentem materiam, & ad communem statum vitiorum.

Occasio huius scripti.

Qua super re ne, dum vnũ, & ab vno, sed plures à diuersis tractatus compositos inuenimus, quos nũc manualiter habere fas esset, & diligenter inspicere, dum in hoc sacro consilio quæritur tractari de canonizatione sanctorum, & examinatione doctrinarum suarum: præsertim vnius, quæ Brigida nominatur, assueta visionibus quas nedum ab Angelis, sed à Christo & Maria, Agnete & cæteris sanctis familiaritate iunctis, sicut sponsus ad sponsam loquitur se asserit diuinitus suscepisse.

De canonizatione S. Brigidæ.

De visionibus S. Brigidæ quas à S. Maria & S. Agnete habuit iudicium.

Est autem vtrobique, vel in approbatione, vel in reprobatione periculũ. Approbare enim falsas, aut illusorias, aut friuolas visiones pro veris & solidis reuelationibus, quid indignius, quid alienius ab hoc sacro consilio? Reprobare verò nunc eas quæ multifariè, multisq; modis per diuersas nationes probata dicuntur, non parua exinde scandalorum in Christiana & religiosa deuotione populorum formidatio. Denique, in ipso etiam silentio & dissimulatione ex qua res in medium posita est, non nihil esse discriminis pertimescimus: inuenire verò meum aliquod, vel expediẽs inter hæc extrema, laudabile quidem sit, an affectabile sit necdum satis cernimus exploratum.

Nemo probare spiritus, solide potest, nisi tentatus.

Probare spiritus per modum artis & doctrinæ, sicut tota deinceps versabitur intentio, nemo perfectè potest per solam sacræ Scripturę eruditionem, qui non etiam expertus sit in semetipso variam affectionũ spiritualium pugnam, tanquam ascenderit nunc in cœlos, nunc descenderit in

abyssos,

abyssos, & viderit mirabilia Dei in profundo. Nam, qui nauigant mare hoc mysticum diuersarum affectionum, quasi collidentium se fluctuum, enarrant mirabilia eius, inexpertus autem talium quid nouit eorum?

Hic autem est quartus modus probationis spirituum. Cæterum puto differentiam inter homines, quos loquimur, vnum Theologum, alterum contemplatiuum talem esse, qualis est inter peritum in arte medicina, & inter expertum seu practicum in eadem, quæ duo posse conuenire in eodem, nullus dubitauit. Sic fit & fieri potest domino propitio, vt idem sit in Scripturis sacris eruditus, qui similiter in contemplationis exercitatione probatus est. Hunc verò talem vult habere materia præsens: sicut alia scripsisse, dum de tractatu quodam spiritualium nuptiarum sermo fieret inuenimus.

Probare verò spiritus isto modo doctrinaliter, dũ quærimus in aliquibus personis, quarum corda neque videre, neque scrutari datur: opus vt ab operibus signa sumamus, dicente Christo: A fructibus eorum cognoscetis eos. Fallit tamen vnum signum vel pauca, si non in vnum plura conglobauerimus: ita enim tradit Tullius, ita Boëthius, ita Aristot. in coniecturali causa faciendum. Sed quoniam infinita est quidem huiusmodi signorum cõfusio; coarctemus ad pauciora, & dicamus sub hoc metro. Tu quis, quid, quare, cui, qualiter, vnde require. Quis est, cui fiat reuelatio? Quid ipsa continet & loquitur? Quare fieri dicitur? Cui pro consilio detegitur? qualiter venire & vnde venire reperitur?

Reuelationes quomodo probandæ.

Probatio spirituum dum quæritur fieri, consideretur in primis persona suscipiẽs visiones, si sit boni & discreti iudicij, rationis naturalis: quia læso cerebro turbatur quoque judicium: Cumq; læsus phantasias patiatur, non magnopere quærendum est, à quo spiritu veniant melancholicæ illusoriæque visiones, vt patet in phreneticis, in ægrotis varijs, qui vigilantes se talia videre putant, audire, gustare, &c. qualia somniantes patiuntur.

De visis per læsionem cerebri.

Habet præterea quælibet passio profundata suam læsionẽ, suam ætatem, suum, vt Origenes loquitur, Dæmonẽ, patet in philocaptis, zelotypis & iracundis, in inuidis & auaris. Vnde Poëta: Qui amant ipsi sibi somnia fingunt.

Qualibet passio habet suam ætatem, suum Dæmonum.

Quæratur

Nouitius feruor citò fallitur.

Quæratur ergo, si persona sit nouitia in zelo fidei, quia nouitius feruor citò fallitur, si caruerit regente præsenti in adolescentibus & fœminis, quarum est ardor nimis auidus, varius, effrenis, ideóque suspectus.

Diuites habentur elati: Pauperes hypocritæ. Superbiam spiritualem Bernhardus vocat subtile malum. Ipsa virtus non tuta est à superbia.

Rursus plurimum refert attendere, qualis sit & fuerit persona, qualiter erudita, quibus assueta, quibus delectata, in quibus conuersata, sit diues vel egena. In prima superbiam secretámque voluptatem: in altera fictionem timebimus. Hoc super omnia conuenit obseruare, ne lateat interior superbia spiritualis: quam Bernhardus verè nominat subtile malum: quoniam & hæc de humiliatione sua nascitur, de sordibus & cilicio, de ieiunijs & de virginitate. Imò & de sua morte, suoq; contrario trahit originem. Quid igitur erit tutum in superbia, cum nec ipsa virtus tuta sit ab ea.

Hactenus de probatione personarum, nunc visionũ.

Est autem superbia quædam in intellectu, dum nõ vult subiici alieno iudicio, sed innititur propria quadam volũtate, dum renuit obedire, & hæc citius deprehẽditur, ideóque facilius corrigitur quàm prima qualitas visionum.

Probatio spirituum reficit nedum personam, quæ visiones patitur, sed visionũ qualitates, si vera sint omnia, etiam vsq; ad minimam propositionem, quoniam in spiritu veritatis falsitas nõ est: in spiritu autem mendacij mille sunt viæ apertæ, vt in vnica latenti falsitate decipiat. Hac ratione prohibuerunt à testimonio veritatis, quam fatebantur Dæmones, Christus Dæmoniacos, & Paulus Phytonissas.

Sapientia consentit bonis.

Si præterea sit in visionibus sapientia, quæ sursum est, cum suis titulis, quos Iacobus enumerat primò inquit, pudica est, deinde pacifica, modesta, suasibilis, bonis consentiens, plena misericordia & fructibus bonis, iudicans sine simulatione.

Si rursus excedant hæ visiones communem intelligendi modum, vel in Scriptura sacra positum, vel in ratione naturali vel morali collocatum. Quod si non videretur illud ascribi frustra reuelationi, quod in scriptura sua semel locutus est, & sicut Iob loquitur, idipsum non repetit. Quorsum quippe esset, ne dicamus vanum, visiones super visiones in immensum multiplicatas, debere recipere tanquam

Reuelationes hodiernæ onerãt Religionẽ.

quam ab ore Dei prolatas, ac deinde certissima fide credẽdas. Sicque demum nostra fides nostráque religio, quam Deus, teste Augustino, voluit in paucissimis contineri articulis, redderetur plus, absque vlla comparatione quàm lex vetus onerosa. Hinc claræ memoriæ M. Henricus de Bassia, comprimendam esse tot hominum canonizationem scripsit.

M. Henricus de Bassia scripsit contra nimiam hominũ canonizationem.

Hîc alia ratio sumitur, quoniam omisso diuinarum scripturarum studio magna pars Christianorum ad has visiones, ideo placentiores, quia recentiores, adduceret oculos & aures prurientes, sicq; nec iam nescirent: quia, iuxta Senecæ verbum superuacua didicisset. Sicut opus in omni reuelatione Moyses & Helias, hoc est, secundum venerabilem Richardum, testimonia legi & Prophetarum, alioqui, suspecta est. Et inde fit perspicuum, quam necessarij sunt Theologi, in canonizationibus sanctorum, & examinatione doctrinarum.

In omni reuelatione requiritur Moyses & Elias.

Probatio spirituum requirit, vt persona, cui visiones recitantur, habeat se prudenter, præsertim in principio consideret acriter quare mouetur hæc persona secretum suum reuelare super quo fiet alia consideratio.

Caue ergo, quisquis erit auditor aut consultor, vt non applaudas tali personæ, & non laudes eam: non mireris quasi sanctam dignámque reuelationibus atq; miraculis. Obsiste potius, increpa durè, sperne eã, cuius sic exaltatum est cor, elati sunt oculi, vt ambulent in magnis & mirabilibus super se, vt digna sibi videatur, quæ nõ humano aliorum more operetur salutem suam per doctrinam, scilicet scripturarum & sanctorũ, cum dictamine rationis naturalis, nisi consilium habere præsumat, & putet nedum ab angelis, sed à Deo, nedũ semel in necessitatibus, sed penè iugiter, velut in quotidianis collocutionibus, talem admone non sublime sapere, sed sapere ad sobrietatem: quoniam verissimè ait, qui dixit, Superbia meretur illudi. Et eò dignius, quò instar Pharisæi, latentem hærentemque ossibus superbiam, sicut nec Physicus febrilem calorem superbus attendit. Quid enim facilius, quàm se vilissimum peccatorem dicere, sed veraciter simpliciterque ita sentire ex intimis, hoc diuini muneris est, non humani solius exercitij.

Superbia meretur illudi. Nihil difficilius, quã verè se peccatorem agnoscere.

Enarran

Sancti Patres abhorruerunt à visionibus.

Enarrantur exempla sanctorum patrũ qui curiositatem huiusmodi visionum vel miraculorum, tanquam perniciosissimã fallacissimámque refugerunt. A qua se Augustinus liberatũ in suis cõfessionibus gloriatur in Domino. Quam propterea Dominus Bonauentura abhorrendam nimis esse determinat, totóque conatu repellendam: Nunc orationibus, nunc increpationibus seu flagellationibus propriæ mentis & corporis: exemplo illius, qui vt tentatione careret superbiæ, quæsiuit & obtinuit à Domino, vt per tres menses Dæmoniaca vexaretur obsessione.

Nemo in terris videre Christum cupiat, in gloria eum videre sufficiat.

Alter sanctorum Patrum, dum sibi Dæmon transfiguratus in Christum, diceret, Ego sum Christus personaliter visitans, quia dignus es: confestim clausit oculos vtraque manu, vociferans: nolo hic Christum videre, satis est ipsum in gloria si videro, móxque disparuit.

Alter sub alijs verbis similẽ in huiusmodi illusione seruauit humilitatem. Vide, inquit, ad quem missus sis. Ego certè talis nõ sum, quod dignus sim hîc videre Christum.

Alterum, quia nolebat intrare templum, dicens sibi satis esse, quòd oculis corporeis aspexisset Christum: colligauerunt cathenis, soluere ieiunium, carnibus vesci, vinumque bibere compulerunt. Sicq; timore compresso sanatus est.

Quomodo spiritus non extinguẽdus. Ruga hypocritica.

Opponet forsitan aliquis ex Apostolo iubente: nolite, inquit, spiritum extinguere. Si sit ergo visio verè à Spiritu sancto, qui nihilominus repellitur, quid hoc est, nisi spiritui sancto resistere, suámque nascentem generatiuam suffocare. Sed profectò spiritus sanctus, qui se dat humilibus, nequaquam ex humiliatione quam prædiximus, se subtrahet, intrabit potius, exaltabit, & in beneplacito suo deducet victor super excelsa animam hanc in oculis suis vilem, & absque vlla ruga fictionis humilem & simplicem.

Curiositas quærendi signa, est Iudaica.

Porro dici non potest, quantum hæc curiositas vel cognoscendi futura & occulta, vel miracula videndi vel faciẽdi, fefellit plurimos, & à vera religione frequenter auertit. Hinc superstitiones in populis quæ religionẽ inficiunt Christianam, dum, sicut olim Iudæi, sola signa quærunt, dum imaginibus exhibent latriæ cultum, dum insuper hominibus nec dum canonizatis scripturis quoque non Authenticis plus quàm sanctis vel Euangelio fidem præstãt,

Probatio spirituum considerat causam, quare fieri dicuntur visiones præsertim, quo fine, nedum proximo, nedum aperto, sed occulto & longinquo. Potest itaque finis proximus apparere bonus & salubris, & deuotus ad ædificationem aliorum, qui tandem prolabetur in multiplex scandalum, dum vel non respondebunt vltima primis: vel aliàs falsum fictumque deprehendetur in personis fuisse: tantæ reputari sanctitatis deuotionisque docuit hæc ætas nostra deprecationibus dominorum Ioannis de Varenis & Ioan. Huss. & similium.

Rursus, dum aliquid fieri potest per humanã industriã, sit hoc in vita, sit hoc in doctrina, quare necesse est vel quærere, vel expectare diuinam cœlitus allocutionem? Hoc nẽpè tentationi Dei, quàm honorationi apparet similius.

Cæterùm finis attendendus est, quare sit communicatio talium visionum, & quali personæ. Vtrum ad ostensionẽ, vel ad necessitatem. Vtrùm ad dandum vel ad recipiendum consilium. Vtrum fiat experto vel inexperto talium.

Quòd si videatur hæc persona quærere tantum modò consilium ne fallatur, videndum est, si paratam se monstrat obedire consilio. Alioquin tam de curatione vix spes erit. Quoniam talis, vt dicit Io. Climacus, non iam eget Dæmone tentante se, quia factus est sibi Dæmon. *Io. Climacus Qui semet tẽtat sibi Dæmon est.*

At verò dicet aliquis. Hæc idcircò persona non credit alieno iudicio, quia de suo certa est per reuelationem intimam & secretam. Sed profectò non est diuisionis Deus vt vni timenti se reuelet vnum, & per alterum similiter timentem eum, dicat vnum contrarium. Itaque si visio ex Deo est, non dissipabitur in humiliantes se sub alieno iudicio propter Deum: sed vigorabitur amplius, & vincet.

Cautela ad propellendas visiones. Quocirca tradimus pro cautela, quod in huiusmodi visionibus nedũ suspensum teneatur iudicium, exemplo B. Amb & Lucan. presbyteri, sed dicatur reuerenter cũ Petro: Exi à me Domine, quia peccator sum, quia visionibus tuis indignus sum, quas hîc neque quæro, neque accepto, sed repello. Sed in alio, non in hoc seculo visio tua tota merces mea domine Deus, & sufficit. Quid ad me de visionibus tuis in hac vita, quid de superiorum meorum monitionibus? mitte potiùs obsecro alium, quem missurus es: & me

meus ſpiritus humilis regat,obſcuróque loco.

Cautela de ſomnijs.

Altera poteſt addi ſuper huiuſmodi viſionibus recipiendis cautela,qualem de ſomnijs tradidit vnus dicens:Si monitiones aliquæ bonæ inquit,fieri videantur in ſomnijs,vel ex perſona defunctorum,vel aliũde recipiantur,quaſi ſomnia non penitus abiiciendo,neque eis ex aduerſo velut authenticis,vel diuinis adhærendo : recogitantur potius tanquam rememorationes aliquæ ad faciendum bona,vel mala declinandum,iuxta ſomniorum qualitatem.

Deuotio notã fereas veſtimentis.

Viſiones mulierum ſuſpectæ.

Collocutiones mulierum crebra, cum confeſſorib. ſunt ſuſpectæ.

Probatio ſpirituum conſiderat qualiter & quomodo perſona,quæ viſiones ſe habere dicit,conuerſatur , an in ſecreto vel in publico,an in vita actiua vel contemplatiua,an in deuotione:quæ notam afferτ veſtimentis , & cæteris aut ſi communem habet conuerſationem accommodatam his quibus conuenit.

Hoc præcipuè conſiderare neceſſe eſt,ſi ſit mulier,qualiter cum ſuis confeſſoribus conuerſatur,& inſtructoribus.Si collocutionibus intendit continuis, ſub obtentu nunc crebræ confeſſionis, nunc prolixæ narrationis viſionum ſuarum,nunc alterius cuiuſlibet cõfabulationis:Expertis credite,nominatim Augu.& domino Bonauenturæ;Vix eſt altera peſtis,vel efficacior ad nocendum,vel inſanabilior:quę ſi nihil haberet aliud detrimẽti,niſi temporis precioſi latiſſimam hanc conſumptionem , abundè Diabolo ſatis eſſet. Habet aliud,ſcilicet inſatiabilem viuendi,loquendique, vt interim de tactu ſileam,pruriginem.Euenitque illud de Didone apud Poëtam:Hærent infixi pectore vultus , Verbaque, nec placidam dat membris cura quietem.Cùm tamen in pace ſit Dei locus Nullus idcircò mirabitur,ſi tales ad fabulas conuerſi,auertuntur à veritate. Si præterea mulieres hæ curiosè agentes ſunt,quales notat Apoſtolus , ſemper diſcentes , & nunquam ad ſcientiam veritatis peruenientes.Vbi autem non eſt veritas, ſit falſitas & vanitas neceſſe eſt.

Diſceniia ſine ſcientia.

Non facile ſentitur vnde ſpiritus veniat aut quo vadat.

Probatio ſpirituum conſiderat vnde ſpiritus veniat , aut quò vadat.Itaque Bernardus teſtatur, hoc in ſe nunquam ſciri datum eſſe,qui tamen expertum ſe pluries aſſerit humiliter ſpiritus ſancti præſentiam, & intimo motu cordis ſiue mentis ſenſiſſe,

Mirabitu

Mirabitur modò fortasse aliquis quo pacto persona status inferioris dicat se frequenter agnoscere, vnde spiritus veniat. Prçsertim cùm dixerit Christus Nicodemo, Vocem, inquit, eius audis, & nescis vnde veniat, aut quò vadat.

Quid porrò, quòd in spiritibus diuersis multa inspiratio inuenitur similitudo? Est enim spiritus Deus, spiritus Angelus bonus, spiritus Angelus malus, spiritus humanus, tam rationalis, quàm animalis. Potest autem similis visio spirari per quemlibet hunc spiritum suo modo longè tamen diuerso, sed nec diuersitatem faciliter percipi: quæ similitudo non scitur apud inexpertes talium, qui neque per seipsos ex acumine ingenij, neque philosophicis disciplinis, neque per aliorum traditionem sciunt talia distinguere.

Quadruplices Spiritus quam difficulter discernantur.

Certè nec mirãdum, cùm paucissimos inueniamus; qui benè sciant secernere cogitationes & affectiones suç rationalis animæ, vt rationalis est: ab illis qui sunt animales, videlicet, in sensu communi, vel organo phantasiæ.

Quem inuenies, precor, ex timentibus Deum, peccatáue fugientibus, qui semper & in omnibus ad liquidum prospiciat, dum tentationes vigent, si sensus eorum sit tantum modò in imaginatione vel consensu in ratione. Adeò non facilè est discernere sensum à consensu.

Difficile est discernere sensum à consensu.

Quantò plus habet difficultatis, probatio quadruplicis prænominati spiritus: dum videlicet instinctus vnus vel inspiratio vehemens tangit mentem, si sit à Deo, vel ab Angelo bono vel malo, vel à proprio spiritu humano.

Cuius rursus sensus portio duplex, superior & inferior ascripta est. Cuius sentire diuisionem, perfectè dat illud verbũ Dei, ꝙ pertingit vsque ad diuisionem spiritus & animæ; qualem in se diuisionem passa erat, quæ exclamauit: Magnificat anima mea dominum. De hinc secernens spiritum ab anima, subiũxit: Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo.

Diuisio spiritus & animæ.

Hæc interim sub compendio cursim notata sint, quatenus cùm ad singularia descendendum erit, facilius hac occasione data sapientiores diiudicent: persuasum habentes, viuere hominem, cuius nomen sit in libro vitæ, cui pluries, & in pluribus personis breuis temporis spatium datum est experiri & practicare omnia quæ dicta sunt.

TRACTATVS PERVTILIS DE PYTHONICO CONTRACTV, FRATRIS THOMAE Murner, liberalium artium Magistri, ordinis Minorum. Ad instantiam generosi domini Ioannis *Mornher* de *Mersperg* compilatus.

N nomine ergo summi Dei, exordium illud quod volumus narrare. Gratia ordinis & formæ præsentem tractatum triplici personarum distinximus colloquio, vt non minus materię amœnitas, quàm bonitas, lectorem amicum alliciat. Tùm quia & alium eiusdem materiæ, per quam fidelē serenissimo principi Sigismundo Archiduci Austrię transmissum, & per Conradum *Sturkel* vtriusque Iuris Doctorem excellentissimum vigili indagine correctum, Dialogo distinctum conspexi. Qui licet (vt dixi suprà) fidelis sit, & huius sententiæ diffinitiuus, non poterit tamen eodem curiosus rerum indagator quietari. Quare vt promisi procedam.

Innuit de libro Doctoris Mulleri suprà inserti.

Ioannes Mornher. O Thoma mi dilecte, tibi vt compatiar humana coëgit natura. Quid est, quod cæteris plus te malè fortunatum natura constituit, maleficiatum reddit à Pythonica dico muliere contractum? Quæ inquam tuæ genitrici, vt maleuola nocumentum asportaret, amicissimo sibi obesse spopondit, tuo vt percepit relatu. Sic equidem matris dilectio (instigante natura) in peiorem partem secessit. Est ne pium tuis dictis fideles præstare aures? Bonam, inquam, fortunam Augustinus Deam pluribus in locis retulit: & tibi cum dissona non solùm homines, sed & Dij

Ipse autor huius Tractatus expertus est Maleficia.

Deæque

Deæque nocere præsumunt,quòd in tuo studio clarius innotuit,vbi non semel,sed pluries,quæ sumpseris nocumenta,claret quàm apertissimè.

Thomas Murner. Quàm gratum foret, generose domine (si ingenij adesset copia)vt quia me dignum inter disputandum iudicasti:angorque solicitus,quòd ita me isto tempore videam imparatum, vt vix grandinis aliquod vestigium satis dignè tibi testatum possim relinquere. Vt autem famulandi clarius innotescat voluntas locum dabo verecundiæ, responsurus ad materiam propositam me conuerto. Mihi quia compateris, benè dicis illud esse humanæ naturæ ratione nec animal aliquod simile sibi specie manducat.

Quęrit demùm rem grandem,& humanæ indagini haud possibilem, cur natura me plus cæteris malè fortunatum reddidit?Secundò,cur contractum?Tertiò, vtrumne pium sit,credere si sit?Quare his tribus quæstionibus præsentem absoluam tractatum.Et quia præteritos ad memoriam casus deduxisti,magis flere quàm scribere libet:res pauca homines insidiari,quoniam cunctis qui placeat, non credat quòd modò viuat,sed Deos Deasque inimicos habere,graue valdè.Augustinum autem quia allegas,quid respõdeam latet penitus, nec aliquod patet refugiũ , nisi hoc vnicum, vt studium meũ relinquam Deo(vt pollicitus sum)in Monasterio famulaturus, & modo illo superos meis precationibus reddere placatos.

Deos Deasque habens inimicos fit monachus.

Gaspar de Morsperg. Ab inceptis fide dignis,quia recalcitrare turpissimũ,& tu ô Thoma,studium ad finem quasi deductum,asseris relinquere velle. Nescis quia multis in rebus bestijs sumus inferiores.Hoc solùm maximè excellimus quod sapimus.Quantũ ergo homo à Sapiẽtia recedit, tantum ab homine alienatur, naturæ bestiatum proximatus.Quanto autem Sapientiam sequitur, tanto à brutis elongatus,in hominis natura excellit.Fortuna quidem cæca nec probum,nec improbũ, nec vllam hominis dignitatem aut ordinem discernit:sed se vel citius peruersis moribus animoq; ignobili , quippe ad votum eius procliuiori concedit.Et tu scientiam refutando fortunam exposcis. Nec est in mundo aliqua fortuna, quam non augeat literarum notitia.Nam dixit Aristoteles vbi plurimus intellectus &

Nulla fortuna est, quam non augeat literarum notitia.

Vbi plurima sapientia, ibi inimica fortuna.

Vbi minimũ sapere, ibi plurimũ capere.

ratio ibi minima fortuna: vbi plurima fortuna, ibi minus intellectus. Multò ergo magis ea Sapientiæ pars appetenda quæ hominem etiam supra hominem offerens superis quã proximum reddit.

Quod autem de Augustino dictum est, nihil concludit, nam seipsum reprehendit, in primo retracta. c. primo. Cepto igitur adhærere studio, licèt, & sic tui nauigij laudabimus fœlicitatem cùm perueneris ad portum, te magnificabimus post rerum consummationem.

Ioannes Mornher. Iam oro ediscere Thoma, cur te plus cæteris natura malè reddidit fortunatum. Est enim in Deo duplex prouidentia, generalis prima, qua Deus ipse res regit, secundum quod natæ sunt regi, vt dicitur 7. de Ciuita. capit. tertio. Sic Deus res, quas condidit, &c. Malè regeris, quas diffortunij causa tu ipse es, aut saltem aliquid tui, ex parte corporis animæúe constitutum.

De duplici prouidentia Dei.

Secunda prouidentia specialis ex quadam electione procedens, secundum quam Deus prouidet vnicuique hominum, secundum merita præsentia vel futura & occulta nobis, sibi tamen præsentia. Quia eius iudicia iusta sunt semper, licet occulta, ita quòd aliquando aduersitas plus proficit quàm prosperitas, secundùm Boe. 4. de conso. Hoc ideò dixi, quia si te vna illarum Dei prouidentiarum attingeret, iam vltrà quęstio, cur plus cęteris sit infortunatus, inualida esset: nam dixit Paulus, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius. Sed de natura quæro, vtrùm naturale quoddam sit: te plus cæteris malè reddens fortunatum.

Aduersitas plus proficit quàm prosperitas.

Thomas Murner. De benè fortunato stat in trimembri diuisione, vt habet Scotus, similiter & de malè fortunato, cùm tot modis dicatur vnum oppositorum, quot modis dicitur & reliquum: Primum, nullus dicitur benè fortunatus propter actum vnicum fortuitum. Sic nec malè fortunatus, vnico infœlici actu implicitus. Secundum nullus dicitur benè fortunatus, quia semper benè ei accidat, sic nec malè fortunatus, cùm nullus talis sit sine speciali miraculo.

Tot modis dicitur vnũ oppositorũ, quot reliqua.

Tertium, est quis benè fortunatus, quia vt plurimùm benè accidit per contrarium malè fortunatis: Nam dixit Aristoteles primo Ethicorum non facit vna hirundo ver, si

nec

nec actus vnicus fortuitus, benè vel malè hominem reddit fortunatum. Fortuna igitur tertio modo capta stante, causam quæris, cur illi vt plurimùm benè, alteri vt plurimùm malè accidat. Quod autem de Dei narrasti prouidentijs, nihil mihi constat, cùm naturaliter simus loquuti. Circa naturam autem triplex reperitur philosophandi modus.

Cur naturaliter vni malè, alteri benè accidat.

Est autem primus respondendi modus, dicens, benè fortunatum magis esse dispositum, vt ipsum causa vniuersalis moueat, ad hunc locum magis quàm ad alium, vt si aurum sit ibi, & fodiens ipsum inueniat, ergo secundum hũc dicendi modum, qui est Theologorum, fortunæ causam non intrinsecam rei, sed extrinsecam dicemus. Attamen Aristoteles quærit causam intrinsecam, quam dixit esse impetum.

Sed si tu dicas, tu quæris causam, vbi non est causa, nam effectus fortuitus non habet causam. Dicendum, ꝙ notum sit Aristoteli. Quòd sicut illud quod euenit in pluribus, habet causam, vt in pluribus, vniformiter: ita quod euenit in paucioribus, & difformiter, habet reduci ad causam vniformiter agentem & per se. Causa autem intrinseca huius impetus est, secundum Aristotelem, cùm dicat in libro de bona fortuna. Est ergo bona fortuna sine ratione nata. Benè fortùnatus enim est, sine ratione habens impetum ad bona, & hæc adipiscens, hoc autem est natura: In anima enim inest tale natura, quo impetu ferimur, sine ratione, ad quæ vtique benè habebimus. Et si quis interroget ab operante, quare sic facit, nescio, inquit, sed placet mihi.

Effectus fortuitus non habet causam.

Bona fortuna est sine Ratione nata.

Simile patet in his, quæ à Deo aguntur. Etenim à Deo vecti, sine ratione impetum habent adoperari aliquod. Et vult dicere, ꝙ aliqui habent velle, ad quod sequitur bonum aliquod præter intentum, ex impetu & sine ratione, & causa huius impetus est natura. Demùm dicunt alij, nõ intrinsecam, sed extrinsecam causam ponentes, non tamen vt Theologi, sed cœlum, vel intelligentem mouentẽ cœlum, mediante cœlo, vt Deus ipse immediatè mouens, hic cum alijs coincidit.

Intelligens mouens cœlũ, mediante cælo.

Ioannes Mornher. Ponis triplicem opinandi modum. Primus autem, quem Theologorum asseris, non videtur

in veritate posse persistere. Nec mentem quietare potest. Quia dum quæri posset, quare ad propositum illius sequitur bonum, & non ad alterius propositum, quum etiã, quia est contra Aristotelem, cui non videtur aliquod nouũ immediatè esse à Deo. Vnde ipse ponens mundum æternum, non posuit motum potuisse esse nouum, nisi secundum partes: ita, ꝙ totus nõ potuit esse nouus, vt habetur 8. Physicorum: ꝙ Deus non potest causare nouum mundum, vel nouum cœlum, vel nouum motum, secundum suam totalitatem.

Nil noui à Deo.

Totus non potest esse nouus.

Secundus verò respondendi modus, qui fuit Aristotelis, non procedit, quia dixit, ꝙ aliquis habet impetum sine ratione. Contrà, non est fortuna bona sine actu voluntatis, quia fortuna est effectus contingens, consequens effectum agentis à proposito. Nunc autem actus voluntatis est circa obiectum ostensum à ratione, ergo talis impulsus ad volendum, non est sine ratione.

An impetus possit esse sine Ratione.

Præterea, si natura impellit aliquem ad volendũ & non ratio, ergo non esset fortuna ꝙ euenit, sed casus, cùm hæc differentia sit inter fortunam, & casum 2. Physicorum.

Tertius autẽ modus, qui dicit ꝙ nihil sit effectus fortuitus, nisi illud, ad ꝙ causalitas cœli se potest extẽdere, non videtur vero consonus. Cùm aliquid sit in homine, ad quod causalitas cœli non potest se extendere, sicut est volitio nisi occasionaliter mouẽdo appetitũ sensitiuum, secũdum cuius inclinationem apta est voluntas inclinari. Cœlum ergo, quia non potest volitionem attingere, nec etiam causas ad eius causationem coniungere, ideò aliquid est in homine, ad quod causalitas non potest pertingere, & per consequens nec fortunæ causa referri.

Nihil fortuitò, nisi ad quod causalitas cœli se extendit.

Thomas Murner Dilecte Ioannes, absit longè à nobis, vt ea quæ Spiritus sancti instinctu Theologia dictauit, falsa dicamus. Quòd autẽ quæris quare ad illius propositum, & nõ alterius, sequatur bonũ, fortassis & quia sic voluit Deus ipse, cuius volũtatis inquisitionem suprà dixi infirmã: Aut quia passi indispositio, nã Deus influit in quodlibet vniformiter, in quãtum potest, secũdum Aristotelem, & quia iste est dispositus, ille nõ: ideò Deus impellit istum ad tale propositum, ad ꝙ consequitur commodum: illum autem non impellit, quia nõ inuenit in eo dispositionem requisitam.

Et

Et si vltrà quæris,quæ diuersarum dispositionum causa, semper deuenitur ad vnum primū, voluntatem dico primi entis,licèt Philosophus illud fortè non diceret. Quia verò de nouitate dixisti,non videtur Aristoteles sibi ipsi contradicere. Dato enim , ꝙ oporteat aliquos effectus fortuitus nouos reducere immediatè in Deum ; adhuc sibiipsi non videtur contradicere, quia certum ratumq; habuit Aristoteles,secundum propria sua principia, animam intellectiuam esse à Deo immediatè, & ad hoc attingere potest ratio naturalis,cùm sit immortalis,& ita aliquid nouum potest immediatè esse à Deo.

An aliquid possit nouum esse à Deo.

Quomodo autē illud possibile sit,causa breuitatis omissum relinquitur,tamē de hoc lege Scotum,in vltima quæstione. Quotlibetorum. Aut dicas , quoniam vtique si sit propter diuersitatem causarum receptiuarum , nihil noui Deo imponitur;sicut Sol immediatè soluit glacies, & coagulat lutum , nulla posita nouitate in eo : ita secundum Aristotelem hoc corpore organizato,Deus necessitate immutabilitatis, causat hanc animam , & prius non ratione indispositionis materiæ : sicut nec Sol causat alium & alium radium in aëre & in aqua, nisi propter diuersitatem recipientium , quod in perspectiuis nostris conclamatum est.

Murnerus de Perspectiuis.

Quid tamen secundum fidem & veritatem dicendum esset suprà , loquendo de Dei prouidentia duplici , solus confessus es.Quod cōtra Aristotelem facere videtur,æquiuocat. Nam Aristot. intellexit fortunam esse sine ratione consiliante , non autem sine ratione volitum obiectum ostendente.

Ad aliud autem dicitur, ꝙ licet natura sit mediata causa illius euentus fortuiti,non tamen immediata,sed voluntas vnum intendens,licet sit aliud eueniens præter intentum, quod dicitur fortuna,non casus.

Fortuna & casus quomodo differant.

Id contra tertium respondendi modum dico , ꝙ cœli causalitas ad omnia alia præter voluntatem se extendit.Si autem aliquis fortuitus effectus in voluntate ponatur, in Deum reducere oportet,qui omnibus prouidet & coniungit,cùm dicat , imò & capilli capitis vestri numerati sunt. Hoc autem cùm sit contra Astrologos , clarius de hoc loquar in quadripartito meo maiori.

Thomæ Murneri quadripartitū maius.

Quæris igitur generose domine, cur me plus cæteris, natura malè constituit fortunatum. Triplicem vidisti modum. Habes enim duas extrinsecas causas, & vnam intrinsecam. Fortè de intrinseca loquendo, talem impetum ad commodum non habeo, qui se tenet ex parte complexionis, non animæ, vt habet Scotus, imò & Aristoteles: Quare diffortunij causa non sum ego, non est enim in potestate mea, mutare corporis complexiones aut staturam. Quis enim est ex vobis, qui potest ad staturam suam adiicere cubitum vnum? quasi dicat, nullus. quare me excusatum, oro, habeto.

Coitus stellarum.

Si autem de extrinsecis causis loqui contingat, primò de cœlo videamus, nec est in potestate mea, diuersos planetarum stabiliumq; stellarum coitus mutare, horam generationis, seu meæ interemptionis.

Vir sapiens quomodo dominetur astris.

Si autem dixeris, quia dixit, Ptolemæus, virum sapientem astris dominari: & opus stellarum ita adiuuare, quemadmodum seminator fortitudines naturales, in libro Almagesti, & suo quadripartito. Verum quidem fateris, quia sapiens: vbi autem stulti & mihi similes manebunt, qui non solùm astris dominari non possunt, nec parere inconuenienti obiecto? Quare me secundò excusatum habeto.

Quadrupes si cadit, cur non bipes cadet homo.

De alia autem causa extrinseca, quæ est Deus, parum sentio, cur cadere permisit, confido tamen, vt in posterum gloriosius resurgam. Nam nostris terris equos quadrupedes cadere vidi, & lædere pedes. Vach. Iuuenis & inexpertus lupus, quem nullus vnquam rusticorum clamor circundedit.

Gaspar de Mersperg. Dixisti Thoma suprà, quare vnus plus alijs redditur malè fortunatus. Nec vltrà sit quæstio congrua, cur contractum reddidit, quoniam concidunt. Potiorum autem Theologorum rationem nescio aliquã. Sed insuper ad vltimam quæstionem mentem feramus, quæ quærit, vtrùmne pium sit credere, si sit, volo dicere de hominum ligatione. Quod non sit, fides nostra concludit. Quæ Diabolum huiusmodi incursuum causam assignat, à quibus nec iuuenes, nec senes, nec probos, nec improbos exclusos ostendit.

De iuuenibus dicit Augustinus 21. libro de ciuitate Dei capi-

capitulo 18. Prorsusque scriptum est: Graue iugum filios Adam à die exitus de ventre matris eorum vsque in diem sepulturæ, matrem omnium, vsque adeò implere est necesse, vt ipsi paruuli, per lauacrum regenerationis ab originalis peccati, quo solùm tenebantur, vinculo iam soluti, multa patientes nonnulli incursus spirituum malignorum patiantur. Et Hieron. dicit, Quid causæ est, vt sæpe bimuli & trimuli, ac vbera materna lactantes à Dæmonio corrumpantur? De senibus ego ipse testis. De probis Iob. De improbis quam plures alij. Ergo concludere licet, Dæmonem non vetulas, nec aliquod naturale esse causam istius contractus. Deus autem ipse facienti facultatem tribuit.

Ioannes Mornher. Thoma Magister mi, & Præceptor charissime. Æstimo genitoris mei dulcissimi mentem consimilem Theologorum opinioni, immaterialem æstimantium substantiam, ligationum omnium causam (volo dicere) Diabolum, sumpta primum id exequendi à primo ente facultate. Videtur enim (vt dicit Aristoteles primo metaphysicæ) Deus omnibus esse causa & principium quoddam. Quare dixit commentator primo libro de anima, quod rei cognitio per suam causam est magis firma, quàm sui esse tantum.

Cognitio per causas magis est firma.

Dicunt vltra, quod summi Dei permissione, & iusto Dei iudicio, indifferenter, iusto atque iniusto iuuenibus & senibus, contingat, & ad illud allegant sua iura & Doctores Catholicos. Quod si verum sit, nescimus, nisi scientia arga, sicut capit Augustinus, scientiam, decimo septimo libro de Trinitate capitulo 3. Dicit enim, Absit, quod scire nos negemus, quæ testimonio didicimus aliorum. Tum quia est creditum, hac communi non possum responsione contentari, Deum cunctorum causam assignando. Ab hoc enim ente cœlum, & totam naturam dependere, 11. metaphysicę Aristoteles expertus est.

Illa scimus quæ testimonio aliorum didicimus cōtra Ephecticos.

Præterea, si omnium causa Deus, quid nostra proderunt scripta singulorum causas inquirendo? Sat est enim, Deum ipsum causam profiteri cunctorum. Non sit quæso hoc nostrum propositum, seu deliramentum. Præsupponemus enim, primariam causam plus cæteris influere. Qui enim ponit vnum agens tantùm, quod omnia agat, tollit

tollit à rebus ſuas proprias actiones. Quas ſi quis tollit, aufert & earum eſſentias, nec habet (vt ait commentator) cerebrum naturaliter aptum ad bonum.

Exempli gratia. Pluuiarum, quarum cauſa Deus ipſe prima, ſecūda demum eſſentia quinta, diuerſo ſtellarum coitu; quæ tertio diuerſarum exhalationum motrix eſt pluuias inducentiū, vt habetur apud Ariſt. in li. Meteororum. Naturas igitur rerum rimaturi, longe Deus à nobis Theologicè cum loqui contingat, quod iuſtum eſt fatebimur. Et huiuſcemodi Theologorum commenta ad præſens relinquamus. Nam huiuſmodi opinionibus eſt omnibus noſtrorum ruſticorum caterua repleta.

Thomas Murner. Modeſtius ô Ioannes loquereris, ſi harum rerum plenior tibi eſſet intellectus: tuæ infantiæ parcendū æſtimo. Neſcis quod dicit Ariſt. Quia maior eſt ruſticorum fides, quàm philoſophorum & doctorū virorum. Nam dicit Scotus lib. 4. 34. diſt. q. 1. quod duplex eſt impotentia in genere. Naturalis vna, ad quam membri ſequitur mutilatio ſeu frigiditas, de quo nihil ad præſens.

Diabolus ſeruat pacta aliqua.

Alia autem caſualis, quæ fit per maleficium: & hæc fit per malignos ſpiritus: qui habentes pactiones cum hominibus, ſeruant promiſſa, non quia veraces, ſed vt alij eis adhæreant. Quia ſi nulla pacta ſeruarent Dęmones, nulli homines eis ſeruirent, & vt illi quibus ſeruant promiſſa eos colant. Nam ex ſuperbia ſua præcipuè appetunt honores diuinos. Deus etiam permittit eos exercere poteſtatem ſuam, ad impediendum aliquos, ab aliquibus actibus in quos poſſent, ſi non eſſent impediti, & hoc propter peccata eorum, vel propter aliquam aliam cauſam occultam. Et hoc modo magicus habens pactum cū Dæmone, procurat ab eo, vt iſtum impediat aliquo actu, quamdiu aliquod ſignum à Dæmone poſitum perſeuerat, puta acus curuata, vel aliquid id generis. Iam enim vides, quid ſenſerit Doctor ſubtilis, cuius prius mentem tormentum nuncupaſti. Quid autem arguis omnia tua concluſerunt argumenta vnicum illud, quòd Deum non debeamus immediatam omnium cauſam referre, licet mediatam ponere nulla ratione prohibemur.

Acus curuata vis.

Remedia contra maleficia.

Ioannes Mornher. Secundum verba Doctoris poſita, poſſet quæri, quod remedium eſſet adhibendum contra iſtud

Diabo

Diaboli impedimentum? Scio tamen contraria contrarijs curari, quid contra facta Diaboli? Si dixeris orationes; & tu cum sanus sis, quo mediante scire exopto, cum te plus in tua ægritudine iurasse, & vetulæ maledixisse, quam orasse seu sanctos inuocasse constet: Ergo non est verum quod dicunt Theologi, quòd in huiusmodi necessitatibus sancti solùm sint inuocandi, cum sit aliud, per quod mederi oporteat. Et tu dicis, te sanitatem recepisse vnius hominis auxilio, quare te & illum excommunicatum iudicare consonum dixi. Age, age, quòd figmentum componis, dicendo, quia sanus factus ex tactu sacci vnius, & aqua immundicijs scutellarum maculata, inuenisti-ne in naturalibus disciplinis, quarum professor es, his in rebus huiusmodi inesse actiones; Nunquid verum dixi, facientem & consulem excommunicandos, & à Christi fidelium communione excludendos.

Thomas Murner. Video te, generose Domine, contra me furore concitatū, quia verum dixi. Quid si deliramentum protulissem? Adest viuus Matthæus & Iacobus Murner, qui huius rei testes sunt. Nam in ore duorum stabit omne testimonium. Figmentum autem quia me dicis componere: scis enim & audisti quæstionem quam Scotus concessit Dæmones pacta seruare hominibus, seductionis causa, nō quia veraces, quamdiu signum per ipsos positum durat: Nam si aliquis sciens maleficium destrueret, non esset excommunicatus, sed opus faceret meritorium. Insidias (dico) Diaboli destruendo, & opera.

Quare dixit Scotus, quòd trifaria est illa quæstio, an liceat tollere maleficium intentione curandi maleficiatum. Non enim solùm licet, sed est meritorium destruere opera Diaboli, nec in hoc est aliqua infidelitas, quia destruens non acquiescit operibus malignis, sed credit Dæmonem posse & velle fatigare, dum tale signum durat, & destructio talis signi imponet finem tali vexationi. Sic ergo saccum & aquam illam immundam puto signum mihi finis fuisse infirmitatis à Dæmone positam, & illud mora habuit anni, quòd si post annum cum sacco fecissem, quod anni spacio factum fuit, nunquam pristinæ redditurus fuissem sanitati.

Nec mihi placet de illa materia loqui, sum equidem in

irã præceps & conturbor,quia hominis vnius pessima voluntate,nunquam ante infirmitatem à me visi,tali miserabili pœna sine meis meritis, crucior per omnes dies vitæ meę.Et nisi omnipotens Deus sua summa bonitate & clementia, me inter suorum sacerdotum numerum collocasset, quid facerem, Deo omnipotenti offero. Idcircò hac opinione Theologorum, quæ est secundum veritatem, velis (oro) contentari.

Cautela disputationum: Respondẽtem ad iram commouere, vt turbetur in proposito.

Ligatio, an naturalibus rationibus probetur.

Ioannes Mornher. Thoma mi charissime, latet-ne te cautela Aristotelis? Qua opponentem informat, respõdentem debere reddere furiosum, vt ab ipso materia relinquatur proposita: quã à te suscepi, ésne similis mihi, qui omnibus do documẽta salutis? Furor verò si me cõprehendit, documentorum meorum virtus omninò euanescit. Transeant Theologica: Hęc sit quæstio, vtrum hominum ligatio naturali possit ratione demonstrari, volo dicere vtrum ab actione naturali sit. Et videtur quòd sic. Iniustè equidẽ punitur, qui nunquam deliquit. Sed ligantes puniuntur, ergo deliquerunt. Patet maior in actu iudiciario, licet in operibus diuinis procederet, cum aliquis punitur aliquãdo non reus, nunquam tamen iniusto Dei iudicio, de quo nihil ad propositum. Patet minor in l. Multi. C. de male. & mathe. Statuarũ insuper hinc inde apud iudicia publica sitarum: quæ denigrationis causa sunt huius actus sententia. Consueuerunt & ob huiuscemodi noxam nostris terris vetulæ igne cremari. Longæuæ quapropter consuetudinis non est vilis authoritas, nec est verisimile, vt habet Aristoteles, ꝙ ab omnibus fertur omninò deperdi posse. In oppositum tamen fuit fides, vt dictum est: ergo quid dicendum sit oro breuibus conclude.

Thomas Murner. Dixi clarè in superioribus generose domine, id sensu experiri, causam insuper adiunxi, illa tamen quia non cõtentaris, dico primò, nisi verba sequẽtia summè ponderaueris, huius rei secretum vix patebit. Et quia licuit nunquam sensibilem negare effectum, ex insensibili causa procedentem. Quare hominum fateamur ligationes causam inquirentes, quæ quidem audimus, fari non prohibemur visa protestando.

Sed quia diceres fortè illud infidele quoddam genus hominum dico ligationes naturali via euenire posse. Ad hoc respon

respondet Aristoteles, dicens, naturam non agere, nisi quia à superioribus causis mota, quæ sunt Deus & intelligẽtiæ. Opus enim naturæ est opus intelligentiæ 11. Metaphysic. vbi videtur consentire Deum huius actus causam principalem & mediatam, ergo immediatas inuestigare non est inhibitum.

Opus naturæ est opus intelligentiæ.

Est autem circa hunc ligationis actum multiplex opinio: multis autem omissis, quinque tamen positæ sunt. Est igitur prima Theologia iam posita quatuor autem Philosophorum. E quibus est vna dicentium, hunc effectum cum omnibus alijs esse à forma cœli, quam contrahi nouimus quemquam suæ natalis & interemptionis hora. Dixerunt antiquiores nobis, suntque experti, cœli signa per singula corporis membra ducatum obtinere, sic, quia aries caput, collum taurus, gemini brachia obtineant, sicque deinceps, quæ docent Astrologica: licèt à modernioribus puta Iuristis, contrauenia tur: minus tamen iustè; secundum quod in quadripartito meo maiore libro primo expressi clariùs.

Opiniones quinque circa actum ligationis.

Iureconsulti aduersantur Astrologis.

Est equidem in omni famatum Philosophia: inferioris mundi corporum motus primos cœlestium itus atque reditus arcanis quibusdam naturæ vinculis trahentes sequi. Si enim crescente luna, in animalium corporibus humores abundant, decrescente attenuantur, vt etiam humani corporis venas illic pleniores, hîc laxiores reperies, quod in ægrotantibus clariùs apparet. Certius inquam certo venam seu membrum ferro tangi non debere luna supra idem ducatum habente. Summa igitur in naturali actione cœli ad disposita passa concordia. Quod patet, qui enim prioris lunationis medietate decumbũt, natura eorum fortior morbo validiùs repugnat, in sequenti debilior leuius succumbit. Quotidianas etiam ægrotantium affectiones quotidianæ omnino lunæ applicationes ad primũ locum trigonæ tetragonæ oppositæ & reditus mentiuntur, ob quod priuilegium ij dies inter cæteros certo nomine discreti sunt. Nonnulli etiam numerosis obtinent experimentis ex diuersis lunæ mansionibus, diuersis suorum membrorum impotentijs affici.

Et hoc est, quod voluit Plato noster diuinus, de intellectu animæ, faciens duas circulationes, ita quòd posuit cœli

Actiones & circulationes cœli, sunt eædem cum actionibus animæ.

cœli motus eosdem cum motibus animę, id est, quòd actiones cœli sunt eædē cum actionibus animæ: vt allegat eum Aristoteles 1. de anima, licet iniustè eum redarguat.

Aristotelis error.

Vsque adeò quidem motus etiam, tam hominum quàm cæterorum animalium primum Solis iter sequuntur. Sole siquidem oriente surgere progrediuntur, & ascendēte cursu addunt, ac tanquam motus absente duce quiescunt ad exitum illius iterum exituri. Post lunam autem & solem stellarum, tunc omnium quidem effectus certi, præter quòd vulgo non adeò sunt vti luminarium virtutes approbati.

Naturaliter ligationes causari.

Demùm posset aliquibus, vt dicunt, rationibus persuaderi, hominum dico ligationes naturali via euenire posse, licet causa sit occulta. Homo enim ipse ab antiquis microcosmos est appellatus, quasi maiori similis mundo. Ex qua quidem Albertus similitudine intulit, distantias duorum extremorum digitorum, & à planta pedis ad verticē concordare. Natura enim cui commoditas in omnibus, quàm maxima cœlo cuncta comprehensuro figuram impressit sphęricam. Et idem quod in homine dicitur, diuiso homine per duas lineas orthogonaliter se secantes, sentiendum erit de maiori mundo. Nam omnes lineas à centro circuli ad circumferentiam ductas æquales esse necesse est. Quis autem mentis sanæ maiorem mundum esse mirabilibus plenum negabit? Cur ergo totidem vel saltem aliquorum mirabilium pluralitatem non continebit homo ipse, qui suprà minor mundus dictus est.

In Microcosmo æquè miracula abundāt, ac in Macrocosmo.

Patet contra. Nam in Euangelio dicitur, Prædicate Euangelium omni creaturæ, id est homini cum omnibus conuenienti. Est autem homo omnium naturalium finis, 2. Physi. Sunt & omnia propter ipsum, vt cunctis dominiū imponat, secundum quod in Geneseos volumine continetur. Habent etiam naturalia insitam naturalem obedientiam erga ipsum.

Homo est omnium naturalium finis.

Quare dixit Aristoteles solem & hominem ad hominis concurrere generationem? nisi quia superiora infimis præsint (hominis natiuitatum & interemptionum) contracta?

Quid demum est, quia dixit, tempora pluuiosa prodesse piscibus, auibusq; obesse? nisi quia secundum auræ diuersitatem, & inferiora variari necessariū infert argumentum.

Quæ

Quæ autem huius auræ diuersitatis causa, nisi hæc, quam Arist. in lib meteororum assignat, dicens: Quia necesse erat hunc mundum inferiorem in quatuor elementa continuis superiori subiici lationibus, vt ferè tota eius virtus inde gubernetur.

Præterea in quolibet ordine essentiali, destructo primo, destruitur omne posterius, 2. Metaph. Motus autem cœli est simpliciter primus. 8. Physicorum. Ergo motus qui est sanitatis ad ægritudinem, est à cœlo, aliàs esse non posset.

Postremò verò diximus, omnê mixtum esse corruptibile, ergo destructiuum principium in natura reperiri continens est. Hoc enim est quod voluit Scotus lib. 4. dist. 29. q. 11. non est dare in natura potentiam passiuam, cui non correspondeat actiua in natura. Cum alterum contrariorum fuerit naturale, & reliquum necessariò erit naturale, ex de cœlo & mũdo. Materia equidem contrariorum eadem est, vt habet Commentator.

Patet secundò, timet enim omnis mundi species aliquod horribile & destructiuum, habetque aliquod confortans & lætificans per propriam naturam. Sic omnis ouis lupum timet, quem non solùm viuum, sed & mortuum, instinctu naturæ visû & gustu cognoscit, lupus canem, mus catum & omnia quadrupedia leonem, omnia volatilia aquilam, finaliter omnia animantia hominem. Vult ergo hęc opinio hominum ligationes naturali vi euenire posse, cœlum tamen coadiuuantem æstimat causam, inuenitque rerũ huius mundi concursus esse secundum stellarum coitus, & gaudium & victoria & tristitia pendet exinde, & per illud iudicatur tanquam per causam.

Ioannes Mornher. Cõtra hanc opinionem, dilecte Thoma, quam Astrologorum suspicor, dicentium, ligationis effectum esse à forma cœli, quam contrahit quisque hora suæ natiuitatis, seu interẽptionis videtur absurda. Nam vt habemus 26. q. 2. lo. textus de superstitiosis. Dicit enim, neque ab hoc genere superstitionis (de quo in textu) segregãdi sunt, qui olim Genethliaci, propter naturalium considerationes dierum, nunc autem Mathematici vocantur. Nam & ipsi, quamuis veram stellarum positionem, cùm quisque nascitur, consequuntur, & aliquando peruestigant, tamen quod vel inde conantur actiones nostras, vel actio- *Contra Genethliacos.*

num euentus prædicere,nimis errant. Cuius igitur artis scientia vsque ad Christum fuit concessa,vt Christo edito, nemo exinde natiuitatem alicuius de cœlo interpretaretur. 26.quæstione 3.

Astrologia iudiciaria ad Christi aduentũvsque solùm debuit valere.

Quòd demùm infertur,quia planetis in singulis membris specialis esset potestas, & ita ad singularissima procedere,satis à Ptolomæo nostro æstimo redargutum. Dicit enim,non debet Astrologus dicere rem particulariter, sed vniuersaliter.Singularium etiam non esse scientiam Aristoteles approbauit Finaliter conclusit,omnia iudicari per cœlum,vti per causam quod apertissimè claret falsum,in glossa 26.q.5 Non liceat.

Astrologi vniuersaliter non particulariter debent loqui. Singularium non est scientia.

Illud autem quod arguit, motum cœli simpliciter esse primum, secundum Theologos, fortè non concluderet, cùm dicat Scotus lib.4.dist.48.Primitatem motus cœlestis ad alios motus non esse primitatem causæ, vel alicuius à quo dependet essentialiter, sed tantummodo cuiusdam perfectionis in quibusdam conditionibus motus, quæ sunt irregularitas & velocitas.

Patet enim,quod essentialiter non dependet actio corporis cœlestis in aliquod inferius, ex motu illius corporis. Quia secundum Philoso.2. de generatione nihil facit latio ad generationem, nisi quia adducit generans: ergo si sine illo motu generans esset æquè approximatum, æquè ageret.Tum quia falsum est,quod Astrologi fingunt:dicentes superiora in inferiora agere: cùm suprà sit dictum, aliqua esse,ad quæ cœli actiuitas pertingere non valeat. Prætereà intellectus vniuersalium, est sensus singularium. Ad opera autem cœlica sensus iudicio deuentum extitit, ergo de ipsis scientia non est:tùm quia singularia, tum etiam, quia aliter se habere possunt, & de contingentibus est Astrologia.De contingentibus determinata veritas non est.

Ad quædam vires astrorum non penetrant

Astrologia est de contingentibus.

Insuper arguitur Astrologiæ officium superuacuũ & inane:quia res pertinguntur per experimenta & minus quàm potest percipi rei veritas experimentatiue est,dum bis, in vno esse inuenitur:sed hoc in planetis est impossibile.Planeta enim cùm fuerit in aliquo loco, ex signis cæterisque Planetæ aspicientes ipsum, vel ei coniuncti ad consimile esse non reuertuntur,nisi post multa millia annorum, ad cuius temporis quantitatem nunquam humana vita suf-

fecit

fecit. Quomodo est ergo possibile homini, vt bis aut sępius in eodem esse plurimas reperiat, quatenus ex eorum reditu probet quid significent.

Demùm rarissimè in suis doctrinis Astrologi reperiuntur concordes, & cæteris semper sunt magis egentes.

Astrologi cæteris magis sunt egentes.

Quid plura referam? Stante cœlo si applicetur ignis stuppæ, & dicas non posse comburi, error est, & hic articulus est Parisiensis: ergo multæ actiones, quarum causa cœlum dici non potest, de quibus dubium non est. Quid ergo de illo actu Pythonico dicemus, in quo maxima occurrit difficultas, non apparentiæ dico tam sensui quam intellectui?

Articulos Parisienses allegat, qui habētur de verbo ad verbum in Dæmonomania Bodini insertis.

Thomas Murner. Generose domine, licet multa in medium duxeris argumenta, falsitatem opinionis Astrologorum probantia, fortè & quia non falsa, non est enim credibile, antiquos Patres & Philosophos, à quibus omnis sciētiæ fons & origo processit, rem tantę falsitatis posuisse. Sed quia de hoc specialem tuæ dominationi tractatum edidi, puta, de reuolutionum veritate falsitateque nuncupatum, iam curæ non est tuas rationes reddere solubiles, quomodo in eodem tractatu solutæ sunt.

Attamen quia tibi nec hęc placet opinio, inueni tertiam quæ est Alberti Magni, dicentis, ligationum causam animam ipsam, seu consensum ipsius, siue quod idem est, voluntatem, non vt liberam, sed ad effectum declinantem desideratę rei. Fundatque se in dicto Auicennæ, sexto naturalium, dicentis: Quia hominū animæ inesset virtus quædam res externas immutandi, alia autem entia obediunt ei, quando ipsa fertur in magnum amoris excessum, aut odij, atque id generis. Concluditque quòd cum anima alicuius ligat res, atque alterat ad idem quod vult.

Ligationum causam esse voluntatem hominis.

Dicitque Albertus, se inuenisse quòd animæ affectio est radix maxima omnium harum rerum: Quod & Theologi nostri affirmantes, dicunt: quod si his fides non tribuatur, nequaquam ligationis alicuius sequetur effectus: cuius causam assignant meritum passionis Iesu Christi Domini nostri, ob quod data est potestas Christicolis calcandi serpentes malignos.

Theologorum sententia de ligationibus.

Diceres autem, quia opinio prima dixit, Diabolum nil posse efficere sine hominis voluntate, quare Diaboli

ſequitur nocumentum voluntate ligantis & non ligati; ergo bonus, cur alterius mihi mala oberit voluntas, dicemus alibi: Nec vult tantùm Albertus, hanc animæ affectionem ſolam huius rei cauſam aſſerere, ſed ſubdit, ſiue propter grãdem affectionem alteret corpus ſuum, & alia quæ intendit, ſiue propter dignitatem obediant ei res aliæ viliores, ſeu cum tali affectione exterminata concurrat hora conueniens, aut ordo cœleſtis: aut alia virtus, quæ quamuis faciat, putauimus tamen animam facere.

Iã publicum ac verificatum eſt, quòd ligationes hominum, incantationes, ad iram promotiones, odium amicitiã, detrimentum, & gaudium ſunt ad grandes affectiones cõſequentes. Et tu vides, quòd ſecundum naturam vulgus abhorret maledictiones. & vetularum blaſphemias, tanquã in eis ſit virtus, aut ſaltem cum eis aliqua mali virtus annexa. Natura autẽ nihil facit fruſtra. Nec fugitur aliquid naturaliter, niſi virtute naturalis deſiderij vel amoris timoriſque ad aliud, vt habet Scotus li. 4. di. 43. q. 2. argumento primo.

Ioannes Mornher. Contra hanc opinionem, quæ eſt Alberti, graue eſt arguere. Eſt etenim intricata, & nimium diſiunctiua. Dicit primò, virtutem aliquam animæ ligationum cauſam. Secundò quòd grandis ſequatur rei petitę affectio. Tertio quia propter magnam dignitatẽ obediũt ei res aliæ viliores. Quartò, quia hora concurrit fortè conueniens aut ordo cœleſtis. Quintò dicit, aut alia virtus, quã non nominat, quam & ligationes facere aſſentit. Ne autem habeatur ſuſpectus, dicit illud animam facere, ne fortè, quia voluit cœlum poſſe agere in aliquod naturale, ſit A, & quia tunc ſciens talem effectum in ipſo A, ligare poteſt. Hanc ęſtimo eius mentem, ſi ſaltem ſcientis concurrat grandis affectio, & hora cõueniẽs, habent enim omnia tempora ſua;

Iure conſulti reprehenduntur ob benedictiones.

Contra Iuriſtas, qui dicunt omnia in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti fieri debere in omni tempore indifferenter, per quod reprobare intendunt electiones. Gloſſa autem ſupra memorata 26. quæſtio. 5. Non liceat, dicit, nil reprobari, niſi neceſſitatis impoſitionem. Vult ergo Albertus aliquod naturale inueniri poſſe quod ſit ligationis cauſa. Sed quia illud mihi ignotum, temerario auſu rem incognitam non condemno.

Thomas Murner. Occurrit & hoc loco antiquorum noſtro

ſtrorum mens & ſententia. Opinabantur enim hunc ligationis effectum, cum omnibus alijs mundi mirabilibus à qualitatibus procedere, ſcilicet calido, frigido, humido, ſicco, tanquam à radice, ſecundum quod habemus in quarto meteororum. Dixitque maior pars philoſophorum & medicorũ, quod eorũ admixtio ad omne mirabile neceſſaria eſt, hanc igitur defendere cupientes viam, negare non præſumant omnia mirabilibus plena: quia ex eiſdem qualitatibus omne ens mundi (dempta quinta eſſentia) terminus componi in calido & humido proportionatis conſeruari, in conſumptione humidi à calido deſtrui: vt habet Ariſtoteles in lib. de longi. & bre. vitæ. Vnde hîc quidam lætus propter excreſcẽtẽ choleram, & in factis repẽtinus, hic inuidus melãcholicus, iſte monoculus, is hermaphroditus, alter cõtractus. Quæ vnde ſunt, niſi complexionum ratione, & qualitatum cauſa? Cõcludũt igitur, ligationes cũ alijs mundi mirabilibus eſſe à qualitatum primarũ diuerſitate.

Qualitatum diuerſitate cauſam eſſ ligationum.

Ioannes Mornher. Sed & contra hanc opinionem, quæ qualitatum diuerſitatem ligationis cauſam aſſignat, poſſet argui. Quia non eſſet ſufficiens: Non enim quietabitur mens noſtra: Dicunt enim ligatum ſuæ paſſionis maioramentum minoramentumque ſumere, & ex earundem qualitatum primarum proportione: imò & quia ligatio ex vnius qualitatis deſtructione, ſeu vnius per alteram principatu ducatuque conſiſtat affirmant. Quare quæritur, quæ huiuſmodi qualitatum diuerſitatis cauſa, quod tamen infert, quæ multarum & diuerſarum complexionum ratio, nec dabitur altera, niſi diuerſus vagarum ſtabiliúmque ſtellarum coitus. Et ſic hæc opinio, hanc quam Aſtrologi ſectabantur, vt præſupponant, neceſſarium infert argumentum, quare diminuat.

Thomas Murner. Offertur & hic vltimo loco, alia antiquorum noſtrorum opinio, ponentium litem & amicitiam ligationum cauſam, non hanc, quam à qualitatibus euenire ſenſerunt, ſed quæ à natura ineſſe apparet. Litem in qualitatum diſproportionem, ſiue diſconuenientiam. Amicitiam autem aliquarum proportionem & concordiam. Et ſi iſto modo hæc opinio amicitiam & litem ligationum poneret cauſam, neceſſe erat cum illa conincidere, quæ dixit, qualitates eſſe cauſam. Sed non ſic, ſed eam, quæ à na

Litem & amicitiam quæ à natura rebus inſunt, cauſas eſſe ligationũ.

à natura ineſt,intellexerũt.Nam vt ante hac diximus,Omne mundi ens in natura habet aliquid inimicũ & deſtructiuum,cùm omne tale ex materia compoſitũ conſtat,quę eſt deſtructionis cauſa,cui annexa priuatio, vt habet Ariſtoteles:ſecundum quod diximus de oue & lupo,& alijs.

Omne Mundi ens habet aliquid inimicũ.

Ioannes Mornher. Sed nec illa opinio,amantiſſime Præceptor,quæ ligationum cauſam aſſignat,litẽ dicit,& amicitiam.Nã huiuſmodi pacẽ,bellumque, duplici via euenire dixiſti.A qualitatibus primò Secundò à natura. De primo tamen modo opinio nõ intellexit,ſed de ſecundo,quę ſcilicet à propria ineſſet natura:ꝙ fieri nequit:quoniã ſicut prius, ita & iam quæri poſſet: quænam diuerſarum ratio naturarum,alia non niſi hæc,quã aſſignat Albumazar,li. 1. ſui maioris introductorij dicẽs:Omne indiuiduum ab alio quocunque differre,conſtareq; tribus his principijs, proprietatibus.ſ.formæ,materiæ,& ſiderum effectu.De materia & forma in phyſicalibus noſtris ſatis arbitramur ſcriptum,ſed ſecundũ effectum ſiderum aduenientia Platonica comprobemus auctoritate(volo dicere)quia idem effectus vt ſpecierum diſtinctionis cauſa exiſtat. Quia nihil eſt,cuius ortum legitima cauſa & ratio non præcedat.Nec præter hoc in inferiori mundi parte quicquam, ꝙ cauſæ locũ obtineat,ſupeſtes, id cœleſtem potentiam conſequi neceſſe eſt,id autem eſt,vt generis à genere,ſpeciei à ſpecie,indiuidui ab indiuiduo, diuiſio & diſtantia, vt animæ corporiſq; harmonia,aliaq; accidentia innumera,vt ſexus, diſcretio formæ & habitudinis,decor vel turpitudo,ſtaturę inæqualitas,varij colores, diuerſi mores, atque id genus. Quare ſicut diximus,& hæc opinio cum alia, vt Aſtrologicam præſupponat,eſſet neceſſarium & ideò inſufficiens.

Nihil eſt, cuius ortum non præcedat legitima cauſa.

Gaſpar de Morſperg. Sufficientes Thoma nobis induxiſti opiniones, huius effectus occulti cauſam aſſignantes. Liceret & omnes approbare:Tum, quia prima fundamẽtum ſumpſit ex infallibili Theologia. Secunda ex Aſtrologia, quam tolerat Eccleſia.Tertia autem,quæ eſt Alberti apparet vero conſona:qualis enim ipſe in naturalibus fuerit inueſtigationibus,non æſtimo quenquam latere. Quarta ſe fundat in 4.Meteor.Quinta aliàs eſt circa naturam.Ne autem aliquid concludatur,quod à veritate deuiaret,aut cæteris diſplicere poſſet, quæ Theologica opinione melior, profe-

profectò nescio aliquam, tùm quia Deus omnibus prouidet, vt vult.

Ioannes Mornher. Absit à nobis aliquid temerario ausu concludere, sed disputatiuè illud facere non prohibemur nec contra omnes opiniones positas argumentatus sum, eas falsas dicendo: sed quia non placuit, vt vnica sola sufficientem ligationis causam narraret. Quare saluo meliori iudicio, dico causas opinionum subordinatas: nec audeo dicere essentialiter: quia suprà patuit oppositum, licèt secundum Philosophos fortè illud non esset.

Prima igitur causa Deus ipse, cùm vniuersaliter sit in causando. Secunda cœlum, alicui rei quod suprà dictū est, aut virtutem contractiuam influens suo motu, lumine aut influentia. Quòd autem virtualiter agens, qualitates diuersas inducit disproportionatas, & huic impedimento conuenientes. Quæ demùm infirmitas complexionum fortitudine debilitat, vel naturaliter augmentatur, minuitur vni magis, alteri redditur onerosa. Tamen vt dictum est, diuersarum complexionū ratio qualitas est. Tibi autem, amantissime Præceptor, quia meorum dubiorum vincula enodasti, quas valeo & possum immortales refero & innumeras gratiarum actiones, me per totius vitæ meæ cursum ad tua semper vota offerens promptissimum. Vale fœlix per tempora multa.

Thomas Murner. Malè opinantes in principio, posteris benè putandi vestigia relinquunt. Tu igitur generose domine, singulare refugiū, hunc tractatū velis (oro) suscipere, animo eo quo datus est. Mihi, inquam, sufficit alijs subtilius speculādi viam præbuisse. Absit, obsecro, omnis suspicio fallax. Nec his, vt dixit Aristo. tātum gratiarū actiones referre tenemur, quorum apud nos veridica scripta tenentur, sed & erroneis & falsis scriptoribus: aliquid namq; conferunt: habitum etenim nostrum prę exercitati sunt. Et ego cùm nihil vtilitatis conscripserim, iuuentuti precor faueas. Vale, & me, vt soles, commēdatum habeto. Ex vniuersitate Friburgensi. Sole in 22. gradu libræ gradiente.

Propositiones ineptarum opinionum, causæ sunt doctarum Resolutionum.

Etiam falsis scriptoribus gratia habenda.

M. D. XCIX.

FINIS.

FOELICIS MALLEOLI,

V. I. DOCTORIS, CANTORIS THVRICENSIS, ET PRÆpositi Salodonensis,

TRACTATVS I. DE Exorcismis.

Occasio sequentis scripti Tractatus.

QVæstionem nuper motam in voce exultationis, inter epulantes in mensa domini resonantem, soluere volentes, & casum taliter exponẽtes: Quidam rusticus habuit vaccam, in gutture quadam passione contritam, qui post antiquorum consultationem talem, vel in effectu similem fecit exorcismi benedictionem in suo vulgari sic sonantem, *Ob das sen daß Maria Magd oder Iungfravu, ein Rind Iesum gebahr, so tomme diesem Thier das Blatt ab, im Namen deß Batters, &c.*

Latinè sonat, Si S. Maria virgo peperit Christũ reuera, liberetur in fidem eius hoc animal hac passione, in nomine, &c.

Et ex hoc themate possunt formari sex quæstiones. Primò, vtrùm curam de animalibus habere teneamur. Secundò, vtrùm defectus aut dolores ipsorum in nomine Domini licitè tolli & sanari petamus. Tertiò, an benedictionibus aut maledictionibus ad animalia bruta, vel ad rem inanimatã vti valeamus. Quartò, an omnes carminationes benedictionum, vel maledictionum sint generaliter prohibendæ. Quintò, an propter rithmos carminis vel versificationes, carminationes sint detestandæ. Sextò, an propter gestus aut mores carminantium, actus ipsorum sit detestandus.

Curam adhibendam esse animalibus.

Domine Deus noster, quàm admirabile est nomẽ tuum in vniuersa terra, minuisti hominem paulò minus ab Angelis, omnia subiecisti sub pedibus eius, oues & boues vniuersos, insuper & pecora campi, videlicet equos & mulos, camelos & asinos, capras & hircos, vt ipsorum ministerio humanæ fragilitatis releuetur oportunitas, & ipsorum obsequio resocilletur ipsius humanitatis necessitas. Et videmus

mus in experientia, quod sine talium & aliorum animaliū domesticorum suffragio subsistere non potest totius humanitatis conditio: igitur Dn̄s dat iumentis, escam ipsorum, & pullis coruorum inuocantibus eum. Et dixit Matth. 12. Quis ex vobis homo, qui habeat ouem vnam, & si ceciderit hæc Sabbatho in foueam, nónne tenebit & leuabit eā? Et Luc. 14. Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadit, & non continuò extrahit illum die Sabbathi. Et nunquid de bobus cura est Deo? 1. Corinth. 9. Et nónne duo passeres asse væneunt, & vnus ex illis non cadit super terram sine patre vestro? Matth. 10. Et dominus in arca Noë fecit concludi animalia bruta, & conseruari in loco singulari. Vnde dixit Bernardus in epistola ad Raymundum militem. Habeas curam de animalibus tuis, quia sitiunt & esuriunt, & petere non nouerunt. Nam oculus Domini impinguat equum: ac si dicerem propter solitæ visitationis officium. Et hæc quantum ad primam quæstionem motam de cura animalium habenda dicta sufficiant.

Quomodo oculo Domini equus pinguescat: & planta pedis Domini ager fructificet.

Ad secundam quæstionem, vtrum defectus aut dolores animalium brutorum in nomine Domini licitè tolli petamus: sic proceditur, & videtur quod sic. Nam pietatis affectione motus S. Hieronymus, euulsit sentem, id est, spinam de pede leonis, ad habitationem suam venientis, & facta cruce benedictionis in nomine domini nostri Iesu Christi leonem sanauit. Sic Sanctus Eulogius pedem equi confractum in nomine Domini nostri Iesu Christi restaurauit, Sanctusq; Germanus, Episcopus in curia regi Britanniæ, asinum suum mortuum resuscitauit. Beatus Ægidius ceruam à venatoribus insecutam defendit, & sagittam in manum suam suscepit, & vulnus suum benedictione facta sanauit. Et sic videtur, animalium curam cum benedictione frequenter fuisse factam: & meritò, quia Christus animalium vsus est ministerio, videlicet asino in Ægyptum cum matre & suo nutritio: & in die Palmarum vsus est eiusdem iumenti obsequio. Matth. 21. cap.

Ad tertiam quæstionem. An videlicet benedictionibus aut maledictionibus ad rem inanimatam, & animalia bruta vti valeamus, sic proceditur; Cognito vno oppositorum cognoscitur & reliquum. Nam quod Dominus & eius electi benedixerint hominibus, nulli est dubiū, & similiter quòd

An maledictionibus vtendum procuratione animantium.

maledixerit hominibus, patet in sua & omnibus mulieribus cum dolore parturientibus: Geneseos 3. Item de brutis patet in serpente, ibidem. Et ad rem inanimatam maledictione vsus est, vt patet in ficulnea. Vnde S. Vuilhelmus Lausanensis Episcopus ab anguillis læsus maledixit, & relegauit omnes anguillas Lacus magni Lausanensis prout hodie ab isto lacu & ab omnibus fluminibus, istum lacum intrantibus, sunt expulsæ.

S. Vuilhelmus Lausanensis Episc. anguillas lacus sua Diœceseos cōiurat & relegat.

Et consequenter pro nunc modernus Episcopus Lausanensis, contra sanguisugas in diebus nostris pisces maiores, & præsertim salmones, mirabiliter inficiētes, lætaliter quoque pūgentes, & ad littus aquarum propellentes, exorcismi dictamina de sacris scripturis collecta dictari fecit, & per certa dierum interstitia publicari, & ad effugandum & repellendum huiusmodi bestiolas multipliciter profecit.

Coniuratio contra infestos hominibus salmones in Lausanenses.

Vnde temporibus nostris videtur compertum circa vnū genus Vermium multū nociuorum, qui vulgariter dicūtur *Iuger*, & habent certū nomen in latino nostro per Isidorū Etymolog. de brutis & vespis conscriptum. Hi vermiculi sunt ad longitudinem vnius medij digiti, vel in magnitudine vnius mulieris minoris digiti, & albi, sed capite nigri, ad modum cerdonis, pedibus sex, apud rurales notissimi, hi tempore hyemali terram intrant, & mox infra radices graminum siue cespitum, & supra terram solidā habitant, & fundamenta graminum siue cespitum cum herbis eneruant, & lethaliter ꝙ ista loca communiter tempore vernali marcescunt, & penitus vilescunt, & sic similiter agris vicinis nocebunt, & iterum tempore æstiuali pennas & alas resumunt, & arboribus inhærent & folia & fructus consumunt, & tunc dicuntur vulgariter *Laubtafer*.

Iuger genus vermium pro scriptum.

Laubtafer.

Nunc ad propositū, audiamus quid in Diœcesi Curiensi sit peractū, vbi hæc animalia terribilia fecerunt dāna. Nam incolæ istius terræ hæc animalia per tria edicta citari fecerunt ad iudiciū prouinciale, & seruatis propriè cūctis iudicij terminis & figuris assignantes ipsis Procuratores & Aduocatos, & solenniter contra eos procedentes, finaliter per Iudicem fuit sententialiter conclusum, ex quo fuerint Dei creaturæ, & pertinenter quæsierunt sua alimenta, & ne suo defraudatentur cibo, ipsis vnam regionem desertam & nemorosam constituit, quod ibidem remanerent, & alias

Contra vermes (nuncupatos Laubtafer) proceditur iudicialiter.

terras

terras ibidem vicinas non occuparent mandauit, & ita factum est vsque in diem præsentem.

Simile dicitur de alio loco in Diœcesi Constantiensi constituto,& ideo non miremur,Nam constat, quòd animalia bruta prout rationabilia benedicuntur , & maledicuntur. Vnde plures mysteria Domini non perpendentes, aut penitus ignorantes,obloquendo dicto domino Lausanensi,ipsiq; detrahentes,ex eo quòd vsus fuerit talis Exorcismi præloquio. Attamen omnes studij Heydelbergensis Doctores huiusmodi ritus videntes & legentes,consenserunt.

Doctores Academiæ Heydelbergensis approbant Exorcismos relegantes animalia.

Ex prædictis patet,si placet, ꝙ excommunicationis, ex bannitionis & exterminationis edictum conuenit & applicatur rebus inanimatis.

Nunc redeamus ad propositum formę huius Exorcismi, seu vulgaris benedictionis. Nam non dubitamus, quin per singulos dies & annos benedicimus escas præsentes, carnes & panes, vinum,& pisces , victui nostro de Diuinæ Maiestatis prouidētia creatas & deputatas, vt ad vsum nostrū proficiāt,& quare non carnes viuentes animalium benediceremus, vt ad nostrum profectum nō deficiant? Nam oramus ex Ecclesiæ statutis,pro salute mentis & corporis? quæ salus persistere nō potest sine talibus creaturis , & talis creatura sine alimentis.

Si carnes coactas licet benedicere cur non etiam viuentes.

Vnde legimus in Ecclesia de sancto Blasio Martyre & Episcopo,ꝙ bestiæ siluestres ad eius cōuenerunt benedictionem, & in illum finem suis vtebātur benedictionibus, vt saluarētur à bestijs crudelioribus. Item quædam mulier ipsum rogauit,vt sibi porcus redderetur à lupis abstractus: qui suis precibus sibi fuerat restitutus.

Lupus à S. Blasio cogitur reddere porcum.

Et scribitur Psal.144.Oculi omnium in te sperant, & tu das escam illorum in tempore oportuno , Aperis tu manū tuam & imples omne animal benedictione.

Ad castrationem animantium inuocatur S. Anthonius.

Et videmus per singulos dies ꝙ illi qui Equos , aut Asinos,aut Porcos castrant.i.testiculos eneruant , in nomine Domini inuocant magnum Sanctum Anthonium , vt suo præsidio præstet illis animalibus sanitatis auxilium.

Porci Anthonij inuiolabiles & sagaciores alijs porcis.

Itē sępè videtur cōpertū,ꝙ illi qui offēdūt porcos S.Anthonio donatione fideli patenter applicatos fore punitos: Itē videm᷒ huiusmodi porcos cāpanella signatos in dom᷒

priores

priores nunquam reuertentes aut reuersuros, prout faciūt alij porci, qui fuerant ipsorum consodales.

Sunt autem quidam prædicantes pręceptum Domini, & superstitionis vitium prosequentes, & puto quòd superstitionis effectum fundamentaliter non intelligant, & quòd in huiusmodi persecutionis prosecutione superstitionis crimen incurrāt: sicut ille, qui in confessionis scrutinio nimium curiosus plus quærit quàm deceat, aut confitens ex multiloquio, aut verbo otioso, de quo reddenda est ratio, nimium excedat: & quòd ambo careāt humilis & fructuosæ confessionis ęterno præmio. Sic ad propositum, non intelligens superstitionis effectus vt superstitionis crimen non incurrat apud semetipsum nimium curiosus & sine libris & capite proprio procedat agitatus, diligenter caueat.

Superstitiosi vnde.

Ad quartam nunc perueniamus quæstionem: An videlicet omnes carminationes benedictionum & maledictionū generaliter sint prohibēdæ, de qua talem dono benedictionis aut exorcismi prolationem. Nam si quis habet equum pretiosum quinquaginta vel centum florenorum, vermibus corrodentibus quasi moriturum, & si bonus homo sanat talem equum per modicū ordinem verborum, in aures & latus, aut os equi sufflatorū, quæ tamen verba, prout noui, non sunt contra fidei articulos, aut aliàs contra bonos mores, non puto quòd ille exorcizans mortaliter peccauerit, qui talem equum generosum & hominem angustiatum, timens se & suos damnificandum, liberat à damnis & pœnis expensarum.

An omnes carminationes prohibendæ.

Insusurrationes curant iumenta.

Hoc improbat Alexander de Ales Tract. de superst.

Puto igitur quòd ille, qui tales vel sibi similes Exorcismos prædicat vitandos, aut scribit dimittendos, fuerit tam pauper aut simplex religiosus, quòd nunquam habuerit equi seu asini dānationis vsum. Nam Eunuchus, vel homo frigidus, aut aliàs impotens & maleficiatus & non habens carnis stimulos, leuiter detestatur acerrimè fornicātes aut luxuriosè viuētes, cùm tamen de simplici fornicatione inter solutum & solutā, cùm sit de peccato minimo mortali: reddamus rationem. Nam Doctores ponunt certos actus indifferentes, qui nec sunt vitia vel virtutes, prout contingit inter plus vel minus vigilantes vel dormientes.

Et credo, quòd ille qui liberat hominem & equum à tali periculo, quòd non sit purum indifferens; Sed sit inter pro

promerẽtes & operum misericordiæ virtutes: sicut ille, qui hominem telo confixum certo carmine liberat, & sine dolore telum radicitus eneruat, & ille qui vulnus hominis recenter illatũ bono carmine carminat: & taliter, quod vulnerato nil mali contingat: similiter oculos & alia corporis humani mẽbra carminat & homines à dolore liberat. Nã dicit Apostolus: Omnia quæcunque facitis, in nomine domini nostri Iesu Christi facite. ad Colo. 3. & ille qui dicit omnia nullum casum vel actum (saltem bonum) excipit: & sic in sanandis hominibus vel pecoribus nullam distinctionem interposuit. Vnde dicit lex imperialis. C. de maleficis & per Azo. ibidem in summa: & concordant Doctores canonum & præsertim Archidiacon. quòd ille, qui arte sua repellit tempestates per malam artem alterius, qui artificialiter Dæmonum adiutorio tempestates prouocauit, quòd ille repellens meretur.

Carmine vulnera curãtes.

Sed modo vlterius procedendo ad casum thematis de vacca & rustico, qui vaccam sanauit & fortassis per suum sacerdotem terribiles correctiones sustinuit. Nam videtur, quia taliter dixerit ipse rusticus. *Sen das vuahr dass Maria ein Rind gebar, &c.* ac si diceret iuxta quorundam opiniones, ego dubito quòd virgo genuerit, sed si est verum, fiat signum. Prout Diabolus dixit ad Christum si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Sed aliter Doctores exponũt hanc dictionem Si, in pluribus orationibus, vt hîc, si Deus est animus vt nobis carmina dicunt. Et ibidem hæc dictio Si, ponitur pro quia, & erit bonus & Catholicus sensus: quia iste Cato fuit homo Christianissimus.

Quasi dixisset: So ie Maria gebar &c.

Vocabuli Si, energia.

Cato fuit Catholicus.

Sic similiter scribitur Ezech. 29. vbi dicitur, si iudicas eos, & exponitur, quia ad te Domine pertinet iudicare. Sic in Psalmo 57. si verò vtique iustitiam loquimini, rectè iudicate filij hominum, & hîc similiter ponitur pro quia, ac si diceret, quia vos filij hominum, &c. Vel si quis dixerit, si in inferno nulla est redemptio, O quam terribilis est illius recordatio. Et hæc omnia præmissa nihilominus firmiter credit, sed pro certo non poterit scire.

Vnde videtur, quòd ille rusticus, qui taliter in simplicitatis suę eloquio vsus est talis Exorcismi simplicis oraculo à suis senioribus sæpè probato non peccauerit, vt dicendo quia firmiter credo verum esse ꝙ Maria virgo peperit, &c.

Et

Et sic se & paruulos suos de tanto damno liberauit.

Et si benè perpendo tunc hæc verba sumpta de sancto Euangelio Lucæ primo, quod dicit Christum natum de gloriosissima virgine Maria.

Sed ad huius quæstionis sinceriorem determinationem vlterius procedamus.

Nam non dubitamus, quin inter Plebeiorum similiter & vulgarium tumultus sint infinitæ carminum seu carminantium, nec non Exorcismorum benedictiones & maledictiones: inter quas putamus plures fore multum superstitiosas, & etiam aliquas benè valentes: de quibus mentionem facit Frater Ioannes in sua Sum.titu.de Sortilegijs per certas quæstiones.Et reperimus per ipsum & suas opiniones multum fore efficaces, & non omnes inanes, sed generaliter sine discretionis & distinctionis calculo simpliciter omnes prohibendæ.

Prout facit quidam Doctor de superstitionibus in certo tractatulo, superficialiter prout gallus per prunas,loquendo,non examinando singulorum formas aut verborũ virtutes ponderando, qui reuera multis sinceris hominibus nocet iniuriando.Sicut ille qui generaliter, sine qualificatione dicit:omnibus debitorib.nostris dimittendũ.hoc est iniurias & damna & molestias pertinaciter inferentibus, fore simpliciter & de plano parcendum, iuxta orationis Dominicæ decretum, hic mẽtitur:quia aliàs iniuriam passo salubrius datur remedium, ne damnificator de sua malitia tanto leuius reportet commodum, prout Doctores Theologicæ veritatis, & Canonici iuris scribunt virtutis salutare remedium. Et præsertim inter alios eximius ille Vuilhelmus Durandi,qui composuit Iuris speculum,& librum qui dicitur Rationale Diuinorum,& ibidem de officio missæ,& in orationis Dominicæ clara declaratione, & ibidem vel alibi poteris videre.

Durandi speculum & rationale laudatur.

Sic similiter de vsuris generalem faciens prohibitionis detestationẽ,errat, cum in multis casibus vsurarũ contractus videatur permissus, vt videtur per Hostiẽsem & Goffredum eodem titulo in suis summarum collationibus.

Item qui dicunt indifferenter omnes Dæmonũ inuocatores & ipsorum ministerio fungẽtes,fore criminalis peccati damnabiles, hi errant corde, nõ considerantes, quod

sanctus

ſanctus Theodorus Seduneſis Epiſcopus, vnā magnā campanā ſibi per ſummū pontificē, videlicet Leonē Papā liberaliter donatā, de vrbe Romana vſque ad Seduneſis Eccleſia loca portari fecerat ſimpliciter per Dæmoniorum obſequia. Et quare non ſic viri Catholici proficerent, vt ipſis obedirent Dæmonia. Nam & Exorciſtæ reſtringunt Diabolos, vt exeāt corpora poſſeſſa. Sic ad propoſitū, ſuperſtitionis exceſſum tā generaliter & indifferenter prædicans ſub pœna mortalis peccati fore deteſtandū, & nimium curioſus, virtutem vocabuli non perſcrutando prout per ſanctum Thomam & alios Doctores videtur ſubtiliter diffinitū, ſe cū ſuperſtitionis perſecutione dānat in infernum.

S. Theodorus Epiſcopus Sedunenſis campanam de Roma opera Dæmonū in Alpes Hgluetica curat transferri.

Ad quintā, qua notatur an propter Rhithmos carminis vel verſificationis carminationes ſint deteſtandæ: videtur dicendū, q̄ & ſi ſint plures audenter prædicantes, Exorciſmorū Rhithmos, vel metrorū Hexametrorū, vel Pentametrorū, aut Liricorū aliàs Odarū vſus fore deteſtandos: tales minimè perpēdūt q̄ Sancta Eccleſia in Hymnorū & Canticorū dictaminibus frequenter recipit huiuſmodi dictaminū modos; vt in primo Hymno: Cōditor alme ſiderum, & cætera, vſque in finem, & quaſi per omnes Hymnos eſt certorū pedum, paſſuum & ſyllabarum determinatus numerus & per octo ſyllabas Nobilium & Ruſticorū videntur curizādi, taxari paſſus. Vnde generaliter omnia carmina metricè vel Rhithmaticè dictata leuius memoriter mentibus humanis vidētur incorporata, ſed proſa ſimplex & priuata ſcriptura tardius concernitur repetenda.

Rhithmi in carminationibus an ſuſpecti de ſuperſtitione habendi.

Saltationes intelligit.

Rhithmica facilius memoriæ mandantur.

Ad ſextam queſtionem, qua cauetur, an propter aliquos geſtus, ritus, & mores carminantium, actus ipſorum ſit deteſtandus. Quia quidam in ſuorum carminum prolationibus habent diuerſos & aduerſos morum, tactuum, & geſtorum ritus, & apparatus.

Dico quòd Chriſtus illuminando cæcum à natiuitate, non ſimpliciter verbo proceſſit, prout cum alijs infirmorum corporibus: nam loca oculorum tetigit, lutum de terra & ſputo confecit & conſequenter ipſum liniuit, & poſtea ad natatoria Siloë tranſmiſit, & vt ſe lauaret pertinēter commiſit: quibus omnibus perfectis, cæcus illuminatus fuit. Sed dum leproſum ſanauit ſimpliciter imperando dixit, Mundare, & hic taliter ſanatus receſſit.

Item

Item sanctus Marcus Euangelista sanando sutorem in manu sinistra læsum, expuens in terram, & de sputo & terra faciens compagationem, vnxit manum sutoris læsam in nomine Domini Iesu Christi cum crucis signo, & ipsum sanauit.

Ex Elisæi mirabilibus gestibus.

Et sanctus Hieronymus prædictus similiter per signum crucis in nomine crucifixi leonis pedem restaurauit. Item Propheta Elizeus, sanando puerum viduæ Sareptæ, mirabiles fecit ritus, apparatus, & gestus, antequam puer fuit resuscitatus.

Vnde nec Christum, nec alios sanctos viros, in suis apparatibus, gestibus & moribus tam pertinaciter arguamus, Cum ipsius scilicet Christi actio sit nostra instructio, & consequenter aliorum Christi fidelium, si quos fecerint signorum apparatus, non tam arroganter corrigamus.

Ritus qui hodie in Baptismo adhibētur in primitiua Ecclesia fuissent exorbitantes.

Perpende desuper, quot ritus, tactus & mores exercent presbyteri in paruulis baptizandis, qui in primitiua Ecclesia fuissent exorbitātes. Nā baptizabāt in nomine Christi & omnes fuerunt gratia Spiritus sancti muniti.

Author hunc Tractatum in captiuitate sua scripsit.

Vnde legitur & notatur in capitul. estote. de re iudicat quòd in his in quibus dubitamus, quo animo fiant, nisi ex natura sint mala, hæc in meliorē partē sint interpretanda. Sic interdum excusatur mendacium, prout contingebat in Ægypto, tempore Pharaonis de mendacio obstetricum, & reputatur à quibusdam opus meritorium. Prout etiam ille excusatur, qui hominem abscondit à latronibus aut raptoribus quæsitum, licet stricto iure dicatur, quòd pro nullo bono malum sit faciendum. Sed econtra dicitur, quòd inter duo mala minus malum est eliciendum aut eligendū.

Et igitur mihi Simpliciano, prout libris necessarijs orbato & incarcerato (saluo tamen semper saniori consilio) videtur, quòd carminantes & verbis contra fidem Catholicam aut Iuris dispositionem non proferentes, sed simpliciter & de plano ad saluandū creaturas Omnipotētis animatas aut inanimatas: prout rusticus in themate conscriptus simpliciter processit, & quòd idem nō peccauerit, sed potius meruerit, quòd se & suos pauperculos, quorum curam iure Diuino & humano naturaliter gessit, de magnis damnis & penuria releuauit.

Vnde iura permittunt, ne pereat fructus in terra nostra misera

miseratione Diuina diffusus (si necessitas imminet) quòd in die festo colligatur, defalcetur & habitaculis fideliter reponatur. Quod alias sine necessitate tanquam mortale peccatum non conceditur.

Casus quo etiam die festo licet defalcare frumēta.

Qualem igitur putas esse imminentem & vrgentem necessitatem, dum pro pauperibus infantulis, fame lamentabiliter eiulantibus, refocillatur animal tam magni profectus & comparationis tantæ. Sicut si pro principe equus restauretur generosus, aut mula Cardinalis vnius magni potentatus: & talis restauratio sit tam facilis & leuis sine læsione fidei, benedictionis, & verborum ritus. Nouerant enim quod sui progenitores taliter profecerunt.

Mula Cardinalis magni profectus.

Et fortassis est arcanum Dei, quòd sancti viri per reuelationem Diuinam perceperunt. Sicut olim per hoc verbum Ananizapta, idest, abigēs malum reseruatum, tētum, & portatum contra pestilentiam fideliter credentes securitatem perceperunt. Nam experienter videtur, & ab Ecclesia permittitur, quòd illi, qui per certas verborum formas serpentes tollunt, prout Apostoli fecerunt, & tangunt, & in medicinalibus refectionibus multipliciter deducunt, imò leprosos sanando nondum fundamentaliter infectos multum proficiunt: & ecce quòd illi, qui propriè talibus verborum exorcismis in eadem forma non vtitur, licet fortiora loquatur, nihil apud serpentes operantur.

Vocabulum AnaniZapta præseruat à Peste: alij scribunt Ananesop: quod si legas versè, erit Germanicè Bosenana q. d. abigens malum.

Ecce gloriosus & mirabilis Deus in sanctis suis hominibus concessit tale mysterium bonis similiter & criminosis. Et item ipse Deus conuincitur, q filij sui sacratissimum corpus per bonum & malum sacerdotem, per certam & determinatam verborum formam & non aliam de summo cœlorum throno ad altaris mensam coaptatur: & per sacerdotem eiusdem tangitur, & leuatur, idque per manum mūdam vel immundam. Vnde dicit Gregorius quòd miracula minora per maiora probātur. Vnde minus est miraculum, si per certam verborum formam, de Euangelica veritate sumptā, sanamus equū, mulam, vel vaccam à graui dolore sancitam, quàm si per certam aliam formam extra Euangelicam veritatem, non tamen Euangelio aut Catholicæ fidei contrariam, contentam, aut conscriptam.

Deus etiam peruersis hominibus mysteria cōcedit.

Minora miracula probantur per maiora.

TRACTATVS SECVNDVS EXORCISMORVM SEV ADIVRATIONVM Doctoris Fœlicis Malleoli.

Libri Magici prohibiti vel permissi, pro personarum vel materiarum qualitate.

QVoniam Deus magnus, Dominus & rex magnus super omnes Deos, nouit quòd gentes quæ quondam Deo coluerũt, meditati sunt inania: nihilominus tamen illo permittente perfecerunt grandis magnificentię mirabilia prout narrat Valerius Maximus lib. 1. cap. vltimo, & Isidorus lib. Etymol. 9. cap. 11. de dijs gentium: & Virgilius optimus poëtarum ex quorum libris per mundi climata dispersis superstitionũ diuersarum abusiones etiam Christi fideles receperunt: Permittuntur tamen & inhibentur libri tales legi iuxta materiarum & personarum dispositiones, vt plenè legitur & notatur 37. distin. in prin. & multis c. seq.

Clericos taxat.

per scripturas vt Gallus per prunas strepitantes.

Hinc clerici peritiores, & imperiti Ecclesiarum curati, & plures consequenter ad populum plerunque speciales & generales propalarunt: doctrinando prohibitiones & accidiosa quadam corporis lassitudine scripturas scrutinio solerti scrutari scrutantes defecerunt, & discretionis clari determinationis, præsertim in exorcismis, id est, in adiurationibus & benedictonibus, & carminibus & carminatoribus & carminatricibus, & eorundem dictaminibus aromatum more minutim non triuerũt, sedsicut gallus per prunas supficialiter strepitauerunt. Prout hi, qui de vsurarum contractibus & eius differẽtijs rimari lasati, per libros studiosè certificari nolunt, & propterea generaliter omnis contractus commertium prohibere consueuerunt, & sub orationis Dominicæ prosa omnia debita debitoribus nostris dimitti contendunt, & hi errant corde.

Ponit

Ponit autē Iohan.in sum.confess.li.1.tit.11.q.14.de carminibus & carminatricibus,& carminatoribus,de materiæ præsentis determinatione certam quæstionem, & allegat sanctum Thomam de Aquino venerabilem.

Sed iudicio mei Fœlicis præpositi Solodorēsis & cantoris Thuricensis Decretorum Doctoris multum inutilis(saluo saniori)apparet quòd in tam magno generali nimiumque frequenti negotio, ad competētis saturitatis declarationem non processerit,& hoc propter maiorum superabūdantium sibi continuò concùrrentium,in grauioribus quęstionum materiarum decisionibus, tanquam pluribus attentus humaniter,sibi fuit minor ad singula sensus, prout legitur & notatur de hæret. Accusatus.§.de quæstio. lib. 6.

Vel fortassis pro tunc tales Exorcismi, adiurationes & carminationes non prout modo fuerunt tam frequentes, & plerunque Theologi nimias subtilitatis à iure nō prohibitæ conculcarunt intri cationis conuolutiones pertusi sensus mei nubeculas turbulentius conglutinantes.

Vnde nuper casualiter perscrutando reperi quasdam scripturas per Reuerendum in Christo patrem & dominum meum Dominum Episcopum Lausanensem approbatas. Et in super improuisò pridie legendo quādam collationis compilationem,quam in Heydelbergensi studio quondam comperi dictatam,& vt rebus mirabilibus fidem præbeant facta mirabiliora,vt dicit Gregorius in homilia,igitur huius collationis mysterium prius expediamus,& hinc ad vlteriora procedamus.

Et ecce audi rem propriè gestam quòd de Anno Domini 1405.die sexta mensis Februarij, quidam peritus frater Vuernherus lector ordinis Augustinēsis ī aula Episcopi Spirēsis,in oppido Heydelbergēsi reuocauit octo Articulos tā quā erroneos p ipsū prędicatos, inter quos quartus de certis exorcismis erat talis in forma vulgari patenter Alemanico conceptus. *Item der vierd das segen Zimlich vnd ohn sunde mog geschehen.* Et consequenter dixi formam vnius Exorcismi, qui talis fuit de vulneribus curandis, *Christus vuard geborn,Christus vuard verlorn,Christus vuard gefūdē, der gesegnet di se Vunde im Namen dess Vamters &c.*

Quidam reuocat Articulos prædicatos de Adiurationibus.

Exorcismus in vulnera.

Insuper retulit idem lector, quod in se & alijs hac vsus benedictione frequenter profècerit.

Hanc igitur verborum prolationem ad mandatum domini Episcopi Spirẽsis,& peritorum studij Heydelbergẽsis, tanquam erroneam reuocauit,& se de cætero non prolaturum amplius promisit. Vnde causa non erroris aut diffidentiæ sed informationis adipiscendæ,& non tantùm meæ pusillanimitatis, sed multorum commorantium in circuitu, qui tales vel similes, aut pares vel æquiualentes,& per singulos dies proferunt, & hominum languoribus, & etiam pecorum & animalium brutorum doloribus & infirmitatibus experienter subuenire consueuerunt.

Et ponamus ꝙ periti aut imperiti rationes huiusmodi curationum non possunt allegare, experimentum tamen curationis & dolorum sublationis pro causa patenter possunt assignare: prout experienter vidi in hominibus & bestijs, tales (vt ita loquamur) adiurationes per prosas aut dictamina certorum verborum prolata perficere.

Nam Magister Rasis Almonsoris, monarcha in medicinis in sua practica lib. 9. in fine certas ponit morborum curas, quæ dicuntur & intitulantur experimenta Rasis Almõsoris, vbi scribit, se & alios multipliciter profecisse, nullam tamen causam aut rationem huiusmodi curationum nisi solam allegat experientiam per magnos viros cum lucris ingentibus acquisitam. Vt dicimus contra morsum canis rabidi pilos suos valere: vbi nulla ratio colligitur, nisi quòd vsus & experientia patenter inducitur. Sic fit de morsu læthali scorpionis qui si mox super ictu conteritur venenum veneno subleuatur, & homo de morte liberatur de quo etiam infrà dicitur.

Lucra ex Adiurationibus. Exemplum de pilis rabidi canis.

Sunt autem, qui talibus carminum dictaminibus multum rhithmos verborum vulgarium de omnibus linguis despexerunt: Sed quid dicemus. Nam & sancti patres in scripturis sacris frequenter Metris, Hexametris & Pentametris, vt hic: Salue festa dies: & insup Lyricis & Heroicis & Elegiacis,& Bucolicis & Rhithmaticis, vsi fuerũt, vt patet p omnes hymnos & plerasque sequẽtias. Et Boëtius de cõsolatione vsus est omniũ metrorũ genere in Odis: & totũ Psalteriũ apud Hebręos videt metricũ, vt dicit Isidor⁹ Ethymo. li. 5. c. 11. Carminãtur autẽ in omni lingua frequẽtius Odæ Rhithmaticæ vel metro, vt ipsi⁹ materię ꝓgressus firmetur facilius & stabiliat in humanę sagacitatis memoria: & ornatius,

Contra despectui habentes Rhithmos Vulgares.

Cur Rhithmica quoque libentius tradantur.

tius,& floridius,& labilius & limpidius ac facilius proferatur in omni prolatura.

Sed nunc procedamus ad prædictorum verborum formam & conuertamus simpliciter in nostræ latinitatis prosæ Grammaticam. Nam dicit August nus super Matth. & habetur de verb.signi capit Nihil obstat narrandi diuersitas vbi eadem dicuntur:Maximè cum quilibet Euangelistarum eodem ordine credat dicere quo Deus voluit:hæc ibi ac si diceret. Verba transpósita idem significant de consec. distin. 4. cap. 1. de rescrip. causamque.

Nihil obstat narrandi difficultas vbi eadem dicūtur. Verba transposita idem significant.

Igitur taliter transponamus, dicendo, Christus est natus, Christus est perditus, Christus est inuentus,& ille benedicat hoc vulnus in nomine patris, &c. Nam quod Christus natus est,patet Matth primo & 2.& Luc.2. quòd Christus perditus est per suos parentes,requisitus & inuentus est,patet Luc 2. Et sic patet,quòd huiusmodi verba ex radicibus sanctorum Euangeliorum sunt extracta.

Nam hoc est quotidianum, quòd in diuinis officijs pro salute mentis & corporis suppliciter rogamus Dominum Vnde Petrus Apostolorum princeps dixit ad Æneam, Sanet te Dominus noster Iesus Christus,surge,sterne lectum. Act.9 Item Barnabas fiducialiter agens in nomine Domini nostri Iesu Christi etiam miracula fecit: vt ibidem. Et Christus dixit Marci 17. Amen quippe dico vobis,si habueritis fidem sicut granum sinapis,& dicetis monti huic transi,transibit,& nihil impossibile erit vobis.

Vnde si bona fide dixerit homo huic morbo, transi hinc & nihil vel al quid aliud adderet & homines sanaret, quis illi improperaret? Nam Christus (vt legitur in Euangelio Iohan.9.)expuit in terram & fecit lutum ex sputo & liniuit lutū super oculos cæci,& dixit ei, Vade & laua te in natatoria Siloe: Quis dubitat,quin si Christus nutu vel verbo simplici voluisset,cæcus iste sanatus fuisset: Nihilominus tamen tot fecit verborum & gestorum apparatus: prout simplici verbo imperatiuo dixit leproso:sanare: & sanatus est: Marci 1 Regulariter autem Christi actio nostra est instructio,secūda quæstione prima, Deus omnipotēs de iureiuran.& si Christus,de quo de consecrat.distinct.2 1 quido.

Christi actio nostra est instructio.

Et dixit Gregorius in Homilia Luc.10. Dominus & saluator noster,fratres charissimi,aliquando nos admonet ser-

monibus, aliquando verò operibus: ipsa enim facta præcepta sunt: quia dum aliquid tacitus facit, quid agere debeamus innotescit. Et hic dixit frequenter ad homines: fides tua te saluum fecit, & non in anima tantùm, sed etiam in corpore: Vt Matth. 9. Marci 5. & 10. & Luc. 7. & 8. & 14. & 18. Et fides est quæ vincit Mundum. Ioha. 5. 11. q. 8. Sciscitantibus. Vnde dixit amplius, omne quodcũque facitis, in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo patri per ipsum, &c. Ad Colossens. 3. 26. q. 5. Non licet. Et nõ erit impossibile apud Deum omne verbum, Lucæ primo. Vnde dixit Petrus ad Iesum præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus, in verbo autem tuo laxabo rete: & cùm hoc fecisset, concluserunt pisciũ multitudinem copiosam. Lucæ quinto. Et iterum dixit Christus, Amen amen dico vobis, qui verbum meum audit & credit ei qui misit me, habet vitam æternã. Ioha. 5. Item dixit Christus Marci vltimo: signa autem eos qui crediderint hęc sequẽtur: in nomine meo Dęmonia eiicient, linguis loquentur nouis, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit, super ægros manus imponẽt, & benè habebunt, &c. igitur quicũque inuocauerit nomen Domini saluus erit: ad Roma. 10. de pœ. dist. 3. adhuc instant.

Et hîc Apostolus & hîc canon, generaliter loquẽtes, nõ distinguunt qualitercunque aut quomodocunque inuocemus nomen Domini, aut eius mysteria, nec nos distinguere debemus, vt 2. q. 5. consuluisti. ff. de pub. iud. l. de pretio. Neque insontem. i. innocentem habebit Dñs eum qui assumpserit nomen Dei frustra. Exo. 20. & 22. q. 4. Necesse.

Vnde dixit Beda Nittomel, prout habetur de re. iur. c. 2. super hoc verbo Euangelistæ: Nolite iudicare & non iudicabimini. Mat. 7. Luc. 6. & 6. q. 1. Deus omnipotens: Hoc loco nihil aliud nobis præcipi æstimo, nisi vt ea facta, quæ dubium est quo animo fiãt, in meliorem partem interpretemur: ꝙ enim scriptum est, Ex fructibus eorum cognoscetis eos, de manifestis dictum est, quæ non possunt bono animo fieri, vt stuprum, blasphemiæ, ebrietatis & similia. de quibus nobis permittitur iudicare: hæc ille.

Dubia facta in meliorem partem sunt interpretãda.

Et hæc propriè ad propositum nostrũ: Etsi dubia in meliorẽ partẽ interpretari iubemur, prout pręmittitur. Quare non ea, de quibus nõ dubitamus quin fiant bono animo,

inter-

interpretemur ergo vt res potius valeat quàm pereat. de ver.sig.Abbate.de fi.instr.Dilectos.ff.de re.du.l.Quatenus. Et si benigniorem sententiam sequi debemus in re dubia, multò magis in certa,& vbi res penitus est bona.ff. quę in testa.delen.l.proximè. Et verba debent seruire intentioni, & non intentio verbis:per verba enim exprimitur intẽtio. 22.q.5.humanæ aures.38.dist.Sedulo 1. q.1. Marchionem. de verb.sig.intelligentia.

In dubijs benignior sentẽtia sequenda.

Et Deus plus respicit intentionem quàm actus. 15.q. 6. Si sacerdotibus.& §.sequenti. in fi. Et intentio regulariter iudicat hominem.22.q. 5. Non est. Hic autem in proposito,est opus bonum,intentio bona, & verba sunt veritatis, & salutis mysteria,sumpta radicitus: prout prætactum est de corpore sanctorum Euãgeliorum :vt patet vnde pingue verbum de pingui intellectu processit:vt legitur & notatur 11. q.3.c. pen.Et verba,tam clara ciuili modo non captiosè sunt intelligenda. 4.dist. Erit.ff.de serui.lc.Si cui.

Intentio iudicat hominem.

Pingue verbũ de pingui intellectu processit.

Vnde dixit Christus, In nomine meo Dęmonia eiiciũtur:Marc.16.Et ideò dixerũt ad Iesum 72. discipuli Domini reuertentes cum gaudio.Dñe etiam Dæmonia subiiciũtur nobis in nomine tuo Luc.10. Vnde dixerunt Apostoli. Nec enim aliud nomen datũ est hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. Actor. 4.& infra: Et nunc respice Domine,in minas eorum , videlicet Iudęorum , & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum , in eo ꝙ manum tuam extendas ad sanitates , & signa & prodigia fieri per nomen sancti filij tui Iesu.Hæc ibi.Et hæc omnia fiãt, sicut hic in proposito,ne nomen Domini & doctrina blasphemetur.1.Tim.6.Vnde dixit Dominus,videlicet Deut.8. Non in solo pane viuit homo,sed in omni verbo,ꝙ procedit de ore Dei.Matth.4.Vnde verba Dei sunt semen,ꝙ autem cadit in terram bonam aut malam:si in bonam , facit fructum,sicut hic in proposito,si in malam , non facit fructum, vt legitur & notatur Luc.8.

Quia fructus ex semine malo non habetur fructus.

Sunt autem peruersores huiusmodi,simplicitatẽ verborum peruertentes & adulterantes verbũ Dei:vt dixit Apostolus 2.Corint.2.& 4.Quod exponit Gregorius Moral.li. 22.c.15.sic inquiens:Adulterare nãque est verbum Dei, aut aliter sentire de illo quã est,aut ex eo nõ spirituales fruct⁹, sed adulterinos fœt⁹ quęrere laudis humanę.Ex sinceritate

Qui adulterent verba Dei.

verò loqui est, nil in eloquio extra quam oportet acquirère, sed ex Deo loquitur, qui se non à se habere, sed à Deo accepisse ꝙ loquitur, fatetur: hæc ille. Vnde liberum est, ꝙ vbi liberè quilibet potest verbo Dei, ad eum vsum, ad quē vti licitè possumus.

Iudicia feruētis aquæ & candentis ferri, quidam volebant in tēplis fieri.

Nec obstat 2.q.5.consuluisti, ꝙ quidem capitulum allegant quidam Doctores sacræ Theologiæ contra tales adiurationes, vbi dicitur: quòd sanctorum patrum documento sancitum non est: Superstitiosa adinuentione non est præsumēdum. Et in isto capitulo Stephanus Papa locutus fuit cōtra hos, qui feruentis aquæ & candentis ferri iudicium fieri voluerunt in Ecclesia Dei: vt ibidem patet in Rubro. Vnde dicit glossa ibidem super verb. superstitiosa: vtili autem & necessaria videlicet adinuentione licet vti: & allegat multa iura, & vbi Canon non excipit, nec nos excipere debemus, vt præallegatum est. Et omnia concessa intelliguntur de iure communi, nisi prohibita in certis casibus inueniātur, vt innuitur 97.quęst.2.Lex Diuina.de sent. excomm.Nuper. Concordat nobiscum, si saltem benè perpendamus, Frater Astensis lib.1. c.15. licet breuibus verbis, Quia attentus pluribus alijs.

De Salomonico modo Exorcisandi.

Sed ad sedandam rigoris seueritatem illorum, qui nimis rigorosè solent in his Exorcismis simpliciū mentes perturbare; Notandum vt legitur & notatur 11.dist. §. 1. ꝙ Salomon ante nominis Domini nostri Iesu Christi inuocationis institutionem & eius aduentum, quendam modum exorcizandi adinuenit, quo Dæmones adiurati ab obsessis corporibus pellebantur: & igitur hodie huic officio mancipati Exorcistæ vocati sunt, hæc ibi.

Necromanticum volumen officiorum & vinculorum Salomonis.

Virgilius fortassis non fuit sed Vigilius, quia vigilātes habuit oculos, qui hæc videret in cauernis.

Vnde Necromantici in vno librorum suorum volumine, ꝙ dicitur officiorum, habent canones, quos dicunt vincula Salomonis, quem librum cum multis alijs per Salomonem in Arabia in certis montiū cauernis absconditum reperit Virgilius, tempore Octauiani Imperatoris, & de Arabica lingua in nostram Latinam prolationem trāstulit, per quem hodie huiusmodi Necromanticorum præsumptio Dæmones ad obsequiorum mirandorum ministeria hominum coarctare consueuit.

Item vt dicit Magister in Historia 3. Reg. 4. Salomon excogitauit adiurationes, quibus ęgritudines solebant mitigari,

tigari, alias quoque quibus Dæmones eiicerentur & alias quibus obstricti non redirent. Excogitauit etiam characteres, qui inscribebātur gēmis, quæ positæ in naribus arreptitij, cum radice, Salomoni monstrata, statim eum à dæmonibus liberauit. Hæc scientia plurimum valuit in gente Hebræorum, & maximè necessaria erat, hæc ibi, & plura alia hos exorcismos approbantia.

Characterum exarationes in gemmas tribuuntur Salomoni Regi.

Item scribit idem Magister in historijs Exodi 2. ꝙ Moyses erat vir bellicosus, & dū fugeret de Ægypto in Æthiopiam & succurreret Regi Æthiopum magnificè nimis, & propterea Tharnis filia Regis oculos suos iniecit in Moysen, cùm fuerit homo miræ pulchritudinis: & ex condicto ipsa tradidit Moysi ciuitatem si duceret eam in vxorem: & ita factum est, dū Moyses autē redire vellet ad populū suū, nō acquieuit vxor, quia philocapta, ipsum miro modo dilexit: proinde Moyses, tanquam vir peritus astrorū, imagines sculpsit in gemmis huius efficaciæ, vt altera memoriā, altera obliuionem conferret amoris: cumq; paribus annulis eam instruxisset, alterum. s. obliuionis annulum vxori præbuit, alterum ipse tulit, vt sic pari amore, paribus annulis insignirentur: Cepit ergo mulier amoris viri obliuisci, & tandem liberè in Ægyptum regressus est.

De Moyse characteribus vtente.

Gemmæ obliuionis & memoriæ.

Item: vt dicit Augustinus in libro de ciuitate Dei: & habetur 26. q. 5. Nec mirum, ꝙ illa nobis mulier Circe maga famosissima, socios Vlyssis viri clarissimi, per carmina sua mutauit in bestias. Et Archades. i. gentes in Archadia sacrificio suo Deo Lygeo immolabant, exquo quicunque sumerent in bestiarum formas conuerterentur.

Lygeus Iupiter mutat sibi sacrificantes in bestias.

Item his diebus sunt homines arte naturali, & etiā ministerio Dæmoniali aëris serenitatem conuertentes in formidinem & grandinis, & niuium, & pruinæ, & ventorum Borealium patenter inducentes tempestatem, de quo plenè scripsi in libro de nobilitate. cap. 32.

Et ecce, si tales & alij plures, de quibus narrat Valerius Maximus li. 1. c. vltimo, per carmina vel artes, aut alia machinamenta apud Deos suos permissione domini Dei nostri perfecerunt mirabilia: quare nō fidei nostrę veri professores dicerent cum Moyse (& nunc canit Ecclesia) non est alia Natio tam grādis, quæ habeat Deos sic appropinquātes sibi, sicut Deus adest cunctis obsecrationibus nostris.

Doctoris Fælicis Hemmerlein de nobilitate.

Deut. 4. Et quare nō idem omnipotens Deus noster nō tā-tùm habentibus fidem sicut granum sinapis, sed sicut granum cucumeris, imò sicut mōtes & colles, ligna fructifera & omnes cedri, inclinaret aures suas ad preces nostras, & attēderet piè inuocātibus eū, & ostēderet illis salutare suū.

Arrogans, aliquem habere fidem vt colles & montes.

Vnde cōuenienter scripturas introducamus, quas de supradicto domino meo domino Episcopo Lausanen. in forma propriè subscripta recepimus, de maledictione seu imprecatione ferenda contra sanguissugas, pisces inficiētes, & omnes vermes terrestres seu aquaticos, mures, locustas, papiliones, & cætera animalia fructus terræ vastātia seu pisces, Quæ talis est.

Processus seruandus in adiurandis & propellendis insectis & nocentibus bestijs.

Quoniam malū pœnæ à Deo infligitur propter nostra peccata, primò & ante omnia debemus cōuerti ad Deum, & peccata dimittere, & cum orationibus & processionibus Deum rogare suppliciter, vt plagas ab ipso nobis inflictas propter peccata nostra dignetur amouere à nobis. Deinde curatus, seu ille, ad quē pertinet imprecationē seu maledictionem inferre cōtra animalia nocētia, tanquam Iudex ex officio, cōstituat vnū procuratorem pro populo, sed cōuenie̅tius esset ꝙ populus daret vnum cum reuerentia & honore debito, qui petat decerni citationem cōtra animalia. Citatione verò decreta, mittatur certus nūcius ad campos seu vineas, aut littora aquarum, secūdum quod erit necessarium, & ibi citentur coram tali, in crastino tali hora respōsoria, de his quæ sibi obiicientur, sub pœna maledictionis eis inferendæ, & ad locum & tempus constitutū compareat procurator populi, & petat mādari dictis animalib⁹.

Citantur animalia.

Quo audito, nihilominus si potest habere aliquid de ipsis animalib⁹ ante eū cōstitutis, sedēs mādabit eis pręsentibus, & absentib⁹, vt pręsentib⁹, comminādo, maledictionē omnipotētis Dei & totius curię cœlestis & Ecclesię, vt intra tres dies, assignādo primum pro primo termino, secūdū pro secūdo, & tertiū pro tertio, & peremptoriè à tali territorio vel aquis recedāt: & animalia, quę inficiūt inquietè dimittant, vel nocere fructibus terræ desistāt, & se in talem locū reducāt, in quo nulli nocere possint: ꝙ si nō fecerint, compareāt ad tempus assignatum, reddítura rationē quare nō paruerint, aliàs lapso termino procedetur in cōtumaciā contra ea. Et si animalia sint præsentia, restituantur ad lo-

cum seu aquas. Vnde recepta sunt, si autẽ recesserint infra terminũ, dentur gratiæ Deo per processiones & orationes, & benedicantur aquæ in forma, quæ inferius continetur.

Vbi verò non recesserint, continuabitur processus sine intermissione, & si animalia haberi possunt, iterũ ducantur ad præsentia, vt prius, & procurator populi petat ferri sententiam cum suis rationibus, ea absolui ab impetitione aduersarij. Et tandem quia Deus pronior est ad miserendum, quàm ad puniendum, concludatur in causa pro populo, & ferat sententiam contra illa, ex tunc, quòd ex parte omnipotentis Dei, & totius curiæ Cœlestis, ac Ecclesiæ sanctæ, Dei sunt maledicenda, & omnia mala cõtra ea imprecanda, interficiat animalia ibi pręsentia, & statim cum processione & aqua benedicta procedatur ad maledictionẽ animalium & benedictionem aquarum vel camporum, vt sequitur, Adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum, & terram. Domine exaudi orationem meam, & clamor meus ad te veniat. Dominus vobiscum.

Sententia quomodo ferenda contra noxia animantia.

OREMVS.

Preces nostras quæsumus, Domine, clementer exaudi, vt qui iustè pro peccatis nostris hanc vermiũ seu muriũ persecutionem patimur pro tui nominis gloria ab ea misericorditer liberemur, vt procul à tua potentia expulsi, nulli noceant, & hos campos vel vineas vel aquas in tranquillitate & quiete dimittant, quatenus ex eis surgentia & orta tuæ Maiestati deseruiant, & nostræ necessitati subueniant. Per Christum dominum nostrum.

Oratio contra vermes.

Item subiungatur mox alia & sequẽs collecta. Omnipotens, sempiterne Deus omnium remunerator, & peccatorũ maximus miserator, in cuius nomine omnia genua flectuntur, cœlestia, terrestria & infernorũ, tua potẽtia nobis peccatoribus omnipotens concede, vt quod de tua misericordia confisi agimus, per tuam gratiam efficacem consequatur effectũ, quatenus hos pestiferos vermes, vel mures, per nos seruos tuos maledicendos maledicas, segregãdos, segreges, exterminandos extermines, vt per tuam clemẽtiam ab hac peste liberati gratiarum actiones maiestati tuæ liberè referamus. Per Christum dominum nostrum.

Item mox subiungatur Exorcismus talis, vt sequitur

Exorcismus contra vermes vel mures.

Exor

Exorcizo vos pestiferos vermes, seu mures, per Deum patrem omnipotẽtem, & Iesum Christum filium eius, & Spiritum sanctum ab vtroq; procedentem vt confestim recedatis ab his aquis, cãpis seu vineis, &c. nec amplius in eis habitetis, sed ad ea loca trãseatis in quibus nemini nocere possitis: pro parte omnipotentis Dei, & totius curiæ cœlestis & Ecclesiæ sanctæ Dei vos maledicens: quòd quocunque ieritis, sitis maledicti, deficientes de die in diem vosipsos, & decrescentes, quatenus reliquiæ de vobis nullo in loco inueniantur, nisi necessariè ad salutem & vsum humanum quod præstare dignetur, qui venturus est iudicare viuos & mortuos & seculum per ignem.

Oratio super aquas.

Item sequitur oratiò super aquas: Domine Iesu Christe qui Iordanis flumen benedixisti, & in eodem baptizatus aquas mundasti & purificasti vt elemẽtum salubre efficerentur in remissionem peccatorum, has aquas quoque benedicere & sanctificare & mundare digneris vt nil in eis noxium, nil pestilens, vel inficiens nil corrumpens remaneat, sed omnia pura & munda in eis efficiantur, quatenus quæ ad vsum humanũ ex eis creata sunt cũ salute nostra & gloria tua assumamus. Per Christũ dominũ nostrũ. Amen.

Iuridicialis. Confirmatio. Processus contra Mures, Vermes & insecta.

Et tunc sequitur confirmatiò prędictorum Officialis curiæ Lausanensis venerabili & circumspecto viro domino Plebano Bernensi salutẽ. Visa supplicatione pro parte nobilium Dominorum, Sculteti & Consulum de Berna, de & supra casu in annexis mentionato, ac eius tenore considerato, volentes eisdem & eorum subditis benigniter prouidere, vobis, de cuius legalitate & industria non immeritò confidimus, tenore præsentium committimus & mandamus, quatenus maledictiones seu imprecationes inferendas contra sanguissugas, & alia animalia in annexis mentionata, populo prius ad deuotionem congregato, & casu ipsi populo exposito, iuxta formam & tenorem in dictis annexis mentionatis, vice & auctoritate Reuerendi in Christo patris & domini nostri domini Georgij de Salutis miseratione diuina Lausanensis Episcopi, seruato modo in dictis annexis mẽtionato, faciatis & omnia & singula alia in dictis annexis mentionata, ad debitæ executionis effectum demandetis, super quibus vices præfati domini nostri Lausanensis Episcopi, & nostras vobis præsentium tenore

nore committimus. Datum & actum sub nostro manuali signo & sigillo curię nostrę, die 24. mēse Martij. Año 1451.

Quo quidem adiurationis seu Exorcismorum & alijs inde secutis processu solerter inspectis; vidi, quòd sunt de hic stantibus, huius iudiciarij ritus subsannantes prosecutionē, tanquam aduersus animalia bruta impeccabilia fulminatā. Igitur resumo quod prædiximus, ꝙ omnis Christi actio est nostra instructio, & quod facta ipsius præcepta sunt tacita, &c. Nonne, vt legitur Mar. 11. Dominus noster Iesus Christus similiter iusti iudicis & contra rem inanimatam more congruo seruauit iudiciorum executionem; Nam dum ipse, qui nihilominus cuncta nouit antequā fierent, exiret de Bethania, & esuriret, & vidisset ficum à longè habentem folia: venit si quid fortè inueniret in ea & cum venisset ad eā, nihil inuenit pręter folia: Non enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit ei: Iam non amplius in æternū ex te quisquam fructus manducet. Et dum alio die reuersus est, & discipuli cum eo, viderunt ficum aridam factam radicitus, cui maledixerat dominus.

Defensio superioris processus contra vermes & locustas.

Facta Christi sunt præcepta.

Matth. 21.

Ecce Christus noluit maledicere huic arbori, nisi prius tanquā iudici sibi cōstaret legitimo documento, videlicet per visum de illius sterilitatis maleficio. Et dum informatus fuit de hoc, pronunciauit maledictionis sententiā cum edicto publico & hoc adiuncto solenniter discipulorum suorum, tanquam virorum fide dignorum omni exceptione maioris fidei testimonio. Est enim efficax probatio dū res, de qua agitur subiicitur oculo: vt legitur & notatur de præsc. Quia Iudicis. de lib. obl. c. 2, ff. fi. regum. Si irruptione. in fi. de quo plenè per Io. And. in addi. Spe. de testi. §. 1. ver. Item quòd non prohibet, in addi. maiori.

Christus seruauit processum iuris in maledictione ficus.

Sic etiam dominus antequam damnaret Sodomitas descendam, inquit, & videbo, vtrum clamor qui venit ad me, opere compleuerint an non, ita vt sciam, Gen. 18. de sim. licet Heli. 2. q. 1, inanimata, aut irrationabilis in hoc mundo. Deus omnipotens de accus. Qualiter. 2.

Nec nouum est ꝙ creaturæ Dei fit maledictio etiamsi sit. Nam dominus dixit, Maledicta terra in opere tuo. Ge. 3. & iterum dixit ad serpentem maledictus eris inter omnia animantia terræ. Ibidē, & Angelus domini filijs Israël 3. Reg. 1. Et Iob vir simplex & iustus maledixit diei, in quo natus

A maledicentibus dies natiuitatis argumentatur.

natus est Iob.3. Et Hierem.Propheta dixit:Maledicta dies in qua natus sum, dies in qua peperit me mater mea,non sit benedicta. De quibus iam dictis maledictionib.proximis plenè videamus Greg.in moralib.lib.4.c.2. & sequēti.

Virgilius relegat omnes muscas ex macello Parthenopensi.

Et legitur de Virgilio prædicto,quod exterminauit & relegauit perpetuò omnes muscas,aut genus muscarū,de macellis Parthenopes ciuitatis,ad nutum Augusti Imperatoris,videlicet Octauiani, cuius Cancellarius fuit.Quā Parthenopem quidē Augustus ex post Neapolim vocari maluit, ex qua totum regnū Neapuliæ nomē acquisiuit.Item prout publica vox est & fama,imò veritas quòd in diœcesi Curiensis prouinciæ Maguntinæ rudissima videtur terra inter montes & colles Germaniæ præeminentiores collocata : quæ propter arctitudinē valliū & multitudinē montiū multū est chara.Vnde quondā quoddam genus vermiculorum seu brutorum,quod secundum Isid.li.Etym.12.c.5.Cantharida vocant, vel secundū alios limax:ex eo quòd de limo terræ nascatur,seu Alemanico nomine *luger* nuncupatur,sunt autē albi coloris,& nigri capitis, sex pedū in longitudine medij digiti, & tertio anno suæ generationis ad instar formicæ prorūpunt more volatili, quæ suo more malitioso, agros & prata, campos & cespites , & alia loca plana seu mōtosa,fœnū & herbā, & gramina aliosq; terræ fructus,& germinātia, infra terram & iuxta radices girando,spaciando,sulcando,euertendo,cōterendo,& corrosione sua germina terræ radicitus sterilizando.Vnde non sine consultissimo communi terræ totius ibidem incolarū decreto quadam naturali sagacitate modus talis adinuentus, & non carens ratione.Vnde prædicti terrigenæ dictas cantharides ad iudicium prouinciale per edictum publicum prout quondam fiebat , in albo prætoris citari & euocari fecerunt,& ipsis citatis & nō comparentibus,propter suorum corporum exiguitatem, & ætatis minoritatem.Iudex ex officio, vt gauderent iure minorum, vt legitur & notatur.ff. de minorib.quod si.per totum.& 15.q.3. Non est. & Archid.cap.vlt.de iud.lib.6. eisdem cantharidibus curatorem,syndicum & oratorem certum ibidem existentem & præsentem,qui fideliter, vt docuit petitionibus & accusationibus terrigenarum respondens, & duplicationibus, & triplicationibus ritè peractis : obtinuit pro dictis cantharidibus:

Cantharides ante tribunal citantur.

Scarabæus procurator & syndicus datur.

ridibus: cum sint creatura Dei, & à tanto tempore, cuius initium non fuit in hominum memoria, habuerunt tale ius, & in talibus terris habitacula sua, & ne priuarentur alimento suo, petiuit procurator ipsorum, quòd non expellerentur à suis possessionibus, nisi ipsis consentientibus, alia sibi iudicialiter assignarentur loca: & ita factum est: Et hodie ritè seruatur, & ipsis cantharidibus per annos singulos in tempore suo terræ portio certissima reseruatur, & ibidē conueniunt, & nullus de cætero per ipsas angariatur.

Conuentio hominum cum genere Scarabæorum.

Sed, prout prædiximus, quòd facta mirabilia fidem præbeant rebus mirabilioribus: auribus percipe, prout nobis retulit nuper rusticus quidam antiquissimus, & contra animalia bruta processus breuioris concernitur apparatus. Nā dum habitationis domus ruralis alicuius (prout sæpè per rura fieri consueuit) qualitercunque contaminata fuerit, aut occupata serpētibus, colubris, aspidibus, viperis, natricibus, nepis, stellionibus, dipsis, anguibus, cæculis, lacertis, bufonibus, & exuuijs: aut quorumcunque vermium venenosorū generibus & ipse rusticus, vel alter, bona fide quasi loqueremur, montibus se inclinarent, vt præmisimus, dixerit hæc verba, vel in effectu similia: *Ich beschwuere euch VVurme bey dem Allmachtigen Gott, dass euch die se Statt oder Hauß als vnmahr seye, als vnmahr Gott ist der Mann, der ein falsch Vrtheil spricht vnndein rechtes tan, Im Namen deß Vatters &c.* Ac si diceret: Ego adiuro vos vermes, per omnipotententem Deum, vt ille locus sit vobis tam detestabilis, prout Deo est vir ille, qui falsam sententiam protulit, & iustam nouit, In nomine Patris, &c.

Processus breuior contra serpentes, lacertas bubones, &c.

Verba coniurationis insectorū noxiorum.

Et hæc verba similiter mutatis mutandis dicta proficiūt dum equum aut mulam, seu alia animalia, lumbrici & vermes in visceribus corrodunt prout fide digni nobis patenter retulerunt, & experienter probauerunt. Nam probat Ioan. in sum. lib. 1. tit. 11. quæst. 12. quòd incantationibus serpentum vel quorumcunque animalium, si respectus habeatur solum ad verba sacra, & ad virtutem diuinam, non est illicitum, vt hic fieri potest.

Et in hoc videtur, quòd sanctum & terribile est nomen Dei in vniuersa terra. Nam olim quidam Episcopus Lausanensis (prout Historiarum suarum propalatio dicit) totum

Anguilla ex Lacu Lausanensi & Geneuensi, exorcismus propulsa.

totum genus anguillarum de lacu grandi sibi vicino, & ex omnibus aquis confluentibus in eo, patenter perpetuò relegauit: vt vsque nunc, & præsentibus diebus nulla permanere poterit. Lacus autem in longitudine quasi dietam, & per latitudinem duas leucas comprehendit, & Rhodanus fluuius pertransiens, in eodem edicto permansit.

Sic beatus eremita Pruminnius insulam Sancti Marci prope Constantiam venenosis coinquinata vermibus, totaliter mundauit suis precibus.

Intelligit Insulam quam vocant die Reichenauwe, im Bodensee vbi S. Marci corpus reseruatur integrum, quāuis integrum se habere etiam perhibent Veneti.

Contrarium contrario purgatur.

Sed nunc corroborando prædicta, ad exorcismum præfati redeamus ruralis. Et non mireris, ꝙ execrabilis tanti prolatio criminis, videlicet falsi iudicis, sit causa expulsionis talis tam palam violēti recessus eliminationis. Nam in hoc videtur, quòd non tantùm contrarium contrario purgatur, vt legitur & notatur in cle. cupientes, de pœnis: sed etiam malum malo naturaliter repellitur, vt dum membrum igne læsum mox igni reapplicatur, aut membrum frigore viciatum repentìm aqua frigida refocillatur, & quodlibet illorum contrario remedio periclitatur.

Sodom. peccatum. Sententia iniquè prolata inficiunt aërem.

Et nunc redeamus ad propositum. Nam prout narrat prædictus Ioh. in sum. confess. & probat. lib. 1. tit. 11. qu. 125. quòd non solùm actus Sodomiticus, sed de eodem prolatio, os loquentis, & aures audientium, & ipsa quodammodò polluit elementa. Et dicit Imperator in auth. vt nō lux. contra na. §. 2. quòd de tali crimine generantur pestilentię & tempestates. Et sic ad propositum, conditiones dicemus iniqui Iudicis detestabiles. Nam talis iudex fuit Pilatus, & Caiphas, & Annas, & Scribę, & Pharisæi, & Seniores populi, & principes Sacerdotum, & legis & iuris periti, qui Christum innocentem nouerunt, & per suas sententias, & simplicium seditiones Christum & Stephanum, & Iacobum Maiorem, & alios innocētes morti tradiderunt, & Barrabā latronem dimiserunt. Et tales & sibi similes iniqui iudices dicuntur, innocentum oppressores, pro quibus Christus & Stephanus in mortis agonia nō orauerūt; quia tales sciuerūt quid fecerūt, sed pro alijs simplicibus, imperitis, spiculatoribus, ac personis impotentibus, qui nesciuerunt quid fecerunt, preces ad Dominū, vt illis dimitteret, efficaciter fuserunt: & illi indubitáter salui facti sunt: alijs suis in peccatis, Tito & Vespasiano cooperátibus pereuntibus, vt legitur

gitur & notatur 1.q.4.§.his ita.in fine.

Et igitur ad propositum, quia tales iudices Deo sunt tam odibiles, tanquam hominibus prænominati vermes; vnde non tantùm præsentis vitæ loca, sed etiam cœlorum relegati perdunt habitationes, & cũ Pilato magistro suo nisi pœnituerint, & læsis satisfecerint) complicibus quoque eius, recipiant perpetuas acerbitatis & doloris pœnarum portiones. De quibus nuper feci tractatulum, contra iniquos iudices intitulatum:& communiter alium, qui intitulatur de consolatione iniquè suppressorum, ad instar innocentis Boëtij, quem legimus per venerabilis philosophiæ consolationem refocillatum.

D. Malleoli Tractatus contra iniquos iudices.

Eiusdem consolatio iniquè oppressorum.

Et nunc vltrà ad prædictorum corroborationis argumentum procedamus. Nam hodie in sepultura Pilati, quæ est in Lacu quodam montis fracti diœceseos Constantiensis, vt narrat Petrus in sua Lombardica, de Passionẽ Domini, patenter videmus, dum talis lacus tangitur, aut paucissimè mouetur per homines, propter criminis falsi, videlicet Iudicis Pilati detestationem, indubitanter, etiam cœlo serenissimo, consequenter statim horrendissimæ per nubium coagulationes & formidolosæ prorumpent tempestates in terrigenarum & incolarum pernitiones.

De sepulchro Pilati intelligit Lacum Lucernatum.

Et ego Fœlix, cum tribulationum socijs miserabiliter anxiatus, non frustra à Iudicis iniqui crimen scripturis fui persecutus: quia noui, tanquam expertus, quot & qualis cordis & animi cruciatus patitur, iniqua sententia latenter aut palam odio duro grauatus.

Sunt autem hæc duo crimina videlicet innocentis suppressio, & naturæ peruersio, de illis quatuor execrabilibus, præ cæteris ad cœlum clamantibus:& tertium est innocentis sanguinis effusio. Vnde Gen. 4. dixit Dominus ad Cain: Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra. Et quartum ad cœlũ clamans, est mercedis deseruitæ retentio. Vnde Iaco. 5. Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, qui fraudati sunt à vobis, clamãt, & clamor eorum in auribus Domini Sabaoth introiuit. Et glossa inter li. ibidem dicit: Et si pauperes, omnia patienter ferentes non clamant, merces tamen retenta clamat. Vnde versus: Clamat in cœlum vox sanguinis & Sodomorum. Vox oppressorum, præmia retenta laborum. Et si per talis clamo-

Crimina atrocissima quatuor.

Merces retenta clamant vindictam, et si mercenarij non clament.

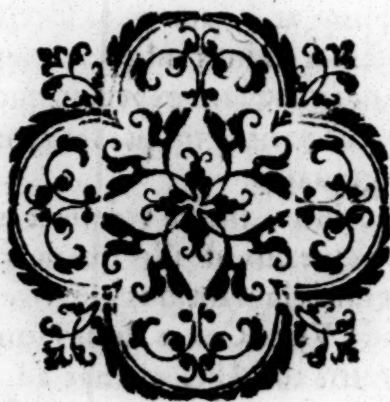
rosæ vocis fremitum moueatur natura: imò natura diuina, & etiamsi vindictam retribuat, non mireris: & sic facit ad propositum. Et vtinam præmissa proficerent, & quòd laboris sollicitudines operis artificem commendarent: ac quæ non prodessent singula, multa tamen collecta iuuarent.

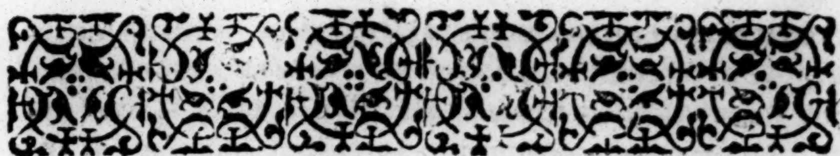
Et concludendo dicimus (saluo iu re loquentis syncerius (quòd lector iste Augustinensis in studio Heydelbergē si, in huius articulo prolationis reuocatione indebitè fuit grauatus, & minus iustè, prout præmittitur, angariatus. Et quòd tales & sui similes adiurationes, seu exorcismi, aut imprecationum pronunciatio licitè & conuenienter admittitur: & per prælatos Ecclesiarum non prohibeatur, & per hoc illius fides, spes & charitas conseruatur: quæ fidei nostræ verbo & exemplo fuit exorcista disertissimus, & viuit & regnat per infinita seculorum secula Christus benedictus, Amen.

Imò, Studium Heydelbergense optimè statuisse, publicè testati sunt Theologi Parisienses.

Christus fuit Exorcista disertissimus

TRA-

TRACTATVS III.

DOCTORIS FOELICIS MALLEOLI.

DE CREDVLITATE DÆMONIBUS adhibenda.

DOminus noster Iesus Christus, dum in terra prædicaret, vsus est parabolis, exemplis, & rerũ gestarum casibus, prout iuxta Gregorium eisdem temporibus fecerunt Palæstini, & communiter nunc Gręcorum populus. Dixit autem Dominus inter cętera de diuite epulone, in inferno sepulto, & de sui feruoris dolore crudelissimo, Luc. 16. & non recordor me legisse, Christum alibi dixisse tam signâter de talis cruciatus igne perpetuo, licèt infiniti Doctores, vt viri sanctissimi, similiter & Iudæi, desuper quoque & gentiles, vt fuit Virgilius, Iob, & Plato (de quibus infra dicetur) descripserint huiusmodi tormentorum & tortorum qualitates. *Semel solùm Christus apertè locutus est de igne inferni.*

Sed (prout ait Gregorius super Lucam in Homilia nobis quotidiana) sic inquiens Dominus & Saluator noster aliquando verbis, aliquando verò operibus nos admonet: ipsa etenim facta eius præcepta sunt. Quia dum aliquid tacitus facit, quid agere debeamus innotescit. Et in alio loco scribit, Christi actio, nostra est institutio. Idem igitur etiam Gregorius talem ritum tenuit, dum librum Dialogorum ad fratrem Petrum descripsit. *Innuit Dialogos S. Gregorij de apparitionibus animarum parabolicè esse scriptos.*

Et nunc talem describamus casum, nouissimis diebus in veritate peractum. Quidam homo de plebeis & mechanicis, & progenie paupercula procreatus, in suæ iuuentutis tempore propria sagacitate, & ambitionis increatæ naturalis inclinatione vehementer ditatus, dilatatus & impinguatus, & omni temporali fœlicitate sublimatus, & inter potentiores vniuersitatis suæ fuit habitus, tentus

& reputatus. Et intantum quòd populus in ipsum prospiciebat, ipsam obseruabat, & tanquam maiorem inter eos præferre studebat. Hinc etiam Prælati, Doctores & Clerici plures, ipsius adiutorio promoueri sperabant, similiter & ipsius odio persecuti terribiliter timebant.

Verùm dum in honore esset, non intellexit, sed comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis; Quoniam in mentali more de anno Domini M.C C C C. L I I I I. sine discretione vitam finiuit, quia non sapuit, nec intellexit, nec nouissima prouidit; quem nihilominùs pompose populorum curiositas exequiarum concursu tumultuoso sepeliuit, iuxta illud: Dum moritur diues, concurrunt vndique ciues, Dum pauper moritur, vix vnus adesse videtur.

Lazarinæ exequiæ sunt pauperum.

Hinc anno sequenti quidam homo Dæmoniacus, id est à Dæmone obsessus, & ab ipso miserabiliter cruciatus, quadã hora quietatus, dedit diuersa respõsionis relationis quoque verba petentibus. Et inter alia requisitus, vbi maneret anima illius prænominati defuncti: ibi Dæmon in hæc verba, vel in effectu similia; In inferno, ait, est propria sede locatus. De qua responsione, & alijs homines circumstantes in Ecclesia ibidẽ, fuerũt perterriti; imò cõmunitas fuit perturbata ratione talis edicti. Et hinc homo iste erat liberat⁹,

Proprijs sedibus in inferno diuites locantur.

Ex hoc igitur themate tres oriuntur quæstiones. Primò, vtrùm Dæmoni in hoc casu sit credendum. Secundò, vtrùm sine Dæmonis relatione, hic diues sit tanquam damnatus per homines iudicandus. Tertiò, vtrùm pro tali defuncto sint orationes & alia pietatis opera facienda.

Ad primam quæstionem videtur dicendum, quòd huic Dæmoni nullo modo sit credendum; quoniam mendax est, & per mendacium primos parentes decepit. Et frequenter legimus in vitis Patrum, quòd Diabolus ad ipsos veniebat, & per mendacium multos decipiebat, aut decipere sagaciter attentabat; inter quos etiam fuit Magnus Antonius. Et sic similiter veniebat ad Christum, & per mendaces promissiones ipsum tentabat, in finem quòd ipsum adorare debebat Et igitur in his, quæ Matth. 4. cunctis mortalibus sunt incognita, quid mitius & certius tenere debemus: vt legitur & notatur in cap. iuuenis. de spons. & in ca, ostotę. de re iudic. Igitur his & alijs Dæmonum relationi-

bus non credamus, nisi fortiores probationis attestationes videamus. Nam scriptum est: Nolite credere omni spiritui, sed probate, vtrùm ex Deo sint. 1.Iohan. 4. Et illud Deut. 18. Non inueniatur in te, qui ariolos suscitet, nec Pythones consulat.

Huius duplex causa est. Prima quia inuocatio Dæmonum fit per pactum expressum cum Dæmone: & hoc est omninò illicitum. Vnde de talibus scribitur & intelligitur illud Esaiæ 28.capit. Dixistis, percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Et adhuc grauius esset, si sacrificium vel reuerentia Dæmoni inuocato exhiberetur.

Pacta cũ Dæmone, fiunt si illi credatur.

Secunda causa, propter periculum sequens. Dæmon enim, qui intendit dominum decipere, ex huiusmodi suis responsis, etiam si aliquando vera dicat, intendit homines assuefacere ad hoc, quòd ei credatur: & sic intendit peruertere in aliquo, quod sit saluti humanæ contrarium. Et vltrà infert. Vnde Athanasius exponens illud Lucæ quattro cap. Vbi legitur, quòd Iesus increpauit illum, videlicet Dæmonem, dicens: Obmutesce. Quamuis igitur vera fateretur Dæmon, compescebat tamen Christus eius sermonem, ne simul cum veritate etiam suam iniquitatem promulget, vt nos etiam assuefaciat, ne curemus de talibus, & si vera loqui videantur. Nefas est enim, vt cum adsit nobis scriptura diuina, à Diabolo instruamur. Hæc ille. Vnde Chrysostomus super 21.cap. Matth. Concessum est Diabolo interdum vera dicere, vt mendacium pellat aliqua veritate.

Obmutescat mendax etiã vera dicens.

Nefas est aliũde nos instrui cum sacrã habemus scripturam.

Sed in contrarium videtur dicendum, quòd hic S. Thomas loquitur de his qui inuocant Dæmones ad consulendum, vt fecit Pythonissa Saulis de Samuele & hodie faciũt Magi aut Necromantici, seu alij, operam suam promittentes ad inueniendum furtum vel thesaurum absconditum, aut alias nobis ignotas res quærere volentes. Et talibus actibus vti non debemus, nec ipsis credere licet.

Sed pro illo, quod inducit Athanasium, audi quid dicat textus Euangelicus: & sunt hęc verba per ipsum partim allegata, videlicet: Et in Synagoga erat homo habens Dęmonium immundum, & exclamauit voce magna, dicẽs: Sine, quid nobis & tibi Iesu Nazarene? venisti perdere nos: scio

te, quòd ſis ſanctus Dei Et increpauit illum Ieſus, dicens Obmuteſce,& exi ab illo:& exiuit ab illo,nihilque illi nocuit.

Deus nõ vult Diabolum propalare ſua quæ ſcit.

Hîc nota primùm quòd Dæmon dixit veritatem, quam Ieſus ſciuit ipſum dicturum,antequam loqueretur:ſed poſt quam locututus eſt,ne vltrà loqueretur ea, quæ nobis ſunt incognita:& Ieſus nouit,& dixit:Obmuteſce. Et hic eſt alius caſus.Nam Diabolus hic & in alijs poſſeſſis compellitur,vt exeat,& non quòd aliquam Diuinationis, aut ariolationis,ſeu ſuperſtitionis,vel ſortilegij,ſeu ſortis artem oſtendat,ſed ſi tunc aliqua dixerit non compulſus,ſed ſimpliciter interrogatus , aut aliàs voluntate diuina commotus : vt hic dum loqueretur ad Ieſum , & veritatem dixit Iudæis ignotam. Hoc non eſt contra ſanctum Thomam.

Quomodo nõ omni Spiritui credendum.

Et quod dixit Ioannes:Non omni ſpiritui credas:ita debet intelligi,quòd aliquibus credendum eſt. Nam dicunt Doctores Sacræ Theologiæ, vt præſertim ille,qui gloſſauit Catonem,idque in hoc puncto:Maledicus ne eſto. Vbi tangit, maledicentes & malè loquentes,& falſam ſententiam,aut falſum teſtimonium proferentes.Et infert notanter , quòd Diabolus adiuratus per Deum viuum, frequenter dicit veritatem , quamuis ipſe ſit pater mendacij.

Diabolum in propria forma non mentiri.

In montem S. Bernhardi relegatur Diabolus.

Idem dicit ibidem,præcepto XIII.quòd Diabolus nũquam voluit mentiri in propria forma , nec conuictus eſt de periurio.Et dicit notanter,in propria forma,prout eſt in inferno,aut purgatorio,vel in aliquo Idolo , aut in aliquibus terræ finibus,caſtris vel domibus,aut nemoribus.Nam Angelus Thobiæ Iuniori conuictus Diabolum ad interiora deſerti relegauit.Et Sanctus Bernhardus in monte Iouis, Dæmonem ad permanendum ibidem perpetuò ligauit,qui propterea dicitur mons S.Bernhardi.

Eſt etiam in quibuſdam domibus , in qua forma videri non poteſt,prout in Bononia eſt quædam domus largiſſima , in vico ad S.Mariam maiorem, quam Dæmones taliter occupabant, quod per multa tempora homines in ea habitare non poterant:inſultúſque Dæmonum frequenter auditur,attamen nihil videtur,quamuis Dæmonum voces audiantur , & linguis hominum loquantur. Sed non mentiun-

tiuntur, sed dum mentiri volunt, non aliter faciunt, quàm dum tanquam viuentium aërea corpora, vel materialia patienter assumpserint.

Non mentiuntur Diaboli in propria forma, sed semper in assumpta.

Prout in Paradiso assumpsit sibi formam serpentis, faciē virgineā habentis, & taliter primos parentes decepit. Nam si in propria forma, qua torquet animas in inferno, superuenisset, Adam cum Eua ad audiendum vllum non permāsisset. Vnde dicit Bernhardus, ꝙ facilius vellet fornacem calentissimè feruentem intrare, quàm Diabolum in sua propria forma apparentem videre.

Et igitur, vt dicitur, Diabolus apparuit Christo in forma humana. Sic Margaretæ in forma Draconis, & Antonio, & multis sanctis Patribus in forma viri, vel mulieris.

De Trollis in Nortvvegia.

Et his diebus taliter apparet frequēter in Dacia, & Nortvvegia, & ibidem Trolli dicuntur: & propter assuetudinem ab hominibus non timentur, sed homines ipsorum obsequijs vtuntur: qui etiam Incubi, seu Succubi dicuntur, & in humana specie filijs & filiabus hominum conmiscentur: Quod per Magistrum in Historia de causa Diluuij notabiliter cum suis proprietatibus explicatur: Quorum vnus filiam Regis Britanniæ monialem & virginem cognouit: quæ ex eo Merlinū Vatem famosissimum generauit. Spiritus autem tales Dæmones nolunt nominari. De quibus plura scripsi in libro de Nobilitate: attamen adiurati non mentiuntur, nec dolum machinantur.

Merlinus Vates Britannicus.

Vnde narrant de quodam sacerdote, qui propter vehementem fornicationis & suspicionis infamiam cum vxore potentioris villæ ibidem extortam, de sua Parochia per quoddam nemus multùm perterritus fugiebat: cui Diabolus in forma Religiosi sapientis obuiauit, & ait illi: quo vadis lamentabili tristitia grauatus? quod cognosco diuinis visionibus. Et ille rem gestam sinceriter narrauit. Et religiosus ait: si hoc maledictum virile non haberes, tu indubitanter in villa tua securè permaneres. Et ille, vtique Domine. Et religiosus inquit: Leua vestimenta tua, & tangam illud. Prout tetigit, illud membrum penitùs illicò disparuit. De quo Sacerdos multùm gauisus, in villam est reuersus, & pulsatis campanis innocentiæ suæ sinceritatem ostensurus: & congregatis Parochianis continuò spe plenus, stans in Cancellis, & confidenter eleuatis

Diabolus facit Sacerdoti cuidā crescere membrum virile.

vestimentis mox mẽbrum suum abundantius quàm prius apparuit, & sic ipsum Dæmon in humana forma decepit.

Sed prout prædiximus, quòd in sua essentia simplici nũquam fuerit mentitus: Et taliter locutus est, dum Domino de beato Iob dixerat: vt ibidem cap. 1. Et dum certis signis in Idolo reconditus, Sanctum Bartholomæum designauit.

Virgilio Maroni Diabolus indicauit pœnas tartari. *S. Augustinus perhibetur approbasse descriptionem inferni Maronianam.*

Et dum Virgilio prædicto pœnas infernales, & infernorum dispositiones tanquam expertus propriè notificauit. Et insuper, dum libros Salomonis de arte Magica in montium cauernis Samanię reconditos reuelauit. Et ex pòst cõsequenter, dum Octauiano Augusto declarauit: Et talia tam clarè significauit, ꝙ S. August. in libr. de ciui. Dei, postquàm totum mundum, & omnia quæ super terram, & in terra fuerant, perlustrauerat, de dispositione inferni, & pœnis infernalibus, & infernorum potestatibus tenebrarum, se ad Virgilium Maronem remisit, quem ibidem venerabilem Poëtam nominat, qui huiusmodi relationes à Dæmonibus receperat.

Magus comminatur Dæmoni, se caput illi velle comminuere.

Vnde in gestis Romanorum de quodam Idolo legitur, quod sub pedibus habebat Thesaurum abscõditum, quem quidam Magus furabatur, & Idolo, si reuelaret furem, caput se velle confringere, cõminabatur. Sed cùm Idololatræ viderunt, thesaurum esse sublatum, quæsierunt ab Idolo, quis fuerat in Idolo, quis furtum fecerit. Et ipse, Si quis veritatem dixerit, caput sibi rumpitur.

Spiritũ vnum subtiliorẽ esse altero.

Sed notabiliter dixit Gregorius, ꝙ vnus spiritus est subtilior alio, & alius alio nequior. Vnde Lucę vndecimo scribitur de vno spiritu, qui abijt, & reuersus adduxit septem nequiores se. Vnde discipuli Domini certum genus Dæmoniorum non poterant eiicere. Et dixit Dominus: Hoc genus Dæmoniorum non eiicitur, nisi in ieiunio & oratione Matth. 17. & Mar. 9.

Diabolus immissione infernalis ignis dissipat castra contra Hussitas metata.

Vnde temporibus nostris in Erdfordensi ciuitate quędã mulier habuit Dæmonium, ꝙ loquebatur Teutonicum, Latinum & Bohemicum: dumque Exorcista quæreret de nomine & cõditione sua, Ego sum, inquit, ille Spiritus, qui nuper in Bohemia innumerabiles fidelium gentes contra Bohemos feruẽter armatas, & prope ciuitatem Satz castra metatas, violenter dissoluebam: quia principum dissensiones

nes audiebam, & hoc per ignis vehementissimi, tanquam infernalis crudeles immissiones. Fuit autem ignis iste, vt referunt, qui fuerunt præsentes, tam impetuosus cũ vento terribili permixtus, quòd boues & oues, & equos consumpsit, cum pretiosis rebus alijs mobilibus. Prout etiam legitur in Iob, c.2. vbi Diabolus similiter Domino permittente perlæuit.

Fuit autem hæc dissolutio diuini iudicij patentis dispositio. Nam dicti Principes non proposuerunt Deum ante conspectum suum, sed inter se diuiserunt regni terminos terrarum ante triumphum.

Ignis infernalis perpetuo sufflamine fouetur, quod ipse ignis fouet.

Sed his dimissis, prosequamur propositi nostri conceptum. Et vt dicit Gregorius in suis Moralibus, prout vnus Angelus ministerium alterius Angeli sibi non appropriat, sic vnus Dæmon alterius Dæmonis officium sibi nõ vsurpat. Et dicitur vltrà, quòd Dæmones quantumcunque maligni, nunquam tamen inter se fiunt discordes: Et hoc induxi nuper in libro, De libertate Ecclesiastica. Vbi videtur, quòd Iurisperiti, qui dicuntur causarum & personarum in Iure contendentium Aduocati, & pro defensione cuiuslibet Iuris sunt ab Ecclesia deputati, in defensione causarum nunquam sunt concordes: & in hoc Dæmonibus peiores.

Dæmon nullus se ingerit in alterius munus.

Liber auctoris de libertate Ecclesiastica.

Hanc igitur concordiam Dæmonum, & proprietates officiorum eorum, primus nouit in Europa Virgilius prædictus, de rure prope Mantuanam ciuitatem in Lombardia natus, & qui post multa finaliter effectus est Octauiani prædicti Cancellarius, de quo plenius scripsi in libro de Nobilitate, capite penultimo.

Virgilius Poëta primus nouit distinctiones Dæmonũ.

Dicitur autem propriè Dæmoniorum & ipsorum officiorum cognitio, vna species artis Magicæ, quæ Necromantia vocatur: quam postea Simon Magus cum cæteris in contemptum fidei Catholicæ nequiter operabatur, & vsque ad præsens periculosissimè per aliquos frequentatur.

Sed his dimissis, tanquam ad rem propriè non facientibus, dicamus (saluo iudicio peritioris) huius quæstionis solutionem. Et puto præmissis sincerè consideratis, quòd in hoc casu, & similibus, sine peccato de huius diuitis mansione in inferno sit credendũ Diabolo, tãquam experto, &

præsertim de inferis: nam nouit præterita, similiter & præsentia, sicut Angelus, & non vltrà, nisi permissione diuina. De futuris autem, quoniam annosus non plus, nisi quantum de experientia rerum, & cursu temporum, prout antiquus rusticus prognosticabit.

Angeli præterita & præsentia nouerunt.

Dicit autem Bernhardus in suis meditationibus, Dæmonum esse malas suggestiones immittere, nostrum esse illis non consentire: quia quoties resistimus Diabolo, vincimus. Hæc ille.

Resistere Diabolo est vincere.

Idem dicit Sanctus Isidorus, de summ. bon. lib. 3. cap. 5. Dæmones, cogitationes infundunt, mentem intrāt, & corda inspirant, tribulationes & dolores dant, animū vexant, cogitationes tamen hominum non sciunt, &c. Item ibidem capite sexto. Somnia immittunt. Item ibidem libro vndecimo, capite 15. Cogitationes hominum prouocant. Item lib. 1. cap. 26. Dæmones cruciantur igne gehennali. Item idem in lib. de creatione mundi, capite 7. Dæmones Domino permittente in hoc aëre prouocant tempestates, vt hominibus noceant. Hæc ille.

Dæmones cogitationes hominum non sciunt.

Ad secundam quæstionem sic proceditur: Et ponamus casum: ꝙ hic diues, de quo in Themate, nunquam per Dæmonem taliter fuerit publicatus aut proclamatus: quid de suo statu posset iudicare homo discretus? & presertim ille, qui nouit radicitùs aut humanitùs suæ conditionis apparatus: de quibus quidem plebeijs tam vehementer ditatis, notabiliter scripsi in libro de Nobilitate, in titulis suis: & ibidem ostenditur per experientiam cunctis quotidianā, quòd horum bona tanquam res malè acquisitæ, non sunt, nec hactenus fuerint duratura, & in tertium hæredem non profectura.

Prout bona clericorum, quantūcunque larga, ad laicorum manus peruenientia, & hæc & illa bona recenter inficiunt, etiam res iustè quæsitas: imò intoxicant taliter, ꝙ rarò vel nunquam in eodem statu permanent, aut ad felicem finem perueniunt, & hæc sunt certa signa, quæ res malè quæsitas demonsttant.

Bona Clericorum intoxicāt bona Laicorum.

Sed nunc ad propositum quæstionis: vtrùm ille Diues post mortem sit iudicandus, sicut sæpè viuentes iudicamus publicanos, vsurarios publicos, & iudices iniquos, &c. Prout Egeas Iudex impius, per Andræam Apostolum fuit

iudi-

iudicatus. Et videtur quòd non,quia dixit Dominus, Nolite iudicare,vt non iudicemini.Matthæi ſeptimo.Et Apoſtolus: Nolite ante tempus iudicare. 1. Corinth.4. Et itetum, Tu, quis es qui iudicas alienum ſeruum, ad Romanos 14.

Triplex iudicium.

Ad quod dicendum ſecundum Doctores, quòd triplex eſt iudicium.ſ.ſuſpicionis,quando videlicet ex re viſa, vel perſonaliter audita de proximo ſtatim oritur ſuſpicio, & hæc eſt triplex, prima violenta, quando apparent omnia ſigna mali & nulla boni. Secunda probabilis quando ſunt leuia ſigna mali, & fortia ac plura boni. Tertia temeraria,ſcilicet,quando multa ſigna boni, & pauca mali. Primum iudicium eſt peccatum, ſecundum eſt veniale, tertium mortale.

Triplex ſuſpicio.

De iudicio certitudinis.

Secundum autem iudicium eſt certitudinis: & hoc eſt iudicare de manifeſtis: &, hoc eſt licitum, & præſertim Prælatis,adhibitis debitis circunſtantijs. Et ita ſi talis viderit,vel etiam alius,rem patenter malitioſam, vt adulterium,homicidium,ſimoniam, & iniqui Iudicis ſententiā, quis non iudicaret iniquitatem? & talem in peccatis ſuis qui non ſatisfecit,ſi moritur,quis eum non iudicaret damnatum? Et taliter vſurarius publicus non ſatisfaciens læſis poſt mortem, iudicatur damnatus, quoniam in ſignum damnationis ad terram ſacratam,id eſt, cœmiterium non admittitur repellendus.

De iudicio temeritatis.

Tertium eſt iudicium temeritatis,quādo,videlicet quis firmam ſententiam de incertis,tanquam de certis habet,& eſt præſumptuoſum. Et ita intelligitur dictum Apoſtoli, dum dicit:Tu quis es,qui iudicas alium,&c.

Non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum.

Igitur de illis tam vehementer & velociter ditatis, & non ſatisfaciendo læſis,aut reatum recognoſcendo, multis eleemoſynarum diſtributionibus & ſic iumentaliter indiſcretè & ſubitanee defunctis,quid dicemus? niſi quòd non dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum. Et tales qui ablata, dum potuerunt, non reſtituerunt, & per conſequens in peccatis mori voluerunt: quid ſequitur, niſi, quòd ſuam damnationis ſententiam patenter prædiſpoſuerunt?

Sic hodie iudicamus ſine periculo Herodem & Pilatū, Neronem & Diocletianum, & infinitorum cateruam Tyran-

Tyrannorum, & præsertim iniquorum iudicum, quos corporaliter cum animabus per Dæmones frequēter legimus in vitis patrum arreptos. Et igitur de tali taliter obstinato, similiter & defuncto in terrorem Christi fidelium, prout prædicamus de alijs tyrannis, crebris singultibus, & suspirijs largiter prædicandum foret in cancellis, & si non in loco suo propter scandalum suorum cognatorum initius vitandum, aliàs tamen per Ecclesiam foret alijs locis pronunciandum, & cum terribilibus infernorum pœnis incutientium stuporem crebrius promulgandum.

Instructio Concionatoris.

Et dum iustus vix saluabitur, talis qualiter iudicatur? & insuper foret de gaudijs iustorum, vt opposita iuxta se posita magis elucescerent, frequenter promulgandum & dicendum?

Sicut amici Dei nimium fœlices perenniter cum Domino gloriantur: sic è contrario eius inimici miserabili tristitia iugiter cruciātur. Et sicut isti cum decoris lumine perlustrantur: sic è contrario illi caligine tenebrarū obfuscantur. Et sicut isti summa sunt agilitate præ gaudio præpoliti, sic illi supini præ tristitia sunt feruoribus denigrati. Et sicut isti firmissimo robore suæ stationis sunt consolidati, sic sunt illi sine spe valetudinis mortaliter debilitati. Et sicut isti glorioso libertatis priuilegio potiuntur, sic illi seuerissimæ seruitutis anxietate iugiter opprimuntur. Et sicut isti voluptate immensa perpetim deliciantur, sic illi famelicæ paupertatis egestate dietim cruciantur. Et sicut isti sanitate mentis & corporis perfruuntur, sic illi dolore perpetuitatis penè gemebundi fulciuntur. Et sicut isti de fœlicis immortalitatis prærogatiua lætantur, sic illi de diuturnitatis dispendio mortis æternæ lamentantur.

Oppositio fœlicitatis piorum & miseria impiorum.

Et sicut isti sunt redimiti splendoris fulgore cœlestis sapientiæ: sic illi sunt obscurati stupore gehennalis impatiētiæ. Et quod isti ad congratulationis tripudiū lętantes nouerūt, hic illi hoc ad sui doloris augmentum retorserunt. Et sicut istis dulcia iugiter, & organa Sanctorum sonāt, sic illis truces damnatorū singultus in aures mœrorem inculcant. Et sicut istis Angeli similiter & Archangeli hymnum ante thronum Dei decantant, sic illis Dæmonum latratus, & terribilis aspect⁹ maledictionis blasphemias proclamāt.

Stupor gehennalis impatientia.

Auditus.

Et

Et sicut istis cynamomum, & balsamū, & odor suauissimus redolenter conflagrant, sic illos fœtor turpissimus, ignis quoq; sulphureus amaritudinis fumosę sine fine molestat. *Odor.*

Et sicut istos dulcis amicitia, quoad Deū & proximum sinceriter perpetuò copulat, sic illos intestina bella viscerosius corrodentes exenterant. Et sicut isti dulcis concordiæ symphoniam cum omni creatura tenētes, ab omnium creatura glorificantur, sic illi cum omni factura, & propria conscientia discordiam susurrantes, ab omni natura detestantur. *Discordia in inferno.*

Et sicut isti summæ potentiæ corona clementer sublimantur, sic illi suffocatæ penuriæ iactura decaluantur. Et sicut isti sunt honoris reuerentia sanctorum collegio reuerenter connumerati, sic illi vilissimo dedecoris contubernio viliter sunt conculcati.

Et sicut isti laudabili securitatis stabilitate lætanter perdurant, sic illi terribili tremore perpetuò trepidanter formidant. Et sicut isti sunt ineffabili gaudiorum tripudio iubilantes, sic illi miserabili mœroris dolore stant flentes stridore dentium eiulantes.

Odium enim habent Dei, quia, quantum in ipsis erat, ei restiterunt, ne vnquam ciuitas eius ex viuis lapidibus ędificaretur. Odium autem Angelorum, quia quantum potuerunt, efficaciter effecerūt, ne vnquam numerus eorum impleretur. Odium habent omnium Sanctorum: quia quantum in ipsis erat, impediuerunt, vt nunquam plenum gaudium haberent. *Impij impediendo augmentum numeri Angelorum, odium sibi Angelorū conciliant.*

Odium habent à nouo cœlo, & à noua terra, & ab omni creatura, quoniam tempus suæ visitationis non cognouerunt. O filij hominum, vsque quò graui corde; vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium; non perpendentes suspirando, quàm mirabilis contrarietas, quàm dispar diuersitas, quàm incomparabilis qualitas, & quàm dissimilis mansionum habitualitas, quàm istorum gaudia sunt inexcogitabilia, & inæstimabilia, ac ineffabilia. Illorum autem supplicia sunt incomparabilia, sunt indicibilia, ac omni fine carentia. *Impij grauabuntur odio noui cœli, & noua terra.*

Hæc & alia dicat prædicantis industria, quoniam singulorum prędictorum essentia, & quodlibet in suo statu sunt

vltra quam dicere valeat humana sagacitas excellentiora: siue sint bona, siue mala.

Et nunc ad propositum redeamus. Nam nō dubitamus, quàm plures magnæ discretionis apparentia mortuos aut morituros, quos iudicamus damnatos, vel saluatos: prout legimus de illo, qui ordinis Carthusiensis fuit causa principalis instructus.

Historia de Brunone primo illo, qui ordinem cepit Carthusiensium.

Nam in ciuitate Parisiensi fuit Doctor famosus & ab omnibus magnę deuotionis & religionis vir fuit patenter imputatus, & taliter mortuus. Sed dum in Ecclesia fuerat cum exequijs solitis sepeliendus, clamauit primò de pheretro: Vocatus sum. Secundò, Iudicatus sum. Tertiò, Perpetuò damnatus sum.

Carthusiensium, Cistertiensiū & Cluniacensium ordines vnde nomen acceperunt.

His (voce terribili) taliter auditis, Doctores & alij multum perterriti, dicebant: Et quis saluus erit? Et consequenter post modicum tempus lapsum, ordinem instituerunt, qui nunc dicitur Carthusiensis, à Carthusa villa, in qua primùm fuit talis ordo, & ordinis locus inceptus: Sicut ordo Cistertiensis, à Cistertio, & ordo Cluniacensis à Cluniaco burgo denominantur.

Historia ridicula de vulture religioso, inhiante hæreditati diuitis cuiusdam.

Visum est quondam in ciuitate Bononiensi, quòd cum quodam potenti viro, & abundanter morituro, stabat quidam religiosus, & illi salubriter salutis animæ vias ostēdebat: ast ille diues, tanquam cordialiter perciperet, oculis & manibus annuebat, & post multa in sui filij præsentia religiosus dixit ad moriturum: Et tu dabis decem libras ad Carmelitas. Et ille, placet bone pater. Item: dabis decem libras ad Prædicatores. Et ille, placet bone pater. Item dabis decem libras ad Fratres Minores. Et ille, placet bone pater. Et sic ille Religiosus loquebatur de singulis quasi totius ciuitatis Religionibus.

Audiens verò filius, quòd pater plus quàm solito & contra naturæ suæ consuetudinem fuerat benignificatus, ait. Et quomodo placet pater, vt præsentem Fratrem Religiosum proiiciam deorsum per omnes gradus scalarum. Et ait pater, placet bone fili. Et mox vidit filius, quòd pater suus alienatus mente, fuerat locutus ad religiosum. Vadas inquit, illico, & recede, alioquin te proiiciam violenter per omnes gradus totius domus.

Sic ad propositum, Hic homo, de quo dicitur in themate

re, nec in mortis infirmitate, nec in mortis certamine habuit contritionis siue satisfactionis, aut veræ pœnitentiæ verbum, aut verborum stigmata. Dic quæso, qualiter faciamus illi saluationis indicia.

Sic legimus de quodam morituro, cui porrigebatur crucifixi imago quam affectuosè & desideranter amplexus fuerat, & ori deuotis gestibus coniungebat, quod populus astans propter dissuetudinem suæ deuotionis mirando prospiciebat, sed post dies conualuit & de prædictis gestibus requisitus diligenter, ait, Multum feruenter sitiui, & petere nequiui, & credebam, quòd mihi porrigeretur flasconem vino bono plenum, & ducillum quæsiui, & dolenter inuenire non potui. Et sic ad propositū huius quæstionis, ad iudicandum quoslibet vtamur ingenti scrutinio rationis.

Ægrotus imaginem crucifixi pro lagena deosculatur.

Ad tertiam quæstionem, vtrùm pro tali defuncto, vel simili, sint orationes, aut alia pietatis opera fideliter aut cōfidenter perficienda? Et videtur primò, quòd non, quia vt dicit Sanctus Augustinus; Si scirem patrem meum in inferno, non orarem pro eo, quia in inferno nulla est redemptio. Nam si de quolibet verbo ocioso in die iudicij reddenda est ratio, illud vtique verbum foret ociosum, quod hic vel in alio seculo nulli salutis æternæ generaret profectum. Nam si quis pro Pilato vel Nerone funderet preces, vtique peccaret, ac si pro hæreticis & infidelibus damnatis ab Ecclesia oraret.

S. Augustinus nō vult orare pro parētibus in inferno cōstitutis.

Sed Ecclesia damnat omnes illos, qui patenter in suis peccatis moriuntur, vt dicit Regula iuris, & sunt verba S. Augustini: Defleat peccator: quia in vno reus, omnium est reus, & consequenter in pluribus est reus: quantò magis est reus, in quo tanguntur vsurarij, simoniaci raptores, iniqui Iudices, & cæteri malefactores. Vnde dicit glossa in eodem cap. quòd in vno peccato mortali mortuus est perpetuò damnatus Et durus est hic sermo, tamen verus. Dominus enim noster Iesus Christus, taliter frequenter ad Pharisæos & Hypocritas est locutus, & sua sententia declarauit fore damnatos, dum dixit: Moriemini in peccatis vestris, Ioannis cap. 8. Et remissius erit Sodomitis, &c. Lucæ 10. Et iterum: Publicani & meretrices præcedent vos in regnum Dei, Matthæi 21. Et, prout prædiximus.

In vno peccās, omnium habetur reus.

In vno peccato mortali mortuus, est perpetuò damnatus.

Christi

Christi actio est nostra instructio. Dicamus & nos eos taliter extinctos, & præsertim in terrorem crudelium hominum dissolutè viuentium, fore damnatos, in finẽ vt emendent, quos persenserunt impijssimos: super hoc addant infernaliũ cruciatuũ pœnas interminabiles & amarissimas.

Et exemplum legitur de quodam monacho, qui habuit fratrem nobilem & potentem in seculo. Quo defuncto, monachus multùm religiosus, ad Dominum multas preces fundebat, missas celebrabat, & celebrari procurabat, Vnde illi die quadam post matutinam, frater suus, igne terribiliter conuolutus apparuit; Cessa, inquit, tua mihi non prosunt beneficia, sed ignis prouocant incendia.

Missæ prouocant incendia inferni.

S. Brigitta Regina Suetiæ, nepotem damnatum videt.

Simile legitur de S. Brigitta, Regina Suetiæ, quæ de sui nepotis, damnati videlicet, Regis Daciæ, pœnarum visione perterrita, per triduum remansit in ecstasi.

In contrarium autem arguitur sic. Nam scriptum est, Nemo scit, vtrum odio vel amore dignus sit. Eccl. 9. Et iterum: Humiliamini sub potenti manu Dei, quia aduersarius noster Diabolus, tanquam Leo rapiens & rugiens quærit quem deuoret. 1. Petri 5. Vbi Doctores colligunt septem Diaboli conditiones, per quas simplicium hominum decipit opiniones. Primò, quia dicit Diabolus, tãgit eius superbiam, & alios superbos, qui demum, vt ipse, secum cadant in inferos. Secundò tangit eius inuidiam, cùm dicitur aduersarius. Tertiò, eius potentiam, cùm dicit Leo. Quartò, eius malitiam, cùm dicit rugiens. Quintò, eius proteruiam cùm dicitur, circuit. Sextò, eius nequitiã, cùm dicitur, quærens: Septimò, eius sæuitiam, cùm dicitur, deuoret.

Septem Sathanæ conditiones ad decipiendum.

Ex his benè colligitur, quòd sit mille artifex: & si per talem multiplicis artis accumulationẽ vellet decipere simplicis hominis credulitatem, vt desperaret, nónne defuncti salute procuranda cessare faceret, & per consequens aliorum fidelium preces impediret? Et in hoc propriè hostis antiqui malitia apparet.

Cogitationes hominis Satan nõ videt.

Et licèt sit ita artifex, vt dicit Augustinus, internas tamen animæ cogitationes videre non potest, quod certum est. Sed motu eas corporis & affectionum iudicijs colligit experimento, secreta autem cordis solus ille nouit, de quo dicitur, Tu solus nosti corda filiorum hominum. Hæc ille, Et licèt scriptum sit; quod pœnitentia sera, rarò sit vera.

Pœnitentia sera raro vera.

Etiam

Etiam scriptum est. Quotiescunque peccator ingemuerit, saluus erit Ezechielis 18. Item omnis homo, quicunque inuocauerit nomen Domini, saluus erit, ad Romanos 9. Et quis scit, si conuertatur & ignoscat Deus, & relinquat post se benedictionem, Ionæ 2. Et talis vnicæ suspirationis eructatio, contra gehennalem pœnam concernitur perpetua supportatio, & ad crudelissimos cruciatus purgatorij destinatio, qui tamen super omnes mundi pœnas est exæstuationis inculcatio.

Peccator quotiescunque ingemuerit saluus erit.

Igitur piè videtur consulendum, vt ab illius diuitis defuncti consolationis remedij nemo desistat: sed opera misericordiæ fideliter perficiat, in finem & euentum, si non sibi præcisè, sed indubitanter alij animabus fidelibus subueniat.

Nam dicit S. Hieronymus, & est textus in iure canonizatus, quòd Sacerdos suam missam pro defuncto peractam vel peragendam taliter restringere poterit, vt vni soli non prosit sed ex statuto, auctoritate quoque preciosissimi thesauri sanctæ matris Ecclesię, nihilominus proderit omnibus fidelibus, in gratia defunctis.

De Missa restrictiua & ampliatiua.

Et ponunt exemplum Doctores, vt si candela, multùm celebris ardens, ponatur in conspectu, & ad laudem principis, circunstantes æquè gaudent de fulgore tanti luminis, licèt princeps abinde recipiat nomen honoris: vnde largiter fiant animarum remedia, vt prosint cunctis: huius enim pia & misericors quoque videtur ratio.

Missa cādelæ comparatur.

Nam dum Rex, vel princeps nobilis, vel diues moritur, multiplex diuinorum pro defunctis officiorum, eleemosynarum, & aliorum remediorum executio solemniter perficitur. Sed dum moritur vnicus solus, & pauper in Hospitali, vel tugurio, mari, seu nemoribus, nullius remedij defunctorum beneficio videtur munitus. Nonne miserabiliter dicit vulgus, Videmus quòd apud Deum & apud homines pauper est despectus, & remedijs defunctorum totaliter eiectus.

Pauper vbique iacet.

Et hoc patenter videtur in ciuitate Bononiensi, vbi est hospitale quoddā dictum ad mortem, & in eo recipiuntur omnes infirmi, etiam ad mortem, in quo est cellare subterraneum largum, & superius coopertorio stricto firmiter obstructum, & tanquam cœmiterium consecratum. Et

De Bononiensi Hospitali ad mortem.

dum pauper ibidem moritur recenter per solùm hominem vel duos proiiciunt. Ecce quam indifferenter Rex & hic pauper sepelitur.

Igitur reuertamur ad propositū, & dicamus necessario, Misericordia Domini plena est terra,&c.Et eius misericordię non est numerus, vt opera misericordiæ diuina misericordia distribuat pariter cunctis in gratia morientibus diuitibus & pauperibus. Et hoc tenet etiam Magister Sent.lib.4 circa finem.

Plures saluari diuites, quàm pauperes.

Puto tamen in veritate dicēdum, quòd(cæteris paribus) & pręsentibus nostris temporibus,plures saluentur diuites, quàm pauperes, & plures damnentur pauperes, quàm diuites.

Et licet in vtrisque quandoque sit fidei charitatis & alterius virtutis modica spes:in diuitibus tamen maiores sunt operum misericordiæ,fidelitatis legalitatis,honoris & honestatis: similiter & exercitationis virtuosæ mansuetudines. Et econtrà in pauperibus omnium vitiorum mansiones: sicut communiter videmus,fures & latrones inter ipsos ac alios malefactores, & vitam turpiter finientes. Et vtinam per Prætoris iustitiam hic in mundi vltimo supplicio plecterentur,vt sic per infinitæ misericordiæ Dei benignitatem,finaliter pœnitentes saluarentur in alio seculo. De quo plenius scripsi suprà in lib.de anno Iubilæo.

Diuites abundare operibus misericordiæ.

Pauperes & hic & illic affliguntur.

Sed ad propositum,& ad Sancti Augustini dictum, qui ait,Si scirem patrem meum, &c. dicimus, quòd scire, est rem per experientiam cognoscere:prout Christus vitam & finem illorum nouit, de quibus dixit: In peccatis vestris moriemini,Ioannis 8.cap.

Et S.Brigitia supradicta permissione diuina vidit sui nepotis in inferno tormentum. Et Lazarus pauper vidit diuitem in inferno sepultum. Et Paulus sursum gaudia cœlorum.

Scire est experiri.

Sed pro nunc nos mortales de tali scientia seu experiētia non loquamur:sed defunctorum remedia largiter prosequamur. Quia secundum Doctorum sententiam, nullum bonum irremuneratur,& nullum malum remanet impunitum.

Tenet etiam ,quòd damnatorum pœna potest aliquando minui, vt quando quis iniunctam pœnitentam non

adimpleuit, de istis potest iuuari, sed non pro illa pœna, pro qua damnatus est. Sic etiam puto per rerum malè abla tarum restaurationem damnatum mitiùs pati.

Damnatorum pœna potest minui.

Summariè igitur de thematis principalis materiam redeundo, quòd diximus de diuite, similiter & de potente: quòd propterea non omnis diues & potens, tanquam dānatus nostro sit iudicio detestādus, ex eo quod Christus dixit, Fœlicius est, camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum Dei, Lucæ 18. Nam hæc verba vt exponit venerabilis Beda Presbyter, salubrius sunt intelligenda, quoniam multi sancti diuites, & potentes veteris Testamenti, & etiam noui, leguntur cœlestibus gaudijs fore fauentes.

Quomodo diuites & potentes difficulter saluentur.

Sed loquamur cum Paulo: Nihil ad nos de his qui foris sunt. 1. Corinth. 5. Et habet in cap. gaudemus de diuort. ac si diceret. Dimissis subtilitatibus, parentia, & non latentia, & tantùm præsentia, in quantum fieri potest, nobis pro nunc perscrutari licebit. Et prout præmisimus de diuitum conditionibus in præsentiarum de gentibus patet, quòd tam viui quàm defuncti fructuosiores de diuitibus quàm de pauperibus recipiunt dietim vtriusque vitæ consolationis vsus.

Vnde diuites olim, & præsertim Principes, & generosiores Nobiles, Ecclesias & Monasteria, præbendas & pauperum Hospitalia per singulos quosque dies per viuorum & defunctorum salute Diuinorum officia largè desuper Eleemosynarum perpetua donatiua constituerunt, & solenniter dotibus & donationibus firmauerunt, quibus ad præsens pauperes gaudent, & gaudebunt, & sic similiter pauperes Christi vniuersali Ecclesiæ, qui pauperes spiritu dicuntur. Et ipsorum est regnum cœlorum, qui fundamenta in montibus Sanctorum construxerunt, vt fuit Sanctus Franciscus, Sanctus Dominicus, similiter & Sanctus Augustinus, & quàm plures alij pauperes Doctores, præcepta Domini prædicantes, & conscribentes, quorum non est numerus. Et quis inter diuites & pauperes omnes sit saluus, nouit ille, qui creauit omnia solus.

Qui fundamenta in montibus Sanctorum cōstruāt.

Sed adhuc vnum restat dicendum de mundi potentioribus. Nam propriè tales cum sibi subiectis collocari videntur,

Potentes in hoc seculo cōparantur lapidibus in ludo Scachorum.

videntur prout in ludo Scachorum, signacula siue lapides, mundi status designantes, ordinatim iuxta suarum dignitatum qualitates castrametati disponuntur. Ita videlicet, vt Rex & Regina locum habeant eximiorem.

Hinc Senatores consequenter milites & terrarum Marchiones: hinc pedones qui plebeiorum iuxta singulorum status designant, vt sint simul in vnum diues & pauper.

Reges Reginæ cum quitibus & satellitib. in vnum sacq cũ conicien di veniunt.

Et dum hi iuxta ludi talis, imò cursum mundi suas castrorum acies & bellorum effigies nobiliter ritus & apparatus perfecerunt, Regem & Reginam cum cæteris ludentibus ad vnum saccum proiiciunt, & secundum quod sors meritorum dederit, forsitan, Rex & Regina, & seniores, aut alij potentes cum pedonibus ad profundum sacculi perueniunt, & pedentes sursum transire compellunt, prout ipsos despiciendo in hoc seculo suppresserunt.

Mors est vltimum terribilium.

Sacculus autem iste mors fore concernitur, quæ omnia concludere videtur, & terribilis est: & secundum Philosophum, est vltimum terribilium, & maximum inter terribilia sustinenda, & etiam terribilis est prolationis, quoniam à nullo ritè declinatur.

Mors est terribilis declinationis: quia nõ ritè declinari potest.

Propterea Doctor meus olim Bononiæ in cathedra dixit, dum titulum de testamentis, quæ morte confirmantur, legere prædisposuit, & more suo Rubricã cõtinuauit, & ait: Sicut mortem nemo declinare potest, sic hoc verbum, morior, nullus ritè declinare valet. Quis est, qui dicat morior, aut morimur præsencialiter in veritate, vel alia descendentia iudicatiuè: cum inter vitam & mortem non sit medium de tanto momento, vt fiat tantæ prolationis continuatio.

Morimur in dies. quia mortui reputamur.

Dicunt etiam aliqui, quòd vero modo dicimus morior, aut morimur, quia iam sumus vt mortui. Sicut dicimus fatuum, cui inest fatuitas, & album cui inest albedo. Sic ille dicitur mortuus, cui inest mors, & dicat continuò, morior, Vnde Salomon, nos nati continuò desinimus esse, Sap. 5. Et omnes morimur, & quasi aqua dilabimur super terram, 2. Regum 14. Vnde in Apocalypsi, capite 14. Scribe; Beati mortui, qui in Domino moriuntur. sed quis est hic, & laudabimus eum.

Vnde quidã Doctor Theologiæ famosus, nuper in Heydelbergensi Vniuersitate in die Parasceues, sermonem fecit latissimũ, in cuius præsentia quatuor Principes & quinque

Prin

Principissę,cùm magno populo fuerunt subsistentes,& inquit post multa nobilium & plebeiorum actionis & conditionis prædicamenta.Credo:imò firmiter teneo,quòd de Principissis sicut & de cæteris bonis ac honestis mulieribus sit spes æternæ salutis. Sed quòd de Principibus nulla sit spes æternæ salutis,nisi moriantur in cunabulis.

Et hæc omnia dicere possemus de potentatibus infinitis siue sint spiritualium aut tēporalium prælationum prærogatiua muniti: Et vt diximus de terrarum Regibus & Principibus,ita dicamus similis apud inferos commixtionis subuersionem: Vt puta de Papa,Pręsulibus, & Prælatis. Et potentes potenter similiter cruciantur pro demeritis: De quibus dixit lamentando Iustinianus Imperator in lege sua.quoniam potentioribus pares esse possumus. Et dixit Azo in glossa,cōtra potētiores iura nulli faciūt honores:ac si diceret, non iura, nec leges, sed potentia regit omnium terrarum fines.

Iustinianus Imperator lamentatur de statu suo.

Iura nulli faciunt honores contra potentiores.

Et sic huius collationis materiam concludamus, ne legentibus tædium inferamus:qui similiter meæ simplicitati parcant, & huius Scripturæ compendium corrigant:Et hoc necessariò, cùm ego Fœlix,Doctor inutilis,scripserim illud in loco solitario,libris debitis non armato,Dei tamen omnipotentis munimine præsentialiter & misericorditer fulcitò.Qui viuit & regnat sine termino.

***

QVÆSTIO DE STRIGIBVS PER EXIMIVM SACRARVM LITERARVM Professorem F. Bartholomæum de Spina, Ord. Prædicat.

Sacri Palatij Apostolici Magistrum.

Proponitur quæstio, & inducuntur argumenta quatuor, quæ generaliter probare videntur, partem quæstionis falsam. Omnia, inquam, quæ narrantur de Strigibus non in veritate, aut in corpore: sed per phantasticas visiones, aut in somnis diabolicis spiritus illusione contingere.

CAPVT I.

QVÆRITVR, an Maleficæ illæ personæ, quæ vulgò Striges dicuntur, ea verè corporaliterq; faciant, ac patiantur, quæ se facere patique fatentur: an certè credendum sit illusionibus easdem diabolicis adeò desipere, vt putent in vigilia sibi contingere, quæ contingunt in somnis. Et videtur quòd, vt præfertur, à Diabolo sint deceptæ. Quod quidem probatur primò concilij Acquirensis authoritate, in quo, vt registratur in Decretis. 26. quæst. 5. can. Episcopi. sic decernitur. Non est omittendum, quod quædam sceleratæ mulieres, retrò post Satanam conuersæ, Dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt se & confitentur cum Diana nocturnis horis, Dea paganorum, vel cum Herodiade, vel cum innumera multitudine mulierum, equitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spacia intem-

Primum argumentum pro parte falsa.

Heroïas vt Circe habetur chiraga.

intempestæ noctis silentio pertransire, eiusque iussionibus obedire velut dominæ, &c.

Vbi patet, per Concilium determinari, quòd hæ sunt illusiones Diaboli, & quòd in phantasia solum perficiuntur. Quòd manifestius etiam apparet per ea quæ ibidem paulo pòst habentur in verba hæc: Sacerdotes per Ecclesias sibi commissas populo Dei omni instantia prædicare debent, vt nouerint hæc omninò falsa esse: & non à diuino, sed à maligno spiritu talia phantasmata mentibus fidelium irrogari arbitramur. Siquidem ipse Sathanas, qui trãsfigurat se in angelum lucis, cùm mentem cuiuscunque mulieris ceperit, & hanc per infidelitatem sibi subiugauerit, illico transformat se in diuersarum species personarum atque similitudines: & mentem quam captiuam tenet in somnis deludens, modò læta, modò tristia, modò notas, modò ignotas personas ostendens, per quæque deuia deducit: & cùm solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo esse, sed in corpore euenire opinatur. Quis enim in somnis & nocturnis visionibus non extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilãdo viderat? Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitratur? cùm Ezechiel Propheta visiones Domini in spiritu, non in corpore vidit & audiuit: sicut ipse statim inquit: Fui in spiritu: Et Paulus non audet dicere se raptum in corpore. Omnibus itaque publicè annunciandum est, quod qui talia credit & his similia, fidem perdit.

In somnis extra nos ipsos ducimur.

Ezechiel in spiritu, non in corpore vidit visiones.

Et infrà: Quisquis ergo credit, posse fieri aliquam creaturam, aut in melius, aut deterius immutari: aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, proculdubio infidelis est, & pagano deterior. hæc ibi.

Per prædicta igitur verba manifestatur non solùm esse falsum, quòd tales personæ corporaliter ad ludum illum diabolicũ portentur, vt faciant quæ vulgo dicitur eas facere: verumetiam esse hæreticum, quemcunque talia credentem fieri, vel etiam posse fieri corporaliter virtute Dæmonis: & asseritur, quòd hæc omnia & his similia, in solo spiritu, & in somnis duntaxat fiunt. Assertioni autem & de-

Etiam cõcilij particularibus contradicere hæreticum est.

terminationi Sanctorum conciliorum contradicere, vel etiam non acquiescere, hæreticum est, etiam si concilia particularia sint, extra de hæret. capitulo. Ad abolendam ergo, &c.

Secundum argumentum ad idem.

Secundò idem probatur ex his quæ narrantur à talibus personis fieri in tali cursus eorum phantastici statu. Dicunt enim, quòd ingrediuntur domos nobilium & diuitum, & ibi comedunt & bibunt: & quòd tanta quandoque est eorum multitudo, vt dicant se vegetes magna vino pretioso euacuasse, casei formas magnas, vt vocant consumpsisse, boues pinguissimos mactasse, & assatos edisse, & isthæc plurima fecisse, quæ ex duplici capite falsa deprehenduntur.

Famelicæ redeunt Sagæ à conuentibus.

Primò quidem, quia (vt eorundem etiam testimonio comprobatur) cùm redeunt de cursu, ferè semper inueniũt se afflictas, & non secus ac illis noctibus, quibus ad cursum non deportantur, famelicas, quod tamen esset contra naturam.

Secundò, quia in domibus illorum nobilium, in quibus asserunt prædicta consumere vel consumpsisse, nihil vnquam inuentum est defecisse ciborum vel vini, nullum bouem, vel aliud quodcunque animal fuisse: ergo hæc omnia conuincuntur illusiones esse Dæmonum vel somnia, eis quæ leguntur in historia sancti Germani non dissimilia, quando hospitatus in quodam loco vir sanctus, cùm post cœnam iterum pararetur, admiratus, interrogauit, cui de nouo præpararent, cui cùm dicerent, ꝙ bonis illis mulieribus, quæ de nocte incedunt, præpararent, illa nocte sanctus Germanus statuit vigilare. Et ecce vidit multitudinem Dæmonum ad mensam in forma hominum & mulierum venientem: quibus præcipiens ne abirent, cunctos de familia excitauit, inquirens, si personas illas agnoscerẽt. Qui cùm omnes vicinos suos, ac vicinas dicerent esse, misit ad singulorum domos, Dæmonibus pæcipiens ne abirent, & ecce omnes qui videbãtur ibi comedere, in proprijs lectulis sunt inuenti. Adiurati ergo qui aderant, se esse Dęmones dixerunt, qui sic hominibus illudebant, vnde patet propositum apertissimè.

Historia de S. Germano.

Tertium argumentum ad idem.

Tertiò, probatur hoc idem per alia, quę ab eisdem flagitiosis personis narrantur, quæ credere accidisse, aut etiam fieri

fieri posse, hæreticum est, aut fatuum. Dicunt enim, ꝙ illa domina cursus, quàm striges, qui Ferariæ sunt, vocant sapientem Sibyllam, quæ videlicet in illa multitudine præesse videtur, sicuti iuxta prædictum ca. Episcopi. Herodias vel Diana, desiderat tāgere aquam fluminis Iordanis, quo loci congregantur, vt aiunt. Et licet ad hoc plurimum conetur, nunquam tamen præualet eam tangere, sed fluuius ipse potius exsiccatur. Qua de re sic illa irascitur, vt à facie eius oporteat omnem illam multitudinem statim aufugere, aliàs omnes ab ea protinus necarentur. Causam autem quare tantopere tangere desiderat aquam illam, hanc afferunt, quia si posset, inquiunt, hoc consequi, vt tangeret aquam, fieret tunc domina totius mundi. Et sic dicūt omni nocte accidere, qua sic in cursu conueniunt, bis videlicèt in hebdomada. Quæ quidem omnia, quantum qualémve sapiant vanitatem sapientes iudicent. *Sapiens Sibyla, Domina cursus strigū. Sibyla auet tangere flumē Iordanis.*

Quartò, idem etiam confirmatur ex narratione ipsarum de his quæ videntur etiam apertam impossibilitatem præferre, & ob hoc non nisi delusoria esse censenda. Dicunt enim, quòd postquam comederunt aliquem pinguem bouem, vt suprà relatum est, vel aliquam vegetem vino, vel arcam, seu cophinum panibus euacuarunt, & consumpserunt ea vorantes, domina illa percutit aurea virga, quam manu gestat, ea vasa vel loca, & statim, vt prius, plena sunt vini, vel panis, ac si nihil inde fuisset assumptum. Similiter congeri iubet ossa omnia mortui bouis super corium eius extensum, ipsumq; per quatuor partes super ossa reuoluēs, virgaq; percutiens, viuum bouem reddit vt prius, & reducendum iubet ad locum suum. Cùm igitur hęc esse videātur miraculosa opera, quæ à solo Deo seu diuina virtute fieri possunt, vt sacri Theologi vnanimiter determinant, talia Diabolo attribuere hæresim importare videtur, vel certè delusoriè omnia contingunt. quod est propositum. *Quartum argumentum ad idem.*

Duo argumenta producuntur ad idem, quæ specialiter probare videntur, striges ad ludum Diabolicum vnctione, vel alio maleficio facto non portari. Inde vnicum pro parte quæstionis vera subnectitur, quo fit vt tota quæstio dubia reddatur.

CAP. II.

QVintò, nonnullis experientijs specialiter ostenditur esse falsum, quòd striges portentur à Diabolo, facta quadam vnctione, vel quocũque alio modo, ad ludum vel ad loca distantia.

Et primò quidem inducendum est id quod accidit Illustri Principi N. etiam temporibus eorũ, qui adhuc supersunt. Cùm enim strix quædam in carcere Inquisitoris cuiusdam conuentualis detineretur, quæ fatebatur se multotiens ad cursum esse delatam, desiderauit ille Princeps hæc audiens experiri si vera hæc essent, an potius somnia. Et aduocans D. Inquisitorem, illum tandem induxit, vt permitteret coram eis, & coram multitudine ad idem astantium nobilium, adductam mulierem se perungere suo quo vtebatur vnguento, & viderent si verè à Diabolo visibiliter vel inuisibiliter apparente, per aëra portaretur ad cursum. Quod cùm Inquisitor (& si perperam) admisisset, & illa coram eis profiteretur se ituram, seu portandam à Diabolo, si inungeretur vt suprà: inuncta sæpius stetit immota, nec vnquam ei quicquam insolitum contingere potuit, cuius rei hanc etiam vsque diem perseuerant plures nobiles testes de visu. Ex quo facto patet esse falsum, quod portentur ad cursum pro voto striges, sed quòd aliquoties eis sic videatur deportari, contingit ex delusione Diaboli, cuius rei plura alia testimonia, exemplaq; libet nunc subinferre: quę etiam temporibus nostris contigisse feruntur.

Exemplis quibusdam, comprobat Sagas non deportari.

Dominus Augusti. de Turre, Bergomensis, medicus suo tempore celebratissimus, mihi superioribus annis in domo sua Bergomi retulit, quòd cùm iuuenis Paduæ studeret, quadam nocte circa sextam horam domum cum sodalibus suis rediens, & expulsans, cùm nemo responderet, aut aperiret: tandem per fenestram, scala conscendens domum

intrauit

intrauit:& ancillam inquirens, reperit iacentem in cubili super terram supinam, nudatam veluti mortuam, & penitus insensibilem, ita vt nulla potuerit arte per ipsum excitari. Facto mane, ab ipso, quæ ad sensum redierat, sic scitata, quidnam illa nocte passa fuisset: tandem confessa est se delatam ad cursum. Ex quo manifestè patet, ꝙ non corporaliter; sed in spiritu, vel in somnis ita deluduntur, vt putent se longius deferri, quæ immobiles domi resident.

Huic simile mihi Salutijs retulit superioribus annis D. Petrus Cella, olim vicarius Marchionatus Salutiarum, qui superest adhuc, de quadam sua etiam ancilla similia passa, similiterque ab eo deprehensa deludi. Sed & fama publica apud nostros fertur, quod cùm in diœcesi Cumana officium inquisitionis exerceretur à nostris, contigit in castro, quod Luganum appellatur, vxorem notarij inquisitionis iudicialiter accusari, quòd esset strix, atque malefica.

Turbatus est autem mirum in modum vir eius, eo ꝙ sanctam esse putaret. Dispositione autem Domini mane diei Veneris sancti, dum vxorem non inueniret, in stabulum porcorum concessit, & ibi nudam verendaq; præmostrantem, & penitus insensibilem in quodam angulo reperit, limo porcorum resperlam. Iam igitur certior fermè factus de eo quod credere non poterat, arrepto gladio subita ira voluit eam occidere. Sed in se rediens, paululum substitit vt videret finem. Et ecce post modicum temporis ad sensus suos illa reuersa, viso marito sibi mortem intentare, coram eo prostrata est, & veniam petens promisit ꝙ omnem ei veritatem panderet, & confessa est, quòd iuisset illa nocte ad cursum, &c. Maritus autem hæc audiens statimq; recedens, eam apud Inquisitorem accusauit, vt ignibus traderetur. Quæ illico inquisita, nusquam comparuit. Putant autem, quod in lacum, super cuius ripam terra illa sita est, se immerserit.

Fertur etiam, quod quædam mulieres, cùm eadem ratione se perungerent, vt videlicet ad ludum deportarentur, à nonnullis clàm spectantibus, visæ sunt quasi somno statim oppressæ in terram cadere, & ibidem per plures horas immobiles permanere, cùm tamen eædem in se reuersæ post-

postmodum affirmarent, ad cursum, vt optabant, se tunc temporis fuisse deportatas.

Videtur autem quòd per talem vnctionem id cõtingat his strigibus, cuius simile recitat diuus Augustinus 18.de ciuitate Dei,c.18.accidisse cuidam nomine Prestantio,cuius filius eidẽ sancto Doctori retulit, quòd præfatus eius pater quadam vice venenum quoddam sumpsit comesto caseo malis artibus cõposito:& statim iacuit in lecto quasi dormiens,qui tamen nullo modo poterat excitari.Post aliquot autẽ dies eum velut euigilasse dicebat, & quasi somnia narrasse,quæ passus est,caballum scilicet se factum,annonam inter alia iumenta baiulasse militibus, quæ dicitur retica, quoniam ad retias deportauit, quod ita vt narrauit factum fuisse,compertum est.

Vnguentorum Diabolicorum vis.

Sicut igitur huic Præstantio per caseum maleficum, ita strigibus per vnguentum prædictum diabolicum,possibile est accidisse,vt accidere somnium vehementissimum,& somniare se ad loca deportatas longinqua, in catos conuerti, vel quæcunque alia facere etiam vel pati, quæ postmodum se putant in veritate fecisse,vel passas esse.

Neque iudicandum est hoc esse contra naturam omninò, cùm etiam quibusdam vnctionibus medici quandoq; naturaliter somnum vehementissimum inducant inunctis (vt semel ætate nostra contigit) temporibus infirmi, qui nullatenus antea poterat somnum capere.

Ex quibus omnibus & innumeris alijs experientijs clarissimè patet, quòd vel aliquid tale quandoq; naturaliter potest accidere:vel tales sunt Dæmonũ illusiones,& quod non in corpore, sed in somnis & in spiritu fiunt ac videntur, quæcunque ab his personis fieri vel videri narrantur contra naturam.

Sextum argumentum ad idem.

Sexto probatur, striges non esse Diabolo ineuitabiliter obligatas,non conuerti in catos,non occidere pueros,quę tamen omnia istæ infideles fœminæ asserunt accidere, vel se operari, dum sic deportari dicunt à Diabolo. Affirmant enim, quòd illi qui semel se obligarunt supradictæ dominę cursus,non possunt vlterius ab obligatione illa resilire,

Promissio Strigum de strigando.

quod libero arbitrio derogare,& consequenter hæreticum esse,imò contra naturam manifestum est.Item quòd promittunt

mittunt ſtrigare omni tanto tempore,puta omni quindena vel menſtruo, ſaltem puerum vnum ſiue puellam, & quod id optimè ſeruant. Quod etiam vadunt per domos infantum,quos impetere volunt, ingredientes & ſaltantes in forma catorum per feneſtras atque caminos, & ſuper lectum puerorum aſcendentes, eorum ſanguinem ſugunt à digitis manuum atque pedum,ab ore ſtomachi,à fontanellis, & alijs eorundem corpuſculorum partibus delicatis, qui tandem hac de cauſa poſt paucos dies deficientes moriuntur.

Dicunt etiam, quod domum propriam reuertentes, accipiunt quandam calamitam de ſubliminari oſtij domus ſuæ, quam calamitam ipſæ ad hoc ibi dum abeunt in curſum, relinquunt, vt in reuerſione eam accipientes, ſtatim in propriam formam(vt ſibi videtur)redeant fœminarum, à forma qua ſibiipſis videbantur cati.In quo quidem facto vel eſt hæreſis in prædicto cap. Epiſcopi. damnata. quòd videlicet vna ſpecies creaturæ transformetur in aliam:vel certè maxima Dæmonum deluſio, ſi hæc fiant in ſpiritu tantum ſeu in ſomnis. *Calamita ad ſtrigandum.*

Nec eſt veriſimile, quod tantum ſanguinis à pueris ſugant, ipſis non ſentientibus, vel etiam eorum parentibus non aduertentibus, cũ præſentes ſint horis præſertim nocturnis,quando iſta dicuntur contingere: vt inde neceſſariò mors ſequatur.a Aliàs ſequeretur,quòd innumera multitudo puerorum ita periret,cum tamen ſint rariſſimi, qui videantur tali morte decedere. Dicunt enim quòd eſt innumera ſtrigantium multitudo promiſcui ſexus, & quod quilibet tenetur qualibet quindena vel ſaltem quolibet menſe vnum maleficiare puerum, vt ſupra inductum eſt. Innumerabiles igitur quolibet etiam menſe morerentur: quòd non apparet. *a Vnde ſequitur ſpeciẽ falſitatis habere iuxta ea quæ habentur in c. quia veriſimile de præſumpt.*

Nec valet dicere,quòd ab eiſdẽ ſtrigantibus, vel ab alijs etiam ſtrigibus poſt modum curentur:tum quia ipſæ ſtriges cõmuniter fatentur, quòd nollent eos ab aliquo curari,& quòd pro ſuo poſſe intẽdunt eos occidere. tum quia quædã,quæ dicebat ſe curare tam eos,quos ipſa ſtrigebat, quàm ab alijs ſtrigatos, fatetur ex alia cauſa in eodẽ proceſſu per me facto contra eam, quòd ipſæ quæ ſtringant, nollent quemquam curari. Ex qua etiam dictorum cõtradictio *An ſtriges ſtrigatos curent.*

dictione (volebat enim ista curare propter lucrum) patet manifestè, quòd ista positio nulla veritate subsistit. Non videtur etiam consonum diuinæ clementiæ, vt tot innocentes pueros ab his maledictis personis pro earum occidi voluntate permittat. Ex his igitur omnibus quàm clarissimè patet propositum.

Argumentum pro parte quæstionis vera.

In contrarium faciunt infiniti penè processus Inquisitorũ, & iustitia facta per eos contra tales personas, quasi veraciter & corporaliter vadant ad cursum; & ibi fidem abnegent atque Baptismum, conculcent crucem, ac sacrum Christi corpus contumelijs, opprobrijs & horrendis vituperijs afficiant. Quæ quidem omnia si nõ verè, sed in somnis fierent, iniustissimi iudices essent Inquisitores, & non iustitiam ministrarent, damnãdo tales extremo supplicio. Et cùm Ecclesia id cognoscat & toleret, seu etiam eis faueat, & à Principibus & populis ad id exequendum Inquisitores inducantur & animentur, patet quod hæc non sunt tantum somnia, sed corporaliter & in vigilia prędicta horrenda scelera ab his maledictis personis perficiuntur, cùm præcipuè Inquisitores sint sapientia naturaliq; prudentia communiter præditi, viri Ecclesiastici grauissimi, & probitate vitæ viri religiosi. Vnde pro eorum actibus præsumitur, iuxta text. not. & lib. Abba. in ca. nisi essent. de præben. & glo. in l. Titio fundus. ff. de con. & de. & in religiosis, est text. aureus in c. 2. ibi, quod non fecissent. cum glo. de no. oper. nun. & per glo. in c. de præsentium. 16. quæst. 1. & Fely. in c. super his. col. pe. in fi. de Accusat.

Pro Inquisitorum actibus præsumẽdum.

Plurima maleficiorum genera officio inquisitionis atque iudicio subiecta ostenduntur, de quibus tamen non esse principalem huius operis intentionem differere, manifestatur.

CAPVT III.

PRo determinatione quæstionis huius præmittendum est, quòd hîc non intendimus de toto superstitionis genere differere, vtrùm verè contingant quæ circa illud supra facultatem humanæ naturæ fieri videntur: an certè delusoriè phantasticéve. Iam enim exploratissimum esse puto

puto, vel mediocriter erudito, imò etiam cuique rudi, nisi ex toto desipiat, his sceleribus totum penè orbem esse fœdatum, cum idipsum quotidiana præmonstret experientia, tum etiam quia contra tales tam diuinæ leges desæuiunt quàm humanæ. Siquidem contra Maleficos clamat Dominus, Exod.22. Maleficos non patieris viuere. Similiter contra eosdem, nec non contra magos & ariolos, incantatores, pythones & diuinationis spiritum habentes, in diuinis literis extrema etiam pendet sententia. Nam Deuteron.18. sic dicitur, Non inueniatur in te, qui ariolos sciscitetur, aut obseruet somnia atque auguria, nec sis Maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec diuinos, & quærat à mortuis veritatem. Leuit. quoque 19. sic dicitur. Anima quæ declinauerit ad magos & diuinos, & fornicata fuerit cum eis (hoc est, illorum sceleribus communicauerit, & per hæc illorum auxilium implorauerit, ac pessimis eorum artibus vsa fuerit) ponam faciem meam contra eam, & interficiam eam de medio populi mei. Et in eodem lib. c.20. sic dicitur ex ore Domini. Vir vel mulier, in quibus pythonicus vel diuinationis spiritus fuerit, moriatur, lapidibus obruent eos.

Leges diuinæ contra Maleficos.

Sacri quoq; canones, sancti Doctores Ecclesiæ ac sacri Theologi de huiusmodi superstitionum ac diuinationum genere abundantissimè tractantes, omnia talia esse scelera nefandissima, extrema vltione digna definiũt, vt præcipuè patet 26.q.5. per diuum Augustinum in lib. de doct. Christiana. & registratur in eadem causa. quæ.2. Illud. & in lib. de natura Dęmonum, vt ibidem habetur. quæst.4. c. Igitur. & c. Sciendum. In plurimis quoq; libris de ciuit. Dei, eiusdem sancti Doctoris, videlicet lib.7. cap. vlt. lib.8. cap.29. lib.10. c.9. lib.18. cap.17. & 18. & lib.21. cap.7. Diuus quoque Thomas hæc opera nefandissima verè fieri ab his sceleratissimis hominibus, in pluribus doctrinæ suæ locis declarat, & præcipuè, 2.2. quæst.93. & 92. Tertiò contra Genti. c.104. & 105. Secundo sentẽtiarum. dist.7. Pot. q.6. ar.6. Ma. quæst.16. ar.9. 10. 11. Cum eo quoque concordant omnes sacri Theologi in eandem distinct. 7. 2. sententiarum. c Vnde etiam ab Ecclesia speciale impedimentum matrimonij ponitur maleficium, quod non nisi per has artes, diabolica interueniente virtute, perficitur. de quo diuus Tho.

Canones & Doctores Ecclesiæ contra Maleficos.

c De hoc si lubent, vide latè in decisi. Capellæ Tholosanæ q. 380 inci. Quadam ætatis, per totum.

Tho.pertractat,in 4.dist.34.cum alijs Theologis ibi.

Leges quoque canonicæ, sicut pro parte inductum est, talia vt nefandissima condemnant opera, contra talium auctores excommunicationis sententiam, aliásque varias pœnas promulgando,vel comminando,vt patet præcipuè 26.q.per totum. & vt ibi etiam specialiter de diuinationibus & sacrilegijs pertractatur.

Ciuiles leges contra Maleficos.

Ciuiles etiam leges contra Maleficos & Math.multipliciter fuerunt, vt patet præcipuè c.de malefic.& math.contra eosdem grauissimas promulgantes pœnas. Quæ quidem nefandissima opera,si non verè fierent, sed delusoriè, vanè contra ea fuissent promulgatæ leges,& in legum ipsarum auctores,etiam in ipsum Deum, ista retorqueretur vanitas;quod extrema blasphemia est.

Viliores quo sunt homines, eo in hoc genere sceleris sunt peiores.

Et etiam quæ temporibus nostris fiunt per diabolicas personas promiscui sexus (quæ quanto vilioris sæpè sunt generis,tanto sunt in sceleribus istis potentiores) maleficia,quòd non in somnis aut phantasticè fiant,effectus ipsi præmonstrant, quos in dies videmus ac patimur.Tantaq; crescit illuuione pestis hæc grauissima, vt nouas etiã contra tales condere leges quodammodo coacta sit Ecclesia.

Epistola Pontificum ad Inquisitores Germaniæ.

Vnde Innocent.VIII.scribens Inquisitoribus Alemaniæ, nec non Iulius II.scribens Inquisitori Bergomensi,sic sanxerunt, vt hæc quæ sequuntur Innocentij eiusdem præferunt verba,Peruenit ad auditum nostrum,quòd quàm plures vtriusque sexus personæ propriæ salutis immemores, & à fide Catholica deuiantes,cum Dæmonibus incubis & succubis abuti,ac suis incantationibus, criminibus & coniurationibus alijsq; nefandis superstitionibus, sortilegijs & excessibus,criminibus & delictis,mulierum partus,animalium fœtus, terræ fruges, vinearum vuas & arborum fructus,nec non homines,mulieres,iumenta,pecora,pecudes,& alia diuersorum generum animalia, vineas quoque pomeria,prata,pascua,blada,frumenta, & alia terræ legumina,perire,suffocari, & extingui facere & procurare:ipsi quoque homines,mulieres,iumenta,pecora,pecudes,diris tam intrinsecis, quàm extrinsecis doloribus & tormentis afficere & excruciare, ac eosdem homines ne gignere, & mulieres,ne concipere,virosq; ne vxoribus,& mulieres ne viris actus coniugales reddere valeant, impedire; fidem

præte

præterea ipſam quam in ſacri ſuſceptione baptiſmi ſuſceperunt, ore ſacrilego abnegare, aliaque quamplurima nefanda, exceſſus & crimina inſtigante humani generis inimico, cõmitere & perpetrare non verentur, in animarum ſuarum periculum, diuinæ maieſtatis offenſam, ac perniciosum exemplum, & ſcandalum plurimorum.

Et paulò poſt: Nos igitur impedimẽta quælibet, per quæ ipſorum inquiſitorum officij executio quomodolibet retardari poſſet, de medio ſubmouere, & ne labes hæreticæ prauitatis aliorumq; exceſſuum huiuſmodi, in perniciem aliorum innocentium ſua venena diffundat, opportunis remedijs prout noſtro incumbit officio, prouidere volentes, fidei zelo ad hoc maximè impellente, ne propterea contingat prouincias, ciuitates, diœceſes, terras & loca prædicta ſub eiſdem partibus Alemaniæ ſuperioris debito inquiſitionis officio carere, eiſdem Inquiſitoribus in illis officiũ inquiſitionis huiuſmodi exequi licere: & ad perſonarum earundem ſuper exceſſibus & criminibus prædictis correctionem, incarcerationem, & punitionem admitti debere, perinde in omnibus & per omnia, ac ſi in literis prouinciæ, ciuitates, diœceſes, terræ & loca ac perſonæ, & exceſſus huiuſmodi nominatim & ſpecificè expreſſa forent, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium ſtatuimus; &c.

Ex his omnibus patet propoſitum, quod iſta non fiant per has ſceleratiſſimas perſonas deluſoriè, vel id eis contingat in ſomnis: aliàs leges iſtæ deriſibiles eſſent.

Patet etiam ex prædicta Apoſtolica determinatione, quod ad inquiſitionis officium pertinet; contra tales procedere: quia licet ad Inquiſitores Alemaniæ dirigantur literæ, non minus tamen ſe extendunt ad alios, quàm decretales in corpore iuris ordinatæ, quarum aliquæ ad ſingulares perſonas dirigũtur: & nihilominus quod de talibus iubetur aut prohibetur, ſeu quomodolibet ordinatur, pro lege ab omnibus obſeruatur, di. 19. Si Romanorum.

Quod etiam patet circa diſpoſitionem & authoritatem officij inquiſitionis promulgatam in c. Vt officium. de hæret. in 6. ad omnes Inquiſitores ſimpliciter ſe extendentem tametſi literæ illæ non fuerint directæ, niſi Inquiſitoribus vnius determinatæ prouinciæ, quam etiam fuiſſe præno-

minatam in eisdem Apostolicis literis, insinuant verba §.1. vbi dicitur, Mandamus quatenus vbique in præfata prouincia, &c.

ADDITIO. Sed aduerte, quia ad hoc responderi posset, quòd ideo dispositio d. capit. vt officium. pro lege ab omnibus Inquisitoribus obseruari debet, quoniam reperitur in volumine iuris redacta: & ita glo. expresse dicit in l. 2. Vbi Bartol. & Doct. sequuntur. C. de legi. Secus videtur in hac constitutione, quæ extra corpus iuris reperitur. benè faciunt notat. per Paul. de Cast. in l. 1. de constit. princip. vbi vult, quod epistola principis tunc demum habeat vim legis generalis, quando clausa est in corpore iuris. Et sequitur Decius in rubric. extrà de rescrip. col l. 2. Et est de mente Barthol. in §. final. in prima constit. Cod. & in dict. l. prima. Vbi etiam Albe. & idem in simili dicit Hostiensis, in auth. cùm super. de sepul. quem sequuntur Felin. & Deci. in cap. primo. co. 4. de constitutio. Et hoc modo declarari debet dictum Angel. in l. item viuunt. §. cæterum, de peti. hæredit. vbi vult, quòd epistola principis habentis potestatem condendi legem, pro lege in similibus casibus obseruari debet, & sequitur Barb. in cap. primo. col. 2. de proba. vbi etiam Fely col. 5. quia procedit quando epistola est in corpore iuris redacta, licet de hoc dubitet Ias. in l. ciuitas. col. 4. ff. si cer. pet.

Quando epistola Principis vim legis obtineat.

Puto tamen non esse recedendum per ista ab opinione huius reuerend. patris, quoniam considerandum est, quòd ante hanc constitu.

Inno.

Inno. VIII. Inquisitores hæreticæ prauitatis habebant potestatem super huiusmodi Maleficos & superstitiosos, quia talia sapiunt hæresim manifestè. vt not. gloss. in cap. accusatus. §. sanè, de hæret. in 6. & apostasiam, quæ species hæresis est, vt not. Innocen. in capit. 1. de aposta. Et hoc est, quòd hanc potestatem habere Inquisitores supponit ipse Innocentius VIII. prout eleganter præfatus Reueren. Pater probat infrà statim. Vnde sequitur, quod constitutio ista est declaratio iuris antiqui non autem nouum ius inducit.

Quod etiam patet, quia facta est in responsione ad consultationem Inquisitorum Alemaniæ: quo casu non censetur Papa nouum ius condere, sed antiquum declarare. Sicut glossa nota. in capit. Consultationi, de tempor. ordin. & in capit. Ex tua. de fil. presbyter. Quam Abb. sequitur in capit. fin. colum. 2. de re iudic. cum sim. vt consti. tradit. in sing. suis in verb. consultatio. Et Felyn. in d. capit. 1. colum. 4. Et propterea succedit, quòd talis declaratio iuris communis facit ius generale, licet verba dirigantur ad Inquisitores Alemaniæ, prout expresse tradunt Fely. & Decius in dicto capi. 1. colum. 4. de constit.

Nec obest verbum Statuimus, positum in di. constitutione, de cuius natura est inducere ius nouum. cle. fina. cum glossa. de rescriptis. & tradit Bartol. cap. 2. colum. 2. de re iud. quoniam secundùm materiam subiectam accipi debet, vt Abba. & Mod. tradunt in d. cap. 2. *Statuit qui nouum ius inducit.*

Et prædicta comprobantur; quoniam quando Papa consulitur super casu seu quæstione pendente in proposito, etiamsi per verba alia nouum ius indicantia respondeat; censetur tamen antiquum ius declarare, non nouum condere: quia de natura noui iuris est, quòd ad casus futuros referatur, capit. fin. de constitu. & ita expressè declarat Decius in capit. pastoralis. coll. 2. de exception. Pro quo allego bonam glo. in cap. fin. in verb. respondemus. de verb. signifi. in 6.

Vltra quod & secundò fortè attentari posset, quòd dato, quòd constitutio illa Innoc. VIII. contineret ius nouum, tamen extendenda esset ad alios Inquisitores: quoniam causa immediata eius non fuit particularis affectio erga illos Inquisitores Alemaniæ, sed zelus fidei & officij inquisitionis, vt in ea expressè habetur: quæ causa vtique in alijs Inquisitoribus militat, vt nullus ibit inficias. Vnde etiam ad alios dispositio extendi debet, per not. in l. non solùm. ff. de integr. rest. declarando vt per Bartol. in l. 1. col. 1. de const. prin. & Decius in omnibus causis d. col. 1. de reg. iur. Primum tamen notius est.

Sed specialiter ex eisdẽ literis Innocentij habetur, quòd Inquisitores illi, quibus ex nomine literas dirigit, seu ad quorum eas instantiam & propter quos eos edidit, etiã ex ipso suo officio poterant contra tales procedere: & consequenter id omnibus Inquisitoribus esse cõmune, quibus eadem auctoritas impartitur. Reprehendit enim clericos illarum ciuitatum, in quibus patres illi erant Inquisitores, quòd volentes plura sapere quàm oporteat, ipsis Inquisitoribus voluerint impedimentum præstare, ne contra præmissas

missas personas maleficas inquirere possent.

Sic enim ibi dicit Pontifex, post ea quæ supra induximus, interpositis tamen nonnullis: Tamen nonnulli clerici & laici illarum partium, quęrentes plura sapere, quàm oporteat, pro eo, quod in literis deputationis, huiusmodi prouinciæ ciuitatis, diœceses, terræ, & alia loca prædicta; illarumque personæ ac excessus huiusmodi nominatim & specificè expressa non fuerunt, illa sub eisdem partibus minimè contineri. Et propterea præfatis Inquisitoribus, prouincijs, ciuitatibus, diœcesibus, terris, & locis prædictis huiusmodi inquisitionis officium exequi non licet: & ad personarum earundem super excessibus & criminibus antedictis, punitionem, & incarcerationem, & correctionem admitti non debere, pertinaciter asserere non erubescunt. Propter quòd in prouincijs, ciuitatibus, diœcesibus, terris, & locis prædictis; excessus & crimina huiusmodi non sine animarum earundem euidenti iactura, & æternæ salutis dispendium remanent impunita. Nos igitur, &c. *Clerici & Laici primò resistebant Inquisitoribus.*

Ecce quàm acriter eos reprehendit Pontifex, qui impedimentum præstabant Inquisitoribus ne procederent contra tales. Quod vtique summus Pontifex non fecisset, nisi tales reprehensibiles essent. Neque ipsi impeditores illa penitus reprehensione digni essent, nisi Inquisitores officium suum exercere contra tales potuissent, auctoritate Apostolica communiter officio inquisitionis impartita.

Quod etiam approbatur per alia, quæ habentur in eisdē literis. Nam post prædicta & nonnulla alia sic in eis continetur: Próque potiori cautela, & infrà, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles repererint, iuxta earum demerita corrigere, incarcerare, punire, & multare: necnon in singula prouinciarum huiusmodi parochialibus Ecclesijs, verbum Dei fideli populo, quoties expedierit ac eis visum fuerit, proponere & prædicare: omniaque alia & singula in præmissis & circa ea necessaria & oportuna facere, & similiter exequi liberè, & licito valeant, plenam ac liberam eadem authoritate de nouo concedimus facultatem. hæc ibi.

Notandum est enim in proposito id quod dicitur, de nouo. Iam enim igitur ex sua ordinaria iurisdictione prius eandem facultatem Inquisitores habebant contra tales

personas. Sed & quod omne scrupulum in hoc tollit, est, quod prædictæ literæ ad Inquisitores Alemaniæ pro maiori parte tenoris confirmatæ & directæ sunt bonæ memoriæ Magistro Georgio de Casali, quondam Inquisitori Cremonensi per fœlicis recordat. Iulium II. & eadem demum ad omnes Inquisitores cōgregationis Lombardiæ ord. Prædicatorum extenduntur per Apostolicas literas fœlicis recor. Adriani VI. Quarum tenor talis est.

Adrianus Papa VI.

Tenor Epistolæ Apostolicæ ad Inquisitores, ne impediātur exequi officiū iniunctū contra Maleficos.

Dilecte fili Salut. & Apostolicam benedictionem. Dudum vti nobis exponi fecisti per felicem Recordat. Iulium Papam III. prædecessorem nostrum, non sine magna tunc animi sui displicentia, accepto, quod per quendam Georgium de Casali ordinis fratrum Prædicatorum professorem, & in Ciuitate Cremonensi hæreticæ prauitatis Inquisitorem deputatum, in nonnullis Lombardiæ partibus & præsertim in locis in quibus dictus Georgius Inquisitor deputatus erat, repertæ fuerūt quamplures vtriusque sexus personæ, propriæ salutis immemores, & à fide catholica deuiantes, certam sectam facientes, fidem quam in sacri susceptione baptismatis susceperant, abnegantes, sanctam crucem pedibus conculcantes, & opprobria super eam perpetrantes, ecclesiasticis, & præsertim Eucharistiæ Sacramentis abutentes, Diabolum in suum dominum & patronum assumentes, eique obedientiam & reuerentiam exhibentes, & suis incantationibus, carminibus, sortilegijs, alijsque nefandis superstitionibus, homines, animalia & fructus terræ multipliciter lædentes: aliaque quamplurima nefanda, excessus & crimina eodem Diabolo instigante committentes & perpetrantes, in animarum suarum periculum, diuinæ maiestatis offensam, perniciosum quoque exemplum & scandalum plurimorum: contra quas, cùm (vt prædictus Georgius tunc asserebat) in dictis locis suæ inquisitioni deputatis, prout ipsius Georgij incumbebat officio, ipse processisset: nonnulli autem clerici, quàm laici illarum partium, quærentes plus sapere quàm oporteret, præmissa delicta ad eiusdem Georgij inquisitionis officium non pertinere, temerè asserere

asserere præsumentes, in populo errores & scandala seminauerant: sicque eundem Georgium in populo odiosum reddere, & dicti Georgij officium impedire conati fuerãt, prout etiam tunc impediebant, ita quod propter præmissa, personæ prędictæ delicta huiusmodi perpetrantes remanebant impunitæ: & aliæ earum exemplo ad similia perpetranda quotidie inducebantur, in non modicum fidei opprobrium, animarum periculum, & scandalum plurimorum, dictus prædecessor volens ne Inquisitionis officij executio quomodolibet retardaretur, & labes hęreticæ prauitatis longius venena diffunderet, prouidere, dicto Georgio per quasdam suas in forma breuis literas commisit, & mandauit, quatenus in locis eiusdem Georgij inquisitioni deputatis de excessibus huiusmodi cognoscere, & contra quascunque personas cuiuscunque conditionis & præminentiæ fuerint, inquisitionis officium exercere & exequi, ipsasque personas, quas in præmissis culpabiles reperiret, vna cum locorum ordinariorum vicarijs, quatenus voluissent interesse, iuxta dictarum personarum demerita corrigere & punire deberet & valeret, secundum modum contra alios hæreticos à iure & sacris canonibus statutum: contradictores quoscunque per censuras ecclesiasticas, & alia iuris remedia compescendo. Eos verò qui in pręmissis consilium, auxilium, vel fauorem præstarent, præfatus prędecessor eisdem indulgentijs vti & gaudere decreuit, quibus cruce signati contra alios hæreticos, ex indulto Apostolico eis concesso, tunc gaudebant & vtebantur, prout in dictis literis plenius contineri dicitur. Et sicut eadẽ expositio subiungebat, non solùm delicta & crimina huiusmodi contra fidem catholicam & Christianam religionem sub iurisdictione Inquisitoris Cremonensis committũtur, & perpetrantur, sed in omnibus alijs locis & diœcesibus sub iurisdictione aliorum Inquisitorum dicti ordinis congregationis Lombardiæ in dies perpetrantur & committuntur. Et cùm eadem sint delicta, eadem profectò prouisione & castigatione eius sit iuxta earundem literarũ tenorem prouidendum. Quare tu sicut asseris, in ciuitate Comensi dictæ prauitatis Inquisitor deputatus existis: tã tuo, quàm aliorum omniũ dictorum ordinis & congregatio-

Indulgentiæ eædem, quæ cruce signatis habantur, etiã conceduntur auxiliũ præstantibus contra maleficos Inquisitoribus.

nis hæreticæ prauitatis Inquisitorum cuilibet consistentium & deputatorum nominibus, fecisti nobis humiliter supplicari, vt literas prædictas ad vos extendere & ampliare, aliasq; desuper opportune prouidere dignaremur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinari, literas prædictas cum omnibus in eis contentis clausulis in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis continetur, ad te & alios ordinis & congregationis huiusmodi Inquisitores, tam in præsentiarum deputatos, quàm in futurũ perpetuis futuris temporibus deputandos, ac si tibi & cuilibet dictorum Inquisitorum dirigerentur, & directæ fuissent, Apostolica authoritate, tenore præsentium extendimus: ipsasq; literas tibi & illis vt præmittitur, eisdem auctoritate, & tenore concedimus. Non obstantibus omnibus illis, quę idẽ Iulius prędecessor in dictis literis voluit non obstare, cęterisq; contrarijs quibuscunque. Et quia difficile foret præsentes literas ad singula loca in quibus de eis fides forsan fuerit facienda deferre: volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, ꝙ ipsarum transsumptis manu cuiusque notarij publici subscriptis, & sigillo alicuius curiæ Ecclesiasticæ seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, in iudicio & alibi, vbi opus fuerit eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctũ Petrum sub annulo Piscatoris. Die 20. Iulij 1523. Pontificatus nostri anno primo. Euangelista. A tergo vero.

Dilecto filio Modesto Vincentino ord. Prædicatorum.

INsuper est breue Apostolicum directum Domino Gubernatori Bon. Domino Altobello Episcopo Polensi, impetratum per Reueren. in Christo P. Fratrem Hieronymum Fauentinum ordinar. Prædicatorum, Inquisitorem Parmensem, anno Domini 1524. 18. Ianuar. à moderno Summo Pontifice Clemente VII. in quo mentionem facit de hæresi strigiatus, præcipiens præfato Domino Gubernatori, vt prædicto inquisitori omnem fauorem prępstet cõtra quosdam infectos prædicta hæresi. Et incipit breue. Accepimus non sine animi, &c.

Hæresis strigiatus.

Hoc

Hoc autem non narrasset, neque talia iussisset sanctissimus Dominus noster, si tales personæ. s. striges, quæ iudicantur hæreticæ, non verè essent hæreticæ: vel si ea, quæ per ipsas fiunt, propter quæ iudicentur hæreticæ, solùm essent illusiones Diaboli:

Quæ quidem omnia non alia ratione constituta sunt, & iudicio Inquisitorum hæreticæ prauitatis commissa, nisi quia tales personæ malignæ per hæc opera, quæ facultatem excedunt humanæ potentiæ, ostendunt se pactum expressum habere cum Diabolo: & consequenter apostatasse à fide catholica, iuxta verbum D. Aug. in 26. q. 7. c. Non obseruetis, & secundum diuum Thom. 2. sententiarum. dist. 7. art. vlt. & in ea. dist. eum sequuntur omnes doctores Theologi. Et super Isa. c. 3. idem repetit diuus Tho. inducens etiã diuum Aug. vt & alibi facit, vbi hoc ipsum docet.

Ex hoc autem expresso pacto cum Dæmone habito, apostasiam à fide sapiente, quæ ad hæresim reducitur, vt patet per S. Thom. 2. 2. quęst. 12. ar. 2. in argum. facto in cõtrarium, dicuntur talia sortilegia & diuinatoria opera Maleficorum, hæresim sapere manifestè: & contra tales patratores horum operum, Inquisitores habent procedere, vt patet in c. Accusatus. de hæret. in 6. Et per gl. & Doct. ibi in verbo, saperent. Hoc ipsum igitur ꝙ videlicet Inquisitores hæreticæ prauitatis possint & debeant contra prædictos Maleficos procedere, aliter probare minimè intendo, sed relinquo pro manifesto tam per ea quæ nunc dicta sunt, quàm per alia plura, quæ cuilibet vel mediocriter erudito facilè possunt occurrere.

Pacta cum Dæmonibus sunt mera apostasia.

Quæ sit operis huius principalis intentio, quótve sint in eodem specialiter declaranda.

CAP. IIII.

PRincipalis autem nostra intentio in hac quęstione est, ostendere, ꝙ ea quæ dicuntur fieri à strigibus, vera sunt pro magna parte: pro alia verò, eo tantummodo vera esse censenda sunt, quo permittit rerum conditio, vt plenius declarabitur, & sic ea quæ contra tales impiissimas perso-

nas faciunt Inquisitores, conuenienter & secundum leges procedunt.

Et nihilominus opinio vulgi, vel etiam nonnullorum sapientum, qui tamen sacræ Theologiæ expertes esse conuincũtur, & ob hoc omnia prædicta simpliciter negãt, quæ ad strigum impietatem præcipuè pertinent, licet in multis vana sit & irrationabilis: quò ad aliqua tamen veritati innititur. Eorum enim qua à strigibus, fieri vel videri corporaliter dicuntur: quædam non eo modo vera sunt, quo ab ipsis strigibus existimatur, vt inferius declarabimus.

Quia verò huius assumpti laboris principalis intentio est, vt ostendamus, quomodo hæc esse vera vel falsa, fidei catholicæ cõsonet, vel ab ea deuiet, & sic ad Inquisitorum iudicium spectent talia, vel non spectent: tria principaliter in hac quæstione probabimus.

Primò, quod hæc quæ ab his personis asseruntur, non sunt contraria sacræ scripturæ, sed potius secundum eam sunt possibilia, imò nonnulla his similia in sacris literis panditur contigisse.

Secundò, ex sacris etiam literis deducemus hęc omnia, quo ad relatum modum, non posse fieri tantùm in somnis.

Tertiò probabimus, esse credendum ab omnibus & nullatenus dubitandum, eo modo ista contingere, quo ab Inquisitoribus asseruntur.

In fine verò quæstionis argumenta in oppositum præinducta soluemus, ostẽdentes in solutione primi, quomodo prædicta determinatio quæstionis non aduersatur determinationi concilij Acquirensis, neque prædicto c. Episcopi, imò potius consonet.

Circa primum quoque quod probare intendimus, sciẽdum est, quòd tria sunt, quæ principaliter asseruntur à strigibus fieri miranda per eas, & à nonnullis decreduntur, quasi vel impossibilia virtuti Dęmonum, vel non facta seu fienda prohibitione Diuina. Et tria alia sunt, accessoria pariter, non credita per prædictos.

Primũ principale est, delatio corporalis à Dęmone, siue inuisibiliter assistente, siue in formam cuiusuis bestiæ vel homine transfigurato, etiam per longinqua spacia, vt asseritur. Accessoriũ huic est, comedere, bibere, corrizare, omnisq; generis voluptatibus perfrui, verè & corporaliter Dęmoni

moni in forma magni principis apparenti, obſequi, vel aſſiſtere: fidem quoque catholicam, ſacráque coram eo multipliciter contemnere.

Secundum principale eſt, apparitio Dæmonum in forma humana vel etiam beſtiali: & patratio Venerei operis cum eiſdem pro apparente ſexus diuerſitate diuerſimodè. Acceſſorium eſt omne aliud, quod per eos expleri dicitur in tali forma pręſentes: puta, reparatio ciborum, aut liquorum, quæ conſumpta fuerint, ſuſcitatio apparens animalis cuiuſuis extincti atque comeſti.

Tertium principale eſt, apparens conuerſio virorum ac mulierum in catos. Acceſſorium eſt, ſtrigatio puerorum. Sed tamen hæc omnia, hisq; ſimilia (ad ſanum tamen intellectum circa illorum aliqua) in ſacris literis habentur expreſsè, vel deducuntur ex eis apertiſſimè, vel certè non aduerſantur eiſdem.

Homines à Dæmonibus poſſe deferri ad longinqua terrarum ſpatia itidem facto huic acceſſoria, ſacris literis non contradicere, quin potius congruere.

CAP. V.

VT autem manifeſtum fiat primum principale cum ſuo acceſſorio, præſupponenda ſunt duo ex doctrina Theologorum omnium. Primum eſt, ꝙ quoad motum localem, materia rerum corporalium obedit angelis, tam bonis, quàm etiam malis ad nutum: Hoc primo ponitur ab Auguſtin. in 3. de Trinit. virtualiter. Quòd ſi huius veritatis plenam probationem fortè deſideras, vide ſanctum Doctorem 1. quæſt. 110. artic. 2. & 3. Poten. q. 6. artic. 3. Ma. quæſt. 16. artic. 10. Quodlibet. 9. artic. 5.

Corporalia malis obedire angelis quo ad motum localem.

Secundum eſt, quod in Dæmonibus naturalia manſere ſplendidiſſima, & in ſua prima perfectione. Hoc docet Theologorum princeps Dion. 4. c. de diui. no. Pro quo vide Diuum Thom. 1. q. 64. ar. 1. 2. d. 7. q. 2. art. 1. Et in quęſtionibus, de Dæmonibus diffusè.

In Dæmonibus naturalia manſiſſe ſplendidiſſima.

Ex his autem duobus manifeſtè concluditur, quòd tam boni quàm mali Angeli poſſunt homines deferre corporaliter, de loco ad locum ſine vlla difficultate.

Quod ex his etiã, quæ per Philoſophiam circa cœlorum motum

Argumentũ à motu cœlorũ. *Angeli boni mouent cœlos ast non maligni.*

motum cognoſcimus, cõprobatur. Qui enim poſſunt mouere cœlos, ſicut de facto Angeli mouent, etiam ſecũdum Philoſophos, & magis ſecundum ſacros Theologos, poterunt hominem de loco pro libitu transferre ad quemcunque diſtantem locum. Licet maligni ſpiritus cœlos mouere non poſſint, non quidem ex defectu naturalis virtutis, ſed ex propria culpa, vt dicit S. Tho. Ma. q. 16. ar. 10.

Multi maligni ſpiritus in naturalibus ſuperant bonos.

Secundum ſacros Theologos etiam quilibet Angelus montes etiam maximos poteſt in Oceanum dimittere, ſi à Deo permitteretur. Cur ergo non poterunt Dæmones, qui bonis Angelis in naturalibus pares ſunt, & plures eorum pluribus ſuperiores, etiam montes, & multo magis homines de loco ad locum omni facilitate transferre? Quod quidem eſſe factum aliquando, in bonis & in malis Angelis in ſacris literis habet exemplum & teſtimonium.

Exemplum quidem de bonis habemus Daniel 15. de Angelo, qui capillo capitis apprehenſum Abachuc Prophetã ex Iudæa duxit in Babylonem, in modico tẽporis ſpacio, & itidẽ inde reduxit. Quò ad malos verò habemus Matt. 4. de Diabolo, qui dominũ Ieſum aſſumpſit & ſtatuit eum ſuprà piunaculum templi: & inde etiam aſſumptum duxit ſupra montẽ excelſum, ipſo Domino permittẽte ob illius maiorem confuſionem, dum in omnibus victus abſeſſit.

Teſtimonium quoque de potentia Diaboli ex ſacris literis habemus Iob 41. dicente Domino, quòd non eſt poteſtas ſuper terram, quæ ei valeat comparari. Quæ etiam quam magna ſit, apparuit, præcipuè in his, quæ fecit cõtra ipſum ſanctum virum Iob, in imperceptibili ferè tempore. Vt nulla ſit ratio, quare non poſſint omnes Dæmones pari virtute facere quod minus eſt, deferendo ſcilicet corpora humana de loco ad locum etiam longinquum. Vnde ſi Dromedarij poſſunt citò deferre homines, vt communiter dicitur, multò magis Dæmones, quorum minimus poſſet tale quid citius & fortius efficere, quàm mille millia Dromedarij ſimul. Neque enim laſſitudinem aut fatigationem patitur, quod corpus non eſt.

Spiritus non fatigatur aut laſſatur.

De bonorum etiam potentia non minori, ratio ſuadet: necnon hiſtoriæ ſubuerſionis quinque ciuitatum in valle maris mortui, Gen. 19. & occiſionis exercitus Sennacherib. Iſa. 37. apertiſſimè pandunt.

Item

Itē quod supra confirmari potest ex Authentica, & à tota Ecclesia celebrata historia sancti Iacobi Apostoli, dum iussu eiusdem Apostoli Dęmon Hermogenem Magum ligatum de domo propria ad domum beati Iacobi per aëra deduxit.

S. Ambrosius à Dæmone spacium triū horarū Mediolano Romam defertur.

Legitur etiam de Sancto Ambrosio quod ex Mediolano spacio trium horarū à Dæmone Romam delatus fuit, ipso sancto viro præcipiente, & inde Mediolanum reductus est ab eodem, quatenus potētia Sanctorum super Dęmones ita patefieret.

Ab exemplo Simonis Magi.

De deportatione etiam hominum à Dæmonibus per aëra virtute magicæ artis, optimum affert testimoniū veridica historia sancti Petri Apostoli, & quòd in Itinerario Sancti Clemētis legitur de illo pessimo viro Simone Mago, qui se deportari fecit à Dæmonibus visibiliter per aëra quasi cœlum conscenderet. Quem Paulus orationibus, & Petrus præcepto facto Dæmonibus, elisit ad terras: & toto fractus corpore expirauit.

Sed & Necromanticorū vniforme testimoniū idem cōfirmat, cùm Auic. in lib. de Necromantica, vt recitat Augustinus Nyphus in Commē. suo super tertia dispu. dubij 18. Omitto, quæ narrātur in Malleo maleficiorum, id generis plura: sufficit enim per hęc innotuisse propositū manifestè.

Dicere autem quòd Deus hæc non permittat in strigibus, est loqui sine ratione: cùm Deus multo maiora mala permiserit, exigente sic malitia nō timentium eum, prout fuit Angelorum irreparabilis casus & primorū parentum, imo totius humani generis exitialis ruina. Iudicia quippe Dei inscrutabilia sunt: & illa Deum permittere confiteri debemus quæcunque comprobantur testimonio fideli accidere sanctarū præcipuè scripturarū, virorum sapientum, & multitudinis testium iuratorum sensu non carentium.

Possunt Dæmones somnia profundissima immittere.

Accessoriū autē, ipso principali cōstante, iā ex seipso patet. Possunt enim homines, sic delati, domos ingredi præ apertis ianuis à Dæmone vel fenestris: & ab eodē pręparata sumere alimenta fruique delitijs, prout alij faciunt vigilantes: & idem dicendum de consequentibus actibus. Opere Dæmonum etiam eorum qui de domo tali sunt, potest sopor profundari dū dormiunt per causatam in eis resolutio

ſolutionem vaporum cerebrum petentium, vel per quamcunque aliam diſpoſitionem corpoream, vt interim non audiant ſonos, aut ſtrepitus, qui accidunt ex prędictis motibus. Poſſunt etiam obſtaculum aliquod apponere oculis & auribus vigilantium, quòd nihilominus ab aſtantibus nõ percipiatur. Hęc enim & his ſimilia plurima poſſe Dęmones efficere, clarum eſt apud exercitatos in ſacris literis & Theologia: & ex ſecundo ſuppoſito facilè deducuntur.

Cùm autem tales perſonæ, ſint diabolicæ, habẽtes ſcilicet pacta infidelis amicitiæ cum Dæmonibus, ſecundum diuum Aug. in 2. de doc. Chriſtiana: quòd & regiſtratur à domino Gratiano 26.q.2. Illud. Et conſequenter ſint apoſtatæ à fide, vt idem Augu. dicit cap.3. & à Theologis confirmatur, vt ſupra inductum eſt: non eſt mirum, ſi ſic vigilantes, & in conſortio Dæmonum in humana ſpecie ibi etiam apparentium negant fidem & baptiſmũ, conculcãt crucem pedibus vel etiam poſterioribus ſuis: & vituperijs diuerſis afficiunt ſanctiſſimum corpus domini noſtri Ieſu Chriſti in ſacramẽto altaris, per eaſdem illuc deportatum: faciũt homagiũ Diabolo de anima & corpore ſuo & quãdoque filiorum ſuorum promittunt ſtrigare pueros, & id omni deſiderio ſtudióque perficere ſatagunt. Hæc enim omnia cum ex probabili conſequentia ſe habeant ad præmiſſa vt effectus ad cauſam: ſi plurimorum teſtimonio eſſe vera probentur, non ſunt neganda. Sunt autem innumerabiles Inquiſitorum proceſſus contra eos facti, qui ſe pluries talia perpetraſſe corporaliter ſub iuramento confeſſi ſunt. Vnde patet, quòd omni proculdubio ſunt credenda.

Dæmones hominibus apparere poſſe in forma humana, & etiam in brutali: ipſosq; ſe præbere incubos eiſdem & ſuccubos.

CAP. VI.

SEcundum etiam principale circa primam partẽ quæſtionis cõſiderandum, quòd videlicet in forma humana vel etiam beſtiali poſſint Dęmones apparere: habentur ex ſacris literis exempla ſimul & teſtimonia. Sed ad huius declarationem oportet ſupponere vnum, quod quidem ex ſecundo ſuppoſito facto ſupra pro primo principali, facilè ſequitur, quo etiam ſuperius vſi ſumus, videlicet quòd

quic

quicquid dicitur de bonis Angelis, quò ad potentiam naturalem eſſe poſſibile, eſt etiam poſſibile naturaliter malis. Naturalia enim in eis ſplendidiſſima remanſere poſt culpam,ſecundum Dionyſium, vt ſupra iniunctum eſt.

Poſſibilia naturaliter bonis Angelis, poſſibilia eadem ration-ſunt malis.

Patet autem ex ſacris literis, Angelos bonos poſſe aſſumere corpora aërea, ſicque denſare, vt humana videantur: ſicut patet Iudicum 13. de angelo qui apparuit Manuæ in forma iuuenis loquentis & prædicentis ortum Samſonis iudicis Iſraël. Ex eo enim quod dicitur ibi: Apparuit ei vir terribilis nimis,& ex eo,quod locutus eſt cum eis,& quòd ipſe Manue offerebat ei cibum:patet expreſſe,quòd in humana ei forma apparuit.

Item etiam euidentius manifeſtatur in Angelo Raphaële,de quo Tobię capit.quinto dicitur:Egreſſus Tobias inuenit iuuenem ſplendidum,ſtantem præcinctum,& quaſi paratum ad ambulandum, & ignorans quòd Angelus Dei eſſet,ſalutauit eum, &c.Cap.quoque 9.eiuſdem libri dicitur,Vocauit Thobias Angelum, quem quidem hominem exiſtimabat, &c. Et non fuit mirum quòd ſic æſtimaret, quia non ſolum figuram humanā prætendebat, ſed etiam omnia opera humana exercere videbatur,vt patet in hiſtoria illa, & ipſemet Angelus teſtatur ibid.c.12.dicens:Cum eſſem vobiſcum videbar quidem manducare & bibere:ſed ego cibo inuiſibili vtor,&c.

Ex quibus omnibus patet, quòd in figura corporis humani apparebant Angeli ſanctis partibus, & nihilominus fuiſſe aërea talia,quæ videbantur humana corpora,ex hoc manifeſtum ſit, quòd ſubitò ex oculis aſtantium euanuerunt,& in materiam præiacētem reſoluta ſunt.Quod quidem fieri non potuiſſet, ſi ex quocunque alio elemento, vel etiam ex pluribus fuiſſent compacta.

Hæc eadem cōfirmantur in apparitione duorum angelorum,quos Loth recepit hoſpitio,Geneſ.19.& eorum qui apparuerūt Abrahā, Gen.18.& in alijs libris ſacræ ſcripturæ,& pręcipuè in Teſtamēto Nouo frequentius idē patet.

In beſtiarū autē ſimilitudinē aſſumpſiſſe corpora bonos angelos nō legimus, ſed neque decebat:licet beſtiarū mouiſſe corpora ad operandum ea quę ſupra illarum naturam erant, legamus, vt patet de aſina Balaam.Num.22.Cuius linguā bonus angelus(vt præclariores Doctores exponūt, & S.

Angeli boni beſtiarum formas nūquam aſſumpſerunt.

& S.Tho.confirmat.2.d.8.articul.3.(mouit ad loquendum. Malos autem angelos posse in similitudines bestiarum ex aëre formare corpora quæ assumant,habet nullus negare. Si:vt deductum est,possunt sicut & boni talia formare,quę hominis similitudinem præferant,quod creditur factum à Dæmone, qui tẽtauit Christum Dominum nostrum.Maior enim in hoc facto est difficultas,quantum est ex parte eius quod fit, quandoquidem plura organa, pluresque dispositiones ad opera requirat corpus humanum, quàm quodcunque bestiale, vt sensu patet: exigente hoc ipsum hominis dignitate super cætera animalia.

Sed & teste Apostolo 2.Cor.11.se transfigurat in angelũ lucis:quãtò magis ergo potest in speciem vilissimorũ animaliũ se trãsformare? Quod,& sanctorum historiæ,Antonij,Margaritæ,Chaterinę Senensis,& aliorum pluriũ confirmant expresse,vt id negare iam magnæ sit impudentię.

Inhabitasse quoque Dæmones ad tempus animalia vera corporaliter, sacræ literæ pandunt tam in serpente,Genes.2. in quo & opera vitæ exercebat hominibus propria, vt loqui:quàm in grege porcorum,Matth.8.

Quod inhabitent etiam & arripiãt homines,sacræ quoque literæ nos erudiunt, quandoquidem legitur pluries in Euangelio, Dominum nostrum homines à Dæmonibus liberasse.Qui etiam per ora talium arreptitiorum confitebantur Dominum Iesum esse Christum:& ille increpans non sinebat,ea,scilicet Dæmonia,loqui.

Ab ordine clericorũ Exorcistarum.

Sed & id ipsum quotidiana de multitudine arreptitiorũ experientia probat,ad quorum etiam liberationem, & ipsorum Dęmonum ab hominum corporibus expulsionem, sancta mater Ecclesia statuit clericorum exorcistarum determinatum ordinem, vt patet 21.dist.c.Cleros.& 25.dist. c.Perlectis.vt iam nullus maneat inficiandi locus.

Hæc tamen minus sunt ad propositum quæstionis:sed pro tanto dicta sunt, vt cognoscatur ex his Dæmonis potestas, in transfigurando videlicet se tam in humanam, quàm bestialem figuram sine difficultate, obediente illi materia ad nutum quò ad motum localem,vt dictum est, in quod potest etiam cõtra voluntatem & libertatem hominis omnia illius membra mouere pro voto.

Quòd etiã Dæmones incubi sunt, vel succubi, quod in hoc

hoc etiam secundo principali continetur, licet nullum de hoc habeatur exemplum in sacris litteris aut aliqua expressa authoritas: nihilominus tales esse dariue asserunt omnes Doctores Theologi, & præcipuè dum exponentes illud Gen. 6. Videntes filij Dei filias hominum, &c. reprobāt quorundam opinionem, dicentium, quòd filij Dei à quibus Gigantes generati sunt, Dęmones incubi fuerunt. Dicit enim August. super Genes. ad literam, & 15. de Ciui. Dei, cap. 23. quòd tales nō fuerūt Dęmones. Neque enim Dęmones vocari possunt filij Dei, cùm sint inimici eius: Nec de incubis Dęmonibus intelligitur illa scriptura: licet quędā glo. hoc ibi cum Iosepho affirmet: sed intelligitur de filijs Seth, vt dicit S. Th. 2. di. 5. art. 4. ad 2. Nec approbat ibi opinionē Iosephi, sed solùm tam ex ea, quàm ex aliorum plurimorum dictis approbat dari Dæmones incubos. Idem quod dicitur de filijs Seth, confirmat sanctus Tho Pot. quæst. 6. art. 8. ad 2. in contrarium. Et Augustinus in pręfato cap. 23. asserit dari incubos Dæmones vt infrà inducemus. De quibus etiam Gregor. interpretatur illud Esa 34. Et pilosus clamabat alter ad alterum, vt patet in gloss. ord Et sanctus Th. de eisdem interpretatur, eadem verba ibi. & etiam in c. 13. vbi circa finem capituli, homines illi pilosi etiam introducuntur. De eisdē etiam loquitur super Iob 40. & 1. q. 115. & 2. di. 8. vt diximus & quodlibet. 8. articul. 10. Isidorus quoque lib. 8. c. vltimo. Quod si incubi conceduntur, succubos etiam concedere, nullum est inconueniens.

De succubis & incubis.

Gigantes ex incubis nati.

Homines pilosi vocantur incubi.

Hoc autem iusto Dei permittitur iudicio, vt ex maiori vtriusque malitia, hominis, inquam, & Dæmonis, maiorem etiam pœnam incurrant. Neque inconuenit hoc ipsum à Deo, tametsi nefandissimum, in natura, permitti. Nā Diuinæ sapientiæ decentissimus ordo non patitur, vt natura libera semper impediatur à Deo, quò minus prauæ etiā suæ cupiditatis compos efficiatur: quando videlicet in tantam deuenêre miseriam homines impijssimi, vt vnde misericordiam Dei reuocantis, à malo erga se prouocent, habeant nihil. In tantam enim concupiscentiæ carnalis vesaniam nonnulli decidunt, sic effrenata libidine feruntur insani, vt concupiscant & annitantur etiā cum bestijs, imò cū insensibilibus quādoque tale opus perficere. Et quod cogitatu nefandissimum est, audiui ego quendā, aliâs in confessione su

Natura libera non semper impeditur à Deo.

pra q̃ dici posset libidinosum, qui dixerat quòd cum Deo (prô pudor) faceret talia opera si posset. Hac ergo insuperabili concupiscentia grauati, iusto Dei iudicio merentur, vt perhorreant fœdissimos Dæmonum occursus: quandoquidẽ Dęmones ipsi ĩ forma pulcherrima virorũ ac mulierũ se trãsfigurãt, vt miseras animas his laqueis captiuare possint.

Horrenda libido Italica.

Dæmones virtute sua naturali posse quæque perdita, seu destructa, non eodem numero sed specie, non solùm in apparentia, sed verè etiam recuperare.

CAP. VII.

PRimũ verò quod huic principali, quò ad primã eius partem accessoriũ est, Dęmones, inquã in humana forma apparentes recuperare, quę comesta sunt, vel aliter consumpta in diabolico illo conuentu, patet non esse vsquequaque falsum vt vel impossibilę. Possunt.n.eadẽ specie recuperare non numero, quod etiam humanæ subiacet potestati. Hæc autem Dæmones mirabilius efficere possunt quàm homines, quod quidẽ inducitur eodẽ supposito semp facto, materiã, inquã, corporalẽ pro voto parêre Dęmonib. quò ad motum localem. Possunt ergo Dæmones in modico temporis interuallo similes panes in cophino, simile vinũ aut etiam melius vel deterius in vegentem trãsportare. Et idem dicendum de alijs comestibilibus: & per singula ex diuersis locis, & ex singulis modicum: vt defectus in singulis etiam minus appareat, & omnia simul accepta sufficiant pro commutatione eius, quod est consumptum.

Aliud verò quod consequenter inducitur accessorium, sano modo putandum est euenire. Neque enim potest Dæmon bouem, vel quodcunque aliud mortuum suscitare. Id idem non nisi diuina virtute fieri potest: quia id est supra, imò contra cursum naturæ. Qui naturæ ordo vel cursus, authori naturæ duntaxat subiectus est, à cuius etiam sapientia emanauit, atque firmatus est: dæmonis autem potestas tali ordini subiecta est, vnde ipsum immutare non potest.

Dæmon nec mortuum asinum suscitare potest.

Naturæ ordo naturæ solum subiacet authori.

Et propter hoc dicitur à Theologis, quòd licet materia corporalis obediat ad nutum Dæmonibus, quò ad motum localem, non tamen quò ad formam immediatè producendã, seu etiã inducendã de potentia materię. Hoc enim esset ordinẽ naturæ peruertere (quò p varias dispositiones peruenitur

nitur ad esse formatum. Vide super hoc si placet S. Thom. in quæstionibus de Ma. quæstione 16. articul. 9.

Ex naturali fortitudine posset Dæmon totam terræ molem transferre.

Sed neque ad motum localẽ obedit eis materia contra naturæ ordinem. Vnde licet, quantum est ex parte fortitudinis naturalis, posset Dæmon totam terræ molem, non obstante illius grauitate, de loco ad locum trãsferre; quia tamen ex hoc peruerteretur ordo naturæ: oporteret enim eo casu, ne daretur bacuum in vatura, aliud elementum locum terræ subintrare, & fieri centrum mundi, quod est contra naturalem ordinem situs elementorum; ideò non potest Dæmon terram mouere totam de loco ad locum: vt dicit etiam S. Th. vbi sup. ar. 10. ad octauum. Quamuis creatura spiritualis possit mouere quod maius est, scilicet cœlum, & idem possint naturaliter Dæmones, & hi præcipuè, qui ex superiorib. ordinibus ceciderunt, licet hoc eis nunc impossibile reddatur ex culpa, vt suprà inductum est.

Multiplices illusiones in Sathanæ prestigijs.

Cùm igitur non possint Dæmones bouem, vel quoduis animal verè mortuum suscitare, aut quæcũque alia miracula facere, & tamen hæc communiter asserant striges fieri à domina vel domino nefandissimi illius cursus atque cõuẽtus: necesse est ꝙ in talibus inueniantur illusiones: Quod quidem multipliciter contingere potest. Et primò quidem pręstigiando oculos intuentium, aliquãdo interueniẽte, vel descendente humore, vel alia impressione, vel commotione spirituum facta ab imaginatione ad principium sensitiuũ, hoc est, ad sensum communem, & ad organa sensuum etiam exteriorũ, vbi simul descendunt impressiones & species relictæ ex sensibilibus motionibus, quæ in spiritibus sensibilibus conseruantur, vt communiter dicitur: & mouent principium apprehensiuum, ita quòd aliqua apparent ac si tunc principium sensitiuum à rebus ipsis exterioribus immutaretur: & sic accidunt naturaliter in dormientibus somnia secundum philosophum in de somno & vigilia. Et idem euenire potest opere Diaboli tam vigilantibus, quàm dormientibus, vt dicit S. Thom. vbi suprà ar. 11. & patet ratione sæpè inducta de obedientia materiæ quo ad localem motum, ad substantias separatas. Hæc igitur de delusione contingente, videtur talibus id esse, quod in veritate non est, puta viuum vel mortuum, homo vel bos, &c.

Possunt secundò bouẽ mortuum, seu pelles eius ac ossa

aliò deportare, & alium sibi similem viuum reponere in citissimo tempore, sic vt mutationem non aduertant astantes, per interpositionem aliquorum corporum inter oculos astantium, & locum ablati corporis ipsius boni mortui, & alterius deportati.

Vel certò tertiò deludit Diabolus perditas illas personas: eo modo quo vnus etiam strigonus confessus est, vt videlicet quando domina vel dominus cursus illius maledici (diuersis enim in locis ac regionibus præfert Diabolus ille, qui vt princeps apparet, sexum diuersum) percutit virga coriũ in quo collecta sunt ossa ex carnibus comestis electa, statim Dæmon vnus corium illud ingreditur, & in formã bouis sic erigit ac effert, vt astantibus appareat suscitatus.

Possunt quartò Dæmones formare corpus ad similitudinem bouis ex aëre & illud assumendo quasi viuum ex mortuo oculis astantium præmonstrare.

Potest quintò Diabolus aëreum corpus ab intus in formam & similitudinem carnium commassare, & ad tempus pro voto sub pellibus conseruare indéque recedendo postmodum relinquere, quasi mortuũ. Vnde à strigibus cõmuniter asseritur, quòd reducti tales boues suscitati (vt sibi videtur) ad stabula dominorum suorũ ex mandato dominæ, vel domini cursus, infrà triduum moriuntur, quasi macie in horas exsiccentur ex toto. Et tumulatç postmodum, quæ videbantur carnes, in præiacentem materiã citò soluuntur.

His igitur modis vel illorum aliquo circa hæc homines deludi, qui verè & corporaliter ducuntur ad cursum, non est negandum. Sed suppositis his, quæ communiter asseruntur à strigibus, est valdè consentaneum rationi. Gaudetque Diabolus, & gestit in tali conuentu, sic ostendere potentiam suam, quasi sit Deus, vt æstimari, & sic ab omnibus adorari cupiat superbissimus.

Sathan studet æmulari miracula sanctorũ. S. Germanus restituit comesum vitulũ.

In quo etiam facto specialiter similitudinem prætendere desiderat, eius quod miraculosè fecit S. Germanus: de quo legitur, quòd hospitis pauperis vitulum coctum, sibique ac familiæ suæ in cibũ traditum ab eodem hospite gratis, ipse post cœnam suscitauit hoc ordine, vt pellem super terram extẽdi iusserit, & super eã omnia iã extracta bouis ossa reponere. Cùm ergo suo baculo post hęc coriũ pcussisset, viuum statim erexit vitulum pręcomestum. Vult igitur inimi-

inimicus animarum, se propria potestate fingere potentem id efficere, quòd sanctus ille verè fecit virtute Diuina. Non sunt igitur ista neganda velut impossibilia: sed si communiter contigisse creduntur, his modis esse facta, atque iusto Dei iudicio permissa proculdubio credendum est.

Viros ac mulieres in brutorum quorumcunque speciem virtute Dæmonum non verè conuerti, sed delusoriè.

CAP. VIII.

QVantum autem ad tertium principale, quod videlicet homines in brutorum speciebus apparere possint, in quas tamen verè non cõuertuntur, suscipit pariter ex sacris literis veritatis exemplum, & ex supradictis patet, quod non impossibile iudicandum est; imò Dæmonibus facilè.

Pro quo sciendum, quòd cùm phantasia sit animæ potentia quædam alligata organo corporali, in quo phantasmata recipiuntur, potest illam Diabolus, sicut & cætera corporalia localiter ad nutum mouere, & præcipuè quãtum ad humores, & quantum ad spiritus ei subseruientes, in quibus immediatè phantasmata resident, vt suprà inductum est. *Phantasia quid operetur.*

Vnde licet, non possint noua phantasmata, rerúmque nouas in eas species atque similitudines immediatè imprimere, vt patet per S. Tho. Ma. q. 16. art. 9. potest tamen antiqua multipliciter variare, componendo, diuidendo, sicque perturbando, vt videatur quandoque persona, quòd brutalem præferat figuram, & opera etiam vigilando. Cùm autem effectus apprehensionem sequantur, consequens est, vt illis appareant conuenientia fore vel vtilia, quæ tali brutali naturæ consentanea sunt.

De mutatione Regis Nabuchodonosoris.

Quòd de facto Regi magno Nabuchodonosor accidisse, sacræ literæ pandunt, Dan 4. Quandoquidem ex hominibus eiectus, quasi bos edebat fœnum, & sub dio in nemoribus brutelam vitam per septennium agens, rore cœli corpus eius profundebatur, humano sensu perdito, & ex phantasiæ perturbatione, brutali sensu confusus. Dicitur enim vbi suprà quòd post finem dierum, quibus scilicet comederat fœnum, vt bos, &c. sensus suus redditus est sibi, &

benedixit altiſſimo,&c. Quæ quidem eius correctio atque pœna, Angelico miniſterio Diuina eidem iuſtitia inflicta eſt, vt viliſſima deiectione puniretur ſub homine, qui grauiſſima cordis elatione ſuper homines eleuabatur vt Deus.

Non efficit autem per ſe Deus iſta omnia immediatè, quandoquidem inferiora omnia per ſuperiora gubernet, vt Aug. dicit 3. de Tri. Et idem docet Dion. in libr. de cœle. hier. & corpora quidem hæc infirma per cœleſtia: effectus verò nobis ſupernaturales hîc accidẽtes, vel per ſe immediatè, qui ſolus naturæ vniuerſalis eſt auctor, vel per eos ſpiritus, qui naturam noſtrã excedunt, ſiue boni ſint, ſiue mali.

Quòd ſi à bonis ſpiritibus id effectum eſſe dicatur, quòd Regi prælato contingit, pariter & à malis idipſum atque huic ſimilia fieri poſſe negandum non eſt, ſi ſola culpa, nõ autem naturali poteſtate boni ſpiritus à malis diſcrepare tenendum eſt, vt patet ex ſupradictis.

De mulierib. se catos putan esse.

Ex his ſequitur non eſſe mirum, ſi quandoque mulieribus, operè Dæmonum illarum phantaſia perturbata videatur quòd præferant catorum naturam, ſpeciem, figurã, affectus inſuper & opera: quódque ſociæ putent hoc ipſum de eis, ipſæque de ſocijs, prout earum fatetur innumera multitudo. Eo enim modo, eaque facultate, talia Dæmonibus eſſe poſſibilia fatendum eſt, qua & ſuprà probatum eſt, eos poſſe per præſtigium deludere ſenſus hominum.

Poteſt etiam ſpecialiter hoc accidere deluſorium, ſi per corpus aëreum in ſimilitudinem cati formatum & introductum, ſic Dæmon illas decipiat, vt inter oculos & vera corpora humana obſtaculum interponens, ſolum phantaſticum illud corpus videre permittat.

An ſtriges ſugant ſanguinẽ infantium.

Sugere verò puerorum ſanguinem, & ſic eoſdem ſtrigare, tandémque occidere per ſtriges poſſe Dæmones, nullus ſanæ mentis negare debet. Attamen & in his interuenire ſæpius deluſiones nõ dubito, & præſertim quò ad modum ſugẽdi. Præſtigiati ſiquidẽ, vel imaginaria perturbatione deluſionéq; decepti, ſicut verè catos putant ſtriges, ita & ſe quãdoq; iudicãt puerorũ ſanguinẽ ſugere: ita vt ſapor, liquor, & color ſanguineus non ſecus guſtui atque viſui ſeſe falsò offerat, ac ſpecies ipſa brutalis offert ſe mẽtis iudicio. Poteſt enim Dæmõ p oẽs aditꝰ ſenſuales ſe immiſcere, vt etiã S. Th. affert. Ma q. 16. ar. 11. in ar. primo facto in contrarium.

Opera

Operatur etiam Dæmō inuisibiliter quandoque in puerorum corporibus, causatq; languores; intromittendo venenosa, seu quæque mortifera; aut certè latentes in venis pestiferos humores ad cor deducēdo: vt inde pueri lāguoribus statim afficiantur, vix suscipiētibus medelam, dum striges se putant, ex sanguinis extractione eosdē strigasse.

Potest insuper & fascinatio pueris naturaliter obuenire. Propter vehementem enim affectionem inuidiæ, iræ, aut odij, vetularum harum atque strigum, inficiuntur earū vitales spiritus, stante super hoc fixa imaginatione & intētione. Et hæc infectio pertingit vsque ad oculos, à quib[9] inficitur aër circūstans, ex quo corpus infantis prçsentis ꝓpter teneritudinē recipit aliquam infectionem, per modū quo & speculum nouum inficitur ad aspectū mulieris mēstruatæ, vt dicitur in l. de som. & vig. Vnde gl. super illud Gala. 3. Quis vos fascinauit, &c. dicit, ꝙ quidā habent oculos virētes, ita, vt solo aspectu inficiant alios, & maximè pueros. *De fascinatione per visum.*

Possibile quoque est, ꝙ ex Dei permissione, vel ex aliquo facto occulto cooperetur ad hoc malignitas Dæmonum, cum quibus vetulæ Sortilegæ fœdus aliquod inierūt, vt dicit S. Th. 1. q. 67. art. 4. ad secundum. Vnde & ad hoc vetulæ malignæ inuocant magnum Diabolum verbis inordinatissimis: & in nomine eius osculantur pueros, ad perdendum eos; vt per earum legitimas confessiones cognouimus. Qua ex re debent omni studio prohibere parentes ne vetulæ infames, vel suspectæ pueris appropinquent, vel eosdem osculentur; aut quicquam eis offerant vel tradant. Hoc enim Maleficæ valdè desiderant, vt eos inficiant, & sic Dæmonibus obsequantur. *Cauenda sunt oscula Maleficarum, quæ præbent infantibus.*

Posse tamen, sæpeq; in veritate contingere, Striges puerorum sanguinem sugere, vel per se acus aut vnguis ministerio, vel opere Dæmonis venis apertis, factisq; paruis cicatricibus in locis vitalibus & delicatis, ex quibus sugendo sanguinē ad vitā necessariū, pueri paulatim exsiccentur atque intereant, negari nō debet: cùm fideli testimonio id affirmetur: & præcipuè cùm post catorum apparentium discessum, guttæ sanguinis propè pueros ex tunc eiulātes, repertæ comprobentur. Nec necessarium est, vt factæ cicatrices, nisi curiosius inquirantur, appareant, cùm paruissimç sint, & statim opere Dæmonum consolidari possint. *Reuera catos Maleficos sugere puerorū sanguinem.*

Saltare autem per cubicula, currereve fugiendo, & id genus operum facere, more catorum striges, prout sæpè narrant de visu plurimi, & ipsæmet striges fatentur vbique non esse impossibilia opere Diaboli, qui etiam eisdem obsequuntur, velocius deferendo, quàm propria hominis patiatur natura, manifestum est ex prædictis.

Deum Opt. Max. non nisi sapientissima dispositione permittere mala plurima, quæ per striges contingunt fieri, & ex eis elicere multa bona.

CAP. IX.

Cur innocentes patiantur maleficia.

PRædicta autem omnia, & quòd minus videtur, etiam innocentium puerorum interitum ipse Deus nõ prohibet, sed iusto suo permittit iudicio, vel propter patientium peccata, actualia quidem, si adulti fuerint, originale vero, si infantes. Vel certè (quòd crebrius contingit) propter peccata parentum. Visitat enim Deus peccata patrum in filios, quò ad malum pœnæ vsque in tertiam & quartam generationem, Exod. 20.

Vel hoc ipsum etiam in pœnarum cumulũ, exigit Maleficarum harum malitia maxima. Eis enim iustè in pœnam, conceditur, vt mala faciant, ac ea expleant, quæ nequissimè desiderant, quæ & promiserunt Dęmoni se facturas: ne libertati arbitrij tam Dæmonis quàm hominis inferri videatur iniuria: sed vnumquodq; disponatur à Deo, siue agente, siue permittente, secundum propriã vniuscuiusque naturã: indeq; magis etiam puniantur, vt dictũ est.

Iudicio quoque Diuino sæpè ista contingũt, vt ciuitas vel communitas, in qua tot & tanta flagitia regnant, puniatur in membris suis: propterea ꝙ quandoque principes, officiales populi non curant tales Maleficas extirpari, sed potius eorum plurimi eas defendunt fideiq; officiales, verbis insequuntur, & factis.

Sed & specialius hæc mala cõtingũt his, qui quomodolibet per se, vel per alios, ipsi vel sui maiores, ad talia diabolica pręsidia recursum habuerũt, vel ad id alijs lubricũ pręstiterũt sermonibus suis. Id etiam sicut, & maleficiales infirmitates incurrunt in se, vel in his qui quacunque attinẽtia seu ratione sui sunt, hi qui maleficijs faciendis, vel quomodo-

modolibet procurandis operam dederunt. Hoc enim profectò iusto Dei contingit iudicio, vel per quę quis peccat, per hæc etiam torqueatur, vt dicitur Sapientiæ secundo.

Per quæ quis peccat, per eadem torquetur.

Elicit etiam Deus ex malis illis plurima bona: Tũ quia per hæc maximè relucet iustitia Dei, tam in hoc seculo, vt claret, ex his, quę modò dicta sunt, quàm etiam in futuro, prout edocet sacra fides: Tũ quia fulget ex his Diuina sapientia: quandoquidẽ, vt diximus, decẽtissimo ordine cuncta disponit, permittẽs naturã, quę libera est, arbitrio seipsam proprio gubernare, votiq; compotem etiam pro malitia fieri tam hominem quàm Dęmonem, tametsi nocere permittat minus etiã quàm optarent. Tũ quia diuina bonitas in huiusmodi maximè cõprobatur. Vnde enim fides videtur ex parte vna vilissimis opprobrijs obfuscari: ac sanctissimorũ sacramentorũ puritas defœdari, inde fides ipsa, magis in mẽtibus fideliũ solidatur, ac validius roboratur.

Ex his namque tria cognoscimus familiari experientia, quæ sola fide prius cognoscebamus, licet sub quæstione cadant apud eos, qui suo ingenio volũt cuncta metiri. Primum horũ est, creaturas quasdam intellectuales nostris in regionibus obseruari scientia potentiaq; super omnes homines, sine comparatione præstantes, quos Dæmones appellamus. Secundũ, q; propter hæc maligna opera cognoscimus est, eosdem Dæmones esse malignos. Nam sensim per hæc, quæ diximus, veluti palpamus, eosdem ad innumera flagitia, dolis ac fraudibus homines inducere. Tertium est, odio sæuissimo: Dominum Iesum Christum eosdem insequi, bonosq; Christicolas, & innocentes præ cæteris varijs nocumentis afficere, fidem Christi persequi, & Ecclesiæ sacramenta omni quo possunt vilipẽdio, ludibrio, opprobrioque, vt dehonestentur, procurare.

Ex quibus fit omnibus manifestum, q; de se clarissimum est, fidem, inquam, Catholicam omni veritate ac perfectione florere, & ad beatitudinem sui cultores perducere, cùm eo pro nixu (vt ex prædictis ac dicendis patet) oppugnent hi spiritus, qui maligni sunt. Neque enim insequuntur pro posse Dæmones, nisi ea, quę suæ malitiæ & iniquitati aduersantur. Vt sic in omnibus tam bonis, quàm malis, quæ diuina dispositione vel permissione cõtingunt Deum Opt. Max. benedicendi ac laudandi rationem inueniamus.

Religionem quæ maximè regno Sathanæ aduersatur à Sathana impugnari.

Ea quæ communiter referuntur de strigibus, non posse contingere tantum in somnis.

CAP. X.

SEcundum principale, quod declarandum assumpsimus in hac quæstione, videlicet, quòd talia quæ communi voce referuntur de strigibus, haud quaquam in somnis tantum euenire possint, habent ex sacris literis euidentiam.

Vnum quippe videtur per sacras literas demonstrari, quod etiam familiari experientia vniuersaliter cõprobatur: hoc inquam, quod quando aliquid apparet in somnis, vel imaginaria visione aliquibus aliqua reuelantur: sic ab eis videri talia vel cognosci dicuntur, vt dum postmodum planè vigilant sani corpore, idipsum non in vigilia, sed in somnis innotuisse, aut visione imaginaria reuelatum esse, & non per sensus exteriores acceptum, neque sub eorum cognitione factum, optimè discernant.

Et breuiter distinctio status proprij, dum quia sanus vigilat, & solutus corporeis sensibus operatur, à statu quo non vigilat, sed sensibus somno ligatis, vel certè altiori attentione impeditus: non vtitur, optimè quisque perpendit atque cognoscit. Neque putat dari quenquam, qui se expertum fateatur oppositum.

Visio S. Petri ab Angelo liberati. Vnde factus Petrus imaginariè visioni ac ecstaticæ cõtemplationi assuetus, cùm vigilans Angelum vidisset in carcere clara luce, & iubenti per omnia obtemperasset, vsque ad liberum carceris exitum, licet non plenè discerneret in tali statu, inter vigiliam & abstractionem, quam exigit imaginaria visio, postquam tamen Angelum non vidit, & soli naturali cognitioni restitutus est plenè cognouit, etiã se prius non imaginaria tantùm cognitione, cuncta & percepisse, & perfecisse, sed verè & realiter per exteriores sensus & opera. Vnde discedente ab eo angelo, dixit, Nunc scio verè, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, &c. Actor. 12. In quo etiam lib. c. 10. fatetur se alio tempore ecstasim passum, & quædam sibi apparuisse, quæ licet vera non essent, vt apparebant, verè tamen ei futura prænunciabant.

Esaiæ visio. Item patet in Esaïæ visione, qua Dominum sedentẽ vidit, &c. Isa. 6. Neque enim putandum est talem prophetam

ſic eſſe deceptum, vt verè, & realiter putaret ſe Deũ videre, ſeu vidiſſe ſedentem in ſolio. Spiritus.n.eſt Deus. Ioh.4. Sedere autem cõditio corporis eſt, Tantum ergo in ſua hac imaginatione cõtingebat, vt cõmuniter exponunt locum illum ſancti Doctores. Et vt vno verbo cuncta cõcludam, in omni paſſu ſacræ ſcripturæ, vbi de ſomnijs & viſionibus aliquid dicitur, ſemper datur intelligi, ꝙ diuerſitatem ſtatus ſomniantis, aut quomodolibet aliter à ſenſibus abſtracti, ab ipſo ſtatu vigiliæ, omnes quibus talia contigerunt, optimè perpendebant, vt teſtatur etiã S. Th. Pot.q.6.art.7. ſiue ſancti viri eſſent, vt hi de quibus iã ſermo habitus eſt, & alij plures, ſiue Ethnici, vt Pharao & Nabuchodonoſor.

Sed & quod Paulo accidit, non oppoſito, ſed propoſito fauet. Licet enim non cognouerit an anima eſſet à corpore ſeparata in raptu, vel certè coniuncta corpori, non tamen vtens corporeis ſenſibus, attamen cognouit, ꝙ non ſic talia viderit quæ narrauit ſe in raptu vidiſſe, ſicut tunc ipſa enarrans, corporeis ſenſibus vtebatur, & corporaliter, non autem ſomnians, aut ecſtaſim patiens, operabatur. *Viſio S. Pauli.*

Ezechiel quoque, dum dicebat ſe fuiſſe in ſpiritu, ſeu in viſione Dei in Hieruſalem optimè cognoſcebat differentiã talis ſtatus & viſionis, ab eo, quò cõmuniter & in vigilia corporalia opera ſenſibus expeditis operabatur. Et hoc etiam clarum eſt, ex modo ipſo loquendi ſacræ ſcripturæ. Neque enim dixiſſet, Fui in viſione Dei, & in ſpiritu: niſi declarare intenderet, ꝙ non eo modo fuerat corporaliter in Hieruſalem, quo tũc ibi erat, vbi hæc loquebatur: & cõſequenter, niſi cognouiſſet talium ſtatuum differentiam. *Viſio Ezechielis.*

Si enim prædicta differentia non cognoſceretur ab hominibus in vigilia, ſequeretur ꝙ nunquam poſſet videri magis aliquid in corpore fieri, quàm in ſpiritu: ſed ſemper liceret cuicunque aſſerenti ſe aliquid corporaliter facere, reſpondere. Non ſic eſt, vt putas, ſed ſomnias. Et econtra, ille dicere poſſet. Imo tu nunc ſomnias atque deciperis, putans me ſomniare, & omnia incõuenientia poſſent omnibus accidere quæ delirantibus communiter accidunt. *Ab abſurdo.*

Cum ergo innumerabilis multitudo virorum & mulierũ, quę deprehenduntur ad diabolicum curſum deferri, diuerſis in locis varijſq; temporibus vnanimiter confiteãtur & affirment, ſe corporaliter ire vel ferri ad ludum illum

corpo-

corporaliterque ibidem facere quæcunque scelera confitentur: patet, quòd non est contra sacras literas, sed potius secundum eas est credendum, quod ista corporaliter fiant, & non tantùm in somnis, cùm secundum eas, in ore duorum vel trium testium stet omne verbum, Deuter. 7. & Iohan. octauo. & in cap. nouit. de iudi. Et maximè si sit iuramento firmatum, prout prædicta communiter sub Inquisitoribus affirmant.

Neque tamen negandum est, posse talia in somnis tantummodo sic apparere, vt tamen putent, dum sic somniāt, verè illa contingere, sicq; pro tunc deludi. Sed hoc non latet postea personas illas, dum in se reuertuntur. Et si opere Diaboli sic in eorum mentibus ageretur, vt etiam in vigilia putaretur verè sibi talia & corporaliter contigisse: deprehendit tamen finaliter, dum plenè solutus est sensibus, & à Diabolo dimissus, ꝙ somnia tantùm fuerunt. Quod etiam contingere facilè potest, dum ad Deum conuertuntur, & peccata sua confitentur. Sicut & phrenetici cùm plenè sanantur, perpendunt delusionem, quā veritatem esse infirmi credebant. Sed Strigones semper idem affirmant, etiam quando ad Deum conuersi, & à Diabolo non tenentur vltrà captiui. Experientiæ quoque, & alia signa idem ostendunt, vt infrà dicetur.

Eadem quæ referuntur de strigibus, in veritate sic contingere posse, vt communiter fama volat, pluribus suadetur fidelibus exemplis.

CAP. XI.

PRincipalis etiam intētionis huius capituli firmitas apparet ex his, quæ diuus Augustinus affert decimooctauo de Ciuitate Dei, cap. 18. vbi Præstantium suprà per nos circa principium operis nominatum, introducit ita somno sopitum maleficijs, ꝙ per plures dies excitari nō potuit. Et nihilominus in statu illo sibi visum fuit, ꝙ in equum conuersus esset, & annonā militibus equorum more portasset.

Præstantius somnians se equum.

Et licet aliquis equus, & talis qualē se esse in somnis putauerat, verè portauerit annonam militibus illis, nō tamen ipse fuit neque phantasticum eius incorporatū, vt quidam videtur dicere, & Augustinus ibidē disputādo recitat. Qui si etiam ipse hoc assereret, videlicet diceret fuisse phanta-

De Phantastico incorporato.

sticum

ſticum eius incorporatū:non eſt tamen ſic intelligendum quaſi Dæmon ipſam vim phantaſticā hominis aut etiam ſpeciem in ipſo conſeruatam aliquo corpore circundet: Sed quia ipſe Dæmon, qui ſpeciem & imaginationem hominis format aliam ſimilem ſpeciem, vel corporaliter exterius aliorum ſenſibus obiicit, vel intrinſecus in eorum ſenſibus ſimilem ſpeciem operatur. Vt S. Thomas exponendo dictum Auguſtini ponit in quæſtionibus de Malo, quæ. 16. artic. 11. ad ſeptimum.

Neque etiam poſſunt Dæmones potentiam phantaſiæ, neque eius organum, vel cum ea ſubiectum ſpiritum, aliò deportare incorporatam. Qui ſi etiam poſſent, & facerent iam is, cuius hæc eſſent, per illa tunc nihil videret. Neque enim operatur quis non actu informatus per formam quę eſt operationis principium.

Nemo, operatur, niſi actu informatus per formam.

Supponitur autem in enarratione, quòd ille in ſomnis hæc ipſa videret, vt diximus. Vnde concludi poteſt, imò neceſſe eſt, quòd operatione mali ſpiritus hæc omnia facta ſint, qui in formam equi, antea poſtq̄ inuiſi, corpus aſſumpſerit, & ea peregerit, quæ narrantur, ille verò, ſe quaſi equum talia feciſſe, tantummodo ſomniauerit, & ſtatum plenę vigilię à ſtatu ſomni facti diſtinctū eſſe cognouerit.

Neque diſſimiliter exiſtimandū eſt contigiſſe id quod in eo capitulo idem Auguſtinus enarrat, dicens, Indicauit & aliud (is videlicet qui præmiſſa indicauerat) ſe domi ſuę per noctem antequam requieſceret vidiſſe venientem ad ſe quendam philoſophum, ſibi notiſſimum, ſibíque expoſuiſſe quędam Platonica, quæ antea rogatus exponere noluiſſet. Et cum ab eodem philoſopho poſtea quæſitū fuiſſet, cur in domo eius fecerit, quod in domo ſua petenti negauerit: non feci, inquit, ſed me feciſſe ſomniaui. hæc ibi.

Aliquis ſomnians alteri locum quendā explicat.

Vnde patet, quòd dicere neceſſe eſt quòd aliquis ſpiritus figura philoſophi aſſumpta in aëreo corpore id perfecerit, quod quidem factum tūc illum ſomniare malignus ſpiritus cognoſcebat, vel etiam procurabat. Qui ambo in exemplum inducti, ſi non aſſeueraſſent in vigilia poſiti, ſe talia dum dormiſſe ſe nouerant, ſomniaſſe & econtrario ſi affirmaſſent, quod non in ſomnis iſta vidiſſent, ſed in vigilia, & corporaliter ab eis hæc eſſe perfecta, iudicandum proculdubio eſſet, non eos, ſed Dæmones potius in illo-

rum

rum assumpti corporis figura iacuisse veluti dormientes.

De ambulantibus in somnis.

Pro quo facto notandũ est etiã ꝙ nonnulli sic in somnis etiã verè operãtur opera vitę, vt videãtur etiã vigilare. Cognoui ego virũ somniantẽ ambulare, loqui, & quod plus est, personas obuiantes cognoscere; cũ eisdem loqui, ab eis occurrentibus diuertere, & easdem quandoq; percutere, illum tamen pro tunc dormire omnibus notum erat, & experientia comperiebatur. Insuper ipse confitebatur postmodum in vigilia, ꝙ somniauerat quidem se alia fecisse.

Quidam somnians concionatur.

Quinimo quidam patruelis meus & comprofessor dum prædicationi iuuenis insisteret, pro nimia cordis anxietate de nocte surgebat somnians, & ascendens super quandam porticum, quę prędicaturus fuerat ordinatissimè, quasi populo prædicabat, vociferationibus magnis omnes à somno excitans & conturbans.

Somniãs quidam scribit.

Alium noui hominẽ de nocte somniantẽ & sic in somnis de cubili ad studium realiter pergentem & ibidem per multas lineas rectè scribentem sine lumine, & manè quod se tantum somniasse putauerat, verè factum inueniebat.

Quæ quis somniat, interdum efficit Sathan.

Veruntamen & hoc etiam, quod diximus verum est, ꝙ videlicet vnus Diabolus efficit ea, quæ alius aliquis facere se somniat. Econuersò etiam aliquis verè & sanus in vigilia operatur, alicubi deportatus à malo spiritu, vel à bono, cuius loco spiritus assumpto simili corpore, alibi dormire videtur. Huic enim quid simile per sanctos Angelos factũ creditur, iuxta ea quæ leguntur in historijs authenticis.

S. Ambrosius dormiens Mediolani, officiũ exequiarum perfecit Turonis.

Legitur enim de beato Ambrosio, quòd cùm Missam Mediolani casu celebraret, hora exequiarum S. Martini, qui Turonis defunctus erat, super altare caput inclinans spacio trium horarum dormire visus est: qui postmodum excitatus, vt videbatur, à clericis causantibus populi tædium in expectando benedictionem & Missæ finem, dixit officium exequiarum fratris sui Martini se perfecisse Turonis. Quo in loco etiam in tantæ rei fidem vt fertur, chirothecam dimisit, vt tam ex assertione eius quàm ex signo prædicto, verissimè corporaliterq; illis interfuisse credendum sit: & loco eius Angelum altari astitisse Mediolani in assumpto simili corpore. Implicat enim idem corpus in pluribus locis simul tempore inueniri, vt Theologi communiter tradunt.

Chirotheca S. Ambrosij vnde Turonis asseruetur.

Huic

Huic etiã non dissimile contigit beato Clementi, Petri successori. Cum enim Missam Romæ celebraret, statim obdormire visus est, & post tres horas ad seipsum reuersus, vt videbatur, excusationem populo attulit, quod iussu beati Petri sibi necessarium fuit illo temporis spatio Pisanam Ecclesiam, quæ diuo Petro dicata fuerat, consecrare. In cuius rei fidem indubiam, tres guttas proprij sanguinis Pisis in Ecclesia illa reliquerat super marmoreum lapidem: quæ in hanc vsque diem in summa veneratione habentur in Ecclesia cathedrali ciuitatis illius.

S. Clementis guttæ vnde Pisis habeantur.

Ex quo patet, quòd Angelus in figura sancti Clementis Romæ fuit pro tempore, quo sanctus ipse corporaliter Pisis erat ab Angelo deportatus, & inde Romam itidem creditur fuisse reductus. Secus autem de vtróque fuisset æstimandum, si dixissent se somniasse.

Pari modo igitur affirmantibus strigibus, quòd corporaliter vadant ad cursum; credendum est. Et si videantur interim alicubi dormire, æstimandum est esse Diabolum in illarum forma seu figura.

Quando quidem tamen suis etiam artibus Magicis efficiunt, vt imaginaria tantũ visione cognoscant, quæ realiter ab alijs consodalibus fiunt in cursu: & hoc vt labores euitent atq; pericula: quod quandoque facere præsumendum est tales personas dum corporaliter infirmantur.

Potes autem, si vis, in Malleo Maleficarum videre, quem obseruant aliquæ Maleficæ modum ad id quod diximus assequendũ. Dicere autem quod semper sic accidat, imò quod ea quæ à strigibus enarrantur non possint realiter accidere videtur & historijs & sacris literis, veluti deductum est, repugnare, adeoque contra vulgatissimam experientiam loqui, vt stoliditatẽ id potius præferat, quam obstinationem sine scientia. Hæc etenim obstinatio, vt in pluribus admiscetur crassitudini talia dicentium, seu negantiũ mea quæ diximus verè contingere. Et hæc de secundo principali.

Esse firmiter credendum atque nullatenus dubitandum prædicta omnia eo modo cõtingere quo ab Inquisitoribus affirmantur ratione ex eorundem Inquisitorum iudicijs sumpta.

CAPVT XII.

ESse autem procul omni dubio credendum, hæc taliter euenire, prout communiter à dominis Inquisitoribus affir-

affirmatur, quod tertio loco tractandũ est, & non nisi proteruos vel ignorantes negare posse talia sic contingere, sicut in processibus eorum habetur tribus rationibus persuadetur. Quartum prima talis est, Vnicuique in arte sua perito & experto credendum est. k Expertus enim certus est, & magis quã sciens non expertus, vt habetur ex proœmio Metaphy. Non minus etiam inhærendum est expertorum & seniorum sententijs sine demonstratione, quàm demonstrationibus ipsis, vt dicit Philosophus 6. Ethicor. Certissimus ergo erit, & consequenter ei maxima fides est adhibenda, qui simul sapiens fuerit & expertus. Fides enim non nisi ob certitudinem facti vel dicti, quæ putatur ab aliquo possideri adhibetur illi.

Qui simul sapies est & expertus, est fide dignissimus.

Patres autem Inquisitores, vt in pluribus sunt viri peritissimi, tam in iure, quàm in sacra Theologia. Ad Theologos autem & Canonistas pertinet determinare an prædicta impossibilia sint aut possibilia, credẽda vel nõ credenda: sunt etiam iudices super depositiones & testificationes factas de talibus, & super confessiones eorum, an impossibiles & verisimiles, aut certè sint derisibiles, an à fatuis, vel certè ab his, qui suæ mentis compotes sunt, factæ fuerint quomodo, qua assertione prolatæ, quam efficaciter comprobatæ, & consequenter in talibus iudicandis super omnes experti sunt.

Cum ergo propter hæc ipsa quæ confitentur, iuridicè sint infœlices istæ personæ ab Inquisitoribus grauissimo iudicio condemnatæ, nemo debet esse tantæ temeritatis, vt eorum sic damnat iudicia, sic deludenda & execranda, imò iniquissima putet, quòd non nisi pro somnijs, vel pro his, quæ in somnis accidunt, acerrimis tormentis afficiant & demum crudelissimè perimendos tradant homines innocentes. Siquidem secũdum sacros Doctores, nemo propter ea, quæ in somnis appetit, seu etiã operatur, nisi aliud interueniat peccare potest. m Vide pro hoc, si lubet, sanctum Thom. 4. di. 9. art. 4. quæstiuncula. 1. Sed & si quòd etiam in somnis crimẽ per accidens quis admittat, ex hoc ipso, quod in somnis perficitur, leuius iudicatur: quandoquidem homo pro statu illo plenum non habeat & liberum in operibus suis iudicium.

Nemo propter somnia punitur.

Censendum igitur & ab omnibus firmiter credendum est,

est verè contingere,& in corpore perfici:prout ab Inquisitoribus iudicantur hæc ipsa fieri.

Confirmatur autem hæc ratio adhuc ex tribus:Primò, Inquisitores,vt in pluribus sunt viri religiosi,optimę famę, & integerrimæ vitæ;qui ex eo quòd religiosi,Deoque dicati sunt,magis ad clementiam & misericordiam inclinantur quàm ad seueritatem:in hoc sui Saluatoris imitãtes vestigia,qui diues est in misericordia. Ex eo verò quòd perfecto religionis statui copulant opera propria sanctitatis & innocentissimæ vitæ cũ odore optimę famæ:quã ne admitterent,expediret eis secundũ Apostolum magis mori:necesse est,vt omnem abhorreant iniustitiam:& præcipuè vbi agitur de vita hominis;quàm sine ratione perdere, omnium iniustitiarum summa est. Cùm igitur in his iudicijs videãtur,& sint potius seuerissimi , nec acquiescant cuiusquam precibus seu lachrymis:euidẽtissimum præfert hoc iudiciũ, non nisi ex sua summè rationabili : & non nisi vbi misericordia censeretur summa crudelitas apud Deum & omnes homines , qui ea quæ Dei sunt , sapiunt , id eos efficere. Quod tamen non esset,si talia quæ narrantur , & propter quæ striges comburuntur,illusiones essent vel somnia.

Inquisitorum laus à misericordia.

A iustitia.

Vitam hominis sine ratione perdere , omniũ iniustitiarum summa est.

Confirmatur secundò illa prima ratio,sic: Ea quæ de peritorũ consilio iudicãtur vera,nõ suntfalsa cẽsenda ab alijs. Sed contra tales maledicas personas non procedunt Inquisitores,nisi de cõsilio peritorum,tam in Iure,quàm in sacra Theologia ; & regulariter non nisi de consilio & consensu Domini Episcopi ciuitatis , vbi iudiciũ hoc exercetur , vel eius Vicarij, qui vt in pluribus periti sunt saltẽ in iure Canonico.Ergo quod ab eis verũ vel iustũ esse determinatur, non debet(ab imperitis præcipuè)tam facilè condemnari.

Sed neque hi , qui verè sapientes sunt naturalique mentis elegantia & nobilitate pollent,in hoc contra peritorum consilium se opponerent,vel præcipites contradicerent , vt multi imperitorum faciunt, sed matura cogitatione prius cuncta librantes,disputatiuè potius, quàm sententiam proferendo,si talis opinio sibi minus placeret,vel apud eos rationes inductæ non viderentur efficaces , aut ineuitabiliter concludentes opinionem suam vrbaniter in medium afferent. Quod & gratissimum foret Inquisitoribus , vt literali discutione magis veritas elucesceret.

Inquisitoribus quomodo refragandum.

Vbicunque autem officium exercetur (quod contingit per singulas ciuitates Christianorũ in Europa per institutos Apostolica delegatione Inquisitores,& ab eis factos Vicarios) Doctores ad consiliũ contra striges vocati , semper in hoc vnum omnes,vel pro maiori parte conueniũt,quòd prædicta fiunt realiter, & in corpore , & super hoc extant processus , & consilia innumerabilia.Ergo per locum ab authoritate peritissimorum & sapientum. Quorum non est numerus , quia per totam Christianitatem tam nostra, quàm exacta ætate facta sunt hæc,omnibus persuaderi,nullusque dubitationi locus manere debet , quòd prædicta fiant corporaliter vt prefertur.

Confirmatur & tertiò præmissa ratio,sic : Id toleratur ab Ecclesia,vbi etiam agitur de alicuius tertij præiudicio maximo:quia tam in bonis exterioribus,quàm in fama,quàm etiam in bonis corporis vsque ad crudelissimam vitæ priuationem,non est falsum æstimandum aut iniquum,si fiat hoc ordinariè,iudicialiterque ab officialibus per sedem Apostolicam institutis. Nam id esset de summa negligentia Romanam Ecclesiam sugillare ; imò de summa crudelitate & iniustitia reprehensibilem reddere & calumniari:Quandoquidem Inquisitores non nisi vt delegati summi Pontificis hæc efficiant , à quo principaliter pendet quicquid per eos iustè,vel iniquè,ipso præsertim sciẽte,fit.Propter quod si in hoc iudicio inueniretur iniquitas , ipsi principaliter imputandum esset si taceret , aut non prohiberet. Quod quia non nisi temerarium est,ideò nullus potest nisi ignarus , vel valde præsumptuosus ista negare sic contingere, prout ab Inquisitoribus comprobantur. r

k L.semel.C.de re mil.libr. 12. & l. 1.in prin.ff. de ve.inspi & vtrobique per Bar.& no. in c.proposuisti,de probatione.

Quod Iudex facit, rectè præsumitur.

l Et hinc prouenit quòd rectè factum præsumitur, quod facit iudex.ff.de acq.pos.l.iustè.

m Prout tradi consueuit in cap.maiores. §. verũ. de bapt. per illum text.in Cle.1.de pœ.Et per Alb.de Ros.in l.diuus.ad fi.ff.de off.præs. Ias. in l.vt vim.col.6.in prin.ff.de iust.& iur.

n Tu

n Tu adde tex. in l. isti quidē. ad fi. ff. quòd metus causa, & latè Barb. in cap. in præsentia. col. 69. de prob. vbi meminit de dicto Aposto. hic alle. facit id quod idem Barb. trad. in cons. 55. col. 14. primo volumine.

o Arg. d. c. 2. de no. op. nun. cum alijs sup. alle.

p Vt patet ex not. per Abb & mod. in c. proposuisti de proba. suprà etiam alleg.

q Veritas enim hinc inde exagitata magis resp lendescit in lucem, vt dicit tex. in c. graue. 35. q. vlt. & gl. in eo. cum Ioan. eremita. de fid. inst. Benè facit tex. in §. illud quæsitum cum ibi no. per Christoph. Insti. de rer. di.

r Vt patet ex his quę habentur in l. quę dotis. ff. sol. ma. per Bar. & Doc. & per not. in c. 1. de of. dele. cum multis similibus quę allegari possent.

Ad idem secunda ratio sumpta ex textuum multiplicium assertione fideli, omniq́ue exceptione maiori. Et vnius responsionis reprobatio.

CAP. XIII.

PRobatur etiā hoc ipsum quod assumpsimus, alia principali ratione, quæ talis est: Quod ab innumera multitudine personarum promiscui sexus asseritur, & vbique locorum varijsque temporibus vniformiter quasi vno ore loquerentur omnes, semper affirmatur, procul omni dubio credendum est, & nulla cunctatione negandum vbi præcipuè talium testimonium in causa fidei admittatur in iure: & tam contra se, quàm contra alios hæc ipsa ritè coram iudice manifestent: etiam hi qui sibi vitam donari desperant: sicut contingit his qui in hæresim sunt relapsi, vt non iam timore mortis, nisi confiteantur, incurrendæ, suspicari possit eos talia propalare. Hæc autem omnia incurrunt in iudicio isto: imò sæpè quoque cùm sibi vitam iam donatam alij sciunt, idipsum manifestant: vt non iam timore immi-

nentis pœnæ,id quis iudicare posſit ab eis confiteri : cùm etiam plurimi concurrant ad hoc pueri puellæ & id genus innocentes & ſimplices, quorum ſic facilè deprehenditur, ſi fingerent mendacium : qua ratione puerorum teſtimonium certiſsimum dicitur.

Puerorum teſtimonium certiſſimum.

Plures item,qui poſt conuerſionē ſunt integerrimæ vitę ac ſplēdidæ famæ, & plures aliæ conditiones concurrunt, quibus redduntur teſtes fide digni,& omni exceptione maiores. Et præcipuè etiam in cauſa fidei,vbi omnes etiā capitales inimici admittuntur in teſtes, quantuncunque alioquin flagitioſiſsimi,vt patet in c.in fauorē,& c.Accuſatus. de hæret.in ſexto. Si enim tali tantæque multitudini non eſſet fides adhibēda de talibus,quaſi de nō viſis:pari ratione nulli credendum eſſet, vbi quis ea referret ,quæ is, qui audiret non per ſe cognouiſſet.Et ſic periret humanæ conuerſationis ſolatium,neque daretur diſſenſionū terminus.

Etiam capitales inimici admittuntur in teſtes contra hæreticos.

Talem autem tantamque eſſe multitudinem eorum,qui iſta fateantur fieri corporaliter, iam vniuerſo orbi eſſe poteſt exploratiſsimum, ex multitudine eorum, qui propter hæc ſub iudicio Inquiſitorum per omnem Chriſtianorum regionem cadunt: ita vt millenarium ſæpè numerum excedat multitudo talium, qui vnius anni decurſus in ſola Comenſi diœceſi ab Inquiſitor,qui pro tempore eſt,eiusque Vicarijs,qui octo vel decē aut plures ſemper ſunt ,inquiruntur & examinantur, & annis penè ſingulis plus quàm centum incinerantur.

In Epiſcopatu Comenſi ſingulis annis mille ſtriges incinerantur.

Quòd ſi quis huic rationi ſe opponat,dicens,eo merito, tantę etiam multitudini non eſſe credendum,quo deludatur à Diabolo,quod hinc manifeſtum fieri poteſt,quod incredibilia quædam enarrant,& ea ipſa,quæ facultatem noſtræ cogitationis aut conditionis videantur excedere;quin imò naturaliter contingentibus comprobatiſque aduerſari. Vnde propter hoc, quòd iſta negentur,non videtur ſequi humanæ conuerſationis,quæ circa naturaliter poſsibilia contingentiaque obſeruatur, aliqua perturbatio.

Quærendum profectò eſt ab his qui taliter ſe opponūt, vndenam ipſi nouerint talia,quæ referuntur non eſſe vera, ſed Diaboli deluſiones.(Si quidem omnes credunt,vel verè vel deluſoriè iſta cōtingere,quę à tanta multitudine cōfir-

man-

mantur.) Si enim ex naturali possibilitate vel contingentia, aliquod horum duorum delusionem inquam Dæmonum, vel ipsum narratorum euentum, verè contingere credendum sit: quia videlicet alterum horum magis possibile est vt eueniat quàm aliud, id profectò magis erit vel æquè possibile vel fide dignum, quod naturalitati nostræ magis vel æquè fuerit consentaneum & propinquum. Nã & potestas Dæmonis ibi minor apparet, vbi factum vel faciẽdi modus virtuti naturali nostræ magis etiam appropinquat: Quantò enim effectus naturã nostrã excedit, tantò maiorẽ prætendit causæ virtutẽ. Difficile autẽ iudicare posse videtur, quid nã horum magis naturalem facultatẽ excedat Dæmonis, hominem, inquam, corporaliter per aëra ad longinqua perferre loca, cibos & voluptatis omnis materiã pręparare atque offerre, se etiam in forma humana familiarem, & ad vota obsequiosum reddere (Hæc enim eorũ summa est, quæ ab his enarrantur perditis hominibus veluti mirabilia) Aut certè sit in hominem phantasia subtiliter operari circa species formandas, componendas, & separandas, circa etiam spirituum motus, vt hæc omnia, quæ ab his narrantur, videantur corporaliter euenire: quæ tamen non nisi (vt ipsi contradicentes autumant) phantasticè contingant.

Quantò effectus naturam nostram excedit, tantò maiorem prætendit causæ virtutem.

Imò si quis diligenter aduertat, inueniet hoc secundum naturalem potentiam proculdubio magis excedere quàm primum & consequenter minus esse debere secundum eos credibile. Quòd quidem per comparationem ad potentiam nostram facilè liberabitur, ac perpendi subtiliter poterit. Quod enim magis excedit facultatem nostræ naturalis virtutis atque potentiæ, magis est etiam in se supernaturale, maiorémque deposcit absolutè virtutem. Cùm enim possibile respondeat potentiæ, vt illius obiectum, & ex hoc eidem proportionetur: secundum excessum rerum possibilium in essendo, erit & potentiarum proportionatarum excessus in virtute. Minus autem ab homine factibilis est tam artificiosa phantasmatum, specierum, spirituum, atque motuum dispositio in potentijs animæ, vt vera videantur, quæ phantastica sunt, & vt qualia velint per has species ordinatas pro voto repręsentari, statim appareant, quàm talia quæ per striges narrantur, corporaliter fieri.

Possibili respõdet potentia.

Artificiosa phantasmata.

Neminem quippe Medicorum, aut Astrologorum esse

puto, & nunquam fuisse relatione vel lectione cognoui, qui talia efficere potuerit, aut etiam attentauerit: cùm neque etiam determinata somnia per artẽ possit homo causare, quæ determinationem minorem naturaliter habent, minusq; trahunt extra se hominem, quàm raptus, vel alienatio talis à sensu, qualem has personas pati necesse est, si deludantur. Quilibet enim post somnium cognoscit se somniasse vt suprà probatum est, & patet experientia.

Determinata somnia homo non potest causare.

Neque adhæret quis somnijs quasi rebus dum euigilauerit, prout striges facere opinantur hi, qui talia quę narrãtur, corporaliter contingere negant: Tum quia species illæ motusq; phantastici exteriori sensu cadere nullatenus possunt, & consequenter circa talia nullus incumbit artifex, cuius scientia practica vel notitia, sensibilia à quibus causata est, tantùm pertractat, qualis est homo: Tum quia communis hominum est sententia, naturaliq; veluti compertum lumine absque cunctatione aliqua pronunciantur ab omnibus, hæc non humana, sed superiori aliqua virtute fieri. Quæ communes animi conceptiones, cùm ex hoc ipso naturales conuincantur, ꝙ omnibus vel etiam pluribus sese offerunt, si falso inniterẽtur falsitatem profectò retorquerent in authorem naturæ.

Concludendum est igitur, hominem naturali virtute nequaquam facere posse, ꝙ aliquis ita deludatur atque desipiat, vt verè ac corporaliter fieri putet, ꝙ non nisi phantastica visione contuetur. Ea verò quæ ab his nequissimis narrantur in cursu contingere, quò ad multa subsunt etiam humanæ facultati, vtpote quę vel viribus, vel ingenio possunt ab homine vel perfectè fieri, vel saltem imperfectè, seu aliquid pro parte simile.

Quò enim ad ciborũ præparationes, ac voluptatum expletiones, nullus eas dubitat habere posse authorẽ hominem, nedũ quales narrãtur ab illis, verùm etiam maiores, quàm procurent Dæmones: non autem quàm procurare sciant, aut possint: cum saporum & qualitatum proportio, quæ voluptatem afferat, eis melius innotescat, & ad illum citius & facilius moueri valeant, quã hominum quicũque.

De delatione dæmonis per simile de Lõbardis.

Quò verò ad corporalem hominum delationẽ per tãta terrarum spacia breui temporis decursu, licet homini sit naturaliter impossibile: aliquid tamẽ quò ad genus saltem

operis,

operis, ei simile per humanum ingenium procurari ac fieri potest, vt patet de proiectione quasi subitanea magni lapidis, vel alterius cuiusuis corporis mineralis molis per multa millia passuum ingenio tormentorum seu bombardarum. Magis ergo à possibili recedit, & consequenter maiorem exigit virtutem atque potentiam, quicquid præter naturam mirabile fit in imaginatione, quàm quod fit etiã præter naturam, sed ad extra & corporaliter. Et sic Dęmoni non minus impossibile, vel magis factibile, illud erit, quàm istud: neque hoc igitur minus debet quisque credere ab eo fieri, quàm illud.

Quantum verò ad operationem Dæmonum in assumptis corporibus aëre condensato, & in humanam figuram effincto, non maiorem id in Dæmone potentiam arguit, quàm prædicto modo species in phantasia componere, quæ corpora, quæque quasi vera præsentent, cùm maioris spiritualitatis sit phantastica species quam aër, & præcipuè condensatus. Vnde minus potest illa (si corporeã vtriusque naturam consideremus) repræsentare corpora densa, quàm aër. *De aëreo corpore Dæmonis.*

Quantum etiam ad motũ localẽ, qui in his efficiundis interuenit, minus sunt eius capaces species illæ, quàm aër: cum illæ per accidens tantùm, aër autem per se etiam moueatur. Corpus enim est aër: species autem illæ nõ nisi corporalia sunt accidentia: quæ etiã si æqualiter motum localem admitterent, etiam ratione subiecti, non minorem tamen ille motus in angelo mouente virtutẽ argueret, quàm motus interueniens in formatione corporis illius aërei, eò quòd ęqualiter quò ad motum localem corporalia quęque virtuti angelicæ ad nutum obediant. Sic igitur ex his omnibus patet non esse minus credibilia, eò ꝙ non minus sint possibilia Dæmoni quę narrantur ab his perditissimis personis corporaliter fieri, quàm eadem phantasticè solùm cũ tanta contingere delusione, vt pro certo vera credantur, quæ falsa sunt & vana, veluti vulgus esse putat.

Improbatio vnius euasionis ad prædictam rationem.

CAP. XIIII.

FOrtè quis iterum contra prędictam rationem se opponet, inualidamq; reddere conabitur, ex eo quòd capitulũ Episcopi. 26. q. 5. dicit, tales vel similis sectæ personas

 deludi

deludi à Diabolo: & per consequẽs non verè posse cognoscere fieri quæ narrantur mala; neque huiusmodi personas maleficas. Qui si etiam corporaliter contingeret, aliquas personas sic portari, & facere mala quæ confitentur, quamuis posset sibi contra se testificanti, siue se accusanti credi, non tamen accusanti aliàs: eo quod nesciant an verè ibi sint illæ personæ, quæ ibi esse videntur: cùm possit Diabolus personam seu figuram illarum prętendere, dum ipsi domi resident: vnde talium testimonium nullatenus acceptãdum videtur in præiudicium tertij.

Sed ad hanc euasionem explodendam, supposito etiam quòd capitulo illi fides præstari debeat, ꝙ infrà discutietur, iam præparata via superius amplissima est, dum apertissime cognoscitur per ea etiam, quæ per sacras literas notissima comprobantur: familiariq; experientia negari nõ possunt, omnes facilè posse discernere differentiam status vigilantis & dormientis, & præsertim in seipso. Nec potest Diabolus quacũque virtute conatuq; maligno, sic homines extra mentem ponere quin vigiliæ ac sanitati restituti cognoscant, ꝙ alia visione, quam corporali, alióq; modo quã vtendo sensibus exterioribus cognouerunt omnia, quę sibi visa sunt videre, quando à Diabolo supponuntur delusi. Vnde cùm perseuerent in confessionibus contra se, dum sanæ mentis sunt: dũ Diabolo etiã abrenunciauerũt, ad Christum conuersi: & semper asserant talia sibi in vigilia contigisse, dum plenè sensibus vterentur, non est viri prudentis, velle sine ratione negare, ea quæ tales experiri se constantissimè asserunt experientia sensuum, qua nulla apud nos clarior & efficacior est cognitio.

Et sicut verè supponendum est contingere, quæ circa se facta narrantur, non minus verisimile est circa consodales & alias personas, quas adesse contuentur, idem realiter & verè accidere, cùm præsertim sæpè, imò semper contingat plures ex condicto simul ire vel deportari, simulq; redire, vt patet ex processibus.

Neque etiã maior ratio est ꝙ vnam magis quàm aliam deludat Diabolus, quò ad hoc: cum præcipuè magis desideret, ea quæ in contemptum Christi & fidei fieri per eas procurat, in vigilia perfici, quàm in somnis vel in mentis alia quacũque alienatione, cùm maius in vigilia peccatum

incur-

Incurrant, & sit æquè facilè Diabolo vnum vt alterū efficere, vel etiam facilius sit illi vigilantes portare, quàm dormientes deludere, vt in præcedēnti capitulo inductum est.

Facilius Diabolo est, vigilantes portare, quàm dormientes deludere.

Quòd si contra se testificantibus in iudicio talibus (non obstante quacunque Diaboli delusione) fides est adhibenda, vt deductum est, sequitur ineuitabiliter, quòd & testibus contra tertium est credendum, si attendantur ea, quæ dominis Inquisitoribus & Iudicibus fidei semper euenire comprobantur. Hoc enim ab eis quotidiana experientia practicatur ꝙ accusati per socios criminum licèt ferè semper in principio iudicij negant, in processu tamen omnia confitentur, & rarissimè contingit oppositum. Et qui hoc proteruè negaret, habet quoque processus omnium Inquisitorum falsas asserere, quòd planè apud non insanos execrabile reputatur.

Et si aliquando cōtingat, tales nō cōfiteri, hoc ideo est, quia iudices vel nolūt, vel qui vellent nō possunt, vt par esset iudicium prosequi, dum ab his impedimentū aliquādo prouenit, qui debuissent Inquisitoribus fauere. Non enim omnia per se possunt Inquisitores, &c. Propterea verò, quæ rarissimè cōtingunt, non debet omitti ꝙ regulariter accidit. Sicut nō obstāte, ꝙ in alijs etiam iudicijs quando cōtingat innocentes damnari falsisq; testibus & accusatoribus fatigari, non interponitur iudicium contra reos nec minor adhibetur fides testibus alijs vel accusatoribus.

Propter rarissimè contingentia, non debent omitti regulariter accidentia.

Quòd si ecōtrà quis inducat, ꝙ sceleratæ illæ mulieres, de quibus loquitur d.c. Episcopi. asserebant in vigilia positæ se realiter per multa terrarum spacia intempestę noctis silentio deportari: & tamen ibi determinatur, ꝙ erant à Diabolo delusæ. Respondetur ꝙ mulieres illæ nō solum in somnis, sed etiam in vigilia tenebantur à Diabolo captiuæ per infidelitatem, vt ibi dicitur. Vnde facile poterat eas in vigilia deludere, sicque in earum mentibus & imaginatione agere, vt sibiipsis persuaderent & alijs sibi verè cōtigisse, ꝙ in somnis acciderat. Sicut etiam phreneticis dum patiuntur, etiam si vigilent videntur vera esse quæ vera non sunt. Liberati autem postmodum ab infirmitate, cognoscūt distinctionem status sanitatis à statu infirmitatis: & ꝙ illa, quæ sibi vera videbantur, dum languerent, falsa fuerāt. Personæ autem, quę se vel etiā socios accusant in ista secta nō

amplius sunt in Diaboli potestate. Nam semper hoc faciunt dum sani sunt mente & corpore, & postquam Diabolo abrenunciarunt, & peccatum suum confessi sunt, non solùm audacialiter, sed etiam sacramentaliter prouidentia dominorum Inquisitorũ, qui earũ conuersionem & salutem desiderant. Ratificant enim & confirmant in fine iudicij, quæcunque tam contra se, quàm contra alios antea sunt confessæ. Et ideo patet, quòd hæc secunda obiectio nõ militat.

Vlterius contra illam primam euasionem dicendũ est, quòd sicut Dei præueniente misericordia, non potest Diabolus deludere, nisi eos, quorum mentem primo sibi per infidelitatem subiugauerit, vt dicitur in dict.c. Episcop. Ita credendum est nullius personæ figuram, vt de tanto crimine accusetur, posse prætendere, nisi eius, quam sibi iam per similia crimina deuictam esse sciuerit, & multotiens realiter cum alijs ad ea perpetranda conuenerit.

Et propterea non debent Inquisitores omittere contra tales accusatos procedere, eò ꝙ ex hoc ipso, quod sic accusatur, etiamsi aliquando non verè ac corporaliter peregetint, ea de quibus accusantur, vehementer tamen suspecti sunt, ꝙ de flagitiosissima tali secta sint: & præcipuè si plures testes in idem contra aliquem concurrant, varijsque temporibus, & si aliàs, etiã malæ sit vitæ vel famæ. Neque enim Deus clementissimus diu permitteret innocentes de tanto crimine accusari, & esset de omnibus par ratio, quòd Diabolus omniũ personarum figuras prætenderet diuersis temporibus, ꝙ patet falsum: quia tales innocentes non solùm pauci esse creduntur in comparatione aliorum, contra quos Inquisitores procedũt in aliqua ciuitate vel terra: sed nulli adhuc ab Inquisitoribus tales inuenti sunt esse delusi, licet alijs narrantibus dicatur quandoque tale quid contigisse. Omitto contra eandẽ euasionẽ afferre indicia apertissima de reali deportatione, quę tam antè, quàm post deportationem in plena vigilia contingunt, quorum in hoc opusculo inferuntur plurima, vt præcipuè infrà patebit.

Ad eandem euasionem præcludendam, aliæ deductiones inuictæ.

CAPVT XV.

AD eandem euasionem primam excludendam, aliam deductionem affero, quę tã ex dicto capitulo, quàm ex

ex alijs determinationibus summorum Pontificum robur accipit.

Ex illo namque capitulo habetur duplex modus, quibus Diabolus potest homines deludere, vel decipere. Vnus ostẽdendo in somnis, seu in spiritu, aut in visu ꝙ non est.

Alius in vigilia prætendendo formam alicuius, sicut cõtingit in apparitionibus Diabolicis: puta, cum Diabolus assumens corpus aëreum, format aliud in similitudinem hominis, vel mulieris, vel bestiarum. Sicut sæpè legitur in Sanctorum historijs.

Primo autem modo posse deludere probat d. ca. per secundum. Secũdo verò modo probat per Apostolũ 1. Cor. 9. dicentem, ꝙ Diabolus transfigurat se in Angelum lucis, quia videlicet aliquando apparet in forma boni Angeli, & multò magis potest apparere in forma hominis vel bestiæ. Potest ergo sic hominum phantasmata ordinare vt videatur eis videre, quæ non vident, & esse, quod non est, quod maximè contingit in somnis. Potest & alio modo deludere per præstigium, vt confitentur omnes tã Theologiæ, quàm Canonici iuris cultores.

Non negat etiam capitulum illud, Diabolum posse de loco ad locum homines portare. Hoc enim negare esset hæreticum: dicente Iob, ꝙ non est potestas, quæ ei valeat comparari super terram: imò etiam contra veram philosophiam hoc esset, quæ virtutem substantiæ separatæ omni corpori præfert. Sed solùm adducit & astruit capitulum illud, quòd non portentur tunc ad sequendum aliquam veram Deam, eique seruiendum, propter quæ videbatur illis sceleratis mulieribus, quòd realiter portarentur. *Substantia separatæ corporibus præferuntur.*

Ex illo ergo capitulo iuncta fide & philosophia habetur esse possibile, ꝙ Diabolus has maledicas personas portet: & per diuersarum rerum apparitiones prædicto etiam secundo modo deludat. Possibili autem posito inesse, nullum sequitur inconueniens, præcipuè si sacris literis, vel determinationibus Ecclesiæ non repugnet.

Ponatur ergo per casum possibilem, ꝙ contingat multitudinem personarum, sic à Diabolo congregari, & induci ad abrenunciandum fidei, contemnendum sacra, aliaque facienda, quæ narrantur de strigibus, ex quibus meritò veniunt ab Inquisitoribus & fidei iudicibus puniendæ. *Possibili inesse posito nullum sequitur incõueniens.*

Tali

Tali autem casu posito, quęrendum est, quomodo poterit iudex in eorum notitiam deuenire, si nō credendum sit complicibus & socijs horum criminū, qui deprehensi sunt, & iudicialiter confessi. Neque enim alius homo potest ista cognoscere: & hi, qui de tali societate supponuntur esse, terribilibus sacramentis se astringunt, ne se inuicē aliquatenus accusent, neque factum propalent: nisi fortè causa seductionis alicuius: etiamsi contingat aliquem hanc datam non seruare fidem, horribiliter vapulat à consocijs vel à Dæmone, nisi fortè sint in fortijs Inquisitorū: licet etiam neque sic quandoque possint euadere. Quomodo ergo tam acerrimi hostes fidei tollentur, de terra, vt intendit sancta mater Ecclesia.

De permissione Dei nemo aliter sentire debet, quàm Ecclesia.

Quis autem audeat præsumptuosus vel sciolus dicere quòd licet iste modus delusionis sit Diabolo possibilis, nō tamen vtitur illo, neq; illum Deus permittit? Num de permissione Dei debet quis sentire aliter quàm sancta mater exposcat Ecclesia, & rerū ostēdat euentus? Vbinam autem habet quis ecclesiā docere, quòd hæc Deus nō permittat? Quinetiam oppositū illā sentire ex hoc dignoscitur, quod authoritatem & omnem fauorem præstat Inquisitoribus contra tales nequissimas personas. Euentus quoque & frequentissima apertaq; indicia idipsum docent: Iudices omnes fidei & innumerabiles cōsiliarij sic esse iudicant: testes infiniti idem affirmant. Quomodo ergo potest quis sapiēs astruere id impossibile, aut etiā non de facto cōtingere? In hoc discernant omnes, si ratione mouentur, aut voluntate, seu quomodolibet alia sinistra causa vel intentione.

Et casum quisque ponat ante oculos suos, quòd sit ipse iudex aut gubernator in aliqua ciuitate Ecclesię, vel cuiuscunque principis, & compareat ante eum, qui dicat se hominem audisse dicentem, quòd conuenientium incursu duo ciues tractarunt, dum ibi essent, tradere ciuitatem hostibus Ecclesiæ vel principis, & quòd vocato homine illo, sic esse ab eo discat, vt à teste de visu & id quod in tali casu crederet, aut faceret, si iudex esset: vel certè fieri consuleret, si consiliarius esset, vel assessor iudicis, faciat oro, vel non minus credat, aut fauorem præstet Inquisitoribus, qui prædictis modis similia cognouerit, contra Christum in tali cursu fieri, vel tractari, si verè Christianus est.

Præterea

Præterea Eccleſia hæc eſſe poſſibilia, imò de facto contingere credit, non ſolùm indirectè, dando generaliter authoritatem Inquiſitoribus contra tales, ſicut contra hæreticos, & eorum iudicia non ſolum nõ reprobando, ſed potius approbando, verũ etiam quia directè, & ſpecialiter ſectam hanc inſequitur, & per ſpecialia priuilegia Inquiſitoribus mandat, vt hos peſtilentiſſimos homines vſq; ad extremum interitum & exterminium perſequantur inuictè.

Vnde quod Innocentius mandauerat primo Inquiſitoribus Alemaniæ, vt ſuprà relatum eſt, & Iulius poſtmodum Inquiſitori Cremonenſi, confirmauit, vltimo Adrianus ſextus Pontifex omnibus Inquiſitoribus congregationis Lombardiæ, ordinis Prędicatorũ, mandans vt officium Inquiſitionis exerceant contra prędictam ſectam perſonarũ, quæ à fide catholica deuiantes, fidem ipſam, quam in ſacri ſuſceptione baptiſmatis abnegãtes, ſacram crucem pedibus conculcantes, & opprobria ſuper eam perpetrantes, Eccleſiaſticis & præcipuè Euchariſtiæ ſacramẽtis abutentes, Diabolum in ſuum dominum, & patronum aſſumentes, eiq; obedientiam & reuerentiã exhibentes & ſuis incantationibus, carminibus, ſortilegijs, alijsq; nefandis ſuperſtitionibus homines, animalia, & fructus terræ multipliciter lædentes, aliaq; quamplurima nefanda, exceſſus & crimina eodem Diabolo inſtigante committentes inueniuntur, eosq; puniant ſecundum modum contra alios hæreticos à iure & ſacris canonibus ſtatutum.

Vnde patet, ꝙ cùm hæc ſecta non ſit niſi ſecta ſtrigum: & iſta nefanda faciant non niſi pro magna parte incurſu, quia etiam ibi ſectam faciunt & conuentũ, & nõ alibi, nec alio tempore omnia, ſequitur quòd Pontifex ſupponit & determinat, non illuſoriè, ſed verè & realiter hæc in curſu fieri, & perpetrari. Quam etiam ſectam Clemens VII. per breue, quòd directũ eſt Reuerendiſſimo Epiſcopo Polenſi Gubernatoriq; Bononiæ mandans eidem, vt contra quoſdam Mirandulanos eiuſdem ſectæ præſtet omnem fauorem Domino Inquiſitori Parmenſi, & incipit: Accepimus non ſine animi, &c. appellat expreſsè hæreſim ſtrigiatus. *Cur Striges ſectaria habeantur.*

Cùm ergo ex prædictis concludatur, quòd prędicta crimina non committuntur à prædictis hominibus illuſoriè, ſed verè, oportet quòd non in ſomnis vadant, aut deportentur

tentur ad cursum, sed verè & realiter: & cõsequenter quòd fides præstanda est testibus de visu contra tales. Aliàs periret omnis modus procedendi contra tales, vel cum maxima difficultate possent deprehendi: eò maximè, quòd sicut per eorum confessiones agnouimus sacramentis (vt diximus) magnis se astringant, se inuicem non reuelare.

Aduertendum est etiam, quòd si testibus non creditur, contra alios, propter assertam delusionem: iam non est etiam credendum seipsos accusantibus, vel iuridicè confitentibus quòd talia sibi cõtigerint, eò quòd censendi sunt pariter esse delusi, & eis esset compatiendum & non sententia contra eos ferenda, si dicerent se nunquã extra cursum tale quid fecisse, nec ex corde vnquam talia se perpetrasse, aut contra fidem quicquam opinatos esse. Quod tamen nullus sanæ mentis concederet, & practica omnium Inquisitorum est in contrarium.

Præterea, ex eisdem Pontificũ verbis hoc elicitur quòd eundem debent contra sectam istam seruare modum inquirendi, & procedẽdi, quẽ seruant secundum iura, contra alios hæreticos. Modus autem ex parte intentionis ipsius Inquisitoris & efficaciæ tã interioris quàm exterioris est, vt interprete omniq; humano timore, & cuiuscunq; commodi vel lucri amore postposito inuictè procedant. Vt patet in priuilegio quodã Inquisitionis, quòd incipit: Ex parte verò ordinis procedendi & executionis, vt simpliciter & de plano, &c. c. Statuta, de Hæret. lib. 6. Item vt excommunicati & participes vel socij criminis in testimonium admittantur, eod. tit. In fidei fauorem. Contra istam ergo sectam, hoc vltimo modo procedendum est.

Etiã socij criminum contra Maleficos audiuntur.

Tenentur ergo credere Inquisitores omnibus, qui testimonium contra hanc sectam ferre voluerint, etiamsi dicãt se socios criminum. Non potest ergo interponi, quòd isti socios se dicentes, non sunt audiendi, quia deluduntur per præstigium vel quomodolibet aliter: quia iam tolleretur modus procedendi contra istos, quo procedi debet contra alios hæreticos: quod est contra voluntatem & mandatum Ecclesiæ in prædicto priuilegio Adriani. Vnde patet, quòd illa euasio nulla est, sed irrationabilis & periculosa fuga.

Eadem ſecunda ratio ex eodem fundamento triplicitér confirmatur.

CAP. XVI.

PRæcluſa igitur prædicta euaſione ad ſecundam rationem principalem, confirmatur ipſa ſecunda ratio principalis tripliciter: Primò ſic; Si duobus teſtibus & in præiudicium tertij tam in iudicio creditur quàm extra iudicium de rebus poſſibilibus euenire.[s] Multo fortius credẽdum eſt maximè multitudini tale quid conformiter aſſerenti. Quia de quo minus videtur ineſſe & ineſt, & de quo magis, per regulam topicam.[t] Maxima eſt autem multitudo talia narrantium, vt ſuprà deductum eſt. Sed & hæc ipſa quæ narrantur, eſſe poſſibilia ſupra in primo principali, probatum eſt etiam ex ſacris literis. Ergo non ſunt hæc tam facilè paſſimq; neganda, vt nonnulli faciunt.

Confirmatur ſecundò eadem ſecunda ratio, ſic: Fama quam omnes famant, non ex toto perit: & impoſſibile eſt, quòd famoſum ſit falſum ex toto, ſecũdum Philoſophum in lib. de ſomno & vigi. & 7. Ethicorum.[v] Maximè autem ſi fundetur narratio in certitudine ſenſuum. Nõ enim poſſunt falſi ſenſus exteriores circa propria ſenſibilia, vt dicitur in ſecundo de anima. Narrant autem omnes iſti, ea quę ab eis videntur & fiunt ſupra naturam, & ea eſſe vera teſtificantur de viſu pluribus ſenſibus. Et in hoc omnes conuenire, quòd corporaliter fiant, quæ ſenſiſſe ſe dicunt publica & vniuerſalis eſt fama. Non ergo ex toto falſa eſſe cenſenda ſunt, aut putandum eſt vniuerſaliter tales perſonas decipi vel decipere; licet fortè interueniant ſæpè deluſiones, vt ſuprà declaratum eſt.

Fama quam omnes famant non ex toto perit.

Cõfirmatur tertio eadem ratio ſic: Si quod eſt magis incredibile, quã illud de quo eſt ſermo, vel ſaltẽ æquè incredibile & nihilominus à ſanctis Doctoribus hac ſola ratione creditur & pro certo aſſeritur, quod à multitudine virorum ac mulierum, tam eorũ qui ſunt experti, quàm eorum etiam qui ab his, qui experti ſunt, didicerunt & cognouerunt, enarratur & confirmatur, multo magis ab omnibus credendũ erit, quod eſt magis credibile, vel ſaltẽ ęquè credibile, & quod eſt ęquè vulgatũ & affirmatũ ab his qui experti ſunt, vel ab expertis certa relatione cognouerunt. Nã

cùm

cùm citò sine ratione credere sit indicium leuitatis, iuxta illud Ecclesiastici 19. Qui citò credit, leuis est corde, magis hoc alienum esse debet à sanctissimis & grauissimis Ecclesiæ sanctæ doctoribus, qui tam naturaliter, quàm supernaturaliter dotati sunt supra cæteros muneribus intellectus, quàm à quibuscunque alijs.

Magis autem credibilia sunt omnia, quæ narrãtur à strigibus fieri in cursu illo diabolico, præter hoc, quod etiam affirmant sibi contingere, Dæmones, inquam, esse eis incubos aut succubos, quàm hoc ipsum quod exceptuatũ est, ibi, vel alibi expleri per Dæmones. Et tamen hoc ex sola multitudinis assertione, pro certo tenẽt Augustinus, Thomas, cæteriq; Theologi. Ergo multò fortius à nobis non debent illa negari, de quibus est sermo.

Quod autẽ hoc sit magis incredibile, & magis videatur à possibili alienum ex hoc manifestum est, quòd Dæmones, cùm sint spirituales creaturæ, corporales delitias aut oblectationes non magis admittunt, eisq; oblectari non magis possunt sensitiua oblectatione, quàm lapides. Sicut enim lapides, ita & Angeli sensibus carent, quorũ obiecta sunt illa oblectamenta, & consequenter videntur etiam ab eorumdẽ spirituũ voluntate aliena; Licet in corporibus assumptis, possint ab illis opera motusq; tales, quasi vitales perfici, & in illis intellectualiter, nõ autẽ sensualiter oblectari, propter animarũ perniciẽ; eorum, inquam, qui tale cum eis habent fœtidissimũ commerciũ. Quia tamen (vt diximus) videntur elongata hęc opera, vilissima & vtilitatẽ animi prætendentia, vt pote subiecti passionibus cõcupiscentiæ turpissimæ ab eorundẽ spirituũ eleganti natura, potius, quàm opera, circa corporalia quidẽ expleta: sed tamen virtutẽ eorum ac potentiam præmonstrantia: qualia sunt hæc, quæ narrantur accidere talibus hominibus in illo Diabolico cursu minus illa credenda forent, quàm ista.

Angeli sensib. carent vt lapides.

Angeli in assumptis corporibus, nõ sensualiter, sed intellectualiter oblectantur.

Quòd verò sancti Doctores, nõ ratione aliqua, vel reuelatione moueãtur ista credere, quæ minus credibilia sunt, & vt vera cunctis illa Christianis annuncient, non nisi sola fide narrantium: patet præcipuè per diuum August. qui hæc ipsa primus inter Catholicos in scriptis redegit: nedum possibilia, sed & facta in 15. lib. de Ciuitate Dei, cap. 23. Vbi sic ait: Creberrima fama est, multique se expertos

vel ab

vel ab eis,qui experti erant, de quorum fide dubitandum non est,se audiuisse cõfirmant, siluanos & Faunos, quos vulgus incubos vocat,improbos extitisse mulieribus,& earum appetisse & peregisse concubitum: & quosdam Dæmones,quos Dusios Galli nuncupant,assiduè hanc immunditiam & tentare & afficere,vt hoc negare impudentiæ videatur.Hæc ille.

Fauni sunt Incubi.

Dusii.

Hoc idem tenet etiam sanctus doctor,non nisi ob Augustini prædictam inductionem. Sed neque alij Doctores sancti,videlicet Gregorius & Isidorus,qui tales dari Dæmones incubos & succubos affirmant, vt suprà inductum est, alia ratione ad id moueri possunt nisi prædicta: Cum hoc ex sacris literis non habeatur, neque reuelatione priscorum:ergo neque per naturalem factorum cursum.

Cùm ergo eorum quæ à strigibus asseruntur, fama sit communior,& assertior eò quod iuramento iudiciali vbique firmata sit:sequitur à maiori, quòd eis indubitata sit adhibenda fides Si enim ista negentur, & existimentur quasi à delirantibus introducta non minus delirare putandum esset illos,qui ea,quæ minus credibilia sunt referrent, quæ tamen credunt sancti Doctores,vt diximus,quasi non delirantium relatione comperta.

Sed & quod magis propositum roborat & confirmat, hoc ipsum quod striges asserunt,de conuersione,inquam, saltem apparente earum in catos,tenet August.esse verissimum,licet non secundum hanc speciem verba faciat. Et hoc tenet non nisi relatione eorum, qui eiusmodi certissimè se audisse vel etiam expertos se esse asseuerarunt. Nam lib.18.de ciuitate Dei,c.17.postquam retulit,quæ à Gentibus narrantur de socijs Vlyssis in bestijs à Circe Maga cõuersis,& de Archadibus,qui transnatando stagnum,cõuertebantur in lupos.Et rursus de Archadibus in lupos conuersis,hausto quodam immolato liquore Deo suo Lyceo,post nonnulla subiungit,& probat hæc esse credenda, propterea quòd & temporibus suis talia fieri referrentur.

S. August. credidisse conuersionem mulierculárum in catos.

Vnde sic dicit,Si enim dixerimus, ea non esse credenda (quæ scilicet prænarrata sunt)non desunt etiã nũc qui eiusmodi quædam vel certissima audisse,vel etiam expertos se esse asseuerẽt.Nã & nos,cũ essemus in Italia, audiebamus talia de quadam regione illarum partium, vbi stabularius

mulieres imbutas his malis artibus: in caseo dare solere dicebant quibus vellent seu possent viatoribus, vnde in iumenta illicò conuerterentur, & necessaria quæque portarent post quæ perfuncta opera, iterum ad se redirent. Nec tamen in eis mentem fieri bestialem, sed rationalem humanamque seruari. Hæc August.

Caseo infecto immutatur hospes quidã in iumentum.

Ex quibus patet, quòd ipse non nisi ob plurium testium asseuerationem credebat talia fieri arte Magica: Quibus non dissimilia sunt, quę prędicantur ab Inquisitoribus accidere strigibus: & hoc relatione eorum, qui sunt experti: sicut est de conuersione strigum in catos: non tamen quò ad veram naturæ speciei mutationem, sed apparentem: & par ratio est de omni alio euentu mirabili per tales, circa casus diabolici cursus enarrato: & ab innumera testium multitudine cõfirmato. Vnde cum suprà probatum sit, omnia talia esse possibilia: neq; sacris literis repugnare: proculdubio sunt ab omnibus credenda: nisi quis vellet esse sapientior Augustino, cæterisque sanctis doctoribus, qui eundem Augustinum in hac imitantur credulitate.

s L. vbi numen. ff. de test. & c. nouit. de iud. etiã in criminalib. c. in omni, de test. & per Anton. de But. & Fely. in c. cum dilectus. de calum.

t De qua habetur in Auth. multò magis. C. de sacro san. Eccle.

u Et satis patet ex notatis. per Bart. in l. de minore. §. plurimum. ff. de quæst.

Ad idem ratio tertia, ex multiplici experientia, per nobiles inducta.

C A P. X V I I.

TErtiò probãtur hæc esse credẽda, prout ab Inquisitoribus vera prædicantur, ratione sumpta ab experientia, quæ dicitur rerum magistra[x]. Et sic arguitur: Id quod multiplici experientia comprobatur, non est negandum: Nihil enim certius, quàm quod sensibus notificatur, quod ad experientiam pertinet: Sed ea, quæ à strigibus narrantur, sunt etiam in diuersis locis per experientiam ab alijs, quàm à strigibus: quò ad facti substantiam comprobata.

x cap. Quam sit. de elect. in 6.

Argumentum ab experientia.

Quod

Quod quidem inducitur primò quantum ad corporalem delationem (omissis quæ ab authoribus antiquis, Vincentio, inquam, historiali, & Petro Damiano afferuntur, de quibus vide si placet in Malleo Maleficarum, parte 2. c. 3. quod & in solutionibus argumentorum explicabitur succincte) in medium tantũ induco nũc ea, quæ nostris temporibus ab his, qui pro certo cognouerunt enarrata sunt.

De veritate namque prædicti cursus Diabolici omissis innumeris, quę olim facta narrant, & scriptura etiam teste, vera comprobantur, nouissimum argumentum duplex inducere libet.

Quidam Vener. P. Frater Paulus de Caspano ord. nostri mihi anno præsenti asseuerauit, Presbyterũ quendam nomine io. Antoninum de Palauisinis bonæ famæ virum, demorari iam, diu, & nunc etiã in valle Tellina in castro Caspani, sibique narrasse, quòd dum manè secundum consuetudinem ante diluculum ad exoluendum diuinum officium vel alia de causa surgeret de lecto, contingit eum multotiens magnam vidisse turbam in propinqua planicie virorum & mulierum, cum varijs luminaribus currere hinc inde more ludentium, quos presbyter dixit pro certo se scire, quòd sunt strigones, & striges, quæ deportantur ad cursum, vt omnis generis voluptatibus carnis perfruantur.

Currere cum luminaribus striges in suis conuentibus. A chorisatione Itali conuentum hunc vocant cursum vel concursum.

Quidam etiam egregius medicus Ferrarien & in hac eadem ciuitate curis infirmorũ publicè intẽdens magister Sozinus Bentius nuncupatus, mihi fidelissimo testimonio superioribus diebus enarrauit, quòd cum superioribus annis, quasi tribus elapsis, ruri esset inuisendarum possessionũ propriarũ gratia, contigit cũ suo villico sermonẽ de strigibus eum habere. Cumq; medicus esse deliramenta diceret, quæ referuntur de strigibus: & hoc præ cæteris, quòd videlicet corporaliter ferantur ad opinatum cursum, econtrariò statim villicus ille (qui adhuc superest, & vocatur Thomasinus Pollastros, de territorio quidem Mirandulæ, sed modo habitans in confinibus illis in loco, qui vocatur Clauica Malaguzzi) asseruit quendam alium, ibi propè morari rusticũ, qui narrat se mulieres, & viros in maxima multitudine nocte corizantes, & voluptatibus vacantes vidisse. Super quo stupẽs medicus, rogauit villicũ suũ, vt rusticũ illũ ad se vocaret. Qui vocatus, & de his interrogatus ita respõdit.

Quadam nocte, dum per tres horas ante diluculum surrexissem, vt cũ bobus & plaustro veniens, villico huic vestro in quodam negotio ferrẽ auxiliũ, peruenissemque ad hanc planiciem (quam manu ostendit, quia prope erat) vidi à longe tamen, gnem copiosum in diuersis locis quasi luminaria magna, inter quæ multitudinem quoque conspexi virorũ, ac mulierum, veluti ad inuicem decertantium, seu etiã chorizantium. Propius autem accedens, plusquam sex millia hominum, clara per ignes causata luce intuitus sum, & mensas paratas, & eorũ nonnullos comedere ac bibere: plurimos chorizare, diuersique generis ibi ludorum exerceri, plures etiã lasciuire licentius, quàm fas sit eloqui. Inter eosdem autem aliquos mihi notos vidi viros ac mulieres, & nonnullos eorum tũc etiam sum allocutus. Sed post horam quodam signo facto velocissimo (vt videbatur) cursu, omnes inde fugerunt, ac velut asportati nebula, nusquã comparuerunt. Hoc igitur accepto testimonio, medicus mutauit sententiam, & nedum possibile, sed etiam de facto contingere iam credidit, quæ prius deliramenta putabat.

Quidam superueniens saltationi strigũ earum aliquas alloquitur.

Experientia corporalis cursus, ac transportationis strigum ad longinqua loca per populares inducta.

CAP. XVIII.

POpularium etiam testimonio, qui Ferrariæ morantur, hoc ipsum probandum censeo, vt possit, qui voluerit non à longè certificari.

Quidam in primis Andreas Magnanus Bergomẽsis, habitator Ferrariç, hac hyeme mihi narrauit, quod à quodam suo affine Venetijs commorante, cognouit hoc quod contingit superioribus annis: quandam, inquam, puellam, quæ cum matre Bergomi morabatur inuentam fuisse nocte Venetijs in thalamo dicti sui affinis. Quam manç repertam nudam, recognitámque, quia consobrina erat, cùm interrogassent quomodo illuc venisset, aut ibi esset, & quare: plorans illa, postquam vestita ab eis fuit, hçc quæ infero, enarrauit, dicens: Hac nocte, cùm in lecto vigilarem, vidi matrem meam, quæ me dormire putabat, surgentem de lecto

lecto,& exutam camisia se quodã vnguento,quod ex vasculo assumpsit,de sublateribus extracto perungentem corpus.Et statim in assumpto baculo quodam ibi præparato, in modum equitantis ascendens,extra fenestram deportata est,& à me nequaquam ex tunc ibi visa. Cumque ipsa quoque de lecto surgens,meum,vt mater fecerat,perunxissem corpus extra fenestram educta , statim in hunc locum deportata sum , vbi matrem puero huic lecto decumbenti insidiantem vidi.Ex quo ego territa,cùm matrem etiam ob meum aduentum conturbatam vidissem,& comminantem , nomen Domini Iesu , & beatæ Virginis inuocaui, & ex tunc matrem non vidi , & ego hic nuda soláque remansi. *Quædam vecta ad nocendum liberis.*

His auditis à puella,scripsit omnia hæc affinis ille,narrãtis P. Inquisitori Bergomensi , à quo capta mulier,& tormentis exposita,cuncta confessa est.Et addit,se à Dęmone plus quàm quinquagesies deportatam , vt puerum illum, filium prædicti affinis occideret:sed tamen præualuerat nũquam,eò,quòd semper eũ inuenerit signo crucis,& sanctis orationibus à parentibus benè munitum.

Quidam etiam Antonius Leo carbonarius,Ferrarię habitator,de Valle Tellina,narrauit mihi hoc anno, se in patria sua,ab eo,cui infrà scripta contigerunt cognouisse : videlicet,quòd cùm suspectam haberet ille vxorem suam,ex relatione multorum,quòd iret ad cursum,quando ipse nocte dormiret, finxit se quadam nocte profundè nimis dormire.Quod vbi percepit vxor , surgens de lecto se inunxit vnguento ex vasculo prius abscondito & statim nusquã cõparuit. Stupens autem vir suus,& quadam curiositate ductus,de lecto surgens, idem fecit quod vxor : & statim per caminum (vt sibi videbatur) per quem etiam sibi visum fuerat ascendisse vxorem,delatus,in quandam nobilis cuiusdam Comitis cellam vinariam deportatus est : quo loci vxorem etiam cum alijs pluribus reperit. Eo autem viso, vxor statim cum alijs quodam signo facto discessit,eodem viro suo in illo loco relicto.Qui manè à famulis domus inuentus,& cũ clamoribus quasi latro captus, & ante Comitẽ constitutus,accepto loquendi spacio , cum robore factum narrauit. Et ex hoc accusata vxor illius apud Inquisitorem,tandem confessa, pœnas dedit suis dignam sceleribus. *Quædam voluitur in vinariam cellam.*

Velle autem sola illa credere (vt ad obstinatos paulisper verba conuertam) quæ proprijs oculis contingunt videri, signum stoliditatis est, vel magnæ nequitiæ: vt qualis fortè quis fuerit, tales & cæteros esse putet, mendaces, inquam, & delusores.

De vnguento, quo vngunt vecturas.

Ex his tamen quæ prænarrata sunt, haudquaquã existimandum est, virtutem aliquam naturalem inesse vnguẽto illi, quasi omnes qui se illo perungerent, sic differri haberent, aut possent. Iam enim non nisi ad vnum deferrentur locum, vel ad vnam duntaxat differentiam loci, cùm natura non nisi ad vnum determinata sit, vt dicitur secundo Physicorum. Nec Diabolus est subditus naturalibus virtutibus rerum corporearum, quoad motum localem causandum, cùm sit eis nobilior, & ab omni materia absolutus. Tales enim virtutes non nisi ad res ipsas terminantur materiales. Sed sicut animal trahitur cibis, ita spiritus signis, vt dicit Aug. 21. de ciuit. Dei. c. 6.

Natura non nisi ad vnum est determinata.

Vt animal cibis, sic Spiritus signis allicitur.

Ex pacto enim tacito vel expresso, habito cum malignis spiritibus ab his personis, vel ab alijs, qui hæc primò introduxerunt, putà, ꝙ fidem abnegent, & baptismum, crucem conculcent, nomen vllum sanctum minimè nominent, & alia huiusmodi nefandissima incurrãt crimina, facto postmodũ aliquo opere, putà tali inunctione pro signo, statim adest Diabolus propria voluntate. Et ita proprio ex arbitrio assumpta sibi placita, etiã bestiarum figura: vel etiam inuisibiliter assistens, defert miseras personas, pro earũ, vel etiam pro sua voluntate ad destinata loca, indeq; reducit.

Posset etiam ad hoc cogi Dæmon inferioris ordinis à Dæmone superiore ac præsidente, cuius videlicet ille potestati subiicitur. Est enim prælatio, & subiectio in spiritualibus creaturis, tam bonis, quàm malis, vt patet per sanctum Th. 1. q. 109 art. 2.

Est prælatio & subiectio in Spiritibus.

Propter hæc igitur contingit, ꝙ & si aliqui quandoque se tali vnguento deturpent, intendentes transferri, siue pactum habeant cum Dęmonibus, siue non, voti compotes nullatenus fiunt.

Nonnulli autem quandoque tali perniciosa vnctione peruncti, quamuis etiam non intenderent se transferri, translati sunt. Procedit hoc etenim ex libertate Dæmonũ, sic exigente quãdoque malitia hominum, vt in perniciem

suam

ſuam obtineant, quod ſuæ ſaluti contrarium eſt. Et ex bonitate Dei, quandoque à tali malo quidam cuſtodiuntur contra ſuam etiam voluntatem.

Sed & quandoque impediuntur Dæmones, ne id præualeant obtinere, quod vellent: & hoc vel à bonis angelis, vel à malis, ſibi tamen prælatis. Ex bonorum autem angelorum præſidio iſtud communiter prouenit, ne poſſint Dæmones officialibus fidei nocere: nec ex carceribus eorum hæreticum hominem eripere, etiam ſi ſe totum vnguento illo perungeret exectabili.

Sed & quandoque Dæmonum in hoc libertas oſtenditur circa talia: qꝫ ſi perſona etiam ſic peruncta, pactum aliquod cum Dæmone firmatum præuaricet, putà nomẽ aliquod ſanctum in curſu proferat: ſtatim à Dæmone deponitur, ſeu derelinquitur: & in locis ſe inuenit à domo propria, vnde receſſerat, longè poſitis, ſæpiùs etiam flagellata per eoſdem Dæmones, & quandoque illæſa. *Caſtigantur inobedientes ſtriges.*

Experientiæ apparentis conuerſionis ſtrigum in catos.

CAP. XIX.

COmprobatur etiam id, quod aſſumptum eſt, in prædicta ratione de apparentia ſtrigum in formam brutorum & præcipuè catorum, vt ipſæ quoque ſtriges fatentur, per teſtes fideliſſimos de viſu, quantum ratione humana iudicare poteſt.

Nam ſuprà nominatus Antonius Leo vxorque ſua ſub iuramento deponentes, mihi dixerunt hoc anno, modò decurrere tertium annum, quòd in thalamo ſuo ſeris optimè clauſo, nocte quadam, duo magni cati apparuerũt, vni ex pueris eorum inſidiantes: de quibus tamen ipſi, dũ dormirent non aduerterunt, niſi poſt emiſſum à puero clamorem & eiulatum. Strigauerant enim iam ipſum infantem, quando ſunt excitati parentes: cuius maleficij cauſa infra paucos dies exſiccatus puer interijt. Surgentes ergo, quàm primùm catos binas viderunt, de lecto ſuo, vt eas comprehenſas necarent, licèt ferrea pala percuſſerit alteram earum vir (vt ſibi videbatur) acerrimè: alteram vero ritè concluſerit: nihilominùs elapſæ paulò pòſt *Striges in feles mutatæ, necant infantem.*

 aufuge-

aufugerunt ambo,& extra fenestram se demittentes, non vltra comparuerunt nocte illa.

Simile quid passi sunt post annos duos,hoc est,anno elapso circa puellam nuperrimè natam. Si quidem à duabus magnis catis,altera beretini coloris, altera verò pro parte albo,& pro alia parte corporis nigro colore colorata, dum omnes dormirent,nocte inuasa, parentes expergefecit flebili voce. Qui visis catis è lecto saltantibus surrexerunt, vt eos comprehenderent:sed neque tunc præualuerunt. Nam vt antea fecerant,eorum manus euaserunt facillimè:& per fenestram domus demissæ fugerũt. Puella verò infra duos dies exsiccata defecit. Noctibus quoque strepitum multarum catorum insidiantium alijs filijs,& etiam loco,vbi vnguentum sibi datum à quadam strige seruabatur, vt illo peruncti curarentur(siquidem iam & ipsi strigati fuerant, sed non exitialiter)sæpius audierunt : cùm tamen , vt ipsi dicunt,non nisi vnam paruam catum in domo habeant.

Sed & strix,quæ superioribus diebus fuit incinerata, dixit eisdem super hæc percunctantibus,quòd duæ fœminæ striges fuerant , in forma catorum, quas in thalamo viderant , quæ & alios filios antè occiderant modo prædicto, seque nosse illas asseruit:imò signis,non autem ex nomine propalauit easdem.

Huius etiam apparentis conuersionis strigum in catos, testis alius in hac eadem ciuitate Ferrariæ , Philippus nomine,artificio certo, sub iudiciali iuramento mihi asseruit hoc anno , strigẽ quandam ante tres menses eidem imposuisse,ne prohiberet venire circa puerum,quem (à se fortè strigatum)curandum assumpserat,si quas blandiẽtes & alludentes videret catos. Eadem igitur die , dũ discessisset illa,viderunt post horam ipse & vxor sua catum magnam,& hactenus ab eis inuisam,quæ ad puerum accedebat cõcito gradu. Quam cùm ex timore parentes sæpiùs abegissent, postremò contra venientis vexationem ad impatientiam exarserunt : clausoq; ostio , vir ille grauissimè catum hinc inde fugientem diutius hasta percussit , & demùm ex alta fenestra se iactare compulit , vt toto collisa videretur corpore catus. Ex tunc autem strix illa vetula toto confracta corpore per plurimos dies lecto decubuit, quo factum est,

Strix vapulans sub forma felis,male habet.

vt

vt leuis quam prius habebant, suspicio, ꝙ striga esset, & puerum suum, qui hac infirmitate strigatus, grauissimè laborabat, ipsa strigasset, in vehementem transijt, imo in violentam. Etenim percussiones, & plagæ, quæ in cato infixæ sunt, in illa vetula sunt inuentæ, quoad membrorum correspondentiam.

Innumera possent adduci ad huius rei manifestationem exempla. Sed hæc nunc sufficiant manifestissima testimonia, de quibus & publica instrumenta confecta sunt, & per eosdem testes, qui adhuc viuunt, apud omnes confirmari possunt.

Alio etiam modo idipsum, quod in hac tertia ratione probare assumpsimus, manifestari potest, per ea videlicet, quæ ante cursum inchoantes, in cursu striges perficiũt, vel ex cursu regressæ, ibi facta demonstrant. Ex quibus manifestabitur, ꝙ talia delusoriè non contingunt: sed verè realiter, & in corpore.

Habitam namque priusquàm ad cursum accedant sacratissimam hostiam, vbi postmodum ad determinatũ locum fuerint deportatæ, pro munere offerunt Diabolo, quam & ipsius Diaboli gratia, & requisitione opprobrijs affectam, ibi dimittunt: & nullatenus apud se postmodum illam inueniunt. Quod non accideret, si tantummodo somniarent se talia facere.

Hostiam sacratam secum volantes Striges portant.

Idem cõuincunt alia itidem oblata munera putà vmbilici puerorum, galli gallinę, & alia huiusmodi quæ cõmuniter requirunt Dęmones in sacrilegis eorum sacrificijs.

Vmbilici puerorum offerũtur Diabolis.

Quòd autẽ res ita se habeant & isthæc encænia Dęmonum post oblationem non compareant, millies comprobatum esse testantur patrum Inquisitorum processus innumerabiles.

Eisdem itidẽ strigibus referentibus cognouimus quod dum primo deportantur ad cursum & negatis coram domina cursus fide Christi atque Baptismo faciunt homagiũ Dæmoni, accipiunt tradẽte sibi eodem Dęmone pugillum terræ, qua secum portata, & realiter apud se inuẽta, conseruataque, toto vitæ suæ tempore vtuntur personæ istę pessimæ, ad maleficiandum non solùm pueros, verùm viros & mulieres cuiuscunque ætatis, proiecto terræ illius modico super eas, quas volunt personas perdere. Si autem hęc omnia

Pugillus terræ maleficiata datur initiata strigi.

nia in somnis contingerent, vel delusoriè, nequaquã apud se talia postmodum vigilantes inuenirent.

Aliud quoque huius veritatis signum offero tale: Asserunt enim striges qualibet hebdomada se bis languere, manè videlicet diei Veneris, & diei Lunæ, propterea ꝙ ex velocissima reportatione, qua noctibus illis præuijs à cursu recipiuntur in propria, patiuntur depositæ quasi vertiginẽ, & ob hoc lecto decumbentes, toto penè mane illo quiescunt. Quo etiam effectu, quasi apertissimo & clarissimo signo, noti earum suspectas easdem habent vehemẽtissimè, quòd sint striges: vbi præcipuè præstigiosis operibus alioquin intendunt.

Striges singulis septimanis bis languent.

Ex velocissima vectione vertigo vexat striges.

Sed & illa, quæ superioribus diebus incinerata est, ea quæ nunc diximus confirmauit: & aliud insuper veri realisq; sui cursus dedit hoc indicium: quod cùm semel reportaretur è cursu, & per caminum deposita fuisset in camera propria, non potuit hoc latere familiares, qui in eadem camera dormiebant. Et licet illa, vt factum occultaret excusationem auditi sonitus aliam interponeret, non tamen eis potuit satisfacere, quò minus vehementer suspicarentur eam tunc de cursu regressam, sicut & rei veritas erat.

Per caminum quædam demissa proditur.

Mutuus quoque concursus in dictis & factis, dum in diabolico illo resident conuentu, & se inuicem cognouisse, & comitatas fuisse: fecisse quoque simulque dixisse, dum sunt in cursu, quæ postmodum concordes referunt, sicut in referendo conueniunt, qui vigilant, ea quæ simul vigilantes fecerunt, aut dixerunt, signum est apertissimæ veritatis, quòd ista non in somnis perficiantur. Nam si vnus somniaret, aut deluderetur, vel etiam ambo, nullatenus ita mutuo conuenirent. Non enim experimur, imò impossibile iudicatur, & contra naturam, quod duobus contingat eadem in somnis videre, putaréve, quòd hæc vel illa fecerint, vel dixerint, absque vlla penitus differentia, vt talibus accidere comprobatur. Siquidem persæpè plures earum conueniunt simul ire redireque vt nulla sit iam negandi ratio vel apparentia, quòd hæc corporaliter fiant & in vigilia.

Quòd si etiam quandoque in somnis hæc appareant, vel cõtingant opere Dæmonis, non hoc eos latet, vt plurimum qui

qui talia patiũtur, ſicut & ſupra dictum eſt, ex his quæ traduntur in Malleo Maleficarum. His tamen, qui realiter deferuntur ad curſum, vt dictum eſt, multa tam in motu illo, quàm in termino motus, deluſoriè in parte contingunt: vt iudicent miſeri, realiter & corporaliter nonnulla ibi fieri & eſſe, quæ tamen phantaſticè fiunt opere Diaboli, vt in ſolutionibus argumentorum plenius innoteſcet.

Cur Dæmones copioſas ac celebres ſtrigum conuentus crebro ſic inſtruant, ac aceruent, è diuerſis regionibus aſſumptis viris ac mulieribus.

CAPVT XX.

POſſet autem aliquis etiã præmiſſis omnibus annuendo dubitare de veritate huius concurſus hominum in vnum, tam crebrò repetiti.

Eſto enim, quòd poſſit Diabolus homines de loco ad locum longius transferre, & plures etiã homines in vnum congregare: non tamen id fieri credendum videtur, niſi rariſſimè, ſicut & rariſſimi leguntur qui fuerint à Dæmone per aëra deportati: & rarius, imo nunquam, tam in gentilium, quàm etiam in Eccleſiaſticorũ ſcriptis legitur, quòd vel ſemel tantũ per Dæmones facta ſit adeò celebris congregatio hominum, ſicut eſt vna vel minima earum, quæ fieri dicuntur à ſtrigibus bis in hebdomada in diuerſis partibus Chriſtianorum.

Quòd ſi etiam dicatur, hoc Dæmones facere, vt decipiant homines, & eorum ruinæ ſæpius inſidiẽtur, videtur, quòd ab initio iſta facere debuiſſent, cùm à principio perditionem hominum ſummo ſtudio, & inexplebili malitia exquiſierunt. Vnde cùm factum hoc aliàs nemo ſciat, imo negetur ab omnibus, pari modo negabit quiſpiã vnquam Deum Opt. Max. iſta permittere.

Verùm enimuero cùm tot aſſertionibus, atq; manifeſtis indicijs, hæc infœlici noſtra hac tempeſtate comprobẽtur contingere, ſupra inductum ſuaſorium ſcrupulum hac ſola ſuaſione remouere curabimus, quòd Deo pro grauioribus hominum inualeſcentibus demeritis permittente, grauius eoſdem

eosdē Diabolus insequitur, ac perniciosiores nocendi modos indies aggreditur in Christiani nominis extinctionē.

Quòd autem vnus hic morbus omnium sit grauissimus, supra modum contagiosus, vniuersaliq; saluti hominum magis aduersus primum manifestato, facilè demū ostendemus, non ab re nostris temporibus ista crebrescere.

Primùm autē, deducit multitudo simul & grauitas criminum, ruinaq; animarum exitialis, quam Diabolus omni, qua potest arte, omniq; malitia mūdum debellare contendit. In consortio enim positæ miseriæ, & infelices illæ personæ, magis se inuicem ad malitiam trahūt, in malitia fouent, & sic eorum culpa continuè aggrauatur. Se inuicem quidem ad malitiam magis trahunt inducendo.

Quot modis inducantur Striges. Cur Dæmon cōuentus suos agat.

Primò verbis. Timeret enim persona quælibet diabolica, si solam se sciret, aut crederet esse sic Dęmoni obligatā, sic à Christo alienam, eiusq; inimicam: timeret, inquam, hęc alteri reuelare, & ad simile facinus alios inducere. Modò autem, cùm in tam solenni delectabiliq; se cognoscant annumerari societate, quasi iactabundæ, moremq; facturę cognatis, amicis, atque sodalibus, eosdem inducunt verbis extra cursum, vt potè primo narrando, quibus conuenientes in cursu perfruantur bonis.

Secundò excludendo timorem, tam Dæmonum, quàm iudiciorum Dei: dum Dæmones, non quasi inimicos, vt prædicatur, sed quasi amicos, & familiariter obsequentes pro voto se dicunt habere, & Deum talia non curare, vel certè non posse punire affirmant hæreticè, quasi non præualeat contra Dæmonis potentiam se opponere, factasq; iniurias vindicare.

Tertiò remouendo impossibilitatem apparentem transmigrationis longinquæ, imò præbendo facultatem per Dæmonum inuocationem: eosdémque per execrabilem vnctionem, in illorum maledicto nomine factam à strigibus, ad hoc ipsum obsequiosos reddendo.

Quartò, causando roborādoq; fiduciā proprio comitatu.

Quot modis foueantur striges in malitia.

Fouent postmodùm in malitia, dum sunt congregatæ personæ illæ, alias quas traxerunt: primò offerēdo eas magnæ dominæ in tali multitudine præsidēti: vt propter eā, quam præ se fert excellentiam, potētiam, beneuolentiam, comitatem, vereantur eiusdem votis atque præceptis, tametsi

metsi execrabilibus, non parere: timeant eidem promissa non obseruare; non odio eam habeant, sed potiùs diligant, veluti auctricem tantorum bonorum, & in omnibus occurrentem pro voto.

Secundò fouentur in malitia, propter multitudinis imitationem. Multæ enim personæ, dum etiam illuc perductæ sunt, renuerent contra Christum & fidem sacrilegia committere: quæ tamen immutatione sociarum fidentius admittunt facinorosissima opera. Ex maiori etiam multitudine, maior sequitur voluptas in multis, quibus fruuntur delitijs. Si enim omnis boni possessio iucunda minus est sine consortio, vt dicit Boëtius: ex hoc ipso, quòd in maxima multitudine conueniunt, solatijs etiam affluunt pluribus in chorizando, cantando, sonando, & in curiositatibus multis: & præsertim in aspectu pulcherrimarum personarum apparentium, &c. vt sic vilissimorum hominum desiderium accendatur magis ac magis, velle sæpius ista repetere.

Quomodo Striges aggrauant malitiã.

Ex quibus omnibus continuè aggrauatur peccantium malitia, cùm ex frequentatis actibus malis, omnis eorum generatus pessimus habitus infidelitatis, apostasiæq; à fide, & demum omnis generis vitiorum, & præcipuè luxuriæ, gulæ, inuidiæ, iræq; proficiat in malitia: & cor eorum obstinatione maxima indies obduretur, ob peccandi consuetudinem.

Rarissima cõuersio Strigũ ad Deum.

Cuius indicium est rarissima talium personarum ad Deum conuersio: conuersorum tam facilis, quæ comprobatur, recidiuatio. Dicunt enim communiter quæ conuertuntur, quòd ista conuersio sibi difficillima est, & perseuerantia dura, tum ob delitiarum memoriam; tum propter Dæmones, in diuersis formis plurimùm eisdem blandientes vel si sic non præualent, realiter postmodùm, & grauiter deterrentes, & verberantes.

Aggrauatur insuper illorum malitia, propter multitudinem, ex hoc, quòd quasi in vnũ facinus omnes coniurant: ita, vt quilibet, nõ solùm propriorũ, sed etiam totius multitudinis peccatorum, quibus consentit & delectatur, reatu teneatur obnoxius. Sicut enim opera bona gratiora sunt Deo, si à multis vnanimiter fiant, iuxta quod innuunt verba illa Domini, Matth. 18. Vbi fuerint duo vel tres congregati

gati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum:ita & quoad malitiam grauitatémque delictorum, pariformiter iudicandum eſt. Vnde & in naturalibus diuerſorum agentium virtus, quo magis vnita fuerit, fortior eſt, & magis diffunditur. Feruefcunt enim magis igniti carbones, dum cogũtur in vnum. Hoc igitur rete peſſimo verſutus vtitur hoſtis, vt copioſam infœliciſſimorũ hominum multitudinem ad tartareas ſtriges poſt ſe trahat. Nõ eſt autem vſus hac arte Diabolus ab initio, antiquíſve temporibus, tum quia principaliter per hæc intẽdit iniquus fidem veri Dei, de corde hominis euellere. Totum autem antiquitùs penè orbem, per veritatis ignorantiam, & per infidelitatem ſuæ addixerat ſeruituti, præter Iudæorum pauciſſimos: quem etiam populum ad idololatriam pronum cognoſcens, non exquiſitis his artibus ad infidelitatem trahere neceſſarium iudicabat: ſed facilè in illam eos prolabi faciebat.

Feruefcunt carbones, dum coguntur in vnum ſic.

Cur antiquitùs Sathan his artibus Magicis ſit vſus.

Poſt aduentum autem Domini & Saluatoris, in primitiua quidem eccleſia Chriſtianus populus inter infideles habitans, perfectiſſimæ vitæ fuerat, & fidei firmiſsimè inhærebat, vt potè inter perſecutiones continuè ſplendeſcens atque feruens, ſicut & aurum igne probatur: eratq; tunc Diabolo ſola vel maxima cura, regnum ſuũ tueri, ne omnes infideles ad Chriſtum conuerterentur. Sed data pace poſt tempora ceperunt Chriſticolæ ſegniter agere, à conceptóque fidei feruore tepeſcere: quos conſequenter aggrediens Diabolus, per miniſtros ſuos hæreticos innumerabiles ſeducere cœpit, ſicq; voti cõpos fieri per internam infeſtationem à ſe, & per exteriorem ab ipſis hæreticis factam: non autem adhuc per viſibilem apparitionem, ſaluti hominum grauius inſidiari.

Quomodo hæreſis Strigiatus creuerit.

At poſtremò ſublatis è medio hęreticis, aut certè à Chriſtianorum finibus longius profligatis, cepit Diabolus ſimpliciores perſonas facilè ſeducere, multipliciter deludere, & ad infidelitatem cultumq; Dianæ varijs illuſionibus inclinare, vt in c. Epiſcopi. 26. q. 5. enarratur.

Sed deprehenſo à Chriſtianis per ſacerdotũ doctrinam, non eſſe verum Deum, vel Deam, quæ perſonis illis quaſi domina apparebat, ne ſuo Diabolus deſiderio peſsimo defraudaretur, cepit apertè ſe Chriſtianis ſolis offerre in omnibus obſequentem: & eis creberrimè omnis generis

delitias

delitias pręparare,dummodò fidem Christi ab eorum cordibus eliminare posset. Quod vt facilè firmitérque obtineat,prædictos adinuenit laqueos, ac dolos pessimos maledicti cursus, ac infœlicissimarum harum personarum conuentus.

Et in principio quidem, eò, quòd non multi essent,qui eius tali malitiæ consentirent:ex diuersis locis Christianitatis,vnius tamen assumptos lingue per aëra in vnum tantummodò locum pro quolibet regno, qualibétve prouincia deducere consueuerat, putà, circa regionem Iordanis, circa nucem Beneuenti,& sic de similibus.

Conuentus Strigum circa Iordanem.

Sed adeò magna in præsentiarum multitudine inualuerunt,vt in pluribus aggregentur locis,& quasi per singulas diœceses conuentus faciant copiosos, magnæ multitudinis vtriusque sexus, & varij status. Sicut in Barcho Ferrarien. in planicie Mirandolæ, in monte Paterno, prope Bononiam, & in alijs pluribus per has maledictas personas nominatis locis:vt iam non per aëra semper à Dæmonibus deportentur,sed pedestres vadant multotiens,& velocius currant, quòd persæpè propè sit locus, tametsi à Dæmonibus in hoc ipso multipliciter etiam sint suffultæ. Quam sectam maledictam dignetur Deus Opt. Max.tandem eliminare.Et hęc de tertio principali,& quoad totius quæst.determinationem, & materiæ declarationem dicta sufficiant. Nunc superest argumenta pro opinione falsa in principio facta dissoluere.

Loca conuentuum diabolicorum.

Hodie non volatiles,sed pedestres Striges habentur.

Pro solutione primi argumenti primò deducitur allegatum in contrarium c. Episcopi,esse multipliciter de authoritate,& veritate suspectum.

CAP. XXI.

DEterminata veritate circa præpositam quæstionē,superest soluere rationes in principio adductas pro parte falsa. Ad primum igitur argumentum fundatū super ea, quæ dicuntur in c.Episcopi.26.q.5.multa dicenda sunt,eò, quòd huius cap.verbis,& authoritati solùm innitantur,& hæreant, qui cursum hunc diabolicum corporaliter fieri negant. Primò ergo dicendum est, secundum aliquos,

capitu

capitulum illud,ſed etiam cōcilium ſuſpectum eſſe de falſitate & inter paleas non minus computandum,quàm Gabillon.vel Beloen.concilia reputentur, d.18.c.Placuit,& c. Annis.& ſic de ſimilibus, quæ non alia ratione repudiātur & inter apocrypha cenſeri ſcripta tenendum eſt, niſi quia neſciatur quo tempore,ſub quo Pontifice,vel cuius authoritate indictum ſit aliquod tale concilium, vel confirmatum.Etenim concilia plurima ab hæreticis & ſchiſmaticis ſæpius celebrata ſunt:in quibus quidem licet plurima cōſtituta inueniantur, quæ ad ſanctæ vitæ profectum cōferre videantur, & nonnulla vera ex ſanctorum Doctorum ſapientia inſerantur; nihilominus ab Eccleſia non acceptantur, imò damnantur propter commixta multa falſa, & perperam ordinata:& quia etiam nō ritè congregata fuiſſe compertum eſt,ſed potius cōtra voluntatem ſummi Pontificis,aut præter eius notitiam,& beneplacitum,cuius ſolius eſt,vniuerſalia concilia indicere,& cōfirmare,diſt.17. per totum.Sicut patet de conſilio Arimini damnato, diſt. 15.c.Sancta, & nouiſſimis temporibus de conſilio Baſileæ damnato ab Eug.4.& ſic de alijs pluribus ſchiſmaticis cōcilijs.Et ille,qui teneret,quod concilium poteſt indici,vel congregari,aut celebrari ſub alio capite,quā ſummo Pontifice, Romæ vice Petri vniuerſali Eccleſiæ præſidēte,niſi fortè in caſu,quo Pontifex in hæreſim laberetur, eſſet hæreticus,ſanctæ matris Eccleſiæ Romanæ primatum impugnans,quem à Christo accepit.d.22.c.Omnes.& d.40.c.Si Papa. Cùm igitur huius aſſerti concilij Acquiren.& tempus ignoretur,& author,illi meritò adhærere nō videmur cogi:& eius dicta,ſeu decreta nullam habere videntur authoritatem, niſi aliud oſtendatur. Suſpectum eſt ſecundo vehementer tale concilium,quod non Catholicum fuerit, aut ab Eccleſia approbatum, eò, quod nonnulla profert obſcura, ſacriſq; literis non plenè conſona, ſed ſecundum ſenſum,quem aduerſarij patrū Inquiſitorum in eo habent, falſa ac de hæreſi ſuſpecta. Probādo etiam ſuum principale propoſitum ſecundum dictum ſenſum diminutè ac inefficaciter procedit,& contra veritatem,quæ manifeſta eſt in ſacris literis, quod videlicet talia non poſſit facere Diabolus,quæ tamen Diabolo poſſibilia eſſe,ſacræ literę proteſtantur. Nam inter alia eliciunt hæc ex d.cap.quod non

poſſint

possint à Diabolo portari realiter de loco ad locum, quod non possit figuram hominis prætendere, vel mulieris quasi deæ factæ, quæ sunt contra sacras literas & contra scientiam & doctrinam omnium Theologorum, sacras literas exponentium .Nam quòd Diabolus Christum de loco ad locum portauerit, habetur expresse in Euãgelio Matth. 4.capi.Multò magis igitur alios portare potest,& portasse fertur in historijs authenticis Sanctorum,& præcipuè diui Iacobi Apost. Naturalis etiam potentia non est minor in angelo malo,quàm in bono, qui tamen portauit Abacuch per longa terrarum spacia in citissimo tempore. Dan.4. Cùm possit etiam Diabolus se trãsfigurare in Angelum lucis,vt dicitur 1.Corinthi.9.& habetur in eodem capit.Episcopi. multò magis potest se trãsfigurare in deam aliquam corpoream, sicut putabant esse Dianam ipsi Pagani. Contraria etiam sacris literis(nisi bonę glo.interpretentur) affert capitulum illud: dum dicit esse infidelem & pagano deteriorem,qui credit posse fieri aliquam creaturam,aut in melius mutari, aut in deterius, aut transformari in aliam speciem, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore,quia omnia fecit, & per quem omnia facta sunt.Huius enim contrarium, quantum ad aliam speciem, expressè habetur, Exod. 7 & 8. Vbi legitur Magos Pharaonis conuertisse virgas suas in serpentes: aquas etiam in sanguinem verum, verásque ranas. Neque enim potest dici secundum, fidem, quòd ista delusoriè acciderint: quia sicut bene probat diuus Augustinus in glo. ibi. Scriptura eodem vocabulo nominat,& virgas Magorum, & virgam Moysi, quam constat verè in serpentem esse conuersam. Et hanc intentionem Augustinus in passu illo sacræ scripturæ, sequitur etiam & declarat diuus Tho.Pot.quæstio.6.ar.5.ad 8.cum alijs Theologis & expositoribus. Et alia ratione hoc ipsum deducitur ex eadem scriptura:quia si delusoriè ista contigissent, cùm illi Magi nõ nisi virtute Diaboli talia possent facere, & æquè facilè sit Diabolo facere, quòd ita præstigiosè cyniphes sicut ranæ serpentésque apparerẽt:ęquè facilè virtute illius potuissent Magi cyniphes ipsos delusoriè,& tantùm apparenter educere,sicut ranas:& tamen sacra scriptura dicit, quod Magi hoc facere non potuerunt. Quod quidem non est ita intelligendum,

quasi naturalis Diaboli virtus ad illorum etiã productionẽ nõ se ostenderet: sed quia eos talia animalia tunc producere non permisit Deus: vt dictus sanctus August. 3. de Tri. & recitat Magister 7. de 2. Qui etiam negaret, quòd Diabolus possit creaturam conuertere in aliam similitudinem per præstigium, negaret ipsum præstigium, quòd est vna diuinationis species, & contradiceret consequenter omnibus Theologis. & cap. Nec mirum 26. q. 5. séque opponere omnibus historijs talia narrantibus, quæ per præstigium varijs temporibus contigerunt in locis. Quo tamen modo intelligendum sit, Diabolum posse, vel non posse vnam creaturam in aliam mutare infrà declarabitur. Suspectum tertiò de falsitate est dictum capitulum, in quantum alium prętendit sensum in sacris literis, quàm habeant sancti Doctores super verbo illo Apostoli siue in corpore, siue extra corpus nescio, &c. imò sensum præfert, quem reprobant S. Aug. S. Thom. & quem D. Hieronymus in prologo Danielis, dicit fuisse sensum cuiusdam Iudæi negantis pariter id, quod vniuersalis cõfitetur Ecclesia. Abacuch, inquam, esse portatum ab Angelo in Babylonem breui temporis spatio. Et ideo cùm ex cultu Iudæi exponentis: tum etiam quia Hieronymus hoc referebat, vt ostenderet se in suis translationibus pati multas calumnias, maximè à Iudæis, quas ipse calumnias reputabat iniustas, infertur tacitè, quòd pariter execretur, & damnet causas calumniarum, inter quas vna erat expositio prædicta, quam inducebat Iudæus ille. Cùm ergo illum afferat dictum capitulum secundum aduersariorum interpretationem, patet ex hoc ipso, suspectum esse de minori veritate. Est autem sensus verborum Apostoli, dum dicit se nescire, an in corpore, an extra corpus raptus sit vsque ad tertium cœlum, à prædicto Iudæo introductus, & prædicto capit. Episcopi. insertus, secundum aduersarios, iste, quod Apostolus nescierit, an fuerit portatus in paradisum, seu in tertium cœlum corporaliter: ita quod corpus cum anima eius esset illuc transportatum: an certè extra corpus raptus fuerit, & in solo spiritu viderit & audierit, quæ ibi cognouit. Hunc autem sensum recitat & improbat August. 12. super Genes. ad literam. hac ratione, quia, inquit, constat ex verbis Apostoli, quod ipse sciuit se esse raptum vsque ad tertium cœlum: constat ergo,

ergo illud cœlum, in quod raptus est, esse verum cœlum, non aliquam cœli similitudinem. Si enim hoc voluisset intelligere, cùm dicit se raptum in cœlum, id est, ad videndũ imaginē, similitudinem cœli, eodem modo poterat affirmare raptum esse in corpore, id est, in similitudinem corporis huius. Et sic non fuisset necessarium discernere, quid sciret, aut nesciret: quia vtrunque æqualiter sciret, scilicet, & se esse in cœlum, & se esse raptum in corpore secundum similitudinem, sicut accidit in somnis. Si autem sciebat esse verum tertium cœlum, sciebat ergo aut esse aliquod spirituale & incorporeum: & sic non poterat corpus eius illuc rapi: aut esse aliquid corporeum, & sic anima non posset illuc sine corpore rapi, nisi separaretur à corpore. Et sic post longam disputationem Augustinus concludit verum sensum verborum Apostoli, dicens: Restat ergo fortasse, vt hoc ipsum eum intelligamus ignorasse, vtrùm quando in cœlum raptus est, in corpore fuerit, quomodo est anima in corpore, cùm corpus viuere dicitur, siue vegetantis, siue dormientis, siue in ecstasim à sensibus corporis alienata: an omnino de corpore exierit, vt mortuum corpus iaceret, donec peracta illa demonstratione membris mortuis anima redderetur, & non quasi dormiens euigilaret, aut ecstasi alienatus rediret in sensus, sed mortuus omnino reuiuisceret. hæc ille. Quem adducit & sequitur S. Thom. 22. q. 175. art. 6. & Veri. q. 13. art. 6. Quod etiam ratione conuincitur: Si enim non fuisset tunc Apostolus secundum corpus in terra, vbi fuerat à socijs & comitibus deductus, & à Iuda hospitio receptus, hoc ipsum illi clarissimè competisent: Et palam omnibus, quasi miraculum insigne factum esset. Si verò in terra, & non in cœlo corpore fuisset, nolle socijs hoc affirmantibus credere, impudentiæ illius ascriberetur, non minus, quàm eius qui tantum ea credere velit, quæ sensu percipit exteriori. Immobile autem corpus hominis manens, non omnes discernere possunt, an funditus extinctum sit, vel certè ecstasim patiatur. Vnde referentibus quibuslibet Paulo, quod corpore immobilis permansisset, eorum sensui adhærere non tenebatur, si quis ei quod mortuus fuerit, vel non mortuus affirmasset. Cùm igitur si hæc etiam non suffragaretur ratio, sola authoritas sanctorum fidem faciat veritati, patet

quod contrarium sensum in verbis Apostoli prætendens illius capituli litera redditur de veritate suspecta.

Capitulum Episcopi, propositum suum ineffi.aciter inferre, & ob hoc de falsitate, & authoritate minori suspectum esse.

C A P. XXII.

DE falsitate quoque minorique auctoritate d.c. deprehenditur ex hoc esse suspectum, quòd in probando quod intendit obscurè, ineptè, & prorsus inefficaciter procedit, si illum habet sensum, quem ei tribuunt aduersarij, dum contra veritatem suprà d.ffinitam illud inducunt. Volens enim probare secundum eos, quòd non realiter, & in corpore mulieres illæ perficerent, aut viderent quæ narrabant, sed in somnis potius, aut in solo spiritu à Diabolo deluderentur, inducit binas illas authoritates sacræ scripturæ, quibus secundum horum interpretationem habeatur, quòd non in corpore, & secundum sensus corporeos præsentes fuerint Paulus & Ezechiel, alter inquam, in cœlo, alter in Ierusalem. Et tamen ex illis auctoritatibus ad sensum istorum à capitulo inductus non habetur primo, quod non possit etiam tale quid in corpore contingere, nisi in authoritatibus illis hunc habeant intellectum, quod videlicet nullo modo potuerit, vel Paulus in cœlum, vel Ezechiel in Ierusalem corporaliter deportari, nisi forte ab angelis bonis. Sed hoc primò est falsum, quo ad deportationem Ezechielis. Multò enim grauiora corpora potest Diabolus & longius deportare, vt suprà monstratum est. Secundò infertur oppositum ex hoc ipso, quod dicunt, cùm naturalia manserint in Dæmonibus secundum Dionys. splendidissima Quicquid ergo virtute naturali possunt Angeli boni, possunt & mali: & magis qui sunt excellentioris naturæ. Falsa etiam expositio ista ex hoc cõuincitur, quod si sic intenderet, Paulus vtique mentiretur. Etenim quid Angeli boni possint & mali, melius ipse certiusque didicerat, quàm authores dicti capituli. Nõ ergo dixisset: Nescio, Deus scit. Si verò in prædictis authoritatibus non illum, sed hunc potius habeant intellectum, quod de facto non corporaliter ad

ter ad illa loca portati sint, licet potuissent portari, tunc non habent ab eis propositum quod intendunt, hoc inquam, quod non possint à Diabolo per longa terrarum spacia corporaliter portari striges. Nam à non esse ad non posse, nullum est argumentum. Neque enim sequitur: Petrus non est Papa, ergo non potest esse Papa. Et tamen aduersarij ex authoritatibus illis, quæ continent tales translationes non esse factas in corpore inferre volunt, quòd non possint similia in corpore contingere. Neque etiam sequitur, quod semper & omnibus sic contingat respectu cuiuscunque corporis & cuiuscunque localis distantiæ, quod Ezechieli cõtigit atque Paulo, quia particulari ad vniuersalem, siue secundum tempus, siue secundum supposita, non valet argumentum. Et hæc apud sapientes logicos notissima sunt, & prima principia: quæ etiam pueris & idiotis claré constant. Quis enim inferret: Aliquando Petrus fuit, ergo semper Petrus fuit? Similiter quis existimaret, hanc esse bonam illationem: Aliquis homo est bonus, ergo omnis homo est bonus? Et tamen secundum aduersarios in capitulo illo fiunt similes deductiones, isto modo: Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore ad loca illa, ergo nunquam. & nullus potest taliter in corpore ferri. A particulari etiam, & multò magis ab vna singulari ad aliam singularem, consequentia seu argumentum non valet, siue affirmando, siue negando fiat. Sicut non sequitur: Aliquis homo, seu etiam Sortes currit, ergo Petrus currit. Aliquis homo seu etiam Sortes non est bonus, ergo Petrus non est bonus. Et tamen secundum tenentes contrariam opinionem, in præsentis quæst. ar. d. capit. Episcopi. intendit sic arguere: Paulus & Ezechiel non fuerunt portati in corpore. Ergo nec illæ mulieres portantur in corpore. Vnde patet quod cùm istæ consequentię secundum sapientes sint derisibiles: ipsum quoque totum capitulum secundum sensum quem isti homines, qui Inquisitoribus aduersantur, in eo habent, est nullius penitus authoritatis, & à Spiritu sancto non prodijsse conuincitur, neque fuisse bonum, verum, ritéq; congregatum concilium, sed inter paleas reputandum.

Aduertant etiam, qui sic exponunt d. capit. quænam sit probatio, quam fecit secũdum eos. hæc, inquam: In somnis

ac nocturnis visionibus homo extra seipsum deducitur, & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat: ergo & mulieribus illis itidem accidebat circa ea quæ narrabantur ab eis facta, vel visa. Similiter ista probatio nulla est: Stultus & hebes est, qui ea quæ fiunt in solo spiritu, etiam in corpore accidere arbitratur: ergo stulti sunt & hebetes, qui credunt verè, & corporaliter mulieres illas fecisse, vel vidisse quæ narrabant. Nonne istæ probationes supponunt, mulieres illas somniasse tantum talia, quod tamen erat probandum? Si ergo d.c. talē habuit intellectum, quem isti ex eo accipiũ, inefficacissimè processit. Si verò aliter interpretetur, vt saluari possit veritas & authoritas eius, nos infrà efficere conabimur, aduersarij non habebunt ex eo propositum suum, vt ibi etiam ostendetur. Sed nunc quædam alia adhuc prælibanda sunt.

Quòd non est necessario standum dictis illius capituli Episcopi. si à sinodali concilio emanauit, quin etiam si concilio generali prodijsset reclamandum est ad Pontificem, vt sua declaratione excludat sensus erroneos, quos aduersarij habent in eo.

CAP. XXIII.

SVpposito autem quòd à ritè congregato concilio capitulum hoc mandauerit, adhuc secundo dicitur argumētum super illos fundatum non procedere propter duo. Primò quidem, quia nescitur adhuc an synodale fuerit tale cōcilium, vel certè generale, quod solùm omnes astringit. Argumentum autem probabile, quòd generale non fuerit tale concilium, hoc habetur, quod inter generalia concilia enumerata à Gratiano d. 15. vel 17. nullum Acquirense inuenitur. Omnia autem concilia Gratianum sufficienter enumerasse, nullus debet aliquatenus dubitare, cum præsertim ea d. 15. promittat se velle assignare originem constitutionum Ecclesiasticarum, quæ ex sacris concilijs communiter ortæ sunt. Huius ergo etiam constitutionis atque mandati, si authenticum esset, originem præmisisset inter generalia ritéque congregata concilia, hoc Acquirense connumerando

merando, aliàs non omnium conciliorum seriem putasset se sufficienter tradidisse. Non ergo generale fuit hoc concilium, vel certè nullius apud eum authoritatis, quia fortè non ritè congregatum. Cuius etiam rei signum est, ꝙ nullum ex antiquis meruit glossatorẽ, quia illud fortè decretorum libro insertum non habebant. Si qui autem modernorum, vt Io. de Turrecremata, illud exposuerunt: non nisi quatuor esse de principali eius intentione dixerunt: vt sic veritas in eo contenta saluaretur, omni falsitate, quã prætendit, exclusa. Quænam sint autem quatuor illa principaliter intenta, declarabitur inferius. Si autẽ dicatur, ꝙ plura alia in libro Decretorũ inducuntur concilia generalia non prius enumerata. Respondetur primò, ꝙ adducere incõuenientia non est soluere quæstionem. secundò, ꝙ si illorum etiam ignoretur tẽpus & author, & irrationabilia, vel falsa contineant, qualia manifestabimus capitulum hoc continere, eis pariter non erit necessariò inhærendum: & si deferre quis eis voluerit, erunt piè interpretanda, sicut infrà circa hoc etiam faciemus. Sed adhuc quispiam fortè probabiliter inducere conabitur, ꝙ tale concilium fuerit generale, & ꝙ præsidentia vel authoritate summi Pontificis celebratum sit, cùm Episcopis indifferenter pręcipiat, quòd solus Papa potest (vt videtur) eo quod solus sit eis superior ordinariè. Hoc est enim vnum ex indicijs inductis à gloss. in cap. vt circa. in verbo, Perpetuo. de electione. libro 6. ad discernendum generalia concilia à particularibus. Præcipitur etiam in ipso capitulo omnibus esse publicè annunciandum, quod qui talia credit, & his similia, fidem perdit. Non est autem, nisi qui omnibus præsidet, præcipere vt omnibus annuncietur mandatum, vel quæcunque determinatio fidei. Talis autem est solus Papa, vel etiam generale concilium eius authoritate. Respondetur igitur, ꝙ si capitulum præciperet omnibus Episcopis absolutè, vtique ex hoc concluderetur, quod concilium generale fuisset, quando aliàs esset ritè congregatum, eo quod vt inducitur, solus Papa omnibus Episcopis prælatus sit, & super omnes plenam habeat authoritatem. Non sic autem inuenitur in capitulo illo. Sed indefinitè dicit, Episcopi, in plurali. Et licet quandoque indefinita æquipolleat vniuersali, non tamen semper, neque formaliter. Potest au-

tem Metropolitanus,siue Primas sit, aut Patriarcha, siue etiam sit Archiepiscopus,cõgregare concilium prouinciale, ad quod vocati Episcopi omnes illius prouinciæ accedere tenẽtur,aliàs excommunicantur.d.18. c. si Episcopus. c.si quis.c.Decernimus. Et potest cõcilium illis præcipere, quæcunque iudicauerit esse prçcipienda,& tenẽtur seruare ordinata in eo,d.92.c.si quis Episcopus,primo,secũdo, tertio.Similiter in c.Episcopi,omnibus esse annũciãdum,&c. interpretari quis posset,ꝙ non absolutè de omnibus loquitur,sed tantum de omnibus subiectis. Vel quod non præceptiuè,sed quasi naturaliter hoc monet esse prædicandum omnibus,quasi dicat:omnibus annuncianda est ista doctrina,vt pote vera,& ad salutem omnium spectans. Hoc autem modo potest monere etiam qui prælatus non est, & qui nullam habet iurisdictionem:sed tantum docendi officium. Vnde multò magis sic potest omnes monere particulare concilium. Sed nõ potest prçcipere omnes omnib', sed tantùm sibi subiectis. Discordare etiam à quocunque particulari concilio, quando erronea vel indiscreta præciperet,vel in his determinationibus in quibus vel ratio, vel Sanctorum doctorum aut clarissimorum Theologorũ authoritas contradicit:aut certè in his,quç secundum glossas & Doctores non sunt de principali intentione concilij,vel quæ non exponuntur,nisi secundum absurdum eius intellectum,vt in proposito accidit, circa præsentis quæstionis articulum, quantum ad expositionem aduersariorum d. c. non est erroneum aut temerarium, sed salubre, laude dignum ac,ỹ meritorium.Sicut enim declarantes sacras literas,& malum in eis intellectum explodentes & consequẽter eas elucidantes commẽdantur, eisq; vita æterna repromittitur,iuxta illud Ecclesiastici 24.Qui elucidant me,vitam æternam habebunt. Sic etiam omnem veritatem explanando, cùm non nisi à Spiritu sancto sit veritas secundum Ambr. & quamcunque falsitatem arguendo contrariam,dignus laude redditur author. Sanctorum etiam patrum doctrina in his præcipuè quæ fidem tangũt vel bonos mores,non nisi secũdum eorum principalem intentionem & sanum intellectum,excelsus,inquam,omnibus quç possent falsum & erroneum sensum facere, accipienda est, & veneranda.Ipsa quoque particularia concilia, de quibus loqui-

loquitur c. Ad abolendam. de hæret. vt tangitur in argumẽto, non habent recognoſcere vel iudicare de hæreſi, niſi quando factum eſt clarum: Si enim eſſet dubium, tunc quæſtio debet remitti ad ſolum Papam cuius ſolius authoritate cauſæ fidei determinantur. d. 18. c. multis. 24. q. 1. c. Quotiens. & extra de Bapti. c. Maiores. & ita determinat gl. in d. c. Quoties, & D. Abbas in d. c. Ad abolendam. Eorum autem, quæ inducuntur & reprobãtur in d. c. Epiſcopi. aliqua quidem clarum eſt, eſſe hæreticalia. Putà ꝙ aliquod numinis inueniatur præter vnum Deum: quod aliqui ducantur ſeu portentur ad ſeruiendum alicui deorum vel dearum, præter vnum verum Deum: quod talia demonſtrans atque ſuadens, ſit ſpiritus bonus quo Diabolus poſſit ſubitò & ſine naturę miniſterio vel virtute, vnam creaturam in aliam ſpeciem vel figuram tranſmutare. Quo ad alia verò quæ ſecũdum verborum corticem videntur reprobari, videlicet, ꝙ non poſſint homines à Dæmonibus portari citiſſimo tempore, per longa terrarum ſpacia, videre, facereq́; corporaliter, quæ narrantur ab illis præter numinum veritatem, non eſt clarum, quod ſint hæreticalia: imò potius oppoſitum clarum eſt apud ſapientes; apud alios autem eſt vel creditum, vel dubium. Vnde ſi concilium tale particulare determinaſſet, talia eſſe hæreticalia, non eſſet ei adhærendum: nec ab eo rationabiliter deuiando fit quis hæreticus. Sed ſi ſapientes de huiuſmodi dubitarent, eſſet Papa conſulendus, ſicut & in alijs fidei dubijs. [z] Quod tamen modo fieri non eſt neceſſarium circa pręſentis quæſtionis artic. quia cum Papa ſæpius dederit in hoc fauorem & priuilegia patribus Inquiſitoribus, vt ſuprà inductũ eſt, patet eum approbare, ꝙ legitimè procedant contra tales, quaſi contra hæreticos. Quo ſtante, oportet vel alium ſenſum habere in c. illo, vel ab eo ſimpliciter deuiare. Nõ eſt etiam authoritas vlla cap. illi acquiſita, eo quod ſit redactum in corpore iuris. Hoc enim non ſummi Pontificis, ſed Gratiani tantum authoritate vel voluntate factum eſt. Sine hoc enim ſi generale concilium fuiſſet, ſicut & ipſæ decretales Epiſtolæ ſedis Apoſtolicæ authoritatem habent irrefragabilem d. 19. c. ſi Romanorum. Quod ſi etiam prædictum concilium fuerit generale, ſicut videtur concedere S. Tho. Spiritu. art. 2. ad 14. vbi etiam exponit dicta illius. & vocat

concilium Aquilegiense: non sic ei tenemur adhærere, vt debeamus absurda & irrationabilia propter ipsum concedere, sed debemus piè exponere. Irrationabilis autē & absurda valde esset prohibitio illa: si esset de intentione eius dicere, quod qui credunt aliquos portari, corporaliter ad ludum, sit hæreticus & infidelis, secundum ꝙ in cap. illo damnantur etiam mulieribus illis credentes. Sic enim sequeretur ꝙ credentes infinitis (vt ita dixerim) Inquisitorū processibus asserentibus, quòd striges realiter & corporaliter ferantur ad ludum Diabolicum, inuoluantur errore paganorum, & quòd sint credentes aliquid numinis extra Deum, & ista fieri à bono spiritu: & alia talia, quæ in illo capitulo hæreticalia asseruntur quod est falsissimum: quia nullum horum credunt esse verum striges, vel alij, qui strigum sectam asserunt ad cursum ferri corporaliter. Non est ergo credendum d.c. hæc ipsa intendere. Nec obligaret cōcilium, si conuinceretur aliquid formaliter vel virtualiter contra sacras literas, quoad literalem sensum, quem habe-rent in eis communiter sancti Doctores, aliquid determinare. Sed esset contra tale concilium reclamādum ad summum Pontificem. Sicut rectè Hieronymus se opposuit concilio determinanti ꝙ rapta non posset raptori cōiungi, ostendens hoc sacris literis repugnare, Exo.22.& Deut.22. propter quod Concilium reuocauit sententiam, vt testatur gloss. in c. de libellis. d.20.& elicitur.36.q.2.c.tria.c. si autem.& c.placuit. Vnde posset & in proposito contra concilium, etiamsi generale fuisset ad Pontificem reclamari, vt illa declararet, & ad veritatem reduceret, quæ in dict. c. viderentur sacris literis repugnare.

y Vt patet ex 7.d. per totum. presertim in cap. fin. Et si tu opponas de nota. per glo. & per Doct. in cap. cùm dilectus. de elect. vbi dicitur, quòd inferior Papa tenetur obedire concilijs. de quo etiam habetur per Fel. in cap. nonnulli. col. 4. de rescri. præsertim quando in fide de concilijs agitur, quo casu etiam Papa non potest contra eam disponere, secundum glo. in c. in istis. 4. distinct.

& in cap.ſicut.15.diſt. cum ſimilibus. vt Fel. tradit in cap.1.col.8.in prin.de conſtitutio.Reſponderi poteſt,quòd illa procedunt in concilijs vniuerſalibus congregatis à Papa,vel collegio Cardinalium,iuxta notata per Bald.in tract.ſchiſma. col.15. poſito ſub rubri. C. ſi quis aliquem teſta. prohib.Et per eundem Bald.in c.olim. de reſcri. & Dec.in c.ſignificaſti.de electio. Secùs videtur in cōcilijs particularibus, vel etiam generalibus: ab his tamen congregatis , qui non habet poteſtatem congregādi generale concilium : vt patet ex not.per Fel.in dict.c.1.col.7.de conſtit.& tale videtur concilium , de quo habetur in dict. cap. Epiſcopi. Et ex his ſi diligenter conſideraueris, tolluntur,quæ nota.gloſſ.in cap. vt circa. in iure perpetuo,de elect. libr. 6. vltra quod concilium non obligat, quod non eſt moribus vtētium approbatum.iuxta no.per gl.in c.1.de treug.& pac. vt etiam ibi Fel.tra.col.4.vſque in fi.illius c.

Z Et ad corroborationem prædictorum, vide quæ tradit Fel.in cap. ne innitatis.de conſtit. quia hoc eſt altum pelagus , longiori indigens diſcuſſione.

Poſito,quòd Concilium Acquirenſe fuerit generale , riteq; congregatum: & ſuppoſitis etiam omnibus, quæ in eo dicuntur non euadere ſtriges manus Inquiſitorum. Et de varijs illuſionum modis atque generibus.

CAP. XXIIII.

VErùm etiā ſi certum ponatur, quod dubium eſſe probatum eſt,concilium , inquam , illud fuiſſe generale riteque

ritéque cõgregatũ:adhuc tamẽ illud ex d.c.habetur, quod vt euitarent plurimi, contra Inquisitores dictũ capitulum inducunt.Id autem est,quòd manus seu iudicium ipsorum Inquisitorum, tales maledictæ sceleratæque personæ non euadunt, si dicantur hæ striges, sicut illæ sceleratæ mulieres (de quibus sermo est in dicto capitulo) à Diabolo in somnis vel in spiritu deludi, prout ex capitulo illo intendunt quidã probare.Non solùm autem per tale capitulum non euadunt,verùm etiam per ipsum in manus relabuntur eorundem Inquisitorum.Per ipsum namque capitulum illæ sceleratæ mulieres deprehenduntur, & iudicantur hæreticæ, infideles, & à fide apostatæ.Apostasia quippe illarum notatur in primis verbis, cùm dicitur,quòd quædam sceleratæ mulieres retrò post Sathanã conuersæ, &c.Apostatare enim à fide, nihil aliud est, quàm retrò conuerti à Deo pòst Sathanam,cui renunciatum fuerat in Baptismo, cum cõuersione ad Dominum nostrum Iesum Christum. Et quòd præfata verba non intendant de alia retrocessione, quàm de ea, quæ est per infidelitatem,vt sic importat apostasiam à fide,iuxta c.Non obseruetis.26.q.7.patet per verba paulò pòst inducta in eodem c. Vbi dicitur.Sed vtinam hæ solæ in sua perfidia perissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent.Nam & innumera multitudo hac opinione decepta, hæc vera esse credunt, & credendo à recta fide deuiant, & errore Paganorum,inuoluũtur, cùm aliqui diuinitatis aut numinis extra vnum Deum arbitrãtur, &c.Hoc ipsum etiã,quod dictum est:per sequentia verba manifestatur,vbi dicitur de Sathana,quod talium personarum mẽtes per infidelitatem subiugat. & paulò pòst, quòd facit talem infidelẽ opinari in corpore fieri, quod fit in animo solo.Et in fine dicit,quòd qui talia credit,fidem perdit, & infidelis est,paganoq; deterior.Cùm ergo striges secũdum aduersarios à Dæmonibus similiter illudantur:sequitur, quòd ab Inquisitoribus, vt infideles & apostatæ à fide, inquirendæ sint:& iudicandæ. Omnis enim infidelitas & apostasia post baptismum, ad hæresim deducitur, seu sub hæresi cõtinetur largo modo sumpta, de qua patres Inquisitores habent vniuersaliter iudicare. Magis autem conuinceret eos ratio ista, qui putarent sectam strigum eandem esse,vel sub illa per om-

nia

nia comprehendi, de qua loquitur dictum cap. Epiſcopi. Conuincit tamen,vt deduximus,& alios,qui eas tenẽt eſſe diuerſas,& tamen arguunt, quòd ſicut illæ deluduntur,ita & illæ.Haberent enim conſequenter arguere, ꝙ ſicut illæ ante deluſionem per infidelitatem & apoſtaſiam à Diabolo captiuantur, ita & iſtæ, ſi volunt hanc etiam argumentationem ſuã validam eſſe, quod ideò ſtriges nõ portẽtur realiter ad ludũ, ſed deludãtur in ſomnis,quia illæ ſceleratæ mulieres deludebantur.Quæ tamẽ argumẽtatio valida non eſt,neque intendit capitulũ affirmare,ꝙ non poſſint à Diabolo quæcunq; mulieres portari:ſed potiùs ꝙ illȝ non verè portabãtur ad ſeruiendũ alicui Deæ , cùm nulla talis Dea eſſe poſſit:ſed deludebãtur à Diabolo, qui poteſt modò notam,modò ignotã perſonam deludendo præferre & hoc multipliciter contingit. Et vno quidẽ modo poteſt illudere per prę̨ſtigium:quo immutatio non ex parte rei viſæ fit,ſed ex parte videntis,eò,ꝙ à Diabolo perſtringantur oculi videntis,& ad eos deducũtur ſpecies rerũ ſic apparẽtiũ ex imaginatione,vel compoſitę ex illis,ita,vt videatur præſens in re,eo modo , quo ſola imaginationę monſtratur:& non eo modo,quo verè ſub intuitu oculorum ponitur.Sicut dictum eſt ſuprà,de fœmina illa,quę tẽporę beati Macharij apud alios videbatur equa, cùm tamen beatus Macharius eam verè intueretur, vt erat fœmina,eò, quòd eum Diabolus per præſtigiũ,vt alios,deludere non præualebat. Alio modo deluſio contingit per apparitionem rei, per Diabolum nouiter formatę in alicuius ſimilitudinem. Quo caſu licèt videns deludatur,dum aliquam adeſſe perſonam putat,quæ verè præſens nõ eſt,cauſa tamẽ deluſionis non eſt ex parte vidẽtis,ſed rei viſæ,quo modo dicitur Diabolus in angelum lucis ſe poſſe transfigurare,quod & in vigilia poteſt contingere,formãdo corpus ex aëre conſpiſſato in ſimilitudinem & figuram hominis, aut angeli, prout etiam Angeli ſancti patrib.antiquis apparere,& cum eiſdem quandoque habitare conſueuerunt in humana figura.Tertio modo, poteſt deluſio contingere in interiori tantùm imaginatione,cum perſona tẽdit in rei ſimilitudinem, quam offert imaginatio, quaſi in rem ipſam.Et hoc contingit in ſomnis, & in varijs alienationibus à ſenſibus cauſatis, vel per infirmitates , ſicut in phreneticis , vel per

raptum

raptum naturalem, vel opere Dæmonũ: & semper in prædictis modis alienationum deceptio immiscetur. In raptu autem sancto, & à Deo ministerio angelorum causato, nõ deceptio inuenitur, sed eruditio, sicut cõstat de raptu Pauli, & aliorum Sanctorum. Sicut etiam in somnis quandoque homines à Deo erudiuntur, secundum illud Iob. 33. Per somnium in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperit aures virorum, & erudiens eos, instruit disciplina &c. Et hos tres modos, quibus Diabolus potest hominibus deludens apparere, tangit virtualiter d.c. Episcopi. si non ineptum sensum habeat, & ex hoc argumentum patiatur minoris autoritatis. Nam videre deludíque per præstigium, & pariter per imaginationem in similitudinẽ vice rei tendere, comprehenditur in capitulo, vbi nonnulla quandoque videri in Spiritu, decipíque ex hoc homines pronunciatur. Videre autem formata per Dęmonis potentiam corpora phantastica, quasi vera, authoritas Apostoli manifestat. Et intendit capitulum, quòd aliquo tali modo poterant illæ mulieres per insidias Diaboli dementari, vt putarent postmodùm etiã solutis sensibus se ad Deę seruitium deportatas, quam delusionem vigiles aduertissent, si sub captiuitate Diaboli mens non esset.

Summaria explanatio capituli Episcopi inducti, quantum exigit propositum quæstionũ huius. Et quomodo ea, quæ ibi narrantur, ab his differunt quæ strigibus dicuntur contingere.

CAP. XXV.

VT autem melius cognosci possit, quæ sit dicti capituli, iuxta Catholicum, quem potest habere sensum, principalis intentio: & quomodo ritè intellectum, non facit argumentum, nec militat aduersus veritatem determinatam, libet ipsum breuibus explanare.

Sciendum igitur, quòd dictum capitulum supponit vnum quod tam fide, quam ratione naturali certò tenemus vnum

vnum, inquam, solum esse verum Deum, & nihil penitùs esse numinis præter ipsum: cuius tamen contrarium putabant gentiles atque pagani, multitudinem Deorum introducentes atque colentes. Et quia mulieres, de quibus in dicto capitulo m..io fit, Dianam, vnam, inquam, & ex Gentilium Dearum & Herodiadem, quasi in comparem Deam conuersam, quæ fuit pessima fœminarum, inueniri: vt Deas à se venerari eisdemq; quasi Dijs obsequi seruiriq; asserebant: & non solùm ipsæ sic à recta fide deuiabant, paganorum erroribus inuolutæ, verùm etiam in eãdem perfidiam alios innumerabiles suis his assertionibus & persuasionibus attrahebant, opposuit se concilium animarũ huic ruinæ, docens hæc omnia falsa esse: & quòd nullatenus hæc asserentibus esset adhibenda fides: eò, ꝙ non verè poterant ista cognoscere, cùm falsa sit: & quòd sola diabolica illusione fiebat, vt eis talia viderentur vera, & quasi familiari experientia cognita. Quod etiam declarare intendẽs, qualiter inquam, possit delusio ista cõtingere, duplicẽ præmittit causam delusionis. Primam quidẽ ex parte Diaboli deludentis, secundam verò ex parte delusorũ. Inde modum aperit delusionis varium. Postremò, circa quæ deluderentur, ostendit. Probat ergo primò, personas istas scelestas, à Diabolo deludi, quia hoc est facilè Diabolo, cùm transfiguret se in angelum lucis, quasi sic arguat: Si facit quod maius est, transfigurãdo se in angelum lucis, potest etiam facere quod minus est, transfigurando se in homines, aut in bestias, vel certè in formas personarum, quæ in Deos secundum gentilium opinionem conuersæ sint. Ex parte autem delusorum pro causa delusionis eorum assignat infidelitatem. Ex hoc enim iusta Dei permissione Diabolus huius delusionis cõtra eas exercendæ potestatem accepit, vt qui in sordibus est, sordescat adhuc. Ex hac autem assignata causa datur intelligi, ꝙ infidelitate cessante, diabolica illa delusio consequenter cesset. Et sic ad fidem conuersæ, vel quomodolibet aliter, à captiuitate Diaboli liberatę personę illę, cognoscerẽt se fuisse delusas, sicut & phrenetici ad sanitatẽ postmodũ deducti, cognoscũt differẽtiã vtriusq; status & ꝙ in statu phrenesis deluderentur, iã primò tũc aduertunt. Modum autem delusionis prædictæ, insinuat dictum capit. dum dicit, quòd in somnis & spiritu, hoc

Solum esse verum Deũ, & nihil penitùs esse numinis præter ipsum.

hoc est, in imaginatione sola hæc videbant. Hoc enim in somnis cõmuniter accidit, eò, quòd in tali statu imaginationis, intẽtio & operatio minùs prępediatur, & libera maneat, quando sensus corporei à suis operibus per ligationẽ somni quiescunt. Vnde potest Diabolus homines facilius deludere, formando, firmandóque validius imagines, in quas homo feratur, vt in res ipsas. Tunc autẽ proculdubiò illusio esse conuincitur, quando talia sic imaginata, vera esse non possunt. Et hoc illis mulieribus contingebat, quia ea, quæ affirmabant se oculis corporalibus videre, non sic esse poterant, vt illæ iudicabant. Nõ enim poterant oculis corporalibus videre Deam aliquã, quæ Diana vocatur, eò quòd nulla talis in vniuerso reperiatur. Sed neque Herodiadem pari ratione videre poterant; quia illa maledicta fœmina, quantũ ad corpus, in puluerem resoluta est: quantum ad animam autem, in infernum demissa, pœnas luit acerrimas, nec inde virtute propria potest egredi, & minus corpus quod assumat, & in quo appareat formare. Sũt enim animæ determinatæ naturaliter ad propriũ corpus, vt nihil valeãt corporaliter mouere, vel operari, nisi per illud, quasi per proprium & cõnaturale instrumentũ, vt docet S. Thom. 1. q. 117. art. 4. Et si quãdo supernaturali virtute cooperante, inferni locum animæ egrediantur ad tẽpus hominibusq; appareant, hoc raró fit, & ad aliũ finẽ à Deo ordinatur, seu etiam permittitur hic egressus vel apparitio, nõ vt illudãt viuentibus, vel quasi eis satagant principari, vel ab eis quomodolibet venerari. Sic igitur dicere necesse est, quòd mulieribus illis talia viderẽtur in somnis, tantummodò, vel in spiritu. Arguit autem dict. cap. quòd sicut experimur in somnis multa nobis videri naturali virtute, quæ in veritate non sunt in seipsis, sed in sola imaginatione, multò magis possint ista videri cooperante superinducta virtute superioris, & validioris naturæ, scilicet Dæmonis, quæ præualeat etiam sic personas deludere, vt putent postmodùm etiam vigiles, quòd delusæ non fuerint. Cùm enim hoc possit causare naturalis passio languoris atque dementiæ, vt contingit phrenesim patientibus: poterit multò magis virtus superior, cuiusmodi diabolica est, sic homines dementare, donec illi subiecti sunt per peccatum, vt nec delusionem aduertant etiam in vigilia.

vigilia. Cùm igitur potuisset Diabolus omnib.suprà inductis modis mulieres illas deludere:tamen non nisi in somnis,& in spiritu,hoc est in imaginatione sola fuisse delusas, rationabiliter concluditur in d.capit.eo quòd eas ad infidelitatem hanc trahere confirmaréue, sola hæc visio satis faciebat:quin etiam ratione non erat necessarium Diabolo illas in vnum cogere,vt nunc striges facit, sibique contingere illæ etiam existimabant. Hunc enim diabolica fraus ordinem intentando seruat,Deo permittēte,vt prius homines aggrediatur interius. Quod si iam illuminatis hominibus circa fidem vnius Dei,non præualeat: tunc exterius multipliciter deludendo tentat euertere fundatam fidem. Præualebat autem Diabolus contra illas mulieres,& in errorem pluralitatis Deorum eas induxerat prædicta delusione interiori.Vnde non oportebat, vt exterius se illis offerret.Patefacto post hæc omnibus,ꝙ vnus est solus Deus clariúsque per Patrum vigilantiam manifestato, quòd omnes Dij gentium sunt Dæmonia, non præualet iam Diabolus per internam suggestionem solam, ad illam infidelitatem homines trahere. Vnde explicato superbiæ suæ velo, iam non quærit adorari in similitudinem Deorum,sed vt Diabolus, & malorum omnium Spirituum princeps Horreret autem omnis Christianus,cognitum Diabolum adorare,& cum eo fœdus inire:baptismum,fidem,sacraque contemnere,ac profanare, propter eius solam interiorem suggestionem. At si cum his , commoda reportare, voluptatibus frui in quas multi sine freno feruntur intensissimo desiderio,& præcipuè,quę his communiter priuantur personæ vilissimæ,sperarent:si eisdem etiam promitteretur,quòd vindicari , & in hostes suos retorquere possent iniurias,quas alio modo repellere non valent: facilè plurimi traherentur in prędicta scelera perhorrenda. Quod nunc Diabolus noua ista nocendi arte procurat,ministrans illis, qui in hoc vnum facinus maledictæ huius sectæ coniurant,voluntates varias prout ipse narrāt se experiri,dum in vnum cōueniunt:& nocendi pro voto cōferens facultatem.Ideò autem seorsum ducit nocturnis temporibus, vt sine timore pœnarum tantis sceleribus debitarū, audeant illa committere,quæ coram alijs in vigilia opposita ratione, quomodolibet minùs auderent.Nec obstat, quod cum difficultate

occultatur, quod corã multitudine copiosa fieri contingit. Non enim existimant accusationis periculum incurrere: quandoquidem iuramentis terribilibus omnes hæ personæ sub grauissimis pœnis astrictæ sint, nulli factum detegere, nisi vbi quemquam seducere vellent. Quáuis sæpius in contrarium etiam vertatur sententia, eò quòd sæpius Domino permittente dicta scelera cum auctoribus deteguntur. Facilius etiã nefanda illa committunt, atque fidentius sociis pluribus, tum verbo, tum exemplo pessimo seducentibus, quàm si solæ domi manerent. Alio ergo modo conuincuntur deludi striges, quàm deluderentur mulieres illę, de quibus d.c. Episcopi. mentionem facit, vt inferius etiam magis explicabitur.

Circa quæ principaliter credenda vel operanda deluderentur illæ personæ, de quibus d.c. Episcopi, loquitur.

CAP. XXVI.

Explicat vlterius d.c. Episcopi. ea circa quæ deludebantur à Diabolo mulieres illę diabolicæ. Quæ principaliter duo sunt ex quibus opinatis ab eis conuincebantur hęreticæ postmodum circa quatuor, quæ principaliter intendit. dict. cap. reprobare. Primò igitur in hoc deludebantur, quòd putabant se videre veram Dianam Deam, & veram Herodiadem, simul ac veram multitudinem personarum corporeis oculis: & tamen non videbant, nisi prædictorum similitudines, & phantasmata. Volens igitur ostendere d. cap. condictor. quomodo possibile sit, vt taliter deluderentur, dicit, quòd Satanas mentem, quam captiuatã tenet, in somnis deludens, modò læta, modò tristia, modò notas, modò ignotas personas, per quæque deuia deducit. Hoc autem fuisse delusorium: supposita somnij passionę, probat per ea, quæ similiter nos experimur in somnis, dicens; Qui enim in somnis & nocturnis visionibus, non extra seipsum deducitur: & multa videt dormiendo, quæ nunquam vigilando viderat? Vnde infert, quod sicut esset stultus & hebes, qui ea, quæ contingunt in somnis videri, putaret etiam in corpore accidere: ita stultus cõuincatur, & hebes,

hebes, qui ea, quæ prædicto modo in solo spiritu fiũt putet etiam in corpore verè contingere. Secundò deludebantur in hoc ꝙ putabant se portari corporaliter ad lõginquas partes, & reportari, quæ tamen à domibus proprijs non recedebant. Et hanc delusionem exprimit dictum cap. præ narrans illas sceleratas mulieres hoc ipsum profiteri: & subdit, quòd cùm solus spiritus hoc paritur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore euenire opinatur. Non tamen appellat hunc esse infidelem ex hac opinione, sed intendit, quòd is, qui infidelis est, propterea quę prędixerat, quia videlicet credit aliquid numinis esse extra vnum verum Deum; hoc etiam verum esse opinatur, vnde deluditur. Quòd autem sic eas deludi manifestet, exemplum visionis Ezechielis inducit, & Pauli raptus. Concludit autem finaliter d. capit. quòd qui credit, & his similia, fidem perdit. Refert autem, quòd dicit talia ad ea, quibus prædixerat, mulieres illas errore paganorum inuolui, vt aliquid numinis esse credant extra vnum verum Deum, & quæ huic infidelitati secundum talem narrationem illarum mulierum necessariò sunt connexa: & sunt quatuor, vt ex verbis capituli illius deducitur D. Io. de Turrecrem. Cardinal. sacræ Theologiæ, & vtriusque iuris doctor excellentissimus, ordin. Prædicatorum. Primum Hæreticum est, & Paganorum antiquus fuit error, tenere, quòd aliqua sit vera Dea, quæ vocetur Diana, vel Herodias. Secundum est, quod aliqua persona portetur ad seruiendum alicui tali Deæ: imò, cùm nulla talis Dea sit, nulla etiam persona ad seruiendum illi portatur super veras bestias, vt putabant illę sceleratæ mulieres illusæ in somnis. Tertium, quòd hæc delusio causaretur à Spiritu bono, imò causabitur ab eo qui se transfigurat in angelum lucis, vt decipiat. Spiritus enim bonus non potest esse delusionis, aut cuiuspiam deceptionis auctor siue minister. Quartum est, posse quempiam ab alio, quàm à Deo solo conuerti in aliam speciem vel similitudinem in melius, putà in Deos: vel in deterius, putà in bestias. Imò primum est absoluere impossibile, cùm Deus sit ingenerabilis; & quomodolibet infactibilis: & secundum sola Dei virtute fieri potest: quod tamen nunquam fecit, aut faciet. Licèt finita etiam virtus possit vnam naturam ex alia generare vel producere, virtutibus naturalibus rerũ

concurrentibus & applicatis. Hoc autem quarto errore mulieres illæ pariter cum antiquis paganis tenebantur, putantibus non solum homines, sed etiam animalia quędam esse deificata. vt 12. Metaphy. refert Aristoteles: & hoc ibi S. Thom. declarat, & putabant talibus deificatis animalibus maiorem inesse virtutem, quàm insit terrestribus; quod & opinatas esse mulieres illas confiteri oportet, cùm profiterentur se portari super bestias, per multa terrarum spacia intēpestæ noctis silentio, quod naturales non possent bestiæ, maximè tam breui temporis decursu. Imò & homines in bestias conuerti, gentiles olim opinabātur, in lupos, inquam, vel aues, & alia talia animalia vt recitat Aug. 18. lib. de ciuit. Dei & superius explicatum est, & hoc est, in deterius conuerti. Qua nunc etiam laborant hæresi, qui putant striges in catos verè conuerti: indeque in humanam redire speciē virtute diabolica. Sicut pagani talia, Deorum, putà Dei Licij, alterius virtute fieri putabant. Quia verò extremus hic error, quo putātur aliqua posse in melius, hoc est, in Deos, vel in deterius, hoc est, in bestias conuerti virtute Deorū, claudit & Deorum pluralitatem, & debitum eis cultum, & quòd à bono spiritu fiat ista conuersio: ideò solo hoc extremo reprobato errore, prædicta omnia reprobata consequēter esse censentur. Et hac ratione huius solius reprobationem, quasi totius suæ intentionis conclusionem, d.c. inducit.c. dicens: Quisquis ergo credit, aliquam creaturam posse fieri, aut in melius aut in deterius mutari, aut transformari in aliam speciem, vel in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit & per quē omnia facta sunt, procul dubio infidelis est, & pagano deterior, si prius scilicet fuit Christian⁹. Et hoc nō alia ratione, quàm ea, quę suprà inducta est in eo c. Quia videlicet talis, aliquid numinis arbitratur, esse extra vnum verum Deum, in quod vel conuersi sint homines aut bestiæ, & à quo facta sit talis conuersio, & nō à vero Deo, qui fecit omnia in principio. Cętera vero, quæ in eo, c. reprobātur, & opposita eorū, ex prędicta ratione, quæ sola inducitur, vt errorem conuincat, nullatenus deducuntur nisi rationabiliter, & de facto, non autem de possibili, putà, quòd deluderentur in somnis, quòd non portarentur de loco ad locum corporaliter, vt putabant, & huiusmodi. Sic ergo credendum erit fuisse vera

Posito quòd capitulo illi fides sit adhibēda, quòd tamē possibile sit oppositum eorum accidere etiam virtute creata. Ex prædicta enim veritate, qua cōfitemur nihil numinis esse extra vnum verum Deum, non sequitur necessariò quòd nullę personę possint portari à Diabolo de loco ad locum. Stat enim per possibile oppositum huius cum illa veritate. Sed neque necessariò sequitur ex illa ratione, quod mulieres illæ deluderentur in somnis: vel etiam non possent plurima eorum, quæ narrabant corporaliter videre. Si tamen vt putata ab eis numina, in figuris viderent apparentium fœminarum. Poterant enim alio deludi modo, puta, per præstigium vel apparitionem ipsam in vigilia factam, non obstante ratione prædicta. Sed rationabiliter vtiq; deducūtur ex ea, suppositis alijs, quæ tunc occurrebant, & considerato Diabolicæ tentationis ordine maligno, vt superius explanatum est. &c. Cùm igitur ratio legis cōtineat legis latoris intētionē, & ex ratione in dicto capitulo inducta, nō deducātur esse fidei cōtraria, nisi prædicta quatuor, vt ostēsū est patet, ꝙ non nisi illa voluit intelligi, cùm dixit ꝙ qui talia credit vel his similia, fidem perdit, &c. Strigum autē secta nullum prædictorū quatuor dogmatizat, neque hūc pręcipuè principalem errorē habet, quòd homines conuertātur in Deos & ꝙ aliquid numinis sit, præter vnum verum Deum, imò principem eis apparentem fatentur esse Dæmonem malum spiritum, & non Deum bonum. Licet enim cultum ei exhibeant Deo proprium, vt pote verum Deum abnegantes, & illi Dęmoni homagium facientes de corpore simul & anima, non tamen putant in corde ipsum verè Deum esse. Sed hæc omnia illi exhibent, vt commoda, quæ peroptant inde reportent, vt patet ex eorum confessionib. Mulieres autem illę profitebātur esse Deam, quā colebant, vt patet in d. capit. Episcopi. Vnde manifestū est, has duas sectas in principali esse diuersas. Cùm præsertim istæ renuncient fidei & baptismo, sacráque profanent maleficia multa, damnaque plurima inferant hominibus in personis, in bestijs & frugibus, plurimaq; fœdera pessima ineāt cum Diabolo, quorum nullum mulieres illas legitur perpetrasse. Cùm igitur in principalioribus factis & opinatis istæ sectæ discordent, nulli sit mirum, si etiam in accessorijs sint diuersæ. Non potest igitur ex capitulo illo rectè

inferri,q si illæ deludebantur,& non verè portabātur, &c. quòd eodem modo deludātur istæ. Diabolicæ quippe malitiæ non satisfieret,& superbię,qua gestit vt Deus adorari, si delusoriè fieret hæc oratio & in somnis,vel etiam à vigilantibus,sed in Angelis.Non satisfieret odio, quo sæuissimè Christum insequitur & sancta, si corpus eius, & sacra profanarentur tantùm in somnis. Sed in vigilia fieri hæc requirit,& corporaliter:Et in hoc omnes Doctores Theologi communiter consentiunt,& Domini Canonistæ, qui fauent patribus Inquisitoribus.

& L.cū pater.§.dulcissimis.ff.de leg. 2. & l. cum mulier.ff.sol.mat.Ideo dicitur anima legis secūdum Dy. in c. certum est. de re. iur. in 6. & latè congerit Fel.in c.tua nos.col. 2.de iureiur.

Argumentum secundum soluitur, in qua solutione quid de casu in legenda sancti Germani tacto,factus strigum simili, sentiendum sit,multipliciter aperitur.

CAP. XXVIII.

SEcundum etiam argumentum pro parte falsa,& nostrę determinationi contraria productum nō procedit. Neque vniuersaliter semper falsa sunt duo illa, quæ dicuntur à strigibus referri. Non enim semper famescūt, cùm reuertuntur de cursu: neque semper falsum est arcas panis, aut vini vegetes plenas ab eis euacuari: licet postmodum opere Diaboli possint, & pane & vino alibi assumpto iterum repleri.Sed neque hoc omnes dicunt, q semper è cursu reuertentes,se lassos inueniant aut nimium afflictos, inediáve tabescentes:quamuis propter laborem in chorisando & propter vertiginem,qua sæpè ob delationis suæ distātiam, & velocitatē aliqualiter afflicti redeant:cuius gratia oportet eos mane illo diutius lecto decumbere,vt suprà dictum est.Sæpius etiam à Diabolo vapulantur, dum non ad nutum obsequuntur illi. Deludi tamen etiam persæpè tales, vt putent alimenta se vera sumere,dum sumunt phantastica,non est negandum, vt suprà etiam declaratum est. At ex legenda sancti Germani quod inducitur, nō obstat proposito,sed potius fauet ex multiplici capite.Et primò quidem

dem, quia ex hoc quod dicitur, hoſpitem illum ſero cibos præparaſſe, eoſdemque à multitudine venientium vicinorum (vt hoſpiti, ſuæque familiæ videbatur) voratos fuiſſe, non infertur, quòd deluſio eſſet ex parte alimẽtorum, quaſi non eſſent vera alimenta, ſicut nonnulli dicunt illudi ſtriges. Manifeſtum enim ibi erat, quòd vera cibaria conſumebantur, & in domo hoſpitis illius deficiebant. Secundò, ſi perſonæ illæ veniebant vt videbatur, vereque comedebant atque bibebant, habetur propoſitum, ſi verò Dæmones erant, hoſpes ipſe deludebatur cum tota familia, ita vt vigilantes viderent, aut aliquando viderint Dæmones in humana forma, cùm tamẽ putarent eos homines eſſe: non ſecus ac deluduntur ſecundum eos ſtriges in ſimili viſione. Sicut igitur illud ex tali narratione conceditur, ſic etiam hoc quod ſtrigibus pariter contingere, tam multiplici teſtimonio confirmatur, non eſt negandum. Tertiò, nõ magis ex illa narratione probatur, ꝙ deceptio fuerit ex parte diſcumbentium, eò quòd eſſent Dæmones, qui videbãtur homines diſcumbere, quàm circa eos, qui repræſentabantur: homines, inquam, dormientes in domibus ſuis, ne ipſi forſitan & Dæmones eſſent in humana ſpecie vel figura, niſi quatenus ſanctitas & reuerentia ſancti Germani repugnare videretur tali deluſioni (ſi tamen hiſtoria illa veritate ſubſiſtit) qui diuino ſpiritu illuſtratus, alios ex charitate à deluſionibus Diabolicis liberare curabat. Quartò in eodem exemplo conſiderandum eſt, non eſſe ſimile, quod pro ſimili adducitur. Ille quippe homines & vicini, nõ putabant ſe tunc quaſi ſomniantes, ad ludum ire: vel per domos aut in domo hoſpitis illius comedere & bibere, & alia huiuſmodi realiter & corporaliter facere, quantum habetur ex Legenda illa: Sed ſolùm dicitur ꝙ perſonæ repręſentatæ reperiebantur tunc in lectulis ſuis dormire. Vnde non adducitur ad propoſitum quæſtionis huius exemplũ illud aut factum, niſi valdè remotè. Quintò dicitur ꝙ non eſt inconueniens, ꝙ aliquando Dæmones illo modo deluſerint homines, vt in mundo firmarent hanc opinionem, ꝙ videlicet talia non niſi deluſoriè fiant. Sicque liberius homines valeant ipſi ſeducere, vereq; poſtmodum ad nefandiſſima ſimul opera perpetranda liberius & facilius congregare, quando Prælati & Officiales fidei nõ magis con-

tra eos, quàm contra somniantes desçuirent. Sextò dicitur, quòd suspecta est illa legenda, quantum ad hunc casum, eò quòd durum videatur, imò totaliter à communibus hominum conceptibus alienum, hospitem illum velle tot cibaria crebro gratis præparare: & si vicini erant & cognati, non petere ab eis precium alimentorum. Dicere etiã precium vicinos illos ei dare, vel dedisse si deludebantur, & saturatos se non inuenirẽt, satis derisibile est. Et si dicatur, ꝙ Dæmones ipsi precium exoluebant vice illarum personarum & specie: mirum esset si talia se facere somniabãt personæ illæ, ꝙ non citò delusionem aduerterẽt, si sibi pecuniæ non realiter deficiebant. Si verò talia nec somniabant se facere, mirum nõ minus esset, si cum hospite & familia de his sæpius, sui illi vicini non fabularẽtur: & sic relatione hospitis & familiæ audientes de se referri, quæ scirent sibi non cõtigisse, facilè tam se, quàm hospitem illum, & alios omnes ab huiusmodi delusionibus non liberarent. Sed neque minus est credibile, ꝙ tot mulieribus præpararẽt quarum tamen aduentum expectare nollent. Obstat enim facto huic voluptas, vel certè inuincibilis curiositas. Quicquid autem de hoc fuerit verum, inquam, vel falsum, sufficit hæc non repugnare his, quæ de strigibus determinata sunt. Et sic patet ad secundum argumentum.

Nodi omnes dissoluuntur, quibus tertium quartumq́ argumentum videbatur inuoluere legentes.

CAP. XXIX.

AD tertium argumẽtum dicendum, ꝙ cum omnia quę dicuntur fieri à strigibus in cursu non nisi opere Diaboli, qui mẽdaciorum omnium pater est, initium, progressum, & finem habeant: nulli mirum esse debet, si multa dicuntur ibi fieri, quæ falsa sunt & irrationabilia: & quæ dum à miseris vera putarẽt timorem eis incutiant. Et de his argumentum hoc intendit. Nõ cõfinguntur hęc tamẽ à Diabolo in hominum perniciem sine causa. Nam primò iuxta suæ malæ voluntatis conditionem pessimam, in principio assistentiæ suæ diabolicæ, gaudium afferre consueuit, in fine verò timorem atque tristitiam. Vult enim primò per ineptam lætitiam in sui obsequium homines attrahere: vt

facilius

facilius damna inferat in fine deceptis. Nimirum igitur, si has miseras personas diuersis voluptatibus & oblectationibus sensualibus attrahit, obtinens propter hæc ab eis adorari, quatenus sua sic satietur pro parte superbia, facto etiā contra Christum multiplici vituperio, & in fine, timore percussos à se abiiciat, & ad propria redire, seu reduci compellat. Aliàs nec illæ personæ facilè diuerterent, aut finem voluptatibus vellent imponere: & sic in languorem incide-rent aut interitum, quæ nec Deus semper permittit. Qua tamen Dei præseruatione Dęmon etiam malè vtitur dum eosdem in similia sæpè crimina trahit sine impedimento. Potest & secūda causa facti huius ex parte malitiæ Dęmonis assignari secundum mysticum sensum. Cùm enim aqua Iordanis figuram præferat sacramenti baptismi, propterea quòd in ea fuit etiam dominus Iesus propter nos baptizatus: Diabolum velle aquam illam (vt prætendit in visu) sua cōtingere vel violare potentia, signat ipsum suis omnibus adniti viribus, baptismum de terra tollere, fidemq; sanctissimæ Trinitatis in eodem diuinitus infusam à fidelium cordibus penitus abolere. Quòd quidem si facere præualeret: totius orbis princeps efficeretur, veluti fuerat ante Christi aduentum, de quo & ipse Saluator noster ait: Princeps mundi huius eiicietur foras. Principabatur enim in mūdo, quando nec mundus Deum cognoscebat: neque sui etiam, populus, inquā Iudaicus, ipsum recipiebat. Quia ergo nūc Diabolus, non præualeret id obtinere: mirum in modum præ superbia cruciatur: & turbationem iramq; grauissimam ex hoc tunc ostendit, quādo in figura (vt diximus) idipsum se velle obtinere coram illa multitudine conatur, nec præualet. Rogauit enim & obtinuit Dominus Iesus, ne deficiat aliquando fides Petri, Lucæ 22. Non contingit autem semper hæc fieri à domina cursus, aut vbique: sed corā illa multitudine solùm, quos deludens fingit se deducere in planiciem fluminis Iordanis. Quod & nunquam verè contingere puto, propter loci distantiam. Multum enim temporis absumeret ipsa delatio sicut & reductio. Velocitas enim motus, qui nō noceat corporibus nostris, determinata est, & diuturno temporis etiam spacio mēsuratur, si magna sit loci distantia sicut est in proposito. Distat enim etiā per directum, flumen illud à nostris his regionibus plus-

quā per duo millia milliaria, prout ipse clarè cognoui, qui deuotionis gratia sacra Hierosolymitana loca visere merui. Elicit autem Deus ex malo illo, qđ contingit, hoc bonum, quòd personæ illæ miseræ possunt ex hoc cognoscere dominam illā suam, cui se obligarūt, non solum non esse Deā vel Deum, imò esse Dæmonē pessimum. Sed & hoc etiā q̄ nec omnia potest circa infima: quādoquidē nec illa videtur tūc posse, quæ ipsis etiā bestijs possibilia sunt, prout est tāgere aquā fluminis. Et si ad ministerium referatur nō habet illā potentiam quā haberet (vt aiūt) si aquā illam tāgere prę ualeret: & cōsequēter nō solū, nō est Dea vel Deus, verum etiā sic est ignobilis creatura, sic est mala, vt illā mala facere impediri frenariq; à Deo necesse sit, & sic eius etiā superbię ac malæ volūtati resistere. Vt hoc cognitio miseræ illæ personę, nisi propria earū malitia obstinatioq; obsistat, facilè iudicēt nō esse ab omnipotēti Deo recedēdū, propter principē illū, qui Deo vero subiectus est, deberetq; ex hoc earū animus validius excitari ad illius pessimi sui principis cōtēptū, & redire ad creatorē suū. Et hęc satis ad tertiū argumentū. Ad quartum verò dicendū est, q̄ si ea, quę in argumēto fieri narrātur sic à Diabolo cēseātur expleri, vt idē numero corruptū raperet, mortuos ad vitā restituat, & alia huiusmodi faciat, quę naturę repugnāt: proculdubio hæretici sunt, talē Dęmonis potentiā opinātes. Qua hęresi vt in pluribus inuoluūtur striges, hęc ipsa, quę inferūtur, vera esse credētes & prędicātes postquā etiā de cursu illo Diabolico redierint. At nō sic euenit vt putāt: sed naturali potius virtute Dæmonū, illuc ex diuersis locis similia cibaria deportātur, vt supra diffusè dictū est. Vel certè Dęmones illas deludētes personas, aërea corpora formāt in variā alimētorū similitudinē cū similib⁹ qualitatibus, quibus nedū visus, sed & tactus decipiatur & gustus, sicut & aërea itidē corpora in humanorū similitudinē formāt & agitāt quasi viuentia, sicut veri illi homines, quorum species pręferūt, esse & opera vitæ propria hominibus exercere videantur, vt ambulare, loqui, ridere, & alia huiusmodi. Similiter bos vel aliud quoduis animal verè mortuum, quomodo delusoriè videatur à Dæmone suscitari: & quot modis naturali eius virtute possit hoc contingere, plenè superius in allegato capitulo explicatum est, ita vt repetere superfluum sit.

In

In ſolutione quinti argumenti, nihil eſſe virtutis in vnguento, quo ſe ſtriges perungunt, aperitur, tametſi quandoque trahatur Diabolus ad ſtrigum vota per illam vnctionem, quaſi per ſignum: quandoque verò impediatur, & quomodo id contingat.

CAP. XXX.

NVnc ad experientias, in quinto argumento inductas quas negare nolumus accedentes oſtendendum eſt, eas noſtro propoſito minimè repugnare. Supponitur autem primum id, quod in tertia ratione terti principalis dictum eſt, quòd cum Diabolus ſit creatura ſpiritualis, & conſequenter ab omni obligatione corporea, tam ineſſe, quam moderari ex parte ſua ſit abſoluta, non poteſt ad operis exercitium ab vllo corpore moueri: nec aliqua corporali virtute verborum, herbarum, aut lapidũ ad aliquid operandum cogi, vel neceſſariò induci, prout determinat etiam ſanctus Tho.2.diſt.7.quęſt.2.artic.2.ad tertium.ſed pro libertate arbitrij circa corpora operatur, & illa eligit quæ ſuæ valeant malitiæ deſeruire, quibus cum vtantur homines iuxta ſuum imperium, ipſe Diabolus eis occurrit quandoque pro voto.Et hoc modo decipiuntur homines, putãtes in talibus corporibus vel etiam in verbis vim quandam inſitam, qua trahant Dæmones atque cogant ad aliquid faciendum, vel etiam alicubi demorandum, quaſi ſint alligati, vel expellant eos de corpore, aut de loco, prout exoptant.Et non ſic eſt, ſed volũtariè trahuntur his corporibus, vel verbis, vel cæremonijs quaſi quibuſdam ſignis initi pacti cum hominibus iudicans quod id facere pro tunc, ſit ſuæ malitiæ conueniens & hoc appetens, appetitu non naturali vel animali, ſed libero.Sicut enim animal trahitur cibis, ita Diabolus ſignis, dicit Augu.non quidem eiuſdem generis tractu vel appetitu, ſed quia ambo ſine coactione.Hac enim ratione pro fumationibus, ſacrificijs, diuerſiſq; ſuperſtitioſis operibus inclinatur Diabolus ad obſequendum talia facientibus, ex pacto malitioſę amicitiæ cũ illis, contractæ, tanquam ſignis ſubiectionis illorũ, eiuſq; ſuper eos aſſecuti dominij, quo mirũ in modũ delectatur vt ſuperbiæ & inuidiæ ſuę ſic aliqualiter ſatisfaciat. Hac igitur ratione cõtingit, vt cum ſe inungunt mulieres vnguen

vnguento quodam execrabili, quo in conficiendo multæ scelеritates cũ opprobrio fidei & nominis Christi & cum abusione sacramentorũ committũtur in nomine eius assistat pro voto, easq; perferat ad diuersa loca: tametsi persona quæ sic defertur, vnguentũ illud perniciosum quandoque non fecerit, vel etiam pactum aliquod expressum in hoc cũ diabolo non habuerit. Aduenit enim propter pacta iam inita cum priore aliquo compositore vel inuentore, in ruinã vtentis, & vt opinionẽ inde causet, quod in vnguẽto illo, anulo, vel cristallo, vel alijs quibuscunq; rebus aut verbis sit virtus, qua ipsum trahãt homines ad id exequẽdum propter quod se vngunt, vel quæcunq; alia faciunt, sicque sæpè vanos quosque deludat. Vbi verò Diabolus cognouerit aliquid posse seruire saluti hominũ magis perniciosum ex hoc, quod à tali effectu perficiendo cessat, votis frustratos dimittit, etiã posito quòd pacta inierit, sępeq; seruauerit. Notãdum secundò, ꝙ licet Diabolus à coarctione corporea sit absolutus, liber sit in operãdo, vt dictũ est, quandoq; tamen impeditur, ne quod optat, assequi possit, quod cõtingit ex virtute superiori Dei vel Angeli siue boni, siue mali. Et si quidẽ à Deo immediatè vel mediatè angelo bono id fiat, nõ nisi in salutẽ hominũ ordinatur quod euenit: Si verò à malo Angelo superiore, nihilominus Deo per suã prouidentiã permittente fiat: nõ nisi ad malũ exitum proximè deducitur quicquid inde prouenit, quantũ est ex intentatione Dęmonis: licet ex superabundanti pietate diuina, malũ sæpè conuertatur in bonum: vel aliquod melius indirectè ac præter intentionem Dæmonis pariat, quàm sit bonũ, quod per tale inde proueniens malũ priuabatur. His duobus suppositis, ad primã experientiã in contrariũ adductam de eo quod contingit, Principi supra quam decuit curioso dicitur quòd id potuit, tam ex malitia Dęmonum, quàm ex diuina prohibitione cõtingere. Considerate nempe potuit Dæmõ ex hoc corde tam principis illius, quàm nobilium, quibus id innotuit, esse facilè firmandum in perpetuum, ꝙ talia non verè contingant, sed sint omnia fabulosa: ex quo sequi possit impunitas delictorum, quæ perpetrant striges grauissima. Sequitur etiam talium pessimarum multiplicatio personarum in vtriusque hominis communem perniciem. Neque enim præualent Inquisito-

res hoc persequi, prout ex officio eis incũbit, si à principibus fauorẽ non obtineant & auxiliũ. Quod quidẽ subtrahunt illi, si talia putant esse delusoria, vereq; nõ cõtingere: imò sunt eis impedimento. Itidẽ nobiles & cæteri, talia nõ credentes, Inquisitorũ honori detrahere nõ desistunt, quasi anicularũ vel fatuorũ inquisitioni solũ intendãt. Et sic tandem tædio victi, plurimumq; fatigati cessant Inquisitores ab officio suo: & pestis ista grassatur & inualescit; quod Diabolus exoptat. Id enim maius malum est, ac humano generi magis perniciosum, quam semel mulierem vnã ad laudem perducere, etiamsi tunc omnium scelerum genera per eam fieri contigisset. Cõmune quippe malum (cæteris paribus) antecedit & grauius est, quam quodlibet speciale. Ob hoc igitur Diabolus, qui nostram perditionẽ atq; ruinam tam corporis, quam animæ, quoad potest, intẽdit atque procurat, præuidẽs principem illum, & nobiles in falsam opinionem, si mulierem illam tunc nõ portaret ad ludum, facilè deducẽdos, ꝙ strigum secta, delusioni Dæmonum innitatur non veritati, præelegit tunc illam nequaquam ad cursum deferre. Potuit etiam id contingere, quia non erat tunc hora cõueniens delationis ad cursum. Sicut enim ex strigum cõfessione cognouimus, antequam se inungant, audiũt nocte sonitũ multiplicẽ præeuntis dominę illius cum multitudine tripudiantiũ: & non nisi tunc se inungere consueuerunt, vt illam delatæ per aëra sequantur, vsque dum veniant omnes ad locum determinatũ pro voluntate dominæ cursus. Ex parte autẽ diuinæ iustitiæ cuius Inquisitores ministri sunt, alia ratione iustè prohibuit Deus mulierem deferri, vt ipsam videlicet iustitiam extolleret: qua semper fit, vt sub ditione Inquisitoris deductæ maleficæ, Diaboli præsidijs non fruantur. Neq; enim tempore illo quo actuali iudicio subduntur Inquisitoris, alicui nocere præualẽt, aut de carceribus fugere, vel quolibet aliter auxilio Diaboli liberari, aut aliunde deferri. Indirectè etiam ex malo isto, bonũ elicuit Deus. Et quo ad nobiles illos quidem, sublata fuit ab eis tentatio, qua fortè potuissent optare satagereq; vt hæc experirentur in corpore suo, quę noxia curiositate cognoscere quęrebãt in alieno. Quo ad Inquisitorẽ verò illum, meritò ex sua illa indebita concessione opprobrium reportauit & cõfusionem tam apud

religio

religiosos, ac Deum timentes, qui ex hoc optimè cognouerunt atque damnarunt, ab illo Dei timorem fuisse posthabitum propter timorem hominum, quàm apud eundem principem cum nobilibus & alijs quibus factum innotuit, vt ex hoc ab eis iudicaretur (licet malè, vt diximus) non nisi contra fatuas mulieres officij sui vires extendere. Sicque factum est, vt tam persona, quàm officium Inquisitionis viluerit apud eos.

Diabolum quandoque praeferre quasi personae immobiliter dormientis imaginem, ne credatur personam illam verè, sed potius delusoriè ac imaginaria visione tantummodo ad ludum esse delatam.

CAPVT XXXI.

AD ea post haec quae inducuntur in argumento experimenta, quòd videlicet deprehensę sint mulieres extra se factae immobiliter iacere, quae tamen affirmabant sę ad cursum corporaliter esse delatas; respondetur primò, nō esse secundum aliquos inconueniens, quòd aliquando non corporaliter, sed in somnis tantummodo videant & facere se putent, quae postmodum extimant & referunt in vigilia se fecisse: sicq; à Diabolo deludantur. Et cum hac responsione communiter transeūt Summistae cū quibusdam Doctoribus. Et sic experientijs inductis optimè satisfieret: & nihilominus staret, quòd multotiens corporaliter deportētur, vt etiam per experientias varias pariter confirmatur. Mihi autem difficilè admodum, & contra id quod communiter experimur esse videtur, sic quendā in somnis alienari posse, vt postmodum in vigilia (si sanus corpore sit) non perpendat se somniasse, vel sic visiones vidisse, vt in corpore se alicubi nō translatum verè putet, sicut per somnium aut imaginariam viderat visionem, prout etiam in corpore quaestionis determinatum est. Et licet legatur de puero quodam somniāte, ꝙ à magistro in alio cubili dormiente vocaretur: & ꝙ statim euigilans concurrerit ad cubile magister dicēs, ecce ego quia vocasti me; nihilominus ad informationem magistri dicentis, quòd somniauerat: sicut & ipsi magistro in somnis vocare se eundē puerum, eodem tempore videbatur, acquieuit: & deceptionem tandem

dem plenè vigilans cognouit,quam magister prius agnouerat,vel certè Magister verã vocẽ vocationis emisit:sicut de facto compertum est , multos dum somniarent loqui. Non est etiam negandũ,somnia quædã sic esse limpida,vt ipsi somnianti verè vigilare videatur:& ita possit per modicum etiam temporis in vigilia,postmodum extimare,ꝙ & tunc vigilauerit, quando profundissimè dormiebat.Sed tãdem aduertunt omnes diuersitatem status vigilantis ac dormientis, vt suprà deductum est in corpore quæstionis. Striges verò semper obstinatè confirmant se vigilare dum ad cursum deferuntur à Dæmone.Et similiter dum faciũt, quæ in cursu referunt se fecisse.Et si quæ in somnis ire , & sola imaginatione videre quæ fiunt in cursu, desiderant,id arte consequi moliũtur, vt suprà declaratũ est.Et tales personæ dum postmodũ plenè vigilãt, optimè cognoscunt ꝙ nõ in vigilia, sed in somnis viderũt quæcunque facta sunt in cursu,etiã per alias personas, quæ corporaliter illuc trãslatæ sunt.Iuxta prædicta igitur dicendum est , ad tres experientias primas post eã,ad quam primò respõsum est,& ad omnes alias similes quæ deduci possent,ꝙ Diabolus in forma mulieris iacet,veluti dormientis,vt decipiat sic homines,& opinionẽ hanc falsam in eis aggeneret,ꝙ nõ corporaliter striges deferantur ad cursum, & cõsequenter delicta grauia maneant impunita,multipliceturq; per hoc & roboretur apostatarum strigũ secta, Sicut autẽ permittẽte Domino quãdoque sic Diabolus decipit homines, sic etiã cooperante Domino fit per experiẽtiam manifestum aliquando ꝙ corporaliter striges deferantur ad cursum,vt ab illo errore per Dei misericordiam homines liberentur , vt suprà c.14.& idem multipliciter est ostensum,vt sic intrepidè suum officium Inquisitores perficiant , & principes vnà cum populis pro fidei defensione communique populi salute faueant illis, & opportunum præbeant auxilium. Pro alia verò inducta experientia de his mulieribus , quæ post inunctionem illam statim cadunt , & profundissimè dormiunt,sciendum est,ꝙ vnguẽtum illud spurcissimum, ex talibus materijs cum abusionib. sacramentorum fieri dicitur,quæ iudicio medicorũ nõ habent naturaliter somnum inducere:& experientijs alijs cõprobatũ est, ꝙ de facto plures vnguẽto tali perũcti,nec delati sunt à Dæmone,

nec somno pressi,vt etiã ex prima experientia, quæ in hoc argumento in cõtrariũ est adducta, potest fieri manifestũ. Et nõnulli alij visis duabus vetulis clàm se perungẽtibus, quòd extra fenestrã domus statim delatæ sunt,cùm & ipsi se pluries perunxissent,vt pariter deferrẽtur; nihil eis profuit. Neque enim de loco illo recesserunt, sed neque dormierunt.Ex quibus omnibus manifestum redditur, quòd si qui somno capiuntur post execrabilem vnctionem, non nisi Dæmonis malitia hoc liberè prouenire:vt quandoque videntes vel audientes talia, decipiat ; dum per hoc extimant non verè deferri quenquam ad ludum, etiam si taliter inungatur:sed omnes deludi putent. Sicut enim potest Diabolus proprio libertatis arbitrio tales deferre per aëra, ita potest in eis profundissimũ somnũ statim causare, vel in modico tempore.Nouit enim virtutes omnes naturales ad hoc conferentes, vt herbarum & partium animalium, potestq; tale aliquid ad nutum applicare vt somnũ inducant. Taliter autem dormiẽtes nõ dicent postmodũ in vigilia,se iuisse aut delatos esse corporaliter ad cursum:sed ꝗ somniarunt, potius se passos aut perfecisse : licet id quod somniarunt, factum sit, vel euenerit eo modo, quo eis visum est in somnis per eosdem fieri:quòd tamẽ per Diabolum expletum creditur assumẽtem figuram ipsorum somniantiũ ; vel eam quam somniantes ipsi putabant se habere dum somniarẽt.Sicut suprà dictum est de illo Præstantio ab August.inducto,quod quidem factum magis fauet, quam obstet proposito nostro : cùm expresse ibi dicatur quòd euigilans narrabat quasi somnio, quæ passus fuerat, seu potius, visum sibi fuerat, quòd passus fuisset.Vnde dicit ibi August.quòd illa onera, quæ fortè sic somnians videbatur portare, non ipse somnians portabat, aut phantasia eius:sed si vera fuerunt vel modo sunt corpora,portantur à Dæmonibus , vt deludant homines. Modus autem quem potius recitando, quàm asserẽdo ponit August.quo modo talia somnians possit ibi esse, vel illa facere, vbi vel quæ somniant esse vel facere , videlicet per phantasticum suum incorporatum,ineffabilis est,vt ipse Augu.etiam dicit & intendit, quòd est ineffabilis propter suam intelligibilitatem, & consequenter impossibilitatem.Omnia enim quæ circa corpora accidunt, à nobis intelligi & effari pos

sunt

sunt. Qui vero affirmant se corporaliter esse delatos si præuisi fuerant, quasi corpore dormientes seu iacentes immobiles, putandum est potius, quòd Diabolus in eorum effigie ibi iacens appareat, quàm quòd veraciter illi vel corporaliter, ibi dormiant aut sint. Sicut enim paulò suprà dictum est, præstigiosa delusione potest Diabolus astantes decipere vt eis appareant hæ, quæ se iunxerant personæ, dormire; & tamẽ illæ de facto non sint: sed per assumpta corpora aërea Diabolus earum prætendat speciem, & figuram: quod quidem non pertinet ad præstigium, vt dicit S. Tho. 2. dist. 8. art. 2. Vel si non hoc modo quandoque id contingit, fieri si poterit, quòd aliud quoduis corpus ibi existens appareat corpus strigis: quod tamen ibi non est. Et hoc propriè pertinet ad præstigium, eo modo: quo etiam suprà c. 7. declaratum est. Sicut contingit etiam cuidam nobili nomine Sisinio, sicut legitur in historia S. Clementis: qui iubens seruis suis vt ligarent & traherent sanctum Clementem: illi colũnam ligauerunt atque traxerunt, putantes vna cum Sisinio se ligasse trahereque S. Clemẽtem. Quod quidem Angelica virtute, vt sanctus Antistes liberaretur, factũ creditur: licet talia Dæmon etiam facere possit, cuius naturalis virtus, angelicæ coæquatur, vt sæpius dictum est. Quod autem affertur, medicos vnctionibus somnum inducere posse, non negamus. Sed quòd arte Medicorum fit, non nisi virtute naturali rerũ applicatarũ perficitur. Et omnibus accidit idẽ effectus, quibus æquè dispositis applicatur eadẽ causa. Ea quippe vnctione qua medicus somnũ inducit vni infirmo, inducitur cunctis hominibus qui perungerentur eadem, nisi fortè per accidẽs aliqua cõtraria dispositio in aliquo reperiretur, quæ somnum fortè vel mitigaret vel prohiberet. Quod quidem raro contingeret. Hac autem execrabili strigũ vnctione, nullus assequitur quod intendit, delationem, inquã, vel somnum, nisi opere Diaboli pro voluntate sua. Quo fit, vt nisi paucis, & non suis fœderatis, vel aliquib⁹ qui in peccato mortali sint, obsequatur ad vota eorum perniciem. Vel si aliquando aliquis innocens similiter deferatur, permissione diuina misericorditer factum creditur, vt ex facto tali arguatur, & possibilitas huius rei, & sic testibus cõprobetur, ipsius rei gestæ veritas. Et hac ratione credendum est Deum permisisse quod factum legitur apud Vincentiũ

EE histo-

historialem in speculo historiali.lib.26.cap.43.ex Petri Damiani antiqui Doctoris narratione scripto relicta,de quodam puero monacho corporaliter nocte per aëra delato ad magnum conuiuiũ & iusso vt comederet,ac peracto cõuiuio,reportato:&per superiora immisso,clauso pistrino. Idem confirmant multa talia, quæ refert Malleus Maleficarum,ad quem lectorem remitto.Ex prædictis omnibus patet & propositum principale de veritate corporalis delationis,& omnium nodorum dissolutio, quos implicabat quintum argumentum in principio inductum.

Tacta per argumentum sextum, qualiter dicantur striges nõ posse Diabolo non subesse, qualiter etiam apparenter conuertantur in catos, & ab eadem liberentur delusione, clarissimè manifestantur.

CAP. XXXII.

POstremò satisfaciendum est his quæ in vltimo argumento inducta sunt. Et primò quidem,omnia illa quæ tanquam inconuenientia inferuntur,non impossibilia sunt, sed potius supposito cursus illius Diaboli ritu, verisimilia sunt: & per consequens facilè credibilia. Nam vt à primo quod inducitur,inchoëmus,qui homagium semel Diabolo fecerit,q; non possit postmodum à proposito resilire, facilè credi potest,cùm hoc in pœnam,Deo reprobante, pestiferis his hominibus iustè debeatur, qui cœlorũ & orbis terrę conditore contempto, apostatæ Diabolo apostatantes adhærent,eiúsque se subiiciunt perpetuæ seruituti.Non tamẽ ob hoc aufertur ab eis arbitrij libertas,neque cõmune sibi deest auxiliũ Dei,quo omnes continuè ad se trahit.Vnde si facerẽt miseræ illæ personæ quod in se est, vt Diaboli seruitutẽ euaderẽt,proculdubio per Dei clementiã de manu illius liberarẽtur. Sicut & de facto plures cõuertũtur ad Deũ per illius misericordiã mouentem atque trahentẽ, & per Inquisitorum & seruorum Dei solertiam & doctrinam. Cum his tamen vt plurimum corporaliter à Dæmonibus flagellantur, ac multipliciter affliguntur, antequam valeant totaliter liberari,in tanti sceleris aliqualem punitionem idipsum exigente diuina iustitia. Et hanc intendunt

impossi-

impoſſibilitatem ſtriges, dum dicunt ſe non poſſe reſilire à promiſſione illa:quia aliàs (inquiunt) crudeliſſimè vapularent à Dæmonibus vel ſodalibus. Quomodo autem in catos conuertantur ſtriges, vel in hoc deludantur per præſtigiũ:quomodo etiam poſſint per cubicula currere,vel ſaltare catorum more,ſuggeréque ſanguinem puerorum,& alia huiuſmodi facere,quæ in argumento inducta ſunt:ſuperius cap.8.multipliciter eſt expreſſum.Per ea etiam quæ ſimiliter facta legũtur in hiſtorijs authenticis, hæc apertiſſimè comprobantur.Legitur quippe in vitis Patrum Sanctorum, de beato Machario, quòd quidam ad eum mulierem duxerunt:quæ tamen ab eis non mulier,ſed equa videbatur, dicẽtes quòd cũ mulier eſſet, cõuerſa in equã fuerit,facto cõtra eã (vt putabant) aliquo maleficio. Vnde ſanctũ virũ rogabant vt ille eam in mulierem Dei virtute conuerteret, quæ prius fuerat.Sancto autem viro non equa, ſed ſicut verè erat mulier,apparebat.Neque enim præualebat Dæmõ ſanctũ virũ deludere,ſicut illos deludebat homines per præſtigiũ.Quod amouit ſanctus Macharius ſtatim ab eis orationibus ſuis. Multa id genus in Maleficarũ Malleo referũtur, vt pcipuè patet de illo iuuene mercatore, qui in inſula Cypri facto maleficio contra eũ per Magam, ab omnibus aſinus videbatur:quæ Maga tandẽ per Dei voluntatem ſuper hoc deprehenſa,fuit incinerata:& iuuenis ſoluto maleficio liberatus. Quod factum ſimile fuit illi, quod de ſe ipſo refert Apuleius,in libro,quem ob hoc ipſum facinus referendum,edidit,& appellauit,De aſino aureo. Narrat enim ſe in aſinum prout ſibi & alijs apparebat,eſſe conuerſum, vnius Magæ ligatus maleficio, à quo poſt diuturnum temporis ſpacium ſolutus, in priſtinam ſuam ſpeciem redijſſe videbatur,vt hoc alijs,quæ ſimiliter contigiſſe dicuntur, & talia huic,veritatis præbeant argumentum. Neque tamen hæc in aliquo fauent his,quæ à diuo Auguſtino in 18. de Ciuitate Dei.cap. 17. damnantur & reprobantur verè facta fuiſſe per Magas, vti referebatur in libris gentilium. Sicut fuit quòd legitur de Circe illa peſſima Maga,quæ ſocios Vlyſſis conuertit in beſtias: de eo quoque quod legitur Archades Deo ſuo Lyceo, tale ſacrificium immolare conſueuiſſe,ex quo quicunque ſumerent,in beſtiarum formas illicò conuerterentur,vt ſuprà etiam relatum eſt. Hæc *Caput.8.*

enim omnia sicut & alia supradicta magicis præstigijs potius fingebantur, quàm rei veritate complerentur, vt dicit etiam ibi Augustin. & recitantur à Gratiano, 26.q.5.capit. Nec mirum. Quod etiam de socijs Diomedis refert Aug. in eodem libro c.16. à gẽtilibus affirmari conuersos in aues esse, ludificatione factum est Dæmonum, qui in auium formis apparuerũt, vel pro eisdem socijs aues occultæ ex alijs locis, vbi est hoc auium genus, ad ea loca per Dæmones sunt perductæ, vt idem Augustin. dicit in seq cap. 18. eiusdem libri. Non est igitur impossibile mulieres in catos & bestias quaslibet præstigiosè conuerti, seu talia animalia apparere, Dæmonum malitia concurrente.

De obligatione illa, qua Diabolo striges promittunt occidere pueros: & quare Deus tot innocentum iniustam (vt apparet) necem permittat.

CAP. XXXIII.

QVòd verò Diabolus exigat à strigis vt strigent omni tanto tempore puerum vnum, siue puellam, idipsumque pro voto illius perficiant; & si flebile sit, non tamen incredibile: tum ex parte Dæmonis, qui maximo odio persequitur nomen Christi, quo præcipuè relucet in effectu in pueris baptizatis: vnde persequitur eos, ac si Christum persequeretur. Prohibet etiam quantum sibi possibile est baptismum: & hoc propter inuidiam, qua humanę saluti semper insidiatur. Tũ ex parte strigũ, quę carnib. eorũdẽ à se primò occisorũ infantum, & postmodũ exhumatorum delicatissimis vesci consueuerũt: & ex eisdem pro parte ad cõsumptionẽ vsque decoctis in aqua, conuersisque in liquorẽ: vnguentũ illud nefandissimũ, de quo suprà conficiunt, admixtis sacramentorum materijs in fidei opprobrium: quo valde Dæmones delectantur. Tũ ex parte diuinæ iustitiæ, qua dignum est parentũ scelera puniri vsque in tertiam & quartã generationem. Nonnulli enim non legitimè filios generando, nonnulli genitis maledicẽdo, maláque diuersimodè imprecando, Deum offendentes, ad iram prouocant, quæ ferueat in filios ministerio Dæmonum & strigum. Idipsum quoque quandoque negligentia meretur eorundem parentum, dum paruulos suos signo crucis, orationibúsque deuotis non muniunt manè ac sero: quatenus per hoc à Dæmonum insidijs liberentur, sed potius, vt dixi, per hanc suam

negligen-

negligentiam illas incurrunt. Sed & potestatem hanc quandoque in pueros illos accipiunt maleficæ striges, quorũ parentes pro eisdem vel pro alijs procurandis, Dæmones cõsuluerunt: & per Magas & incantatrices eis salutem corporalem obtinere procurauerunt, vt per quę quis peccat, per hæc etiam iustissimè torqueatur. Quod autem affertur de calamita nullam habet impossibilitatem. Nõ quidem quòd in calamita, illa quãtũcũque diabolicis artibus Dęmoni cõsecrata, vel potius execrata, aliqua virtus inueniatur ad talem effectũ: sed ex pacto habito cũ Diabolo, statim accepta calamita desinit Diabolus earum phantasiam perturbare, qua perturbatione videbatur eis ꝙ essent caui: hoc modo ad sensum proprium reduci dicuntur. Quod etiã argumentũ affert vt apertè falsum, innumerabilem, inquam, talium puerorum interitum, si quæ referuntur de strigibus omnia vera essent, neque impossibile iudicandũ est, nec ex toto falsum. Multitudinem quippe magnam puerorum hac peste mori, & si non omnibus notum sit: in his tamen partibus, vbi fœtidissima, nec minus crudelissima secta hæc inualescit, sicut præcipuè repetitur in Cumana diœcesi, & per omnes confines inter Italiã & Germaniã, manifesta docet experientia, ita vt turmatim populi cogantur Inquisitores accire, requirere, ad ꝓprias terras ducere: vbi vicini vicinas atque cognatas, fratres sorores, filij matres, viri vxores, & econuersò viros quocũq; naturali vel accidẽtali fœdere coniũctos, & alias omnes accusãt, & tradũt in manus Inquisitorum, quas habent personas suspectas ꝙ striges sint. Indies enim cõperiũt multitudinẽ puerorũ occidi: ita vt nec his, ꝗ de domo sunt parcant maledictæ illę personæ: sed propriorũ etiã filiorũ natos, cæterosq́; nepotes, quinimò proprios filios (quod horrendũ est etiã dictu) strigent & interficiãt, sicut ex innumeris Inquisitorũ processibus exploratissimum est. Illegitimorum etiam per hospitalia pars maxima moritur ista peste. Sed & strigatorum puerorum per singulas ciuitates, castra, villas & terras multitudinem inueniri periréque, probatione non eget. Licet etiam talium curentur plurimi, vel ab alijs strigibus (etenim strigarum quædam curare strigatos sciunt, à Diabolo magicas artes edoctæ, quędam verò nesciunt) vel naturali etiam aliquando subsidio, vbi nõ perfectè strigati sunt pueri. Vel certè diuino auxilio

impetrato parentum aut seruorum Dei orationibus & votis. Qui enim in huiusmodi maleficijs, & in alijs curandis obseruarent ea, quæ docet c. Si per sortiarias. 23. q. 1. facilè per Dei misericordiam curarentur. Quod verò in argumẽto dicitur, nolle striges curari pueros quos inficiunt verum est quidem, sed ei non est contrarium quod paulò antè dictum est, quasdam, inquam, striges curare pueros, &c. Licet enim quæ vastant pueros, nollent à se strigatos curari simpliciter: sæpè tamen timore maioris mali, dum. s. suspicio de eis oritur ꝙ strigauerint aliquem: vel etiam spe maioris boni, dum. s. sperant curationis præmium, vel alicuius magnæ personæ amicitiam & beneuolentiam, curant quãdoque quos ipsæmet vastauerant, & quoscunque alios, prout faciebat illa famosissima strix, quę superioribus diebus Ferrariæ combusta est. Facilius autem si requirantur, eos curãt qui nõ à se, sed ab alijs strigibus infecti sunt. Et in his Diabolus libenter cooperatur: quia per hoc plurimos deducit ad inferos. Omnes enim qui per strigum artes, & incantationes superstitionesq; noxias, puerorum curam requirũt: vel ad hoc auxilio consilióve cooperantur, mortaliter peccant. Et sic Diabolus maledictarum harum personarũ ministerio, omni ex parte Christianorum salutem tam corporalem quàm spiritualem, plurimũ inualescit. Deum autem Opt. Max. innocentium mortem permittere is cognoscit non esse iniustum, qui attendit, ea omnia grauissima scelera, quæ suprà dicta sunt, eius iram vindictamq; grauiter prouocare contra eos, qui proprio etiam nõ sunt obnoxij reatu, sed vel primorum vel proximorũ parentũ peccatorũ pœnas non iniustè luunt, vt superius c. 10. extitit declaratũ. Qui etiam cõsiderat Deũ mala maxima, damnaq; spiritualia permisisse grauissima, vt præ cæteris fuerunt Angelorũ & primi hominis casus, ne libero cuiquam arbitrio violẽtiam videretur inferre, non mirabitur, si mortem permittit innocentium de se puerorum, ne videlicet strigum & Dęmonum malitiam quasi violenter prohibeat: & præcipuè cùm idipsum ex alia parte iustitia illius deposcat, qui est Deus benedictus in secula seculorum. Amen.

Finis quæstionis de strigibus editæ à Fratre Bartholomæo de Spina, Pisano, ordinis Prædicatorum, vitæ regularis.

Edita Anno Domini 1523.

R.P.F.

R. P. F. BART. SPIN. IN PONZINIBIVM DE LAMIIS, APOlogia prima.

PROOEMIVM.

COmpleto tractatu, quo nititur Aduersarius probare, ꝙ ad decisionem quæstionum Theologalium possunt leges induci, tanquam sumpta ex propria præsumptione licentia, aggreditur immediatè, se Theologis in Theologali questione de Lamijs opponere, atque conatur per rationes fultas authoritatibus Iuris, cunctis persuadere, non esse credendum tales personas ad vulgatum ludum, conuentumque diabolicum corporaliter ferri. Sed eas omnes potius diabolicis artibus deludi, vt credant se vigiles peragere, quæ tantum (vt ipse putat) intuentur in somnis. Soluit etiam post hæc rationes inductas ad probandum, ꝙ realiter illuc deportetur à Diabolo, vel etiam per se corporaliter accedant. Et cùm de hac materia plenius pro modulo meo in præmisso disseruerim opere. De strigibus intitulato, nō superest mihi, nisi primò rationes eius, quas in oppositum inducit in hoc suo tractatu recitatas, soluere. Secundò, quas inducit bonas rationes pro nostra vera conclusione, à suis impugnationibus defensare, ostendendo solutiones suas nullius esse roboris vel virtutis. Tertiò verò, quasdam suas conclusiones deductas ex præcedentibus reprobare. Proponit igitur primò rationes septem ad probandum, quòd prædicta non verè fiant, vt præfertur, sed sint merè Diabolicæ illusiones. Quarum prima talis est.

Ratio prima pariter & secunda ex his sumpta, quòd dicta de strigibus nec probantur, nec fauent animabus.

CAP. I.

Prima ratio. FActa non præsupponũtur, nisi reprobentur. l. in bello. §. captæ. ff. de cap. & postlim. reuer. &c. Sed ista quæ referuntur non constant neque probantur, vt infrà dicam ergo, &c. *Solutio.* Imò probantur omni modo probationis; tam inquam, per sacras, quàm per Ethnicas literas: tam per scientiam reuelatam, quàm per naturalem: tam per leges & Canones, quàm per principia Philosophiæ, & per experiẽtias, vt in præmisso opere nostro manifestum est. Et ad dicta tua infrà ponenda, infrà etiam respondebimus.

Secunda ratio talis est. In dubijs debet amplecti pars fauens animabus, etiam si sit durior. gl. in c. Iuuenis. de spõsa. Sed negare talia esse vera, magis fauet animabus, quàm affirmare, ne fortè incurrant homines mala desideria velle huiusmodi experiri, &c. ergo, &c. *Solutio.* Imò affirmatiua prædicata cum debita execratione facti fauet animabus, vt compertis per hęc insidijs Diaboli, facilius illas euitent, cognitoq; quanto maligni spiritus fidem Christi persequantur odio, fortius in ea confirmentur fideles: quia Diabolus non nisi veritatem & bonitatem persequitur. Fauet iterum fidei: quia ex ista cognitione curantur hi, qui labe ista infecti sunt, per directos Inquisitores, nisi curam renuãt suscipere, vt obstinati, qui deprehensi, ꝙ sint vel iure præsumantur inimici fidei, damnantur, debitaq; animaduersione puniuntur, ne alios inficiant, impœnitentes, inquam, atque relapsi. Pręseruatur etiam cõmunitas à malis multis, quæ solent ab hoc pestifero hominum genere causari Dęmonum auxilio, siue in corpora, & maximè puerorum, siue in fruges, & in alia tẽporalia bona. Quòd autem ex veritatis huius affirmatione sequatur periculum mali desiderij, est per accidens, & vt in paucioribus. Non est autem omittenda veritas propter ea mala, quæ raro & per accidens ex ea prædicata cõtingunt. Alioquin non esset prædicandum ꝙ secundum regulã diuinæ prouidentiæ per Hieremiã Prophetam populis enũciatam Hier. 12. mali prosperantur in hac vita, boni verò semper sunt in angustijs: quãdoquidem posset per accidẽs

con-

cōtingere quempiam ob desiderium adipiscendæ prosperitatis,& fugiendæ paupertatis,aut cuiusuis angustię,velle fieri malum & impium. Nunquam autem talia vera affirmantur,quin etiam simul prædicentur & mala, quæ malis hominibus imminent ex malè actis:& bona, quæ pijs ac iustis ob patientiam & innocentiam repromittuntur. Vnde Hier. etiam vbi suprà paulò post subiungit de pœnis impiorum dicens :Congrega eos sicut oues ad victimam, & sanctifica eos in die occisionis. Vsquequo lugebit terra, & herba omnis regionis siccabitur propter malitiam inhabitantium in ea : Et infrà in eodem c. dicit Dominus per Prophetam contra malos : Ecce ego euellam eos de terra sua,&c. Sic igitur ad propositum redeũdo, cognita malitia Dæmonum, nec nō multis delusionibus quæ interueniunt factorum quoque fine pre oculis habito,visa etiam iustitia seuerissima,quæ contra tales fieri consueuit, à malis auertuntur etiam hi qui fuissent maximè inclinati. Nisi autem hæc detegerentur & punirētur acerrimè, inualesceret secta ista maledicta mirum in modum. Et huic lubrico præbent oleum qui conantur probare, ꝙ hæc vera non sint, & ob hoc se Inquisitoribus opponunt. Sed si Inquisitores intrepidè fecerint officium suum,tales etiam, qui sic indirectè fautores hæreticorum sunt ita resipiscere facient ꝙ de cætero proprijs studijs erunt contenti.

Ratio tertia procedens ex narratorum minori verisimilitudine reprobatur.

CAPVT II.

TAlia non sunt verisimilia, ergo sunt reputanda falsa, quia secundum Auer. experimenta verorum sermonum debent concordare cum rebus sensatis. Nec creditur testibus non verisimilia deponentibus,imò de falsitate suspecti sunt,vt no.in c.quia verisimile non est.de præsumpt. Solutio. Imò sunt maximè verisimilia quòad intellectum, & quò ad sensum, vt oppositum non nisi ab ignorātibus & à proteruis asseuerari possit.Cognito enim per intellectum quanta sit potentia Dæmonum, & quanta malitia, quam sæuum sit eorum odium contra Christum,atque Christianos,ꝙ infinita sit etiā iustitia Dei & sapientia,quam multa magnaq; in mundo permittit euenire, vt inde plura maiotaq; bona per suam prouidentiam eliciat:cognoscet omnis *3.Ratio.*

homo per intellectum, q istа non solùm sunt factibilia verùm etiam si affirmentur ab his qui se talia expertos affirmant, sunt valdè verisimilia. Quòd autem non contingant hæc in natura, neque per opera hominũ sola, nec etiam his similia, quò ad omnia, nullam tollit verisimilitudinem veritatis, imò adauget, vt sicut Diabolus tã natura, quàm arte longè superior est atque potentior homine: ita opera quoque eius transcendant naturalem hominum facultatem. Et velle metiri, quæ hominibus contingere possunt, ad ipsorum hominum virtutis naturalis, vel naturalium agẽtium solam mensuram, stolidi, profectò hominis est, & superiorum causarum eminentiã, & nihilominus earundem colligationem contingentem cum inferioribus, ignorãtis. Et si argumentum hoc quicquam verisimilitudinis haberet, iam ea, quæ narrantur per Christum & sanctos facta miracula, falsitatis accusaret. Talia sunt auxilia, hi fauores, quos ignorantes afferũt sanctæ fidei Christi, dum se officialibus fidei opponunt cum suis hisce derisibilibus argutiunculis atque fabellis. Commentator autem Auer. loquitur de demonstrationibus naturalium, quæ videlicet apud intellectum non habent firmitatem, nisi cõcordent cum rebus sensatis, & ad eas fiat vltima resolutio. Non autem loquitur de his, quæ supra cursum naturæ possunt occurrere. Is etiã qui (vtpote fidelis) ignorabat ea quæ nos per fidem cognoscimus circa Dæmonum essentiam, potentiam, atque malitiam nõ potuit de talibus effectibus plenam habere notitiam, vnde non erat in proposito contra veritatem inducendus. Et nihilominus satis etiam prędicta concordat cum rebus sensatis, puta, q quando plures vigilantes asserunt concorditer, hoc vel hoc se fecisse, aut q audierint vel per se viderint, ab alijs facta fuisse in cursu, nullus sapiens diceret hæc facta fuisse in somnis vel illusionibus, nisi recurratur ad specialẽ potentiam Dęmonis operantis supra communem modum in phantasia, q ex parte rei, quid maius est, & minus concordat cum rebus sensatis, quàm deferri hominem à Dæmone corporaliter. Vnde si hoc non est verisimile, minus illud. Nec haberet Dæmon plenè quod optat, casum inquã hominum quantum potest grauissimum per peccatum: si tantùm delusoriè ista mala perpetrarentur, cùm nemo per se possit in somnis incurrere peccatum, sed solùm per accidens

cidens. Hoc autem non est verisimile apud verè fideles, nisi naturali lumine mentis priuati sint, non attendentes malitiam & odium Dæmonis grauissimum in homines desæuire. Euentus etiam apertissimi non verisimilitudinem tantùm, sed horum certitudinem præferunt, putà, cùm se homines à Dæmone deportatos inueniunt longius modico temporis spacio à loco distare, vbi prius resederant: quod non potest, nisi virtus, quæ superior est hominis virtute. Huius autem rei innumera referuntur etiam de facto proprio testimonia. Sed & modò per Patrem Inquisitorē Brixien. perpetuo carceri damnatus quidam exstat, qui fatetur cùm primum ob desperationem se, quoad vtrumque hominem Diabolo dedicasset (hoc enim primò expetunt Dæmones ab infœlicibus hisce personis) deportatum se longius à loco fuisse per plures dietas: ibique per tempus solatijs carnalibus cum multitudine magna virorum ac mulierum sociato, necessarium sibi fuisse postmodum, multis diebus iter agere, vt ad locum suum reuerteretur. Neque enim illis adsunt Dæmones semper ad vota, maximè in principio Apostasiæ. Non est hic homo fatuus aut idiota, vt non sit ei fides in hoc adhibenda: quod ex nomine & gradu facilè comprobarem, si in aliorum quoque cōfusionem eius propalatio specialior non cederet. Est tamen benè nunc dispositus circa fidem. Sed & alius quidam infelix de secta strigum, qui superiori nunc brachio seculari traditus, ignique consumptus est Bononiæ, inter alia fassus est in processu, quòd semel dum ad cursum deferretur cum socru sua, contigit ipsum inter eundum, Iesu sanctissimum inuocare nomen, timore percussus: & statim in medio luto se depositum inuenit in loco à ciuitate distante per tres dietas: in qua tamen ciuitate fuerat ante horam. Innumerabiles horum attestationes in processibus Inquisitorum habentur. Sic igitur ex his liquidò constat omni ex parte ruere præmissum Aduersarij argumentum.

Ratio quarta sumpta ex hoc, quod ea, quæ narrantur de strigibus dicuntur opere Diaboli perpetrari, soluitur.

CAP. III.

QVæ fiunt arte Magica, vel Necromātica, vel Hydromātica, seu alia quacunque arte Diabolica, dicuntur 4. Ratio Phan-

Phantastica, & non vera, 26.q.5.ca.Nec mirum.Et multò magis cũ ista contingant in personis quæ faciliter decipi possunt, prout sunt mulieres ac rustici vilesq; personæ.Itẽ in personis corruptis circa fidem & bonos mores, & appetentes nõ appetenda:sicut sunt etiam vtentes illis artibus. Iura autem loquentia de aliquibus personis, habent etiam locũ in nõ expressis, in quibus militat eadẽ ratio, vt habetur per Pan.in c. Nihil.de elect. ergo, &c.Solutio. Vtique quæ in illo capitulo recitantur, & quæ simili modo cõtingunt, phantastica sunt:& multa similiter cõtingunt in hac secta, vt dictum est in opere nostro de strigibus.Nõ sic tamen delatio corporalis, cũ etiã Necromantici hanc voluntariè à Dæmonibus patiantur, eamq; per eosdẽ procurent in alijs fieri, vt præcipuè patet in legẽda B.Iacobi Apostoli, & per ea, quæ specialiter referuntur tempore Petri de Abano & Cecchi Exculani scelestissimorum Necromãticorum facta nõ longè ante tempora nostra. Sed neq; semper effectus illarum artium phantasticè cõtingunt, vt optimè texantur maleficia, causatæ infirmitates vt plurimũ incurabiles:locutiones apparẽtiũ Dæmonũ, inuẽtiones persæpe furtorũ, iuxta ea quæ per Hydromantiã cognita sunt & alia huiusmodi plurima. Verè enim & realiter ista contingunt, & non phantasticè, tametsi deceptiones fabricet deceptor in multis, vt explicatũ est in prædicto opere.Et quòd aggrediatur Diabolus magis simplices & rusticos & mulieres, ex illius malitia procedit, vt per eos facilè deceptos atque lucratos ob ignorantiã facilius inde trahat astutos. Neque enim tã facile Diabolo crederent isti vel acquiescerent nisi primò perdiscerent ab his, qui talia experiuntur, quòd multis delitijs fruuntur ad vota.Sed proh dolor, his temporibus viri, qui vulgò reputantur alioquin prudentes insanire circa talia reperiũtur, ciues, inquam, & nobiles diuersi generis, quod posset ostendi si opus esset per processum Inquisitorum; imò, quod pessimum est, nõnulli etiam qui ordine sacrò sunt religiosi, tã seculares, quã etiam (licet solo nomine & habitu) regulares. Et quòd sic inualescat illa labes, potissima causa est quorundam iuris doctorum persecutio, quibus principes, Theologiæ expertes, facilè credunt quasi sapientibus, licet in huiusmodi satis rudes existant, vtpote Dei prouidentiã, Dæmonũ potestatem atque

malitiam

maliciā, & pleraque alia Theologalia, ad quæ pręsens articulus reducitur, ignorantes, & implent allegationū legum copia folia, quæ & in pluribus non faciunt ad propositum, eò ꝙ puros actus humanos habēt regulare leges humanæ; non autem Diabolicis colligatos possunt benè cognoscere: sed solum præsupposita cognitione superioris scientiæ, sacrę, inquā, Theologię, possunt pœnas talibus determinare conuenientes. Allegant & Doctores iuris simili nescientia laborantes, eò quòd talium noticia, ad eorum professionē non spectet. Quòd etiam hi, qui sunt de hac secta sint corrupti circa fidem & bonos mores & appetentes nō appetenda, sicut sunt Necromantici, verum est. Et propterea meritò debent sub iudicio patrum Inquisitorum debitas luere pœnas; & qui præstant impedimentū, sunt fautores hæreticorū. Nō tamen sequitur, ꝙ si Necromanticis accidunt delusiones & deceptiones, accidant & istis eodē modo vel vniuersaliter. Non enim similia appetunt, nec similiter sunt corrupti, vnde nec similiter decipiūtur. Nō enim illi vt isti tam expressè fidē negant atq; baptismum, &c. illi cōmuniter laborāt thesauros inuenire, vel ad vota fœminas inclinare; isti nō nisi vt voluptatibus licentius & abundantius perfruantur, talia scelera cōmittere non verentur. Et hæc vna causarū est, ꝙ viles personæ multiplicantur in hac secta magis quàm nobiles, & fœminæ priuatæ virorū per mundū peregrinantium & mercatorum solatio, magis quā aliæ. Magis enim hoc istę modo voluptates inquirūt, quibus aliundè priuantur, qui talibus abūdant domi. Non negamus autem & hos pariter in multis decipi, vt aliàs dictum est. Non tamen propter hoc debet eorum testimonium in iudicio repelli. Neq; enim propter prædictas contingentes quandoque deceptiones repelleretur horum testimoniū, si deponerent super crimine læsæ maiestatis humanæ etiam tempore cursus admisso, vt puta si conuenissent aliqui ciues, dum actualiter essent in cursu, vel in ludo illo diabolico, de principe occidēdo vel tradenda hostibus ciuitate, credo ꝙ tunc Doctores, Legistæ, Duce etiā nostro Aduersario, consulerent eos omnes esse torquendos, & si faterentur crimen crudeli nece plectendos. Sed de crimine læsæ maiestatis diuinæ indentidem commisso quod omnium

nium grauissimum est ca.Vergentes, de hære.eorum fortè quidam parum curarent,& Aduersarius nihil,vt videtur.

Ratio quinta ex hoc sumpta, quòd quæ facta narrantur à strigibus in spiritu & non in corpore fiunt, deiicitur.

CAP. IIII.

5.Ratio. QVarto loco sic arguit Aduersarius. Hæc omnia fiunt in spiritu,& non in corpore, etiam quo ad transitum per multa terrarũ spacia,& quò ad multitudinẽ hominum qui conuenire dicuntur,26.q.5.c.Episcopi, ergo,&c.Quod si dicatur, quòd hæc non est illa secta de qua loquitur capitul.illud,saltẽ est ei similis:& quæ in ista fieri narrantur, similia sunt illis,quæ per illã fieri credebantur.Porro capitulũ illud dãnat omnes nõ solũ credentes illa,quæ ibi narrantur fieri in corpore, sed etiam eis similia,cuiusmodi nõ negantur esse ista,saltẽ quo ad transitũ prædictũ etiã super apparentes bestias,quò ad apparentiam vnius principis,& quò ad conuentũ multitudinis,&c.Non licet autẽ à dispositione textus huius per sophisticas argumẽtationes recedere 16.quæst.1.cap.Institutiones,quia quicunque scripturam sacrosanctam aliter intelligit, quàm sensus Spiritus sancti flagitat,à quo conscripta est:licet de Ecclesia nõ recesserit,tamen hæreticus appellari potest: 24.quæst.3.cap. Quidam.in fi.So.Hoc capitulum malè intellectum à Iuristis,quatenus hæc quæ ad Theologiã pertinent pertractat est causa illorum ruinę,putantium,eò quòd in corpore iuris canonici redactum est,posse proprium sensum circa illud ita prodere, vt etiã Theologorũ cõmuni sensui se opponant. Sed ad Iuristas nõ pertinet de eo quicquã cognoscere, nisi quòd si aliquæ personæ inueniantur, ea,quæ ibi principaliter reprobantur facere vel pati, vel credere fieri vel cõtingere, debent infideles reputari & hæreticorũ pœna puniri.Sed quomodo in talibus quæ narrãtur & in quibus inueniatur hæresis, vel non inueniatur, ipsi iudicare non possunt, nisi simul sint & Theologi, quorum est proprium de fide disserere & consequenter de suo contrario, videlicet de infidelitate,& de omnib.speciebus eius videlicet Apostasia à fide,hæresi & simplici infidelitate.Oppositorum est enim eadem disciplina. Sacri autem Theologi determinant non esse hæreticũ tenere talia quæ narrantur de

de ſtrigibus eſſe vera, prout per ipſos Inquiſitores iudicatur. Et cum his omnibus ſaluant dictum capitulum, concordantes intentionem eius cum verbis. Vnde præſumptuoſus eſt valdè quicunque purus Iuriſta, Theologorum in hoc ſcientiæ ſe opponens, non minus quàm ſi miniſter iuſtitiæ iudici ſe opponeret, aſſerens non iuſtè damnatos quos ille reos mortis eſſe determinauit, cauſam cognoſcens, quam miniſter ignorat eſſe dignam morte. Licet autem in noſtro pręfato opere ſit obiectioni huic plenius ſatisfactum ex doctrina Theologorum cuncta deducente: nec nõ à clariſſimo Præceptore meo tam in ſumma, quàm in opere de ſtrigilamijs ab auctoribus quoque libri, qui Malleus Maleficarum inſcribitur: nihilominus pro pleniori ſatisfactione factæ huiuſce præſentis obiectionis contra opportuna hunc hominem in exponendo capitulum illud etiam hoc in loco deducam.

Ex authoritate Apoſtoli in d. c. Epiſcopi. inducta, habetur delationem corporalem ad longinquas partes & inacceſſibiles humana virtute, ſupernaturaliter eſſe poſſibilem.

CAPVT V.

PRimò igitur dicendum eſt, quòd quantum ad exploditionem ſenſus, quem habet hic homo ſuper illud capitulum, multum valet, quod ex eodem capitulo habetur: hoc, inquam, quòd dicere talia quo ad delationem corpoream de loco ad locum, non poſſe fieri in corpore contradicit illi capitulo, & authoritati Apoſtoli in eodem inductæ, iuxta ſenſum quem habet in ea Aduerſarius (qui tamen non eſt intentus ab Apoſtolo, vt alibi dictum eſt, & infra etiam replicabitur) Præſuppoſuit enim authoritas illa (prout putat Aduerſarius) Paulũ potuiſſe deferre etiam vſque ad tertium cœlum corporaliter. Aliàs ſecũdum eum Apoſtolus non dixiſſet. Neſcio an in corpore vel extra corpus, &c ſed potius dixiſſet, Scio quòd non in corpore, ſed extra corpus, &c. quia in corpore eſt impoſſibile, niſi fortè Aduerſarius glorietur ea ſe cognoſcere, quæ circa talia reuelata putet Apoſtolum ignoraſſe. Quòd ſi dixerit Aduerſarius in illo capitulo, vel per illam authoritatem non haberi quòd poſſint Dæmones deferre homines corpo

corporaliter de loco ad locum,&c.si sciret naturalem Dæmonum virtutem,& quę per eosdẽ facta sunt,scriptura teste,consideraret,& nollet suo paruo intellectu Dei sapientiam infinitam metiri, scrutarique maiestatem, vt imprudẽter iudicet, Deum talia non debere,aut(quod scelestius est) non posse mala permittere, profectò taceret.Voluit autem per inducta exempla circa Paulum & Ezechielem capitulum illud nocere, quòd possibile est aliquid apparere,non in corpore,sed in spiritu, & in somnis : vt hoc supposito determinaret illa quę narrantur ibi,quatenus fidem tangunt,esse falsissima.

Quatuor principaliter esse falsa prodere Concilium intendit in d.c.Episcopi.

CAP. VI.

SEcundò dicendum , quòd duo sunt falsa & hæretica, quæ principaliter narrantur in illo capitulo. Primum quòd vera esset Dea , quæ apparebat in forma Dianæ. Sic enim iuxta errores gentilium aliquid numinis putaretur extra vnum Deum , & consequenter pluralitas Deorum astrueretur.Secundum est, quòd homines conuerterentur in Deos:quia tam Herodiadem,quàm Dianam prius fuisse fœminas ab omnibus credebatur, & in Deas postmodum esse conuersas. His autem , duo alia falsa & hæretica connectebantur.Primum est , quia putabant hæc fieri à bono spiritu:Deos enim putabant bonos esse spiritus ipsi gentiles,quod ideo est hæreticum:quia qui putabãtur Dij,multas deceptiones faciebant, & in multis deprehendebantur esse mendaces atque maligni. Hoc autem Deo & sanctis spiritibus conuenire nõ potest.Secundum est, quod se vocari credebant ad seruiendũ , & obsequendum numinibus illis.Cætera verò in capitulo introducuntur quidem,vt ordo narrationis eorum quæ de mulieribus dicebantur, perfectè haberetur,non autem vt impossibilia censerentur aut declararentur,nisi quatenus erant prędictis coniuncta:quę verò impossibilia sunt : & illa credere, constituunt infidelem. Et propter hoc capitulum illud in fine concludens, non reassumit cuncta,quę narrauerat, quando sententiam damnationis pronunciat ; sed ea tantùm execrando , quæ

principa

principaliter intendebat, quasi diffinitiuè determinans, dicit. Quisquis ergo credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius aut in deterius, aut transformari in aliam speciẽ, aut in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, infidelis est, & infideli deterior. hæc ibi. In hac autem determinatione clauditur, ꝙ homines non possunt cõuerti in deos: & cõsequẽter hoc sublato, non sequi pluralitatẽ deorũ, quã suprà in eodem capitulo ostenderat ex narratione illatum mulierculaurum inferri. Et tantum propter hanc opinatam deorum pluralitatem declarauerat eas à recta fide deuiare, & errore paganorũ inuolui, & non propter alia quæ pręnarrauerat Illam enim solam rationem assignauit, quare, inquam, errore paganorum diceret eas inuolui, subdens: cùm aliquid diuinitatis, &c. Similiter quando circa finem dicit, ꝙ qui talia credit & his similia, fidem perdit, & cæt. ne forte quis putaret intelligendũ hoc esse de omnibus quæ præmiserat, subiungit. Quisquis ergo &c. quasi dicat, qui hoc & quod in eo includitur, prout suprà explicatum est credit, infidelis est, & pagano deterior, ex hoc autẽ dicitur pagano deterior: quia prius erat per fidem illuminatus: quòd paganus adhuc non habuit. Impossibile est enim per Dei potentiã, quòd in verum Deum homines conuertantur. Et illius tantũ potentiæ subditur, homines Deos facere, secundũ denominationẽ tantùm & similitudinẽ sic dictos, hoc est in supernas intelligentias transformando, quæ curam horum inferiorum etiam vniuersalem habere vidẽtur. Ab vniuersali quippe rerum prouisione, nomen sumitur Deitatis, secũdum Dionysium 12 .c. de diuinis nominibus. quamuis etiam paganorũ plurimi non putarent Deos omnes esse incorporeos, sed eorum plures in similitudinem hominum corporeos, solaque potestate diuersos autumarẽt, vt etiã narratio c. huius prætendit. Intelligitur autem nõ posse creaturam vnam in aliam transformari, nisi per Dei potẽtiam quãtum ad trãsformationem substãtialẽ nulla cõcomitante corruptione. Sic enim propriè conuersio solùm dicitur. Quòd enim vna creatura per sui corruptionem, & nouã generationem mutetur in aliam, dummodo communicent in materia, non est impossibile in natura. Eadẽ quippe materia, quæ prius fuit sub forma asini, potest esse postea sub forma bouis, &

diceretur (licet impropriè)asinus mutatus in bouē. Quo etiam modo non potest quicquam in cœlum cœlestésque creaturas mutari & minus in Deum:quia hæc sunt generabilia aut corruptibilia. Quòd verò vna species, puta vnus homo mutetur in aliā,ita quòd conuertatur in illā,puta, in catum,nō mediāte generatione:hoc est,soli Deo possibile, vt dictum est.De his autē transformationibus & cōuersionibus quibus tota vna substātia creata in aliam totā vel meliorē vel deteriorem conuertitur,intendit illud c.Et in hoc errabant pagani,putantes homines mutari in bestias, sicut extimarūt sociorum Diomedis alios quidem in aues,alios verò in lupos esse cōuersos,& sic in deterius transformationem esse sortitos Et aliquos homines in melius esse mutatos,puta,in deos,vt dictum est. Non loquitur autem capitulū de mutatione accidētali,putà,de sano in infirmum, de calido in frigidū,&c.Has.n.mutationes non solùm Deum, sed etiam creaturas posse causare,nullus dubitat.Vnde capitulum,vt has excludat,dicit in aliā speciem , hoc est, in aliam naturam specificam:licèt fortè non intelligatur etiam esse alia res secundum speciem , sed solùm secundū indiuiduū in eadē specie, puta si vnus homo cōuerteretur in aliū hominem;quod solus Deus facere posset Potest etiā hoc, quòd dicit,aliam speciem,interpretari aliam figuram, hæc enim eò quod signum proprium speciei sit , etiam species nominatur. Videmus enim omnia,quæ diuersa sunt secundum speciem in corporalibus , esse quoque diuersa secundum figuram. Vnde postea subdit:Vel in aliam similitudinē,quæ videlicet prouenit ex diuersitate figuræ. Neque.n. potest Dæmō etiam facere,quòd aliqua creatura vnius speciei habeat figuram alterius,putà quòd homo habeat figuram asini,vt per hoc vel sit asinus, vel similis asino. Potest tamen facere quòd homo appareat asinus , vel alia bestia, non per mutationem factam in oculis intuentium, vt sæpius dictum est in præfato nostro opusculo de strigibus.

Cætera quæ inc.illo referuntur falsa quidem sed non impossibilia etiam Dæmoni plura censentur.

C A P. VII.

TErtiò dicendum est,quòd alia quæ in illo ca.narrātur puta de delatione corporali super bestias,idest, super

Dæm-

Dæmones in formas beſtiales ſe transfigurantes per multa terrarum ſpacia:de viſione multitudinis hominum, illarum etiam Dominarum,de quib.ibi fit mẽtio , déque obſequijs ijſdem exhibitis dicuntur quidem eſſe falſa,nec verè contigiſſe ſed in ſomnijs & in ſpiritu tempore illo & mulieribus illis:ſed nõ dicitur ibi,nec eſt verùm quòd ſint impoſſibilia Dęmoni,aut qui credit hæc poſſe fieri à Dæmone ſit infidelis,quia non iſta repetit,quando cõcluſionem infert, dicẽs, Quiſquis ergo,&c.nec in ipſa illata concluſione clauduntur:ſed neque in ratione,qua mulieres illæ & omnes eis credẽtes damnantur, quòd à recta fide deuiarẽt, & errore paganorum inuoluerentur,vt patet ex verbis capituli.In opuſculo etiam noſtro declaratum eſt per ſacram ſcripturã ſanctósque doctores, multa talia poſſe fieri virtute Dæmonũ Vnde ſequitur ꝙ ſi ſic intelligeretur capitulum illud, vt iſti viri ſentiũt & exponũt,eſſe periculoſum in fide, ſicut & iſti periculosè loquuntur,dum dicunt talia non poſſe corporaliter accidere,& reclamandum eſſet contra tale concilium, etiam ſi generale fuiſſet ad Põtificem,ad cuius ſententiam, cùm ſit caput Eccleſiæ & concilij , pendet cuiuſlibet cauſæ fidei determinatio,vt bene examinaretur , beneque exponeretur,& declararetur intẽtio Spiritus ſancti in illo , & nõ malè ſentiẽtiũ ſicut & iſti homines cõpeſcẽdi ſunt per Inquiſitores vt melius loquãtur in iſta materia,quã facit Aduerſarius.Exponẽda eſt autẽ intẽtio Spiritus ſancti in c. illo contẽta conformiter ad ſacras literas, & non contra eas. Perſpiciendum quoque eſt,quòd non habetur ex authoritatibus ſacræ ſcripturæ in eo inductis,quòd prędicta non poſſint per Dęmones fieri.Sed determinat capitulum illud diuinitus inſpiratis Sãctis patrib⁹,ꝙ talia de facto falſa tũc fuerũt:quę mulieres illę quaſi verè cõtigerint,referebãt,& quomodo deludebãtur oſtẽdit:q̃a,inquit,putabãt ĩ corpore fieri,quę in ſomnis,vel ſolo ſpiritu cõtuebãtur,& oſtẽdit poſſibilitatem talis deluſionis ex quotidiana experientia, qua multa vidẽtur in ſomnis quę in vigilia nunquam ſunt viſa, vt facilè poſſit inferri, quod ſi hęc ꝑ reſolutionẽ vaporũ aſcẽdẽtiũ ad cerebrũ poſſunt à natura cauſari cõmouẽdo ſpecies imaginationis,multò magis virtute Dęmonũ cui corporalia oĩa inferiora,quo ad motũ localẽ ſubiiciũt ad nutũ.

Poteſt enim in imaginatione etiã melius & fixius determinare ſpecies, vt hęc vel illa magis determinatè repręſentet, prout vult, vt videnti, ſeu imaginanti magis appareat, quòd vera ſint, quàm in ſomnis cõtingat, vel alio modo infrà declarando ſe ſpiritualiter deludere, quòd omnino putarent ſic eueniſſe, ſicut apparebat. Probat autem dictum capitulum per exempla ſacræ ſcripturæ, tam in Paulo quàm Ezechiele, quòd alia viſio ab ea, quę per oculos corporeos exercetur, haberi poſſit, ſiue per imaginationem, vt in Ezech. ſiue per intellectum, vt in Paulo. Non eſt autẽ intelligendũ verbũ Apoſtoli, ꝙ ipſe neſciret, an videret in corpore, id eſt, per oculos corporales, quæ vidit in raptu, aut neſciret, quòd non eſſet raptus corporaliter in paradiſum. Hunc.n.ſenſum falſum & erroneũ habebat quidam Iudæus vt refert Diuus Hieronym. in prologo ſuper Danielem, quẽ ſenſum reprobat D. Aug. ſuper Gen. ad literã ſed, vt Aug. ibi exponit, neſciebat an anima ſua eſſet pro tunc in corpore, vel certè ſeparata, vt approbat etiam S.Tho. verit. q.13.art.5.& 2. 2. q. 175. ar.6. Potuit enim vtroque modo ſe habẽs Paulus rapi, vt determinant ſancti Doctores: ſed neſcitur quomodo factum id fuerit. Communis tamen opinio Doctorum eſt, ꝙ anima per eſſentiã eſſet in corpore, & corpus in domo Iudæ, vbi inuenit eum Ananias, vt dicitur Act.9. Sed tam ſomniantes quàm prædicto modo imaginariè vel intellectualiter videntes, cognoſcunt poſtmodum cùm in ſe ſunt reuerſi, ꝙ prius corporeis ſenſibus talia nõ videbãt: & quod alius eſt eorũ ſtatus in vigilia, & alius dũ ſunt in tali abſtractione vel raptu. Et ꝙ quæ vident vigilãtes, vera ſunt: quę verò dormientes vel in raptu, ſunt vel falſa ſicut in ſomnis viſa, vel ſimilitudines falſorũ, vt in pluribus, vt in viſione imaginaria à malo ſpiritu cauſata & excitata: vel ſimilitudines verorum, ſicut in viſione imaginaria cauſata à bono ſpiritu: vel certè etiam vera, ſed intellectualia: ſicut quæ videntur ſupernaturaliter per intellectum viſione cauſata à Deo.

Pluribus modis contingit aliquid in ſpiritu cognoſci.

CAP. VIII.

SEd quia ſceleratæ illæ mulieres aſtruebant poſtmodum in vigilia, quòd iſta ſibi verè cõtingerent quę narrabãt, non

non poterant ſecundum prædictos modos in ſpiritu talia videre. Et propterea ſciendũ eſt quartò ꝙ dupliciter poteſt aliquid dici, cognoſci in ſpiritu. Vno modo ex parte ſubiecti, quia videlicet ille qui videt, per potentiam vel ſimpliciter, vel aliquo modo ſpiritualiter videt, & non ꝑ corporeos oculos. Et hoc contingit prædictis duobus modis, videlicet per viſionem intellectualem, & per imaginatiã Intellectus enim vis animæ ſimpliciter ſpiritualis eſt. Minus autem imaginatiua, quæ corporeo organo opus habet in ſuis operibus, quæ tamen primo terminãtur ad ſpeciem ſine materia naturali, res corporeas repræſentantes: non autem ad corpora ipſa vel corporea vt in ſe ſunt, ſicut faciunt ſenſus exteriores vnà cum ſenſu communi. Alio modo aliquid dicitur cognoſci in ſpiritu ex parte obiecti, quia videlicet id, quod cognoſcitur, eſt vel ſimpliciter, vel aliquo modo res ſpiritualis. Et conſequenter hoc etiam contingit duobus modis: Vno modo, quia id, quod videtur, in ſe quidẽ eſt quoddam ſpirituale, ſed apparet corporalibus oculis vt corporeũ, quomodo Dæmones & animæ ſeparatæ quandoque apparent in ſimilitudinem hominum, tam in ſomnis, vel abſtractione ſenſuum, quàm etiam in vigilia. Et in abſtractione ſenſuum ſit per ſpecialem aptationem ſpecierũ in phantaſia opere ipſius ſubſtantiæ ſeparatæ. In vigilia verò per virtutem eiuſdem ſpiritualis creaturæ condenſando aërẽ in formas corporeas & viſibiles, etiam in nocte quandoque luce cauſata per aliquod lucidum corpus virtute ſupernaturali ſimiliter apportatũ: licet non ſemper tale corpus lumi noſum appareat, ſed ſolum lumen eius, operante ſic eadem virtute naturæ ſpiritualis pro voto. Et hoc modo mulieres illæ ſceleratiſſimæ videbant in ſpiritu Diabolum in forma Dianæ, vel Herodiadis, vel etiam aliarum perſonarum. Alio modo, quia id quod videtur, eſt in ſe quoddam corporeum, & vt corporeum videtur, ſed non talis figuræ, vel formæ qualis in ſe eſt, ſed alterius. Quo fit, vt non illa res quæ eſt, ſed alia videatur. Quod contingit communiter fieri nõ per bonos ſpiritus, ſed opere Dæmonum, eo, quòd tales viſiones ſint communiter deceptoriæ. Poſſunt tamen & à bono ſpiritu fieri talia, bona intẽtione rectóque fine pro Dei voluntate. Sicut beatus etiam Clemens Papa ſuis orationibus impetrauit, vt in oculis Siſinij miniſtrorúmque eius,

columna videretur esse persona Pontificis, quam ligarent, & traherent:q; ministerio bonorum angelorum factũ esse, non est dubitandum. Fiunt autem hæc in oculis intuentiũ, perstringendo taliterq; alterando oculos illos, vt aliter res appareat quàm in se sit. Et hac ratione visio hęc pręstigium nominatur. Quo etiam modo Dæmones tempore beati Macharij præstigiabant oculos intuentium quandam mulierem, ita vt videretur eis equa esse, non mulier, oculos verò B.Macharij præstigiare non valuerunt, sed semper sibi visa est esse mulier, non equa, quam tamen sibi cognati mulieris præsentabant curandam, vt equam. A qua etiam delusione, vir Dei precibus liberauit eosdẽ cognatos. Hoc igitur modo etiam mulieres illæ, de quibus in d. capitulo Episcopi sermo fit, Diaboli iam factæ captiuæ, ab eodem deludebantur, vt videretur eis etiam vigilantibus videre multa, quæ non eo modo erant, quo videbatur ab illis. Vnde non mirum, si se putabant esse quandoque in loco vbi non erant: portari etiam ad diuersas partes & regiones: cum domi fortè residebant quandoque immobiles. Sicut enim potest Dęmon per pręstigium facere, q; videatur id quòd est coloratum vno colore, esse coloratum alio, & quod est vnius figuræ, esse alterius, vt patet in supradicto exemplo de muliere, quæ videbatur equa: ita potest per præstigium facere, q; aliquis sibi videatur moueri vel deportari, qui tamen quiescet. Sicut enim color est proprium visus obiectũ, ita figura motus, & quies communia sunt, vt docet Philosophus secundo de anima. Volẽs igitur d.c. Episcopi. ostẽdere, q; illæ mulieres decipiębãtur, dum putabant per oculos corporeos naturaliter videre, quod tamen non verè videbant, patefacit, plures esse videndi modos, quibus illæ poterant delusione Diaboli dementari, quia contingit aliquid videri aliter quàm sit tam in somnis, vt experimur, quàm in visu.s. interiori per formas imaginarias vel etiam intellectuales, quam etiam in spiritu prędictis duobus modis extremis. Quorum illum qui est ad rem in se penitus spiritualem, expressit per Apostoli authoritatem, qua dicit, Angelum Sathanæ transfigurare se in Angelum lucis. Eos verò modos, qui per imaginationem vt diximus, vel per intellectum perficiuntur, exemplis inductis de Ezech. & Paulo manifestauit.

Appli-

Applicatio prædictorum ad præsentem de strigibus considerationem.

CAP. IX.

QVod si quispiam ex dictis arguat, quod pari modò potest conformiter ad capitulum illud concludi, ꝙ hi, qui sunt de secta strigum decipiantur à Diabolo, putantes se portari ad longinquas partes, & multitudinem personarum videre, quas asserunt conuenire cum domina ludi: comedere, bibere, luxuriari, & alia quæ narrantur facere: & tamen ista non nisi præstigiosè vel apparitione Dæmonum eis contingant. Respondetur: quòd, Diabolũ sic posse mulieres istas decipere, sicut illas tunc deludebat, non est negandum. Sed quòd non sic deludantur, quo ad multa, quæ ab eis enarrantur, ex duobus perpenditur. Primum est euentus, quod ad corporalem delationem ad longinquas partes, eò, quod plures personæ longius deportatæ, & in loco distanti derelictę feruntur clarissimis & multiplicibus testimonijs. Multotiens etiam visa est multitudo sic ludẽtium ab alijs, qui non erant in illa societate, & cum eisdem sermo habitus, vt per exempla etiam viuentium ostendimus in præfato opere. Sed & in agro Brix. (vt fertur) accidit diebus nostris, quendam in loco eminentiori positum nocte videre confusa luce multitudinem velocissimè per viam inferius ambulare: in qua cognouit plures personas, & ab eis cognitus fuit. Sed præ timore insoliti, ac præter naturalis illius occursus, nihil eis locutus est. Postera verò die, vna mulierum illarum currentium ei dixit: Hac nocte fuisti in magno periculo, quando illo in loco nos vidisti currentes: caue ne de cætero tali hora ibi inueniaris. Hoc autem non potuisset saluari sic, vt præfertur, euenisse, quòd videlicet recordarentur, & conuenirent in talis rei notitia, si non verè ibi ambo fuissent, nisi fortè dicatur, ꝙ omnes homines pariter deludantur & somnient: & quòd semper Diabolus sit intentus phantasmata hominum transformare, vt conueniant in imagationibus rerum, quas putant insimul experiri. Quod asserere non nisi delirantis hominis est. Secũdum est diuersa versuti hostis decipiendi ratio vel causa. Nam mulieres illas, de quibus d.c. Episcopi, loquitur,

 ad

ad hoc ſolum deducere volebat, vt putarent Dianam, vel etiam Herodiadem eſſe deas: & conſequenter infidelitate & erroribus paganorum illas inuolueret, quod eſſet aliquid veri numinis præter Deum viuum verum opinari. Quod quidem facere poterat, & melius decipiendo eas per præſtigium & apparitiones diabolicas, quo minus perpenderent ſe decipi, quo vigilare ſe cognoſcebāt, quàm per imaginarias viſiones, aut in ſomnis, & quàm etiam per realem delationem. Sat enim illi erat, loca quaſi diſtantia præſentare in quibus multitudo & ſocietas magna videretur, apparente Diabolo prætendenteq; perſonarum figuram, vt ſuprà dictum eſt: vt ſic facilius ſibi ipſis ſingulæ perſuaderent veram eſſe Deam, cui tot perſonæ obſequerentur vt Deæ: cultuq; illam diuino perſequerentur. Has autem perſonas, de quibus nunc ſermo eſt, inclinare Diabolus laborat, vt per voluptates corporeas ſic eas ſibi cōſtringat amore, vt non timeant, aut vereantur fidem Chriſti, atque baptiſmum abnegare, ne tot oblectationibus priuentur, & demum multis ſubiiciant infligendis pœnis, vt ſuprà in opere noſtro, prolixo ſermone declaratum eſt. Vnde veras & non præſtigioſas delectationes, tam cum Dæmonibus in forma tamen humana apparentibus, quàm cum hominibus ad ludum pariter deportatis miniſtrat, quod non tam facilè poſſet & ad manum, niſi eos corporaliter vno in loco cogeret. Et quia per ſe non poſſent tot ex tanta diſtantia, aut tam cito conuenire, portat eas. Pro qua illę delatione conſequenda exhibent obſequia ſacrilegia vnguentorū, & aliorum ſignorum, quæ ad pacta fœderis iniqui pertinēt inter ipſas & Dæmones, vt ex omni parte ipſarum animas illaqueatas teneant. Patet igitur, quòd non eſt ſimilis ratio vtriuſque caſus. Et propterea nulli mirum eſſe debet, ſi nō poteſt ab his, vt à ſimilibus argumentum trahi. Detecta quippe cum eſſet malitia Dæmonum in prima illa deluſione per vigilantiam ſanctorum Epiſcoporum & ſacerdotum, manum ad fortiora Diabolus miſit, & apertè ſe Chriſti hoſtem patefaciens, auertere ab eo conatur fideles ipſos per exhibitionem & procurationem delectabilium. Adeóque nunc inualuit iſta peſtis, vt dixerit in quadam concione Diabolus, qui in forma Principis apparebat (vt retulerunt qui affuerant nonnulli ab Inquiſitore deprehenſi.) Sitis

tis omnes bono animo: Neque enim elabentur anni multi, quòd numero superabitis Christi fideles. Quod optimè Diabolus obtinet suffragio Aduersarij, sibiq; similium, qui se patribus Inquisitoribus opponunt, dicentes hæc esse deliramenta, sicque scelestis his apostatis fauent, & in hæresibus suis indirectè confirmant. Nisi enim præpedirentur patres Inquisitores horum molestijs, quorum sæpè principes tanquam sapientum suasionibus inclinati, denegant auxilia Inquisitionis officio debita: iam eorundem feruentium Inquisitorum zelo secta hæc esset penitus deleta, vel certè extra fines Christicolarum procul fugata, sicut omnes alij hæretici, quorum occidentalis omnis plaga Christicolarum plena erat, ex Italiæ finibus expulsi sunt, opera strenuissimorum sequentium vestigia fortissimorum Principum, atque Ducum, præ cæteris Patriarchæ Dominici, qui primus in partibus Tholosanis, & Albigensium sanctissimo hoc officio functus est, & fortissimi athletæ Petri Martyris primi Inquisitoris in Italia, super infusa postmodum luce clarissimæ ac profundissimæ doctrinæ præ alijs angelici doctoris S. Tho. de Aquino, qua omnis hæreticorum infestatio tenebræque penitus abolitæ sunt.

Tholosani Albigenses Inquisitorum ordinis institutioni ansam præbuerunt.

Rursus in solo spiritu aliqua fieri contingit duobus modis, quorum vnum d. c. Episcopi. tantum prosequitur.

CAP. X.

Sciendum est quintò, pro clariori etiam explanatione prædicti capituli, quòd aliqua contingere in solo spiritu, potest intelligi duobus modis. Vno modo, qua nullatenus fiant in corpore vigilando, sicut ea quæ accidunt in somnis tantummodo, & quæ sola imaginatione vel ecstasi videntur fieri. Alio modo, quia licet aliqualiter fiant in vigilia, non tamen fiunt naturaliter tantum in plena vigilia, sed semper aliquid interuenit opere Diaboli confictum modis suprà declaratis. s. vel per præstigium, vel etiam per Dæmonum apparitionem in corporibus assumptis. Verbum ergo prædicti capituli, quo dicit, ea, quæ tibi narrauit quod

 intelli-

intelligenda sunt in solo spiritu,aut in somnis facta,intendit hoc secundo modo,non autem primo. Quod quidem probatur primò , quia primò modo non potuisset sic eos deludere , vt vigilantes postea putarent se solutis sensibus fecisse,quæ in somnis vel ecstasi , seu in raptu tantum per visionem.s.imaginariam,acciderunt. Cognoscũt enim naturaliter homines dum vigilant differentiam status vigiliæ,atque somnij ecstaticæ,& corporeæ visionis.Nam differentiam inter vigiliam & somnum, nullus est, qui se cognoscere non experiatur. Cui etiam cognitioni ratio suffragatur.Nam cùm idẽ sit sensus somnij & vigiliæ, secundum Philosophum in libro de somno & vigilia , sicut vniuersaliter omniũ contrariorum est eadem cognitio,& nulla sit certior cognitio apud nos,quàm sensus exterioris circa propria sensibilia,vt habetur secundo de Anima,propter quod etiam circa hæc non contingit sensum errare , sequitur quòd quilibet certissimè cognoscat differẽtiam status, quando vtitur sensibus corporeis ab omni statu,quo eis nõ vtitur,siue dormiat , siue quomodolibet extra se fiat , si tamen sit sanus corpore.Differentiam quoque status dũ quis patitur,vel non patitur ecstasim,dubium non est, quin eadem ratione cognoscant, qui talia patiuntur. Vnde etiam Ezechiel cognouit differẽtiam status, de quo dixit se fuisse in visu in Ierusalem,seu in spiritu:à statu plenæ vigiliæ, quando hoc referebat.Et quando sic fuerat in spiritu , non est putandum,q; crederet se esse tunc in corpore in Ierusalem,deceptus enim fuisset:quod non est concedendum vllatenus in Propheta Domini. Mulieres autem illę putabãt se transferri corporaliter:perficere quoque vigilantes quæcunque narrabant , & dum essent postmodum in plena vigilia, hoc ipsum verè factũ prædicabant:vnde facilè patet, quòd non simpliciter in somnis , aut in raptu eis hæc contingebant. Secundò etiam probatur hoc idem , quia si capitulum vellet , quod illæ mulieres deluderentur , & in somnis, & in spiritu simul, hoc esset impossibile , nisi ad modum quo angelus apparuit in somnis Ioseph,aut etiam Petro ecstasim passo, & tũc optimè cognouissent mulieres illæ,quòd visio fuisset solùm imaginaria sicut illi cognouerunt.Si verò capitulũ intenderet,quod hoc accidisset vel

pone

poneretur in somnis tantum, vel in spiritu tantum, tunc falsum poneret capitulum, dum secundum istos opinantes vtrunque modum delusionis astruit interuenisse. Si verè mulieres quasdam intenderet in spiritu, vel raptu delusas, quasdam verò tantum in somnis, tunc quælibet per se cognouissent in vigilia demum positæ differentiam status, vt dictum est. Vnde exponendum est, quòd d. cap. tantum voluit innuere per hos duos modos magis notos in scriptura, modum in genere, quo aliquibus videatur verè aliquid fieri, quod tamen verè non fit. Sub quo generali modo, non nisi duobus his specialibus modis, videlicet per præstigium vel apparitionem spirituum in corporibus assumptis contingit homines sic posse deludi, vt putent in plena vigilia constituti, sic se res habuisse, sicut eis videbatur, dum deluderentur. Et sic habetur sensus Spiritus sancti in illo capitulo: quia hic sensus solus est verus, vt deductum est. Veritatis autem & non falsitatis author est Spiritus sanctus. Non est autem generalis etiam concilij determinatio, tam exactè necessitatis fidei vel authoritatis, vt verba eius, quę obscuritatem habent, & falsa magis videntur quàm vera, non suscipiant expositionem, qua trahantur ad sensum verum: quandoquidem sacra etiam scriptura, quæ maioris est authoritatis, interpretari possit. Cùm ergo possibilitas delationis corporalis hominum à Dæmone, habeatur potius ex sacris literis, quàm oppositum: quinimò lumine naturali cognoscatur, vt sæpius in superioribus est deductum, etiam si consilium aliquod asserat tale quid pro aliquo tempore, vel aliquibus determinatis personis, non contigisse, non propterea putandum est esse determinatum, quòd id sit impossibile factu.

Non determinatur in d.c. Episcopi, esse impossibile illa fieri corporaliter, quæ quandoque contingunt in somnis.

CAP. XI.

SCiendum est vltimò, pro eo. cap. declarando, quod in eo non determinatur esse impossibile talia omnia fieri corporaliter, vt ignoranter putat Aduersarius. Nam quod dicit (Cùm mentem cuiuscunque mulieris cœperit, & hanc

hâc per infidelitatem sibi subiugauerit, illico transformat se in diuersas species personarum, & in similitudines, &c.) non sic accipiendũ est, vt illa coniunctio, cum habeat vim inferendæ necessitatis antecedentis huius dicti ad consequens, sed contingentiæ, seu possibilitatis tantummodo. Intendit enim, quod possibile est Dæmoni, tales mulieres deludere tali modo. Vnde si asserant se verè, & in corpore deportari ad seruiendum Dianæ, tanquam vni Dearũ, non propter hoc credendum est, quòd Diana Dea sit, & ei vel Herodiadi ab aliquo verè seruiatur, vt dominæ. Cũ enim falsa sint, vt edocet fides, oportet de necessitate dicere, ꝙ talia se credentes experiri, deludantur à Diabolo falsitatum omnium primo satore. Si verò non dicantur aliqua contra fidem & ob hoc impossibilia esse vel fieri: sed potius asserantur, ea quæ facilè possunt cõtingere, putà, quòd multa fiant in opprobrium fidei, dum eidem fidei baptismoq; renuntiatur: & quod ad hoc portentur à Diabolo, vt facilius, & sine timore in loco semoto per multitudinem fiant: non est hoc negandum ex intentione capituli illius. Imo si ratio iuncta experientię conuincat, quod Diabolus hoc modo suæ melius malitiæ satisfaciat, non est contra capitulum illud, quod sic fieri, vel euenire credatur. Et ideo si talia denuncientur, & testibus confirmentur de visu: & ab his præcipuè qui expertos se asserunt hæc omnia vel similia: non minus hæc à iudicibus fidei credẽda sunt, quàm ex similibus iudicijs tantum moti sancti Doctores crediderint minus credibilia, putà, quòd dentur incubi, ac succubi Dæmones, vt in libro nostro deductũ est. Et eo præcipuè quòd determinationes conciliorum circa fidẽ Theologorum proprium est declarare, quomodo intelligi debeant & non Canonistarum & minus Iuristarum. Et ideo patres Inquisitores, qui communiter profundissimi Theologi sunt, iudicent talia nõ contradicere prædicto cap. non possunt Iuristę absq; nota temeritatis se eis opponere. Debet enim vnusquisque gradu suo cõtentus esse, & suarum virium mensuram non excedere. Mitto quæ diximus in primo opere nostro, incertum, inquam, esse, an particulare vel generale fuerit illud concilium, an ritè congregatum vel etiam confirmata decreta eius per sedem Apostolicam quis auctor, quo tempore cùm pręcipuè inter concilia generalia

Canonistis non licet concilia explicare.

neralia nō annumeretur, distin.16.cap.primo. Vnde si liber sine certo auctore ex hoc ipso computatur inter apocryphos: multo magis concilium prædictis conditionibus incertum. Nec authoritas Gratiani sufficit, vt eidem fides indubia præstari debeat: cùm multa alia, quæ refert, inter paleas computentur. Quod si etiam generale ritéque congregatum & confirmatum concilium fuerit, non adimitur cuilibet recurrendi facultas ad Apostolicam sedem, vt suprà probatum est, vt eius verba obscura & quæ errorum occasio esse possunt, melius declarentur & exponantur secundum debitum sensum. Sed & plures Pontifices declarauerunt inueniri modo talia, corporaliterq; fieri, prout iudicant patres Inquisitores, imò processus eorum iudiciáque confirmarunt, atque sententias contra tales personas sceleratissimas, & vt executioni mandarentur, fauorem impenderunt. Sicut nuper etiam Clemens v I I. præcepit domino Gubernatori Bon. vt daret omnem fauorem patri Inquisitori Parmenti contra quosdam infectos hæresi strigiatus. Et breue incipit: Accepimus non sine animi, & cætera. Hos autem dicunt patres Inquisitores in cursu plurima nefandissima in opprobrium fidei committere, quorum gratia hæretici iudicantur. Non potest ergo dici, quod talia fiant tantum in spiritu, aut in somnis, secundum intentionem, & intellectum Aduersarij. Aliàs in somnis quis incurreret hæresim quod est falsissimum, cùm nec etiam minimum peccatum in somnis per se committi possit. Imò sequeretur quod Papa, qui contra prædictos fauorem præstat Inquisitoribus, vti diximus, & non nisi Apostolica authoritate, iam vt Papa, erraret, imò faueret errantibus, si contra determinationem concilij patres Inquisitores sentirent. Nulla ergo concilij cuiuslibet determinatio, prædictis Inquisitorum iudicijs aduersari potest. Sed qui eis potius aduersantur manifestissimè fauent hæreticis, & fidei Catholicæ inimicis, vt ex præmissis clarissimè constat. Et cum addit vltimo Aduersarius non esse recedendum à dispositione textus illius per subtilitates sophisticas, & argumenta, verum est. Sed intelligitur à vera, & benè intellecta disputatione textus, qualem ipse non possidet intellectu, vt prolixè satis deductum est. Authoritas etiam quam allegat ex cap. quidam. 24. quæst. 3. licet
non

non sit ad propositum, quia loquitur solum de sacris literis noui ac veteris Testamenti, inter quas non annumerantur determinationes conciliorum, neque ad earum authoritatem attingunt, vt suprà deductum est: tamen adhuc dicimus, quod prædictum sensum quem dedimus flagitat à nobis Spiritus, vt diffusè suprà probauimus: non autem sensum, quem dedit Aduersarius: imò est ei aduersus, cum sit falsus, & ad hæresim deducens, vt etiam infra tangemus.

Rationem sextam ex præsumptione iuris assumptam: Septimam quoque: quia procedunt hæc à spiritu maligno nequaquam præualere.

CAP. XII.

Ratio.6. SExtò arguitur ab Aduersario; Hoc habet præsumptionem iuris, imò de iure probatur per d.cap. Episcopi. Ergo non admittit probationem in contrarium, vt no.in auth. sed iam necesse.C.de dona.ante nup. Solu. Imò non habet nisi apud non intelligentes iura, vt intelligi debent, vnde contra tales admittitur probatio. Et si etiam contra habentia, præsumptionem iuris non admittatur probatio in iure, admittitur tamen in scientia superiori, cuius est iudicare & examinare, an tale quid benè statuatur, an nõ, an præsumptio illa ritè per textum habeatur, an ignoranter, vt fit in proposito. Quia nec ius, nec ritè accepta præsumptio iuris contra determinationem Theologorum inuenitur circa præsentis quæstionis articulum, vt deductum est in præcedentibus.

Solutio.

Ratio 7. Septimò sic arguitur: Procedunt hæc à spiritu maligno, falso, mendace & deceptore, & qui multos habet nocendi modos. Ergo magis debet dici falsa, quàm vera. Et sic processit capitulum. Episcopi. Solu. Ex hoc quod horum omnium auctor principalis est Diabolus, non sequitur, quòd omnia sint delusoria & falsa. Sed benè sequitur, quòd omnia intentione nocendi, siue vera sint siue falsa. Sophistica valdè est ratio ista deducẽs ad manifestas hæreses & apertissimas falsitates. Si enim Diabolus, quia falsus est & mẽdax

Solutio.

dax atque deceptor,non nisi falsa,& delusoria dicat,& faciat, sequitur, quod omnia quæ referuntur in Euangelio dicta per Dæmones de Domino Iesu, falsa fuerunt. Et sic falsum esset illum esse Christum & filium Dei: quia hoc dictum est à Diabolo, quòd est hæreticum. Similiter omnia quæ comprobantur per eos fieri, vel dici per maleficos vel arreptitios,opera falsa erunt, vel delusoria:sicque delusorij essent cruciatus, innumeraq; maleficia, quorum ipsi sunt causa. Falsa essent omnia Dæmonum dicta, dum respondent exorcistis inuiti, quæ omnia cùm sint manifestissimè contra omnium sapientum extimationem:& contra id quod quotidie experimur, patet quid momenti habeat ista ratio, ex cuius assumptis principijs hæc falsa sequuntur. Veritatem ergo Diabolus sæpè dicit, sæpè non fallit,neque deludit. Sed hæc omnia facit, vt tandem validius decipiat: dum ex his sibi fides ab iniquis præstatur. Quod non accideret, si semper falsitatem diceret, si semper deciperet, aut deluderet percunctantes, vel inuocantes: sed potius ab omnibus etiam pessimis hominibus fugeretur & euitaretur. Et quia veritatem etiam non loquitur nisi vt fallat:ideo Dominus non sinebat Dæmones loqui etiam quod verum erat, vt habetur Lucæ cap. 4. Et hęc sufficiant ad argumenta Aduersarij, quæ in primo illo tractatu de Lamijs, pro sua phantasia, quæ continet falsitatem,inducit.

Sathan interdum verum dicit, vt validius fallat.

Explicit primus Tractatus in Ponzinibium de Lamijs. Incipit secundus.

VIso igitur eo,quod primò proposueram, quomodo, inquam,rationes Aduersarij contra veritatem factæ non procedunt, videndum est illud, quod secundò promiseram dēclarare, quomodo videlicet rationes, quas pro opinione quam defendimus proposuit, non benè sed erroneè saluat. Alias autem rationes ad idem, in priori opere nostro produxi latius. Prima ergo ratio pro nostra opinione ab Aduersario, vt eam soluat inducta,talis est.

Ad rationem ex communi strigum confessione sumpta solutio deiicitur Ponzinibij.

CAP. I.

Ratio prima bona.

HI qui sunt de secta strigiatus, confitentur iuridicè se ire ad cursum,& negare fidē,facere homagium Diabolo, & alia quæ narrantur, ergo credendum est hæc esse vera & procedendum contra tales sicut contra alios hæreticos.Soluit autem dicens, quòd confessio talium in iudicio est erronea, & non admittenda, cùm sint personæ delusæ:nec confessio ista continet verum, aut possibile, & quia respuunt ista ius, & natura, confessio distat ab actu. Vnde non valet dicere, sic fatentur: ergo sic est.Et quicquid est contra naturam,defecit in suis principijs,ergo naturaliter impossibile. Item non statur regulariter in criminalib.confessione Rei, nisi in causa hæresis mentalis: quia non potest aliter probari,quàm per confessionem:non autem de actu ad extra, & maximè de minus verisimilibus, vt sunt ista. Pro prædictis autem allegat plures authoritates Iuristarum.Sed hanc solutionem falsa multa supponere,super quæ fundatur, patet ex his,quæ in præmissis tractatib.dicta sunt.Falsum est enim primò, quòd tales personæ sint à Diabolo vniuersaliter delusæ, quoad articulos hæreticales,propter quos, principaliter contra eos procedunt patres Inquisitores. Vnde licèt in aliquibus concurrentibus deludantur,non tamen sequitur,quòd non possint vera cōfiteri,quæ erronea sapiunt,aut patrarunt.Et iudicium Theologorum, & quibus incumbit ex officio, non autem eorum,qui sunt puri legistæ,erit distinguere,& cognoscere,an istæ sint delusiones, vel non.Et secundum allegata, & probata,esse talia, vel non esse contra fidem, procedent absoluendo,vel condemnando, de consilio peritorum:cui tamen cùm stare secundum iura non teneantur patres Inquisitores, præsupponuntur esse periti in iure : & quantum ad ea præsertim, quæ spectant ad officium suum.Vnde nemo se debet illis opponere : sicut nec alijs iudicibus in his, quæ pertinent ad forum suum. Falsum est etiam, imò hæreticum, quòd ista sint imposibilia absolutè, vel secundum ordinem nobis reuelatum in sacris literis, licèt sint imposibilia plurima naturaliter secundum virtutem

So.Ponzini.

Improbatio Solut.

virtutem humanam actiuam. excedit enim virtus Dæmonis virtutem, & potentiam hominis cuiuscunque, iuxta illud Iob. 41. Non est potestas super terram, quæ ei valeat comparari. Et loquitur de Diabolo, & Sathana. Ex hoc autẽ benè sequitur, quod ius ciuile, quod nõ nisi circa actus humanos, nõ supernaturales, versatur, ista respuat, nõ simpliciter tanquam falsa, quia hoc non potest cognoscere, aut intelligere secundum se, sed tanquam excedentia iudicium & potestatem suam. Et hæc est causa, quare sancta mater Ecclesia noluit iudicium super talia committere puris Iuristis: quia vltra hoc, quòd hæresis est crimen spirituale, cuius iudicium soli spirituali etiam iudici meritò reseruatur, est etiam de rebus, quæ secundum suam propriam facultatem impossibile est eos intelligere. Vnde sequitur, quòd non possint per eos bene iudicari, sed solùm per Theologos, quorum proprium est ista cognoscere. Et propterea in principio sancta mater Ecclesia commisit hoc officium solis fratribus Prædicatoribus, in quibus præ alijs à suæ institutionis primordio studium sacræ Theologiæ florebat. In processu verò temporis etiam patribus Minoribus in aliquibus partibus demandatum est meritò tale munus, eò, quòd & ipsi (licèt præter suam regulam) studio sacræ Theologiæ egregiè incumbant. Et si dicatur, quòd etiam Episcopis committitur hoc officium cognoscendi de talibus, & iudicandi. Respondetur, quòd verum est profectò, & principaliter eis committitur, quia etiam ipsis incumbit ex gradu suo, vt sint perfecti Theologi, cùm habeant alios & illuminare, & pascere spiritualiter circa perfectionem fidei, ac bonorum morum. Debent etiam iuxta Petri sententiam, esse parati, & dispositi reddere rationem de ea, quæ in eis est fide: &, vt boni pastores spirituales, sibi subiectos ab hæreticis, & tyrannis, sicut oues à lupis, toto suo conamine defensare. Et si aliqui non sunt tales, hoc est, per accidens, & ipsi tandem viderint. Ad propositum igitur redeuntes, licèt hæc, quæ supra facultatem naturalem hominum fiunt, respuat ius purè humanum, secùs de diuino; quæ tamen statuit iudicari humano more, secundum, inquam, allegata probatáque quantum fas est in talibus. Falsum est tertiò, quòd in criminalibus non stetur confessioni, & ratificationi ipsius

Rei, si prçuenerunt accusationes, aut depositiones, testes & indicia sufficientia, vt semper contingit priusquàm contra tales ab Inquisitoribus proferatur sententia. Aliàs oporteret iudicem omnibus semper interfuisse, quæ per Reum facta sunt. Neque etiam minus ista verisimilia, considerata potentia simul, & malitia Dæmonum, multitudine quoque omnis generis testium, & Reorum, vbiq; per Christianitatem. Vnde patet, quòd solutio Aduersarij ad hanc primam rationem pro veritate factam, nullatenus procedit.

Ad rationem ex experientia sumptam solutio Ponzinibij reprobatur.

CAP. II.

Ratio 2.

PEr experientiam, quæ est rerum magistra, primo Metaph. fuerunt hæç visa, & cognita, & harum est publica fama, ergo credenda sunt, capit. In nomine Domini. de testi. Et præcipuè, cùm fama publica faciat fidem, capit. cùm oporteat, de accus. ergo, &c. Respondet autem Aduersarius, quòd cùm ista contingant in solo spiritu, non possunt per experientiam, aut per testes de visu cognosci, vel comprobari, quia, supple spiritualia, non videntur: nec experimur nisi ea, quæ fiunt in corpore. Addit etiam quòd si subriliter examinarentur, qui dicunt, se talem quandoque multitudinem vidisse, non de numero illorum existendo, sed à longe, vel quomodolibet, cognosceretur, quòd vel non concludenter deponerent, cùm ista dicantur contingere de nocte, & in loco solitario & prçter naturam: vel ipsos pariter deludi deprehenderentur. Sed solutio ista non procedit, quia contingunt nunc etiam ista in corpore fieri, vt probatum est. Vnde possunt experientia cognosci etiam à testibus, multò magis à Reis, & à participantibus in eodem crimine. Patrum autem Inquisitorum est postmodùm iudicare, qualiter ibi delusio, vel certè rei veritas inueniatur, & à qua causa ista procedant. Neque enim diu personas aliquas Dæmones sic illuderent, nisi per infidelitatem mentes earũ prius cœpissent, vt elici potest ex dicto c. Episcopi. Vnde semper, vel causa, vel effectus huius

Solutio Ponzin.

Reprobat. Solut.

no

nefarij commercij hominum cum Diabolo,est apostasia à fide,quam seruant etiam vigilantes, & pleno liberóque sensu vigentes,vt etiam verbis suis ostendunt : quinimò alios quoque suis adhortationibus in idem damnationis barathrum inducunt. Vnde etiam si in prædictis deluderentur, quod non est vniuersaliter verum , vt suprà probatum est: habent tamen adhuc Inquisitores ex officio suo cōtra eas procedere,sicut contra quoscunque hæreticos,vel hæresiarchas.Et quantò magis cum hæresim , & animum apostaticum prætendunt factis , de hócque accusentur , putà quòd opprobrijs crucem,sacrúmque Christi corpus affecerint,& huiusmodi. Quòd autem ista dicantur fieri nocte communiter,verùm est:sed semper locus perfūditur aliquà luce procurata per Dæmones,vt possint se inuicem satis intueri,cōferente ad idem sæpius nocturno syderum lumine : quo fit etiam,vt ab alijs hęc lōgius prospici possint,vt per experiētias in nostro opere contigisse probauimus. Et licet hæc sint communiter in locis ab habitationibus hominum semotis,non tamen tanta est semper distantia, quòd à nullo habitaculo possint videri. Et si dixerint loci habitatores, quod vigilātes,& pleno sensu talia viderint à longe,vel audierint,proculdubiò credēdum est.Aliàs vnicuique licebit, cùm audierit referri,quę nō vidit,aut credit,simpliciter negare & dicere narranti, tu à Diabolo deluderis,vel delusus fuisti.Licèt autem in tali frequentia contingat (vt sæpè diximus)multa fieri præter naturam,vt suprà per diabolicam potentiam,quæ excedit humanā:cōcurrunt tamē multa naturaliter facta, sicut quòd quandoque etiam pedestres istæ maledictæ personæ conueniunt:licèt quandoque velocius procedant Dæmonum auxilio fultæ,vt visu pluries cōprobatum est etiam alijs.Quia verò præsupponitur, quòd istæ personæ subtiliter ab Inquisitoribus examinentur magis, quàm possit per Iuristas fieri,qui tot circa talia cōtingētia, & maximè præter naturam facta,(prout diximus) non cognoscunt:quæ tamen cognoscunt Theologi , qui non sanguinem vel pecunias,sed Christi honorem,fideique profectum sitiunt, eiúsque depressionem abhorrent , ideò debet quilibet bonus & sapiens Christianus eorū examinationibus & iudicijs acquiescere : nec se illis præsumptuosè ac ignoranter opponere,quandoquidē sapientiores mundi ho

mines, imò Pontifices & Prælati Ecclesiæ, non solùm eorum iudicijs sunt contenti, sed eis etiam in talibus fauorem præstant.

Reprobatur solutio Ponzi. ad rationem probantem realem corporum delationem in cursu esse possibilem, ex reali delatione, qua Christus delatus est in montem excelsum, & supra pinnaculum templi.

CAP. III.

Ratio 3.

RAtio tertia pro veritate talis est: Dæmon portauit Dominum nostrum in sanctam ciuitatem, & in montem excelsum: ergo potest alios homines multò magis portare, reg. non debet de reg. iur. Quod etiam comprobatum est in multis: ergo & horum etiam delatio, præsertim cùm iurata sit, concedenda est. Respondet Aduersarius primò in hæc verba, quòd consequentia, quæ fit de dicta confessione est falsa; ergo argumentum quod fit de ea, est fallax & nullum, quia destructo consequente, in quo stat ratio antecedentis, destruitur antecedens. Secundò respondet, quòd non sequitur, Diabolus portauit Christum, ergo portat has mulieres. Tertiò dicit, quòd cùm cap. Episcopi. neget ista fieri in corpore, negat consequenter possibilitatem huius delationis, quia quod est possibile, est admissibile. Cùm enim præcipiat talia non esse credenda, fieri in corpore, videtur eadẽ ratione, ꝙ sentiat, nec ista à maligno spiritu fieri posse, nisi in spiritu, & illusoriè. Non enim simpliciter & absolutè dixisset hæc fieri tãtũmodò in spiritu, & non in corpore: quia sicut quę rerum natura prohibentur, nulla lege cõfirmata sunt, l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur. ita quæ à natura concedũtur, à lege tanquam possibilia admittuntur. Quartò dicit, quòd cum benè distinguẽs sit proximus veritati, secundum Senecam, & indistinctè loquens, reprehensibilis sit, vt imperfectè loquens: textus autem c. Episcopi, qui supponitur Spiritu sancto dictante factus, non distinguat, sed præcipiat nõ credi ea fieri in corpore, sequitur ꝙ nos distinguere non debemus. Quintò dicit quod non est verisimile, patres il-

Responsio Ponzin.

los

los conditores.cap. Episcopi.non fuisse memores delationis Christi,& aliorum à Dęmone:& tamen his nõ attentis, dixerunt ista non fieri in corpore,inducentes ad hoc exempla Ezech.& Paul:ergo dicendum est, quòd noluerunt exemplum illud de Christo, & de quocunque alio attendi. Nam de exemplis non est cutandum,l.nemo.C.de sententijs.Et ea,quæ rarò accidunt,non faciunt legẽ neque regulam.de reg. iur.l.ea, quæ rarò. Non enim debet fieri lex de resuscitatis à mortuis,eò,quòd Lazarus fuit à morte resuscitatus.Sextò dicit,quod Diabolo est adempta potestas à Christo, & est religatus in infernõ, vsque ad aduentum Antichristi,quo tempore soluetur à vinculis, vt vires suas exerceat in malos:& ideò non potest modo exire,vt portet homines,& alia faciat,quæ referuntur.Septimò dicit,quòd Christus fuit à Diabolo portatus ex permissione eius:vnde si non cõstet de permissione Dei, non debent credi istæ aliæ delationes. Octauò addit obiiciens:Si Diabolus sic potest cur in paucis & abiectis personis tãtùm hoc facit, cùm sit indifferens & vniuersalis tentator mundi? Nec possunt afferre tales personæ indubitatum de his testimonium,arg. ex dict.cap.Episcopi.Fama enim debet habere ortum à personis fide dignis & honestis,cap.cùm oporteat.de accusat. Sic igitur (inquit) patet, quòd cùm hoc argumentum de Christo patiatur retorquutionem,sequitur, quod sit inefficax Quicquid autem sit de hac Dæmonis potestate,principalis conclusio videtur vera. Hæc ille, vel ex illo. Sed in omnibus, quatenus repugnant principali proposito nostro,aberrat à vero. Et quoad primum quidem dictum suum,dicimus, quòd consequentia illa in ratione tacta bona est, inferendo ex facto ipsum possibile: quia ab esse & posse valet consequentia,vt scientia Logicæ docet. Et qui facit quod maius est, potest etiam facere quod minus est, & quod etiam æquale est saltem actu vel virtute, etiam si non semper familiariter. Sicut qui potest generare hominem,non potest generare asinum,nisi virtute seu potius eminenter,quia dignius asino generare potest. Vnde non debuerat dictam consequentiam negare,nisi ad probationem eius tactam in argumento satis faceret,si vinculum illius fugere cupiebat.Et quòd dicit,ideò argumentum esse inefficax,quia consequentia est falsa, est probare idem per

Imugnatio Solut.

idem,quia argumentum illud non eſt, niſi illa conſequentia. Sed compatimur. Quòd verò addit, quod deſtructo conſequente deſtruitur antecedens, verum eſt ſi conſequentia bona ſit. Sed econtrà, poſito antecedente, vt hîc ponendum eſt per fidem,ponere oportet etiam conſequens,ſecundum eandem neceſſitatem, vt Logica docet. Hæc autem conſequentia probata eſt eſſe bona.Secundum etiam dictum ſuum non procedit. Neque fit iſta conſequentia à ſapientibus,Chriſtus fuit portatus à Diabolo &c. ergo iſtæ mulieres portantur.Fortè Aduerſarius, vidit aliquam apparentiam in hoc modo arguendi:& ideò ſic argumentum formauit.Sed nullam apparentiam habet, nedum apud logicos, verùm neque apud mediocriter ratione vigentes.Sed ex illo antecedente benè infertur:ergo iſtæ mulieres poſſunt portari ab eodem,conſiderata potentia naturali eius,quæ ſemper eſt eadem,& conſiderata ex hoc Chriſti facto regula prouidentiæ diuinæ,vt non ſolùm permittat homines à Dæmone ſpiritualiter tentari,ſed per mutationes etiam,atque moleſtias corporales. Quod autem de facto portentur,alia via conuincitur ab huius cauſæ iudicibus.

Delationem corporalem perſonarum à ſpiritibus eſſe impoſſibilem non probatur in dicto c. Epiſcopi.

CAP. IIII.

TErtium etiam eius dictum patet ex pręcedentibus eſſe falſum. Neque enim talem delationem eſſe impoſſibilem, probatur per cap. Epiſcopi. neque præcipit talia non eſſe credenda,quaſi ſint impoſſibilia, aliàs contradiceret Euangelio, ſed benè præcipit non eſſe credendum, illas mulieres non eſſe de facto portatas ad ſeruiendum Dianæ, quaſi Deæ reſidenti in aliquo determinato loco diſtante, ad quam per longa terrarum ſpacia portarentur, vt putabant,& dicit etiam, quòd eis contingebant virtute Diaboli illuſiones, &c. Et ſapienter dictum eſt, quia talem delationem non habebat neceſſariam, neque vtilem Diabolus ad finem, in quem deducere

ſatagebat mulieres illas, vt videlicet crederent, quæ erant contra fidem de pluralitate Deorum, & conuerſione hominum in Deos, vt paganorum error habebat. Præſentis autẽ delationis malitioſam & verſutam cauſam, ſeu rationem habet nunc Diabolus, de quo ſuprà dictum eſt. Vnde cùm non ſit eadem ratio præcipiendi, non idem etiam præcipi facilè deducitur. Et conſequenter ex eo non ſequitur, ꝙ ſicut non illæ, ita nec iſtæ portentur. Et multò minus præcipit capitulũ illud, tale quid non eſſe credendum, quia talis delatio ſit abſolutè, vel etiam ordinariè impoſſibilis. Leges etiã admittunt non ſolùm quod eſt poſſibile per naturam, ſed etiam per altiorem virtutem, huiuſmodi eſt Diabolica virtus: licèt de talibus non ſe intromittant, vt ſapiant vel iudicent qualia ſint: ſed hæc ſuperioribus legibus, hoc eſt, Theologalibus deferunt diſcutienda. Aliàs nullum miraculum, nullum etiam Angeli vel Diaboli opus admitterẽt canones, aut ſupponerent leges ciuiles. Quod falſiſſimum eſt, cùm ſint plurimæ à Chriſtianiſſimis Imperatoribus promulgatæ. Chriſtiani autem habent talia de neceſſitate concedere. Falſum eſt, vt vlterius quod affert quartum dictum ſuum, imò tex. d. c. Epiſcopi, diſtinguit, quæ ſunt cõtra fidem ab his, quæ non ſunt contra fidem, vt ex ſuprà dicta declaratione cap. in reſponſione ad quintam rationem aduerſarij patere poteſt: & ſimiliter in primo noſtro opere, in ſolutione primi argumenti. Licèt etiam non ſit neceſſarium, omnem textum explicare, omnem diſtinctionem, quam admittere poteſt. Aliàs nullus indigeret gloſſa, nullaque regula pateretur exceptionem. Falſum eſt etiã quintum dictum eius, imò periculoſum valdè eſt dicere, ꝙ textus ille indiſtinctè præcipiat, iſta non eſſe credẽda, & quòd non fiant in corpore quaſi non poſſint fieri in corpore, & quòd nihilominùs recordarentur Patres illi, Chriſtũ fuiſſe portatum in corpore ſuper montem à Diabolo, &c. Innuit enim iſte modus loquendi, quòd vel Euangelio non eſt credendum, vel Concilium, cui putat ſtãdum in omnibus, docet falſa, & præcipit contraria Euangelio: quorum neutrum ſanam promit fidem ſic dicentium. Quòd ergo illi patres fuerint prædictorum memores non negamus. Sed quòd non iſta pro tunc attenderint, non fuit, quia non curarent de illo exemplo, ſi fuiſſet ad propoſitum ſuum: ſed

quia non faciebat pro decreto suo, neque illi cōtradicebat, eò quòd non negarent possibilitatem talis delationis, quā illud inferebat exemplum. Dicere autem absolutè, quòd non est curandum de illo exemplo, est dicere, quòd nō sit curandum de Euangelio: quod quantam fidem prætendat in dicente, quisquis is est, viderit. De exemplis etiam non est iudicandum, vt aliquis condemnetur solùm exemplo alterius damnati, quia posset ille non iustè fuisse dānatus, sed est curandum ad inferendam aliquam possibilitatem absolutè, si per exemplum (vt hîc accidit) inueniri comprobetur. Vnde patet ꝙ authoritas ista non est ad propositum. Et hoc sæpè contingit aduersario in his suis tractatibus, inducere, inquam, tam Philosophorum, quàm legum authoritates, non ad propositum, & cum fallacijs amphibologiæ, vel æquiuocationis vel figuræ dictionis. Quòd si fortè Arist. inducatur, dicens in primo Priorum de exemplis, quòd ponuntur, non quia semper ita sit, sed vt discentes assentiant. Respondetur ꝙ Aristoteles hoc dixit, quia pro exemplo inducitur sæpè, quod falsum est, vel fictitiū, eò ꝙ non quæritur quandoque similitudo ex suo esse, sed ex sua ratione, quam importat. Si verò sumatur similitudo, vel quæratur ex eo, quod est aut fuit in re, per exemplum, valdè curandum est, ne falsa dicantur, aut introducantur, pro veris. Et sic est in proposito: quia super veritate prædicti exempli de Christo fundatur, & ex ea infertur veritas possibilitatis prædictæ delationis. Vnde hanc negare est negare Euangelium. Et ꝙ addit hic homo, ꝙ ea, quæ raro accidunt, non faciunt regulam, si intendat de his, quæ accidunt à casu, vel à fortuna, verum est, quòd non cadūt sub regula, quòd sint nunc vel tunc, hoc vel illo modo facienda: licèt etiam sub hac regula legali cadant, quòd non sunt ita iudicanda sicut ea, quæ ex intentione faciētis procedūt. Sed ea, quę licet raro accidant, tamen vel necessariò, vel ex intentione naturæ, vel agentis à proposito, & secundum directionem rationis proueniunt ista, inquam, cadunt sub regula, si sint moralia vel ciuilia. Sicut dantur leges & regulæ circa electiones Papæ & Imperatoris, & circa multa alia rarissimè contingentia. Sicut etiam est scientia de his quæ raro contingunt, sed tamen necessariò in natura, puta, de eclipsibus. Veruntamen ea quæ confitentur strigæ iam

iam nunc rarò non accidunt: sed quàm frequenter, vt ex processibus earum patet.

Diabolum sic in inferno religatum teneri quòd non possit ad nos tentandos accedere, sapit hæresim.

CAPVT V.

SExtum etiam dictum aduersarij non procedit: sed innuit dicentem, valdè ignarum sensus sacræ scripturę, & habere periculosum sensum de illa Diaboli religatione: hunc, inquam, quòd Diabolus sic sit per mortem Christi ligatus in profundum inferni, quod non possit ad nos tentandos accedere, cuius contrarium docuit Christus, quando dedit potestatem Apostolis, & successoribus, eiiciendi dæmonia. Docet Paulus, qui dicit ad Ephes 6. quòd non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principatus & potestates, & aduersus spiritualia nequitiæ in cœlestibus. Docet Petrus, qui dicit 1. Petr. 5. quòd aduersarius noster Diabolus circuit, quærens quē deuoret. Docet denique tota mater Ecclesia, concinens: Mundus, caro, dæmonia, diuersa mouent prælia. Docent omnes Theologi, demonstrantes, quòd substantiæ spirituales ibi tantū sunt vbi operantur. Vnde si in inferno Dęmones omnes religati sunt, nihil poterunt in hoc mundo penitùs operari, neque homines etiam spiritualiter aut corporaliter tentare vel molestare, contra manifestam omnium Doctorum Catholicorum sapientiam, & communem vulgatissimamq; experientiam. Mirum, quòd talia nō aduerterit Aduersarius, cùm sit Christianus, & putet se in talibus non ignarum. Dicitur autem religatus Diabolus per passionem Christi, quia iam non habet potestatem: quam prius habebat, impediendi liberum Sanctorum transitum ad cœlestia, cùm sine macula decedunt, vel purgati redduntur. Aperta est enim modò ianua paradisi talibus sanctis animabus, soluto per Christi passionem pretio, ad quod tota natura humana propter peccatum primi parētis erat obligata. Et hoc impedimentum potestati Diaboli attribuebatur, eò, quòd deuicerat tentando primum parentem: &

ob hoc in seruum eius totum fuerat redactum genus humanum: quia à quo quis victus est, eius seruus factus est, 1.Pet.2. Nunc autem, quia per Christi sanguinem sumus à tali seruitute redempti, sic erepti de potestate eius, vt non habeat potestatem impediendi transitum animarum, aut eas detinendi, dicitur esse ligatus. Posito etiam, quòd princeps Dæmonum, qui quasi à toto mundo ante aduentum Christi adorabatur, & ex hoc vocabatur à Christo princeps mundi huius, esset sic (vt aduersarius imaginatur) in inferni voragine ligatus catenis vel funibus, nec posset per se & immediatè, quenquam tentare, nunquid per hoc sequitur, quòd non posset homines tentare aliorum ministerio vel obsequio, & per eosdem omnia facere, quæ narrantur de strigibus? Dicitur etiam religata potestas Diaboli, nõ quia non eandem habeat cum augmentata in dies malitia, sed quia non tantam super homines exercere potest, vt antea faciebat, coercentibus nunc eum sanctis angelis, & se validius defendentibus sanctis hominibus per virtutem Sacramentorum, quæ ex passione Christi, & originem & vigorem habent. Plenam autem potestatem tempore Antichristi reassumet, permittente Domino, & sic exigente defectu fidei, qui vniuersaliter penè erit in mundo.

Non permittere Deum à Diabolo striges decipi, sine ratione dicitur.

CAP. VI.

SEptimum quoque dictum aduersarij non procedit. Nã quid permittat Deus, vel non permittat, non potest sciri, nisi ex reuelatione insuper naturalibus, vel ex euentu in alijs. Cùm ergo permiserit delationẽ corporalem in Christo, & ex hoc cognoscatur id esse possibile fieri circa alios etiam, si per rationem naturalem non cognosceretur, non debet negari, Deum non permittere tale quid in alijs reperiri, cùm de euentu habeamus rationabilem causam, nisi comprobaretur repugnare sacræ scripturæ, vel signo ei æquiualenti, putà, si per verum miraculum comprobaretur, hoc non permitti à Deo in alijs: vel certè repugnaret expressè determinationi Ecclesiæ, quæ in proposito nõ inuenium-

ueniũtur, vt dictum est. Vnde cùm habeamus humana indicia huius effectus, quantum possunt de eo haberi, per testes & cõfessiones, per causas & effectus vt in primo opusculo deductum est: valdè stolidæ & obstinatæ mentis est, ista negare à Deo esse permissa. Ad oppositum autem non habemus, nisi rationes valdè sophisticas, vel procedentes ex malo intellectu sacræ scripturæ & canonũ, vel ex ignorantia potestatis Dæmonis, & modorum, quibus ista possunt fieri, vel non fieri verè delusoriè. Octauum etiã suum dictum non mouet. Ideò enim Diabolus viles personas sic magis tentat, quia eas facilius per voluptates trahit, quibus de se priuatæ sunt. Priuatio enim maiorem generat appetitum. Et indigens, rem partam auidius conseruat, fortius illi, à quo tale bonum habet inhærens, ne fortè si ab eo recedat amittat quod adeò concupiscit. Nobiles autem, & diuites, commoditatibus & delectationibus abundant. Sapientiores autem præstant iudicio & timore Dei: & ideò etiamsi fortè ex curiositate quandoque in talibus sint prolapsi, citius tamen isthæc abhorrent & derelinquunt, licèt hoc etiam sit omnibus difficile propter magnam potestatem, quam in eos iusto Dei iudicio ob criminum enormitatem accepit Dæmon, etiam quoad corpus. Et quòd additur, talium non esse acceptandum testimonium, patet quòd ignoranter loquitur, & contra text. c. in fauorem. de hæreticis. Vnde non est aliter audiẽdus in hoc. Fama quippe debet oriri regulariter à fide dignis & honestis, sed infamia ista potest & ab alijs oriri, dummodò notitiam criminis habeant, à cuius accusatione soli inimici capitales excluduntur. Potest etiam oriri & causari infamia ex propria confessione, etiamsi ea, quæ sunt sufficientia indicia ad interrogandum, non essent indicia sufficientia ad damnandum. Prædicta autem omnia sæpè concurrunt in processu cõtra tales personas. Patet igitur, quomodo solutio aduersarij ad illam tertiam rationem ex omni parte deficit.

Solu. Ponzin. ad rationem sumptam ex appetitu, quo se diabolus cupit adorari, simul ac ipsa ratio infirma esse manifestatur.

CAP. VII.

De adoratione Dæmonũ.
4. Ratio.

QVarta ratio pro veritate, talis est: Diabolus vult adorari ab istis personis, vt Deus: ergo magis in vigilia, quam in somnis. Vnde à Saule Rege Israël voluit adorari in vigilia, & similiter idem requisiuit, licet non obtinuerit à Christo, Matth. 4. Et istæ mulieres dicunt, quòd portantur à Diabolo gratia delectationis, & quòd adorant eum: ergo verisimiliter credendum est, ipsum Dæmonem eas portare ad ipsum ludum verè & realiter, vt etiam verè & realiter adoretur. Respondet aduersarius, quòd non sequitur hoc vltimum, & sufficit quòd adoretur in domibus earum, sicut & aliquæ confitentur se facere, vel saltem in mente. Sed contra. Licet enim ratio prædicta per se sola efficaciter non concludat, sed solum adiunctis depositionibus, testificationibus, confessionibus, & euentibus, &c. eo tamen modo, quo à verisimili procedit & persuadet, ea non deiicit responsio data. Non enim negat ratio quòd Diabolus non possit se facere aliter adorare, sed persuadet, quòd etiam prædicto modo faciat. Licet enim eius inuidiæ, quam habet in hominem aliqualiter satisfaciat, dum eum in ruinam inducit peccati mortalis & amissionis beatitudinis à qua ipse cecidit, non est tamen his plenè contentus, sed in grauiora, quoad potest eum conatur deiicere crimina vt non solum corde, sed opere non solùm secreto, sed publicè Deum offendat, neget, execretur: sibi in vehementius scandalum publicè se offerat, & homagium adorans faciat: vt sic Deo similis, prout superbus ab initio desiderat, videri magis satagat & anhelet, quàm facturus sit membrum illius Antichristus, de quo tamen dicitur 2. Thess. 2. quòd in templo Dei sedebit, id est, publicè extollens se tanquam sit Deus. Ideo etiam tales personas remotius portat, vt facilius ad vota sua flectat remota suspitione, quòd à Catholicis videantur & accusentur, subministrata fiducia, vel minori timiditate, ex consortio vniuersali eadem perpetrantium & exemplo plurimorum. Datur etiam facilius in remotis libertas, & omnis commodi-

Sol. Ponz.

Reprobatio Solu.

Cur lõginquò disportentur Sagæ.

tas fruendi voluptatibus effrenatè, vt in opusculo nostro dictum est.

Responsio Ponzi. ad rationem sumptam ex permissione diuina, respectu malorum quæ fiunt à strigibus, pariter vt ipsa ratio deficit.

CAPVT VIII.

QVinta ratio veritati fauens talis est: Deus permittit multa mala fieri opere Dęmonum, vt probentur audientes, quali deuotione & fide sint erga eum. 26. q. 5. Nec mirum. circa fi. ergo & hæc. Si enim essent delusiones, nullus tentaret, velle experiri, sed potius ea sperneret. Respondet Aduersarius, quòd non sequitur: Deus permittit hæc, ergo illa: quia est arguere à separatis, quod lex nõ permittit, &c. Addit etiam, quòd satis probantur esse deuoti erga Deum, qui nolũt talia credere verè fieri, vt potè abominabilia. Sed licèt hoc etiam argumentum parui momenti sit, sua tamen etiã responsio nõ satisfacit. Non enim vis argumenti in hoc consistit, ꝙ si hæc vel illa mala permittit aut permisit Deus, sequatur necessariò, ꝙ ista permittat. Sed quòd sequatur necessario, quòd ista permittere nõ est impossibile, aut incredibile, aut indecens vel cõtrarium diuinæ sapientiæ, aut iustitiæ, vel misericordiæ, prout putant, qui oppositum conclusionis nostræ cum aduersario dogmatizant. Quòd autem ita de facto eueniat, alijs probamus vijs. Quamuis autem sequatur hoc bonũ ex promissione malorum, quòd videlicet probantur deuoti: non tamen propter hoc solũ Deus mala permittit, sed multa alia bona elicit ex malis vt est relucentia & integritas diuinæ iustitiæ, punientis peccata personarum singularium, vel etiam vniuersitatum aut principum, talia non punięntium. Sæpè enim peccatum permittit Deus in punitionem alterius peccati secundum illud Apocal. 22. Qui in sordibus est, sordescat adhuc. Propter diuinam etiam sapientiam & prouidentiam ista contingunt, quia licet malitia Dæmonum & malignorum hominum sic frenet vt non tot mala faciant, vel alijs inferant, quot anhelant: suauiter tamen omnia

5. Ratio.
Sol. Ponz.
Reprobatio Solut.

omnia sic deducit, vt libertati operantium non inferat iniuriam. Deuoti autem, & verè Dei fideles magis apparent & sunt, qui oblatas sibi maximas voluptates, & singulares curiositates respuunt, ne à Deo vero recedentes, vel in minimo Diabolo, animarum nostrarum hosti consentiant, aut sacrosanctæ fidei abrenuncient & Baptismo, quam qui talia tam rationabiliter asserta credere nolunt. Ostendunt enim isti se viribus spiritualibus esse sic destitutos, ita se carnalibus mancipatos & deditos, sic in fide instabiles, quòd si putarent ista vera, se continere non possent, quin ea molirentur & satagerent experiri, ita quòd potius vellent fidei & Baptismo abrenunciare, quàm ab his voluptatibus alienos fieri. Si ista etiam ideò non essent credenda, quia sunt abominabilia*, minus essent credenda maleficia pessima, quæ dicuntur fieri à pessimis itidem, & sceleratissimis hominibus opere Diaboli suffultis, & essent indeuoti sacri Theologi, qui hæc & illa pariter docent, Domino permittente contingere, deuotionemq; ab hoc viro quærerent adipisci. Vtinam ex hoc ostenderet se magis indeuotum, imperfectum, imbecillem, virtutibus & spiritu tali timore nolens ea credere, quæ tot assertionibus comprobantur accidere. Quinimo suæ huic imperfectioni, nec nó ignorantiæ, labem pessimam præsumptionis apponit, & iniustæ suspectæq; de fide persecutionis in inquisitionis officium macula sordidatur. Deuotissimi sunt, & fidelissimi Christi milites, nobiles & principes, qui audientes talia fieri in vituperiũ Christi, & fidei Catholicæ, & cognoscentes, ꝙ id verè contingere, non sine ratione sacri Theologi affirmant, quorum principaliter interest ista cognoscere, eisq; facilè credẽtes, ita in his sicut in alijs pluribus, quæ facultatem illorum excedunt, fauorem omnem & auxilium, quoad possunt, impendunt & tale sceleratissimorum hominũ genus extirpetur longeq; à Christianorum finibus propellatur. Econtra imprudentissimi, indeuotissimi vel etiam infideles sunt, qui ea quæ credenda sunt non credunt. Et quod magis dolẽdum est persequẽtibus inimicos Christi, viribus corporeis, vel etiam literalibus se opponunt, exponentes se (licet contra intentionem suam) maximo periculo, quòd censeantur manifesti fautores hæreticorum

reticorum & consequenter, quòd ab Inquisitoribus meritò molestentur. Et quòd non moueantur nonnulli ex deuotione, quam fingunt, hoc est euidentissimum indicium, quod pecunijs acceptis vel promissis, vel amore carnali, aut æmulatione & inani gloria plurimi persecutionem Inquisitoribus excitant. Sed patres Inquisitores, si solū Deum timuerint, fideiq; zelo acti officium, quod sibi ex præcepto sanctæ matris Ecclesiæ sub censuris diligenter perficiendū incumbit, inuictè prosequentur, etiam hos persecutores, qui potissima causa sunt quòd pestis hæc inualescat, & innumera multitudo animarum pereat à Christi fidelium consortio, quasi lupos arcebunt ab ouium grege. *Persecutio Inquisitorum.*

Quatuor rationes infirmæ seriosè recensentur cum solutionibus Ponz. magis deficientibus.

CAP. IX.

SExta pro veritate ratio talis est: Hæc opinio est affirmatiua, ergo probabilior, quia qui negat nihil ponit, & negatiua est non ens: & ideò improbabilis, quia non potest directò sensui subiacere, quia entium sunt sensus, non autem non entium: secundum Philosophum. 2 de anima. Respondet aduersarius, q̄ in criminalibus non minus creditur negantibus quàm affirmantibus. Præ. hæc pars habet præsumptionem iuris, imò iure probatur in cap. Episcopi. Item negatiua probatur, eo ipso, quòd affirmatiua opposita non probatur. Sed licet etiam ista præmissa ratio futilis sit, nec ab aliquo sapiente inducatur, sed solùm fortè ab æmulis, vt ex debilitate rationum quibus videatur opinio nostra fulciri, suspecta meritò de veritate reddatur, imo derisibilis appareat. Nihilominus eam etiam aduersarius malè dissoluit, quia falsum est primò, quòd opinio contraria habeat suspicionem iuris, vel probationem in dicto cap. Episcopi. vt sæpius est ostensum. Derisibile est etiam dicere, quòd vniuersaliter verum sit, negatiuam probari, si opposita affirmatiua non probetur. Aliàs si non probaretur, quòd Rex Franciæ sederet, ex hoc ipso probatum esset

Ratio 6. Negatiua est non ens. Sol. Ponz. Non entium non sunt sensus. Reprobat. Solut.

esset, quòd non sederet: & sic de alijs. Est tamen hoc verum acceptandum in fauorem Rei, in iudicijs. Statur enim negationi eius, si aliter affirmatio non probetur per testes. Sed in proposito sunt inuictissimæ probationes, & clarissima indicia pro affirmatiua, & opposita negatiua à nullo sapiente probari potest.

Ratio 7. Septima ratio talis est; Præsumitur potiùs veritas, quàm fictio, l. 3. §. hæc verba. ff. de nego. gest. Respondet aduersarius, quòd magis vrget, vt hæc extimentur ficta, quia procedunt à Diabolo deceptore, & mendace, arg. in d. c. Episco. *Sol. Ponzini.* Sed quamuis hæc quoque ratio efficax non sit nihilominùs falsa est illatio aduersarij, quod ideò hæc extimanda sint ficta, quia procedunt à deceptore. *Reprobat. Solut.* Dictum est enim suprà, quòd qui propterea quòd Diabolus est deceptor, & habet mille nocendi modos, putaret Diabolum nunquam veritatem dicere, aut quicquam verè facere, vel fecisse, esset hæreticus, quia hoc repugnat sacris literis. Maleficia etiam vera, eius malitia illata, idipsum comprobant. Quæ etiam narrantur, nō omnia per Diabolum fiunt, aut perficiuntur, sed ab hominibus, & per homines, vt clarum est.

Ratio 8. Octaua ratio in fauorem veritatis inducta, talis est: Diabolus contradicit honori Dei, & fidei, quantum potest; vnde procurat, quòd verè & realiter fiant opprobria fidei, conculcando realiter crucem, &c. magis quàm fictitiè, & in somnis, &c. *Responsio Ponzin.* Respōdet Aduersarius, quòd per illa soluitur hoc argumētum, quæ dicta sunt suprà ad quartum. Sufficit enim Diabolo, quòd adoretur in dono, &c. *Reprobat. Solut.* Sed licèt hoc argumentum non arguat factum, sed maiorem probabilitatem facti veri, quàm illusorij: sua tamen responsio suprà etiam euacuata est, quam dedit ad quartum. Nō enim sufficit Diabolo, adorari simpliciter: sed ex superbia sua appetit similis esse Deo, & adorari vt Deus publicè, & coram multitudine quantùm potest. Non respondet etiam aduersarius ad motiuum de affectato per Diabolum reali & non phantastico contemptu Christi, & fidei, & sacramentorum. In somnis enim accidens talis contemptus non imputatur per se ad peccatum. Maius est etiam opprobrium, publicè Christum contemnere, quàm seorsum in domibus, & à paucis similia fieri etiam vigilantibus. Magis autem odit Christum Diabolus quàm omnis alia crea-

tura

tura quemcunque inimicum vnde maximam in eum confusionem procurat,quantum potest.Et eò potissimè, cùm ex tali publico contemptu maior sequatur animarum ruina, quàm tota intentione desiderat,& omni qua potest malitia procurat.

Ratio ad idem nona talis est, Cõtrariorũ est eadem disciplina : ergo sicut publicè abrenunciatur Diabolo in Baptismo,ita vult sibi publicè homagium fieri, & Christi fidei atque Baptismo abrenunciari. Eadem enim solemnitas debet interuenire in dissoluendo,quæ in conficiendo. Respondet aduersarius,quòd Diabolus non curat de forma fiẽdi,dummodò inducat ad factum, scilicet ad peccatum , & ad interitum hominis consequenter. Nec ad substantiam Baptismi requiritur illa solemnitas, &c. Similiter non omne destruitur eo modo,quo colligitur,l.nihil tam naturale. ff. de reg.iur.in glo.Nec reiicitur quis à communione fidelium eo modo,quod recipitur : quod patet per cõparationem Baptismi ad anathema. Argumentum ergo remanet sublatum,quia ad tollendum argumentum sufficit dare instãtiã.1.q.4.c.sicut vrgeri.& 9.Ethic.Sed sicut præcedẽs,ita & hoc argumentum non cõcludit,nisi maiorẽ probabilitatem quam non tollit responsio aduersarij. Et primò patet ex dictis,quare Diabolus non satiatur de quocunque modo contemptus Dei & diuinorum,ruinæ hominum. Secundò patet , quòd licèt ad substantiam Baptismi non requiratur illa solennitas:præcipit tamen eam Ecclesia,vt conuenientem : quia fit , quasi quoddam matrimonium animæ cum Christo quod debet publicè fieri , non minus quam matrimonij carnalis contractio.Et etiam quædam fidelitatis iuratio facta summo Principi votumque solẽne factum Deo, quæ omnia regulariter requirunt solẽnitatẽ multitudinis quæque suo modo ergo præ superbia, cùm Diabolus appetat Dei similitudinẽ,appetit consequenter quòd homagiũ sibi,& apostasia à Christo publicè fiant. Nec est bona instantia illa:nam excommunicatio & anathematizatio publicè fit,& cũ solennitate extinguendo , ac ad terram proiiciẽdo candelas in Ecclesia publica per Sacerdotes , vestibus sacerdotalibus indutos,&c.Sicut etiam cum solennitate multiplici fit ordinatio clericorum , ita & degradatio *Ratio 9.*

pariter, seu depositio à statu clericali fit cum solennitate. Et si aliqua instantia aliad abitur, non erit in similibus: & ideo non tollet probabilitatem argumenti.

Ratio decima ex d.c. Episcopi. fundamenta sumens, malè soluitur ab aduersario.

C A P. X.

Ratio 10. Ratio decima ad idem talis est: Capitulũ Episcopi. huic positioni non repugnat: ergo nihil obstat, quin ista credi debeant. Assumptum patet, tum quia loquitur in alia secta, vt potè existimantium aliquid diuinitatis esse extra vnum Deum: & quòd bestiæ super quas ferebantur, essent factæ ab alio, quàm à Deo: quæ duo ab his non dicuntur, imò tenent tam bestias eas portantes, quàm principem apparẽtem, cui obediunt, Dæmones esse sic transformatos. Vnde propter hoc quòd istę credant se portari, non incidunt in errorem, quasi credentes illis similia, &c. *Responsio Ponzin.* Respondet autem aduersarius, quòd intellectus, quem ipse attulit suprà in d.c. & per quem ista euacuãtur, videtur amicus literæ, & rationabilior, & magis fauere animabus: quia si pars contraria esset vera, inuitarentur quodammodò omnes ad malos appetitus, à quibus remouentur prædicando, quòd sint falsa. Et propter hoc emanauit fortè dispositio illius capituli. Dubia autem debent benigniorem interpretationem accipere. Istæ quoque sectæ similes sunt, quia mulieres istæ sicut illæ aliquid diuinitatis Dæmoni attribuunt, cùm illum adorent, sicut illæ Dianam, &c. *Reprobat.* Sed licèt ratio inducta non habeat propriè vim argumenti, sed magis responsionis ad obiectionem, quæ fit per dicta capituli illius: nihilominùs eo modo, quo illationẽ habet, malè soluitur ab isto homine. Et suprà clarissimè ostensum est, suum intellectum in d.c. esse falsum, nec fauere, sed magis nocere animabus, & esse causam maximæ ruinæ in Christi fidelibus, & in tota Ecclesia Dei. Nec inueniuntur, nisi sceleratissimi homines, & semi infideles, qui facilè possint ad illa trahi auditis opprobrijs contra Christum, atque res sanctas in tali conuentu factas. Benignior quoque pars est, veritatem

tem agnitám prædicare, quàm impugnare, nisi quis benignitatem appellet peccare in Spiritum sanctum. Pium est, Christi zelari fidem, ne minimum quid in mundo inueniatur ei aduersum. Et impium cæca mente tot iniurias in Christum ritè prolatas, non curare, & quasi sint illusiones, nolle attendere. Si enim audiretur, quòd in tali maligno conuentu fierent coniurationes contra principem vel libertatem, etiam si vnus solus testis & fœmina esset, aut puer, sufficeret apud istos, qui communiter assentatores sunt Principum, ad inquirendum, torquendum, damnandum, &c. Iustior est interpretatio, quæ mouet Christi deuotos & fideles, fidem Christi ab omnibus hostibus eius, eorúmque fautoribus defensare, quàm quę mouet ad inferendum bellum Inquisitoribus, & molestam rem Christi agẽtibus. Tutissima pars est, animarum periculis obuiare, & magis corpora iniquorum horum in interitum dare, quàm in populo scandalum, & vtriusque hominis ruinam imminentem, quasi somnia floccifacere. Quòd verò addit, sectam hanc esse similem illi, quia & istæ Dæmonem adorant, &c. Respondemus, quòd licèt istæ aliqua signa diuinitatis Dæmoni attribuant, non tamen putant illum esse Deum, sed semper cognoscunt atque fatentur illum esse Dæmonem: & quòd à Deo vero recedant, Dæmoni obsequantur, solùm prouenit, vt obtineant commoda. Vnde non sunt propriè paganorum errore detentæ istæ mulieres, aut idololatræ, sicut illæ erant, quæ putabant fœminas illas esse conuersas in Deas, quibus & diuinitati debitum honorem ob hoc exhibebant, atque cultum: licèt & istæ iudicentur propter prędicta, vt hæreticæ, quia à fide apostatarunt & Diabolo homagium de corpore & anima sua fecerunt, & latria soli Deo debita, eum veneratæ sunt. Et hęc sufficiant contra responsiones aduersarij, ad rationes pro conclusione nostra ab eodem inductas.

Explicit Apologia secunda de Lamijs. Incipit tertia.

POstquam igitur ostendimus tam rationes aduersarij, contra nos inductas, quàm respõsiones eius ad rationes nostras à veritate deuiare, consequenter ostendẽdum est vltimò, quòd cõclu-

ſiones etiam eius ex prædictis rationibus & ſolutionibus deductæ, falſæ ſunt omnes. Quarum hæc eſt prima.

Conclusiones tres, quibus negat Ponzinibius ſtriges abuti ſacramentis, inſidiari pueris, ac eoſdem occidere: diabolum inſuper incubum vel ſuccubum eſſe reprobantur.

CAP. I.

Prima concluſio falſa. Reprobat.

MVlieres iſtæ non portant corpus Chriſti ad ludum, nec alia obſcœna faciunt, quæ in proceſſibus Inquiſitorum continentur. Sed dicitur, quòd ſicut cõcluſio iſta ex hac falſitate ſequitur, quòd non portentur hæ mulieres aut viri corporaliter ad ludum, ita etiam in ſe falſa eſt. Et rerum euentus hoc oſtendunt: quia comprobantur per teſtes & per confeſſiones, tam dantium, quàm accipientium ſacras hoſtias, quod in vigilia illas accipiunt, domi portant, & manè ſequenti nocte curſus, qua dicunt eas portare, & in loco curſus vituperijs affectas relinquere non inueniunt eas in capſa vel in domo, qua eaſdem ſerò habebant; ergò non ſomniarunt ſe eas portaſſe, quia inuenirent eas manè in manu, vel in capſa ſua ſed verè portarunt. Pleni ſunt autem horum proceſſus Inquiſitorum, quibus nolle fidẽ præſtare, fatui hominis potiùs eſt, quàm proterui, vel ignorantis, &c.

De ſancta Hoſtia ad Diabolicum conuentum portata.

Secunda concluſio falſa.

Non eſt verum, quòd ingrediantur nocte domos ad ſtrigandum pueros. Quod etiam non videtur veriſſimile ea ratione: quoniam ſcriptum eſt, quod Deus iuſtus non patitur quemquam iniuſtè noceri cap. ſecundum Apoſtolicam. Item, quia cuilibet datus eſt angelus bonus, etiam ab vtero matris, vt cohibeat malitiam angeli mali. 2. diſtinct. 12. q. 2. articul. 5. Item, quia (vt dictum eſt) poteſtas Dæmonis adempta eſt per aduentum Saluatoris. Item quia aliàs vita & mors hominis eſſet in poteſtate Dæmonis, & malarum perſonarum.

De Angelo cuilibet ab vtero matris dato.

Quòd autem inueniantur ſtrigati paruuli, hoc non eſt prædicto modò, ſed alio, ſcilicet per incantationes, & maleficia, vel etiam naturaliter per oculos vtentes.

Reprobat.

Sed dicitur, quod falſam eſſe concluſionem hanc, infinitæ comprobarunt experientiæ, de quibus aliquas in præmiſſo

misso opere de strigibus,ad veritatem suadendam induxit, ostendens pariter quomodo censendum sit,id esse possibile vel impossibile.Et quòd addit, DEVM non permittere quenquam iniustè nocere,si nihil aliud addatur,est falsissimum periculosumque in fide.Aliàs nullum nocumentum ab homine illatum esset iniustum.Et sic homicidę ac fures & id genus flagitiosi homines non essent iniusti,quod nullus nisi fortè talis diceret. Sed benè verũ est quòd talia nõ permittit Deus,quin etiam puniat vel nullum permittit pati iniustè, ex parte patientis, & in ordine ad Deum : quia nullus patitur,nisi pro aliquo demerito,seu culpa qua Deus offensus est, culpa, inquam, sua vel alterius,quam potest quis,vt suam per proprias passiones facere coactus,vel voluntariè.Sicut præ alijs omnibus Christus pro nobis passus est, voluntariéve agnus innocentissimus,licet ex parte Iudæorum fuerit iniustissima talis passionis illatio. Similiter alij Sancti charitate flagrantes, sæpè pro peccatis aliorum pœnitentiam agunt. Sunt etiam omnes pœnæ iustè à Deo permissæ, infligi hominibus merito peccati originalis : quas pœnas pro originali solum inflictas,Deus in bonum patientis semper conuertit, si sit doli capax, & patienter propter Deum sustineat. Si autem non sint doli capaces,qui patiuntur, cedit eorum pœna in exaltationem diuinæ iustitiæ,& etiam in exaltationem diuinæ sapientiæ,quaị iustitia originali propter peccata primorum parentum sublata,reliquit corpus nostrum, & quicquid in nobis passiuum est in sua naturali conditione qua compositum ex contrarijs, naturaliter alterari posit atque corrumpi. Punit præterea paruulos Deus, & similiter alios quoscũq; propter peccata parẽtũ.Visitat enim Deus peccata patrum in filios,vsque in tertiã & quartam generationem, Exo.20. Similiter Domini ac Pręlati propter peccata subditorũ,ecõuerso sæpius puniuntur,& præsertim si vnus sit alterius causa:vel imitator,in scelere.Quòd verò addit, cuilibet homini datum angelũ ad custodiam esse, verum est : sed ex hoc non sequitur neque necessarium ob hoc est,vt Diabolo resistat in omnibus aut semper. Aliàs nullus periret in anima vel in corpore per Diaboli nequitiam immediatè cooperantem pręter communem naturæ cursum quod quidem falsisimũ comprobatur, si his quæ pasim in mundo

An Deus non permittat iniqua.

De custodia Angelorum.

referuntur contingere, credendum est. Inscrutabilia sunt iudicia Dei. Iustissimè permittit multa mala fieri per Dæmones, non obstante regulari custodia bonorum Angelorum, quibus quandoque innotescit q; non est pro tunc voluntas Dei q; malo Angelo resistant, sed potius vt permittant illius expleri satiariq; malitiam. Quorum tamē euentuum, qui quandoque sunt horrendi & miserabiles causam homines non videntes, supra modum admirantur. Sic fertur his temporibus accidisse mulierem prę desperatione q; à viro despiceretur, commendantem se Diabolo, ab eodem protinus occidi, dum facta per eum fallaci promissione, q; eidem ad vota succurreret, illa donauit animam propriam eidem poscenti. Extimandum est enim illam in peccatorū tale profundum fuisse demersam, vt mereretur ex tūc omni angelico destitui præsidio, ac Diabolicæ potestati totaliter relinqui. Occideret autem Diabolus omnes peccatores statim, si posset, sed à bono angelo iuxta diuinam miserationem plurimi, & vt in pluribus, defenduntur, vsque ad tempus diuinæ sapientię soli pręcognitum. Expectat enim nos Deus (inquit propheta) vt misereatur nostri. Quā verò completas nouit iniquitates impiorum, secundum q; suam misericordiam decet atque iustitiā, destitutos auxilio suo Diaboli sæuitiæ puniendos tradit. Quòd verò repetit iste Dæmonis potestatem ademptam esse per Saluatoris aduētum, suprà declaratum est, quomodo ad sensum suum, falsum est & hæreticum, & q; in vero sensu non militat cōtra nos, nec oportet repetere. Aliud etiam q; addit, quasi magnum inconueniens q; videlicet aliàs vita nostra & mors esset in potestate Dæmonis, & malarum personarū in virtute eius, non est verum sic absolutè sequi, semper esse vitam & mortem hominum in Dæmonis potestate. Sed benè sequitur, q; aliquando, & respectu alicuius, & hoc non nisi ex iustissima Dei permissione, vt suprà deductum est. Cur etiam Deus innocentes in se pueros aliquādo permittat à strigibus occidi vel lamiari, plures in nostro opere rationes assignauimus, quos etiam si parentes vespere signo crucis communirent ac domino precibus cōmendarent, nil mali nocte illa proculdubio paterentur, defendēte eos angelo bono sibi ad custodiam delegato. Quòd verò addit, pueros per alia maleficia strigiari, contra se ipsum iam pugnat.

gnat. Neque enim maleficia ſortiuntur effectum, niſi per ſpeciale Diaboli operantis aut cooperantis auxilium, vt notum eſt ſcientibus, quid hæc important. Prædictis autẽ non obſtat inſici quandoque paruulos perurentes vetularũ oculos, cuius euentus etiam reddidimus cauſam in opere noſtro. Sed vltra prædictos modos maleficiantur etiam & occiduntur à ſtrigibus modis in eodem opere explicatis. Et ſicut non niſi iuſtè permittit Deus innocẽtes maleficijs perire, ita debet concedere Aduerſarius, ꝙ & à ſtrigibus deſtruantur non niſi iuſta Dei permiſſione. Sed de his ſatis dictum eſt in ſuperioribus.

Perurentes vetularum oculi inficiunt infantes.

Firma ſtat ſententia Archiepiſcopi Florentini, ſecunda parte tit. de luxuria. c. 4. ibi. Quo ad ſecundum dicentis ex compendio Theologiæ, quòd, cùm Diabolus inducit ad vitium cõtra naturam, aufugit, propter nobilitatem ſuæ naturæ abominans tantum ſcelus. Infert autem Aduerſarius ex hoc, falſum eſſe quod affirmant ſtriges, videlicet ꝙ Diabolus ſit eis incubus aut ſuccubus contra naturam: licet videatur mirum, ꝙ Diabolus ſic fugiat, cùm ſit nefandiſſimus, &c. ſed poteſt (inquit) dici, ꝙ non fugit, niſi quando videt ſic incenſos homines, ꝙ omnino peccabunt, illo etiã non vlterius inſtigante. Sed dictum Archiepiſcopi licet in nullo ſacræ ſcripturæ loco fundamẽtum veritatis aſſumat, ſaluari tamen poteſt, non obſtante veritate eorum, quę dicuntur à ſtrigibus. Neque loquuntur auctores illi, niſi de peccato contra naturam inter homines perpetrato, ꝙ magis abhorret Diabolus, quia non ſolùm eſt contra ordinationem & rectitudinem moralem vt alia peccata, ſed etiam contra naturalem: & ideò ſecundum genus eſt ſibi ex hoc contrarium, qui naturalia in Dæmonibus remanſerunt ſplendida poſt peccatum, ſecundum Dionyſium. Vbi ergo poteſt ſine ſui præſentia peccatũ hoc fieri, inducit quidem vt fiat propter inordinationem moralem, cuius ipſe caput & auctor eſt. Fugit autem in facto propter nobilitatem ſuę naturæ, cui conſequenter contrariatur omne quod contra naturam eſt. Sicut autem propter inordinationem primi peccati ſui obtenebratus eſt intellectus angeli, & fœtatus affectus, quò ad ea etiam in quæ naturaliter per tales potentias inclinatur, vt omnia à ſe intellecta nec non & deſiderata, in malũ finem ordinet, ſuperante malitia naturam

Concluſio tertia falſa.
Sathan abominatur ſcelus contra naturam.
Reprobat.

elegantem, ita vbi sine sui præsentia non potest ad vitium quod abhorret inducere,aut non æquè citò vel facilè,nedũ se præsentem verum etiam cooperatorem esse præelegit, vt suæ malitiæ ac inuidię contra homines(hoc ipsum Deo Opti.non nisi iustissimè permittente)satisfaciat,quam velit naturæ suæ pro tunc dignitatem attendere, aut eidem non iniuriam quodam modo facere. Credo ꝙ Aduersarius licet,has mulieres quando talia patiuntur,etiam somniare. O virilem considerationem. Dari autem succubos & incubos spiritus,in nostro primo opere attestationibus sanctorum Doctorum comprobatum est, ita vt Augustinus talia negantes,iudicet impudentes.

Non admittendas striges contra striges in testes, & ob id Inquisitorum processus esse infirmos, quod duabus conclusionibus Ponzi.complectitur, reprobatur.

CAP. III.

Cõclusio quarta falsa.

NOn sunt ergo admittendi tales testes,non obstante c. In fauorem,de hære.in 6. cùm sint personæ delusæ:& dicta eorum procedant ab his qui per homines deceptos, alios,quotidie decipere gestiunt,26.q.2.c. Qui sine Saluatore.q.5.Cap.Nec mirum,& etiam quia hoc modo Dęmone illudente possent boni & iusti accusari, cum Dæmon se transfiguret in diuersas personarum species, & eas ostẽdat. dict.c.Episcopi.Imò omnibus tam contra se, quàm contra alios de huiusmodi deponentibus vel testificantibus, aut certè confitentibus,credendum est, dummodo non deprehendãtur capitales inimici,vel in alijs insanire,vt in opusculo nostro deductum est, non obstante aliqua illusione, quæ in talibus sæpius interuenit. In principalibus enim propter quæ deprehenduntur apostatæ vel hæretici, non illuduntur. Sicut in abrenunciatione fidei & baptismi, in abusione sacramentorum, in homagio facto Diabolo, & alijs pluribus nefandissimis.Quod verò additur, ꝙ possunt iusti & innocentes accusari per cap.Episcopi.Respondetur primò,quòd cap.non loquitur de ista secta vt sæpius dictũ est. Secundò ꝙ licèt Diabolus quoad suam potentiam naturalem posset figuram personarum etiam innocẽtum assumere,aliasque quasi præsentes in ludo illo præferre, non est tamen credendum, quòd Deus id permittat, nisi fortè tales personæ etiam si non pro tunc aliàs tamen fuissent

Reprobatio.

præsen-

præſentes. Poſſet enim iuſtè id Deus permittere, vt de facto præterito punirentur, ꝙ ſic accuſatæ, & ad quæſtiones appoſitæ confiteri iam cogerentur. Non eſt etiam ſine tali excuſatione facti, hoc putandum eſſe, quaſi impoſſibile abſolutè, vel etiam ordinariè, ꝙ videlicet Deus permittat aliquos etiam innocētes accuſari occulto aliquo ſuo iudicio: ſicut & in alijs criminibus diuina permiſſione quandoque innocentes etiam accuſantur, atque damnantur ab hominibus ex ignorantia excuſabili, vel etiam ex malitia. Tales tamen ſi fuerint amici Dei, ſuam innocentiam tādem manifeſtam facient, aut in bonum eorum cedet, quicquid cōtra iuſtitiam patientur, puta in remiſſionem peccatorum, & in præmiorum cumulum propter patientiam. Id tamen non niſi rariſſimè Deum permittere, proculdubio credendum eſt. Et deprehendi facilè poſſet deluſio, quando poſtmodum in vigilia nō cōuenirent cum alijs dictis & factis, quæ contigiſſe referrentur in ludo. Non eſt autem ob hoc omittendum iudicium contra tales, quādo iuridicè deponuntur, aut accuſantur niſi expreſsè deprehenderetur illorum innocentia ex modo reſpōdendi, quod prudentiæ Iudicum relinquendum eſt. Si enim ſimpliciter ex hoc motiuo dimitteretur iudicij proſecutio contra tales, par ratio eſſet vt etiam contra innocentes iudiciario ordine facta iudicia vniuerſaliter eſſent damnāda: quod eſt falſum, cum iura ſupponant imò decernant, quod ſi iudex ſolus etiam pro certo ſciret innocentem aliquem accuſari, quando non poſſet innocentiam illius aduerſus allegata probataq; defendere, non deberet iuſtitiam petentibus denegare, & accuſatum abſoluere. Si concluſio ergo prædicta procederet, vel prætacta pro illa ratio efficaciam haberet, omnia iudicia circa cætera quoque crimina deberent auferri, eò quòd plerumque interueniant iniuſtitiæ, multæque falſitates, quinimo totius mundi decentiſſimus à Deo conſtitutus ordo violandus eſſet, vel ex toto tollendus: ex eo, ꝙ aliqua fieri contingunt contra, vel præter rerum naturam, vt mōſtra. Hæc igitur cum abſurda ſint, eò, ꝙ propter ea, quæ contingunt, vt in paucioribus & per accidens, non eſt regularis ordo violandus, ſiue mutādus, patet ꝙ propter hoc etiam quod infertur, ſi quandoque contingeret, non ſunt minus credenda vel iudicanda, quæ deponuntur cōtra ſtri-

ges, aut referuntur ab eis, imò sunt omni studio & seueritate funditus extirpanda, quando ex hoc ipso deprehendantur esse magis periculosa, quod sunt magis occulta, & ob hoc facilè remedium adhiberi non possit.

Vbi Aduersarius iudicandus venit atque damnandus, alios gestit procacissimis damnare verbis.

CAP. IIII.

Cõclusio quinta falsa & execrabilis.
Reprobatio.

INquisitores debent facere abiurare illam opinionem, quod eatur ad ipsum ludum, seu quòd portantur personæ de loco ad locum in corpore: & verè, cum talis opinio sit reprobata: quod puto notandum. O miram viri præsumptionem, ô detestandam insaniam. Non abiurantur coram Inquisitoribus, nisi hæreses: non abiurant, nisi hæretici. Ergo ne hæresis erit illa opinio, quam domini Inquisitores defendunt, & secundum eam iudicant extrema damnatione dignos fidei inimicos, quam illustres Theologi, nec non Canonistæ veram & Catholicã esse probant? O extremam viri stoliditatem, A quo reprobata est hæc opinio? nónne ab vno solo sic delirante Iurista, vt omnes sapientes Theologos ad risum prouocet, reprobatio eius? Theologi igitur omnes, imò iudices ipsi domini Inquisitores totius Italiæ, Franciæ, Germaniæ, Hispaniæ, qui huius opinionis sunt, & secundum eam inuictè defendunt Christi fidem, pestiferos apostatas è medio tollentes, coram Inquisitoribus adiurabunt? Quis autem erit in causa fidei iudex, si iudices ipsi iudicandi veniunt. Certè bonum iam erit, vt S. D. N. constituat hunc præclarum virum iudicem vniuersalem cõtra Inquisitores. Sed melius est sui saluti consulentes Inquisitores, hunc virum de hæresi ex hoc suspectum, quod opinionem reprobat, quæ firmitatem suscipit ex sacris literis Pontificumque decretis: in multis etiam deprehensum à veritate fidei in hoc suo opere deuiare, præoccupent: & contra eum citò procedant tanquam de hæresi vehemẽter suspectum, nec non hæreticorum fautorem, defensorem, ac pro modulo suo sanctissimi officij fidei impeditorem publiceq́; (nisi humilietur) dehonestatum, omnem hęresim, & fautoriam abiurare faciant, quando redire ad Ecclesiæ gremium

mium voluerit:vel certè obstinatum tradant brachio seculari:vel etiam damnent,& igni,publico iudicio,tradãt eius hoc opus ignorantiæ plenum,& infidelitate refertum. Ne fortè si fuerint negligentes, plures patiantur ei similes aduersarios.Non possum non obstupescere , quando magis attendo conclusionis huius , imò auctoris eius stultitiam. Si verum esset quod dicit iste Misellus , Papa quoque cùm faueat Inquisitoribus contra tales,Episcopi , eorumq; Vicarij,cùm sint coniudices, Doctores quoque & omnes cõsiliarij concurrentes ad damnationem talium apostatarũ, deberent hanc hæresim abiurare:& iste solus , qui has ineptias inuexit,fidelis erit,imò abiurantium Iudex , & abiurationes ipse indicet atque recipiet. Hæc ab omnibus notari profectò debent , & inter omnia dogmata pessimum censeri.

Cremandus traditur ab auctore Ponzinibius.

Aduocandos esse Iuristas ad Inquisitorum processus formandos & perficiendos,quod Ponzinib.septima conclusione nititur suadere,reprobatur.

CAP. V.

POstquam scientia nostra est conferens ad disputationes Theologales , maximè vbi agitur de executione iustitiæ,Doctores iuris sunt vocandi , vt assistant processibus Inquisitorum ac examinationibus & quæstionibus. Ipsi enim sunt tractatores criminalium, & non post perfectum processum differatur eorum vocatio.Et sic obseruari debent constitutiones cap. Vt commissi,& c.fin.de hæreticis.in 6 cum concor. Ergo ne sancta mater Ecclesia , quæ determinat,quòd solùm semel & in fine iudicij debent sibi inuicem iudices fidei communicare processus , vt patet in extraua.Bened.11.Ex eo. & explicare per totum corã Episcopo,vel eius Vicario,si Inquisitor , vel eius Vicarius procedit,vel econtra,si Episcopus procedit, vel eius Vicarius, vocatis tunc peritis in Iure & Theologia , iuxta quod iubetur in dict.cap. Vt commissi. & c.Statuta. de hæret. in 6. errauit & debuerat iniungere Inquisitoribus ne sine Doctorum præsentia & consensu quicquam iudicialiter attẽtare præsumerẽt?O præsumptionẽ pessimam. Nũquid igitur,

Conclusio sexta falsa.

Reprobatio.

tur cùm opus fuerit strigem examinare, patres Inquisitores totum collegium Iuristarum tenebuntur aduocare, qui secundum iura neque coniudicem ad hæc vocare tenentur? Quòd leges conferant ad aliquas, non autem ad omnes disputationes Theologales, concedimus, & ad illas conferunt non nisi ancillarum more subseruiendo. Hic autem homo vult esse iudex & censor Theologorum. Tractatores sunt iuristæ criminalium ciuilium, non autem spiritualium, quale crimen est hæresis. Sed Theologi non solùm sunt horum criminum primi tractatores: verùm etiam iudices & exterminatores. Non sic arctauit Inquisitores Ecclesia, vt teneantur peritorum quos aduocauerint consilium sequi. Sed honorem dedit eorum officio, vt more principum iudicantium, sic habeant consiliarios & assessores, vt in eorum tamen sit potestate cum suo collega pro arbitrio proprio ferre sententiam. Modos etiam proprios habent Inquisitores in procedendo, variásque pœnitentię imponendæ consuetudines, quarum sæpenumero ignari sunt Iuristæ. Et ob hoc sæpè contingit eos esse impedimento Inquisitionis officio, Inquisitoribúsque molestos, dum conantur eos arctare ad communem modum examinandi testes, aut reum: licet in hoc qui sunt prudentiores communiter remittant ad ipsos Inquisitores, vt sic etiam collegæ (vt par est) mutuo sibi inuicem deferant: & Doctores eisdem (sicut ipse expertus sum) obsequentissimos se gratis præstent zelo fidei, quam communiter (vt decet viros Christianos) inuictè tuemur. Et hæc dicta sint ad conclusiones erroneas Aduersarij, qui patribus Inquisitoribus obsequiosum se non præstitit, sed potius odiosum atque infensum prouocans etiam alios sibi similes his suis scriptis, vt idem attentare non vereantur. Sed comperta nunc per hæc nostra opuscula talium scriptorum illius & opinionum vanitate, spero quod tam ipse quàm alij resipiscent, & ad propria studia oculos, manus, calamúmque conuertent.

Inquisitores debent more principum iudicare.

Explicit

Explicit Apologia tertia de Lamijs. Incipit Quarta.

Vnum Oldradi apud quosdam Iuristas famosum dictum de Lamijs reprobatur.

POsitis autem prædictis conclusionibus suis in prædicto tertio tractatu suo, Aduersarius subnectit alias 26. conclusiones seu regulas vel dicta, tam ex doctrina Oldradi famosissimi doctoris, quàm ex propria officina. Quibus examinatis, nil falsitatis circa eas impugnare pro nunc occurrit, nisi vnum quod refert in 16. conclusione ex consilio Oldradi 210. Hoc, inquam, quod non omnis inuocatio Dæmonum sapit hæresim manifestam, sed solùm ea, qua Dæmon inuocatur vt faciat, quæ non sunt ei propria, sed creatori, puta, ad prænunciandum futura: non autem si inuocetur ad faciendum ea, quæ nō excedunt eius propriam facultatem, puta ad tentādum fœminas de venereis & huiusmodi. Nisi fortè, inquit, fieret & hoc per modum adorationis, secus per modum imperij. Sed deceptus est Oldradus, & omnis qui eum sequitur in hoc passu, putans, quòd talis inuocatio, ad ea etiam, quæ sunt Dæmoni propria, quia non sapit hanc hæresim manifestam, quod videlicet insinuet ex facto illo, esse aliquid Dæmoni attribuendum, quod non est Dęmoni proprium, puta, futura cognoscere, ideò nullam sapiat, seu (quod idem est) simpliciter non sapiat hæresim manifestam. Quod est arguere à particulari ad vniuersalem negatiuè, cōtra regulas Dialecticæ, in proposito sic arguendo: Non sapit hanc hęresim manifestè, ergo non sapit hæresim manifestè. Sicut enim ex hoc, quòd aliquis nō est sic homo, puta, Ioannes, nō remouetur quin sit homo, poterit enim esse Petrus, ità ex hoc, quòd inuocatio Dæmonum ad ea, quæ sunt Dęmoni propria, non sapit hāc hæresim, quòd attribuatur Dæmoni, quod est Deo proprium, non remouetur quin sapiat aliam hæresim, vel infidelitatis speciem manifestè. Id autem non aduertit Oldradus nec mirum cùm esset purus Iurista, non habens ex propria professione subtilem cognitionem distinctionis hæresum vel specierum infidelitatis, nec præualens iudicare, quibus factis vel dictis talia deprehendantur, quæ ad hæreses

Opinio Oldradi.

Non omnis inuocatio Dæmonum sapit hæresim.

Reprobat.

Oldradus de Ponte Laudensis I.C. insignis taxatur.

hæreses propriè spectāt. Theologalis enim est hæc discussio, sicut etiam eorum proprium est, de opposito infidelitatis de sana inquam, & perfecta fide Christi plenè subtilissimeq; tractare. Dicendum est igitur, secundum sanctos Doctores sacrósque Theologos, quòd omnis inuocatio Dæmonum ex hoc sapit hæresim manifestam, quod semper & inseparabiliter habet pactum infidelis amicitię cum Dæmone tacitum vel expressum, verbo vel facto etiamsi sacrificia desint. Dum enim faciunt homines id, quod à solo Dæmone institutum est fieri sub pacto inito saltē cum primo facti auctore ad aliquid cōsequendum, alij, qui primum in hoc imitantur, & quærunt ex facto illo à Dæmone consequi, quod expetunt, proculdubio ratum habent pactum, quod prius interuenit, & sine quo nihil consequi possent ab inuocato Dæmone, & sic cōuincuntur pactum tacitum & ipsi habere cum Dæmone. Et quanto magis, si aperta voce gestu vel nutu Dæmonem inuocant, eius implorantes auxilium? Habere autem pactum quodcunque tacitum vel expressum cum Dæmone, ad Apostasiam pertinet à fide, secundum Augu. & habetur 26. q. 7. c. Non obseruetis: & secundum sanctum Thom. in 2. dist. 7. quæst. 2. arti. 2. quia talia quæ excedunt etiam hominis facultatem (ex hoc enim Dæmonem inuocat homo, quia per se non potest) non sunt expetenda fieri per virtutem Dæmonis, neque quò ad principium vel medium, neq; quò ad complementum operis: sed à nullo, cum mala sunt quæ petantur vel si bona à Deo solo, vel eiusdem virtute ab inimicis illius. Iuxta illud Isa. 8. Nunquid populus nō quærit à Deo visionem pro viuis & mortuis? Vnde inuocando Dæmonē in talibus non tanquam Dei amicum conuincitur ad eum recurrere tanquam ad Deum suum, & habere pacta cum eo infidelis amicitiæ: & consequēter apostatasse à fide. Talis autem apostasia ad hæresim pertinet: imo est omnis infidelitatis grauissima, vt patet per S. Thom. sec. 2. q. 22. arti. 3. comprehendens virtualiter omnes hæreses, si simpliciter recedat quis à fide, & cultu veri Dei, & Domini nostri Iesu Christi Dæmoni adhærendo. Vnde absolutè & sine distinctione omnis inuocatio Dæmonis sapit hæresim manifestè. Sicut absolutè & sine distinctione hoc dicit gloss. in verbo, Saperent. cap. cùm accusatus. de hæret. lib. 6. Non

Pacta cū Dæmonibus quid importent.

est autem apostasia, nec ad hæresim pertinet omnis iocatio Dæmonum, vel familiaritas in loquẽdo præcipuè cum arreptitijs, etiam si mala sit, neque omne imperium, præcipuè ex parte Dei: quod pertinet ad exorcistas. De ratione enim inuocationis est quędam subiectio, habens annexas preces & cultum inuocãtis ad eum, qui inuocatur tanquam ad vltimum refugium in re pro qua fit inuocatio, quem cultum semper obseruant Necromantici & alij tales viri Diabolici, etiam si non quærant à Dæmone consequi, nisi quę possibilia sunt illi. Nullus enim negaret quin nefarias preces circa aras idolorum emittere, saperet hęresim manifestè, vt glo. in eodem verbo confirmat, etiam si taliter operans diceret, se id non fecisse, nisi ad consequendum Dæmoni possibilia, puta, mulieris amorem. Hoc atem nõ est nisi propter pactum tacitum, vel etiam expressum, quem ex hoc facto cum Dæmonibus cõuincitur habere, quorum quidẽ idola plena sunt, & consequenter propter apostasiam. Ergo multò magis, si ipse Dęmon immediatè per se inuocetur, & non mediante idolo, quacunque ratione vel causa. Non est igitur in hoc sequendus Oldradus, vt potè, qui ad pauca respexit, & præcipuè non considerando, quòd de ratione inuocationis Dæmonis est adoratio: quia cultus est cum subiectione, non referendo ad verum Deum. Inuocare enim in sacra Scriptura, pro actu latriæ sumitur. Vnde gloss. super illud Genes. 4. Iste cœpit inuocare nomẽ Domini, sic dicit, Inuocare idem est, quod colere & deprecari. Et gloss. super illud Rom. 10. Quicunque inuocauerit nomen Domini, saluus erit, dicit: Inuocauerit se subiiciendo & colendo. Et propriè Deo deberi inuocationẽ patet per illud Isaiæ: Quærite Dominum dum inueniri potest, inuocate eum, dum propè est. Et in Psal. Inuoca me in die tribulationis. In cuius etiam signum per increpationem dicit Dominus populo rebelli & infideli. Iudic. 10. Reliquistis me, & coluistis deos alienos. Ite & inuocate deos, quos elegistis, quasi dicat, Deus tãtum inuocari debet. Si ergo illi sunt dij vestri inuocate eos. Et 3. Reg. 18. Dixit Helias sacerdotibus Baal, Inuocate nomina deorum vestrorum, & ego, &c. Vnde patet quòd inuocatio præcipitur fieri Deo, vt actus latriæ: & hac eadem ratione prohibetur fieri Dęmoni Et consequenter omnis inuocatio

Inuocare est actus Latriæ.

Omnis inuocatio est cũ adoratione.

tio est cum adoratione: nullaq; cum puro imperio: quia adoratio est de ratione inuocationis, vt dictum est. Si autem per inuocationem ipse communiter accipiat vocationem Dæmonum, impropriè loquitur, & in proposito non interuenit sola vocatio, sed vera inuocatio Dæmonum, eò, quòd antequam Necromantici ac Malefici Dæmonibus imperent, vel eos ad vota cogant, præcedunt varij cultus & obseruationes nefariæ, sapientes apostasiam à fide secundum iuris interpretationem, quod non nisi exteriora diiudicat. Nullo ergo modo est audiendus hoc in loco Oldradus. Sanctis ergo Doctoribus, quibus innititur prędicta glo. in verbo, Saperent, potius quàm Oldrado acquiescendum & adhærendum est. Ex his omnibus patet, quòd determinatio Aduersarij & prædictus eius tractatus, in nullo præualeat contra patres Inquisitores, sed multis falsitatibus refertus & ineptijs, procul ab omnium sapientum oculis est abiiciendus. Et strigum pessima secta, debet omni conatu per ipsos Inquisitores procul omni timore fugari ac exterminari, ad fidei defensionem, & Domini nostri Iesu Christi laudem, cui est honor & gloria in secula seculorum.

Amen.

FINIS.